

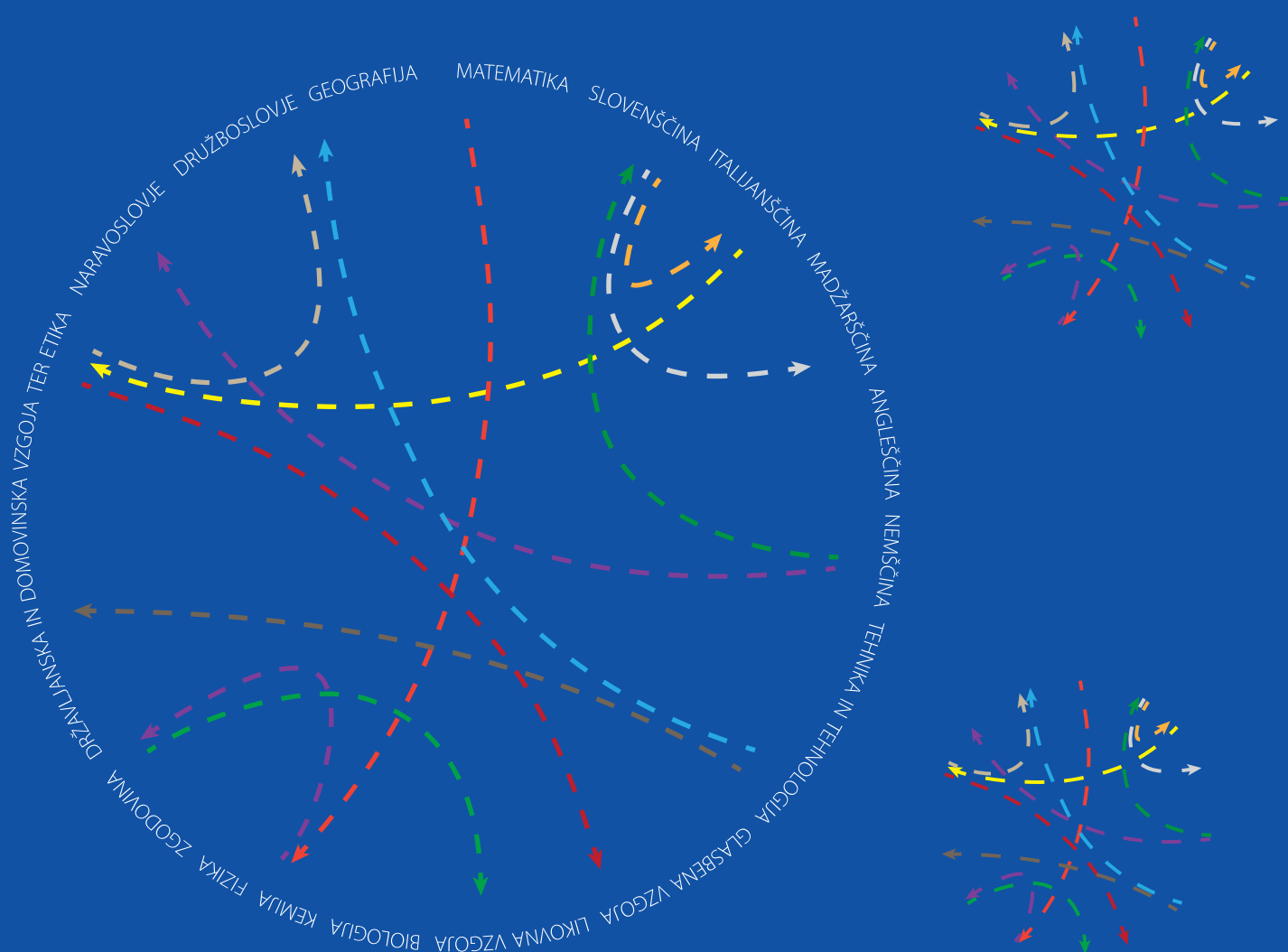

Državni izpitni center

ric

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Letno poročilo o izvedbi v šolskem letu 2011/2012

Posvetilo predsedniku prof. dr. Janezu Bečaju

Letošnje letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja posvečamo nedavno preminulemu predsedniku Državne komisije za vodenje NPZ-ja, dr. Janezu Bečaju. Kot predsednik DK NPZ je nastopil leta 2005. Njegovo vodenje Državne komisije je bilo obarvano z odprtostjo za različne poglede in razpravo o vprašanjih, ki smo jih obravnavali. Na začetku mandata 2005–2009, ko je komisija oblikovala nova izhodišča za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja v Sloveniji, kjer je v ospredje stopila t. i. formativna funkcija preverjanja, je to pomenilo tudi dolgotrajne seje, na katerih pa je bila zasnovana trdna podlaga za delo v vseh naslednjih letih. Za vzpostavljanje pristnega stika med delom Državne komisije in predmetnih komisij je predsednik večkrat obiskal seje predmetnih komisij in jim tako omogočil neposredno naslavljanje vprašanj v zvezi z njihovim delom. Njegova predavanja na t. i. srečanjih v Koloseju in nastopi na sejah Strokovnega sveta za splošno izobraževanje s predstavitvami letnega poročila o nacionalnem preverjanju znanja v predhodnem šolskem letu ostajajo v spominu z jasno izraženimi podatki, ugotovitvami in pobudami za izboljšave. Predsednik se soočanju s problemi ni izogibal. S svojim prispevkom je sodeloval še pri pripravi pričujočega poročila. Ohranili ga bomo v spoštljivem spominu.

Članice in člani DK NPZ

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012 je na podlagi 3. člena Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05 in 64/06) sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 33. redni seji, dne 14. 11. 2012.

Izdajatelj

Državna komisija za vodenje
nacionalnega preverjanja znanja
dr. Janez Bečaj[†]
dr. Kristijan Musek Lešnik

Založnik

Državni izpitni center
dr. Darko Županc

Uredniški odbor

Majda Vehovec, urednica
mag. Mojca Novak, tehnična urednica
dr. Janez Bečaj, Boris Černilec, Alen Kofol, Marija Mojca Maleš,
dr. Anton Polšak, dr. Andrejka Slavec Gornik, dr. Mojca Štraus,
Bojana Morato

Avtorji prispevkov

Državna komisija

dr. Janez Bečaj
Marija Mojca Maleš
dr. Anton Polšak
dr. Mojca Štraus
Majda Vehovec

Državni izpitni center

dr. Gašper Cankar
mag. Darja Domajnko
Alije Jagodnik
Saša Masterl
Miran Povše
Marija Prelovšek
Ana Radović
Erika Semen
dr. Andrejka Slavec Gornik
Joži Trkov
Matejka Žagar

Jezikovni pregled
Bernarda Krafogel
Rosana Čop

Oblikovanje
Bojan Primožič

1. izdaja
ISSN: 2335-2728

Predmetne komisije

angleščina

Mojca Jerala Bedenk, Nevenka Jesenik, Monika Kavalir, Barbara Lesničar, Darinka Šaubah Kovič, Mitja Thaler, Helena Žnidaršič Seme

biologija

Simona Slavič Kumer, Bernarda Sopčič, dr. Jelka Strgar, Danica Volčini

državljska in domovinska vzgoja ter etika

mag. Pavla Karba, Boštjan Majerič, Saša Masterl, Natalija Panič,
Lorieta Pečoler, dr. Irena Šumi

fizika

dr. Jurij Bajc, Branko Beznec, Zlatka Ferlinc, Jaka Banko

geografija

Saša Masterl, dr. Tatjana Resnik Planinc

glasbena vzgoja

dr. Branka Rotar Pance

italijanščina

dr. Nives Zudič Antonič

kemija

dr. Saša Aleksij Glažar, Marjetka Križaj, dr. Stanka Preskar, Violeta Stefanovik

likovna vzgoja

Saša Masterl, dr. Matjaž Duh

madžarščina

Mária Pisnjak, Valéria Varga

matematika

Jerneja Bone, dr. Darjo Felda, Aleš Kotnik, Nada Nikolič, mag. Sonja Rajh, Boštjan Repovž, Rozalija Strojjan

nižji izobrazbeni standard

Nada Grčar, Milena Gvardjančič, Robert Farič, dr. Stane Košir, Anja Kožuh, mag. Darinka Ložar, Saša Masterl, Emilija Mrlak, Ivanka Smrekar, Marjetka Sonjak, mag. Aleksander Vališer

nemščina

dr. Vesna Kondrič Horvat, Danica Števančec, Brigita Lovenjak

slovenščina

Mojca Cestnik, Milena Čuden, mag. Vida Gomivnik Thuma, Snežana Gustinčič, dr. Simona Kranjc, Darinka Rosc Leskovec, dr. Vida Medved Udovič, Tina Žagar Pernar

športna vzgoja

Saša Masterl, dr. Brane Škof

tehnika in tehnologija

Gorazd Fišer, dr. Slavko Kocijančič, Drago Slukan, Tatjana Vičič

zgodovina

Saša Masterl, dr. Dragan Potočnik

KAZALO

Posvetilo predsedniku prof. dr. Janezu Bečaju	1
PREDGOVOR	8
1 UVOD	10
1.1 Zakonske podlage za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli	10
2 POROČILA	11
2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2011/2012	11
2.1.1 Osnovni podatki o poteku nacionalnega preverjanja znanja	11
2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij	14
2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino	15
2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino	16
2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino	16
2.2.4 Predmetna komisija za angleščino	17
2.2.5 Predmetna komisija za nemščino	18
2.2.6 Predmetna komisija za matematiko	19
2.2.7 Predmetna komisija za biologijo	20
2.2.8 Predmetna komisija za kemijo	20
2.2.9 Predmetna komisija za fiziko	21
2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo	22
2.2.11 Predmetna komisija za geografijo	22
2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino	23
2.2.13 Predmetna komisija za državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko	23
2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo	24
2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo	25
2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo	25
2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard	26
3 PRIPRAVA IN IZVEDBA NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA	27
3.1 Vzorčenje	27
3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja	28
3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami	29
3.4 Analiza dosežkov učencev s posebnimi potrebami	33
3.5 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom	39
3.6 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle	42
3.7 Dostava in zbiranje gradiva	43
3.7.1 Dostava tajnega gradiva na šole	43
3.7.2 Vračanje tajnega gradiva	43
3.8 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja	43
3.8.1 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca	44
3.8.2 Moderacije navodil za vrednotenje	45
3.9 Poročilo Zavoda RS za šolstvo o usposabljanju ravnateljev in učiteljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ter poteku vrednotenja nacionalnih preizkusov	47
3.9.1 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja	48
3.10 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe	54
3.10.1 Poizvedbe rednega roka	54
3.10.2 Poizvedbe naknadnega roka	63

4	DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA	64
4.1	Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja	64
4.1.1	Priprava kvalitativnih opisov znanja na izbranih območjih dosežkov	64
4.1.2	Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja	65
4.2	Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012	69
4.2.1	Predmetna komisija za slovenščino	69
4.2.2	Predmetna komisija za italijanščino	144
4.2.3	Predmetna komisija za madžarščino	168
4.2.4	Predmetna komisija za angleščino	200
4.2.5	Predmetna komisija za nemščino	224
4.2.6	Predmetna komisija za matematiko	245
4.2.7	Predmetna komisija za kemijo	281
4.2.8	Predmetna komisija za fiziko	308
4.2.9	Predmetna komisija za državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko	338
4.2.10	Predmetna komisija za glasbeno vzgojo	371
4.2.11	Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard	393
4.3	Izvedba nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012	514
4.4	Ugotovitve in ocene Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012	516
4.4.1	Preverjanja znanja ob koncu 2. obdobja	516
4.4.2	Preverjanje znanja ob koncu 3. obdobja	517
4.4.3	Ocena kakovosti preizkusov in objektivnosti vrednotenja	519
4.4.4	Nekatere ugotovitve in predlogi	520
5	PRILOGE	521
5.1	Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2011/2012	521
5.2	Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja	521
5.2.1	Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja	521
5.2.2	Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja	521

KAZALO SLIK

- Slika 3.1.1: Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah
- Slika 3.3.1: Delež učencev s posebnimi potrebami od skupnega števila vseh učencev pri NPZ-ju od leta 2006–2012 (3. obdobje, redni rok)
- Slika 3.3.2: Delež učencev s posebnimi potrebami od skupnega števila vseh učencev pri NPZ-ju od leta 2009–2012 (2. obdobje, redni rok)
- Slika 3.4.1: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi s sovrstniki pri NPZ-ju (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.2: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi s sovrstniki pri NPZ-ju od leta 2008–2012 (3. obdobje, redni rok)
- Slika 3.4.3: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz slovenščine (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.4: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz matematike (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.5: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz fizike (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.6: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz kemije, (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.7: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz glasbene vzgoje (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.4.8: Dosežki pri učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz državljske in domovinske vzgoje ter etike (3. obdobje, redni rok 2012)
- Slika 3.5.1: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (3. obdobje)
- Slika 3.5.2: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (2. obdobje)
- Slika 3.10.1.1: Število upravičenih poizvedb glede na vrsto napake pri slovenščini
- Slika 3.10.1.2: Število poizvedb po nalogah v I. delu preizkusa iz slovenščine
- Slika 3.10.1.3: Število poizvedb po nalogah v II. delu preizkusa iz slovenščine
- Slika 3.10.1.4: Število poizvedb glede na vrsto napake pri matematiki
- Slika 3.10.1.5: Število poizvedb po nalogah pri matematiki
- Slika 3.10.1.6: Število poizvedb glede na vrsto napake pri fiziki
- Slika 3.10.1.7: Število poizvedb po nalogah pri fiziki
- Slika 3.10.1.8: Število poizvedb glede na vrsto napake pri kemiji
- Slika 3.10.1.9: Število poizvedb po nalogah pri kemiji
- Slika 3.10.1.10: Število poizvedb glede na vrsto napake pri glasbeni vzgoji
- Slika 3.10.1.11: Število poizvedb po nalogah pri glasbeni vzgoji
- Slika 3.10.1.12: Število poizvedb glede na vrsto napake pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki
- Slika 3.10.1.13: Število poizvedb po nalogah pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki
- Slika 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po spolu
- Slika 4.1.2.2: Primer primerjave dosežkov po šolah

KAZALO PREGLEDNIC

- Preglednica 3.3.1: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2006–2012 (3. obdobje, redni rok)
- Preglednica 3.3.2: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (3. obdobje, redni rok)
- Preglednica 3.3.3: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2009–2012 (2. obdobje, redni rok)
- Preglednica 3.3.4: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (2. obdobje, redni rok)
- Preglednica 3.3.5: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (3. obdobje, naknadni rok)
- Preglednica 3.4.1: Število učencev s posebnimi potrebami in ostalih učencev, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci (3. obdobje, redni rok 2012)
- Preglednica 3.5.1: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (3. obdobje)
- Preglednica 3.5.2: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (2. obdobje)
- Preglednica 3.5.3: Poizvedbe rednega roka – NIS (3. obdobje)
- Preglednica 3.6.1: Število odraslih pri NPZ-ju 2012 po predmetih preverjanja
- Preglednica 3.6.2: Število odraslih pri NPZ-ju po predmetih in po letih preverjanja (redni rok)
- Preglednica 3.8.1.1: Število udeležencev izobraževanj
- Preglednica 3.8.2.1: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov
- Preglednica 3.8.2.2: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov
- Preglednica 3.8.2.3: Število udeležencev moderacije in vrednotenja ter število pregledanih in ovrednotenih preizkusov
- Preglednica 3.9.1.1: Število učiteljev in preizkusov na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (1. del)
- Preglednica 3.9.1.2: Število učiteljev in preizkusov na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (2. del)
- Preglednica 3.9.1.3: Udeležba učiteljev na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (1. del)
- Preglednica 3.9.1.4: Udeležba učiteljev na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (2. del)
- Preglednica 3.9.1.5: Poizvedbe rednega roka NPZ-ja v šolskem letu 2011/2012 po predmetih in po območnih enotah ZRSŠ-ja (splošni in nižji izobrazbeni standard)
- Preglednica 3.10.1.1: Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje rednega roka
- Preglednica 3.10.1.2: Poizvedbe rednega roka
- Preglednica 3.10.1.3: Delež poizvedb pri slovenščini v letih od 2006–2012
- Preglednica 3.10.1.4: Delež poizvedb pri matematiki v letih od 2006–2012
- Preglednica 3.10.2.1: Poizvedbe naknadnega roka
- Preglednica 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po regijah

Navodila za lažje branje poročila

Ogled dokumentov PDF v načinu branja

Pri branju dokumenta lahko skrijete vse orodne vrstice in podokna za opravila ter tako povečate vidno območje zaslona. Osnovni kontrolniki za branje, na primer krmarjenje po strani in povečava, se prikažejo v delno prosojni orodni vrstici na dnu okna. Način branja odprete tako, da izberete **Pogled > Način branja** ali pa kliknete gumb **Način branja** v zgornjem desnem kotu orodne vrstice. Če želite delovno področje preklopiti nazaj v prejšnji pogled, še enkrat izberite **Pogled > Način branja**. Kliknete lahko tudi gumb **Zapri** v plavajoči orodni vrstici.

Premikanje po straneh dokumenta

V dokumentu PDF se lahko na več načinov premikate z ene strani na drugo. Veliko uporabnikov za to uporablja gumb orodne vrstice **Krmarjenje po strani**, lahko pa uporabite tudi puščične tipke, drsni trak ali katerega od drugih načinov za premikanje naprej in nazaj v dokumentu PDF z več stranmi.

Orodna vrstica **Krmarjenje po strani** se privzeto odpre. V privzeti orodni vrstici so prikazana pogosto uporabljena orodja: **Pokaži naslednjo stran** **Pokaži prejšnjo stran** in **Številka strani**. Orodno vrstico **Krmarjenje po strani** lahko, tako kot druge orodne vrstice, skrijete in znova odprete v meniju **Pogled**, možnost **Orodne vrstice**. Če želite dodati orodja v orodno vrstico **Krmarjenje po strani**, jo kliknite z desno miškino tipko. Izberite posamezno orodje, možnost **Pokaži vsa orodja** ali **Več orodij**, nato pa v pogovornem oknu izberite ali prekličite izbor posameznega orodja.

Premikanje po dokumentu PDF

Naredite nekaj od tega:

- Kliknite gumb **Prejšnja stran** ali gumb **Naslednja stran** v orodni vrstici.
- Izberite **Pogled > Krmarjenje po strani > [mesto]**.
- Izberite **Pogled > Krmarjenje po strani > Stran**, v pogovorno okno **Pojdi na stran** vnesite številko strani in kliknite **V redu**.
- Pritisnite tipko **Stran gor** in **Stran dol** na tipkovnici.

Preskok na določeno stran

Naredite nekaj od tega:

- Pri prikazu ene ali dveh strani vlecite navpični drsni trak, dokler se stran ne pojavi v majhnem pojavnem prikazu.
- Vnesite številko strani, s katero želite zamenjati trenutno prikazano številko v orodni vrstici **Krmarjenje po strani**, in pritisnite **Enter**.

Sledenje preteklim ogledom

Sledenje preteklim ogledom vam omogoča, da najdete strani dokumenta PDF, ki ste jih prej gledali. Razlikovati je treba med prejšnjo in naslednjo stranjo ter prejšnjim in naslednjim pogledom. Kadar gre za strani, se pojma prejšnja in naslednja nanašata na sosednji strani, pred trenutno aktivno stranjo in za njo. Kadar gre za poglede, se prejšnji in naslednji nanašata na zgodovino ogledov. Če na primer preskakujete naprej in nazaj v dokumentu, zgodovina ogledov sledi tem korakom in vam ogledane strani pokaže v nasprotnem vrstnem redu.

1. Izberite **Pogled > Krmarjenje po strani > Prejšnji pogled**.
2. Če želite videti nadaljnji del zgodovine premikov po dokumentu, storite nekaj od tega:
 - Ponovite prvi korak.
 - Izberite **Pogled > Krmarjenje po strani > Naslednji pogled**.

Opomba: Gumba **Prejšnji pogled** in **Naslednji pogled** lahko dodate na območje orodne vrstice, in sicer tako, da z desno miškino tipko kliknete orodno vrstico **Krmarjenje po strani** in izberete gumba v kontekstnem meniju, ali tako, da izberete možnost **Pokaži vsa orodja**.

Krmarjenje s povezavami

Povezave omogočajo preskok na druga mesta v trenutnem dokumentu, v druge dokumente PDF ali na spletna mesta. Besedilo povezav v dokumentu, razen v kazalih, je rdeče barve.

Legenda gumbov

Pokaži naslednjo stran

Prejšnji pogled

Pokaži prejšnjo stran

Naslednji pogled

Krajšave

NPZ nacionalno preverjanje znanja

DK Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

PK predmetne komisije za pripravo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

RIC Državni izpitni center

ZRSŠ Zavod RS za šolstvo

NIS nižji izobrazbeni standard

IT indeks težavnosti naloge

ID indeks diskriminativnosti naloge

CV center vrednotenja

PREDGOVOR

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012 so pripravili predsednik in člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, predsedniki in člani predmetnih komisij ter sodelavci Državnega izpitnega centra.

Izvedba nacionalnega preverjanja znanja je v šolskem letu 2011/2012 potekala skladno z zakonodajo in brez večjih zapletov. Izvedba preverjanja znanja na šolah je bila v tem letu poenostavljena, poenostavitve je predlagalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport in so bile delno uveljavljene že v šolskem letu 2010/11, v celoti pa v šolskem letu 2011/2012. Do manjših zapletov je prišlo pri vrednotenju preizkusov iz matematike ob koncu tretjega obdobja, vendar učenci zaradi tega niso bili oškodovani.

Letno poročilo sestavlja pet poglavij: Uvod, Poročila, Priprava in izvedba nacionalnega preverjanja znanja, Dosežki in rezultati nacionalnega preverjanja znanja in Priloge. Letno poročilo je letos dobilo sodobnejšo podobo, izdano je v elektronski obliki in omogoča povezavo na posamezne dokumente. Če bralca zanima in si želi o posameznem področju izvedeti več, si ogledati tudi naloge in druge podatke, ki so zajeti v analizi posameznih predmetnih področij, lahko uporabi spletno povezavo. Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja smo vsako leto znova ugotavljali, da je *Letno poročilo* obsežnejše, in kljub navodilom komisijam, kako pripraviti poročila, se je obseg iz leta v leto povečeval. Navodilom, v kakšni obliki pripraviti analizo, so predmetne komisije večinoma sledile, vsekakor pa gre za prvo izdajo *Letnega poročila* v elektronski obliki in za odpravljanje pomanjkljivosti bo še dovolj priložnosti.

Uvodnemu poglavju, v katerem je predstavljena zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja, sledijo podrobna poročila o delu Državne komisije in vseh predmetnih komisij.

Poročila o delu komisij vsebujejo podatke o številu in tematiki sej, gradivu, ki so ga komisije pripravile in obravnavale, o sodelovanju z učitelji in izobraževanju za člane predmetne komisije. Vsako leto so določene predmetne komisije organizirale srečanje za učitelje, in to tradicionalno oktobra v Koloseju. Pri lanskih srečanjih se je izkazalo, da so nekatera srečanja z učitelji zaradi vsakoletnega preverjanja predmetov slabše obiskana. Za jesensko srečanje sta se tako odločili le dve predmetni komisiji, in sicer predmetna komisija za angleščino in predmetna komisija za geografijo. Srečanje je potekalo v Stegnah, večinoma v obliki delavnic, kar je bilo pri udeležencih zelo dobro sprejeto.

Tretje poglavje vsebuje podatke o tehnični pripravi gradiva in izvedbi preverjanja znanja na šolah. Posebna pozornost je namenjena učencem s posebnimi potrebami, predvsem pregledu postopkov in vrednotenju rezultatov. Tudi v letošnjem letu je bilo število učencev, ki so uveljavljali pravico do prilagojenega načina opravljanja nacionalnega preverjanja znanja, v primerjavi z lanskim šolskim letom večje.

Učenci, ki obiskujejo prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom, so tudi letos nacionalno preverjanje znanja opravljali prostovoljno, tako ob koncu drugega kot tudi ob koncu tretjega obdobja. Število učencev ob koncu drugega obdobja, ki so opravljali nacionalno preverjanje znanja z nižjim izobrazbenim standardom, je bilo letos primerljivo z lanskim letom, število učencev ob koncu tretjega obdobja pa je bilo nekoliko večje kakor leto poprej. Število šol z nižjim izobrazbenim standardom, ki so sodelovale pri preverjanju znanja, se v šolskem letu 2011/2012 ni spremenilo.

Pri nacionalnem preverjanju znanja so sodelovali tudi odrasli, ki obiskujejo osnovno šolo na ljudskih univerzah oz. v organizacijah, ki organizirajo izobraževanje odraslih.

V tretjem poglavju so opisani tudi postopki dostave in zbiranja gradiva po šolah, priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja ter število in vrsta poizvedb po končanem vrednotenju.

Četrto poglavje vsebuje statistične analize dosežkov in interpretacije dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri posameznih predmetih. Podrobne analize, ki so jih pripravile predmetne komisije, so poglobljene in strokovne in bodo zagotovo v veliko pomoč tako učiteljem na šolah, ki poučujejo posamezne predmete, kot tudi članom komisij kot smernice za nadaljnje delo. Predstavljeni so osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja ter analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih pri preizkusu.

Predstavljeni so grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja, opravljena je natančna primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev po spolu, po šolah in po regijah. Analizam so dodane tudi specifikacijske tabele in analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli. Na koncu analize so v sklepnih ugotovitvah zbrane bistvene informacije in poudarki. Preko spletne povezave lahko bralci dostopajo tudi do ostalih gradiv, ki so vezana na posamezna poglavja.

Minister je septembra določil štiri predmete, iz katerih so devetošolci preverjali svoje znanje, in sicer fiziko, kemijo, glasbeno vzgojo in državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko, marca pa je natančno opredelil, kateri od teh štirih predmetov se bo preverjal na posamezni šoli. Posamezni predmeti so bili enakomerno porazdeljeni po regijah.

Zunanje preverjanja znanja ostaja formativno, usmerjeno v vlogo prepoznavanja učnih potreb posameznih učencev in poglobljene povratne informacije o doseženem znanju učencev, kar učiteljem omogoča prilagajanje metod in oblik dela v smeri trajnega znanja ter jim služi za izboljšanje kakovosti pouka. Državni izpitni center je tudi letos v juniju na šole posredoval zbirnik podatkov o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja za posamezno šolo v programu *Excel*, kar je omogočilo šoli neposredno uporabo teh podatkov. Šole so prejele tudi podrobne podatke o posamezni nalogi s področja taksonomskih vidikov, kar je še pred začetkom novega šolskega leta omogočilo pripravo podrobne analize in pripravo strategij dela za novo šolsko leto.

Iskreno se zahvaljujem vsem članom uredniškega odbora, avtorjem prispevkov in tehnični urednici za sodelovanje pri oblikovanju letošnjega poročila.

Naj vam nova oblika *Letnega poročila* prinese veliko kakovostnega branja!

Majda Vehovec, urednica

1 UVOD

1.1 Zakonske podlage za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli

Nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli je izvedeno na podlagi tega zakona ter podzakonskih in drugih aktov:

- *Zakon o osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11 in 40/12-ZUJF),
- *Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 67/05, 64/06 in 2/10),
- *Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 73/08),
- *Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole* (Uradni list RS, št. 63/08 in 45/10) – *Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2011/2012 – II. del (Podrobnejša navodila o datumih izvedbe nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli ter izdaje obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja za učence 6. razreda in zaključnih spričeval učencev 9. razreda osnovne šole)*,
- *Pravilnik o dokumentaciji v devetletni osnovni šoli* (Uradni list RS, št. 59/08),
- *Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli* (sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, december 2005),
- *Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, 2011/2012* (pripravila Zavod RS za šolstvo in Državni izpitni center, sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja. Navodila so objavljena na spletni strani <http://www.ric.si>).

Na podlagi *Podrobnejših navodil o šolskem koledarju za šolsko leto 2011/2012 – II. del* je Državni izpitni center pripravil *Koledar nacionalnega preverjanja znanja za šolsko leto 2011/2012*.

2 POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2011/2012

2.1.1 Osnovni podatki o poteku nacionalnega preverjanja znanja

Kakor v preteklih letih je bil NPZ tudi v šolskem letu 2011/2012 izpeljan v maju in juniju. Udeležba v 9. razredu je bila tudi tokrat skoraj 98-odstotna. Sprememb ne beležimo tudi v 6. razredu, kjer se je NPZ-ja udeležilo nekaj več kot 80 odstotkov vseh učencev. Celotna populacija 9. razreda je 17 776 učencev, populacija 6. pa 18 161. Tudi v šolskem letu 2011/2012 se je populacija učencev v 9. razredu nekoliko zmanjšala (v prejšnjem letu je bilo vseh učencev 18 088), pač pa se je povečalo število učencev v 6. razredu (v letu poprej jih je bilo 17 438).

Poleg slovenščine (italijanščine, madžarščine) in matematike, smo v šolskem letu 2011/2012 med tretjimi predmeti preverjali še znanje iz fizike, kemije, državljanske in domovinske vzgoje ter etike in prvič tudi iz glasbene vzgoje. Struktura preizkusov je ostala enaka kakor v preteklih letih, tako da je bila tretjina nalog usmerjena v preverjanje znanja in poznavanja, tretjina v razumevanje in tretjina v samostojno reševanje novih problemov, interpretacije in vrednotenje. Preverjanje je potekalo pisno in je trajalo eno uro.

Tudi v šolskem letu 2011/2012 so dobili učenci in šole obvestila o dosežkih v zakonsko določenem roku. Učenci 6. in 9. razreda so bili z dosežki seznanjeni ob vpogledu v ovrednotene preizkuse. Učenci 6. razreda so dobili pisno obvestilo o doseženih točkah, izraženih tudi v odstotkih vseh možnih točk, učencem 9. razreda pa so bili dosežki vpisani v spričevalo. Obenem so šole v juniju prejele še informacije o dosežkih celotne populacije z glavnimi statističnimi podatki za posamezne preizkuse. Kakor v šolskem letu 2010/2011 so šole že v juniju dobile zbirnik podatkov o dosežkih svojih učencev v programu Microsoft Excel skupaj s podrobnimi podatki o posameznih nalogah v preizkusih. S tem je šolam omogočeno, da lahko velik del podrobnejših analiz kakovosti svojega dela opravijo že pred začetkom novega šolskega leta. Po podatkih ZRSŠ-ja je pri vrednotenju preizkusov sodelovalo skupaj 3242 učiteljev, ki so ovrednotili 51 691 preizkusov.

Logistični del NPZ-ja je kakor v preteklih letih potekal brez pomembnejših zapletov. Imeli pa smo nekaj nepredvidenih težav, povezanih z vrednotenjem. Prvič se je zgodilo, da se večina učiteljev, ki so vrednotili preizkuse iz matematike ob koncu 3. obdobja, ni strinjala z navodili, kakor jih je oblikovala PK za matematiko. Njihov ugovor se je nanašal predvsem na dejstvo, da je v učbeniku, ki ga uporabljajo pri pouku, rešitev za sporno nalogo drugačna. Po posvetu z glavnim ocenjevalcem je bilo odločeno, da se upoštevajo le moderirana navodila in po zagotovilih pomočnikov glavnega ocenjevalca, so se tega na vseh centrih vrednotenja tudi držali. Vendar pa je do odstopanja prišlo pozneje pri poizvedbah. Na eni od OE ZRSŠ-ja se je namreč zgodilo, da pri poizvedbah moderirana navodila za vrednotenje pri sporni nalogi v trinajstih primerih niso bila upoštevana. RIC, Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja in PK za matematiko smo bili na to opozorjeni. PK za matematiko je nato vseh trinajst spornih nalog ponovno pregledala in ovrednotila skladno z moderiranimi navodili. Popravki so bili nato še pravočasno vneseni v uporabniški program *Prijava na NPZ in Vpis*, tako da so vsi učenci dobili pravilne podatke o svojih dosežkih v predpisanem roku. Učencem in šolam smo se za neprijetnosti opravičili.

Dogajanje z vrednotenjem preizkusov znanja iz matematike je za razumevanje funkcije nacionalnega preverjanja lahko pomembno. Brez dvoma je v izvedbi prišlo do napake, ko pri poizvedbah niso bila upoštevana moderirana pravila vrednotenja. K sreči je bilo mogoče to nepravilnost še pravočasno popraviti, tako da to ni v ničemer vplivalo na verodostojnost podatkov. Bolj pa je pomembno dejstvo, da učitelji določenega predmeta nekaterih pojmov svoje stroke ne razumejo vedno enako in se lahko napake pojavijo tudi v učbenikih. Podatki NPZ-ja lahko torej opozarjajo tudi na določene strokovne nejasnosti in nujnost njihovega razčiščevanja. Opozorila iz preteklih let, da bi lahko bil NPZ tesneje povezan z delom na posameznih predmetnih področjih, se tako ne zdijo prav nič odveč.

NPZ ob koncu 2. obdobja

NPZ-ja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja se je udeležilo 15 441 učencev (85,02 % celotne populacije), iz matematike 14 803 (81,51 %), iz angleščine 14 923 (82,17 %), iz nemščine 477 (2,63 %), iz italijanščine 34 (0,19 %) in iz madžarščine 16 (0,09 %). V primerjavi s šolskim letom 2010/2011 se je populacija v 6. razredu prvič povečala, in sicer za dobrih 700 učencev. Odstotek učencev, ki so svoje znanje preverjali iz angleščine in nemščine, je približno enak kakor v prejšnjem šolskem letu. Enako pa lahko ugotovimo tudi za število učencev, ki so preverjali znanje iz italijanščine in madžarščine.

NPZ ob koncu 3. obdobja

Obveznega NPZ-ja iz slovenščine v 9. razredu osnovne šole se je v rednem in naknadnem roku udeležilo 17 321 ali 97,44 % celotne populacije (leto poprej prav tako 97,44 %) in iz matematike 17 329 učencev, kar predstavlja 97,49 % celotne populacije (leto poprej 98,04 %). V primerjavi s prejšnjimi leti se odstotki praktično niso spremenili.

V šolskem letu 2011/2012 so se kot tretji predmet preverjali fizika, kemija, državljanska in domovinska vzgoja ter etika in prvič tudi glasbena vzgoja. Preverjanje znanja iz tretjega predmeta je potekalo enako kakor v preteklih letih, in sicer na ustreznih vzorcih, tako da so učenci na vsaki šoli preverili svoje znanje le iz enega tretjega predmeta. Kakor že v preteklih letih pa so imele seveda vse šole ali posamezni učitelji možnost, da po objavi preizkusov znanja sami opravijo preverjanje znanja svojih učencev tudi iz tistih tretjih predmetov, ki se na njihovih šolah formalno niso preverjali. NPZ iz fizike je v rednem in naknadnem roku opravilo 4406 učencev (24,79 % populacije), iz kemije 4250 (23,91 %), iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike 4433 (24,94 %) in iz glasbene vzgoje 4260 (23,96 %).

Odstotek pozitivno rešenih poizvedb v šolskem letu 2011/2012 je bil pri teh preverjanih predmetih v okviru normale: pri matematiki 4 %, pri fiziki in glasbeni vzgoji pa 5 %. Nekoliko presenetljivo odstopa državljanska in domovinska vzgoja ter etika z 10 %, posebej ker je bilo znanje iz tega predmeta preverjano že drugič. Kakor vsako leto do sedaj pa je odstotek pozitivno rešenih poizvedb visok pri slovenščini in znaša 14 %, kar je sicer nekoliko manj kakor leto poprej. Eden od razlogov za to je gotovo v naravi preizkusa.

Na osnovi sklepov iz šolskega leta 2010/2011 je bila na RIC-u opravljena analiza napak pri vrednotenju. Narejena je bila sicer v omejenem obsegu in je zajela le dva predmeta, pokazala pa vendarle na možnost, na katero do sedaj nismo bili pozorni. Iz analize napak je mogoče sklepati, da imajo učitelji pri vrednotenju težave zlasti z nalogami na višjih taksonomskih stopnjah in z določenimi tipi nalog. Pereče so predvsem naloge polodprtega in odprtega tipa. Podatek, katerega veljavnost bo potrebno še dodatno preveriti, se zdi izredno pomemben. Mogoče ga je namreč povezati s ponavljajočo se ugotovitvijo iz preteklih let, da imajo učenci ob solidnem osnovnem znanju težave na višjih taksonomskih stopnjah. Oboje pa se ujema s podatki raziskave TALIS 2008, po katerih je za naše šole značilen visok indeks na učence usmerjene prakse poučevanja in nizek indeks zahtevnejših učnih praks.

Prilagojeni način opravljanja NPZ-ja

V šolskem letu 2011/2012 je v 6. razredu pri slovenščini uveljavilo pravico do prilagojenega preizkusa in izvedbe, ne pa tudi vrednotenja, 393 učencev. Vrednotenje pa je bilo prilagojeno 509 učencem. Pri matematiki je bilo prvih 373 in drugih 497, pri angleščini pa 367 in 478. V vseh primerih je prišlo v tem šolskem letu do pomembnega povečanja. Podobno sliko dobimo tudi v 9. razredu. Preizkus in izvedba sta bila prilagojena pri slovenščini 669 učencem (leto poprej 587), vrednotenje pa je bilo prilagojeno 667 učencem (leto poprej 581). Pri matematiki sta bila preizkus in izvedba prilagojena 659 učencem (leto poprej 596), vrednotenje pa 666 (leto poprej 583). Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja zato ponovno opozarja, da je potrebna analiza, ki bi pokazala, zakaj število učencev s prilagojenim načinom opravljanja NPZ-ja že nekaj let tako vztrajno narašča.

Izobraževanje odraslih

NPZ-ja na ljudskih univerzah in organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo program osnovne šole za izobraževanje odraslih, se je udeležilo pri slovenščini 163 (v preteklem letu 182) kandidatov, pri matematiki 155 (187), pri fiziki 84 in pri kemiji 56 kandidatov.

Delo Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je imela v šolskem letu 2011/2012 deset rednih in dve korespondenčni seji. Tudi v tem letu je bila načrtovana razširjena seja, katere se poleg članov Državne udeležijo tudi predstavniki predmetnih komisij. Morala bi biti v februarju ali marcu, vendar je nismo organizirali, ker so se prav v tem času pripravljale zakonodajne spremembe in tako udeležencem ni bilo mogoče dati zanesljivih informacij glede nadaljnega poteka zunanjega preverjanja znanja, zaradi česar tudi ni bilo mogoče sprejemati sklepov glede nadaljnega dela.

V začetku šolskega leta je Državna komisija namenjala posebno pozornost izvajanju bodočega NPZ-ja, kakor je bilo to predvideno s sprejeto zakonodajo. Ministrstvo je, skupaj s predmetnimi komisijami in ZRSŠ-jem, opozarjala

na nekatere neskladnosti z veljavnimi učnimi načrti. Podprla pa je predlog, da se začne s projektom elektronskega vrednotenja. Po tem, ko je bila zakonodaja spremenjena, je Državna komisija dala RIC-u pobudo, da se obnovi projekt individualnih povratnih informacij o dosežkih NPZ-ja 6. razreda. Ta projekt je bil pripravljen že v šolskem letu 2009/2010, vendar ga tedaj ni bilo mogoče uresničiti.

Državna komisija ugotavlja, da so bila izhodišča za izvajanje NPZ-ja zadnjič revidirana v šolskem letu 2005/2006 in bi jih kazalo kritično pregledati ter jih po potrebi tudi spremeniti. To bi bilo potrebno narediti zaradi predvidenega elektronskega vrednotenja pa tudi sicer bi bilo potrebno preveriti, če takratna pojmovanja znanja še ustrezajo današnjemu času. Vse to bi bilo mogoče združiti s projektom ZRSŠ-ja, ki je bil predviden sicer že za šolsko leto 2011/2012, pa je bil nato zaradi denarnih težav odložen. Šlo naj bi za posvet na temo NPZ-ja, njegovo evalvacijo zlasti z vidika njegove učinkovitosti ter na tej podlagi tudi načrtovanje nadaljnjega razvoja. Državna komisija podpira idejo, da se po razpravi o vsebini letnega poročila z RIC-em in ZRSŠ-jem naredi povzetek stanja, najde šibke točke v sedanjih izvedbi in na tej podlagi predlaga izboljšave.

Na nekatere pomanjkljivosti, ki znižujejo učinkovitost, je bila Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja opozorjena že v tem letu s strani učiteljev in staršev. Kaže namreč, da je ponekod problematična komunikacija znotraj šol, tako da učitelji od svojih ravnateljev ne dobijo vseh potrebnih informacij. Kakor ugotavljajo na RIC-u, pa je tudi vedno več staršev, ki se obračajo nanj z vprašanji, na katera bi morali dobiti odgovore že na šoli. Po nekaterih vprašanih in pritožbah staršev bi lahko sklepali, da nekatere šole vpogleda v ovrednotene preizkuse ne organizirajo tako, kakor bi bilo potrebno oziroma kakor to zahtevajo izvedbena navodila. Nimamo pa tudi podatkov o tem, kakšna je kakovost analiz, ki jih naredijo šole na podlagi dosežkov svojih učencev.

Državna komisija že nekaj let ugotavlja, da letna poročila postajajo preobsežna. Že v šolskem letu 2010/2011 smo imeli resen namen obseg zmanjšati, kar pa se ni posrečilo. Državna komisija je zato sprejela predlog RIC-a, da se že letno poročilo za šolsko leto 2011/2012 objavi v elektronski obliki. Prednost vidimo tudi v tem, da se bo tako preko spleta povečala neposredna dostopnost tako za učitelje kot tudi za učence in njihove starše. V bodoče pa bo mogoče preko spletnih povezav učiteljem zagotoviti hitre preskoke k posameznim nalogam v preizkusu, različnim analizam in podobno.

Med tekoče naloge, ki jih je opravljala Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja, spadajo običajna opravila, kot je tekoče spremljanje predpisanih postopkov, določenih s koledarjem izvajanja nacionalnega preverjanja znanja, sprotno odgovarjanje na različna vprašanja in pritožbe. Letno poročilo o izvedbi v šolskem letu 2010/2011 je bilo predstavljeno Komisiji za osnovno šolo in Strokovnemu svetu RS za splošno izobraževanje in je bilo obakrat ocenjeno pozitivno. Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport smo v predpisanem roku poslali predlog seznama tretjih predmetov, katerih znanje naj bi se preverjalo v šolskem letu 2012/2013.

Delo predmetnih komisij

Delo v PK-jih je tudi v šolskem letu 2011/2012 potekalo brez zapletov. Drugače kakor v preteklih letih pa je potekalo oktobrsko srečanje z učitelji. Običajno so bila ta srečanja organizirana v Koloseju, in sicer za učitelje vseh predmetov, katerih znanje se je preverjalo v preteklem letu. Na podlagi dosedanjih izkušenj in zaradi denarnih težav je bilo tokrat prepuščeno PK-jem, da se same odločijo, če taka srečanja potrebujejo. Za to možnost sta se odločili PK za angleščino in geografijo. Izobraževanje sta potekali v Stegnah, in sicer tako, da je bil plenarni del skrčen, večji del časa pa je bil namenjen delu v skupinah. Vtis udeležencev je bil pozitiven, učitelji so bili zlasti zadovoljni z delom v skupinah. Ta način dela je skupaj z odgovori na ankete pokazal kar nekaj zanimivosti, na katere v preteklosti morda nismo bili dovolj pozorni. Skupna analiza z učitelji je tako na primer pokazala, da z reševanjem nalog na višjih taksonomskih stopnjah nimajo težav le učenci, pač pa z njihovim sestavljanjem in vrednotenjem tudi učitelji. Druga posebnost, ki se je pri tem pokazala, pa je, da vsaj v 6. razredu nekateri učitelji niso dovolj seznanjeni z drugačnim vrednotenjem pri učencih s posebnimi potrebami. Obe informaciji bi morali biti za usposabljanje in strokovno spopolnjevanje učiteljev zelo pomembni.

Oktobrsko srečanje z učitelji geografije in angleščine v novi obliki (delo v skupinah) se je torej pokazalo kot zelo koristno in bi z njim kazalo nadaljevati. Zaradi denarnih težav bo to v prihodnosti na enak način verjetno težko izpeljati, zato Državna komisija predlaga, da se tovrstne analize dosežkov pri NPZ-ju morda lahko združijo s študijskimi skupinami, ki jih organizira ZRSŠ.

V šolskem letu 2011/2012 pa je v delu PK prišlo še do ene prijetne novosti. Na Državno komisijo za vodenje nacionalnega preverjanja znanja se je obrnilo kar nekaj PK-jev s predlogi za dodatne analize in raziskave. PK za angleščino se že ves čas preverjanja znanja tega predmeta srečuje s pomembnimi razlikami v znanju med učenci, ki jih ni mogoče pojasniti brez specifičnih podatkov (na primer, v katerem razredu se je pouk začel, v kakšnem obsegu se učenci učijo tujega jezika tudi zunaj šole, ipd.) Z raziskavo bo PK, ki jo bo naredila skupaj s strokovnjaki RIC-a, poskušala najti ustrezne odgovore. PK za fiziko je predlagala podrobnejšo analizo nekaterih nalog odprtega tipa, ki bi bila opravljena v dveh diplomskih delih. Ta primer kaže na doslej neizkoriščeno možnost, da se NPZ poveže z raziskovanjem na univerzitetni ravni. V vseh PK-jih so predstavniki univerz, tako da te povezave

pravzaprav že obstajajo in bi jih bilo potrebno le izkoristiti. Izvirna je tudi namera PK za državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko, ki ima v načrtu analizo napačnih odgovorov in analizo vrednotenja učiteljev popraviljavcev.

Državna komisija je vse predlagane projekte podprla z opozorilom, da morajo biti opravljeni skladno s pravili znanstvenega raziskovanja, kar seveda vključuje tudi varovanje osebnih podatkov.

Novosti v šolskem letu 2011/2012 in nadaljnji razvoj NPZ-ja

Med glavne novosti v šolskem letu 2011/2012 gotovo spada začetek projekta, za katerega je prišla pobuda v času prejšnje vlade, in sicer elektronsko vrednotenje. Ta način vrednotenja bo pomagal rešiti marsikatero dosedanjo težavo, celoten postopek pa poenostavil. Po sprejetem načrtu naj bi RIC pripravil začetno različico programa za e-vrednotenje do konca leta 2012, končna pa bo pripravljena za vrednotenje leta 2013. Izobraževanje ROID-ov in svetovalcev ZRSŠ-ja bo izpeljal RIC proti koncu leta 2012, v prvih mesecih prihodnjega leta pa se bo začelo izobraževanje učiteljev, ki bodo sodelovali pri elektronskem vrednotenju. V naslednjih letih naj bi se za to usposobili tudi ostali učitelji.

Med novosti lahko štejemo že tudi omenjene odločitve, da se letno poročilo objavi v elektronski obliki in se ponovno pristopi k iskanju načinov kakovostnejših informacij za učence, starše in učitelje o dosežkih učencev ob koncu 6. razreda.

V delu PK-jev pa sta glavni novosti prav tako že omenjeni drugačen način srečevanja z učitelji po opravljenem preverjanju znanja ter povečano število pobud teh komisij za različne analize in raziskave.

Drobna novost v logistiki je bilo poenostavljeno in cenejše pakiranje preizkusov. Po informacijah s šol, so bile te spremembe zadovoljne.

Kar se tiče nadaljnjega razvoja NPZ-ja, bi kazalo izpostaviti pobudo ZRSŠ-ja, da se opravi posvet o dosedanjih izkušnjah in ugotovitvah v zvezi z NPZ-jem ter na podlagi tega išče načine za povečevanje njegovega izkoristka.

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij

Osnovna naloga predmetnih komisij (v nadaljevanju PK), opredeljena v *Pravilniku o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli*, je priprava in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja (v nadaljevanju NPZ), poleg te pa člani PK pripravljajo še vrsto drugih gradiv (npr. gradivo za eRic za učitelje, gradivo za sklice študijskih skupin, predstavitev za izobraževanje učiteljev o dosežkih NPZ-ja, prispevke za letno poročilo, strukture za banko nalog), sodelujejo na usposabljanjih predmetnih učiteljev in pomočnikov glavnih ocenjevalcev, udeležujejo pa se tudi različnih usposabljanj na temo preverjanja in ocenjevanja znanja.

Število članov v komisiji je od komisije do komisije različno, odvisno je od števila preverjanj pri nekem predmetu. Tako PK za slovenščino, italijanščino, madžarščino, angleščino, nemščino in matematiko pripravljajo gradivo za NPZ ob koncu 2. in 3. obdobja; PK za geografijo, zgodovino in glasbeno vzgojo poleg gradiva za NPZ ob koncu 3. obdobja tudi preizkuse znanja z nacionalnimi vsebinami; PK za fiziko, kemijo, biologijo, tehniko in tehnologijo, državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko pripravljajo gradivo za NPZ samo ob koncu 3. obdobja, PK za nižji izobrazbeni standard (v nadaljevanju NIS) pa pripravljajo gradivo za pet predmetov za NPZ ob koncu 3. obdobja in za štiri predmete za NPZ ob koncu 2. obdobja. PK sestavljajo predsednik in najmanj trije člani, od katerih sta vsaj dva učitelja in en svetovalec Zavoda RS za šolstvo (v nadaljevanju ZRSŠ). Predsednik sklicuje in vodi seje, odgovoren je za usklajeno delovanje komisije, strokovnost pripravljenega gradiva, pravočasno oddajo gradiva za NPZ in za varovanje tajnosti.

PK, katere predmet se v tekočem šolskem letu preverja pri NPZ-ju ob koncu 3. obdobja, izmed svojih članov predlaga glavnega ocenjevalca; tega ob soglasju predsednika PK za eno leto imenuje direktor Državnega izpitnega centra (v nadaljevanju RIC). Glavni ocenjevalec je praviloma predmetni učitelj v osnovni šoli, k njegovim poglavitnim nalogam pa spadajo: (1) skupaj z višjim svetovalcem za zunanje preverjanje znanja RIC-a in PK organizira in izvede izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca; (2) vodi moderacijo in poskrbi za vnos dopolnil v navodilih za vrednotenje; (3) spremlja in analizira usklajenost vrednotenja na centrih vrednotenja; (4) sodeluje v postopku poizvedb in o njih napiše poročilo.

2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za slovenščino 36 sej s temi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK,
- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor besedil,
- pregled in priprava nalog za 2. in 3. obdobje,
- priprava preizkusov znanja, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za 2. in 3. obdobje,
- pregled in presoja pripomb zunanjih pregledovalcev,
- priprava gradiva za izobraževanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- izobraževanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- priprava na moderacijo navodil za vrednotenje,
- moderacija navodil za vrednotenje (2. in 3. obdobje, redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (3. obdobje, naknadni rok),
- priprava opisov dosežkov za 2. in 3. obdobje,
- priprava prispevka za letno poročilo,
- priprava *Informacij o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu 2. in 3. obdobja*,
- pregled rezultatov in interpretacije.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz slovenščine ob koncu 2. obdobja,
- gradivo za NPZ iz slovenščine ob koncu 3. obdobja,
- gradivo za izobraževanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012,
- *Informacije o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja*,
- *Informacije o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu 3. obdobja*.

Sodelovanje z učitelji:

- na moderaciji navodil za vrednotenje,
- na vrednotenju.

Izobraževanje članov komisije:

- članice PK so se udeležile posveta na temo bralne pismenosti v Sloveniji in Evropi (oktober 2011, Brdo pri Kranju);
- članice PK so se udeležile izobraževanja v okviru seje na temo priprave testov, ki ga je izvedla dr. Ina Ferbežar iz Centra za slovenščino (marec 2012);
- članice PK so se udeležile izobraževanja na temo vrednotenja tvorbnih nalog, ki ga je v okviru izobraževanja za pomočnike glavnega ocenjevalca izvedla članica komisije dr. Simona Kranjc (april 2012);
- Tina Žagar-Pernar in dr. Vida Medved-Udovič sta sodelovali pri nacionalnem raziskovalnem projektu CRP-ja *Kazalniki socialnega kapitala, kulturnega kapitala in šolske klime v napovedovanju šolske uspešnosti otrok in mladostnikov* (raziskovalni podprojekt *Učna diferenciacija in individualizacija*, Pedagoška fakulteta UL).

2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za italijanščino 24 sej (od tega 17 v letu 2012) s temi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK (italijanščina kot prvi jezik) in podkomisije (italijanščina kot drugi jezik na narodno mešanem območju Slovenske Istre),
- opredelitev nalog in rokovnika,
- priprava strukture preizkusa znanja ob koncu 2. in 3. obdobja in določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za preizkuse znanja ob koncu 2. in 3. obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja,
- pregled in interpretacija rezultatov,
- pregled in potrditev strukture preizkusa znanja iz italijanščine,
- priprava prispevka za letno poročilo.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz italijanščine ob koncu 2. obdobja,
- gradivo za NPZ iz italijanščine ob koncu 3. obdobja,
- *Informacije o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu 2. obdobja,*
- *Informacije o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu 3. obdobja,*
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- organizacija izobraževalnega seminarja v sodelovanju z UP FHŠ, Oddelkom za italijanistiko, *Poučevanje italijanščine. Pisna in ustna dimenzija: pravila, raba in didaktična praksa.* (predavatelji: Paolo E. Balboni, Fabio Caon, Francesco Sabatini, Valentina Firenzuoli, A. Valeria Saura, Luca Serianni in Nives Zudič Antonič),
- moderacija navodil za vrednotenje in na vrednotenju,
- koordinacija v zvezi z vrednotenjem preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na OE ZRSŠ-ju.

Izobraževanje članov komisije

Izobraževanje članov PK je potekalo v okviru sej (predsednica PK je pripravila gradivo o novostih na področju vrednotenja znanja in z njim seznanjala člane) in v okviru seminarja *stalnega* strokovnega *spopolnjevanja*, ki ga je komisija organizirala v sodelovanju z UP FHŠ, Oddelkom za italijanistiko. Članici za italijanščino kot drugi jezik sta bili deležni posebnega izobraževanja, v okviru katerega sta pripravili strukturo preizkusa znanja za italijanščino kot drugi jezik.

2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

Število sej in obravnavana tematika na sejah

V šolskem letu 2011/2012 je PK za madžarščino imela 20 sej s temi vsebinami:

- evalvacija dela v šolskem letu 2010/2011,
- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor besedil za posamezne preizkuse znanja,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje ter specifikacijske tabele za preizkuse znanja ob koncu 2. in 3. obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje po odpisanem NPZ-ju,

- sprejemanje poizvedb,
- analiza ovrednotenih preizkusov znanja,
- priprava prispevka za letno poročilo.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz madžarščine ob koncu 2. obdobja (en komplet),
- gradivo za NPZ iz madžarščine ob koncu 3. obdobja (dva kompleta),
- analize ovrednotenih preizkusov znanja,
- pregled in potrditev strukture preizkusa znanja,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji

Z učitelji smo sodelovali v okviru študijske skupine in v drugih oblikah (osebni stiki z učiteljicami).

Izobraževanje članic komisije

Članice PK se niso udeležile posebnega izobraževanja.

2.2.4 Predmetna komisija za angleščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za angleščino 28 sej s temi vsebinami:

- priprava delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- pregled in priprava nalog za 2. in 3. obdobje,
- priprava slušnih posnetkov, navodil za vrednotenje in specifikacijskih tabel za preizkuse znanja ob koncu 2. in 3. obdobja,
- priprava na izvedbo izobraževanja za učitelje,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev,
- izvedba raziskave med učitelji o odnosu do NPZ-ja in vplivu NPZ-ja na pouk angleščine,
- analiza izobraževanja za učitelje,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja (2. obdobje),
- izvedba raziskave med učenci o dejavnikih dodatnega in zunajšolskega učenja,
- pregled in potrditev strukture preizkusa znanja iz angleščine,
- priprava opisov dosežkov in prispevka za letno poročilo.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz angleščine ob koncu 2. obdobja,
- gradivo za NPZ iz angleščine ob koncu 3. obdobja,
- **Informacije o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu 2. obdobja,**
- **Informacije o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu 3. obdobja,**
- **gradivo za izobraževanje učiteljev,**
- **vprašalnik za učitelje,**
- **vprašalnik za učence,**
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju pri angleščini,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- na izobraževanju za učitelje (Stegne, oktober 2011);
- članica komisije Barbara Lesničar je v okviru drugega sklica študijske skupine izvedla delavnico na temo NPZ-ja (priprava šolskega poročila).

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje članov PK v sklopu seje: Ana Radović (RIC) je izvedla izobraževanje na temo analize izhodiščnih besedil (ang. *textmapping*) (januar 2012);
- večkratno izobraževanje članov PK v sklopu seje: mag. Ruby Mihaela Korelec je izvedla izobraževanje: *Textmapping; Uporaba statističnih podatkov* (februar, junij 2012);
- izobraževanje članov PK v sklopu seje: dr. Gašper Cankar (RIC) je izvedel izobraževanje na temo statistike (april 2012);
- članica komisije Mojca Jerala-Bedenk je bila članica skupine, ki se je udeležila Comeniusovega projekta *Vseživljenjsko učenje* (ang. Lifelong learning programme) z naslovom *Odkrivanje in podpiranje disleksije na prehodu iz osnovne šole v srednjo*;
- članica komisije Darinka Šaubah-Kovič dejavno sodeluje v delovni skupini RIC-a pri projektu *Umestitev izpitov iz angleščine v skupni evropski referenčni okvir za jezike*;
- člani komisije so se individualno izobraževali in z novimi spoznanji seznanjali ostale člane komisije.

2.2.5 Predmetna komisija za nemščino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za nemščino 24 sej (9 v letu 2011 in 15 v letu 2012) s temi vsebinami:

- načrt in potek dela PK v šolskem letu 2011/2012,
- podaljšanje pogodbe konzulentu dr. Johannu Lughoferju,
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in specifikacijske tabele ob koncu 2. obdobja (pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih pri realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled konzumenta dr. Johanna Lughoferja idr.),
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in specifikacijske tabele ob koncu 3. obdobja (pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih pri realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled konzumenta dr. Johanna Lughoferja idr.),
- pregled in urejevanje oddanih kompletov za 6. razred (dr. Kondrič Horvat in dr. Johann Lughofer),
- pregled kompletov in presoja pripomb zunanje pregledovalke,
- sodelovanje z ilustratorjem,
- sodelovanje s konzulentom dr. Johannom Lughoferjem,
- snemanje slušnega dela preizkusa (Brigita Lovenjak, Danica Števančec, Susanne Volčanšek, dr. Johann Lughofer in višja svetovalka na RIC-u Ana Radović),
- predlogi za spremembe glede na zakon o spremembah in dopolnitvah k zakonu o osnovni šoli,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- pregled rezultatov in interpretacije, analiza preizkusov za 2. obdobje,
- priprava opisov dosežkov za 2. obdobje,
- priprava letnega poročila.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz nemščine ob koncu 2. obdobja (dva kompleta),
- gradivo za NPZ iz nemščine ob koncu 3. obdobja (en komplet),
- *Informacije o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu 2. obdobja*,
- *Informacije o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu 3. obdobja*,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju iz nemščine,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- sodelovanje z učitelji je bilo, tako kakor prejšnja leta, v veliki meri individualno, članice pa so o tem sproti seznanjale ostale članice;
- Stanka Emeršič je z učitelji sodelovala kot vodja študijske skupine in izvajala dvodnevni seminar na temo *Pravljичni pouk (Goethe)* ter izvedla delavnico na seminarju *Evropski jezikovni portfolio*;
- nadaljevalo se je tudi zelo uspešno sodelovanje med PK za nemščino in ZRSŠ-jem, ki ga v komisiji kot članica zastopa Susanne Volčanšek. V okviru stalnega usposabljanja osnovnošolskih učiteljev so na ZRSŠ-ju, kot je poročala Susanne Volčanšek, izvedli tri šesturna srečanja (dve neposredni in eno posredno, preko dela v njihovi spletni učilnici). Vodilna tema je bila *Preverjanje in ocenjevanje s poudarkom na pisnem preizkusu*, učitelje so želeli pripraviti za vestno, predvsem kakovostno izvedbo pisnega preverjanja, kar pomeni, da so se podrobneje seznanili s celovitim konceptom preverjanja (poudarek na sestavljanju pisnega preizkusa, ki je pravilno zgrajen in vsebuje različne tipe nalog v pravilnem sorazmerju, upoštevajoč taksonomije, in zagotavlja preverjanje standardov in minimalnih standardov iz veljavnega učnega načrta, itd.), pri tem so ves čas upoštevali navodila oziroma smernice pri NPZ-ju.

Izobraževanje članic komisije

Članice so se izobraževale individualno in se o tem medsebojno sproti seznanjale.

2.2.6 Predmetna komisija za matematiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za matematiko 37 sej s temi vsebinami:

- pregled prispevkov v letnem poročilu 2010/11,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela PK v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- priprava programa in gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih učiteljev matematike v osnovnih šolah, sodelovanje s predmetno skupino za matematiko na ZRSŠ-ju,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami za 2. in 3. obdobje,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb,
- izbira in usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- moderacija navodil za vrednotenje ob koncu 2. in 3. obdobja (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 3. obdobja (naknadni rok),
- analiza učinkovitosti in kakovosti modela vrednotenja NPZ-jev v rednem roku (zunanjše skupinsko vrednotenje v 3. obdobju in notranje vrednotenje v 2. obdobju),
- analiza napak pri vrednotenju na podlagi izpolnjenih obrazcev za točkovanje in poizvedb v 9. razredu ter analiza vzorca rešenih nalog v 6. razredu,
- pregled dosežkov učencev pri NPZ-ju ob koncu 3. obdobja,
- pregled dosežkov učencev pri NPZ-ju ob koncu 2. obdobja,
- oblikovanje opisov dosežkov pri NPZ-ju učencev 9. razreda,
- oblikovanje opisov dosežkov pri NPZ-ju učencev 6. razreda,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2011/2012,
- potrditev strukture preizkusa za 2. in 3. obdobje za šolsko leto 2012/2013,
- informacija o vsebinah in ciljih predmeta v 6. in 9. razredu, ki se ne bodo preverjali z nacionalnim preverjanjem v šolskem letu 2012/2013;
- pregled opravljenega dela PK v šolskem letu 2011/2012.

PK je delala v dveh podskupinah (za 2. in 3. obdobje).

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ ob koncu 2. obdobja,
- gradivo za NPZ ob koncu 3. obdobja,
- specifikacijske tabele odpisanih preizkusov znanja za banko nalog,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju in pripadajoče specifikacijske tabele,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju in pripadajoče specifikacijske tabele,
- prispevki za letno poročilo 2011/2012 (poročilo o delu PK za matematiko in analiza dosežkov NPZ-ja iz matematike ob koncu 2. in 3. obdobja).

Sodelovanje z učitelji:

- na izobraževanju pomočnikov glavnega ocenjevalca in moderaciji rednega roka (RIC, 7. 5. 2012),
- na moderaciji in vrednotenju naknadnega roka (RIC, 31. 5. 2012),
- na centrih vrednotenja (9. 5. 2012).

2.2.7 Predmetna komisija za biologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za biologijo 24 sej s temi vsebinami:

- pregled in potrditev prispevkov za letno poročilo 2010/2011,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK v šolskem letu 2011/2012,
- potrditev strukture preizkusa znanja,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2011/2012,
- pregled specifikacijskih tabel odpisanih preizkusov znanja za banko nalog,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2012/2013.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- struktura za banko nalog,
- prispevki za letno poročilo 2011/2012.

2.2.8 Predmetna komisija za kemijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za kemijo 21 sej s temi vsebinami:

- pregled in potrditev prispevkov za letno poročilo 2010/2011,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK v šolskem letu 2011/2012,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb,
- izbira in usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (naknadni rok),
- pregled dosežkov učencev pri NPZ-ju,

- oblikovanje opisov dosežkov pri NPZ-ju,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2011/2012,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2012/2013.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- opisi dosežkov učencev in pripadajoče specifikacijske tabele,
- prispevki za letno poročilo 2011/2012 (poročilo o delu PK in analiza dosežkov NPZ-ja).

Sodelovanje z učitelji:

- na izobraževanju pomočnikov glavnega ocenjevalca (RIC, 27. 3. 2012),
- s pomočniki glavnega ocenjevalca na moderaciji za redni rok (14. 5. 2012),
- na centrih vrednotenja (16. 5. 2012).

2.2.9 Predmetna komisija za fiziko

Število sej in obravnavana tematika:

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za fiziko 21 sej s temi vsebinami:

- pregled in potrditev prispevkov za letno poročilo 2010/2011,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela PK v šolskem letu 2011/2012,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb,
- izbira in usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (naknadni rok),
- pregled dosežkov učencev pri NPZ-ju,
- oblikovanje opisov dosežkov pri NPZ-ju,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2011/2012,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2012/2013.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz fizike,
- specifikacijske tabele odpisanih preizkusov znanja in struktura za banko nalog,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- opisi dosežkov učencev in pripadajoče specifikacijske tabele,
- prispevki za letno poročilo 2011/2012 (poročilo o delu PK in analiza dosežkov NPZ-ja).

Sodelovanje z učitelji:

- na izobraževanju pomočnikov glavnega ocenjevalca (RIC, 5. 4. 2012),
- s pomočniki glavnega ocenjevalca na moderaciji za redni rok (14. 5. 2012),
- na centrih vrednotenja (16. 5. 2012).

2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za tehniko in tehnologijo 11 sej s temi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela PK v skladu s prejetim rokovnikom dela za PK,
- pregled prispevkov za letno poročilo 2010/2011,
- pregled gradiva iz obstoječe banke nalog,
- priprava gradiva za NPZ z navodili za vrednotenje in specifikacijskimi tabelami,
- priprava gradiva za banko nalog,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ,
- struktura za banko nalog,
- specifikacijske tabele odpisanih preizkusov za banko nalog,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji tehnike in tehnologije:

- izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih (oktober, november in december 2011 in februar, marec in april 2012).

2.2.11 Predmetna komisija za geografijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za geografijo 23 sej s temi vsebinami:

- dogovor o delu PK,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev geografije na posvetu o NPZ-ju,
- izobraževanje učiteljev geografije na posvetu o NPZ-ju (Ljubljana, 18. 10. 2011),
- spremljanje novosti na področju zakonodaje, ki določa izvajanje NPZ-ja,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za dvojezične osnovne šole,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za osnovne šole z italijanskim učnim jezikom,
- predstavitev NPZ-ja študentom geografije na oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani,
- predstavitev banke nalog,
- priprava strukture za banko nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za banko nalog,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja iz geografije*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz geografije ob koncu 3. obdobja,
- gradivo za NPZ iz geografije ob koncu 3. obdobja za dvojezične osnovne šole,
- gradivo za NPZ iz geografije ob koncu 3. obdobja za osnovne šole z italijanskim učnim jezikom,
- struktura za banko nalog,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev geografije na posvetu o NPZ-ju (Ljubljana, 18. 10. 2011),
- izobraževanje študentov oddelka za geografijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani o NPZ-ju.

2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za zgodovino 24 sej s temi vsebinami:

- priprava načrta dela PK,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- spremljanje novosti na področju zakonodaje, ki določa izvajanje NPZ-ja,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za dvojezične osnovne šole,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za šole z italijanskim učnim jezikom,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za dvojezične osnovne šole,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za šole z italijanskim učnim jezikom,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja,
- predstavitev banke nalog,
- priprava strukture banke nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za banko nalog,
- predstavitev priprave nalog in preizkusov znanja ter dela PK delegaciji strokovnjakov za zunanje preverjanje znanja s Kosova,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja za zgodovino za šolsko leto 2012/2013*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz zgodovine ob koncu 3. obdobja,
- gradivo za NPZ iz zgodovine ob koncu 3. obdobja za dvojezične osnovne šole,
- gradivo za NPZ iz zgodovine ob koncu 3. obdobja za šole italijanskim učnim jezikom,
- struktura za banko nalog,
- *Informacija o preizkusu znanja za zgodovino za šolsko leto 2012/2013*,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

2.2.13 Predmetna komisija za državljsko in domovinsko vzgojo ter etiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za državljsko in domovinsko vzgojo ter etiko 28 sej s temi vsebinami:

- dogovor o delu PK,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- poročanje o izobraževanju učiteljev geografije na posvetu o NPZ-ju (Ljubljana, 18. 10. 2011),
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled pripomb zunanjih pregledovalcev preizkusov znanja pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- priprava gradiva za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,

- predstavitev banke nalog,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja – naknadni rok,
- priprava opisov dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike ob koncu 3. obdobja (dva kompleta),
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- gradivo za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca (RIC, 3. 4. 2012).

2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za glasbeno vzgojo 23 sej s temi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela PK v šolskem letu 2011/2012 in oblikovanje letnega delovnega načrta,
- pregled in ponovna potrditev strukture preizkusa znanja iz glasbene vzgoje,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za učence dvojezičnih osnovnih šol (za italijansko jezikovno področje),
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in s parametri specifikacijske tabele za učence šol z italijanskim učnim jezikom,
- pregled gradiva za NPZ iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja in lektorskih popravkov ter vnos sprememb,
- izbor in usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni rok),
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja (naknadni rok),
- analiza napak pri vrednotenju na podlagi izpolnjenih obrazcev za točkovanje in poizvedb,
- pregled dosežkov učencev pri NPZ-ju,
- oblikovanje opisov dosežkov,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2011/2012,
- potrditev strukture preizkusa za šolsko leto 2012/2013.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradiva za NPZ iz glasbene vzgoje za učence dvojezičnih osnovnih šol za madžarsko jezikovno področje in za učence šol z italijanskim učnim jezikom,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- gradivo za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- opisi dosežkov učencev pri NPZ-ju iz glasbene vzgoje,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

Sodelovanje z učitelji:

- na izobraževanju učiteljev na študijskih skupinah v organizaciji ZRSŠ-ja (oktober, november 2011);
- na izobraževanju pomočnikov glavnega ocenjevalca (RIC, 29. 3. 2012 in 5. 4. 2012);
- s pomočniki glavnega ocenjevalca na moderaciji rednega roka (15. 5. 2012);
- na centrih vrednotenja (17. 5. 2012).

2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za likovno vzgojo 4 seje s temi vsebinami:

- dogovor o delu PK,
- spremljanje novosti na področju zakonodaje, ki določa izvajanje NPZ-ja,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- uporaba FTP-strežnika,
- priprava strukture za banko nalog,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja iz likovne vzgoje*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz likovne vzgoje ob koncu 3. obdobja (en komplet),
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za športno vzgojo 25 sej s temi vsebinami:

- priprava načrta dela PK,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- spremljanje novosti na področju zakonodaje, ki določa izvajanje NPZ-ja,
- predstavitev banke nalog,
- priprava strukture banke nalog,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele za banko nalog,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja za športno vzgojo za šolsko leto 2012/2013*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ iz športne vzgoje ob koncu 3. obdobja,
- struktura za banko nalog,
- *Informacija o preizkusu znanja za športno vzgojo za šolsko leto 2012/2013*,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2011/2012 je imela PK za NIS 34 sej s temi vsebinami:

- dogovor o delu PK,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- spremljanje novosti na področju zakonodaje, ki določa izvajanje NPZ-ja,
- pregled nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- priprava nalog za NPZ z navodili za vrednotenje in parametri specifikacijske tabele,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja iz slovenščine in matematike za NPZ ob koncu 2. obdobja,
- pregled pripomb zunanjega pregledovalca preizkusov znanja iz slovenščine, matematike in naravoslovja za NPZ ob koncu 3. obdobja,
- predstavitev in uporaba FTP-strežnika,
- predstavitev banke nalog,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- priprava na moderacijo navodil za vrednotenje preizkusov znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 2. obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja in vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 3. obdobja,
- podajanje ustnih informacij o vrednotenju učiteljem, ki vrednotijo preizkuse znanja ob koncu 2. obdobja na šoli,
- priprava opisov dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine in matematike,
- priprava opisov dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine, matematike in naravoslovja,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja iz slovenščine, madžarščine in matematike za NPZ ob koncu 2. obdobja*,
- pregled *Informacije o preizkusu znanja iz slovenščine, madžarščine, matematike, naravoslovja in družboslovja za NPZ ob koncu 3. obdobja*,
- priprava prispevka za letno poročilo 2011/2012.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- gradivo za NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om iz slovenščine in matematike ob koncu 2. obdobja (dva kompleta),
- gradivo za NPZ za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om iz slovenščine, matematike in naravoslovja ob koncu 3. obdobja (trije kompleti),
- opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine in matematike,
- opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz slovenščine in matematike in naravoslovja,
- *Informacija o preizkusih znanja iz slovenščine, madžarščine in matematike ob koncu 2. obdobja*,
- *Informacija o preizkusih znanja iz slovenščine, madžarščine, matematike, naravoslovja in družboslovja ob koncu 3. obdobja*,
- prispevek za letno poročilo 2011/2012.

3 PRIPRAVA IN IZVEDBA NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

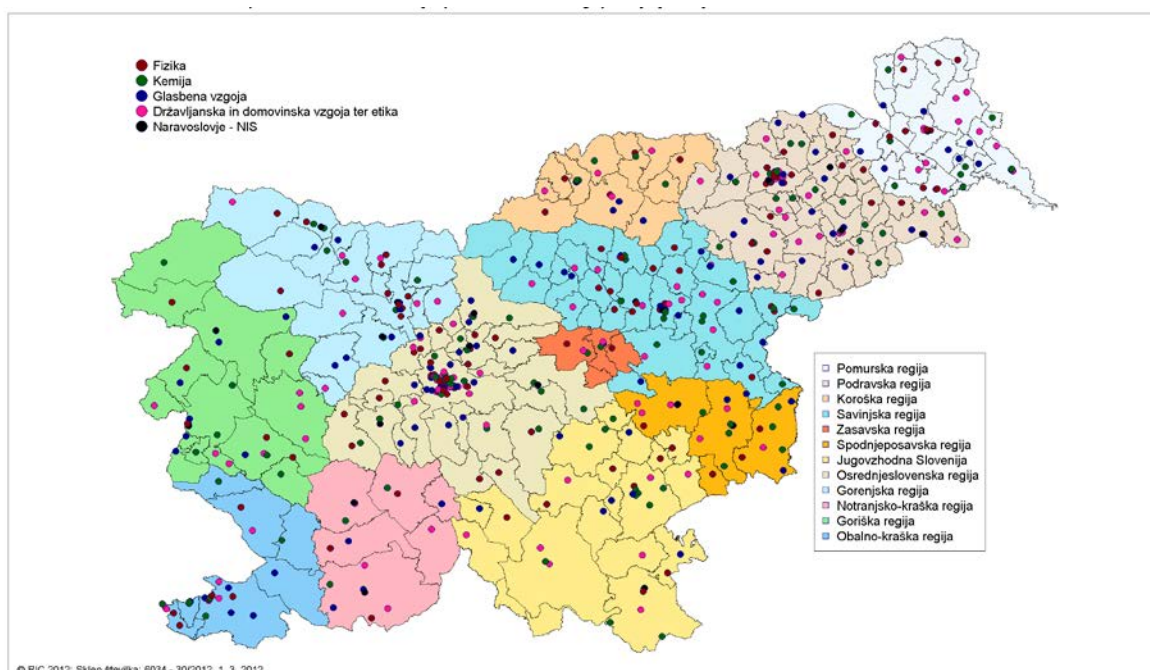
3.1 Vzorčenje

V skladu s 66. členom *Zakona o osnovni šoli* in 4. členom *Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli* minister, pristojen za šolstvo, vsako leto določi tretji predmet, tako da septembra med obveznimi predmeti 8. in 9. razreda, po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega Sveta RS za splošno izobraževanje, izbere največ štiri predmete, iz katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedel NPZ pri tretjem predmetu. Marca tekočega šolskega leta minister določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje z NPZ-jem na posamezni osnovni šoli.

RIC je za šolsko leto 2011/2012 pripravil predlog seznama osnovnih šol z določenimi tretjimi predmeti za NPZ in ga posredoval ministru, pristojnemu za šolstvo. Čeprav vsi učenci ne pišejo istega tretjega predmeta, še vedno želimo pridobiti kar največ informacij o znanju slovenskih učencev. Nabor šol, na katerih se izvaja NPZ iz posameznega tretjega predmeta, se tako določi z vzorčenjem, s katerim želimo zagotoviti kar največjo reprezentativnost dobljenih rezultatov za vse slovenske šole. Postopek določanja tretjega predmeta posamezni šoli je potekal po načelih naključnostnega razvrščanja šol v skupine, ki naj bi izvajale določenega od tretjih predmetov. Ta postopek imenujemo tudi vzorčenje šol za posamezni predmet. Vzorčenje šol je potekalo po statističnih regijah Slovenije, tako da so vsi štirje tretji predmeti v posamezni regiji zastopani enakovredno. Upoštevano je bilo tudi načelo o enakomerni zastopanosti posameznega tretjega predmeta med različno velikimi šolami. Velikost šole je lahko po izkušnjah drugih raziskav posredno povezana z dosežki na preverjanjih znanja. Ljudske univerze so bile združene v posebno skupino, tako da so bili tretji predmeti tudi v tej skupini zastopani enakovredno.

Na sliki 3.1.1 je predstavljeno, kako so bili posamezni od tretjih predmetov razporejeni po slovenskih osnovnih šolah.

Slika 3.1.1: Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah

3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

RIC je gradivo za NPZ pripravil v rokih, določenih s koledarjem za šolsko leto 2011/2012, in v skladu z *Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2011/2012*.

Avgusta leta 2011 je bilo pripravljeno in natisnjeno gradivo: *Devetletna osnovna šola, informacija za učence in starše* (39 000 izvodov), prevod v italijanski jezik *Scuola elementare, informazioni per gli alunni e per i genitori* (250 izvodov) in prevod v madžarski jezik *Tájékoztató a tanulóknak és szülőiknek* (250 izvodov), septembra gradivo za posvet predmetnih učiteljev osnovnih šol v Ljubljani (Kolosej), novembra *Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2011/2012* (800 izvodov) in *Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2011/2012* (800 izvodov) ter decembra *Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2010/2011* (700 izvodov). Na spletni strani eRic so bile objavljene strukture preizkusov za predmete, ki so se izvajali pri NPZ-ju, po izvajanju pa preizkusi znanja in moderirana navodila za vrednotenje; junija so bili objavljeni *Opisi dosežkov učencev devetega razreda na nacionalnem preverjanju znanja 2012* in *Opisi dosežkov učencev šestega razreda na nacionalnem preverjanju znanja 2012*.

1. septembra 2011 je bil objavljen sklep ministra o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega so učenci devetega razreda opravljali NPZ. Za leto 2012 so bili določeni: fizika, kemija, glasbena vzgoja in državljanska in domovinska vzgoja ter etika. Priprava gradiva se je začela v septembru. Za NPZ ob koncu 2. in 3. obdobja v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om pa se je januarja začelo pripravljati gradivo za slovenščino, matematiko in naravoslovje (za 3. obdobje). Naloge in vprašanja, ki so jih pripravile PK, je oblikoval oblikovalec v končni preizkus znanja, pripravljen za tisk. V procesu oblikovanja je zaradi vnosa lektorskih popravkov in slikovnega gradiva potrebna vrsta preverjanj, da se odpravijo morebitne napake. Postopek poteka s sodelovanjem višjega svetovalca za zunanje preverjanje znanja in člana ustrezne PK, ki je odgovoren za strokovno neoporečnost.

Za NPZ ob koncu 3. obdobja smo natisnili preizkuse, obrazce za točkovanje in navodila za vrednotenje. Preverjanje preizkusov znanja iz matematike in navodil k nalogam pri tujih jezikih v italijanščino in madžarščino smo začeli v januarju, po 1. marcu 2012, ko je bil objavljen sklep ministra o določitvi šol, v katerih se bo preverjalo znanje iz določenega tretjega predmeta, pa smo prevedli še preizkuse znanja iz kemije ter državljanske in domovinske vzgoje ter etike. Za redni rok je bilo gradivo natisnjeno na podlagi števila učencev v 9. razredu, za naknadni rok pa na podlagi števila prijavljenih učencev.

Za redni rok smo natisnili: slovenščino (17 457 izvodov), italijanščino (34 izvodov), madžarščino (25 izvodov), matematiko (17 402 izvodov), fiziko (4546 izvodov), kemijo (4337 izvodov), glasbeno vzgojo (4 213 izvodov), državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko (4310 izvodov), prevod matematike (31 izvodov) in kemije (31 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (89 izvodov) in državljanske in domovinske vzgoje ter etike (89 izvodov) v madžarski jezik.

Za učence s posebnimi potrebami, ki so potrebovali prilagoditev preizkusov, so bile pripravljene povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino (31), matematiko (37), fiziko (7), kemijo (17) glasbeno vzgojo (6) in državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko (5); povečave velikosti črk preizkusov z 11 na 18 v pisavi Arial (format A4) za slovenščino (277), italijanščino (1), matematiko (266), fiziko (58), kemijo (71), glasbeno vzgojo (67) in državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko (68); preizkus na zgoščenki v obliki zapisa pdf (za slovenščino, matematiko in glasbeno vzgojo). Pripravili smo tudi prepis preizkusa v brajico pri slovenščini, državljanski in domovinski vzgoji ter etiki in preizkus iz matematike na zgoščenki v obliki zapisa doc, matematični izrazi so bili zapisani v obliki Latex.

Za prilagojeni izobraževalni program z NIS-om smo natisnili: slovenščino (124 izvodov), matematiko (124 izvodov) in naravoslovje (124 izvodov). Pripravljene so bile tudi povečave preizkusov s formata A4 na A3 pri slovenščini (1), matematiki (4) in naravoslovju (1).

Za naknadni rok smo maja natisnili: slovenščino (176 izvodov), matematiko (404 izvodov), fiziko (54 izvodov), kemijo (42 izvodov), glasbeno vzgojo (42 izvodov), državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko (33 izvodov), prevod matematike (5 izvodov) in državljanske in domovinske vzgoje ter etike (2 izvoda) v madžarski jezik. Pripravljene so bile tudi povečave preizkusov s formata A4 na A3 pri slovenščini (7), matematiki (11), fiziki (1), kemiji (2), glasbeni vzgoji (4) in državljanski in domovinski vzgoji ter etiki (1).

Za NPZ ob koncu 2. obdobja, ki se izvaja samo v enem roku, smo natisnili preizkuse znanja na podlagi števila prijavljenih učencev: za slovenščino (15 766), italijanščino (36 izvodov), madžarščino (15 izvodov), matematiko (15 704 izvodov), angleščino (15 241 izvodov) in nemščino (456 izvodov). Pripravili smo tudi prevod matematike (33 izvodov) in navodil k nalogam pri angleščini (33 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (82 izvodov) ter navodil k nalogam pri angleščini (48 izvodov) in nemščini (34 izvodov) v madžarski jezik.

Za učence s posebnimi potrebami, ki so potrebovali prilagoditev preizkusov, so bile pripravljene povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino (44), angleščino (46), nemščino (1) in matematiko (57) in povečave velikosti črk preizkusov z 11 na 18 v pisavi Arial (format A4) za slovenščino (280), angleščino (274), nemščino (8) in matematiko (269) ter preizkus na zgoščenki v obliki zapisa pdf za slovenščino (3) in angleščino (4). Pripravili smo tudi prepis preizkusa v brajico za slovenščino in angleščino ter preizkus matematike na zgoščenki v obliki zapisa doc, matematični izrazi so bili zapisani v obliki Latex.

Za prilagojeni izobraževalni program z NIS-om smo natisnili: slovenščino (92 izvodov) in matematiko (92 izvodov). Pripravljene so bile povečave preizkusov s formata A4 na A3 za slovenščino in matematiko.

3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

Do prilagojenega načina opravljanja NPZ-ja so ne glede na vrsto izobraževalnega programa upravičeni učenci, ki so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, imajo govorno-jezikovne motnje, so gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja ali čustvene in vedenjske motnje in imajo odločbo o usmeritvi. Pravico do prilagojenega načina opravljanja NPZ-ja imajo tudi učenci, ki iz zdravstveno utemeljenih razlogov (zaradi poškodbe, akutnega bolezenskega stanja idr.) ne morejo izkazati svojega znanja enakovredno, kakor če teh razlogov ne bi bilo. Pravna podlaga za uveljavljanje pravice do prilagojenega izvajanja NPZ-ja je odločba o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja oziroma zdravniško mnenje.

Učenci s posebnimi potrebami opravljajo NPZ v skladu z *Navodili za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja*, ki so sestavni del *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli*. Prijava učencev s posebnimi potrebami k NPZ-ju poteka prek šole in v sodelovanju s starši. Šola za vsakega učenca in za vsak predmet posebej predlaga prilagojeni način preverjanja znanja na posebnem elektronskem obrazcu (*Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja*, ločeno za 2. in 3. obdobje). V ta namen je RIC pripravil računalniški program *PrijaveKPP* in preglednico z naborom možnih prilagoditev izvajanja NPZ-ja, ki vključuje:

- prilagoditev načina preverjanja,
- prilagoditev preizkusa znanja,
- uporabo posebnih pripomočkov,
- prilagojeni način vrednotenja.

Prilagojeni način preverjanja obsega podaljšan čas pisanja za 25, 50 ali 100 odstotkov, prekinitev pisanja po potrebi (tudi prekinitev zvočnega zapisa na zgoščenki), opravljanje NPZ-ja s pomočnikom (bralcem, razlagalcem, tolmačem, pisarjem, spodbujevalcem, pomočnikom za slepe in slabovidne), poseben (lahko tudi akustično prilagojen) prostor za opravljanje NPZ-ja in prilagoditev opreme v prostoru.

Prilagojeni preizkus znanja je lahko pripravljen na te načine:

- gradivo, prepisano v brajico,
- prilagoditev preizkusa znanja in prilog v črno-belo tehniko,
- povečava preizkusa znanja s formata A4 na A3,
- povečava velikosti črk preizkusa znanja z 12 na 18 v pisavi Arial (format A4),
- preizkus znanja na zgoščenki v obliki zapisa pdf (program Acrobat za odpiranje),
- zvočni zapis nalog oziroma besedila na zgoščenki pri matematiki,
- preizkus znanja iz matematike na zgoščenki v obliki zapisa doc, matematični izrazi zapisani v obliki Latex (program Word).

Učenec lahko pri preverjanju uporablja različne **posebne pripomočke**: računalnik (za branje in/ali pisanje), računalnik z brajevo vrstico in sintetizatorjem zvoka, brajev pisalni stroj, prilagojeni pisalni pribor, označevalce besedila, prilagojeni pribor za geometrijo, folije za pozitivno risanje, folije koordinatnega sistema, dodatne liste, žepno (zvočno) računalno, povečevalno steklo, elektronska povečala, slušalke, elektroakustične aparature, *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, dvojezični slovar pri nalogah bralnega razumevanja pri tujih jezikih, kartončke z opozorili in list z matematičnimi obrazci, brez navedbe, za kaj se uporabljajo.

Prilagojeni način vrednotenja vključuje prilagoditve navodil za vrednotenje in motnji prilagojen način vrednotenja (upoštevanje skromnejšega besednega zaklada in toleranca pri vrednotenju slogovne ustreznosti, ne vrednotijo se glasoslovne in naglasoslovne naloge, toleranca pri izpuščanju, dodajanju in zamenjavi črk, toleranca čitljivosti pisave idr.).

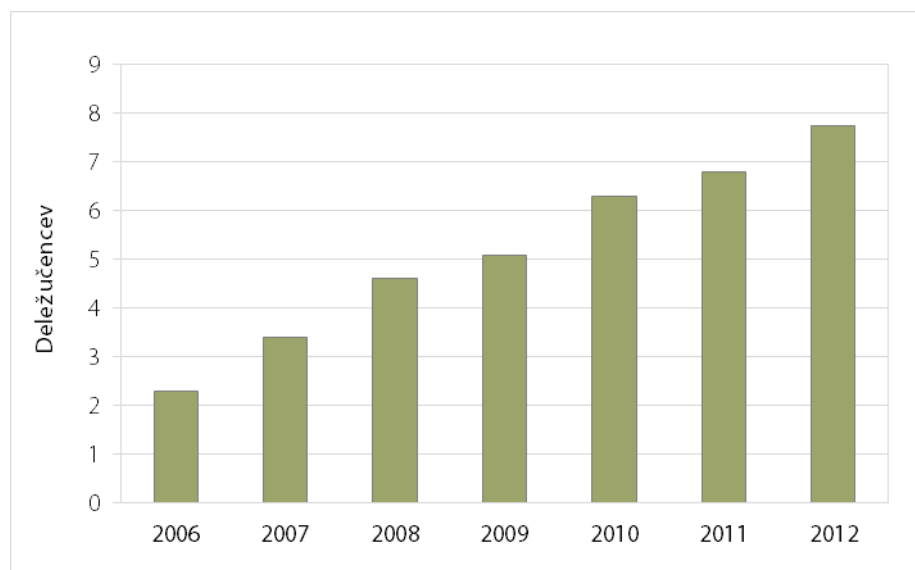
Navedene prilagoditve predstavljajo najširši možni nabor le-teh; od motnje, ovire oziroma primanjkljaja pa je odvisno, katere od naštetih prilagoditev se odobrijo posameznemu učencu s posebnimi potrebami.

Število učencev s posebnimi potrebami, ki opravljajo NPZ, se iz leta v leto povečuje. Glede na to, da je NPZ **ob koncu 3. obdobja** za vse učence obvezen, si za utemeljitev te trditve pogledjmo podatke za učence 9. razreda **v rednem roku**.

Preglednica 3.3.1: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2006–2012 (3. obdobje, redni rok)

Leto izvajanja NPZ-ja	Število učencev s posebnimi potrebami	Delež učencev s posebnimi potrebami od vseh, ki so opravljali NPZ (v %)
2006	494	2,3
2007	669	3,4
2008	892	4,6
2009	989	5,1
2010	1144	6,3
2011	1235	6,8
2012	1393	7,8

Slika 3.3.1: Delež učencev s posebnimi potrebami od skupnega števila vseh učencev pri NPZ-ju od leta 2006–2012 (3. obdobje, redni rok)

Kakor je razvidno iz preglednice 3.3.1 in slike 3.3.1, je delež učencev s posebnimi potrebami narasel z 2,3 % leta 2006 na 7,8 % leta 2012. V zadnjem letu se je število učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ ob koncu 3. obdobja v rednem roku, povečalo za 158 učencev, kar je dvakrat večje povečanje kakor v preteklem šolskem letu. Večji del povečanja števila učencev s posebnimi potrebami lahko pripišemo povečanju števila učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja in učencev z govorno jezikovnimi motnjami. Število prvih se je namreč v zadnjem letu povečalo za 129, slednjih pa za 58. Število učencev z ostalimi motnjami in primanjkljaji je iz leta v leto stabilno.

Tako se je ob koncu 3. obdobja prilagojenega izvajanja NPZ-ja v rednem roku udeležilo 1393 učencev s posebnimi potrebami iz 417 osnovnih šol.

Najpogostejše prilagoditve, ki so jih bili deležni učenci, po motnjah so prikazane v preglednici 3.3.2.

Preglednica 3.3.2: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (3. obdobje, redni rok)

	BSL	ČVM	DOB	GIO	GJM	GLU	MAS	NGL	PPU	SLE	SLV	Skupaj¹
Prilagojeni način izvajanja	0	37	227	45	193	10	4	16	1087	1	8	1376
Prilagojeni preizkus znanja	2	0	36	13	30	0	3	0	290	1	8	335
Uporaba posebnih pripomočkov	0	20	150	26	138	6	4	10	836	1	7	1014
Prilagojeni način vrednotenja	0	0	109	27	121	10	4	15	502	1	7	693
Skupaj	2	37	230	460	206	11	5	18	1113	1	8	1393

LEGENDA:

BSL: barvna slepota; ČVM: čustvene in vedenjske motnje; DOB: dolgotrajna bolezen; GIO: gibalna oviranost; GJM: govorno-jezikovne motnje; GLU: gluhoča; MAS: motnja avtističnega spektra; NGL: naglušnost; PPU: primanjkljaji na posameznih področjih učenja; SLE: slepota; SLV: slabovidnost

Pregled števila učencev s posebnimi potrebami s posameznimi motnjami, ovirami oziroma primanjkljaji ter prilagoditvami kaže, da je bilo od 1393 učencev s posebnimi potrebami največ učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, sledijo dolgotrajno bolni in učenci z govorno jezikovnimi motnjami. Te skupine učencev imajo tudi največje število prilagoditev pri načinu izvajanja NPZ-ja.

Največ učencev je imelo prilagojeni način izvajanja NPZ-ja. Sledili so jim učenci, ki so zahtevali uporabo posebnih pripomočkov, tem pa učenci, ki so imeli prilagojeni način vrednotenja. Najmanj jih je imelo prilagojeni preizkus znanja.

Pregled vseh možnih prilagoditev po predmetih za učence s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ ob koncu 3. obdobja v rednem roku, kaže, da je bilo teh največ pri obeh obveznih predmetih preverjanja, pri matematiki 9801 in pri slovenščini 8421. Najmanj prilagoditev je bilo pri italijanščini (48), pri madžarščini pa jih sploh ni bilo, vendar ta dva predmeta opravlja majhno število učencev. Pri prilagoditvah tretjih predmetov je bilo največ zahtev pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki (2398) in najmanj pri glasbeni vzgoji (1951). Pri kemiji je bilo 2381 prilagoditev in pri fiziki 2358.

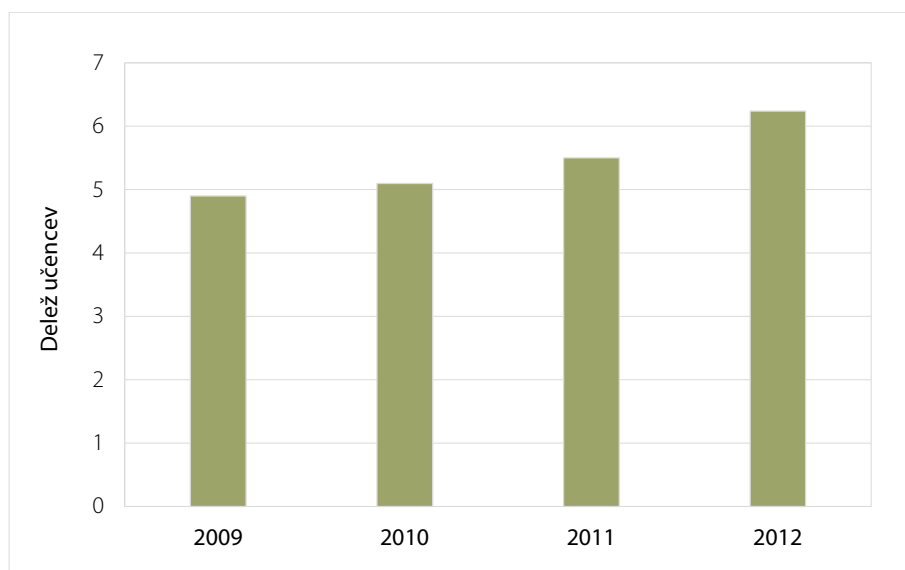
Pregled vrste prilagoditev pri vseh predmetih pokaže, da je bilo največ učencev, ki so želeli prilagojeni način izvajanja. Sledijo učenci, ki so uporabljali posebne pripomočke, in učenci s prilagojenim načinom vrednotenja. Najmanj je prilagoditev, vezanih na prilagojeni preizkus znanja.

Preglednica 3.3.3: Število in delež učencev s posebnimi potrebami od leta 2009–2012 (2. obdobje, redni rok)

Leto izvajanja NPZ-ja	Število učencev s posebnimi potrebami	Delež učencev s posebnimi potrebami od vseh, ki so opravljali NPZ (v %)
2009	734	4,9
2010	769	5,1
2011	818	5,5
2012	987	6,1

¹ Posamezni učenci s posebnimi potrebami so lahko v preglednici prikazani večkrat, kar je odvisno od števila motenj oziroma primanjkljajev, ki jih imajo. V skrajni desni rubriki Skupaj pa je prikazano dejansko število učencev (vsak učenec je upoštevan le enkrat).

Slika 3.3.2: Delež učencev s posebnimi potrebami od skupnega števila vseh učencev pri NPZ-ju od leta 2009–2012 (2. obdobje, redni rok)

NPZ ob koncu 2. obdobja na celotni populaciji šestošolcev izvajamo četrto leto. Učenci se zanj odločajo prostovoljno. Iz preglednice 3.3.3 je razvidno, da število učencev s posebnimi potrebami narašča. Tako je ob koncu 2. obdobja na prilagojeni način NPZ iz slovenščine, italijanščine, madžarščine, tujega jezika (angleščina, nemščina) in matematike opravljalo 987 učencev na 363 osnovnih šolah ali 6,1 % vseh šestošolcev, ki so opravljali NPZ.

Najpogostejše prilagoditve po motnjah, ki so jih bili deležni učenci ob koncu 2. obdobja, so prikazane v preglednici 3.3.4.

Preglednica 3.3.4: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (2. obdobje, redni rok)

	BSL	ČVM	DOB	GIO	GJM	GLU	MAS	NGL	PPU	SLE	SLV	Skupaj ¹
Prilagojeni način izvajanja	0	32	197	26	186	4	14	18	725	2	8	812
Prilagojeni preizkus znanja	1	0	78	12	54	0	5	0	277	2	7	266
Uporaba posebnih pripomočkov	0	20	118	18	138	6	9	8	595	2	8	615
Prilagojeni način vrednotenja	0	0	91	18	124	4	6	14	393	2	8	466
Skupaj	1	32	198	26	195	6	14	18	749	2	8	987

LEGENDA:

ČVM: čustvene in vedenjske motnje; DOB: dolgotrajna bolezen; GIO: gibalna oviranost; GJM: govorno-jezikovne motnje; GLU: gluhot; MAS: motnja avtističnega spektra; NGL: naglušnost; PPU: primanjkljaji na posameznih področjih učenja; SLE: slepota; SLV: slabovidnost

Pregled števila učencev s posebnimi potrebami s posameznimi motnjami, ovirami oziroma primanjkljaji in prilagoditvami kaže, da je bilo od učencev s posebnimi potrebami največ učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, sledijo dolgotrajno bolni in učenci z govorno jezikovnimi motnjami. Te skupine učencev imajo tudi največje število prilagoditev pri načinu izvajanja NPZ-ja.

Največ učencev je imelo prilagojeni način izvajanja NPZ-ja. Sledili so jim učenci, ki so zahtevali uporabo posebnih pripomočkov, tem pa učenci, ki so imeli prilagojeni način vrednotenja. Najmanj jih je imelo prilagojeni preizkus znanja.

Ob koncu 3. obdobja se je prilagojenega izvajanja v **naknadnem roku** udeležilo 65 učencev iz 56 osnovnih šol.

Najpogostejše prilagoditve, ki so jih bili deležni učenci, po motnjah so prikazane v preglednici 3.3.5.

Preglednica 3.3.5: Število učencev s posebnimi potrebami po motnjah, ovirah oziroma primanjkljajih in vrstah prilagoditev (3. obdobje, naknadni rok)

	ČVM	DOB	GIO	GJM	NGL	PPU	Skupaj
Prilagojeni način izvajanja	4	15	3	7	1	51	65
Prilagojeni preizkus znanja	0	4	1	1	0	12	14
Uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	1	10	2	5	0	34	46
Prilagojeni način vrednotenja	0	7	2	3	0	17	25
Skupaj	4	15	3	7	1	52	65

LEGENDA:

ČVM: čustvene in vedenjske motnje; DOB: dolgotrajna bolezen; GIO: gibalna oviranost; GJM: govorno-jezikovne motnje; PPU: primanjkljaji na posameznih področjih učenja; SLV: slabovidnost

Pregled vseh mogočih prilagoditev po predmetih kaže, da je bilo teh največ pri obeh obveznih predmetih preverjanja: pri slovenščini 167 in pri matematiki 39. Pri tretjih predmetih je bilo število prilagoditev naslednje: pri fiziki 76, glasbeni vzgoji 42, kemiji 31 in pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki 14.

Po letu 2009 je pri izvedbi NPZ-ja za učence s posebnimi potrebami prišlo do dveh bistvenih sprememb. Prva je ta, da je program *PrijaveKPP* omogočil natančnejšo opredelitev motenj, ovir oziroma primanjkljajev učencev in s tem povezano izbiro mogočih prilagoditev pri izvedbi NPZ-ja. Druga pa je ta, da so bile iz nabora mogočih oblik prilagojenega načina vrednotenja izločene vse tiste prilagoditve, ki so bile povezane z doseganjem standardov znanja. Posledica je ta, da se zmanjšuje število učencev s posebnimi potrebami, ki pri NPZ-ju zahtevajo prilagojeni način vrednotenja. Medtem ko je leta 2009 prilagojeni način vrednotenja zahtevalo kar 80 % vseh učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ ob koncu 2. obdobja, je leta 2012 ta delež znašal samo 47 %; ob koncu 3. obdobja je prilagojeni način vrednotenja leta 2009 zahtevalo 70 % učencev s posebnimi potrebami, leta 2012 pa le še 48 %.

3.4 Analiza dosežkov učencev s posebnimi potrebami

V analizo so vključeni učenci s posebnimi potrebami, ki se šolajo v rednih osnovnih šolah po programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo ali pa v enem od petih zavodov, ki izvajajo prilagojeni program z enakovrednim izobrazbenim standardom. Glede na to, da je večina učencev s posebnimi potrebami vključena v redne osnovnošolske programe z enakovrednim izobrazbenim standardom, lahko rečemo, da je v naših analizah za vse učence s posebnimi potrebami delež in posledično vpliv dosežkov tistih učencev, ki se šolajo v zavodih z enakovrednim izobrazbenim standardom za slepe in slabovidne, gluhe in naglušne ter gibalno ovirane, zelo majhen. V analizi obravnavamo samo tiste učence s posebnimi potrebami, ki so zaprosili za prilagoditve pri opravljanju NPZ-ja.

Zaradi zagotavljanja večje veljavnosti so v analizo vključeni učenci 9. razreda, ki obvezno opravljajo NPZ ob zaključku osnovnošolskega izobraževanja. NPZ v 6. razredu je namreč prostovoljen, zato opravljanje le-tega učencem s posebnimi potrebami na marsikateri šoli odsvetujejo. Poleg tega je objektivnost vrednotenja preizkusov znanja večja ob koncu 3. obdobja, saj je vrednotenje zunanje; poteka na 18 centrih vrednotenja hkrati. Preizkusi znanja učencev s posebnimi potrebami se vrednotijo na enem, izbranem centru, pod strokovnim vodstvom strokovnjakov za posamezne motnje oziroma primanjkljaje. V primerjavi z drugimi oblikami zunanjega preverjanja znanja v Sloveniji je tudi količina obdelanih podatkov o učencih s posebnimi potrebami, ki opravljajo NPZ v 9. razredu osnovne šole, bistveno večja, kar vpliva na večjo veljavnost rezultatov analiz.

V analizo so vključeni podatki o številu učencev s posebnimi potrebami od leta 2008, ko je bil uveden računalniški program za prijavo in so bile sistematično urejene in zbrane mogoče prilagoditve pri opravljanju NPZ-ja. RIC od tega leta vodi obsežno podatkovno zbirko o učencih s posebnimi potrebami, ki uveljavljajo prilagoditve pri opravljanju NPZ-ja.

V nadaljevanju bomo predstavili dosežke učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z njihovimi sovrstniki v rednem roku NPZ-ja ob koncu 3. obdobja v letu 2012 in jih primerjali s preteklimi leti. Glede na to, da so v to analizo vključeni le učenci, ki se šolajo v osnovnih šolah z enakovrednim izobrazbenim standardom in imajo pri NPZ-ju številne prilagoditve, bi pričakovali, da bo njihova učna uspešnost primerljiva tisti, ki jo dosegajo njihovi sovrstniki. Podatki pa kažejo prav nasprotno.

Preglednica 3.4.1: Število učencev s posebnimi potrebami in ostalih učencev, povprečno število doseženih odstotnih točk obeh skupin učencev in delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z ostalimi učenci pri NPZ-ju (3. obdobje, redni rok 2012)

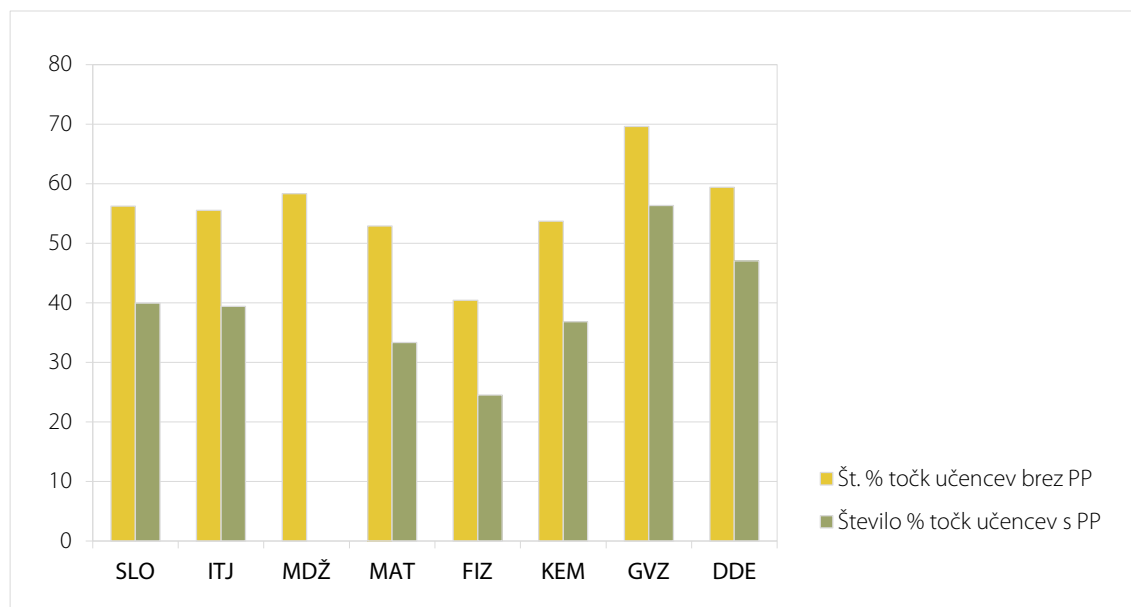
Predmet	Število učencev brez PP	Število učencev s PP	Število % točk učencev brez PP	Število % točk učencev s PP	Delež % točk učencev s PP v primerjavi z ostalimi učenci
SLO	15 833	1316	56,2	39,9	71,0
ITJ	30	3	55,5	39,4	71,0
MDŽ	23	0	58,3	–	–
MAT	15 619	1295	52,9	33,3	62,9
FIZ	4031	325	40,4	24,5	60,6
KEM	3885	322	53,7	36,8	68,5
GVZ	3896	325	69,6	56,3	80,9
DDE	4053	342	59,4	47,0	79,1

Podatki v preglednici 3.4.1 kažejo, da so bili učenci s posebnimi potrebami v letu 2012 v povprečju najmanj uspešni pri fiziki (24,5 odstotne točke) in najbolj pri glasbeni vzgoji (56,3 odstotne točke). Pri matematiki so učenci s posebnimi potrebami v povprečju dosegli 33,3 odstotne točke, pri kemiji 36,8 odstotne točke, pri slovenščini 39,9 odstotne točke in pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki 47,0 odstotnih točk.

Opozoriti je treba, da je NPZ iz italijanščine opravljalo malo učencev, zato podatki ne omogočajo posploševanja. Kakor je razvidno iz preglednice 3.4.1, so leta 2012 trije učenci s posebnimi potrebami opravili NPZ iz italijanščine slabše od ostalih učencev.

Primerjava dosežkov učencev 9. razreda pri posameznih predmetih je prikazana na sliki 3.4.1

Slika 3.4.1: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi s sovrstniki pri NPZ-ju (3. obdobje, redni rok 2012)

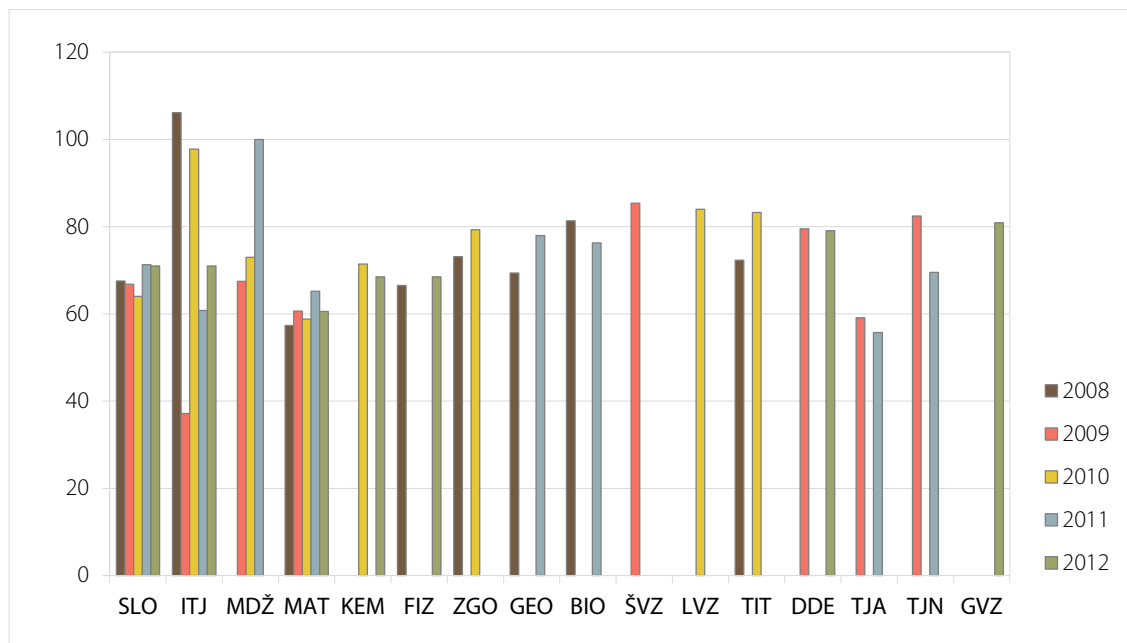

Ker neposredna primerjava dosežkov pri posameznih predmetih med leti ni strokovno ustrezna, smo za vse predmete izračunali tudi delež povprečnih odstotnih točk, ki so jih dosegli učenci s posebnimi potrebami v primerjavi s svojimi vrstniki brez posebnih potreb.

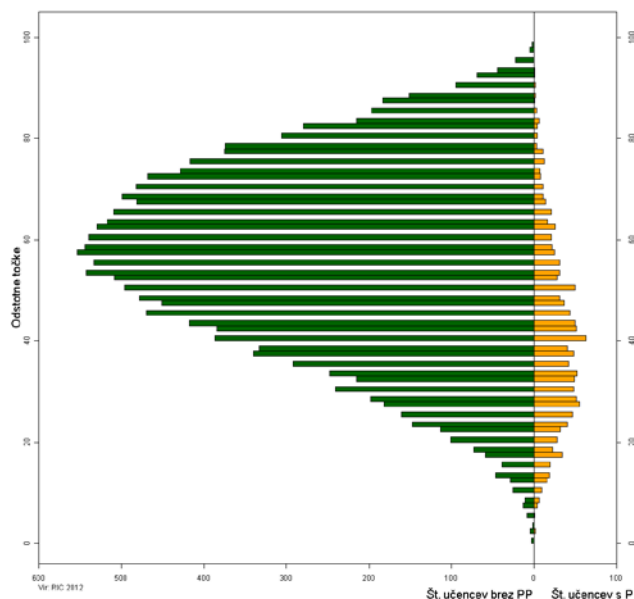
Podatki na sliki 3.4.1 kažejo, da so učenci s posebnimi potrebami leta 2012 dosegli med 60,6 % in 80,9 % povprečnih odstotnih točk svojih vrstnikov. Dosežki učencev s posebnimi potrebami so bili najslabši pri fiziki in matematiki. V povprečju so učenci s posebnimi potrebami pri fiziki dosegli 60,6 % odstotnih točk sovrstnikov brez posebnih potreb, pri matematiki pa 62,9 %, kar je pri matematiki slabše kakor lani. Precej boljši so bili dosežki pri slovenščini in pri dveh tretjih predmetih: glasbeni vzgoji ter državljski in domovinski vzgoji ter etiki.

Analiza podatkov za obdobje od leta 2008 do leta 2012 (slika 3.4.2) kaže, da so učenci s posebnimi potrebami dosegali najslabše rezultate pri matematiki. Medtem ko so bili njihovi dosežki v primerjavi s sovrstniki v preteklem šolskem letu nekoliko višji (2008: 57,4 %; 2009: 60,7 %; 2010: 58,8 %; 2011: 65,2 %), so se do leta 2012 znova znižali na 60,6 %. Leta 2012 so imeli nekoliko slabše dosežke kakor pri preteklih preverjanjih tudi učenci s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ iz fizike in kemije; ti so od leta 2010 pri kemiji padli z 71,4 % na 68,5 %, pri fiziki pa narasli s 66,5 % na 68,5 % povprečnih dosežkov vrstnikov brez posebnih potreb. Enaki kakor lani so bili letos dosežki pri slovenščini (2008: 67,5 %; 2009: 66,8 %; 2010: 64,0 %; 2011: 71,3 %), pri kateri so v letu 2012 učenci s posebnimi potrebami dosegli 71,0 % odstotnih točk svojih sovrstnikov. Najvišji so bili dosežki učencev s posebnimi potrebami pri tretjih predmetih, predvsem pri vzgojnih. Tako so ti učenci leta 2009 dosegli 85,4 % odstotnih točk svojih vrstnikov pri športni vzgoji, leta 2010 so dosegli 84,0 % pri likovni vzgoji in 83,2 % pri tehniki in tehnologiji in leta 2012 80,9 % pri glasbeni vzgoji.

Slika 3.4.2: Delež odstotnih točk učencev s posebnimi potrebami v primerjavi s sovrstniki pri NPZ-ju od leta 2008–2012 (3. obdobje, redni rok)

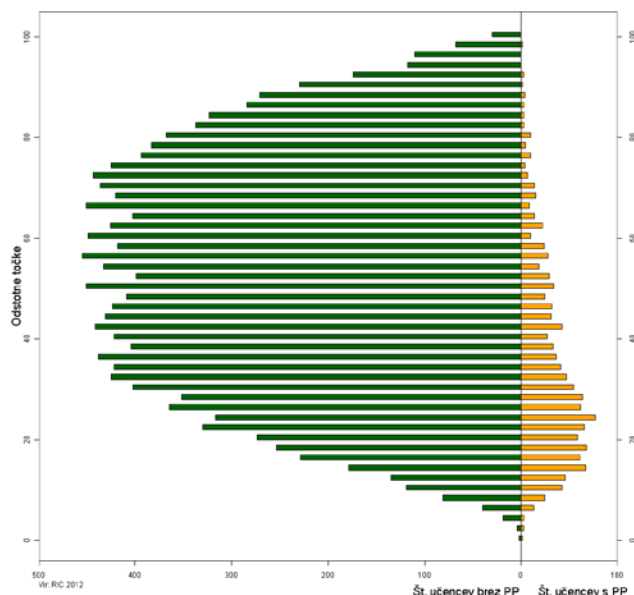

Slika 3.4.3: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz slovenščine (3. obdobje, redni rok 2012)

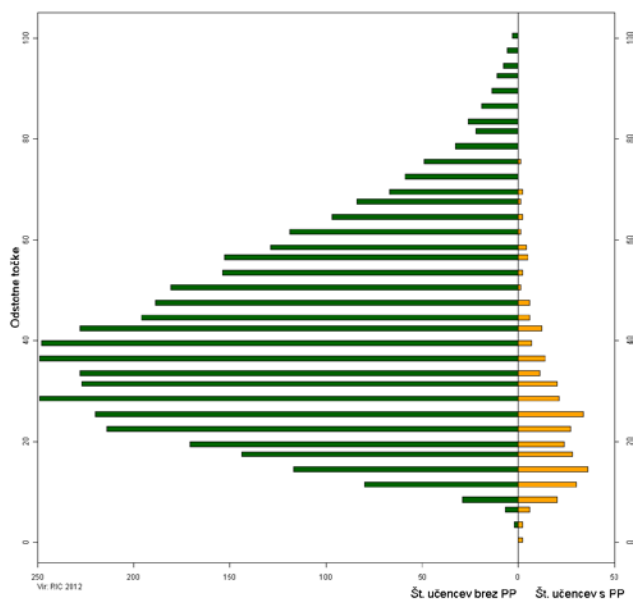
Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri slovenščini je bil 56,2 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 39,9 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo in asimetrična v desno, saj je skoraj tri četrtine učencev doseglo pod 50 odstotnih točk. Leta 2012 je 71,7 % učencev s posebni potrebami doseglo manj kakor 50 odstotnih točk, medtem ko je bilo med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb takšnih 34,5 %. Četrtnina učencev s posebnimi potrebami je doseglo 27 odstotnih točk in manj, medtem ko je bilo med sovrstniki takih učencev le 6,4 %.

Slika 3.4.4: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz matematike (3. obdobje, redni rok 2012)

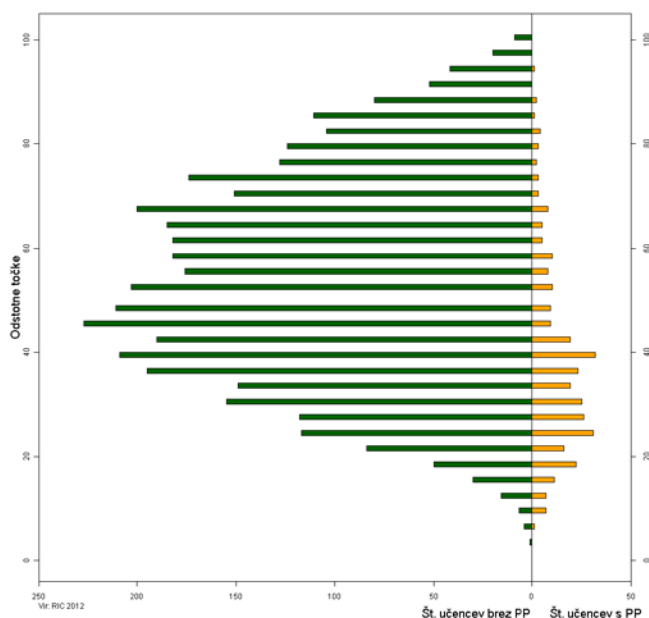
Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri matematiki je bil nižji kakor pri slovenščini in je znašal 52,9 odstotne točke, medtem ko je bil povprečni dosežek učencev s posebnimi potrebami precej nižji kakor pri slovenščini, in sicer je znašal le 33,3 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo in asimetrična v desno, saj je skoraj štiri petine učencev doseglo pod 50 odstotnih točk. Leta 2012 je 79,1 % učencev s posebni potrebami doseglo manj kakor 50 odstotnih točk, medtem ko je bilo med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb takšnih 44,3 %.

Slika 3.4.5: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz fizike (3. obdobje, redni rok 2012)

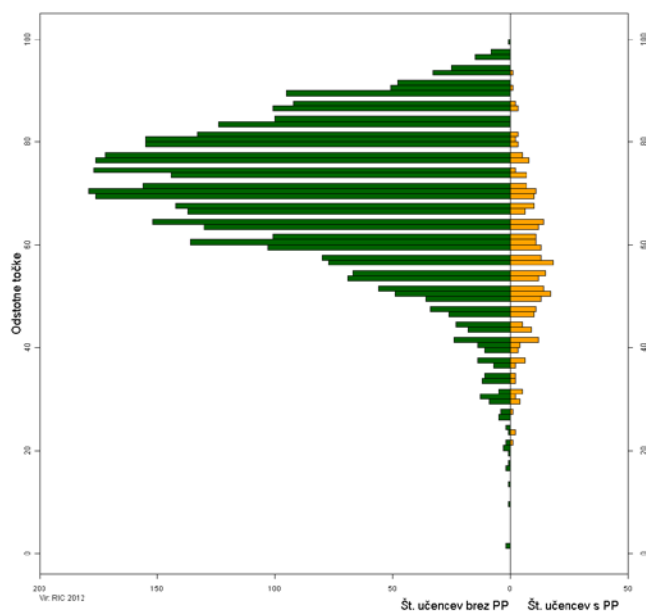
Leta 2012 so bili dosežki učencev s posebnimi potrebami najnižji pri fiziki. Dosegli so 24,5 odstotne točke, medtem ko so bili dosežki njihovih sovrstnikov brez posebnih potreb bistveno višji in so znašali 40,4 odstotne točke. Obe porazdelitvi dosežkov učencev sta asimetrični v desno. 94,1 % učencev s posebnimi potrebami ni doseglo 50 odstotnih točk, med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb pa je bilo takšnih 69,4 %. Skoraj 30 % učencev s posebnimi potrebami je doseglo 14 odstotnih točk in manj, medtem ko je bilo med sovrstniki učencev s takšnim dosežkom 5,8 %.

Slika 3.4.6: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz kemije (3. obdobje, redni rok 2012)

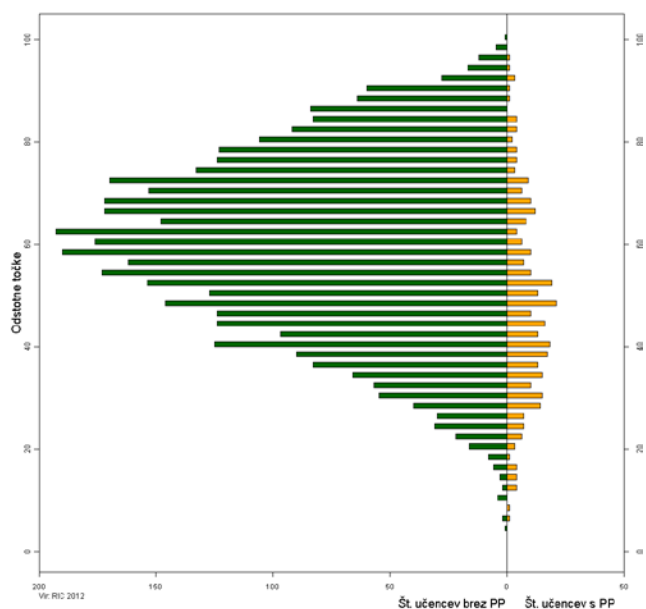
Leta 2012 so učenci s posebnimi potrebami pri kemiji dosegli 36,8 odstotne točke, medtem ko so bili dosežki njihovih sovrstnikov brez posebnih potreb bistveno višji in so znašali 53,7 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev dosežkov učencev s posebnimi potrebami pomaknjena v levo in asimetrična v desno, saj je skoraj štiri petine učencev doseglo pod 50 odstotnih točk. 79,8 % učencev s posebnimi potrebami ni doseglo 50 odstotnih točk, med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb pa je bilo takšnih 45,4 %. Skoraj 38,6 % učencev s posebnimi potrebami je dosegla 30 odstotnih točk in manj, medtem ko je bilo med sovrstniki učencev s takšnim dosežkom 11,0 %.

Slika 3.4.7: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz glasbene vzgoje (3. obdobje, redni rok 2012)

Povprečni dosežek učencev brez posebnih potreb pri glasbeni vzgoji je bil najvišji in je znašal 69,6 odstotne točke, učencev s posebnimi potrebami pa 56,3 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je pomaknjena v desno in asimetrična v levo, medtem ko je distribucija dosežkov učencev s posebnimi potrebami podobna normalni Gaussovi krivulji. Leta 2012 je 29,0 % učencev s posebni potrebami doseglo manj kakor 50 odstotnih točk, medtem ko je bilo med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb takšnih 7,2 %. Samo 0,9 % učencev s posebnimi potrebami je doseglo 25 odstotnih točk in manj, medtem ko je bilo med sovrstniki takih učencev le 0,4 %.

Slika 3.4.8: Dosežki učencev s posebnimi potrebami v primerjavi z dosežki učencev brez posebnih potreb pri NPZ-ju iz državljske in domovinske vzgoje ter etike (3. obdobje, redni rok 2012)

Dosežki učencev s posebnimi potrebami pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki so bili med najvišjimi. Dosegli so 47 odstotnih točk, medtem ko so bili dosežki njihovih sovrstnikov brez posebnih potreb še bistveno višji in so znašali 59,4 odstotne točke. Porazdelitev dosežkov učencev brez posebnih potreb je podobna normalni Gaussovi krivulji, medtem ko je porazdelitev učencev s posebnimi potrebami nekoliko pomaknjena v levo in asimetrična v desno. 62,3 % učencev s posebnimi potrebami ni preseglo meje 50 odstotnih točk, med njihovimi vrstniki brez posebnih potreb pa je bilo takšnih 31,1 %. Le 9,1 % učencev s posebnimi potrebami ni doseglo 25 odstotnih točk, med njihovimi sovrstniki pa je bilo takšnih samo 2,3 %.

3.5 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Analiza dosežkov učencev pri NPZ-ju v šolskem letu 2010/2011

PK se je odločila, da bo analizo dosežkov učencev pri NPZ-ju v šolskem letu 2010/2011 predstavila le v obliki prispevka za letno poročilo in ne v obliki izobraževanja za učitelje kakor v preteklih letih. Učitelje bo o dosežkih učencev pri NPZ-ju seznanjala ciklično, na dve do tri leta. Učiteljem želi tako predstaviti trende v znanju pri posameznih predmetih in praktično uporabo analiz dosežkov NPZ-ja pri načrtovanju pouka.

Priprava gradiva

PK za NIS pripravlja gradivo za preverjanje znanja ob koncu 2. in 3. obdobja ločeno, po vnaprej usklajenih izhodiščih in postopkih. Izhodišče vsakega preizkusa je njegova struktura. V šolskem letu 2010/2011 se strukture preizkusov znanja niso spreminjale glede na preteklo šolsko leto. Potrjene strukture so bile objavljene na spletni strani RIC-a ([//www.ric.si/preverjanje_znanja/predmeti/](http://www.ric.si/preverjanje_znanja/predmeti/)).

V šolskem letu 2011/2012 je PK pripravila tri komplete gradiva za preverjanje znanja ob koncu 3. obdobja (po en komplet za slovenščino, matematiko in naravoslovje) in dva kompleta za preverjanje znanja ob koncu 2. obdobja (po en komplet za slovenščino in matematiko).

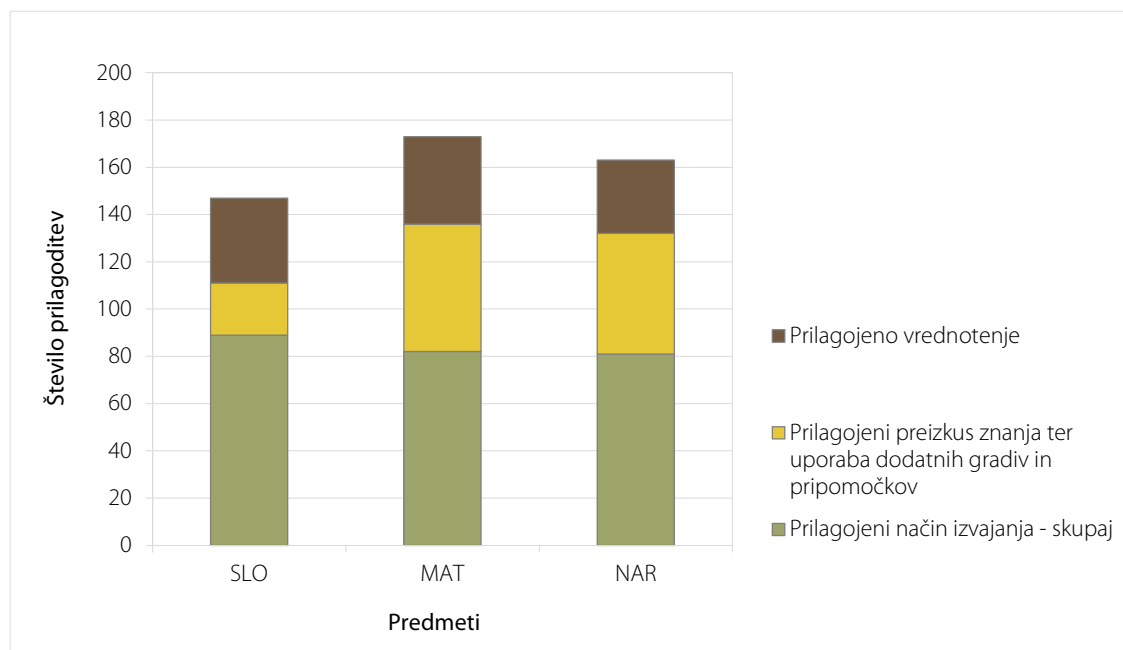
Pripravljene preizkuse znanja so strokovno pregledali zunanji pregledovalci gradiv. Po pregledu je PK popravila napake v preizkusu za matematiko za preverjanje znanja ob koncu 3. obdobja in preizkus nekoliko skrajšala. Pri pregledu ostalih preizkusov znanja ni bilo odkritih strokovnih napak. Na novo pregledano in popravljeno gradivo je bilo skupaj z gradivom iz arhiva predano v žreb za NPZ v šolskem letu 2011/2012.

Izžrebano gradivo smo na RIC-u prilagodili za 37 učencev s posebnimi potrebami. Nekateri so za enakovredno izkazovanje znanja potrebovali prilagojeno gradivo, drugi zgolj prilagojeni način izvajanja NPZ-ja oziroma prilagojeno vrednotenje.

Preglednica 3.5.1: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (3. obdobje)

	SLO	MAT	NAR
Prilagojeni način izvajanja			
Podaljšani čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov	32	30	31
Odmori med pisanjem	3	3	2
Opravljanje NPZ-ja s pomočnikom (bralcem, tolmačem, pisarjem, spodbujevalcem)	20	17	15
Opravljanje NPZ-ja v posebnem (akustičnem) prostoru, prilagoditev opreme v prostoru	34	32	33
Prilagojeni način izvajanja – skupaj	89	82	81
Prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	22	54	51
Prilagojeno vrednotenje	36	37	31
Skupaj	147	173	163

Slika 3.5.1: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (3. obdobje)

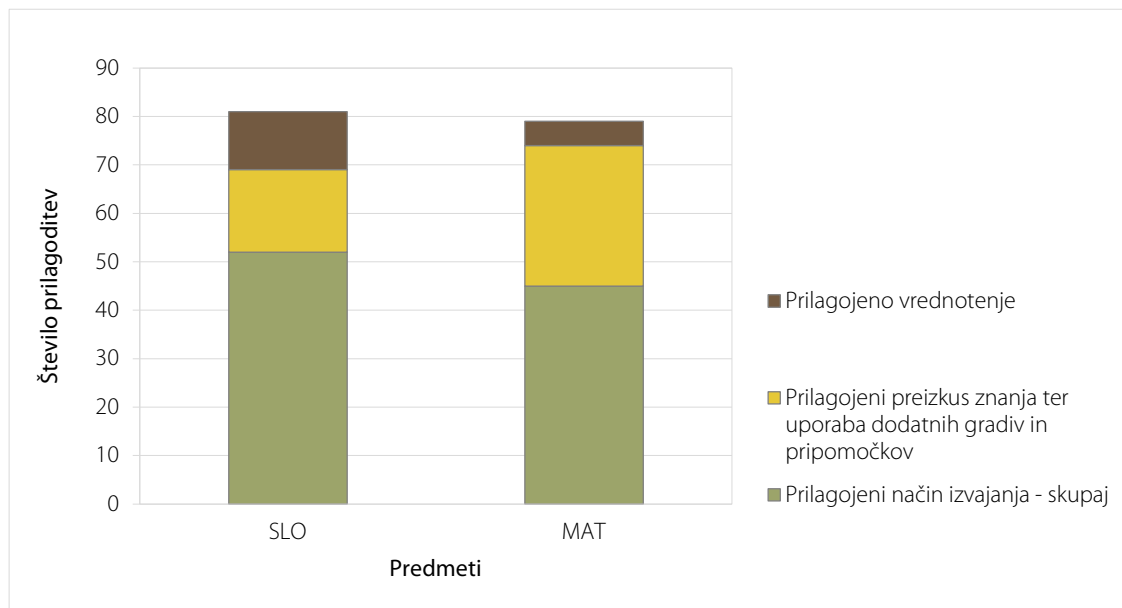
V primerjavi s šolskim letom 2010/2011 ([//www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/](http://www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/)) se je ob koncu **3. obdobja** število preverjanj, ki so jih učenci opravljali na prilagojeni način, zmanjšalo. Prav tako se je zmanjšalo število prilagojenih preizkusov znanja. Narašča pa število preizkusov znanja, ki so prilagojeno vrednoteni. Ugotovljeni trend se pojavlja pri vseh treh odpisanih predmetih.

Med predmeti glede na vrsto prilagoditev ni večjih razlik. Izstopa le število prilagojenih preizkusov ter število uporabljenih dodatnih gradiv in pripomočkov pri matematiki in naravoslovju v primerjavi s številom tovrstnih prilagoditev pri slovenščini. Pri matematiki in naravoslovju učenci v večjem številu uporabljajo dodatne brezčrtne liste, kartončke z opozorili, s poštevančinim kvadratom, s pretvorniki merskih enot in liste z matematičnimi obrazy.

Preglednica 3.5.2: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (2. obdobje)

	SLO	MAT
Prilagojeni način izvajanja		
Podaljšani čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov	16	14
Odmori med pisanjem	2	2
Opravljanje NPZ-ja s pomočnikom (bralcem, tolmačem, pisarjem, spodbujevalcem)	17	14
Opravljanje NPZ-ja v posebnem (akustičnem) prostoru, prilagoditev opreme v prostoru	17	15
Prilagojeni način izvajanja – skupaj	52	45
Prilagojeni preizkus znanja ter uporaba dodatnih gradiv in pripomočkov	17	29
Prilagojeno vrednotenje	12	5
Skupaj	81	79

Slika 3.5.2: Prilagoditve po predmetih in vrste prilagoditev pri preverjanju znanja za učence z NIS-om (2. obdobje)

Število prilagoditev pri NPZ-ju ob koncu **2. obdobja** se v primerjavi s letom 2010/2011 ni povečalo. Trend naraščanja iz preteklih let se ne nadaljuje (http://www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/). Ugotovitve veljajo za slovenščino in za matematiko. Glede vrst prilagoditev med predmetoma ni večjih razlik. Tako kakor pri preverjanju ob koncu 3. obdobja izstopa število prilagojenih preizkusov ter uporabljenih dodatnih gradiv in pripomočkov pri matematiki.

NPZ 2011/2012

V šolskem letu 2011/2012 se je na preverjanje znanja ob koncu **3. obdobja** prijavilo 126 učencev iz 29 šol. Preverjanje iz matematik je opravljalo 116 učencev (72,5 % vseh učencev 9. razreda), iz slovenščine 121 učencev (75,6 % vseh učencev 9. razreda) in iz naravoslovja 120 učencev (75 % vseh učencev 9. razreda). Delež udeležencev pri preverjanju se je povečalo za približno 22 % pri slovenščini in tretjemu predmetu, pri matematiki pa za 15,6 %. Število šol pri preverjanju se ni povečalo. Predvidevamo, da na šolah, kjer se odločijo za NPZ, k sodelovanju pritegnejo večino učencev. K preverjanju tako pridejo po znanju bolj raznoliki učenci.

Ob koncu **2. obdobja** se je k preverjanju prijavilo 93 učencev iz 24 šol. Preverjanje iz slovenščine je opravljalo 71 učencev (46,1 % vseh učencev 6. razreda) in iz matematike 72 učencev (46,7 % vseh učencev 6. razreda). Delež udeležencev pri NPZ-ju ob koncu 2. obdobja se v primerjavi s preteklim šolskim letom ni povečalo.

Moderacije in vrednotenje preizkusov znanja

PK je na moderacijo in vrednotenje preizkusov ob koncu **3. obdobja** povabila štiri pomočnice glavne ocenjevalke in svetovalko ZRSŠ-ja, ki so s PK sodelovale že v preteklih letih. Pred moderacijo navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz matematike je višja svetovalka za zunanje preverjanje znanja na RIC-u PK in pomočnicam predstavila potek dela. Udeleženci so nato rešili prazen preizkus znanja. Po pregledu pravih odgovorov so nadaljevali s pregledom 50 % rešenih preizkusov znanja. V navodila za vrednotenje so zapisali strokovno še sprejemljive odgovore učencev in tako oblikovali moderirana navodila za vrednotenje, s pomočjo katerih so ovrednotili vse rešene preizkuse znanja. Moderaciji in vrednotenju preizkusov znanja iz matematike so v naslednjih dneh sledili moderaciji in vrednotenju preizkusov znanja iz slovenščine in naravoslovja.

Ob moderaciji navodil za vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 3. obdobja poteka tudi moderacija navodila za vrednotenje preizkusov znanja ob koncu **2. obdobja**. Člani moderacijo izvedejo s pomočjo fotokopiranih rešenih preizkusov znanja. Poleg pravih odgovorov komisija v moderirana navodila vključuje tudi dodatna splošna navodila za vrednotenje vseh nalog, popravne znake in navodila za izpolnjevanje obrazcev za točkovanje. S pomočjo moderiranih navodil učitelji ovrednotijo preizkuse znanja na šolah.

Vpogledi v ovrednotene preizkuse znanja in poizvedbe

Preglednica 3.5.3: Poizvedbe rednega roka – NIS (3. obdobje)

Predmet	Število učencev pri NPZ-ju	Poizvedbe		Spremembe po poizvedbah		
		Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	
Slovenščina – NIS	121	5	4,13	večje število točk	5	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Matematika – NIS	116	1	0,86	večje število točk	1	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Naravoslovje – NIS	120	0	0	večje število točk	0	0
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Skupaj	357	6	0,28	večje število točk	6	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0

Ob koncu **3. obdobja** so po vpogledih v vrednotene preizkuse znanja, ki so jih opravili učenci s starši in učitelji na šolah, potekale poizvedbe. Poizvedbe so bile pri matematiki in slovenščini in so potekale na območni enoti ZRSS-ja v Mariboru. Vseh šest poizvedb je bilo upravičenih. Popravljalci so dodelili premalo število točk za pravilne odgovore oziroma so v preizkusu točke napačno sešteli. Delež vseh poizvedb je glede na lansko šolsko leto upadel, vendar je delež upravičenih poizvedb večji, kar pomeni, da so popravljalci pri vrednotenju napravili več napak.

Vpogledi in poizvedbe v preizkuse znanja ob koncu **2. obdobja** so potekali na šoli.

3.6 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle

Odrasli, vključeni v osnovnošolsko izobraževanje, opravljajo NPZ ob koncu 3. obdobja pod enakimi pogoji kakor učenci osnovnih šol v Sloveniji. NPZ opravljajo v organizaciji, v katero so vključeni. Če niso redno vpisani, opravljajo NPZ v kateri koli osnovni šoli oziroma organizaciji za izobraževanje odraslih, ki izvaja program osnovnošolskega izobraževanja za odrasle.

Preglednica 3.6.1 prikazuje predmete preverjanja in število odraslih, ki so v šolskem letu 2011/2012 preverjali svoje znanje v rednem in naknadnem roku NPZ-ja.

Preglednica 3.6.1: Število odraslih pri NPZ-ju 2012 po predmetih preverjanja

Predmet	Število odraslih v rednem roku	Število odraslih v naknadnem roku
Slovenščina	155	8
Matematika	149	6
Fizika	79	5
Kemija	54	2

Preglednica 3.6.2: Število odraslih pri NPZ-ju po predmetih in po letih preverjanja (redni rok)

	NPZ 2006	NPZ 2007	NPZ 2008	NPZ 2009	NPZ 2010	NPZ 2011	NPZ 2012
Slovenščina	349	234	161	171	174	178	155
Matematika	342	288	153	171	190	181	149

Iz preglednice 3.6.2 lahko razberemo, da število odraslih, ki opravljajo NPZ, upada. Največji upad zaznamo med leti 2006, 2007 in 2008. Naslednji manjši upad zaznamo leta 2012.

3.7 Dostava in zbiranje gradiva

3.7.1 Dostava tajnega gradiva na šole

1. Dostavo pošiljk s tajnim gradivom je opravila Pošta Slovenije, s katero je RIC podpisal pogodbo za prenos tajnega gradiva na osnovne šole.
2. Dostava gradiva na šole je potekala v skladu s koledarjem NPZ-ja, med 8. in 12. uro. Rok za dostavo je bil najpozneje tri dni pred preverjanjem.
3. Pošiljko je moral na šoli prevzeti ravnatelj ali njegov pooblaščenec za prevzem in izročanje gradiva (v nadaljevanju pooblaščenec).
4. Poštni uslužbenec je ob izročitvi gradiva od ravnatelja ali pooblaščenca zahteval osebni dokument, s katerim je izkazal svojo istovetnost. Od pooblaščenca je zahteval še pooblastilo za prevzem in izročanje gradiva za nacionalno preverjanje znanja z ravnateljevim podpisom.
5. Ravnatelj ali njegov pooblaščenec je prejem gradiva potrdil s podpisom.
6. Gradivo je bilo pakirano v vreči, zaprti z zapiralko, na kateri je bila nazivnica. Na njej sta bila navedena naslov šole in ime ravnatelja, ki je bil odgovoren za prevzem gradiva.
7. Šole so morale pri poštnem uslužbencu takoj reklamirati morebitno poškodovano vrečo ali zapiralko z nazivnico in skupaj z njim izpolniti zapisnik o poškodovani pošiljki.
8. Vrečo so šole odprle tako, da so zapiralko prerezale.
9. Poškodovano zapiralko z nazivnico so šole zavrgle, vrečo pa po dodatnih navodilih, ki so jih prejele z vsako pošiljko, shranile za vračanje gradiva ali vrnile poštnemu uslužbencu.
10. V štirih urah so šole preverile, ali so prejele vse gradivo s seznama, ki je bil priložen pošiljki.
11. Najpozneje v štirih urah po prevzemu gradiva za NPZ je ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo NPZ-ja prek eRica sporočil reklamacije prejetega gradiva.
12. RIC je morebitne nepravilnosti odpravil v enem dnevu.
13. Če je poštni uslužbenec ob dostavi gradiva ugotovil, da je ravnatelj ali njegov pooblaščenec nedosegljiv, pošiljke na šoli ni izročil. Vrnil jo je na pošto, da so jo shranili v trezorju do nadaljnjih navodil RIC-a.

3.7.2 Vračanje tajnega gradiva

1. Prenos tajnega gradiva s šol na RIC je prav tako opravila Pošta Slovenije.
2. Pobiranje gradiva po šolah je potekalo v skladu s koledarjem NPZ-ja, med 12. in 14. uro.
3. Vsak dan po končanem NPZ-ju je ravnatelj ali njegov pooblaščenec zbral varnostne vrečke z gradivom, ki so mu jih izročili nadzorni učitelji.
4. Še isti dan je ravnatelj ali njegov pooblaščenec skupaj z gradivom poslal fotokopije pripadajočih zapisnikov o poteku NPZ-ja na RIC.
5. Gradivo so šole zapakirale v vreče in zaprle z zapiralko, na kateri je bila nazivnica z ustreznim naslovom. Potrebno število vreč, zapiralk in nazivnic z ustreznim naslovom so šole dobile s prejetim gradivom.
6. Ob izročitvi gradiva je ravnatelj ali njegov pooblaščenec podpisal obrazec o prejemu pošiljke v dvojniku in enega obdržal.
7. Gradivo je na šolah prevzel poštni delavec in ga naslednji dan dostavil na RIC.

3.8 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja

Priprava na vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 3. obdobja se začne v januarju, ko ravnatelj imenuje učitelje, ki bodo vrednotili preizkuse znanja posameznih predmetov pri NPZ-ju, in seznam pošlje na območno enoto ZRSŠ-ja. Ta na podlagi seznama učiteljev popravljavcev in prijav učencev k NPZ-ju po šolah določi centre vrednotenja. V letošnjem šolskem letu je ZRSŠ za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine, matematike in tretjih predmetov (kemije, fizike, glasbene vzgoje in državljanske in domovinske vzgoje ter etike) določil 18 centrov vrednotenja.

Pri pripravi in izvedbi vrednotenja preizkusov znanja poleg članov PK sodelujejo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev in ravnatelji šol. Pomočniki glavnega ocenjevalca se za svoje delo usposobijo na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca, ki ga organizira RIC, ZRSŠ pa v okviru priprav na NPZ organizira tudi usposabljanje za ravnatelje in učitelje.

Ko učenci odpišejo preizkuse znanja, člani PK in pomočniki glavnih ocenjevalcev izvedejo moderacijo navodil za vrednotenje. Opravijo jo s pomočjo praznih preizkusov znanja in vzorca rešenih preizkusov ter dopolnijo navodila

za vrednotenje, tako da vanje vključijo vse strokovno sprejemljive odgovore učencev, zapišejo pa tudi primere neustreznih in nepravilnih odgovorov ter splošna navodila za vrednotenje posameznih nalog.

Na dan vrednotenja pri razlagi navodil in koordiniranju strokovnega dela vrednotenja preizkusov znanja poleg članov PK sodelujejo tudi pomočniki glavnega ocenjevalca; ti pred vrednotenjem učiteljem popravljavcem podrobno pojasnijo splošna navodila, navodila za vrednotenje posameznih nalog v preizkusu, seznanijo jih z znaki za popravljanje, predstavijo obrazec za točkovanje in dajo tehnična navodila za izpolnjevanje tega obrazca. Med vrednotenjem vodijo delo učiteljev popravljavcev in dajejo pojasnila v zvezi s popravljanjem nalog in navodili za vrednotenje. O opravljenem vrednotenju napišejo poročilo.

Za vrednotenje preizkusov znanja ob koncu 2. obdobja ravnatelj imenuje učitelje šole, ki praviloma ne smejo vrednotiti preizkusov znanja svojih učencev. Ko učenci odpišejo preizkuse znanja, na šolah, ki so izbrane v vzorec, rešene preizkuse fotokopirajo in jih pošljejo na RIC. S pomočjo vzorca preizkusov PK opravijo moderacijo navodil za vrednotenje. Od objave moderiranih navodil za vrednotenje na spletnih straneh RIC-a do roka, določenega s koledarjem NPZ-ja, učitelji na šolah vrednotijo preizkuse znanja. Med vrednotenjem se lahko o morebitnih strokovnih dilemah pri vrednotenju, označevanju v preizkusih znanja ali izpolnjevanju obrazcev za točkovanje posvetujejo s člani PK, ki so dosegljivi po telefonu ali po elektronski pošti. Dan po zaključenem vrednotenju RIC na šolah pobere izpolnjene obrazce za točkovanje, s katerih odčita dosežene točke posameznih učencev. Na podlagi odčitanih podatkov RIC pripravi analize dosežkov učencev pri NPZ-ju in jih posreduje šolam.

3.8.1 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca

Vrednotenje preizkusov znanja na vseh centrih vrednotenja poteka pod vodstvom pomočnikov glavnega ocenjevalca; število teh se pri posameznem predmetu določi glede na število centrov za vrednotenje, število učiteljev popravljavcev in število preizkusov znanja za popravljanje na posameznem centru vrednotenja. Pomočnike glavnega ocenjevalca med svetovalci ZRSŠ-ja in učitelji izbere RIC v sodelovanju s PK. Pomočnik je lahko svetovalec ZRSŠ-ja ali učitelj, ki ima izkušnje z vrednotenjem zunanjega preverjanja znanja ali z vrednotenjem nalog za šolska, občinska in državna tekmovanja; pomočnik je pogosto tudi učitelj, ki dejavno sodeluje ali vodi študijske skupine.

Naloge pomočnikov so te:

- udeležba na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca,
- sodelovanje na moderaciji navodil za vrednotenje (rednega roka),
- koordiniranje dela učiteljev popravljavcev med vrednotenjem na centrih vrednotenja (rednega roka),
- sodelovanje na moderaciji in vrednotenju na RIC-u (naknadnega roka),
- reševanje poizvedb na območnih enotah ZRSŠ-ja (rednega in naknadnega roka),
- poročanje glavnemu ocenjevalcu o poteku vrednotenja in poizvedb,
- sodelovanje pri analizi dosežkov učencev.

Izobraževanja za pomočnike glavnega ocenjevalca so v šolskem 2011/2012 potekala v marcu in aprilu na RIC-u.

Izobraževanja so bila namenjena seznanitvi pomočnikov:

- s strukturo preizkusa znanja pri posameznem predmetu,
- z navodili za vrednotenje posameznih tipov nalog,
- z znaki za popravljanje in načini označevanja v preizkusih znanja,
- z obrazcem za točkovanje in navodili za izpolnjevanje,
- z najpogostejšimi napakami učiteljev popravljavcev pri vrednotenju preizkusov znanja in pri izpolnjevanju obrazca v preteklih letih,
- z organizacijo in izvedbo moderacije navodil za vrednotenje,
- s strokovnim vodenjem vrednotenja in s koordinacijo dela učiteljev na centrih vrednotenja,
- s postopkom poizvedb.

Pomočniki so bili seznanjeni tudi s tem, kako bo ovrednoteno njihovo delo in do katerih finančnih nadomestil so po pogodbi upravičeni.

Izobraževanja izvajajo **PK** v sodelovanju z višjimi svetovalkami RIC-a. Udeleženci so predmetni učitelji in svetovalci ZRSŠ-ja.

Preglednica 3.8.1.1: Število udeležencev izobraževanj

Predmet	Število učiteljev	Število svetovalcev ZRSŠ-ja
Slovenščina	33	6
Matematika	39	4
Fizika	28	2
Kemija	28	5
Glasbena vzgoja	32	1
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	33	1

Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca pri **slovenščini** je PK v sodelovanju z višjo svetovalko RIC-a letos izvedla ločeno od moderacije, in sicer 11. aprila 2012. Razlogi za to so bili predvsem seznaniti pomočnike z novo obliko navodil za vrednotenje, jih opozoriti na najpogostejše napake pri vrednotenju in izpolnjevanju obrazcev za točkovanje v preteklih letih in jim ponuditi dodatno izobraževanje na področju vrednotenja tvorbnih nalog. Pomočniki so vse gradivo prejeli tako v tiskani kot tudi v elektronski obliki.

Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca za vrednotenje in reševanje poizvedb pri **matemati**ki je potekalo na dan moderacije navodil za vrednotenje rednega roka. Pomočniki so bili predvsem seznanjeni z novo obliko navodil za vrednotenje.

Na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca pri **fiziki** je glavni ocenjevalec pomočnike seznanil z njihovimi nalogami. Na kratko je predstavil analizo vrednotenja in poizvedb prejšnjih dveh preverjanj iz fizike (leta 2007 in leta 2008). Nato so izvedli simulacijo moderacije in vrednotenja na prej pripravljenih preizkusih in izpolnili obrazec za točkovanje. Zaradi večjega števila napak na obrazcih za točkovanje v prejšnjih letih so navodilom za izpolnjevanje obrazca namenili posebno pozornost. Pomočnike so seznanili tudi z novo obliko navodil za vrednotenje.

Pri izobraževanju pomočnikov glavnega ocenjevalca pri **kemiji** je predsednik PK v uvodu pripravil krajše predavanje z naslovom *Makro-mikro predstavitev snovi*. V nadaljevanju je izobraževanje vodila glavna ocenjevalka, ki je pomočnike predvsem opozorila na najpogostejše napake pri vrednotenju NPZ-ja iz kemije v prejšnjih letih (2007 in 2010). Seznanjeni so bili tudi z novo obliko navodil za vrednotenje.

Izobraževanje za pomočnike glavnega ocenjevalca je bilo pri **glasbeni vzgoji** izvedeno prvič. Vodila ga je glavna ocenjevalka, ki je pomočnike podrobno seznanila z njihovimi nalogami na centru vrednotenja. Izvedena je bila tudi simulacija moderacije in vrednotenja na vnaprej pripravljenih preizkusih. Prav tako so pomočnike seznanili s strukturo preizkusa, obliko navodil za vrednotenje in obrazcem za točkovanje.

Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca pri **državljski in domovinski vzgoji ter etiki** je pripravila PK v sodelovanju z višjo svetovalko na RIC-u. Več kakor polovica udeležencev se je prvič usposabljal za delo pomočnika glavnega ocenjevalca. Temu je bil prilagojen program izobraževanja. V prvem delu so bili predstavljeni vsi postopki vrednotenja preizkusov znanja, potek postopkov in čas izvajanja ter naloge in vloga pomočnikov. V nadaljevanju so pomočniki izvedli simulacijo moderacije in vrednotenja. Moderirali in vrednotili so za to priložnost pripravljene in rešene preizkuse znanja. Pomočniki glavnega ocenjevalca, predvideni za reševanje poizvedb, pa so iskali napake v že ovrednotenih preizkusih znanja. Izobraževanje je pomočnikom ponudilo nekaj teoretičnih izhodišč in praktičnega znanja za vodenje postopkov vrednotenja preizkusov NPZ-ja.

3.8.2 Moderacije navodil za vrednotenje

Osnovni namen moderacije je dopolniti navodila za vrednotenje in vanje vključiti vse strokovno sprejemljive odgovore učencev, ki se pojavijo v vzorcu rešenih preizkusov znanja. Velikost tega vzorca vsako leto posebej določi in izbere RIC. Moderacijo navodil ob koncu 2. obdobja izvede PK, moderacije navodil ob koncu 3. obdobja pa se poleg članov PK udeležijo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev (učitelji in svetovalci ZRSŠ-ja).

Po moderaciji PK vnese popravke v navodila za vrednotenje. Moderirana navodila poleg odgovorov na naloge in točkovnika vsebujejo tudi splošna in dodatna navodila za vrednotenje nalog, navodila za označevanje napak v preizkusih znanja in navodila za izpolnjevanje obrazca za točkovanje, pri slovenščini, italijanščini, madžarščini, angleščini in nemščini pa tudi opisnike in kriterije za vrednotenje pisnih izdelkov učencev.

Moderirana različica navodil je podlaga za vrednotenje preizkusov znanja. Ta so v roku, ki je določen s koledarjem NPZ-ja, objavljena na eRicu in eRicu za učitelje. Učitelji popravljavci, ki vrednotijo preizkuse znanja ob koncu 3. obdobja na centrih vrednotenja, prejmejo en izvod tiskanih moderiranih navodil tudi na dan vrednotenja preizkusov znanja.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu 2. obdobja – redni rok

Preglednica 3.8.2.1: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov

Predmet	Število udeležencev moderacije	Število pregledanih preizkusov
Slovenščina	8	96
Matematika	7	140
Madžarščina	9	16
Italijanščina	8	34
Angleščina	8	85
Nemščina	4	56

Moderacijo navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **slovenščine, matematike, angleščine** in **nemščine** ob koncu 2. obdobja so na RIC-u opravili člani PK.

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **madžarščine** je potekala na Dvojezični osnovni šoli I Lendava. Učitelji madžarščine so v sodelovanju s predsednico in glavno ocenjevalko PK za madžarščino pregledali vse rešene preizkuse učencev 6. razreda in navodila za vrednotenje dopolnili z dodatnimi strokovno sprejemljivimi odgovori učencev.

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **italijanščine** je potekala na območni enoti ZRSŠ-ja v Kopru. Učitelji italijanščine z osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom so v sodelovanju z glavnim ocenjevalcem in PK pregledali rešene preizkuse učencev 6. razreda in dopolnili navodila za vrednotenje.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu 3. obdobja – redni rok

Preglednica 3.8.2.2: Število udeležencev moderacije in število pregledanih preizkusov

Predmet	Število udeležencev moderacije	Število pregledanih preizkusov
Slovenščina	50	600
Matematika	50	300
Fizika	34	500
Kemija	37	500
Glasbena vzgoja	40	500
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	36	300

Moderacijo navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **slovenščine** ob koncu 3. obdobja je PK za slovenščino izvedla v sodelovanju z 42 pomočniki glavne ocenjevalke. Po branju in razčlembi izhodiščnih besedil so prisotni pregledali vzorec rešenih preizkusov znanja in v navodila za vrednotenje vključili dodatne strokovno sprejemljive odgovore učencev. Moderacijo je vodila glavna ocenjevalka za slovenščino, ki je potrdila končno različico moderiranih navodil za vrednotenje.

Moderaciji navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **italijanščine in madžarščine** sta potekali na dan vrednotenja preizkusov znanja na centrih vrednotenja, za italijanščino v Sežani, za madžarščino pa v Murski Soboti. Pred vrednotenjem sta glavna ocenjevalca obeh PK seznanila učitelje popravljavce s preizkusom znanja in navodili za vrednotenje, po pregledu rešenih preizkusov pa zabeležila vse dodatne pravilne odgovore učencev. Ustrezne dopolnitve sta vnesla v elektronsko različico navodil za vrednotenje in jo poslala višji svetovalki na RIC.

Moderacijo navodil za vrednotenje preizkusa znanja iz **matematike** je pripravila in izvedla PK skupaj s pomočniki glavnega ocenjevalca. V uvodnem delu je glavni ocenjevalec pomočnikom podal navodila za delo na centru vrednotenja. Sledila je predstavitev navodil za izpolnjevanje obrazca za točkovanje. PK je pregledala vzorec rešenih preizkusov znanja in poiskala še dodatne strokovno pravilne odgovore ter jih dopisala v navodila za vrednotenje. Skupaj s pomočniki so nato ponovno pregledali in potrdili moderirana navodila za vrednotenje.

Pri moderaciji navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **kemije, fizike in glasbene vzgoje** so člani PK seznanili pomočnike glavnega ocenjevalca s preizkusom znanja in navodili za vrednotenje. Nato so pregledali vzorec rešenih preizkusov znanja. Vsak pomočnik je pregledal po 15 preizkusov. V navodila za vrednotenje so nato vnesli vse tiste odgovore učencev, ki jih v prvotnih navodilih niso predvideli, pa so se izkazali za pravilne. Člani PK in pomočniki so potrdili končno različico moderiranih navodil za vrednotenje. Glavni ocenjevalec je pomočnike ponovno seznanil z znaki za označevanje napak v preizkusih in obrazcem za točkovanje. Sledila so navodila za opis njihovih nalog med vrednotenjem.

Vsi udeleženci moderacije navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz **državljske in domovinske vzgoje ter etike** so se na postopek pripravili, saj so dan ali dva pred moderacijo rešili prazen preizkus znanja. Moderacijo je vodila glavna

ocenjevalka. Pri pregledu pravih odgovorov je poudarila, s katerim namenom so sestavljavci vprašanje oziroma nalogo uvrstili v preizkus znanja oziroma katerim učnim in didaktičnim ciljem so sledili z nalogo. Tako so se pomočniki in PK pri pregledu rešenih preizkusov znanja lažje odločili, kateri odgovori učencev so še sprejemljivi in kateri ne. Z zapisom sprejemljivih odgovorov in tehničnih navodil so nastala moderirana navodila za vrednotenje.

Moderacije navodil za vrednotenje in vrednotenje ob koncu 3. obdobja – naknadni rok

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja naknadnega roka je potekala sočasno z vrednotenjem na RIC-u. Pri slovenščini, matematiki in državljanski in domovinski vzgoji ter etiki so se moderacije poleg članov PK udeležili še pomočniki glavnega ocenjevalca, predvideni za reševanje poizvedb v naknadnem roku. Pri kemiji, fiziki in glasbeni vzgoji je moderacijo in vrednotenje naknadnega roka opravila PK.

Preglednica 3.8.2.3: Število udeležencev moderacije in vrednotenja ter število pregledanih in ovrednotenih preizkusov

Predmet	Število udeležencev moderacije	Število pregledanih in ovrednotenih preizkusov
Slovenščina	14	178
Matematika	22	420
Fizika	4	54
Kemija	4	44
Glasbena vzgoja	7	38
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	11	37

Ob moderaciji navodil za vrednotenje preizkusov znanja naknadnega roka iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike je potekalo tudi vrednotenje. Pod vodstvom glavne ocenjevalke so pomočniki in PK hkrati pregledovali odgovore učencev in vrednotili preizkuse znanja. Dodatno strokovno sprejemljive odgovore učencev je PK zapisala v moderirana navodila za vrednotenje.

3.9 Poročilo Zavoda RS za šolstvo o usposabljanju ravnateljev in učiteljev za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ter poteku vrednotenja nacionalnih preizkusov

Usposabljanje učiteljev in ravnateljev za NPZ je postalo že del običajnega dela sodelavcev ZRSS-ja z učitelji in ravnatelji. Vsako leto se delo prilagaja izboru ali neizboru predmetov pri NPZ-ju za predhodno oziroma tekoče leto. Poudarek dela z učitelji je na problemu, kako interpretirati dosežke učencev na konkretni šoli oziroma v oddelku z vidika uporabnosti za učence, učitelje, šolo in starše. Gre za premik od statistične analize na analizo kakovosti znanja po področjih oziroma taksonomskih stopnjah ali ugotovitvah, ki jih lahko s pomočjo statističnih podatkov in opisa območij znanja izpelje učitelj, na ravni šole pa ravnatelj.

Usposabljanje učiteljev

Več pozornosti so NPZ-ju posvetili tisti predmeti, ki so se preverjali v prejšnjem šolskem letu (angleščina oz. nemščina, geografija in biologija), in tisti, ki so se preverjali v tekočem letu (fizika, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, kemija in glasbena vzgoja). Tako so svetovalci na študijskih srečanjih pri geografiji obravnavali primerjavo rezultatov in ugotovitev med letoma 2008 in 2011, pri biologiji so opravili analizo dosežkov učencev pri NPZ-ju – predstavili ugotovitve PK in analizirali posamezne naloge, pri angleščini pa so obravnavali temo *Kako napisati šolsko poročilo*. Kar se tiče letošnjih predmetov pri NPZ-ju, so pri fiziki obravnavali organizacijske zadeve, opozorili učitelje na nov obrazec za vrednotenje in jih pozvali, da se vrednotenja udeležijo. Pri predmetu državljanska in domovinska vzgoja ter etika so na prvem sklicu študijskih srečanj namenili pozornost nalogam NPZ-ja z vidika strukture in razlik med NPZ-jema 2009 in 2012, z vidika ciljev ter didaktičnih značilnosti. Na drugem sklicu so učitelje usposabljali za vrednotenje NPZ-ja tako s strokovnega kot tehničnega vidika. Posebej so NPZ obravnavali tudi na študijskem srečanju za madžarščino, kjer so opravili analizo NPZ-ja po 2. in 3. obdobju (6. in 9. razred). Pregledali so rezultate, dobro in slabo reševane naloge, kritične točke ter glede na ugotovitve dali smernice za nadaljnje delo pri pouku.

Na podlagi sodelovanja z učitelji in ravnatelji ZRSS ugotavlja, da se oboji večinoma zavedajo pomena analize, interpretacije in uporabe dosežkov učencev pri NPZ-ju, a hkrati ugotovljajo, da je napredek sorazmerno počasen. Zato bi bilo potrebno še naprej delovati v smeri sprejemanja NPZ-ja in uporabe podatkov in analiz v smiselne in za šolo oziroma učitelja koristne namene.

Usposabljanje ravnateljev

Usposabljanje ravnateljev je potekalo po organizacijskih enotah (OE) ZRSŠ-ja. Izvajali so ga predstojniki območnih enot ZRSŠ-ja v sodelovanju s svetovalci predmetov, ki so se preverjali, in predstavniki RIC-a. Tematika nacionalnega preverjanja znanja je bila večinoma na dveh od skupno štirih srečanj.

Tako so obravnavali tematiko NPZ-ja na prvem srečanju v avgustu, kjer so bile podane osnovne logistične informacije (organizacija, analiza prejšnjega šolskega leta – udeležba, število napak, poizvedba, ...), na drugem srečanju, ki je potekalo večinoma v obdobju od oktobra do januarja – glede na OE –, pa smo o NPZ-ju govorili z vidika njegove vloge pri pouku, kako naj strokovni delavci uporabijo informacije o dosežkih za samoevalvacijo in kako šola.

Na srečanjih z ravnatelji na temo ocenjevanja znanja so bile analize NPZ-ja uporabljene kot pomembno izhodišče za razpravo o načrtovanju učno-vzgojnega procesa, načinih poučevanja in načinih preverjanja ter ocenjevanja znanja pri pouku.

Na tretjih regijskih strokovnih posvetih z ravnatelji (v marcu) pa smo skupaj s predstavniki RIC-a NPZ-ju posvetili pozornost z vidika poteka nacionalnega preverjanja na ravni države in na ravni posamezne šole. Predstavniki RIC-a je predstavil nekatere letošnje novosti v zvezi s poenostavitvami postopkov, ki so jih ravnatelji zelo pozitivno sprejeli. Ravnatelji so dobili tudi informacijo, na koga se lahko obrnejo v primeru težav pri izvedbi preverjanja.

Predstojniki so ravnatelje opozorili na to, da morajo zagotoviti ustrezno število učiteljev popraviljavcev za vrednotenje preizkusov. Opozorili smo jih tudi na to, da morajo preizkuse učiteljev, ki se ne udeležijo vrednotenja, ovrednotiti drugi učitelji njihove OE in se zaradi tega lahko zelo poveča število preizkusov, ki jih mora ovrednotiti posamezni učitelj.

3.9.1 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja

Vrednotenje preizkusov ob koncu 3. obdobja

Vrednotenje preizkusov je potekalo na sedemnajstih centrih vrednotenja (v nadaljevanju CV), t.j. osnovnih šolah, s katerimi je bilo dogovorjeno, da bo pri njih potekalo vrednotenje (navedene v preglednicah). Predmeti so se vrednotili po koledarju NPZ-ja: 9. maja matematika, 14. maja slovenščina, italijanščina in madžarščina, 16. maja fizika in kemija ter 17. maja glasbena vzgoja in državljanska in domovinska vzgoja ter etika.

Na CV-ju se vrednotijo preizkusi vseh predmetov, ki so se preverjali. Izjema so bili preizkusi jezikov narodnosti (italijanščina in madžarščina), ki so se vrednotili na CV-ju v Kopru oziroma v Murski Soboti, in preizkusi učencev s posebnimi potrebami, ki so se tako kakor lansko leto vrednotili na CV-ju LJ5 – OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika. Preizkuse učencev, ki obiskujejo šole z NIS-om, so ovrednotili člani posameznih PK v prostorih RIC-a.

Skupno se je vrednotenja udeležilo 3238 učiteljev (leta 2011: 3590; leta 2010: 3366), ki so ovrednotili 51 691 preizkusov (2011: 53 140; 2010: 54 214). Najvišji delež učiteljev odpade na učitelje slovenščine (29,5 %) in matematike (27,5 %), ki sta stalna predmeta in se preverjata na vseh šolah, tretji predmeti so manj zastopani. Skladno s številom preizkusov in udeleženih učiteljev na vrednotenju se je gibalo tudi povprečno število preizkusov na učitelja (preglednici 3.9.1.1 in 3.9.1.2). Najnižje je bilo pri tretjih predmetih, kjer sta izstopali državljanska in domovinska vzgoja ter etika (11,7), fizika (12,0) in kemija (12,0), povprečno število pa ni bilo pretirano visoko tudi pri glasbeni vzgoji (14,9). Povprečno število preizkusov na popraviljavca se je med centri močno razlikovalo (tudi do 2-krat ali 3-krat), kar je zlasti posledica različne udeležbe učiteljev.

Najvišje povprečje je bilo pričakovano pri slovenščini (18,2) in matematiki (19,0), a tudi tu z znatnimi razlikami med CV-ji (dejansko med 13 in 22 preizkusov). Nekoliko nižje je bilo povprečno število preizkusov na učitelja na centru na Vrhniki, kjer so se vrednotili preizkusi učencev s prilagoditvami.

Udeležba učiteljev je bila po CV-jih različna, a pri vseh predmetih nad 89 % (preglednici 3.9.1.3 in 3.9.1.4). Opazna je razlika med stalnima predmetoma (slovenščina in matematika), kjer je bila udeležba na državni ravni okrog 96–97 %, pri tretjih predmetih pa med 89 in 92 %. Pri jezikih narodnosti (italijanščina in madžarščina) in nemščini udeležba ni toliko pomembna, ker je bilo število preizkusov manjše. Udeležba glede na CV-je oziroma posamezne predmete se je gibala v glavnem nad 80 %, ponekod pa je bila tudi nad 100 %, kar pomeni več udeleženih kakor prijavljenih učiteljev. Kot nizko lahko označimo udeležbo na CV-ju v Sežani, kjer je bilo na dan vrednotenja prisotnih le 65 % učiteljev glasbene vzgoje, 72 % učiteljev fizike in 77 % učiteljev državljanske in domovinske vzgoje ter etike. Prav zaradi omenjenega izpada se je število preizkusov glasbene vzgoje na učitelja popraviljavca zvišalo na 17. Podpovprečna udeležba učiteljev je bila tudi na CV-jih v Novi Gorici (kemija), Šenčurju (glasbena vzgoja), na Jesenicah (fizika) in na enem od CV-jev v Celju (fizika, glasbena vzgoja). Opažamo, da nekateri ravnatelji ne prijavljajo učiteljev tistih predmetov, ki sicer so pri NPZ-ju, niso pa na njihovi šoli. V OE Koper je določen problem tudi vrednotenje tretjega predmeta zaradi manjšega števila učiteljev, ki ne razumejo dovolj dobro slovenskega jezika. V OE ZRSŠ-ja Murska Sobota je manjši problem tudi vrednotenje dvojezičnih preizkusov, kjer ni mogoče vnaprej povsem točno ugotoviti števila madžarsko oziroma slovensko reševanih preizkusov tretjega predmeta.

Ker tudi na podlagi izkušenj z drugih CV-jev ugotavljamo, da je prisotnost učiteljev zelo pomembna, velja v bodoče razmisliti o možnostih za zagotovitev višje in zanesljivejše udeležbe učiteljev, ne glede na prihodnjo obliko vrednotenja.

Preglednica 3.9.1.1: Število učiteljev in preizkusov na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (1. del)

Center vrednotenja	SLO			ITL			MDŽ			MAT		
	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.
LJ1: OŠ Polje	70	1350	19,3							63	1307	20,7
LJ2: OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana	57	1301	22,8							57	1300	22,8
LJ3: OŠ Dragomelj	71	1451	20,4							66	1350	20,5
LJ4: OŠ Gradec/Litija	32	634	19,8							35	680	19,4
OE LJ*	230	4736	20,6							221	4637	21,0
LJ5: OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika	46	628	13,7							41	535	13,0
MB1: OŠ Kamnica	78	1250	16,0							63	1021	16,2
MB2: OŠ Majšperk	81	1330	16,4							77	1199	15,6
OE MB	159	2580	16,2							140	2220	15,9
CE1 IV.: OŠ Celje	59	1150	19,5							54	1151	21,3
CE2: OŠ Lava	65	1260	19,4							53	1205	22,7
OE CE	124	2410	19,4							107	2356	22,0
KR1: OŠ Prežihovega Voranca, Jesenice	31	600	19,4							30	650	21,7
KR2: OŠ Cvetka Golarja, Škofja Loka	33	600	18,2							34	650	19,1
KR3: OŠ Šenčur, Šenčur	28	580	20,7							29	550	19,0
OE KR	92	1180	12,8							93	1850	19,9
NM1: OŠ Mirana Jarca, Črnomelj	47	810	17,2							52	900	17,3
NM2: OŠ Leskovec	52	923	17,8							46	800	17,4
OE NM	100	1733	17,3							98	1700	17,3
OE KP (KP1: OŠ Srečka Kosovele, Sežana)	53	1010	19,1	4	34	8,5				52	1050	20,2
OE MS (MS1: OŠ I Murska Sobota)	70	1010	14,4				5	24	4,8	64	1083	16,9
OE NG (NG1: OŠ Frana Erjavca)	42	850	20,2							39	850	21,8
OE SG (SG1: OŠ Radlje ob Dravi, Radlje)	40	660	16,9							35	650	18,6
Skupaj	954	17 397	18,2	4	34	8,5	5	24	4,8	890	16 931	19,0

Preglednica 3.9.1.2: Število učiteljev in preizkusov na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (2. del)

Center vrednotenja	FIZ			KEM			GVZ			DDE		
	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.	Prisotni	Preizkusi	Preizkusi povpr.
LJ1: OŠ Polje	24	380	15,8	23	340	14,8	19	311	16,4	23	350	15,2
LJ2: OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana	20	400	20,0	21	340	16,2	15	270	18,0	23	360	15,7
LJ3: OŠ Dragomelj	20	400	20,0	19	290	15,3	19	310	16,3	24	371	15,5
LJ4: OŠ Gradec/Litija	13	200	15,4	13	170	13,1	11	150	13,6	11	190	17,3
OE LJ*	77	1.380	17,9	76	1140	15,0	64	1041	16,3	81	1271	15,7
LJ5 (OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika)	18	130	7,2	14	129	9,2	14	156	11,1	17	180	10,6
MB1: OŠ Kamnica	39	320	8,2	35	310	8,9	28	300	10,7	31	300	9,7
MB2: OŠ Majšperk	35	320	9,1	39	320	8,2	28	330	11,8	34	271	8,0
OE MB	74	640	8,6	74	630	8,5	56	630	11,3	65	571	8,8
CE1 IV.: OŠ Celje	19	270	14,2	20	310	15,5	15	280	18,7	25	290	11,6
CE2: OŠ Lava	24	330	13,8	19	300	15,8	17	300	17,6	24	280	11,7
OE CE	43	600	14,0	39	610	15,6	32	580	18,1	49	570	11,6
KR1: OŠ Prežihovega Voranca, Jesenice	12	170	14,2	13	190	14,6	9	150	16,7	14	150	10,7
KR2: OŠ Cvetka Golarja, Škofja Loka	8	140	17,5	9	150	16,7	9	160	17,8	10	140	14,0
KR3: OŠ Šenčur, Šenčur	15	180	12,0	9	120	13,3	7	130	18,6	13	150	11,5
OE KR	35	490	14,0	31	460	14,8	25	440	17,6	37	440	11,9
NM1: OŠ Mirana Jarca, Črnomelj	18	131	7,3	14	200	14,3	15	250	16,7	17	180	10,6
NM2: OŠ Leskovec	24	200	8,3	25	283	11,3	12	180	15,0	24	240	10,0
OE NM	42	331	7,9	39	483	12,4	27	430	15,9	41	420	10,2
OE KP (KP1: OŠ Srečka Kosovele, Sežana)	18	200	11,1	25	234	9,4	15	260	17,3	24	250	10,4
OE MS (MS1: OŠ I Murska Sobota)	30	270	9,0	26	180	6,9	23	260	11,3	33	404	12,2
OE NG (NG1: OŠ Frana Erjavca)	18	200	11,1	16	240	15,0	15	255	17,0	18	140	7,8
OE SG (SG1: OŠ Radlje ob Dravi, Radlje)	13	180	13,8	16	160	10,0	13	170	13,1	12	150	12,5
Skupaj	368	4.421	12,0	356	4266	12,0	285	4222	14,9	377	4396	11,7

Preglednica 3.9.1.3: Udeležba učiteljev na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (1. del)

Center vrednotenja	SLO			ITL			MDŽ			MAT		
	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%
LJ1: OŠ Polje	72	70	97,2							65	63	96,9
LJ2: OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana	61	57	93,4							59	57	96,6
LJ3: OŠ Dragomelj	74	71	95,9							68	66	97,1
LJ4: OŠ Gradec/Litija	35	32	91,4							36	35	97,2
OE LJ*	242	230	95,0							228	221	96,9
LJ5 (OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika)	46	46	100,0							45	41	91,1
MB1: OŠ Kamnica	78	78	100,0							63	63	100,0
MB2: OŠ Majšperk	81	81	100,0							77	77	100,0
OE MB	159	159	100,0							140	140	100,0
CE1 IV.: OŠ Celje	62	59	95,2							55	54	98,2
CE2: OŠ Lava	67	65	97,0							56	53	94,6
OE CE	129	124	96,1							111	107	96,4
KR1: OŠ Prežihovega Voranca, Jesenice	31	31	100,0							32	30	93,8
KR2: OŠ Cvetka Golarja, Škofja Loka	34	33	97,1							35	34	97,1
KR3: OŠ Šenčur	29	28	96,6							29	29	100,0
OE KR	94	92	97,9							96	93	96,9
NM1: OŠ Mirana Jarca, Črnomelj	48	47	97,9							53	52	98,1
NM2: OŠ Leskovec	52	52	100,0							46	46	100,0
OE NM	100	99	99,0							99	98	99,0
OE KP (KP1: OŠ Srečka Kosovega, Sežana)	55	53	96,4	4	4	100,0				61	52	85,2
OE MS (MS1: OŠ I Murska Sobota)	70	70	100,0				5	5	100,0	64	64	100,0
OE NG (NG1: OŠ Frana Erjavca)	48	42	87,5							48	39	81,3
OE SG (SG1: OŠ Radlje ob Dravi)	40	39	97,5							35	35	100,0
Skupaj	983	954	97,0	4	4	100,0	5	5	100,0	927	890	96,2
Prijavljeni do 24. januarja 2012 (brez PGO-jev)	996		95,8							946		94,1

Preglednica 3.9.1.4: Udeležba učiteljev na vrednotenju rednega roka NPZ-ja 2011/2012 (2. del)

Center vrednotenja	FIZ			KEM			GVZ			DDE		
	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%	Prijavljeni	Prisotni	%
LJ1: OŠ Polje	24	24	100,0	28	23	82,1	21	19	90,5	24	23	95,8
LJ2: OŠ Milana Šuštaršiča, Ljubljana	24	20	83,3	23	21	91,3	18	15	83,3	26	23	88,5
LJ3: OŠ Dragomelj	22	20	90,9	23	19	82,6	22	19	86,4	29	24	82,8
LJ4: OŠ Gradec/Litija	14	13	92,9	14	13	92,9	11	11	100,0	13	11	84,6
OE LJ*	84	77	91,7	88	76	86,4	72	64	88,9	92	81	88,0
LJ5 (OŠ Antona Martina Slomška, Vrhnika)	18	18	100,0	18	14	77,8	15	14	93,3	20	17	85,0
MB1: OŠ Kamnica	39	39	100,0	35	35	100,0	28	28	100,0	31	31	100,0
MB2: OŠ Majšperk	35	35	100,0	39	39	100,0	28	28	100,0	34	34	100,0
OE MB	74	74	100,0	74	74	100,0	56	56	100,0	65	65	100,0
CE1 IV.: OŠ Celje	24	19	79,2	25	20	80,0	21	15	71,4	31	25	80,6
CE2: OŠ Lava	28	24	85,7	21	19	90,5	21	17	81,0	28	24	85,7
OE CE	52	43	82,7	46	39	84,8	42	32	76,2	59	49	83,1
KR1: OŠ Prežihovega Voranca, Jesenice	16	12	75,0	13	13	100,0	11	9	81,8	14	14	100,0
KR2: OŠ Cvetka Golarja, Škofja Loka	9	8	88,9	10	9	90,0	9	9	100,0	10	10	100,0
KR3: OŠ Šenčur, Šenčur	15	15	100,0	9	9	100,0	9	7	77,8	13	13	100,0
OE KR	40	35	87,5	32	31	96,9	29	25	86,2	37	37	100,0
NM1: OŠ Mirana Jarca, Črnomelj	19	18	94,7	17	14	82,4	17	15	88,2	18	17	94,4
NM2: OŠ Leskovec	25	24	96,0	24	25	104,2	13	12	92,3	29	24	82,8
OE NM	44	42	95,5	41	39	95,1	30	27	90,0	47	41	87,2
OE KP (KP1: OŠ Srečka Kosovega, Sežana)	25	18	72,0	29	25	86,2	23	15	65,2	31	24	77,4
OE MS (MS1: OŠ I Murska Sobota)	30	30	100,0	26	26	100,0	23	23	100,0	34	33	97,1
OE NG (NG1: OŠ Frana Erjavca)	21	18	85,7	22	16	72,7	15	15	100,0	22	18	81,8
OE SG (SG1: OŠ Radlje ob Dravi)	13	13	100,0	16	16	100,0	14	13	92,9	13	12	92,3
Skupaj	401	368	91,8	392	356	90,8	319	284	89,0	420	377	89,8
Prijavljeni do 24. januarja 2012 (brez PGO-jev)	438		84,0	415		85,8	346		82,1	451		83,6

Poizvedbe

Poizvedbe oziroma ugovori na vrednotenje preizkusov ali na napake tehnične narave so potekali 30. maja na območnih enotah ZRSŠ-ja. Logistični del je opravil ZRSŠ, vsebinsko presojo ugovorov pa pomočniki glavnih ocenjevalcev, imenovani s strani RIC-a.

Na vseh organizacijskih enotah ZRSŠ-ja so pomočniki glavnih ocenjevalcev opravili 5245 poizvedb (leta 2011: 5776). Število poizvedb je bilo dokaj sorazmerno z velikostjo območnih enot ZRSŠ-ja oziroma s številom učencev v posamezni enoti (preglednica 3.9.1.5).

Preglednica 3.9.1.5: Poizvedbe rednega roka NPZ-ja 2012 po predmetih in po območnih enotah ZRSŠ-ja (splošni in nižji izobrazbeni standard)

Predmet	OE Ljubljana	OE Maribor	OE Celje	OE Murska Sobota	OE Slovenj Gradec	OE Novo mesto	OE Kranj	OE Nova Gorica	OE Koper	Skupaj
Slovenščina	782	504	420	128	122	279	308	173	209	2925
Matematika	276	155	131	64	39	91	77	43	54	930
Madžarščina				1						1
Italijanščina									3	3
Fizika	116	17	38	12	13	27	44	40	17	324
Kemija	27	10	24	5	1	18	18	8	15	126
Glasbena vzgoja	58	79	39	24	16	35	16	21	21	309
Državlјanska in domovinska vzgoja ter etika	166	105	97	53	25	69	58	22	26	621
<i>Slovenščina (NIS)</i>			5							5
<i>Matematika (NIS)</i>		1								1
<i>Naravoslovje (NIS)</i>										0
Skupaj	1425	871	754	287	216	519	521	307	345	5245

Največ poizvedb je bilo pričakovano pri predmetih, ki se preverjata vsako leto (slovenščina in matematika), najmanj pa pri jezikih narodnosti in NIS-u. Največ poizvedb je bilo na OE Ljubljana in Maribor. Za učence z NIS-om je bilo skupaj 6 poizvedb (leta 2011: 15).

Naknadni rok je opravljajo 621 učencev rednih osnovnih šol, ki so skupno rešili 750 preizkusov. Poleg tega so manjše število preizkusov reševali tudi kandidati ljudskih univerz. Poizvedb je bilo 30 in so bile izvedene na OE ZRSŠ-ja 12. junija.

Vrednotenje preizkusov ob koncu 2. obdobja

Vrednotenje so opravili učitelji predmetov, ki se preverjajo (slovenščina, matematika, tuji jezik), na šolah. Tudi za to vrednotenje so bila izdelana in na spletu objavljena moderirana navodila, ki so bila na razpolago učiteljem. Med vrednotenjem so se učitelji lahko neposredno obračali na glavnega ocenjevalca za dodatna navodila in pojasnila. Vrednotenje je bilo zaključeno do 25. maja 2012.

3.10 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse NPZ-ja v prisotnosti učitelja na šoli, v roku, določenem s *Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju* in koledarjem NPZ-ja.

Po vpogledu v ovrednotene preizkuse znanja ima učenec možnost poizvedbe, s katero preveri, ali je bil njegov preizkus znanja ovrednoten v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Poizvedbe potekajo v rokih, ki so navedeni v *Podrobnejših navodilih o šolskem koledarju* in koledarju NPZ-ja.

Ob koncu 2. obdobja se vpogled in poizvedba izvedeta na šoli; ob koncu 3. obdobja se vpogled izvede na šoli, poizvedbo pa opravi ravnatelj šole ali njegov namestnik za NPZ na območni enoti ZRSŠ-ja. Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik. Glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik preveri, ali so naloge v preizkusu ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Če ugotovi, da je poizvedba upravičena, skladno z moderiranimi navodili za vrednotenje, nalogo (ali več nalog) ponovno ovrednoti, popravi število točk pri nalogi in skupno število točk v preizkusu. Vsako poizvedbo posebej zabeleži v obrazec za poizvedbe, v katerega poleg šole in šifre učenca vpiše še skupno število točk pred in po poizvedbi, številko naloge in vrsto napake. Po zaključenih poizvedbah glavni ocenjevalec ali njegov pomočnik obrazce za poizvedbe preda vodji območne enote ZRSŠ-ja, ta pa spremembe po poizvedbah prek računalniškega uporabniškega programa sporoči RIC-u. Ta nato v rokih, ki so določeni s *Podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju* in koledarjem NPZ-ja, šolam posreduje spremembe dosežkov po poizvedbah.

3.10.1 Poizvedbe rednega roka

Na odstotek poizvedb v rednem roku vpliva poleg nepravilnega vrednotenja tudi število nepravilno, napačno ali nepopolno izpolnjenih obrazcev za točkovanje. RIC namreč število doseženih točk učenca pri NPZ-ju odčita z obrazca za točkovanje in ne s preizkusa znanja. Če je obrazec izpolnjen napačno, ga optični bralnik izloči, zato je treba napako poiskati in jo odpraviti. Napake na obrazcih so bile različne, najpogostejše med njimi so bile:

- popravljavec ni pravilno izpolnil obrazca za točkovanje, zato se število točk na izpisih, ki so jih prejela šole, ni ujemalo s številom točk v preizkusih;
- popravljavec za posamezno nalogo ali del preizkusa ni vpisal doseženih točk in jih ni upošteval v skupnem seštevku;
- popravljavec je vpisal točke, ni pa s svinčnikom zapolnil krožca/kvadratka;
- popravljavec je s svinčnikom zapolnil vse krogce/kvadratke pri neki nalogi;
- popravljavec ni vpisal števila točk niti ni zapolnil krožca/kvadratka;
- popravljavec ni pravilno seštel skupnega števila točk;
- popravljavec ni vpisal skupnega števila točk.

Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje za redni rok po posameznih predmetih so prikazani v preglednici 3.10.1.1.

Preglednica 3.10.1.1: Podatki o številu, deležu in vrsti napak na obrazcih za točkovanje rednega roka

Predmet	Število učencev na NPZ-ju	Napake na obrazcih za točkovanje		Vrste napak na obrazcih za točkovanje (%)			
		Število	Delež (%)	N1	N2	N3	N4
Slovenščina	17 305	1,607	9,29	598	152	735	121
Italijanščina	34	0	0,00	0	0	0	0
Madžarščina	24	7	29,17	7	0	0	0
Matematika	17 064	1,725	10,11	475	565	457	228
Fizika	4436	1,387	31,27	556	167	647	17
Kemija	4262	446	10,46	270	78	90	7
Glasbena vzgoja	4222	1,180	27,95	559	326	265	29
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	4396	985	22,41	676	86	181	42

LEGENDA:

- N1: manjka ena ali dve nalogi
- N2: manjkata več kot dve nalogi
- N3: napačno seštetata vsota točk
- N4: manjka vsota

Odpravljanje napak na obrazcih je pri manjšem številu napak trajalo en dan, pri večjem številu napak pa do pet dni; to dodatno delo so opravile višje svetovalke, sodelavci RIC-a in študentje.

V letošnjem šolskem letu so **poizvedbe rednega roka** pri predmetih slovenščina, matematika, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, fizika, glasbena vzgoja in kemija potekale na vseh devetih območnih enotah ZRSŠ-ja, pri italijanščini na enoti ZRSŠ-ja v Kopru in pri madžarščini na enoti ZRSŠ-ja v Murski Soboti.

V preglednici 3.10.1.2 je prikazano število učencev, ki so se udeležili NPZ-ja iz posameznega predmeta, število in delež učencev, ki so uveljavljali pravico do poizvedb v rednem roku za posamezni predmet ter število in delež sprememb po poizvedbah.

Preglednica 3.10.1.2: Poizvedbe rednega roka

Predmet	Število učencev pri NPZ-ju	Poizvedbe		Spremembe po poizvedbah		
		Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	
Slovenščina	17 305	2910	16,8	večje število točk	2440	83,8
				enako število točk	444	15,3
				manjše število točk	25	0,9
Italijanščina	34	3	8,8	večje število točk	3	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Madžarščina	24	1	4,2	večje število točk	1	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Matematika	17 064	928	5,4	večje število točk	710	76,5
				enako število točk	203	21,9
				manjše število točk	15	1,6
Fizika	4436	324	7,3	večje število točk	233	71,9
				enako število točk	78	24,1
				manjše število točk	13	4,0
Kemija	4262	126	3,0	večje število točk	61	48,4
				enako število točk	59	46,8
				manjše število točk	6	4,8
Glasbena vzgoja	4222	306	7,2	večje število točk	229	74,8
				enako število točk	53	17,3
				manjše število točk	24	7,8
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	4396	612	13,9	večje število točk	458	74,8
				enako število točk	144	23,5
				manjše število točk	10	1,6
Skupaj	51 743	5210	10,1	večje število točk	4135	79,4
				enako število točk	981	18,8
				manjše število točk	93	1,8

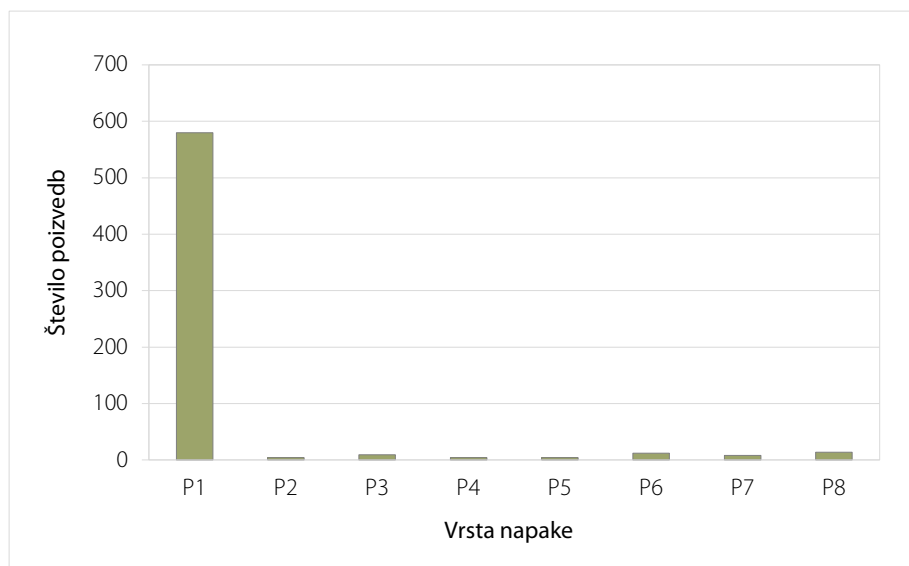
Pri **slovenščini** je bilo na devet območnih enot ZRSŠ-ja za poizvedbe prinesenih 2910 preizkusov, kar predstavlja 16,8 % vseh preizkusov NPZ-ja iz slovenščine (lani 16,4 %). Približno 84 % učencem se je število točk po poizvedbah povečalo. Od teh je največ učencev svoj rezultat popravilo za 1 točko.

Preglednica 3.10.1.3: Delež poizvedb pri slovenščini v letih od 2006–2012

	NPZ 2006	NPZ 2007	NPZ 2008	NPZ 2009	NPZ 2010	NPZ 2011	NPZ 2012
Slovenščina	7,6	9,6	10,6	12,2	12,1	16,4	16,8

Pri analizi poizvedb po posameznih nalogah ugotovimo, da so v veliki večini primerov popraviljavci napačno ovrednotili naloge v preizkusu – pravilni odgovor je bil označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z nič točkami. Razlogi za poizvedbe po posameznih nalogah in njihovo število so prikazani v sliki 3.10.1.1.

Slika 3.10.1.1: Število upravičenih poizvedb glede na vrsto napake pri slovenščini

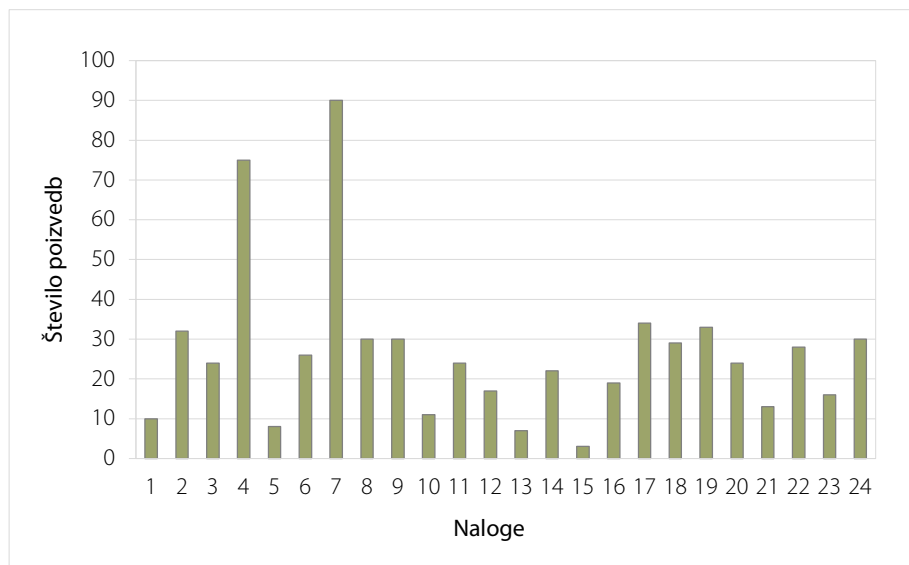

LEGENDA:

- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno seštetja vsota točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

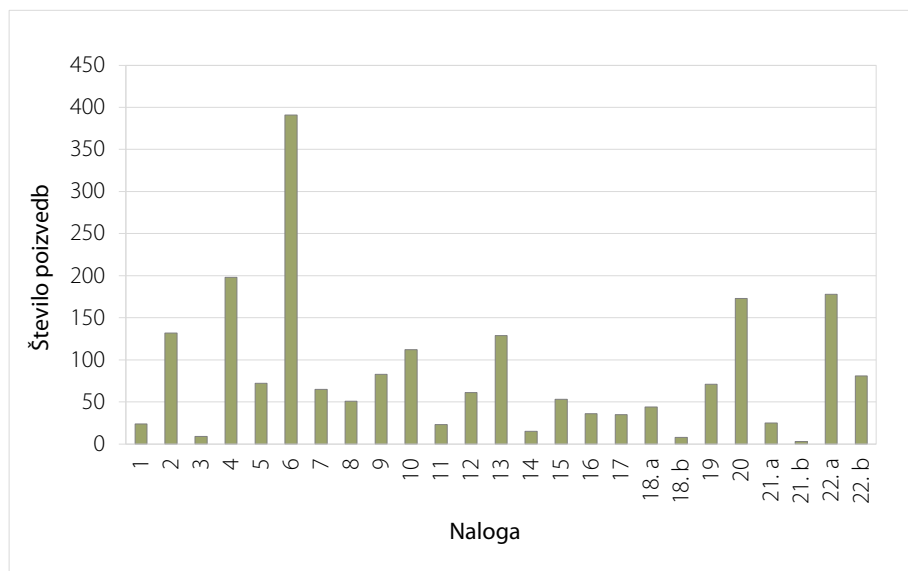
Glede na število poizvedb po posameznih nalogah so v prvem delu preizkusa (naloge, vezane na umetnostno besedilo) izstopale te naloge: 12. a-naloga, ki je imela 325 poizvedb, 4. naloga (291 poizvedb), 8. naloga (187 poizvedb) in 7. naloga (143 poizvedb). 12. naloga je bila tvorba, pri a-točki se je vrednotila vsebina. Popravljalci so imeli težave pri vrednotenju, ker so morali sami presojati, ali je učenec upošteval dana navodila, pri tem pa so se morali z vsebino pesmi že prej dobro seznaniti. Pri 4. in 8. nalogi je bil popravljalcem v pomoč odgovor v moderiranih navodilih, kot pravilne pa naj bi vrednotili vse smiselne odgovore. Ponovno so morali dobro poznati vsebino pesmi in sami presoditi, ali so odgovori učencev sprejemljivi ali ne. 7. naloga je zahtevala zelo natančno branje navodil za vrednotenje. Najprej so morali popravljalci pogledati, ali je učenec v odgovoru zajel zapisane možnosti, morali pa so biti pozorni tudi na to, kdaj učenec dobi 2 točki in kdaj le 1.

Slika 3.10.1.2: Število poizvedb po nalogah v I. delu preizkusa iz slovenščine

V II. delu preizkusa (naloge, vezane na neumetnostno besedilo) so glede na število poizvedb izstopale 6. naloga (391 poizvedb), 22. a-naloga (178 poizvedb) in 20. naloga (173 poizvedb). 6. naloga je bila za vrednotenje enostavna, saj je bil odgovor točno določen, vendar pa so popravljavci premalo pozorno prebrali dodatna navodila, kjer je bilo zapisano, da za dva ali tri pravilne odgovore, ki so lahko v poljubnem vrstnem redu, učenec dobi 1 točko. 22. naloga je bila tvorba, pri a-točki se je vrednotila vsebina. Če popravljavci izhodiščnega besedila niso dobro poznali, so imeli težave z vrednotenjem. Pri 20. nalogi so učenci lahko dobili 3 točke, in sicer za vsako ustrezno vprašalno poved po 1 točko in za jezikovno pravilnost obeh povedi eno točko. Popravljavci so verjetno premalo natančno pogledali možne odgovore oziroma pozabili dati 1 točko za jezikovno pravilnost.

Slika 3.10.1.3: Število poizvedb po nalogah v II. delu preizkusa iz slovenščine

Zaključimo lahko, da imajo popravljavci še vedno težave pri vrednotenju nalog, kjer je ključna samostojna presoja o pravilnosti odgovora. Gre za naloge, ki nimajo le enega odgovora, ampak se kot pravilni upoštevajo vsi smiselni odgovori. Da lahko popravljavec presodi, ali je odgovor smiseln, mora zelo dobro poznati izhodiščno besedilo in se na vrednotenje predhodno pripraviti. Predhodna priprava na vrednotenje je ključna tudi pri nalogah, ki imajo v navodilih za vrednotenje navedene točne odgovore, ob tem pa je treba upoštevati dodatna navodila. V teh primerih ni šlo za strokovne napake, ampak za premalo zbranosti pri branju moderiranih navodil.

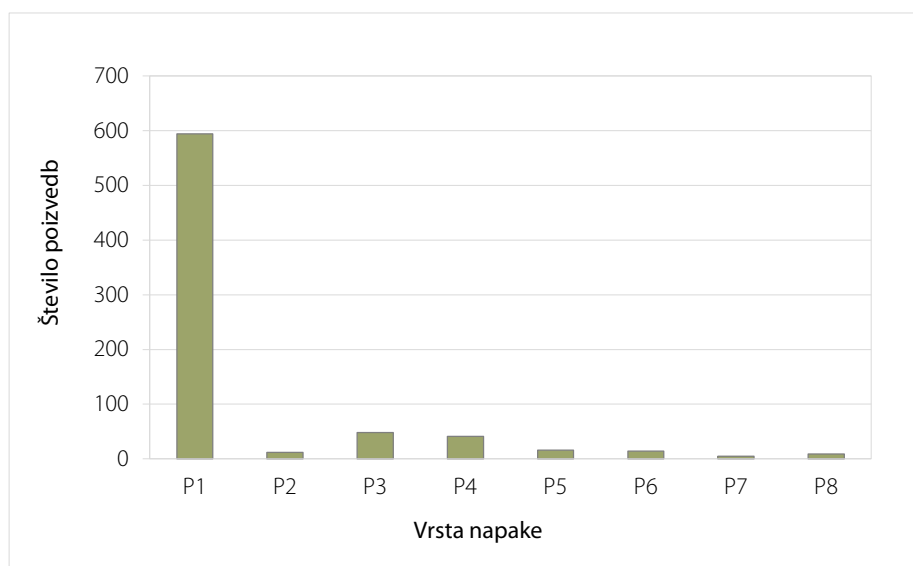
Pri **matemati**ki je bilo na devetih območnih enotah ZRSŠ-ja opravljenih 928 poizvedb, kar predstavlja 5,4 % vseh preizkusov NPZ-ja iz matematike. Primerjava deleža poizvedb med leti kaže, da je bil delež poizvedb nekoliko nižji (za 0,9 %) kakor pri NPZ-ju leta 2011 in okrog 1 % višji kakor pri NPZ-jih v letih od 2007 do 2010. Najmanj je bilo poizvedb prvo leto NPZ-ja (leta 2006: 2,5 %)

Preglednica 3.10.1.4: Delež poizvedb pri matematiki v letih od 2006–2012

	NPZ 2006	NPZ 2007	NPZ 2008	NPZ 2009	NPZ 2010	NPZ 2011	NPZ 2012
Matematika	2,5	4,1	4,5	4,6	4,4	6,3	5,4

Razlogi za upravičene poizvedbe in njihovo število so prikazani na sliki 3.10.1.4, s katere je razvidno, da je v večini primerov razlog za poizvedbe neupoštevanje pravilnega odgovora. Število poizvedb po nalogah je prikazano v sliki 3.10.1.5.

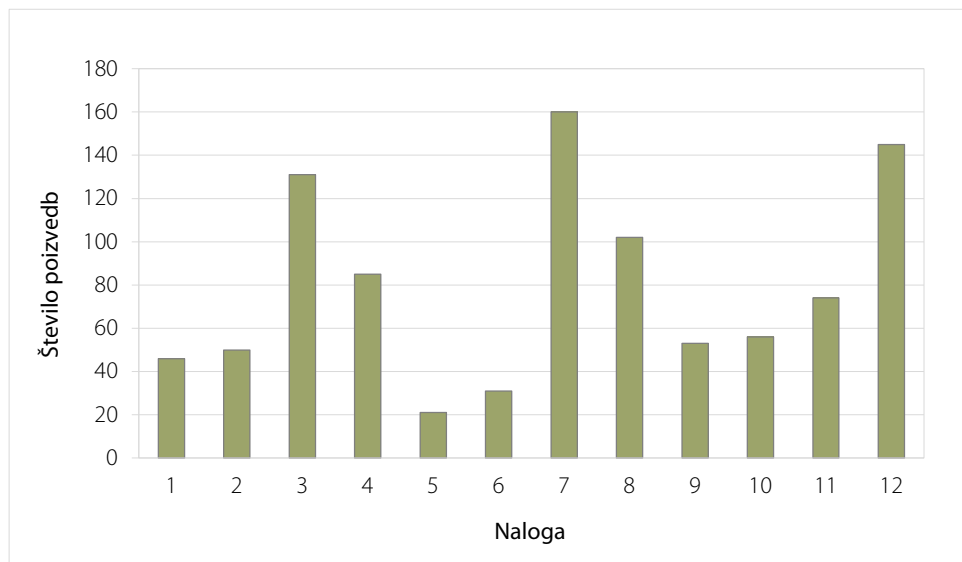
Slika 3.10.1.4: Število poizvedb glede na vrsto napake pri matematiki

LEGENDA:

- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno seštetje vsote točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

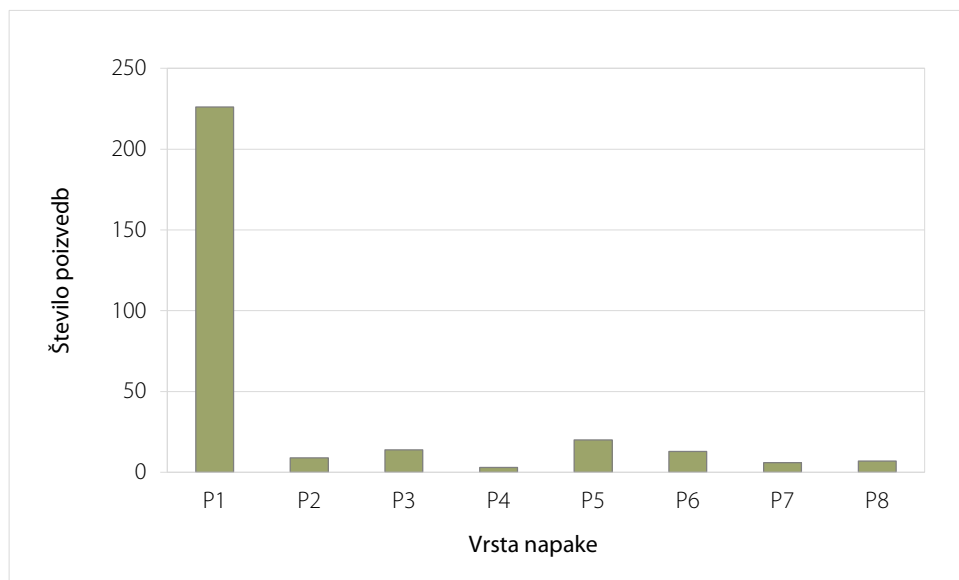
Slika 3.10.1.5: Število poizvedb po nalogah pri matematiki

Pravico do poizvedb je pri **fiziki** uveljavljalo 324 učencev (7,3 %), opravljenih pa je bilo 370 poizvedb po posameznih nalogah. Število poizvedb se je glede na prejšnji dve preverjanji (leta 2007 in leta 2008) povečalo s 3,4 % na 7,3 %. Med upravičenimi poizvedbami je bilo največ takšnih (226), kjer popravljavec ni upošteval pravilnega odgovora. V 59 primerih so bile poizvedbe neupravičene zaradi nepravilnega odgovora, v 15 primerih pa popravljavec ni prepoznal pravilnega odgovora zaradi nepopolnega, pomanjkljivega, nerazločnega ali nečitljivega odgovora. Največ ugovorov (45) je bilo na vrednotenje 2. postavke pri 13. nalogi. Popravljavci so pri tej nalogi spregledali pravilni rezultat z napačnim podatkom iz postavke 13.1. Naslednja postavka glede na število ugovorov (40) je bila 19.1. Popravljavci so pri tej nalogi spregledali, da je pravilni odgovor tudi shema s samo enim galvanskim členom in zaprtim stikalom. Sledi postavka 17.3 (37), kjer so popravljavci najverjetneje spregledali pravilni rezultat z napačnimi podatki iz postavk

17.1 in 17.2. Pri postavki 17.2 (26) so popravljavci spregledali pravilno narisane vodoravne delne grafe za prvih 10 sekund in enakomerno pojemajoči del za zadnjih 5 sekund. Pri postavki 18.1 (23) so popravljavci spregledali pravilni rezultat za čas vožnje (90 s) na razdalji 3 km s hitrostjo 120 km/h, ki pa je bil podan v drugih enotah za čas. Pri postavki 20.4 (21) so popravljavci spregledali pravilni rezultat z napačnimi podatki za električno napetost in električni tok iz postavk 20.2 in 20.3. Pri postavki 17.1 (17) so popravljavci najverjetneje spregledali, da učenec dobi točko tudi, če je hitrost 7,5 m/s razvidna samo z grafa oziroma se graf začne med vrednostma 7 in 8 na osi za hitrost. Deset ali več ugovorov sta imeli samo še postavki 18.2 (12) in 13.1 (10). Pri postavki 18.2 popravljavci prav tako kot pri postavki 18.1 niso upoštevali pravega rezultata za čas, ki je bil podan v drugih enotah, pri postavki 13.1 pa pravega rezultata za tlak, podanega v drugi enoti.

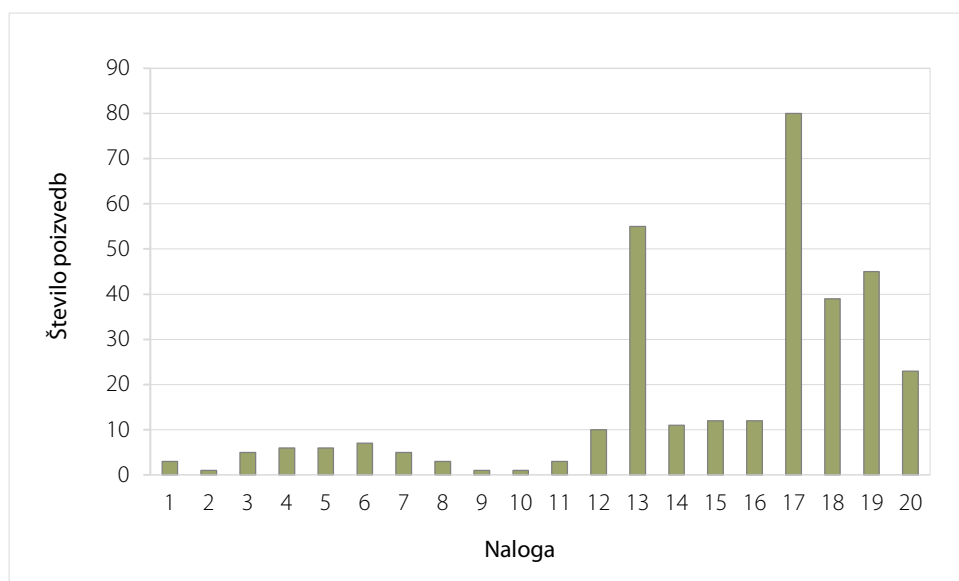
Slika 3.10.1.6: Število poizvedb glede na vrsto napake pri fiziki

LEGENDA:

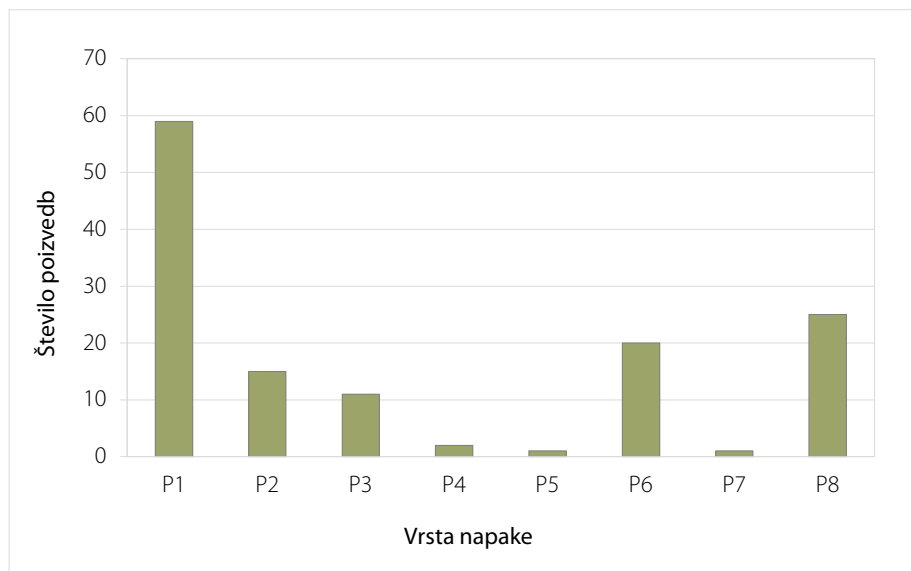
- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno seštetana vsota točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

Slika 3.10.1.7: Število poizvedb po nalogah pri fiziki

Pravico do poizvedb je pri **kemiji** uveljavljalo 126 učencev (3 %), opravljenih pa je bilo 134 poizvedb po posameznih nalogah. Če primerjamo število poizvedb med leti, ugotovimo, da je število približno enako (NPZ 2007: 2,5 % in NPZ 2010: 3,3 %). Med upravičenimi poizvedbami je bilo največ takšnih (59), kjer popravljavec ni upošteval pravilnega odgovora. Sledijo poizvedbe zaradi neujemanja števila točk na izpisu in v preizkusu (25) in zaradi napačno seštete vsote točk v preizkusu (20).

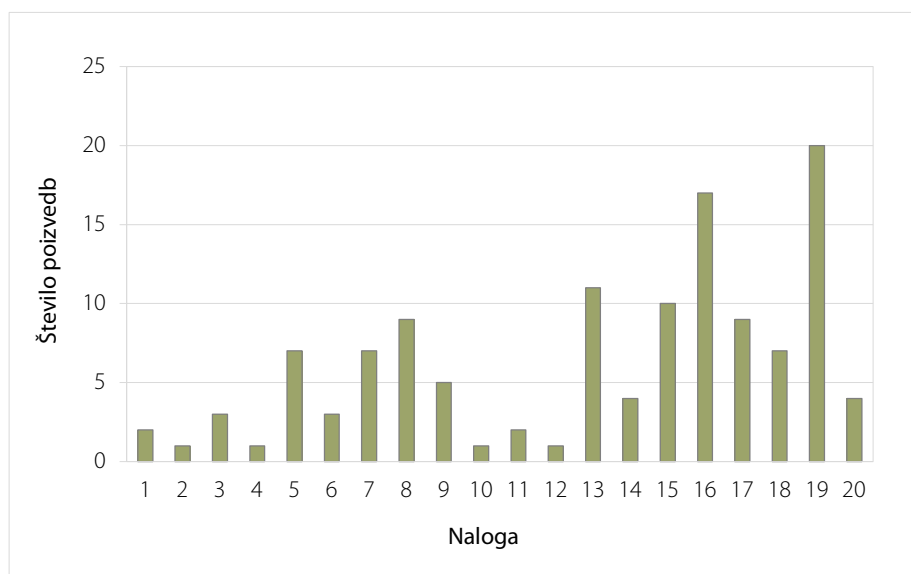
Slika 3.10.1.8: Število poizvedb glede na vrsto napake pri kemiji

LEGENDA:

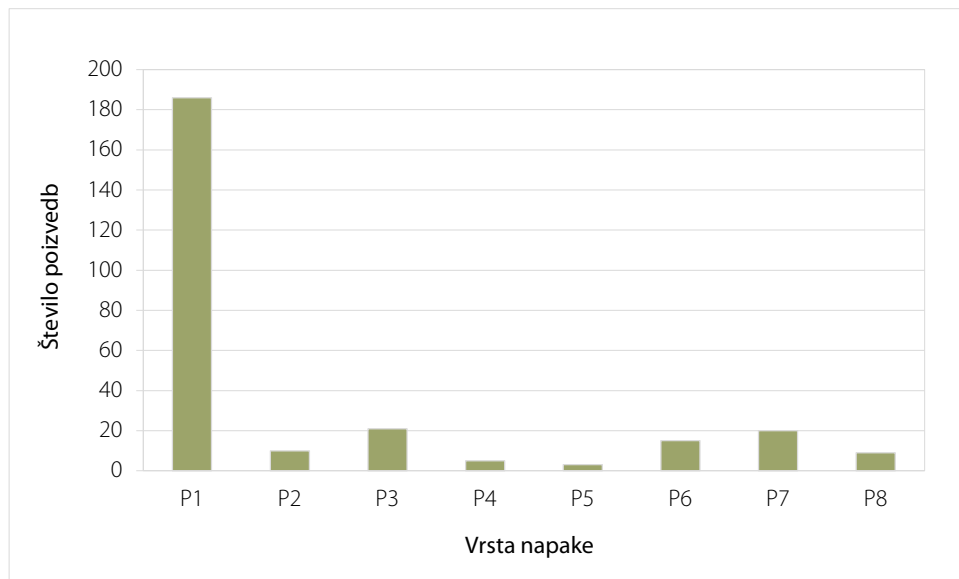
- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno sešteta vsota točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

Slika 3.10.1.9: Število poizvedb po nalogah pri kemiji

Pri **glasbeni vzgoji** je 306 učencev (7,2 %) uveljavljalo pravico do poizvedbe. V 229 primerih je bila poizvedba upravičena in se je število točk učencem zvišalo. V 53 primerih se število točk ni spremenilo. V veliki večini primerov je bil razlog za poizvedbo napačno vrednotenje oziroma neupoštevanje pravilnega odgovora. Med nalogami, ki so imele največ poizvedb, pa izstopajo 19., 23. in 30. naloga.

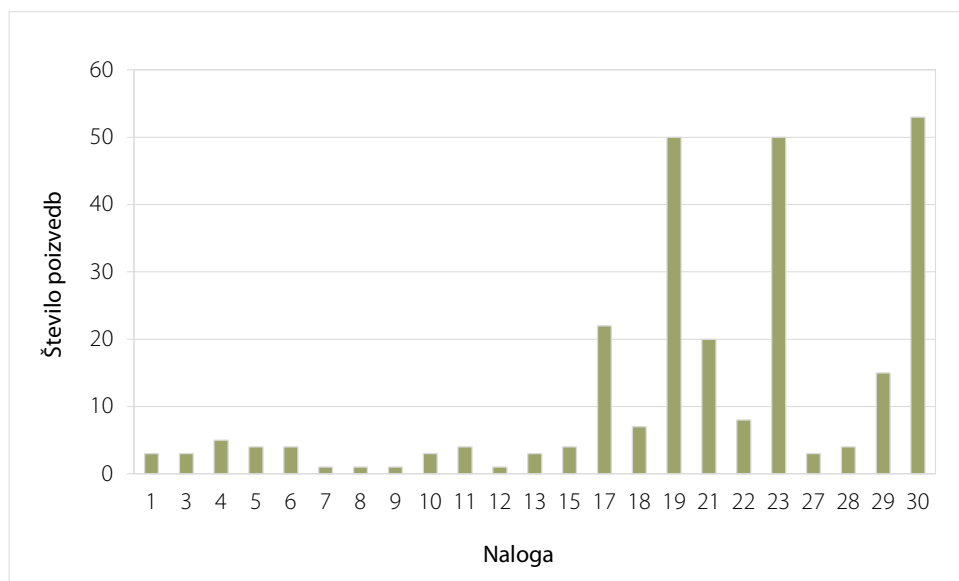
Slika 3.10.1.10: Število poizvedb glede na vrsto napake pri glasbeni vzgoji

LEGENDA:

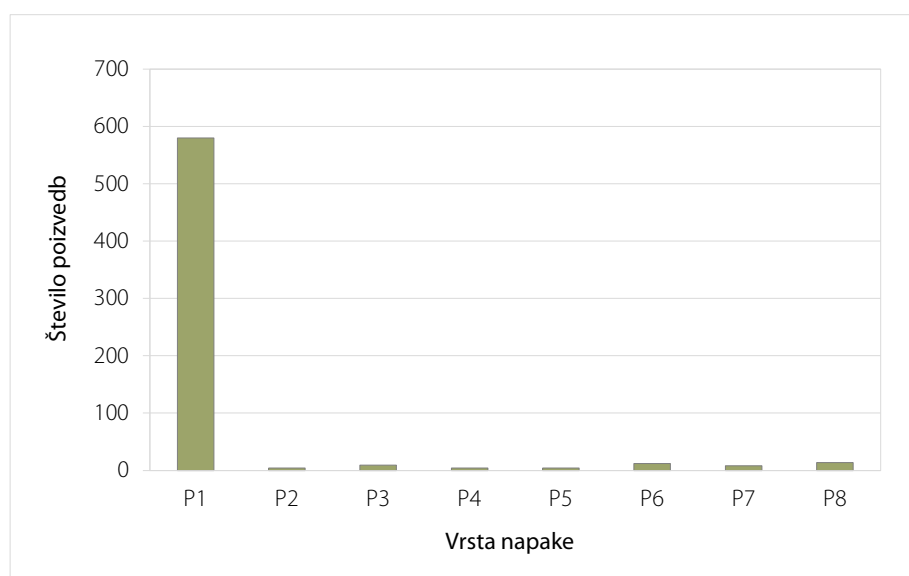
- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno seštetana vsota točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

Slika 3.10.1.11: Število poizvedb po nalogah pri glasbeni vzgoji

Pri NPZ-ju iz **državljske in domovinske vzgoje ter etike** je od 3496 učencev pravice do poizvedb uveljavljajlo 612 (13,9 %) učencev. 485 poizvedb je bilo upravičenih in je prineslo večje število točk v preizkusih, 144 (23,5 %) poizvedb ni prineslo večjega števila točk, v 10 primerih pa se je skupno število točk v preizkusih zmanjšalo. Delež poizvedb pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki je visok in je takoj za deležem poizvedb pri slovenščini. Delež poizvedb pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki je v letošnjem letu tudi višji od deleža poizvedb pri NPZ-ju leta 2009. Visok delež poizvedb lahko pripišemo spremenjeni strukturi preizkusa in vsebinsko kompleksnim nalogam, ki zahtevajo natančno vrednotenje in poznavanje različnih vsebinskih področij. To sklepanje potrjujejo podatki, prikazani na sliki 3.10.1.12. Največ napak pri vrednotenju je bilo vsebinskih. Učitelji popravljavci pravilnim odgovorom niso dodelili ustreznega števila točk oziroma odgovorov niso prepoznali kot pravih.

Slika 3.10.1.12: Število poizvedb glede na vrsto napake pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki

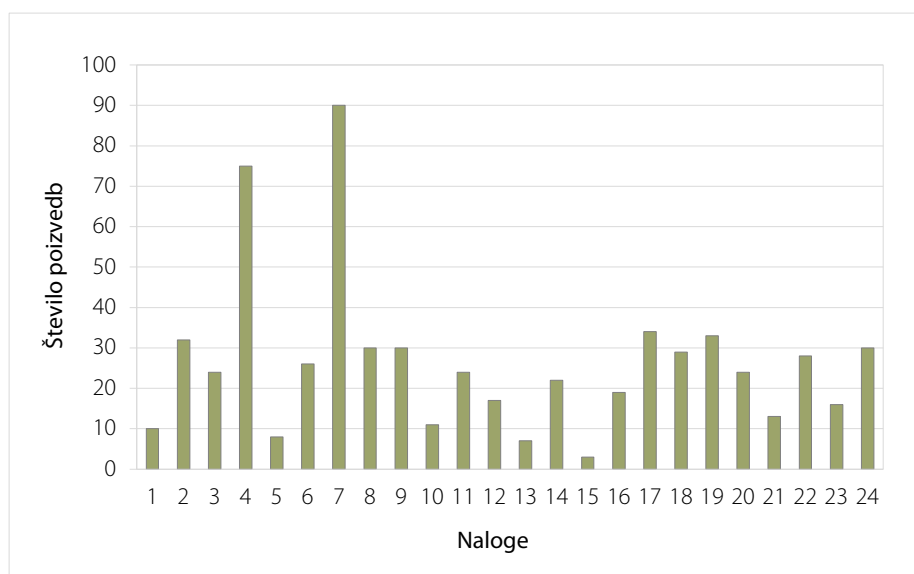

LEGENDA:

- P1: napačno vrednotenje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot nepravilen in točkovan z 0 točkami
- P2: napačno vrednotenje in točkovanje: nepravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan kot pravilen
- P3: napačno točkovanje: pravilni odgovor označen s popravnimi znaki kot pravilen in točkovan z 0 točkami
- P4: neovrednoten in netočkovani odgovor: odgovor ni označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P5: netočkovani odgovor: odgovor je označen s popravnimi znaki in ni točkovan
- P6: nepravilno seštetana vsota točk
- P7: vsota števila točk ni zapisana
- P8: število točk na izpisu se ne ujema s številom točk v preizkusu (napačno izpolnjen obrazec za točkovanje)

V preizkusu znanja ni nobene naloge, pri kateri učitelji popravljavci ne bi napravili napake pri vrednotenju. Največ napak je bilo pri 7. in 4. nalogi. Visok delež napak pa imajo tudi 2., 17. in 19. naloga. Predvidevamo, da je napake vrednotenja pri 4. nalogi povzročala terminologija, ker se za določen tip družine uporablja več izrazov. Pri 7. nalogi pa je večji delež napak pri vrednotenju b-vprašanja, kjer so morali učenci navesti pravilo, učitelji popravljavci pa v odgovoru prepoznati navedbo določenega koncepta. Pri ostalih nalogah z visokim deležem napak gre za zelo klasično težavo prepoznavanja pravih odgovorov pri nalogah z zapisom daljših odgovorov, ki zahtevajo razlago ali utemeljevanje. Napake pri teh nalogah lahko pripišemo togemu držanju moderiranih navodil za vrednotenje ali pa šibkemu strokovnemu poznavanju tematike naloge. Ugotovimo lahko, da se napake vrednotenja pojavljajo tudi pri nalogah, kjer je možen samo en pravilni odgovor, kar prikazuje tudi slika 3.10.1.12.

Slika 3.10.1.13: Število poizvedb po nalogah pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki

3.10.2 Poizvedbe naknadnega roka

Preglednica 3.10.2.1: Poizvedbe naknadnega roka

Predmet	Število učencev pri NPZ-ju	Poizvedbe		Spremembe po poizvedbah		
		Število	Delež (%)	Število	Delež (%)	
Slovenščina	178	6	3,4	večje število točk	5	83,3
				enako število točk	1	16,7
				manjše število točk	0	0
Matematika	420	14	3,3	večje število točk	12	85,7
				enako število točk	2	14,3
				manjše število točk	0	0
Fizika	54	2	3,7	večje število točk	2	100
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Kemija	44	0	0	večje število točk	0	0
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Glasbena vzgoja	38	0	0	večje število točk	0	0
				enako število točk	0	0
				manjše število točk	0	0
Državljska in domovinska vzgoja ter etika	37	8	21,6	večje število točk	7	87,5
				enako število točk	1	12,5
				manjše število točk	0	0
Skupaj	771	30	3,9	večje število točk	26	86,7
				enako število točk	4	13,3
				manjše število točk	0	0

4 DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

V tem poglavju so poročila PK o analizah dosežkov pri letošnjem NPZ-ju ob koncu 2. in 3. tretjega obdobja. PK so opisale izhodišča za sestavo preizkusov znanja, osnovne statistične podatke o dosežkih pri preizkusu in analize ter ugotovitve o dosežkih po posameznih nalogah oziroma po smiselni skupini nalog.

Osnovni statistični podatki o preizkusih NPZ-ja so predstavljeni v preglednicah poročil vsake komisije. Preglednice prikazujejo število učencev, ki so se udeležili NPZ-ja v rednem in naknadnem roku, najmanjše in največje število odstotnih točk, ki so jih učenci dosegli pri preizkusu znanja, povprečje doseženih odstotnih točk, standardni odklon in zanesljivost preizkusa znanja. Indeks zanesljivosti (Cronbachov alfa) kaže natančnost merjenja s preizkusom znanja. Čim višji je koeficient zanesljivosti, tem večja je verjetnost, da bi pri ponovnem preverjanju znanja učencev z istim preizkusom dobili enake ali podobne dosežke, pod pogojem, da se njihovo znanje v vmesnem času ne bi spremenilo.

Iz preglednic so razvidni dosežki pri preizkusih znanja. Prikazani so: število nalog (postavk), možno število točk, povprečje doseženih točk in težavnost preizkusa znanja. Indeks težavnosti oziroma povprečje doseženih odstotnih točk pove, kako zahteven je preizkus znanja. Višji indeks težavnosti pomeni manj zahteven preizkus.

Preglednicam z osnovnimi statističnimi podatki sledijo analize in ugotovitve PK o dosežkih pri preizkusu. V te analize so vključeni tudi kvalitativni opisi znanja, ki so jih PK pripravile v juniju 2012 za dosežke učencev ob koncu 2. in 3. obdobja. Te informacije so šolam dostopne na spletnih straneh eRic, vključili pa smo jih tudi v analize dosežkov v tem letnem poročilu. Priprava kvalitativnih opisov znanja je podrobneje razložena v naslednjem razdelku.

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanja na izbranih območjih dosežkov

Pomemben cilj NPZ-ja v šolskem letu 2011/2012 je učencem, njihovim staršem, učiteljem in šolam ponuditi dodatno informacijo o doseženem znanju učencev. Del te informacije so učenci prejeli v obliki doseženih točk in odstotkov ob vpogledu v svoje preizkuse NPZ-ja. Člani PK in sodelavci RIC-a pa so pripravili še kvalitativne opise izbranih območij na lestvici dosežkov pri NPZ-ju. Pri pripravi opisov smo se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS.

Grafične predstavitve dosežkov pri NPZ-ju smo izdelali tako, da smo dosežke vseh učencev, ki so sodelovali pri NPZ-ju iz danega predmeta, razvrstili od najnižjega do najvišjega, nato pa smo z višino stolpca prikazali število učencev z danim dosežkom. Na slikah v letnem poročilu so tako predstavljeni letošnji dosežki učencev ob koncu 3. obdobja pri slovenščini, matematiki, fiziki, kemiji, glasbeni vzgoji, državljski in domovinski vzgoji ter etiki in dosežki učencev ob koncu 2. obdobja pri slovenščini, matematiki in tujem jeziku. Dosežki so predstavljeni v odstotnih točkah, s piko pa je označen povprečni slovenski dosežek.

Na vsaki grafični predstavitvi dosežkov učencev so s posebno barvo označena štiri območja: zeleno, rumeno, rdeče in modro območje.

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na preostale dosežke). V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 odstotkov in nižji od 70 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 odstotkov in hkrati nižji od 45 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 odstotkov in nižji od 20 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 odstotkov dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Za vsako od navedenih območij smo določili naloge, ki so jih učenci reševali uspešno – uspešnost reševanja pomeni, da je dano nalogo pravilno rešilo vsaj 65 odstotkov učencev z dosežki v danem območju. (Tako določajo uspešnost tudi v mednarodnih raziskavah znanja.) To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij (znanje namreč razumemo kot naraščajoče), – učenci z dosežki v rumenem območju so zato v splošnem uspešno reševali tako naloge iz rumenega območja kot tudi naloge iz zelenega območja; učenci z dosežki v rdečem območju so poleg nalog iz rdečega območja v splošnem uspešno reševali tudi naloge iz zelenega in rumenega območja; učenci z dosežki v modrem območju pa so v splošnem uspešno reševali tako naloge iz modrega območja kot tudi tiste, ki so uvrščene v preostala območja. Za dosežke zunaj izbranega območja pa lahko v splošnem sklepamo: če ima učenec dosežek pod prvim (to je zelenim) območjem, lahko rečemo, da z nižjo verjetnostjo (to je manj kakor 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v prvo območje; če ima dosežek med dvema območjema, lahko rečemo, da z visoko verjetnostjo (to je več kakor 65-odstotno) izkazuje znanje, ki je uvrščeno v spodnje območje, in z nižjo verjetnostjo (to je manj kakor 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno v zgornje območje.

PK za NPZ so po pregledu tako razvrščenih nalog pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam iz posameznega območja. Kvalitativni (oziroma vsebinski) opisi območij predstavljajo vsebino tistega znanja, ki ga (s 65-odstotno verjetnostjo) izkazujejo učenci z dosežki v izbranem območju. Del nalog v preizkusu niti učenci z najvišjimi dosežki niso uspešno reševali v vsaj 65 odstotkov primerov. Tudi za te naloge je pripravljen opis vsebin, ki predstavljajo najzahtevnejša znanja.

Opisi izbranih območij na lestvicah dosežkov letošnjega NPZ-ja so enaki za vse šole. Pri uporabi teh podatkov (še zlasti podatkov o povprečnih dosežkih na šolah) pa je treba opozoriti, da niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. Na povprečne dosežke namreč vpliva veliko raznovrstnih dejavnikov, zato ni primerno, da se o uspešnosti šolskega dela sklepa le na podlagi povprečnega dosežka na NPZ-ju. Prav tako je pomembno vedeti, da izbira območij na lestvici dosežkov nikakor ni povezana s šolskimi ocenami, temveč temelji le na porazdelitvi dosežkov pri preizkusih NPZ-ja. Pri uporabi opisov vsebin znanja po območjih je treba upoštevati tudi, da temeljijo na manjšem številu nalog iz letošnjih preizkusov in bi že navidezno manjše spremembe v nalogi morda vplivale na uvrstitev naloge v drugo skupino. Opisi so tako pripravljene kot splošno vodilo pri ugotavljanju vsebine znanja učencev.

4.1.2 Smernice za analizo dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

Rezultati NPZ-ja omogočajo vrsto analiz, ki so zanimive za učenca, učitelja, ravnatelje, upravljavce sistema in vso zainteresirano javnost. Celoten NPZ je namenjen ugotavljanju znanja in informacijam, ki omogočajo izboljšave in večjo učinkovitost v šolstvu. Zaradi velikega števila mogočih analiz in korakov pri analizi podatkov pa se lahko pojavijo tudi vprašanja o načinih pravilne interpretacije dobljenih rezultatov, zato so v nadaljevanju navedene smernice za boljšo interpretacijo.

Vsaka interpretacija rezultatov mora upoštevati podrobnosti priprave konkretnih preizkusov znanja v vsakem roku, vzorčenja šol za tretji predmet NPZ-ja, izvedbe NPZ-ja na šolah ter vnosa podatkov v končno bazo na RIC-u. Pri interpretaciji statistik in rezultatov statističnih analiz je treba poleg tega upoštevati še omejitve posameznih statističnih metod in veljavnost predpostavk, na katerih temeljijo v posameznem primeru.

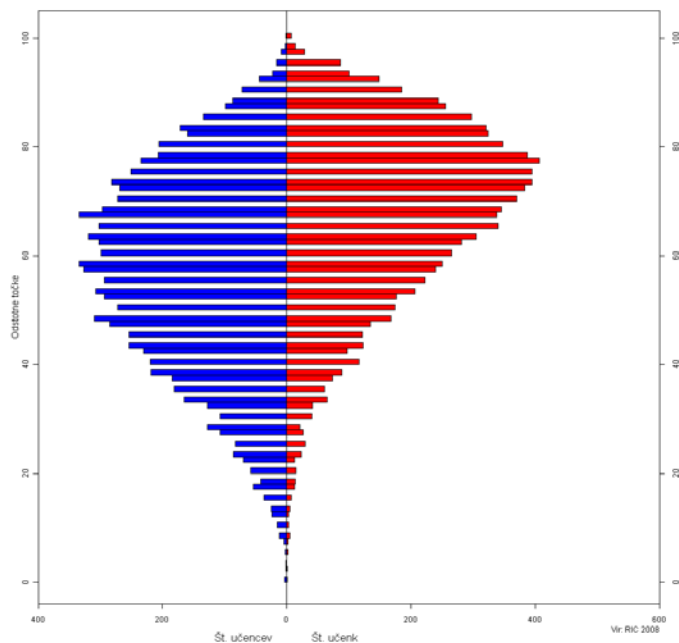
Pri primerjanju rezultatov med različnimi roki NPZ-ja se moramo zavedati, da v trenutnem konceptu priprave preizkusov NPZ-ja dosežki med posameznimi leti niso umerjeni na isto mersko lestvico in jih ne moremo preprosto primerjati, zaradi česar je ugotavljanje trendov v znanju učencev zelo oteženo.

Podobno velja tudi za primerjave med predmeti. Ker so strukture preizkusov in značilnosti posameznih predmetov specifične, dosežkov pri enem predmetu ne moremo primerjati z dosežki pri drugem predmetu.

V nadaljevanju so predstavljeni primeri slik in preglednic, ki so uporabljeni v poročilih o analizah dosežkov NPZ-ja pri posameznih predmetih. Pri teh predstavitev dosežkov spodaj navajamo nekaj splošnih pojasnil in opozoril na omejitve pri interpretacijah. Za vse predstavitve v poročilih PK velja, da so pri izračunih statistik in pripravi slikovnih predstavitev zaradi jasnosti interpretacije rezultatov v izračune vključeni le dosežki učencev, ki obiskujejo redni program osnovne šole in so NPZ opravljali v rednem roku. Analiza dosežkov učencev v prilagojenem programu osnovne šole z NIS-om je predstavljena v samostojnem razdelku.

Primerjava dosežkov po spolu

Slika 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po spolu

Slika primerjave dosežkov med spoloma predstavlja ločeni porazdelitvi dosežkov učencev in učenk pri posameznem predmetu NPZ-ja po odstotnih točkah. Porazdelitvi sta postavljeni ena ob drugi tako, da sega lestvica dosežkov od najnižjih spodaj (0 odstotnih točk) do najvišjih na vrhu (100 odstotnih točk) slike. Zaradi optimalnega prikaza je slika prilagojena številu učencev in učenk, zato sredinska os med obema porazdelitvama ni vedno na sredini slike. Do praznih prostorov med stolpci porazdelitve lahko pride zaradi preračunavanja 'surovih' točk, v katerih se vrednoti preizkus, v odstotne točke (npr. na prikazani sliki se surove točke v obsegu 0–60 preračunajo v odstotne točke v obsegu 0–100).

Primerjava dosežkov po regijah

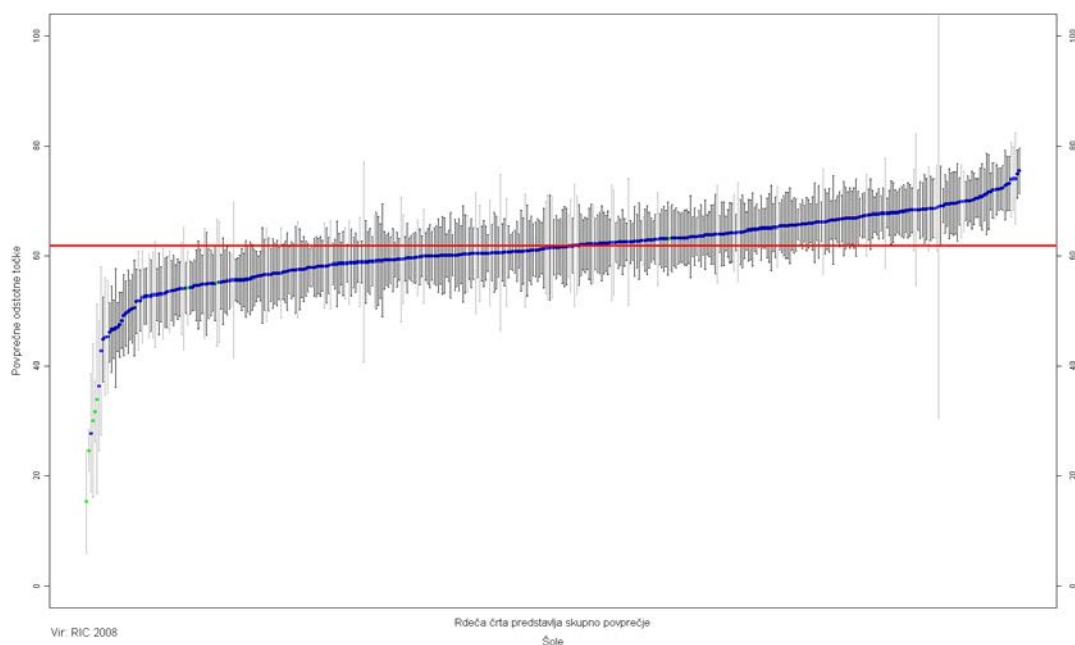
Preglednica 4.1.2.1 prikazuje dosežke učencev po statističnih regijah Slovenije. Ker so slovenske statistične regije zelo različne po številu prebivalcev, je tudi število učencev v posamezni regiji (in s tem pri NPZ-ju) zelo različno. V preglednici je zato poleg aritmetične sredine in standardnega odklona dosežkov vsake regije tudi število učencev, na katerih temelji podatek posamezne regije. Pri interpretaciji moramo biti posebno pozorni pri tretjih predmetih, saj je vzorčenje teh predmetov znotraj regije sicer naključno, vendar se vzorčijo šole in ne neposredno učenci, kar pri majhnih regijah lahko vpliva na izkazani dosežek regije. Če je v regiji zelo malo šol in še te razdelimo med tri ali štiri tretje predmete, ki se opravljajo v določenem roku NPZ-ja, potem lahko na posamezni predmet v regiji pride zelo malo šol. Če so šole znotraj regije precej različne v svojih dosežkih, moramo pri primerjavah dosežkov regij pri istem predmetu v različnih rokih NPZ-ja upoštevati tudi, da je lahko prišlo v določeni regiji pri posameznem predmetu do naključnega izbora šol, katerih skupni dosežek je lahko večji ali manjši od dejanskega dosežka regije pri tem predmetu in je težko podati oceno, ali je opažena razlika med različnimi roki NPZ-ja oziroma odstopanje od državnega povprečja posledica vzorčenja ali dejanskih razlik v znanju učencev. V preglednici je navedeno tudi število šol. Omogoča nam sklepanje o reprezentativnosti tako vzorčenih podatkov.

Preglednica 4.1.2.1: Primer primerjave dosežkov po regijah

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	62,93	17,74	1879	34
Goriška regija	62,93	17,09	1143	28
Jugovzhodna Slovenija	62,91	18,51	1523	36
Koroška regija	60,50	17,22	763	17
Notranjsko-kraška regija	60,53	17,28	470	16
Obalno-kraška regija	59,26	18,24	739	21
Osrednjeslovenska regija	64,66	17,65	4682	97
Podravska regija	59,10	18,47	2713	78
Pomurska regija	58,08	19,07	1129	38
Savinjska regija	60,65	18,13	2527	58
Spodnjeposavska regija	61,65	17,06	666	22
Zasavska regija	61,03	16,81	419	7

Primerjava dosežkov po šolah

Slika 4.1.2.2: Primer primerjave dosežkov po šolah

Na sliki dosežkov šol pri NPZ-ju pri posameznem predmetu so s pikami prikazani povprečni dosežki šol (aritmetične sredine dosežkov učencev). Rdeča vodoravna črta prikazuje povprečen dosežek vseh učencev v državi. Z zelenimi pikami so označeni dosežki ustanov s specifično populacijo učencev (zavodi).

S črticami so okrog povprečja posamezne šole začrtani 95-odstotni intervali zaupanja. Pri začrtanju intervalov zaupanja si predstavljamo, da učenci, ki so sodelovali pri NPZ-ju v letošnjem šolskem letu, predstavljajo naključno izbran vzorec širše populacije učencev, iz katere bi želeli sklepati o povprečnem dosežku šole. Z intervalom zaupanja želimo ponazoriti pričakovano nihanje povprečja za 95 % primerov, ko bi na šoli pri preverjanju sodelovale druge, enako velike skupine učencev iz te širše populacije. Interval se razteza simetrično na obe strani povprečja in njegova dolžina je izračunana po formuli $CI_{95\%} = \pm 1,96 \cdot SN = \pm 1,96 \cdot SO / \sqrt{N}$, pri čemer je SN standardna napaka aritmetične sredine, SO standardni odklon dosežkov učencev in N število učencev posamezne šole. Z intervalom nakažemo razpon, v katerem je z verjetnostjo 95 % zajeto povprečje šole, ki bi ga želeli izračunati iz širše populacije učencev na šoli. Interval zaupanja nas torej opozori na to, kako (ne)gotovi smo pri splošnejšem sklepanju o dosežku posamezne šole.

Naj navedemo še nekaj opozoril pri interpretaciji intervalov zaupanja. Ker želimo sklepati o povprečnem dosežku šole na podlagi dosežkov skupine učencev, ki se je NPZ-ja udeležila v letošnjem šolskem letu, je kakovost ocene tega povprečja odvisna od števila teh učencev. Kakovost ocene povprečja je višja (manjši interval zaupanja), če je pri preverjanju sodelovalo veliko učencev, kakor če je povprečje izračunano le na podlagi dosežkov manjšega števila učencev. Obenem je iz zgornje formule razvidno, da interval zaupanja temelji tudi na standardnem odklonu dosežkov učencev, ki so sodelovali pri preverjanju, in ne le na njihovem številu. Zato se lahko v posameznem primeru zgodi, da je interval zelo majhen, čeprav morda temelji le na dosežkih nekaj učencev. To se lahko zgodi v primerih, ko so si dosežki teh nekaj učencev med seboj zelo podobni (se razlikujejo le za točko ali dve). Z namenom opozoriti na pazljivost pri interpretacijah ocen povprečnih dosežkov za šole, kjer je pri preverjanju sodelovalo manj kakor 20 učencev, so v teh primerih intervali zaupanja obarvani sivo. Zmotno je prepričanje, da intervali zaupanja označujejo najnižje in najvišje dosežke na šoli ali dosežke razredov, ipd.

Intervale zaupanja uporabljamo za ugotavljanje (statistične) pomembnosti razlik med dosežki šol. Če interval zaupanja dosežka šole ne pokriva povprečnega dosežka vseh učencev v državi (rdeča črta), potem lahko v splošnem rečemo, da je dosežek šole različen od državnega dosežka skupnega povprečja dosežkov. (Natančneje: pri stopnji tveganja 5 % je povprečje šole statistično pomembno različno od državnega povprečja.) Ali tako opažena razlika predstavlja tudi vsebinsko pomembno razliko v znanju učencev, pa je vprašanje, na katerega je potrebno iskati odgovor z drugimi metodami.

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Izhodišča/podlage

Potek preverjanja znanja in obseg preizkusa znanja

Namen zunanega preverjanja znanja ob koncu 2. in 3. obdobja

Tipi nalog in taksonomija

Vsebina preizkusa znanja

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja

I. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

II. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

Uspešnost učencev pri prepoznavanju književne vrste in strokovnih izrazov

Kvalitativni opisi znanja za izbrana območja dosežkov

Dosežki po spolu

Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev

Analiza dosežkov glede na spol učencev po nalogah

Sklepne ugotovitve

Dosežki po šolah

Dosežki po regijah

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu 3. obdobja

I. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

II. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

Kvalitativni opisi znanja za izbrana območja dosežkov

Dosežki po spolu

Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev

Analiza dosežkov glede na spol učencev po nalogah

Dosežki po šolah

Dosežki po regijah

Primerjava dosežkov učencev ob koncu 3. obdobja (pri NPZ-ju 2012) z dosežki, ki jih je ta generacija dosegla ob koncu 2. obdobja (pri NPZ-ju 2009)

Sklepne ugotovitve

SLIKE

- Slika 4.2.1.1.1: Porazdelitev točk pri slovenščini, 2. obdobje
- Slika 4.2.1.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 2. obdobje
- Slika 4.2.1.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, 2. obdobje
- Slika 4.2.1.2.1: Porazdelitev točk pri slovenščini, 3. obdobje
- Slika 4.2.1.2.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 3. obdobje
- Slika 4.2.1.2.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, 3. obdobje

PREGLEDNICE

- Preglednica 4.2.1.1.1: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.1.1.2: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 2. obdobje
- Preglednica 4.2.1.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 2. obdobje
- Preglednica 4.2.1.1.4: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 2. obdobje
- Preglednica 4.2.1.2.1: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.1.2.2: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 3. obdobje
- Preglednica 4.2.1.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 3. obdobje
- Preglednica 4.2.1.2.4: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. obdobje

Izhodišča/podlage

NPZ iz slovenščine učenci opravljajo ob koncu 2. in 3. vzgojno-izobraževalnega obdobja. Ob koncu 2. obdobja (6. razred) lahko preverijo svoje znanje, če se tako odločijo, ob koncu 3. (9. razred) pa je NPZ za vse učence obvezen (*Zakon o osnovni šoli*, uradno prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 70, 26. 7. 2005, 64. člen). *Strokovno podlago* za pripravo NPZ-ja iz slovenščine predstavlja *Učni načrt, Slovenščina* (sprejet na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 29. 10. 1998).

Potek preverjanja znanja in obseg preizkusa znanja

Znanje iz slovenščine ob koncu 2. in 3. obdobja se preverja samo pisno. Rok za opravljanje preizkusa ob koncu 2. obdobja je en sam, ob koncu 3. obdobja pa imajo učenci, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne morejo udeležiti preverjanja v rednem roku, pravico do opravljanja preverjanja znanja v naknadnem roku. Ob koncu 2. in 3. obdobja učenci rešujejo preizkus znanja 60 minut.

Struktura preizkusa je dvodelna. Medtem ko je NPZ ob koncu 2. obdobja sestavljen iz I. dela, v katerem so neznano neumetnostno besedilo in naloge, s katerimi se preverja doseganje ciljev in standardov iz učnega načrta ob neumetnostnem besedilu, in II. dela, v katerem so neznano umetnostno besedilo in naloge za preverjanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta ob umetnostnem besedilu, je vrstni red delov pri NPZ-ju ob koncu 3. obdobja v šolskem letu 2011/2012 petič zapored obrnjen.

Ob koncu 2. obdobja obsega preizkus znanja 50 točk – I. del, naloge so povezane z neumetnostnim besedilom, 30 točk (60 % točk v skupnem številu točk), in II. del, naloge so povezane z umetnostnim besedilom, 20 točk (40 % točk v skupnem številu točk); razmerje med točkami je enako razmerju med številom ur za obravnavo neumetnostnih in umetnostnih besedil, določenem v učnem načrtu, in je enako tudi ob koncu 3. obdobja. Ob koncu 3. obdobja obsega preizkus znanja 60 točk – neumetnostno besedilo (II. del) 36 točk in umetnostno besedilo (I. del) 24 točk. Število nalog v preizkusih je lahko različno, ob koncu 2. obdobja jih je v obeh delih skupaj lahko do 35 in ob koncu 3. obdobja do 40. V preizkusu ob koncu 2. obdobja je število točk lahko med 40 in 50, ob koncu 3. obdobja pa jih je 60.

Namen zunanega preverjanja znanja ob koncu 2. in 3. obdobja

Dosežek pri NPZ-ju je pomembna informacija za učence (in starše) o njihovem znanju v primerjavi z znanjem oziroma s povprečnim dosežkom populacije, ki je opravljala preizkus znanja. Je tudi pomembna informacija za učitelje o močnih in šibkih področjih v znanju njihovih učencev. Z *znanjem* so v tem besedilu poimenovane te zmožnosti (v skladu s cilji in standardi učnega načrta):

- zmožnost samostojnega tihega branja neznanega umetnostnega in neumetnostnega besedila,
- zmožnost razumevanja in vrednotenja ter razčlenjevanja umetnostnega besedila (tj. samostojno konstituiranje pomena prebranega besedila na podlagi jezikovne/metaforične in spoznavno-izkušenske zmožnosti ter literarnovednega znanja),
- zmožnost razumevanja, vrednotenja in razčlenjevanja neumetnostnega besedila (tj. okoliščinska/pragmatična, naklonska, pomenska, besedno-slovnična, tvarna in metajezikovna razčlemba),
- zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste,
- zmožnost tvorjenja besedila, s katerim učenec dokaže književno znanje.

Poleg informativne ima NPZ tudi formativno vlogo, saj gre za ugotavljanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta. Učiteljem so ob morebitnem odstopanju v znanju njihovih učencev od pričakovanega znanja populacije ponujena/dana izhodišča za analiziranje vzrokov zanj. Končni namen formativnega zunanega preverjanja znanja je odpravljanje morebitnih primanjkljajev v učnem procesu, v katerem učenci razvijajo zmožnosti oziroma pridobivajo znanje.

Tipi nalog in taksonomija

Preizkus znanja ob koncu 2. in 3. obdobja je sestavljen iz nalog objektivnega tipa (naloge izbirnega tipa, naloge kratkih odgovorov/dopolnjevanja oziroma odgovorov v povedi, naloge urejanja in povezovanja ter naloge alternativnega tipa). V vsakem delu preizkusa znanja je tudi naloga, pri kateri gre za vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila: v I. delu ob koncu 3. obdobja oziroma v II. delu ob koncu 2. obdobja učenec napiše krajše besedilo, povezano z izhodiščnim umetnostnim besedilom, v II. delu ob koncu 3. obdobja oziroma v I. delu ob koncu 2. obdobja pa kratko neumetnostno besedilo zahtevane besedilne vrste, v učnem načrtu predvidene pri dejavnosti pisanje. Zaradi vpliva na pouk in zaradi nižjega doseganja teh ciljev/standardov pri dosedanjih NPZ-jih je kljub zahtevnejšemu vrednotenju v preizkuse znanja po obeh obdobjih vključenih vedno več nalog, ki zahtevajo samostojno tvorbo daljših odgovorov, pogosto je tudi utemeljevanje, povezano z izhodiščnim besedilom, – te naloge poleg obeh tvorbnih nalog najceloviteje preverjajo sporazumevalno zmožnost učencev.

Ravni zahtevanega znanja v preizkusu načeloma zajemajo znanje/poznavanje (30 %), razumevanje in uporabo (35 %) ter samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje (35 %). Razmerje med ravnimi znanja v vsakem preizkusu ni povsem enako, odvisno je namreč od izbranega izhodiščnega besedila in od vrste ciljev/standardov v učnem načrtu, povezanih z izbrano besedilno vrsto oziroma vrsto književnega besedila.

Vsebina preizkusa znanja

Z nalogami ob neznanem umetnostnem besedilu se preverjajo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila, metaforična zmožnost (razumevanje /dela/ besedila, za katerega so značilni pomenski prenosi, ob koncu 3. obdobja tudi v povezavi z literarnovednim znanjem) in zmožnost pisanja krajšega besedila ob izhodiščnem umetnostnem besedilu. Z nalogami ob neznanem neumetnostnem besedilu se preverjajo učenčeva zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja prebranega besedila, njegova poimenovalna, upovedovalna/skladenjska, pravopisna, slogovna in metajezikovna zmožnost ter zmožnost pisanja krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste.

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja

Podatki: Preverjanja znanja se je udeležilo **15 441 učencev** 6. razreda (95,92 %). Skupni možni dosežek je bil 50 točk; povprečni dosežek učencev je bil **28,35 točke (56,70 %)**, indeks težavnosti (IT) 0,56 (v preteklem šolskem letu 23,81 točke /47,61 %/, IT 0,48). Povprečni dosežek **I. dela** preizkusa znanja (neumetnostno besedilo, možnih 30 točk) je bil **16,72 točke (55,7 %), IT 0,56** (lani 52 %, IT 0,52), **v II. delu** preizkusa znanja (umetnostno besedilo, možnih 20 točk) pa **11,63 točke, (58 %), IT 0,58** (lani 8,09 točke /40,45 %/, IT 0,40). Skupni dosežek in tudi dosežka I. in II. dela preizkusa znanja pri NPZ-ju iz slovenščine v šolskem letu 2011/2012 so nekoliko višji kakor lansko šolsko leto (lani pričakovano nižji zaradi zahtevnejšega in obsežnejšega preizkusa znanja).

Maksimalno število točk je doseglo 12 (0,08 %) od 15 441 učencev (v preteklem šolskem letu nihče, v šolskem letu 2009/2010 13 učencev oziroma 0,09 %), 553 učencev (3,58 %) je doseglo 45–49 točk. Minimalno število doseženih točk, tj. do 4 točke, je doseglo 73 učencev oziroma 0,47 % (lani 198 učencev oziroma 1,39 %, v šolskem letu 2009/2010 113 učencev oziroma 0,78 %). Največ učencev, 2825 (18,29 %), je doseglo 30–34 točk, 2650 učencev (17,16 %) je doseglo 25–29 točk, 2408 učencev (15,59 %) je doseglo 35–39 točk, 2280 učencev (14,76 %) je doseglo 20–24 točk, 1624 učencev (10,51 %) je doseglo 40–44 točk, 1546 učencev (10,01 %) 15–19 točk, 1007 učencev (6,52 %) 10–14 točk in 463 učencev (2,99 %) 5–9 točk. Letošnji dosežek je v primerjavi z dosežkom v lanskem šolskem letu višji in primerljiv dosežku v letu 2009/2010 (lani 47,6 %, v letu 2009/2010 54,77 %, v letih pred tem od 71,3 do 72,4 %). Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah ima obliko zvonaste krivulje, vendar je ta pomaknjena v desno (podobno kot v letu 2009/2010). Standardni odklon je 19,80 (lani 18,92, leto pred tem 20,69), indeks diskriminativnosti 0,67 (lani 0,68).

Preglednica 4.2.1.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	15 441
Število postavk	33
Možne točke	50
Povprečno število točk	28,35
Povprečno število odstotnih točk	56,70
Standardni odklon odstotnih točk	19,80
Indeks težavnosti	0,57
Indeks zanesljivosti	0,88

I. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na neznano neumetnostno besedilo – *Koristna, a še premalo znana 112*, Delo, 12. 2. 2009. V primerjavi z NPZ-jem v preteklih letih je izhodiščno neumetnostno besedilo avtentično in ni prirejeno, dopolnjeno je z diagramom, zahteva višjo bralno zmožnost (hitrost branja in razumevanje prebranega) in deloma drugačne bralne strategije. V tem delu preizkusa je 17 nalog oziroma 22 točkovanih enot (1 naloga manj oziroma 1 točkovana enota več kakor lani), povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 30. Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in najdenja v njem (16 nalog, 25 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila (1 naloga, 5 točk). Od možnih 30 točk v **I. delu** preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli **16,72 točke (56 %)**. Povprečni dosežek je višji kakor v preteklem šolskem letu (52 %) in enak kakor v šolskem letu 2009/10 (56 %).

Preglednica 4.2.1.1.2: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 2. obdobje

I. del (Neumetnostno besedilo: *Koristna, a še premalo znana 112*)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe, zmožnost, izobraževalni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
SPREJEMANJE								
BRANJE NEUMETNOSTNIH BESEDIL				– zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila				
Učenec prebere strokovna in publicistična besedila (UN, st., str. 115), nato pa:								
RAZČLENJEVANJE								
1.	1	– določi sporočevalca (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	rumeno	0,71	0,71	0,41
2.	1	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlenba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin	rdeče	0,54	0,54	0,44
3.	1	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlenba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin	modro	0,39	0,39	0,39
4.	2	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115); – v seznamu najde zahtevani podatek (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – zmožnost povzemanja podtem	rumeno	1,26	0,63	0,39
5.	1	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno	0,91	0,91	0,17
6.	1	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje – analiza	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	rdeče	0,60	0,60	0,31
7.	2	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115); – v seznamu najde zahtevani podatek (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno	1,82	0,91	0,26
8. a	2	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – preprostejše primere premege govora spremeni v odvisnega (UN, st., str. 116)	– znanje – uporaba	– metajezikovna razčlenba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost; – izobraževalni cilj: odvisni govor, premi govor (UN, cilji, 6. r., str. 43)	rdeče	1,06	0,53	0,48
8. b	1	– razloži pomen besede/besedne zveze (tudi take s prenesenim pomenom) (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – poimenovalna zmožnost	zeleno	0,79	0,79	0,28
9.	1	– odgovori na vprašanja o vsebini besedila (UN, st., str. 115)	– razumevanje	– naklonska razčlenba; – zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena	zeleno	0,80	0,80	0,34
10.	2	– v vprašalni povedi najde vprašalnico in nanjo smiselno odgovori (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja dela besedila; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	rdeče	1,05	0,52	0,45

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe, zmožnost, izobraževalni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
11.	1	– razloži pomen besede (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja dela besedila; – poimenovalna zmožnost	rumeno	0,64	0,64	0,38
12. a	1	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – besede iz besedila uvrsti med pridevnike in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije (UN, st., str. 117)	– znanje – uporaba	– metajezikovna razčlenba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – izobraževalni cilj: pridevnik (UN, cilji, 5. r., str. 43)	rumeno	0,61	0,61	0,45
12. b	1	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – besede iz besedila uvrsti med pridevnike in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: pridevnik (UN, 5. r., str. 43)	modro	0,46	0,46	0,42
13.	1	– danim besedam določi sopomenke (UN, st., str. 116)	– razumevanje	– metajezikovna razčlenba; – poimenovalna zmožnost	modro	0,31	0,31	0,40
14. a	1	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – besede iz besedila uvrsti med glagole (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: glagol, (UN, cilji, 6. r., str. 43)	rumeno	0,62	0,62	0,49
14. b	1	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – najde osebne glagolske oblike in jim določi osebo, število, spol in čas (UN, st., str. 116)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: glagol, časovna oblika, sedanjik (UN, cilji, 6. r., str. 43)	rumeno	0,72	0,72	0,46
15. a	1	– besede iz besedila uvrsti med prislove in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije (UN, st., str. 117)	– uporaba	– metajezikovna razčlenba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost	rumeno	0,69	0,69	0,41
15. b	1	– pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 117); – besede iz besedila uvrsti med samostalnike, pridevnike, glagole in prislove (UN, st., str. 117)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: samostalnik, pridevnik (UN, cilji, 5. r., str. 42, 43), glagol, prislov (UN, cilji, 6. r., str. 43)	rdeče	0,57	0,57	0,39
16.	2	– utemelji rabo velike/male začetnice (UN, st., str. 116)	– znanje – uporaba	– metajezikovna razčlenba; – pravopisna zmožnost	modro	0,83	0,42	0,42
TVORJENJE								
17.	3 2	– sami pišejo krajša besedila	– sinteza – uporaba	– zmožnost razumevanja besedila; – zmožnost povzemanja podtem; – zmožnost tvorjenja besedila; – poimenovalna zmožnost; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	A: modro B: modro	0,91 0,42	0,30 0,21	0,51 0,47
Skupaj	30							

Zmožnost sprejemanja/branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z osmimi točkovanimi enotami, tri od teh merijo še katero drugo zmožnost (1., 4., 5., 6., 7., 8. b-, 10., 11. naloga, skupaj 11 točk), zmožnost prepoznavanja okoliščin se meri z dvema nalogama (2. in 3. naloga, 2 točki), zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena z eno nalogo (9. naloga, 1 točka), metajezikovno zmožnost s sedmimi točkovanimi enotami, tri od teh merijo še katero drugo zmožnost (8. a, 12. a, 12. b, 14. a, 14. b, 15. a, 15. b). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja s 17. nalogo (tj. pisanje besedila, ki zajema vrsto podzmožnosti, med drugim tudi pravopisno; skupaj 5 točk).

Upovedovalno ali skladijsko zmožnost, poimenovalno in pravopisno zmožnost preverjajo naloge, ki večinoma poleg te preverjajo še katero drugo zmožnost:

- upovedovalno ali skladijsko zmožnost preverjajo 8. a-, 10., 12. a-, 15. a- in 17. naloga,
- poimenovalno zmožnost preverjajo 8. b-, 11. in 13. naloga,
- pravopisno zmožnost pa 8. a-, 10., 16. ter 17. naloga.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost razumevanja besedila (1., 4., 5., 6., 7., 8. b, 10., 11., skupaj 11 točk): Naloge preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila (zmožnost povzemanja teme, odgovarjanje na vprašanja o vsebini besedila) oziroma delov besedila (zmožnost povzemanja podtem, odgovarjanje na vprašanja o bistvenih podatkih) in zmožnost razumevanja pomenov besed v sobesedilu. Tri naloge preverjajo še poimenovalno, upovedovalno in pravopisno zmožnost.

Naloge so didaktično različno oblikovane – 1. in 8. b kot nalogi izbirnega tipa, 4. kot naloga povezovanja, 5., 6. in 11. kot naloge kratkih odgovorov, 7. kot naloga alternativnega tipa, 10. kot naloga zapisa vprašalne povedi; ta naloga preverja še upovedovalno in pravopisno zmožnost. 8. b- in 11. naloga preverjata še poimenovalno zmožnost.

Naloge v tem sklopu so različno zahtevne – 5., 7. in 8. b-nalogo so rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (t. i. zeleno območje), 1., 4. in 11. nalogo učenci, katerih dosežki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov). 6. in 10. nalogo so uspešno reševali učenci, katerih dosežki spadajo v rdeče območje. Različni indeksi težavnosti povedo, da naloge ustrezno kažejo razlike v znanju učencev z nižjimi in srednjimi skupnimi dosežki, manj za učence z visokimi dosežki (lani sta bili dve nalogi, ki sta spadali v modro območje, in ena v območje nad modrim). Dosežki kažejo, da ima večina učencev ob koncu 2. obdobja ustrezno razvito zmožnost branja in razumevanja neumetnostnih besedil, da pa imajo težave s povezovanjem podatkov in sklepanjem (6. naloga).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin (2. in 3. naloga, 2 točki): 2. in 3. naloga preverjata zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila. Obe sta oblikovani kot nalogi kratkih odgovorov. 2. nalogo so uspešno reševali učenci, katerih dosežki spadajo v rdeče območje, 3. naloga je bila zahtevnejša (modro območje). Lani je bila naloga, ki je preverjala zmožnost prepoznavanja okoliščin, uvrščena v zeleno območje. Letošnji nižji dosežki so verjetno posledica tega, da odgovor v besedilu ni neposredno zapisan, ampak ga je moral učenec povzeti iz besedila.

Uspešnost učencev pri reševanju naloge, ki preverja zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (9. naloga, 1 točka): Naloga preverja razumevanje sporočevalčevega namena (s katerim namenom je izhodiščnemu besedilu dodan grafični prikaz). Naloga je oblikovana kot naloga kratkega odgovora; uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki spadajo v zeleno območje. Lani je bil naloga, ki je preverjala zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena, uvrščena v rdeče območje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo metajezikovno zmožnost (8. a, 12. a, 12. b, 14. a, 14. b, 15. a, 15. b): To so naloge, s katerimi se preverja obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi. 8. a-naloga meri znanje s področja skladnje (pretvorba premege v odvisni govor), ostale naloge preverjajo znanje s področja oblikoslovja; 12. a-naloga (spraševanje po podčrtanem pridevniku), 12. b-naloga (pretvorba stopnjevanega pridevnika v osnovnik), 14. a-naloga (obkroži glagole), 14. b-naloga (prepoznavanje časovne oblike glagola), 15. a-naloga (spraševanje po podčrtanem prislovu), 15. b-naloga (prepoznavanje prislova).

12. a in b, 14. b in 15. a so naloge kratkih odgovorov, 8. a-naloga zahteva zapis povedi. Naloge so torej didaktično različno oblikovane, taksonomske stopnje teh nalog so znanje, razumevanje in uporaba.

Naloge uspešno diferencirajo znanje učencev z višjimi skupnimi dosežki. Tako kakor lani tudi letos v tem sklopu ni naloge, ki spada v zeleno območje. 12. a-, 14. a- in b- ter 15. a-naloga spadajo v rumeno območje, 8. a- in 15. b-naloga spadata v rdeče območje, kot najzahtevnejša pa se je pokazala 12. b-naloga (modro območje).

V primerjavi z nacionalnim preizkusom 2010/2011 so bili letos dosežki učencev višji pri nalogah, ki so zahtevale spraševanje po podčrtanih besedah, še vedno pa imajo težave s poimenovanjem podčrtane besede (lani modro območje, IT 0,26; letos sta nalogi, ki zahtevata spraševanje, v rumenem območju, IT 0,61 in 0,69). Naloga, ki zahteva poimenovanje podčrtane besede, je zahtevnejša in uvrščena v rdeče območje (15. b-naloga). Iz primerjave med leti lahko ugotovimo, da so učenci napredovali v zmožnosti spraševanja po podčrtanih besedah (2009/2010 so se učenci morali vprašati po prislovju, ni jim ga bilo potrebno poimenovati; IT 0,55, rdeče območje); v preizkusu leta 2009 so se morali vprašati po pridevniki (IT 0,41, modro območje).

Pri nalogi, ki zahteva prepoznavanje časovne oblike glagola, so imeli učenci podoben dosežek kakor lani (lani in letos sta nalogi v rumenem območju).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo upovedovalno ali skladiščno zmožnost (8. a-, 10., 12. a-, 15. a- in 17. naloga): Naloge upovedovalno zmožnost preverjajo le kot podzmožnost, kar pomeni, da poleg te preverjajo še katero drugo zmožnost.

To so naloge, ki preverjajo zmožnost razumevanja, pretvarjanja in tvorjenja povedi ter zvez povedi.

8. a-naloga meri tudi metajezikovno zmožnost (pretvorba premega v odvisni govor), 10. naloga preverja tudi zmožnost razumevanja dela besedila in pravopisno zmožnost (vprašaj se po podatku), 12. a- in 15. a- pa prav tako poleg upovedovalne preverjata tudi metajezikovno zmožnost. 17. naloga je naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja, poleg tega pa tudi upovedovalno zmožnost. Naloge diferencirajo znanje učencev z višjimi dosežki. 12. a- in 15. a-nalogo so uspešno rešili učenci, katerih dosežki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov). 8. a- in 10. nalogo so poleg teh rešili tudi učenci, katerih dosežki spadajo v rdeče območje. 17. nalogo so rešili le učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov (modro območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo poimenovalno zmožnost (8. b-, 11. in 13. naloga):

8. b- in 11. naloga poleg tega preverjata še zmožnost razumevanja dela besedila. Ti nalogi so uspešno rešili tudi učenci z nižjimi dosežki (8. b-naloga zeleno območje, 11. rumeno območje). 8. b je oblikovana kot naloga izbirnega tipa, 11. kot naloga kratkega odgovora. Zahtevnejša je bila **13. naloga**, ki zahteva izpis ustrezne besede. To nalogo so uspešno rešili le učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov (modro območje). Taksonomsko te naloge merijo razumevanje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo pravopisno zmožnost (8. a-, 10., 16. ter 17. naloga):

To so naloge, ki preverjajo obvladanje prvin in pravil pisanja slovenskega jezika v skladu s cilji iz učnega načrta. Naloge, razen 16., pravopisno zmožnost preverjajo le kot podzmožnost, kar pomeni, da poleg te preverjajo še katero drugo zmožnost.

8. a-naloga preverja tudi metajezikovno in upovedovalno zmožnost, 10. naloga zmožnost razumevanja in upovedovalno zmožnost. 17. naloga je naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja; to zmožnost merimo z dvema kriterijema: A pomeni vsebina, B pravopis.

Pri vseh nalogah so morali učenci samostojno tvoriti povedi oziroma povedi dopolniti (16. naloga). Naloge uspešno diferencirajo znanje učencev z višjimi skupnimi dosežki. Teh nalog niso uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (t. i. zeleno območje) in učenci, katerih dosežki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov). 8. a- in 10. nalogo so uspešno rešili učenci, katerih dosežki spadajo v rdeče območje, 16. in 17. nalogo (kriterij B) pa učenci, katerih dosežki spadajo v zgornjo desetino dosežkov (modro območje, IT 0,21). IT 17. naloge, kriterij B, je najnižji IT v celotnem preizkusu. **16. naloga** je zahtevala utemeljevanje zapisa z malo in veliko začetnico; taksonomsko je preverjala znanje na ravni uporabe (IT 0,42).

V analizi lanskega NPZ-ja še nismo posebej opazovali razvite pravopisne zmožnosti učencev, zato še ne moremo primerjati dosežkov učencev med leti. Pravopisno zmožnost smo opazovali le pri zadnji, tvorbeni nalogi. V preteklem šolskem letu so bili učenci uspešnejši pri vsebinskem delu tvorjenja besedila (A-del, ki spada v modro območje, IT 0,23), manj uspešni pa pri jezikovni pravilnosti (B-del, območje nad modrim, IT 0,16).

Tudi lani je bil IT te naloge najnižji v tem delu preizkusa, 0,16. V šolskem letu 2009/2010 je bil IT 0,33 (modro območje), leta 2008/09 0,33 (rdeče območje). Tvorbene naloge, ki merijo pravopisno zmožnost, kažejo, da imajo učenci slabše razvito pravopisno zmožnost, vendar pa je to delno pogojeno tudi z načinom vrednotenja te naloge (učenec za kriterij jezikovna pravilnost dobi točke, če je za prejšnji kriterij /vsebina, besedilna vrsta/ dobil vsaj 2 točki).

Uspešnost učencev pri tvorbeni nalogi (17. naloga, skupaj 5 točk): **17. naloga** preverja zmožnost samostojnega pisnega tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila in zmožnost povzemanja podtem. Učenci so morali tvoriti samostojno besedilo na podlagi razumevanja danega dela izhodiščnega besedila. Uspešnejši so bili pri vsebinskem delu tvorjenja besedila (A-del, ki spada v modro območje, IT 0,30), malo manj pa pri jezikovni pravilnosti (B-del, modro območje, IT 0,21).

Tako kakor v preteklem šolskem letu so morali na različnih mestih poiskati podatke in iz njih tvoriti besedilo. Tako lani kot letos so to nalogo uspešno rešili le učenci z najvišjimi skupnimi dosežki (modro območje). Leta 2010 so morali v izhodiščnem besedilu poiskati ustrezen podatek, pojasniti izbiro podatka in o tem napisati neuradno pismo (IT 0,47, rdeče območje). Leta 2009 učencem pri nalogi tvorjenja besedila (opis živali) ni bilo potrebno iskati podatkov v izhodiščnem besedilu, tvorili so ga iz danih podatkov in po zgledu (tudi izhodiščno besedilo je bilo opis živali, IT 0,90, zeleno območje). Leta 2008 je bil IT pri vsebinskem delu 0,71 (rumeno območje, napisati so morali pripoved, naloga ni zahtevala iskanja podatkov po izhodiščnem besedilu). V zadnjih treh letih so morali učenci pri tvorbi nalogi podatke poiskati v izhodiščnem besedilu in z njimi tvoriti novo, zaokroženo besedilo. Takšne naloge so za učence zahtevnejše, zato so tudi dosežki nižji.

Z nižjimi dosežki pri vsebini in besedilni vrsti so povezani nižji dosežki pri B-delu, pri jezikovni pravilnosti, saj se ta kriterij vrednoti le, če dobi učenec za A- in/ali B-del vsaj 2 točki. Letos je bil IT te naloge najnižji v tem delu preizkusa, 0,21; ta del naloge je uvrščen v modro območje. Lani je bil IT 0,16 (območje nad modrim).

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa zajemajo znanje in poznavanje, razumevanje in uporabo (večina nalog), 6. naloga tudi analizo, 17. pa sintezo. Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge; ta je vsaj toliko odvisna tudi od cilja/standarda, ki se z nalogo preverja, in od danega jezikovnega primera, ob katerem morajo učenci pokazati svoje znanje. Naloge v I. delu preizkusa, ki imajo nižjo uspešnost in spadajo v modro območje, preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila (naloga 3, IT 0,39), metajezikovno zmožnost (12. b-naloga, IT 0,46), poimenovalno zmožnost (13. naloga, IT 0,31), pravopisno zmožnost (16. naloga, IT 0,42, in del 17. naloge, ki preverja jezikovno pravilnost tvorjenega besedila, B-del, IT 0,21).

II. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na neznano umetnostno besedilo – odlomek iz dramskega besedila z naslovom **Nebesno gledališče**, ki ga je napisal Boris A. Novak. V tem delu preizkusa je 10 nalog (1 manj kakor lani) oz. 11 točkovanih enot, povezanih z izhodiščnim besedilom. Od možnih **20 točk v II. delu** preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli **11,63 točke (58,15 %)**, lani pa 8,09 točke (40,45 %). Pri NPZ-ju po 2. obdobju je bilo izhodiščno besedilo drugič, odkar poteka NPZ, dramsko besedilo. Prvič je bilo pri NPZ-ju dramsko besedilo leta 2009, pri katerem so učenci dosegli povprečno 9,86 točke od 16 (61,63 %), kar je za 3,48 % višji dosežek glede na letošnjega. Dosežki pri preizkusu znanja zato niso neposredno primerljivi z dosežki v prejšnjih letih. Od šolskega leta 2006/2007 naprej so dosežki v II. delu preizkusa vsako leto nekoliko nižji: 72 %, 70%, 61%, 53%, 40 %, letošnji z 58 % je višji kakor v prejšnjih dveh preizkusih. Glede na zahtevnost ciljev/standardov dramatike v učnem načrtu pa so dosežki v tem delu preizkusa znanja kljub temu nižji od pričakovanih. Sklepati je mogoče, da je pri pouku premalo samostojnega branja in razumevanja dramatike kot posebne literarne vrste; za podrobnejše ugotovitve pa bo treba doseganje teh ciljev/standardov preveriti večkrat.

Preglednica 4.2.1.1.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 2. obdobje

II. del (Umetnostno besedilo: Boris A. Novak, *Nebesno gledališče*)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Zmožnost, izobraževalni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
SPREJEMANJE								
BRANJE UMETNOSTNIH BESEDIL Učenec samostojno in z razumevanjem tiho bere umetnostna besedila				– zmožnost samostojnega branja, razumevanja in vrednotenja književnosti/neznanega umetnostnega besedila (UN, funkcionalni cilj, str. 33)				
RAZČLENJEVANJE								
1.	2	– prepozna zgradbo dramskega besedila (UN, cilji, str. 49); – ob imenu književne vrste si priključje v spomin svoje literarnoestetske izkušnje s to književno vrsto (UN, cilji, str. 46); – zazna likovnost besedila in prvine zunanje zgradbe (verz) (UN, cilji, str. 47); – prepozna slovensko ljudsko pravljico (UN, st., str. 118); – po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: kje in kdaj se je dogajalo (UN, st., str. 117); – spoznava kanon mladinske književnosti (UN, cilji, str. 56)	– znanje – razumevanje	– izobraževalni cilj: dramsko besedilo (UN, cilji, 5. razred, str. 56), gledališče, verz (UN, cilji, 1. tril., str. 30), ljudska pravljica (UN, cilji, 4. razred, str. 56), B. A. Novak (UN, cilji, 5. razred, str. 56)	zeleno	1,71	0,86	0,40
2.	1	– po branju odgovori na vprašanje, o čem pripoveduje književno besedilo (UN, st., str. 117)	– razumevanje	– zmožnost razumevanja UB	rumeno	0,71	0,71	0,35
3.	2	– razume motive za ravnanje književnih oseb, pojasnjuje vzroke, zakaj so književne osebe kaj storile (UN, st., str. 117)/pri posamezni književni osebi zaznava več značajskih lastnosti (UN, cilji, str. 45)	– razumevanje – analiza	– zmožnost razumevanja UB	modro	0,90	0,45	0,45
4.	1	– po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih (UN, st., str. 117)	– znanje/razumevanje	– zmožnost razumevanja UB	rdeče	0,59	0,59	0,36
5.	2	– odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: kdo so književne osebe (UN, st., str. 117); – razume motive za ravnanje književnih oseb (UN, st., str. 117)	– znanje – analiza	– zmožnost razumevanja UB	rdeče	1,26	0,63	0,46
6.	1	– upovedi podobo književnih oseb tudi s pomočjo posrednih besedilnih signalov (UN, cilji, str. 51); – pri posamezni književni osebi zazna več značajskih lastnosti (UN, cilji, str. 45)	– Razumevanje	– zmožnost razumevanja UB	rumeno	0,69	0,69	0,41
7.	1 1 (P)	– zaznava rabo nenavadnih besednih zvez ter jih povezuje s sporočilnostjo besedila (UN, cilji, str. 47)	– razumevanje – uporaba	– zmožnost razumevanja UB	rdeče	1,12	0,56	0,45
8.	2	– prepozna zgradbo dramskega besedila (oznaka govorečega in njegovega govora, oznaka čustvenega stanja ...) (UN, cilji, str. 49)	– uporaba – razumevanje	– zmožnost razumevanja UB	nad modrim	0,47	0,24	0,47

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Zmožnost, izobraževalni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
9.	1	– zaznava rimo kot zvočni lik (UN, cilji, str. 46)/piše rimane verze (UN, cilji, str. 53)/dopolnjuje verze, ki se rimajo (UN, st., str. 118)	– razumevanje	– izobraževalni cilj: rima (UN, cilji, 1. tril., str. 30)	rumeno			
10.	4	– podobo književne osebe upovedi tudi s pomočjo posrednih besedilnih signalov (UN, cilji, str. 51);	– sinteza	– zmožnost tvorjenja neliterarnih besedil;	A: rumeno	2,46	0,61	0,56
	2 (P)	– značajske lastnosti prepozna tudi iz posrednih besedilnih signalov (iz govora osebe) (UN, cilji, str. 45);	– uporaba	– izobraževalni cilj: književna oseba (UN, cilji, 4., 5. r., str. 56)	B: rdeče	1,00	0,50	0,56
		– oblikuje lastno stališče do književne osebe in ga zna utemeljiti (UN, cilji, str. 44)						
Skupaj	20							

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega umetnostnega besedila: razumevanje in razčlenjevanje besedila oziroma dela besedila ter znajdenje v besedilu (2., 3., 4., 5., 6., 7. in 8. naloga, skupaj 11 točk), prepoznavanje značilnosti izhodiščnega besedila (1. in 9. naloga, skupaj 3 točke) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (10. naloga, 6 točk). Z zadnjo nalogo (10.) se preverja recepcijska zmožnost (značajske lastnosti književnih oseb), 4 točke, ter učenceva poimenovalna, upovedovalna, slogovna in pravopisna zmožnost, 2 točki.

Uspešnost učencev pri samostojnem razumevanju in razčlenjevanju izhodiščnega umetnostnega besedila (2., 3., 4., 5., 6. in 7. naloga): 2. naloga preverja zmožnost prepoznavanja teme izhodiščnega besedila; 3. naloga preverja zmožnost razumevanja motivov za ravnanje književnih oseb in zaznavanje njihovih značajskih lastnosti; 4. naloga preverja zmožnost določanja bistvenih podatkov v besedilu; 5. naloga zmožnost prepoznavanja poimenovanj književnih oseb in njihovih ravnanj; 6. naloga zmožnost upovedovanja podobe književnih oseb tudi s pomočjo posrednih besedilnih signalov; 7. naloga zmožnost zaznavanja rabe nenavadnih besednih zvez ter njihova povezava s sporočilnostjo besedila; 8. naloga prepoznavanje zgradbe dramskega besedila (oznaka govorečega in njegovega govora, oznaka čustvenega stanja).

Štiri od teh nalog (3., 5., 6. in 7.) zahtevajo od učenca samostojno tvorjenje kratkega odgovora, 2. naloga pa je alternativnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi danimi (2. naloga, IT 0,71, spada v rumeno območje). Pri naslednjih nalogah, razen pri 7., se vrednoti samo smiselnost odgovora, ne pa tudi pravopisno-slovnična pravilnost zapisane rešitve (tovrstna zahteva bi zmanjšala uspešnost učencev pri reševanju naloge/nalog), in sicer: 3. naloga – IT 0,45 (spada v modro območje); 5. naloga – IT 0,63 (spada v rdeče območje); 6. naloga – IT 0,69 (spada v rumeno območje); 7. naloga – IT 0,56 (spada v rdeče območje). Letošnji dosežki še vedno kažejo primanjkljaje v bralni zmožnosti učencev ob koncu 2. obdobja. To je lahko povezano z zahtevnostjo izhodiščnega besedila (dramsko besedilo), obsežnostjo celotnega preizkusa in z zahtevo po samostojnem tvorjenju odgovorov oz. utemeljevanju. Po IT-ju je druga po zahtevnosti 3. naloga z IT-jem 0,45 (modro območje), ki je zahtevala samostojno tvorjenje dveh odgovorov, v katerih so učenci morali iz besedila izluščiti način spremembe odnosa med književnima osebama in navesti vzroke za le-to.

Uspešnost učencev pri prepoznavanju književne vrste in strokovnih izrazov

S 1., 8., 9. in 10. (kriterij A) nalogo se preverja poznavanje strokovnih izrazov: dramsko besedilo, gledališče, verz, pravljica, didaskalije (le funkcija, ne pa poimenovanje), rima in književna oseba. Ena od teh nalog (1. naloga izbirnega tipa) zahteva izbiro ustreznega odgovora s tremi pravilnimi in tremi napačnimi odgovori, ena naloga (8.) prepoznavanje zgradbe dramskega besedila, ena naloga (9.) razumevanje rime in 10. naloga poznavanje pojma književna oseba pri samostojnem tvorjenju krajšega besedila.

IT pri teh nalogah: 1. naloga – IT 0,86, spada v zeleno območje; in **8. naloga** – IT 0,24, spada v območje nad modrim. Iz dosežkov je razvidno, da je zmožnost prepoznavanja prvin dramskega besedila pri 8. nalogi (glavno besedilo, stransko besedilo/didaskalije) ob koncu 2. obdobja slabo razvita, kar pomeni, da učenci redkeje razčlenjujejo zgradbo dramskega besedila glede na njegovo dvojno besedilno sestavo, ki se razlikuje od proznega besedila. Najzahtevnejša naloga v tem sklopu je bila tako 8. naloga z najnižjim IT-jem (0,24) med vsemi nalogami v II. delu preizkusa in je s 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki pri preizkusu znanja (nad modrim območjem).

9. naloga ima IT 0,70 in 10., A-del – IT 0,61, obe nalogi spadata v rumeno območje.

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (10. naloga, 6 točk): Vrednotijo se vsebina (recepcijska zmožnost, tj. književno znanje) – zmožnost tvorjenja neliterarnega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom, zmožnost zaznavanja značajskih lastnosti književnih oseb oz. zmožnost predstavitve književne osebe (izpostavitev zunanosti, značaja, ravnanja), utemeljitev izbire in zmožnost samostojnega upovedovanja ter praktično obvladovanje pravopisno-slovničnih pravil. IT za vsebino (kriterij A) je 0,61 (lani 0,44), dosežek spada v rumeno območje, za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pa 0,50 (rdeče območje) (2011: IT 0,35, 2010: IT 0,46). Nižja uspešnost pri B-delu je pričakovana zaradi načina vrednotenja; pravopisno-slovnična pravilnost se vrednoti samo, če učenec za A-del doseže najmanj 2 točki.

Če primerjamo uspešnost učencev na vsebinski ravni in na ravni pravopisno-slovnične pravilnosti tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu in tvorbnih nalog ob neumetnostnem besedilu, opazimo, da so bili učenci na obeh ravneh tvorbnih nalog letos tretjič zapored uspešnejši v II. delu ob umetnostnem besedilu. Na vsebinski ravni je IT v I. delu preizkusa 0,30 /kriterij A/, v II. delu je IT 0,61 /kriterij A/, na ravni pravopisno-slovnične pravilnosti tvorbnih nalog v I. delu /kriterij B/ je IT 0,21, v II. delu /kriterij B/ je IT 0,50. Tako je jasno, da je tudi skupni IT tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu (IT 0,55) presegel skupni IT tvorbnih nalog ob neumetnostnem besedilu (IT 0,25). Letošnji IT tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu je bil višji od lanskega. PK dosežek pripisuje temu, da je bila tvorba nalog, povezana z izhodiščnim besedilom (pesem), v lanskem preizkusu za učence zahtevnejša, kakor je bila letošnja tvorba nalog v povezavi z dramskim besedilom.

Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa znanja zajemajo znanje/poznavanje in razumevanje (1. in 4. naloga, skupaj 3 točke), znanje in analizo (5. naloga, 2 točki), razumevanje (2., 6. in 9. naloga, 3 točke), razumevanje in analizo (3. naloga, 2 točki), razumevanje in uporabo (7. in 8. naloga, skupaj 4 točke), uporabo (10., B-kriterij, 2 točki) ter sintezo (10., A-kriterij, 4 točke) Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti posamezne naloge, je pa pomemben. IT v tem delu preizkusa je drugi najnižji pri **3. nalogi** (0,45); naloga je zahtevala samostojno tvorjenje odgovora, v katerem so učenci morali ugotoviti razloge za spremembo odnosa med književnima osebama. Podobne naloge, tj. preverjanje cilja/standarda o ugotovitvi značilnosti književne osebe iz posrednih besedilnih signalov, so bile uvrščene tako v lanski preizkus kot tudi v vseh predhodnih. Učenci so takšno nalogo praviloma reševali manj uspešno ali je sploh niso reševali, saj jim sklepanje iz posrednih podatkov v besedilu povzroča težave, kar kaže na to, da se pri pouku književnosti verjetno ne srečujejo dovolj pogosto in sistematično s takšnimi nalogami. Najnižji IT je pri 8. nalogi (IT 0,24); naloga je zahtevala od učenca razumevanje zgradbe dramskega besedila (oznaka govorečega in njegovega govora, oznaka čustvenega stanja), ne pa tudi samostojnega poimenovanja strokovnih izrazov, tj. glavno in stransko besedilo/didaskalije. Naloga, ki je preverjala zmožnost razlikovanja (in razumevanja) govora dramske osebe in didaskalij, je bila tudi v preizkusu 2009 (lutkovna igra *Pavlihovi dolgovi*). IT naloge je bil takrat 0,66, kar je bistveno višji dosežek kakor letošnji. Da so naloge utemeljevanja in samostojnega tvorjenja krajšega besedila ali odgovora v povedi za učence zahtevnejše (imajo nižji IT), je razvidno iz dosežkov v II. delu (3. naloga, IT 0,45, drugi najnižji IT med nalogami II. dela) in v I. delu preizkusa (17. a-naloga, IT 0,30, ki je tudi drugi najnižji IT med nalogami I. dela). Iz dosežkov je razvidno, da določanje teme (2. naloga) letos za učence ni bilo tako zahtevno (IT 0,54, lani IT 0,47, kar je srednja vrednost IT-ja pri razčlembi umetnostnega besedila). V prejšnjih letih so se naloge tega tipa razvrščale med naloge z najnižjimi IT-ji.

Naloge, ki so preverjale poznavanje strokovnih izrazov iz učnega načrta, so bile 1. naloga (zeleno območje), ki je zahtevala tudi izbiro ustreznih trditev glede na prepoznavanje strokovnih izrazov: dramsko besedilo, ljudska pravljica, gledališče in verz, 9. naloga (rumeno območje) je zahtevala določanje rimanih parov. Nobena naloga, ki je preverjala poznavanje strokovnih izrazov v II. delu, ni bila uvrščena med zelo zahtevne (modro območje) in najzahtevnejše (območje nad modrim). Vse imajo IT nad 0,50 (1. 0,86 in 9. naloga 0,70).

Dokaj enakomerna razdelitev dosežkov po območjih kaže, da imajo vse naloge v II. delu preizkusa ustrezno občutljivost za zaznavanje razlik tako med učenci z visokimi kot nizkimi skupnimi dosežki pri preizkusu znanja.

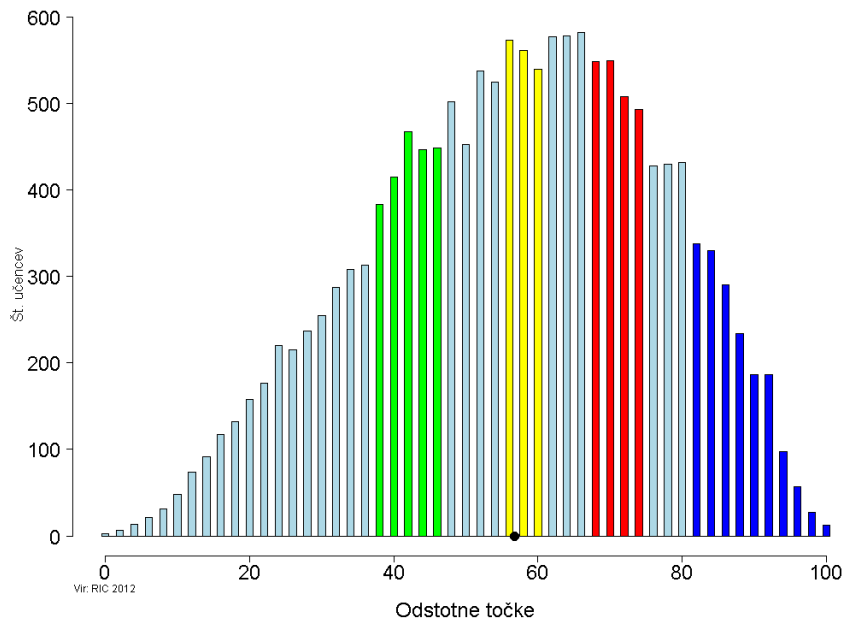
Učenci ob koncu 2. obdobja še niso bili neposredno zajeti v mednarodne raziskave o bralni pismenosti (TIMSS, PIRLS, PISA), zato dosežkov NPZ-ja ni mogoče neposredno primerjati z le-temi. Zaželeno bi bilo, da bi diplomanti fakultet, ki izobražujejo učitelje slovenščine, pridobili več kompetenc za razvijanje sodobnejših pristopov pri poučevanju slovenščine, izobraževanje učiteljev slovenščine (www.zrss.si/bralnarpismenost/files/ZBORNIK_BRALNA_PISMENOST_2011.pdf, str. 44-45), vendar na Filozofskih fakultetah Univerz v Ljubljani in Mariboru ter na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem po bolonjskih smernicah prenovljeni programi vsebujejo zelo malo kreditnih točk, ki omogočajo pridobivanje znanja iz didaktike slovenščine. Prav od dobro usposobljenih učiteljev slovenščine so tudi v 2. triletju odvisni dosežki bralne pismenosti književnih besedil.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Kvalitativni opisi znanja za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali pri NPZ-ju ob koncu 2. obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti vsebine, ki so skupne nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.1.1.1: Porazdelitev točk pri slovenščini, 2. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 2. obdobja določajo mejo spodnje četrtnine dosežkov (učenci z nizkim skupnim dosežkom/seštevkom točk pri preizkusu), so v povprečju uspešno rešili 5 od skupaj 27 nalog v preizkusu znanja, od tega eno delno, s skupaj 7 točkami od 50 možnih (v I. delu 4 naloge, od tega 1 delno, s skupaj 5 točkami, in v II. delu 1 nalogo z 2 točkama):

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila (5. naloga – kdaj naj ljudje pokličejo številko 112; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, podatek je zapisan na več mestih v besedilu, dosežek je visok tudi zaradi načina vrednotenja, ki dopušča precej splošne odgovore, 1 t, R /= razumevanje/);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja delov besedila in posameznih podatkov v besedilu (7. naloga – ali so navedene trditve o besedilu pravilne ali ne; presoja pravilnosti ponujenih podatkov iz besedila in grafičnega prikaza, 2 t, R);
- del naloge, ki preverja zmožnost razumevanja besedila in poimenovalno zmožnost – razumevanje pomena besedne zveze s prenesenim pomenom v sobesedilu (8. naloga, b-del – kaj je komisarka želela sporočiti s svojo izjavo; izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, R), in
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila in prepoznavanja sporočevalčevega namena (9. naloga – čemu/s katerim namenom je izhodiščnemu besedilu dodan grafični prikaz; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1t, R).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) je to:

- naloga, ki preverja zmožnost vrstne umestitve in presoje izhodiščnega besedila, prepoznavanje značilnosti pesemskega besedila in ljudske pravljice, kraja in časa dogajanja ter avtorja in vrste njegovih del (1. naloga – katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ni pravilna; naloga zahteva presojo pravilnosti ponujenih trditev, 2 t, Z /= znanje/poznavanje/, R).

Večina nalog preverja znanje na ravni razumevanja.

Poznavanje strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji) je potrebno za razumevanje in reševanje 1. naloge v II. delu preizkusa znanja – dramsko besedilo, ljudska pravljica (2. triletje), gledališče, verz (1. triletje).

Dosežki v zelenem območju so v obeh delih preizkusa znanja primerljivi z lanskimi (v I. delu preizkusa so učenci uspešno rešili 5 nalog s skupaj 7 točkami in v II. delu 1 nalogo z 1 točko), podobni so tudi cilji/standardi znanja, ki jih dosegajo učenci z nizkim skupnim številom točk – prepoznavanje okoliščin nastanka besedila, razumevanje posameznih podatkov, prepoznavanje zgradbenih in vrstnih značilnosti besedila.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 10 nalog, od tega 3 delno, s skupaj 15 točkami (v I. delu 6 nalog, od tega 2 delno, s skupaj 8 točkami, in v II. delu 4 naloge, od tega 1 delno, s skupaj 7 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila in prepoznavanje sporočevalca (1. naloga – kdo je napisal izhodiščno besedilo, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja delov besedila (tudi nebesednih) in zmožnost povzemanja podtem (4. naloga – kaj je predstavljeno v navedenih delih izhodiščnega besedila; naloga povezovanja, 2 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila in poimenovalno zmožnost (11. naloga – kaj pomeni podčrtana beseda /šepa/ v navedeni povedi; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- del naloge, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost – prepoznavanje vrste pridevnika (12. naloga, a-del – vprašaj se po podčrtanem pridevniku; zapis ustrezne vprašalnice, 1 t, Z, U /≠ uporaba/);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost – prepoznavanje glagola in časovne oblike (sedanjik) v navedenih povedih (14. naloga, a-del – v obeh povedih obkroži glagole, 1 t, Z, in b-del – v kateri časovni obliki so glagoli v obeh povedih; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, Z), in
- del naloge, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost – spraševanje po podčrtanem krajevnom prislovu v povedi (15. naloga, a-del – vprašaj se po podčrtani besedi, vprašalnico napiši na črto; 1 t, U).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja razumevanje teme besedila (2. naloga – o čem predvsem govori izhodiščno besedilo; izbira pravilnega med štirimi ponujenimi odgovori, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost zaznavanja razlik med glavno in stransko književno osebo (zunanost oz. značaj) (6. naloga – po čem se v izhodiščnem besedilu razlikujeta gora in oblak; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- naloga, ki zahteva določanje rimanega para besed (9. naloga – katera beseda v izpisanem delu besedila se rima z besedo neba; izpis rimate besede, 1 t, R), in
- del naloge, ki preverja zmožnost samostojnega pisnega tvorjenja besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (10. naloga, A-del, vsebina – predstavitev ene od književnih oseb iz izhodiščnega besedila; tvorba naloga, ki zahteva tvorjenje neliterarnega besedila o prebranem književnem besedilu, 4 t, S).

Taksonomsko so naloge v rumenem območju različno zahtevne, prevladujejo naloge na ravni razumevanja.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): pridevnik, glagol, časovna oblika, sedanjik (I. del preizkusa znanja), in rima (1. triletje), II. del preizkusa znanja.

V primerjavi z NPZ-jem v preteklem letu so učenci z dosežki v rumenem območju (s skupnim dosežkom okrog polovice) v preizkusu rešili več nalog in dosegli več točk. Razlika se kaže zlasti v II., književnem delu (lani je v to območje spadala le naloga, ki je prav tako preverjala prepoznavanje rimanih besed). Razlog je drugačno izhodiščno besedilo – sestavine, po katerih sprašujejo naloge, so v njem neposredno izražene, ne zahtevajo pomenskega prenosa (razumevanja metafor) in je zato lažje za razumevanje. Zaradi boljšega razumevanja izhodiščnega besedila so učenci uspešneje rešili tudi nalogo, ki preverja razumevanje teme (sklepati je mogoče, da je bila uspešnost višja tudi zaradi oblike naloge /odgovora ni bilo treba samostojno napisati, ampak izbrati med danimi/), in vsebinski del tvorbe naloge; ta letos prvič spada v rumeno območje. Dosežki v I., jezikovnem delu preizkusa znanja so primerljivi z lanskimi in z NPZ-ji v preteklih letih – učenci so uspešno rešili naloge, ki preverjajo razumevanje (dela) besedila, poimenovalno zmožnost, prepoznavanje glagola; primerljivo je tudi število točk.

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja s 65-odstotno uspešnostjo v povprečju uspešno rešili še 9 nalog, od tega 3 naloge delno, s skupaj 14 točkami (v I. delu 5 nalog, od teh 2 delno, s skupaj 7 točkami, ter 4 naloge, od teh 1 delno, v II. delu, s skupaj 7 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila in prepoznavanje okoliščin (2. naloga – ob kateri priložnosti je bilo napisano izhodiščno besedilo; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, podatek je treba razbrati iz sobesedila, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja besedila (6. naloga – kateri podatki v besedilu potrjujejo trditev, zapisano v naslovu, da je številka 112 premalo znana; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R, A);
- del naloge, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost ter pravopisno zmožnost – pretvorbo premege v odvisni govor in zapis povedi (8. naloga, a-del – navedeno poved spremeni v odvisni govor, 2 t, Z, U);
- nalogo, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila in upovedovalno/skladenjsko zmožnost ter pravopisno zmožnost (10. naloga – preberi besedilo ob diagramu, vprašaj se po podatku, ki je zapisan v odgovoru; samostojno tvorjenje in zapis vprašalne povedi, 2 t, R), in
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost – prepoznavanje vrste podčrtane besede (15. naloga, b-del – kaj je podčrtana beseda, izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, Z).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja natančno branje izhodiščnega besedila v povezavi s književno osebo (4. naloga – katere barve bi uporabili za kostum igralko, ki bi odigrala mavrico; naloga zahteva izpis 4 barv, ki so zapisane na dveh mestih v besedilu, 1 t, Z/R);
- naloga, ki preverja prepoznavanje poimenovanja književne osebe in njegovo razumevanje (5. naloga – kako oblak imenuje goro in zakaj jo tako imenuje; naloga zahteva navedbo poimenovanja in zapis, s čim v besedilu je možno poimenovanje utemeljiti, 2 t, Z, A);
- naloga, ki preverja razumevanje dela izhodiščnega besedila v povezavi s temo (7. naloga – kaj v izhodiščnem besedilu pomeni podčrtani del povedi; samostojno tvorjenje odgovora v povedi, 2 t, R, U), in
- del naloge, ki preverja zmožnost pravilnega zapisa tvorjenega neliterarnega besedila ob izhodiščnem besedilu (10. naloga, B-del, jezikovna pravilnost, 2 t, U).

Tudi naloge, ki spadajo v rdeče območje, so taksonomsko različno zahtevne.

Naloge predvidevajo poznavanje strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): vprašalna poved (1. triletje), odvisni govor, samostalnik, glagol, pridevnik, prislov (I. del preizkusa znanja), književna oseba (II. del preizkusa znanja).

V primerjavi z NPZ-jem v preteklem letu so tudi učenci s skupnimi dosežki v zgornji četrtini (rdeče območje) v obeh delih preizkusa znanja rešili več nalog. Dosežki niso neposredno primerljivi z lanskimi, ker naloge preverjajo deloma drugačne cilje/standarde znanja (posebej v II., književnem delu zaradi drugačnega izhodiščnega besedila – je druge vrste in zahteva manj razumevanja prenesenih pomenov /lani je v tem delu več nalog spadalo v modro območje in območje nad modrim/), zaradi različnih izhodiščnih besedil se deloma razlikuje število nalog, ki preverjajo posamezna znanja oz. zmožnosti, deloma različni in različno zahtevni so tudi primeri jezikovnih sredstev. Dosežki pri nalogah, ki preverjajo istovrstne cilje/standarde znanja, pa so v obeh delih preizkusa primerljivi z lanskimi in z dosežki pri NPZ-jih v preteklih letih – v to območje spadajo naloge, ki zahtevajo natančno branje besedila, povezovanje različnih in na različnih mestih v besedilu zapisanih podatkov, povezovanje posameznosti v besedilu s temo besedila ter samostojno tvorjenje in zapis odgovorov. V ta del spada tudi jezikovna pravilnost tvorbe naloge iz književnosti (lani modro območje).

MODRO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 6 nalog, od tega 1 delno, s skupaj 12 točkami (v I. delu 5 nalog, od teh 1 delno, s skupaj 10 točkami, in v II. delu 1 nalogo z 2 točkama).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila (3. naloga – od kod je pisec črpal podatke za svoj članek; podatek v besedilu ni neposredno izražen, razbrati ga je treba iz zapisa »... razkriva anketa Evrobarometra ...«, samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R);
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost – stopnjevanje pridevnika (12. b-naloga – podčrtani pridevnik postavi v osnovnik /pridevnik dober; ne stopnjuje se po tipičnem vzorcu/, 1 t, Z);
- naloga, ki preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem dela izhodiščnega besedila (13. naloga – s katero besedo iz 2. stolpca izhodiščnega besedila lahko zamenjamo podčrtano besedo /komuniciranje/, 1 t, R);
- naloga, ki preverja pravopisno zmožnost v povezavi z razumevanjem dela izhodiščnega besedila (16. naloga – zakaj sta podčrtani besedi /Slovenci, evropsko/ v navedeni povedi zapisani z veliko oziroma malo začetnico; dopolnitev povedi z utemeljitvijo, 2 t, Z, U), in
- naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (17. naloga – v izhodiščnem besedilu poišči vse podatke o klicih na številko 112 in o jezikih, s katerimi se lahko sporazumevamo, če pokličemo to številko, napiši besedilo, ima naj do 6 povedi; A-del – vsebina, 3 t, A, S, in B-del – jezikovna pravilnost, 2 t, U).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) je to:

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja motivov za ravnanje književne osebe (3. naloga – v pogovoru se odnos mavrice do oblaka spremeni, kako se spremeni in zakaj; naloga zahteva samostojno tvorjenje in zapis odgovorov, zahtevna je predvsem ugotovitev razlogov za spremembo odnosa, 2 t, R, A).

Taksonomsko naloge preverjajo znanje na vseh stopnjah, od znanja/poznavanja do analize in sinteze.

Poznavanje strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji) je potrebno za razumevanje in reševanje 12. b-naloga v I., jezikovnem delu preizkusa znanja, in sicer: pridevnik; druge naloge, ki spadajo v to območje, ne zahtevajo poznavanja strokovnih pojmov.

V primerjavi z NPZ-jem v preteklem šolskem letu v modro območje spada manj nalog (lani 9 s skupaj 14 točkami). Razlika se kaže zlasti v II., književnem delu preizkusa (lani 5 nalog s skupaj 7 točkami) – izhodiščno dramsko besedilo se v primerjavi s pesemskim kaže kot lažje razumljivo, zato so več nalog (vključno s tvorbo) uspešno rešili tudi učenci z nižjimi skupnimi dosežki na preizkusu (rdeče in rumeno območje). Naloga iz književnosti, ki letos spada v to območje, pa je primerljiva z lansko in z dosežki v prejšnjih letih – cilj/standard, ki ga preverja, se kot zahteven kaže na vseh dosedanjih NPZ-jih ne glede na različnost besedil in je zahteven tudi po učnem načrtu – razbrati in ubesediti ugotovitev/spoznanje o književni osebi iz posrednih besedilnih signalov. Dosežki v I., jezikovnem delu preizkusa znanja so primerljivi z lanskimi in so prav tako v skladu z učnim načrtom – kot zahtevno se kaže povezovanje jezikovnih sredstev z njihovo vlogo v besedilu, razumevanje, ki zahteva sklepanje iz sobesedila, del metajezikovnih nalog (strokovni pojmi) in tvorjenje besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

NAD MODRIM OBMOČJEM

V območje nad modrim območjem – s 65-odstotno uspešnostjo je niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki na preizkusu znanja – se je uvrstila 1 naloga z 2 točkama iz II. dela preizkusa znanja, in sicer

- naloga, ki preverja prepoznavanje zgradbe dramskega besedila in razumevanje tega dela besedila (prepoznavanje didaskalij in razumevanje, kaj je v njih povedano) (8. naloga – kaj je povedano v delu besedila, ki ga oblak ne izgovori; naloga zahteva samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 2 t, U, R).

Naloga ne predvideva poznavanja strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) nalog nad modrim območjem letos ni bilo.

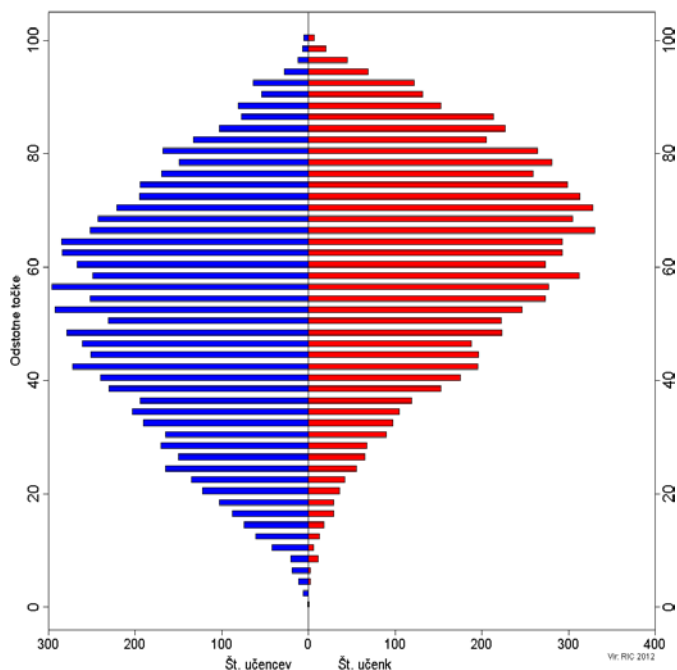
V nasprotju z NPZ-jem v preteklem šolskem letu (v območje nad modrim je spadalo 6 nalog z 11 točkami, po 3 naloge v vsakem delu preizkusa znanja) so dosežki v tem območju v skladu s pričakovanji – glede na zahtevnost

izhodiščnih besedil in zahtevnost ciljev/standardov znanja v učnem načrtu, ki jih preverjajo naloge v preizkusu, naj bi jih vsaj zgornjih 10 % učencev uspešno rešilo s 65-odstotno uspešnostjo. Letos se je kot najzahtevnejša naloga v preizkusu pokazala naloga, ki preverja standard znanja, ki se kot zahteven kaže tudi v preizkusih iz NPZ-ja po 3. obdobju – poznati zgradbo dramskega besedila in prepoznati vlogo/namen didaskalij v njem. Sam cilj/standard ni zahteven, naloga tudi ne preverja poznavanja pojma didaskalije. Sklepati je mogoče, da je pri pouku premalo dela z dramskimi besedili in premalo povezovanja posameznih zgradbenih elementov besedila v celoto.

Razporeditev dosežkov v obeh delih preizkusa znanja je, razen pri nalogi, ki spada v območje nad modrim, v skladu s cilji in standardi znanja v učnem načrtu. Enakomerna razporeditev dosežkov po območjih kaže, da imajo naloge ustrezno občutljivost za zaznavanje razlik v znanju tako med učenci z visokimi kot nizkimi skupnimi dosežki na preizkusu znanja. Naloge v posameznih območjih kljub različnim izhodiščnim besedilom iz leta v leto kažejo doseganje podobnih ciljev/standardov znanja, tako da je z veliko gotovostjo mogoče govoriti o trendih – večina učencev uspešno reši naloge, ki sprašujejo po podrobnostih v besedilih oz. posameznih podatkih, ki so v besedilih neposredno zapisani, prepozna posamezne pojme (jezikovne in književne), če niso povezani z njihovo vlogo v besedilih, poveže med seboj dane podatke, najde posamezne besede ali primere, ki ne zahtevajo natančnega branja ali razumevanja izhodiščnega besedila kot celote (naloge, ki spadajo v zeleno in rumeno območje). Pričakovano pa se kot zahtevnejša kažejo vprašanja, ki zahtevajo razumevanje prenesenih pomenov, povezovanje podatkov, prepoznavanje vloge jezikovnih in književnih sredstev v besedilih in še bolj v povezavi s temo besedila. Za večino učencev se kot zahtevno kaže tudi samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov ter poimenovanje/uporaba jezikovnih in književnih pojmov – tovrstne naloge so v preizkusih znanja tiste, ki so najpogostejše neresevane. Ugotovitve, ki se nanašajo na bralno zmožnost učencev, se ujemajo z ugotovitvami mednarodnih raziskav bralne pismenosti. Ugotovitve so podobne tudi pri NPZ-ju po 3. obdobju, podatki med obdobjema pa niso neposredno primerljivi, ker NPZ po 2. obdobju za učence ni obvezen. Za interpretacijo dosežkov na posamezni šoli in za strokovne primerjave dosežkov med leti je zato pomembno upoštevati podatek, koliko in kateri učenci so opravljali preizkus znanja. Vsekakor je smiselno ugotavljati trende po področjih znanj oz. zmožnosti tako med leti kot med 2. in 3. obdobjem in ugotovitve povezati z načrtovanjem izboljšav na področjih (cilji/standardi znanja, zmožnosti, miselni procesi ...), pri katerih se iz leta v leto kažejo primanjkljaji. Iz podatkov je mogoče sklepati, da je pri pouku premalo samostojnega branja in razumevanja besedil, povezovanja posameznih ugotovitev v celoto ter samostojnega tvorjenja in zapisovanja daljših odgovorov in besedil. Premalo so utrjeni tudi izobraževalni cilji – jezikoslovni in književni pojmi; naloge so uspešneje reševane, če so pojmi dani in jih učenci prepoznajo, slabo pa, če jih morajo sami poimenovati ali povezati s primeri v besedilih. Podatki o I. delu preizkusa znanja kažejo, da so učenci enako dobro razumeli besedilo, ki je po temi, načinu oblikovanja in jezikovnih značilnostih bolj »odraslo« kakor besedila pri prejšnjih NPZ-jih. Učenci naj bi tudi pri pouku imeli več možnosti dela z daljšimi in zahtevnejšimi besedili.

Dosežki po spolu

Slika 4.2.1.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 2. obdobje

Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev

Dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 2. obdobja so po spolu v šolskem letu 2011/2012 obdelani šestič. Prikazani so grafično, krivulji ločeno prikazujeta dosežke učencev in učenk na podlagi končnih rezultatov v odstotnih točkah. PK ugotavlja, da se sicer krivulji tako kakor vsako leto razlikujeta med seboj in sta bolj kakor krivuljama v lanskem šolskem letu podobni krivuljama v letu 2009/2010. Krivulja, ki prikazuje dosežke učencev, je sredinsko simetrična (lani je bila nekoliko pomaknjena v levo). Dosežki učencev tudi letos dobro kažejo razlike v znanju učencev v spodnji četrtini in zgornji desetini in omogočajo zaznavanje razlik v znanju tudi med učenci z višjimi in visokimi skupnimi dosežki. Podobno kakor lani tudi letos večina dosežkov učencev spada v območje od 20 do 70 odstotnih točk (lani od 30 do 70, v prejšnjih letih od 50 do 95), vrh krivulje je v območju med 45 in 65 odstotnimi točkami (lani od 35 do 45). Kakor lani je tudi letos najvišjih dosežkov (nad 90 odstotnih točk) pri učencih manj kakor pri dosežkih učenk.

Pri učencih je več dosežkov kakor pri učenkah v območju med 10 in 50 odstotnimi točkami, njihova razporeditev je enakomerna. Rezultatov, nižjih od 10 odstotnih točk, pa pri učenkah skoraj ni (podobno tudi lani). Krivulja, ki prikazuje dosežke učenk, je tako kakor v preteklosti pomaknjena v desno, letos bolj izrazito kakor lani. Območje najpogostejših dosežkov se nahaja med 50 in 90 odstotnimi točkami (lani med 40 in 70). Tudi vrh krivulje je v primerjavi z lanskim letom nekoliko višje – v območju od 60 in 80 odstotnih točk (lani od 50 do 65).

Analiza dosežkov glede na spol učencev po nalogah

Učenci so uspešnejše od učenk rešili te naloge: v I. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo): 8. a-nalogo (pretvorba premege v odvisni govor) in 10. nalogo (tvorba vprašalne povedi); v II. delu preizkusa znanja (umetnostno besedilo): 10. nalogo (naloga tvorjenja, kriterij A – vsebina, in kriterij B – jezikovna pravilnost).

Lani so učenci v I. delu preizkusa bolje rešili šest nalog, v II. delu štiri naloge (prav tako nalogo tvorjenja, kriterij A).

Učenke so uspešnejše od učencev rešile te naloge: v I. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo): 3. nalogo (prepoznavanje okoliščin nastanka besedila), 4. nalogo (razumevanje besedila), 6. nalogo (razumevanje besedila); 7. nalogo (razumevanje besedila), 8. b-nalogo (razumevanje dela besedila), 12. b-nalogo (pretvorba pridevnika v osnovno obliko; učenke uspešnejše, razen tistih z zgornjimi dosežki), 16. nalogo (utemeljevanje zapisa z malo in veliko začetnico); v II. delu preizkusa znanja (umetnostno besedilo) niso učenke rešile uspešnejše nobene naloge.

V lanskem preizkusu znanja so bile učenke v I. delu uspešnejše pri štirih nalogah, v II. delu pri eni nalogi.

Ob razčlembi tako neumetnostnega kot tudi umetnostnega besedila ugotavljamo, da so bile letos učenke uspešnejše pri reševanju I. dela preizkusa in so uspešnejše od učencev rešile več nalog. Ob razčlembi umetnostnega besedila so dosežki učencev in učenk podobni, učenci so bili uspešnejši le pri nalogi tvorjenja (enako lani pri kriteriju A, vsebina).

Ob neumetnostnem besedilu so bile učenke uspešnejše pri nalogah, ki so preverjale razumevanje izhodiščnega besedila, ter pri nalogi, ki je preverjala metajezikovno in pravopisno zmožnost. Lani smo ugotavljali, da so učenke uspešnejše pri nalogi tvorjenja neumetnostnega besedila, toda v letošnjem letu se ta trditev ni potrdila. Že drugič doslej pa so bili učenci uspešnejši pri tvorjenju besedila ob umetnostnem besedilu (lani le pri kriteriju vsebina, letos tudi pri jezikovni pravilnosti).

Sklepne ugotovitve

Letošnji dosežek pri NPZ-ju je primerljiv s tistim izpred dveh let (2009/2010) in višji kakor dosežek lanskega NPZ-ja ob koncu 2. obdobja (lani 47,61 %, predlani 54,77 %).

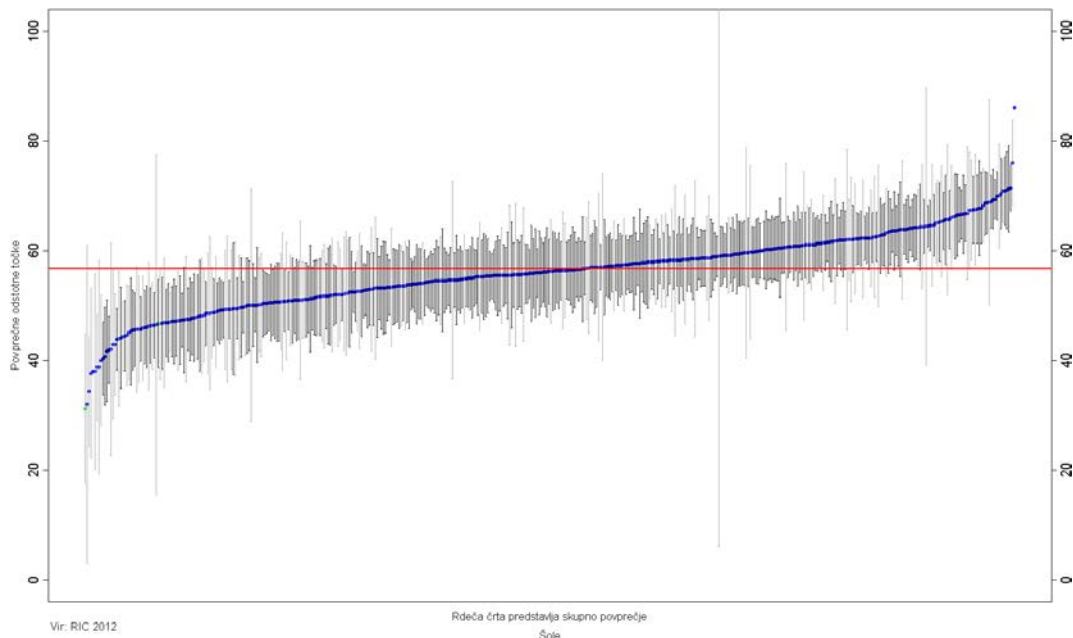
Razporeditev dosežkov v obeh delih preizkusa znanja je, razen pri nalogi, ki spada v območje nad modrim, v skladu s cilji in standardi znanja v učnem načrtu. Enakomerna razporeditev dosežkov po območjih kaže, da imajo naloge ustrezno občutljivost za zaznavanje razlik v znanju tako med učenci z visokimi kot nizkimi skupnimi dosežki pri preizkusu znanja. Naloge v posameznih območjih kljub različnim izhodiščnim besedilom iz leta v leto kažejo doseganje podobnih ciljev/standardov znanja, tako da je z veliko gotovostjo mogoče govoriti o trendih – večina učencev uspešno reši naloge, ki sprašujejo po podrobnostih v besedilih oz. posameznih podatkih, ki so v besedilih neposredno zapisani, prepozna posamezne pojme (jezikovne in književne), če niso povezani z njihovo vlogo v besedilih, poveže med seboj dane podatke, najde posamezne besede ali primere, ki ne zahtevajo natančnega branja ali razumevanja izhodiščnega besedila kot celote (naloge, ki spadajo v zeleno in rumeno območje). Pričakovano pa se kot zahtevnejša kažejo vprašanja, ki zahtevajo razumevanje prenesenih pomenov, povezovanje podatkov, prepoznavanje vloge jezikovnih in književnih sredstev v besedilih in še bolj v povezavi s temo besedila. Za večino učencev se kot zahtevno kaže tudi samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov ter poimenovanje/uporaba jezikovnih in književnih pojmov – tovrstne naloge so v preizkusih znanja tiste, ki so najpogosteje nereševane. Ugotovitve, ki se nanašajo na bralno zmožnost učencev, se ujemajo z ugotovitvami mednarodnih raziskav bralne pismenosti. Ugotovitve so podobne tudi pri NPZ-ju po 3. obdobju, podatki med obdobjema pa niso neposredno primerljivi, ker NPZ po 2. obdobju za učence ni obvezen.

Ko smo razčlenili naloge glede na zmožnosti učencev, smo ugotovili, da so nižji dosežki pri nalogah, ki preverjajo pravopisno, upovedovalno in metajezikovno zmožnost učencev.

Iz podatkov je mogoče sklepati, da je pri pouku premalo samostojnega branja in razumevanja besedil, povezovanja posameznih ugotovitev v celoto ter samostojnega tvorjenja in zapisovanja daljših odgovorov in besedil, tudi v povezavi s pravopisno zmožnostjo. Premalo so utrjeni tudi izobraževalni cilji – jezikoslovni in književni pojmi; naloge so uspešneje reševane, če so pojmi dani in jih učenci prepoznajo, slabo pa, če jih morajo sami poimenovati ali povezati s primeri v besedilih. Podatki o I. delu preizkusa znanja kažejo, da so učenci enako dobro razumeli besedilo, ki je po temi, načinu oblikovanja in jezikovnih značilnostih bolj »odraslo«, kakor besedila pri prejšnjih NPZ-jih. Učenci naj bi tudi pri pouku imeli več možnosti dela z daljšimi in zahtevnejšimi besedili.

Dosežki po šolah

Slika 4.2.1.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, 2. obdobje

Dosežki po regijah

Preglednica 4.2.1.1.4: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 2. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	58,53	19,23	1649	34
Goriška regija	57,27	19,36	782	28
Jugovzhodna Slovenija	57,19	20,04	1120	36
Koroška regija	53,79	19,39	633	24
Notranjsko-kraška regija	55,12	19,42	416	17
Obalno-kraška regija	58,47	19,63	615	22
Osrednjeslovenska regija	57,92	19,44	4233	98
Podravska regija	56,68	19,77	2270	84
Pomurska regija	53,76	20,59	850	38
Savinjska regija	55,53	19,99	2032	60
Spodnjeposavska regija	54,22	21,09	560	22
Zasavska regija	51,37	21,05	281	9

Tako kakor podatki po spolu so tudi podatki po regijah za NPZ ob koncu 2. obdobja letos obdelani šestič. Ker NPZ ob koncu 2. obdobja ni obvezen in ni podatkov, kateri učenci so ga opravljali in kateri ne in ali so med regijami glede tega razlike, dosežki niso povsem primerljivi ne po letih in ne med 2. in 3. obdobjem. Razlike med regijami v povprečnih dosežkih so v primerjavi s skupnim povprečjem (56,70 odstotne točke) tudi letos majhne. Podobno razporeditev s povprečjem, ki je zelo blizu skupnemu povprečju, imajo letos Goriška regija, Jugovzhodna Slovenija in Podravska regija (lani Jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška, Podravska in Zasavska regija, leto pred tem Podravska, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška, Spodnjeposavska in Zasavska statistična regija).

Nekoliko nižji povprečni dosežek od skupnega imajo Koroška, Pomurska, Savinjska, Spodnjeposavska in Notranjsko-kraška regija (z izjemo zadnje, ki je bila v preteklem letu po dosežkih nad skupnim povprečjem, so bili tudi na prejšnjih NPZ-jih povprečni dosežki v teh regijah nižji). Najnižji povprečni dosežek od skupnega ima Zasavska statistična regija, ki je bila v preteklem letu po dosežkih zelo blizu skupnemu povprečju. Povprečne dosežke nekaj odstotnih točk nad skupnim povprečjem pa imajo Gorenjska, Obalno-kraška in Osrednjeslovenska statistična regija (lani Gorenjska, Goriška in Osrednjeslovenska statistična regija).

Ker ni podatka, kateri učenci so opravljali NPZ po posameznih regijah, so podatki manj zanesljivi od tistih za NPZ ob koncu 3. obdobja, manj zanesljivi pa so tudi zato, ker preizkuse vrednotijo šole same (analiza vzorca ovrednotenih nalog ob koncu 2. obdobja, ki jo je za šolsko leto 2006/2007 opravila PK za slovenščino, je pokazala precejšnja odstopanja od navodil za vrednotenje). Tudi te podatke bo treba še nadalje spremljati.

Evropski dan številke za klic v sili

Koristna, a še premalo znana 112

Le malo Evropejcev ve, da številka deluje povsod po EU – Klicatelji marsikje trčijo ob jezikovne ovire

BRUSELJ – Komaj 13 odstotkov Slovencev ve, da lahko evropsko številko za klic v sili (112) uporabljajo kjer koli v EU. Ta delež je skoraj polovico manjši od povprečja članic EU (24 odstotkov), za nami pa so se uvrstile samo še štiri države (Ciper, Velika Britanija, Grčija in Italija), razkriva anketa Evrobarometra, ki so jo objavili včeraj, na »evropski dan številke 112«.

OD NAŠEGA DOPISNIKA

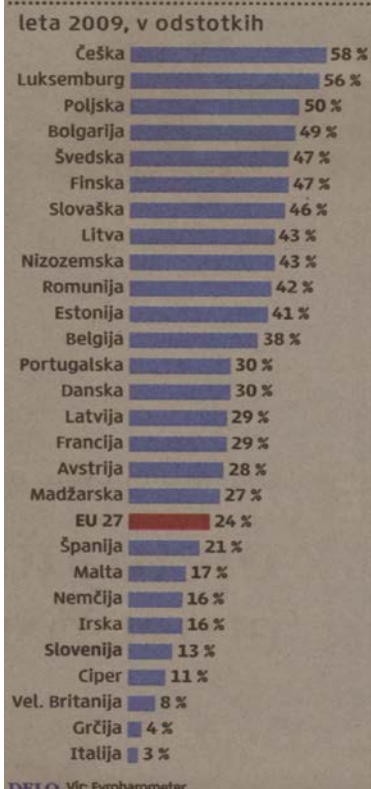
Morda je za nepoznavanje telefonske številke, ki lahko reši življenja, krivo tudi pomanjkljivo obveščanje, kajti v isti raziskavi je kar 80 odstotkov anketiranih Slovencev zavrnilo, da v zadnjem letu niso niti videli niti slišali nobene informacije o tem, kam poklicati v nujnih primerih. Kar dve tretjini (67 odstotkov) naših državljanov pa vesta, da je 112 domača številka za klic v sili. V Sloveniji registrirajo vsak mesec približno 70 000 klicev. Manj kot desetina je lažnih, morda tudi zaradi predvidenih sankcij – operater namreč lahko pri ponavljajočih se potegovščinah z istega telefona

uvrsti imetnika na »črni seznam«, v resnih primerih pa je storilca mogoče celo kazensko preganjati.

»Evropska številka za klic v sili ne sme biti več najboljše varovana skrivnost,« je na dan, ki naj izboljša poznavanje te številke v EU, izjavila komisarka za informacijsko družbo in medije Viviane Reding. To, da pozna številko 112 manj kot četrtina prebivalcev EU in da jezikovne ovire preprečujejo popotnikom sporazumevanje z operaterjem, je zanjo nesprejemljivo. V anketi Evrobarometra je kar 94 odstotkov vprašanih odgovorilo, da je številka 112 koristna, vendar pa s klicem na to številko v drugih državah marsikdo ne priključuje pomoči, kajti 28 odstotkov jih je izjavilo, da so imeli jezikovne težave, čeprav so – po podatkih, ki jih je evropski komisiji poslalo 23 članic – centri v 21 državah, med njimi je tudi Slovenija, sposobni sprejemati klice v sili v angleščini, v 12 članicah v nemščini in 11 v francoščini. V naši državi je na obmejnih območjih mogoče komunicirati še v italijanščini in madžarščini. Številko 112 so v EU uvedli leta 1991, da bi državljanom v vseh članicah EU omogočili lažji dostop do reševalnih služb. Od leta 1998 morajo vse države zagotavljati brezplačne klice s stacionarnih in mobilnih telefonov, od leta 2003 pa so telefonski operaterji dolžni reševalcem sporočiti podatke o lokaciji klica, da lažje najdejo žrtve nesreče. Članice EU morajo tudi poskrbeti za boljšo obveščenost javnosti o številki 112, a prav to marsikje šepa.

BOŽO MAŠANOVIĆ

Kako dobro poznamo številko 112 za klic v sili?

Na predvečer evropskega dneva številke 112 je Evropsko združenje za klic v sili (EENA) na slovesnosti v palači Egmont podelilo nagrade. Med enajstimi prejemniki je bil tudi generalni direktor uprave RS za zaščito in reševanje Bojan Žmavc za uvedbo klica WAP 112, ki omogoča uporabo gluhim in naglušnim.

Boris A. Novak

II. DEL

NEBESNO GLEDALIŠČE

OBLAK (*poje*):

raziskat potujem
kaj tiči za obzorjem
kaj očem je skrito
za to čarno črto
polje ali kar konec sveta
prazen nič ali zvezde neba

OBLAK: Ah, čudež nad čudeži! Take lepote še svoj živi dan nisem videl.

MAVRICA (*važno, zapeljivo*): Sem ti vseč, kaj?

OBLAK: Še vprašaš! Kako lepe oči imaš!

MAVRICA: Seveda. Nebesno modra barva je najlepša barva za oči.

OBLAK: In kako lepe lase imaš!

MAVRICA: Seveda. Zlata barva je najlepša barva za lase.

OBLAK: In kako lepe roke imaš!

MAVRICA: Seveda. Rožnata barva je najlepša barva za roke.

OBLAK: Kdo si vendar, lepotica?!

MAVRICA: Mavrica sem, miss narave.

OBLAK: Miss?! Le kaj je to miss?!

MAVRICA: Miss je najlepša lepotica. Tako sem jaz najlepša lepotica narave.

OBLAK: Čigava pa si, lepotica mavrica?

MAVRICA: Moj oče je Sonce, najlepši zvezdnik med zvezdami. Moja mama pa je dež, najlepša oblika vode. Rodila sem se po toči iz objema sončnih žarkov in kapljic dežja.

OBLAK: Potem pa res ni čudno, da si tako čudovito lepa.

MAVRICA: Tudi ti si meni vseč, da veš.

OBLAK: Zakaj le? Saj sem samo navaden oblak.

MAVRICA: Drži, da še zdaleč nisi tako lep kakor jaz, vendar mi ugajaš zato, ker me občuduješ. Zoprni pa so mi vsi tisti, ki so slepi za mojo lepoto.

OBLAK: Veseli me, da sva se seznanila. Zdaj pa moram odleteti. Dolga pot me še čaka.

MAVRICA: Le kam se ti tako mudi?!

OBLAK: Za obzorje.

MAVRICA: Obzorje?! Kaj je to?!

OBLAK: Obzorje je tista tenka črta na meji zemlje in neba, kjer se pogled konča.

MAVRICA (*užaljeno*): Mar je obzorje tako lepo kot jaz?!

OBLAK: Ne vem še.

MAVRICA: Zakaj pa potem sploh letiš tja?!

OBLAK: Zato ker sem nepopoljšljivo radoveden.

MAVRICA: Mene pa to tvoje trapasto obzorje sploh ne zanima, da veš! Mene zanimajo le moje lastne barve. Poglej, kako fantastično se mi poda ta preliv med medeno in olivno zeleno barvo! Takega skladja odtenkov ne premore nobeno obzorje!

OBLAK: Kdo ve ... Posloviti se morava.

MAVRICA: Le zakaj me zapuščaš?! Tako sem lepa, pa se nočeš zaljubiti vame! To je krivično! To me boli! Užaljena sem, da veš!

OBLAK: Nikar no, mavrica! Jeza škodi lepoti! Na svidenje in srečno, lepotica! Pa brez zamere!

MAVRICA: Fej, grdoba oblačno bela! ...

OBLAK (*poje*):

sem – oblak popotnik
radovednež in pesnik
raziskat potujem
kaj tiči za obzorjem
polje ali kar konec sveta
prazen nič ali zvezde neba

OBLAK: Zdravo, Modra gora!

GORA: Pozdravljen, oblak! Kam pa kam?

OBLAK: Nadte plezam.

GORA: Le čemu?

OBLAK: Sem hudo radoveden in bi rad zvedel, kaj se skriva na nevidni strani obzorja, za tvojim hrbtom. Brž mi razkrij to skrivnost, prosim te!

GORA: Stara modrost pravi: vsakdo se mora sam dokopati do spoznanja. Zato se le potruži po zračni strmini in sam razkrij skrivnost obzorja!

OBLAK (*upehano*): Uf, ta vzpon k modrosti je od sile naporen! Toda moram zdržati! ... Še malo, pa bom nad vrhom. Ah, kako sem nestrpen! ... Zdaj zdaj se mi bo odprl razgled na drugo stran Modre gore! In končno bom res izvedel, kaj tiči za obzorjem:

(*poje*) polje ali kar konec sveta
prazen nič ali zvezde neba

Gong, harfa ali fanfare.

OBLAK (*osuplo, zamaknjeno*): Čarobno! ... O, bajno! ... Kakšen razkošen razgled! ... Glej no, glej! Obzorje potemtakem ni konec, temveč začetek sveta! In za obzorjem ne zija prazen nič, temveč se odpira neizrekljivo lepa pokrajina, pokrajina, zvrhano polna neba, sonca, vetrov in bratov oblakov, pokrajina, polna ptičjih jat, letal, otroških zmajev in mavric, pokrajina, polna polj, gora, drevoredov in zvonikov, pokrajina, zvrhano polna obzorja! ...

GORA: Si presenečen, kaj?

OBLAK: Pa še kako! Se pravi, da ni enega samega obzorja, ampak jih je več?!

GORA: Seveda! Vsaka pokrajina ima svoje obzorje. In vsak pogled, zaljubljen v obzorje, ima svoje lastno obzorje. Ali vidiš tisto goro na vzhodu?

OBLAK: Tisto, ki je ogrnjena s senčnim plaščem večerne zarje?

GORA: Da. Veš, ta vzhodna gora je moje vzhodno obzorje. In jaz sem njeno zahodno obzorje.

OBLAK: Neverjetno! Take čarovnije niti v sanjah nisem pričakoval!

GORA: Vidiš, oblak, jaz sem žal samo stara, debela, zgubana gora. Tako me bolijo kosti, da se sploh ne morem premikati in moram že tisočletja gledati eno samo obzorje. Zato potujem le na krilih svojih misli in si z razmišljanjem razširjam obzorja. Ti pa lahko na krilih vetra letiš na vse štiri strani sveta in si razširjaš obzorja s potovanjem!

OBLAK: Hura! Vse svoje življenje bom potoval čez vse te pravljicne pokrajine, od obzorja do obzorja!

(Odlomek)

(B. A. Novak, Nebesno gledališče, Ljubljana, Mladinska knjiga, 1984.)

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na besedilo *Koristna, a še premalo znana 112*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Kdo je napisal izhodiščno besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Evropska komisarka za informacijsko družbo in medije.
 - B Dopisnik slovenskega časopisa.
 - C Generalni direktor uprave RS za zaščito in reševanje.
 - Č Zaposleni v Evrobarometru.
 - D Operater na številki 112.

	1
--	---

2. Ob kateri priložnosti je bilo napisano izhodiščno besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

3. Od kod je pisec črpal podatke za svoj članek?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

4. Kaj je predstavljeno v navedenih delih izhodiščnega besedila?
Na črtico pred vsakim delom besedila napiši ustrezno številko.

_____ Podnaslov (začne se z <i>Le malo Evropejcev ve ...</i>)	1 Navodila za uporabo številke 112 v raznih evropskih državah.
_____ Del besedila v poudarjenem tisku (začne se z BRUSELJ –)	2 Odstotki poznavanja evropske številke 112 v vseh 27 državah EU.
_____ Grafični prikaz (diagram)	3 Ugotovitve o poznavanju evropske številke 112 v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami EU.
	4 Največji pomanjkljivosti pri uporabi evropske številke za klic v sili v EU.
	5 Podatki o poznavanju domače številke za klic v sili v Sloveniji.

	2
--	---

5. Kdaj naj ljudje pokličejo številko 112?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. Avtor je v naslovu zapisal, da je številka 112 premalo znana. Kateri podatki v izhodiščnem besedilu potrjujejo to njegovo trditev?
Na črto napiši en podatek.

	1
--	---

7. Ali so naslednje trditve o izhodiščnem besedilu pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA. Če trditev ni pravilna, obkroži NE.

Slovenci poznamo številko 112 bolje kot Nizozemci in slabše kot Grki.

DA NE

Številko 112 pozna v povprečju manj prebivalcev EU kot prebivalcev Slovenije.

DA NE

Večina sodelujočih v anketi meni, da je številka 112 koristna.

DA NE

28 odstotkov vprašanih je imelo jezikovne težave, ko so v tujini klicali na številko 112.

DA NE

Približno dve tretjini vprašanih Slovencev vesta, da je 112 v Sloveniji številka za klic v sili.

DA NE

	2
--	---

8. Preberi poved.

»Evropska številka za klic v sili ne sme biti več najboljše varovana skrivnost,« je izjavila komisarka.

- a) Poved spremeni v odvisni govor. Novo poved napiši na črti.

	2
--	---

- b) Kaj je komisarka želela sporočiti s svojo izjavo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Da morajo številko 112 v EU zelo dobro varovati.
- B Da morajo v EU bolje poskrbeti za dobro poznavanje številke za klic v sili.
- C Da je prav, da je številka 112 v EU najboljše varovana skrivnost.
- Č Da so v EU do sedaj številko za klic v sili uspešno varovali, sedaj pa je ne bodo več.

	1
--	---

9. Čemu/s katerim namenom je izhodiščnemu besedilu dodan grafični prikaz (diagram)?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

10. Preberi besedilo v drobnem tisku ob grafičnem prikazu (diagramu). Vprašaj se po podatku, ki je zapisan v odgovoru.
Vprašalno poved napiši na črti.

Vprašalna poved: _____

Odgovor: Bojan Žmavc.

	2
--	---

11. Preberi poved.

Članice EU morajo tudi poskrbeti za boljšo obveščenost javnosti o številki 112, a prav to marsikje šepa.

Kaj pomeni podčrtana beseda v navedeni povedi?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

12. Preberi poved.

Članice EU morajo tudi poskrbeti za boljšo obveščenost javnosti o številki 112.

- a) Vprašaj se po podčrtanem pridevniku.
Vprašalnico napiši na črto.

	1
--	---

- b) Podčrtani pridevnik postavi v osnovnik.
Napiši ga na črto.

	1
--	---

13. Preberi poved.

V naši državi je na obmejnih območjih mogoče komuniciranje še v italijanščini in madžarščini.

S katero besedo iz izhodiščnega besedila (glej 2. stolpec) lahko zamenjamo podčrtano besedo?
Besedo napiši na črto.

	1
--	---

14. Preberi povedi.

Le malo Evropejcev ve, da številka deluje povsod po EU. Klicatelji marsikje trčijo ob jezikovne ovire.

- a) V obeh povedih obkroži glagole.

	1
--	---

- b) V kateri časovni obliki so glagoli v obeh povedih?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

15. Preberi poved.

Klicatelji marsikje trčijo ob jezikovne ovire.

- a) Vprašaj se po podčrtani besedi.
Vprašalnico napiši na črto.

	1
--	---

- b) Kaj je podčrtana beseda?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Samostalnik.
B Glagol.
C Pridevnik.
Č Prislov.

	1
--	---

16. Preberi poved.

Komaj 13 odstotkov Slovencev ve, da lahko evropsko številko za klic v sili uporabljajo kjer koli v EU.

Zakaj sta podčrtani besedi zapisani z veliko oziroma malo začetnico?
Dopolni povedi.

Besedo Slovinci pišemo z veliko začetnico, ker _____
_____.

Besedo evropsko pišemo z malo začetnico, ker _____
_____.

	2
--	---

17. V izhodiščnem besedilu poišči vse podatke o klicih na številko 112 v Sloveniji in o jezikih, v katerih se v Sloveniji lahko sporazumevamo, če pokličemo to številko. Napiši besedilo o tem. Besedilo naj ima do 6 povedi.

A		3
B		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo Borisa A. Novaka *Nebesno gledališče*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ni pravilna? Če je trditev pravilna, na črtico napiši P. Če trditev ni pravilna, napiši N.

- ___ Besedilo je odlomek iz dramskega besedila.
- ___ Besedilo je namenjeno uprizarjanju v gledališču.
- ___ V besedilu so tudi verzi.
- ___ Besedilo je ljudska pravljica.
- ___ V besedilu sta čas in kraj dogajanja natančno določena.
- ___ Avtor Boris A. Novak piše samo dela, ki jih uprizarjajo v gledališču.

	2
--	---

2. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A O lepoti mavrice in oblakovem občudovanju.
- B O prijateljstvu med goro in oblakom.
- C O oblakovem iskanju, kaj se skriva za obzorjem.
- Č O oblakovem utrudljivem vzponu na goro.

	1
--	---

3. Oblak na svoji poti sreča mavrico in se z njo pogovarja. V pogovoru se odnos mavrice do oblaka spremeni. Opiši, kako se spremeni, in razloži, zakaj. Odgovora napiši na črte.

Kako: _____

Zakaj: _____

	2
--	---

4. Katere barve bi uporabili za kostum igralke, ki bi odigrala vlogo mavrice? Iz besedila izpiši štiri barve.

	1
--	---

5. Kako oblak imenuje goro in zakaj jo tako imenuje? Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

6. Po čem se v izhodiščnem besedilu razlikujeta gora in oblak? Odgovor napiši na črti.

	1
--	---

7. Gora pravi: vsakdo se mora sam dokopati do spoznanja. S svojimi besedami razloži, kaj v izhodiščnem besedilu pomeni podčrtani del povedi. Odgovor v povedi napiši na črti.

	2
--	---

8. Preberi odlomek iz izhodiščnega besedila.

Gong, harfa ali fanfare.

OBLAK (*osuplo, zamaknjeno*): Čarobno! ... O, bajno! ... Kakšen razkošen razgled! ...

Kaj vse izvemo iz dela izpisanega besedila, ki ga oblak ne izgovori? Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

9. Preberi poved iz besedila.

Obzorje je tista tenka črta na meji zemlje in neba, kjer se pogled konča.

Katera beseda v izpisanem delu besedila se rima z besedo *neba*? Besedo napiši na črto.

	1
--	---

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu 3. obdobja

Podatki: Preizkus znanja² v rednem roku je opravljalo **17 150 učencev** 9. razreda. Od možnih 60 točk so učenci povprečno dosegli **32,96 točke (54,94 %)**, **indeks težavnosti (IT) 0,55** (povprečni dosežek je skoraj enak lansnemu, nižji je le za 0,4 točke – v preteklem šolskem letu je NPZ opravljalo 17 442 učencev 9. razreda, povprečno so dosegli 33,00 točk (55 %), IT 0,55 – in malce višji kakor dosežek v šolskem letu 2009/2010, ko je preizkus opravljalo 17 778 učencev 9. razreda, povprečno so dosegli 30,67 točke (51,11 %). Podoben dosežek je bil v šolskem letu 2008/2009, ko je preizkus opravljalo 18 538 učencev 9. razreda, povprečno so dosegli 33,66 točke (56,09 %).

Povprečni dosežek I. dela preizkusa znanja (umetnostno besedilo, možnih 24 točk) je bil 11,60 točke (48,3 %), IT 0,48 (dosežek je v primerjavi z lanskim nekoliko nižji – 13,60 točke ali 56,67 %, IT 0,57), v II. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo, možnih 36 točk) pa 21,15 točke (58,7 %), IT 0,59 (lani nekoliko nižje 19,20 točke ali 53,33 %, IT 0,53).

Maksimalnega števila točk ni dosegel noben učenec (v preteklem šolskem letu 1 oziroma 0,006 %, v letu pred tem pa 3), minimalno število (0–5 točk) pa 54 učencev (0,31 %; v preteklem šolskem letu 100 učencev oziroma 0,57 %). Največ učencev, tj. 3363 učencev (19,6 %), je doseglo 30–35 točk, 3186 učencev (18,5 %) je doseglo 36–41 točk, 2861 učencev (16,6 %) 24–29 točk, 2594 učencev (15,1 %) 42–47 točk, 1949 učencev (11,3 %) 18–23 točk, 1353 učencev (7,8 %) je doseglo 48–53 točk, 1157 učencev (6,7 %) 12–17 točk, 392 učencev (2,28 %) 6–11 točk in 241 učencev (1,40 %) 54–59 točk. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže pravilno zvonasto krivuljo z enakomerno razvrstitvijo dosežkov. Standardni odklon je 18,23, indeks diskriminativnosti pa 0,68 (v preteklem šolskem letu 19,08 oz. 0,69, leto pred tem pa 20,99 oz. 0,76).

Naloge so ustrezne, podatki kažejo, da se prav tako kakor v preteklem šolskem letu kažejo razlike v znanju tudi med učenci z visokimi in najvišjimi dosežki. Tako kakor v preteklem šolskem letu imajo višjo diskriminativnost naloge v I., književnem delu preizkusa znanja, kar je v skladu s pričakovanji zaradi vrste in zahtevnosti izhodiščnega besedila in zaradi večjega števila nalog, ki zahtevajo samostojen zapis daljših odgovorov in utemeljevanje.

Preglednica 4.2.1.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	17 150
Število postavk	40
Možne točke	60
Povprečno število točk	32,96
Povprečno število odstotnih točk	54,94
Standardni odklon odstotnih točk	18,23
Indeks težavnosti	0,55
Indeks zanesljivosti	0,88

I. del preizkusa znanja (umetnostno besedilo)

Naloge se navezujejo na neznano umetnostno besedilo **Ljudske pesmi Povodni mož** (*Slovenske ljudske pesmi*, MK Ljubljana, 1961). V I. delu preizkusa je 12 nalog oz. 15 točkovanih enot, povezanih z izhodiščnim umetnostnim besedilom, skupno število točk v tem delu je 24. Od možnih 24 točk so učenci povprečno dosegli **11,60 oz. 48,3 %** (lani nekoliko višji dosežek, 13,6 odstotne točke, 56,67 %). Pri reševanju nalog v tem delu preizkusa znanja so bili učenci manj uspešni kakor pri reševanju nalog v II. delu preizkusa, v katerem so naloge povezane z neumetnostnim besedilom (21,15 točk, 58,7 %). Letošnji nižji dosežek v I. delu od lanskega je pripisati pesemskemu besedilu, ki je za učence zahtevnejše pri njegovi razčlembi. Dosežek je primerljiv s predlanskim (10,90 točke oz. 45,42 %), takrat je bilo za preizkus izbrano dramsko besedilo, ki je tako kakor pesemsko za učence zahtevnejše od proznega besedila.

² Podatki o NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 3. obdobja vključujejo 1314 (11,47 % več kakor lani) preizkusov znanja učencev s posebnimi potrebami (od tega je največ, tj. 727 oz. 55,32 %, učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, lani 77,81 %), ki NPZ opravljajo z različnimi prilagoditvami (prilagojeni način izvajanja, prilagojeni preizkus znanja, možnost uporabe različnih dodatnih gradiv in pripomočkov, prilagojeni način vrednotenja); od teh preizkusov znanja je bilo 619 (47,1 %) preizkusov ovrednotenih prilagojeno.

Preglednica 4.2.1.2.2: Specifikacijska tabela, slovenščina, I. del, 3. obdobje

I. del (Umetnostno besedilo: *Povodni mož*, ljudska)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Zmožnost/izobraževalni cilj	Območje
SPREJEMANJE					
BRANJE UMETNOSTNIH BESEDIL Učenec samostojno in z razumevanjem tiho bere umetnostna besedila				zmožnost samostojnega branja, razumevanja in vrednotenja književnosti/umetnostnega besedila (UN, funkcionalni cilj, str. 61)	
RAZČLENJEVANJE					
1.	2	– doživlja, prepoznava in razume značilnosti pripovednih vrst – bajka, zgodovinski roman (UN, cilji, str. 78, 79); – loči realni in domišljjski svet (UN, cilji, str. 19); – po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: kdaj se je dogajalo (UN, st., str. 122); – prepozna pripovedovalca (UN, st., str. 123); – dogodke razvrsti po kronološke zaporedju (UN, st., str. 123)	– znanje – razumevanje/uporaba	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: bajka (UN, str. 89), glavna književna oseba (UN, str. 56)	rdeče
2. a	1	– ob napovedi branja književne zvrsti oz. vrste priključ v spomin temeljna določila književne zvrsti oz. vrste in pri tem upošteva medbesedilno izkušnost (UN, cilji, str. 76); izpiše, poimenuje in opiše refren (UN, st., str. 123); razlaga besedne zveze, ki so zanj nenavadne, glede na časovno in socialno zaznamovanost sloga (UN, cilji, str. 83)	– razumevanje – znanje	– izobraževalni cilj: ljudska pesem (UN, str. 56), refren (UN, str. 89)	rumeno rumeno
2. b	1				
3. a	1	– ob napovedi branja književne vrste priključ v spomin temeljna določila književne vrste in pri tem upošteva medbesedilno izkušnost (UN, cilji, str. 76)	– razumevanje – znanje/razumevanje	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: balada (UN, str. 88)	modro modro
3. b	1				
4.	2	– sledi dogajanju in ga povezuje s temo besedila, razčleni dogajanje na dogajalne enote (UN, st., str. 123)	– analiza	– zmožnost razumevanja UB	rumeno
5.	1	– po branju odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih: kje se je dogajalo (UN, st., str. 122)	– razumevanje	– zmožnost razumevanja UB; – izobraževalni cilj: književni prostor (UN, str. 89)	rumeno
6.	1	– prepozna realistično pripoved (UN, st., str. 118)/zazna razliko med dogajanjem v domišljjskem in realnem svetu (UN, cilji, str. 22)	– razumevanje	– zmožnost razumevanja UB	rumeno
7.	1+1	– odgovori na vprašanja /.../ zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo (UN, st., str. 122)-	– analiza/sinteza	– zmožnost razumevanja UB	modro
8.	1	– pisno izrazi temo (UN, cilji, str. 87)	– sinteza	– zmožnost razumevanja UB	modro
9.	1 + 1 (P)	– loči glavne in stranske osebe (UN, cilji, str. 75), loči glavno in stransko dogajanje (UN, cilji, str. 76)	– analiza – uporaba	– zmožnost razumevanja UB	nad modrim
10.	1	– zapiše (racionalno) razlago, dopolni literarni svet, predvidi dele zgodba (UN, cilji, str. 51)	– analiza/sinteza	– zmožnost razumevanja UB	nad modrim

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Zmožnost/izobraževalni cilj	Območje
11.	2	– pregledno pozna književnike in njihova dela: Valentin Vodnik, Ivan Tavčar, Janez Menart (UN, st., str. 125)	– znanje	– izobraževalni cilj: Valentin Vodnik, Ivan Tavčar, Janez Menart (UN, str. 125)	nad modrim
		TVORJENJE			
12.	4 + 2 (P)	– <i>primerja različne tipe književnih oseb</i> , opiše posebnosti videza, govora in značaja književne osebe (UN, st., str. 123)	– sinteza – uporaba	– zmožnost razumevanja UB; – zmožnost tvorjenja strokovnih in publicističnih besedil o literaturi (UN, cilji, str. 85)	A: rdeče B: modro
Skupaj	24				

Z nalogami v I. delu preizkusa se preverja zmožnost samostojnega književnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila, metaforična zmožnost in literarnovedno znanje – 11 nalog, skupaj 18 točk, in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom – 1 naloga, 12. A-del: zmožnost tvorjenja krajšega besedila, 12. B-del: slovnično-pravopisna in slogovna zmožnost, skupaj 6 točk).

Zmožnost samostojnega književnega branja se preverja z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja neznanega pesemskega besedila oziroma njegovih delov (delno 1., 3. a-del, 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. naloga, 9 točkovanih enot, od tega 2 točki za pravopisno zmožnost pri 7. in 9. nalogi, skupaj 13 točk). Med nalogami so naloge, ki preverjajo razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (delno 1., 2. a-del, 1 točka, in 3. b-del, 1 točka); literarnovedno znanje se preverja tudi s samostojnima nalogama (2. b-del naloge in 11. naloga, skupaj 3 točke). Zmožnost tvorjenja poustvarjalnih oziroma »strokovnih« besedil o književnosti pa se preverja s tvorbeno nalogo, ki združuje recepcijsko zmožnost in zmožnost samostojnega tvorjenja besedila (12. naloga, 2 točkovani enoti, A-del vsebina, 4 točke, in B-del 2 točki, slovnično-pravopisna in slogovna zmožnost, skupaj 6 točk). Razmerje med nalogami in točkami za preverjanje posamezne zmožnosti oziroma znanja je povezano z izborom izhodiščnega besedila in se od preizkusa do preizkusa razlikuje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega umetnostnega besedila:

S temi nalogami se preverja razumevanje in upoštevanje zapisa v izhodiščnem besedilu. Delno 1. naloga – prepoznavanje literarne vrste in prvin umetnostnega besedila v povezavi z izhodiščnim besedilom, presoja dogajanja glede na verjetnost oziroma domišljijaskost, časovni razpon dogajanja v besedilu, prepoznavanje pripovedovalca in časovna umestitev dogodkov v dogajalnem poteku. Naloga spada v rdeče območje v zgornjo četrtino dosežkov in je bila za učence zahtevnejša. 3. a-del naloge – zaznavanje baladnega vzdušja v pesmi in utemeljevanje le-tega s podatki v pesmi, spada v modro območje (učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov); 4. naloga – dopolnjevanje manjkajočih dogajalnih enot glede na baladno dogajanje, 5. naloga – določanje dogajalnih prostorov, 6. naloga – zaznavanje razlik med dogajanjem v realnem in domišljijaskim svetu in njihova utemeljitev, 4., 5. in 6. naloga spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov); 7. naloga – razumevanje vzročno-posledičnih razmerij v delu besedila, 8. naloga – razumevanje teme, 7. in 8. naloga spadata v modro območje, rešili so ju namreč le učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov; 9. naloga – določanje glavne književne osebe in utemeljitev glede na njena pomembna dejanja, 10. naloga – utemeljitev prepovedi, ki so preprečile delovanje glavne književne osebe; 9. in 10. naloga sta se izkazali za zelo zahtevni, saj spadata v območje nad modrim, kar pomeni, da je z več kot 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z dosežki v zgornji četrtini.

V tem sklopu so večinoma naloge kratkih odgovorov v povedih (3. a-del, 4., 5., 7., 8., 9. in 10. naloga) in ena naloga alternativnega tipa, in sicer določanje literarnih prvin v povezavi z izhodiščnim besedilom (1. naloga). Indeksi težavnosti pri nalogah, kjer je bil odgovor v obliki povedi, so takšni: 3. naloga – a-del IT 0,49; 4. naloga – IT 0,63; 5. naloga – IT 0,70; 6. naloga – IT 0,64; 7. naloga – IT 0,51; 8. naloga – IT 0,41; 9. naloga – IT 0,21, in 10. naloga – IT 0,23. Zadnji dve nalogi z dokaj nizkim IT-jem (spadata v območje nad modrim) ponovno potrjujeta, kakor je bilo ugotovljeno že na predhodnih NPZ-jih, da učenci pri tvorjenju samostojnih odgovorov/ugotovitev na podlagi predvsem posrednih pa tudi neposrednih podatkov v izhodiščnem besedilu niso dovolj usposobljeni, zato takšnih nalog bodisi niti ne rešujejo ali so njihovi odgovori zelo pomanjkljivi.

Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni** (3., 4., 5., 7., 8. in 9. naloga) in kot **temeljni** (delno 1., 6., in 10. naloga).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje književnega besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (delno 1., 2. a- in 3. b-naloga, skupaj 4 točke).

Z navedenimi nalogami se preverja prepoznavanje oz. razumevanje nekaterih osnovnih značilnosti proznega besedila, ljudske pesmi in literarne vrste (balada) oz. prenos značilnosti balade na izhodiščno besedilo. 2. a-naloga (naloga izbirnega tipa) – prepoznavanje značilnosti ljudske pesmi v povezavi z izhodiščnim besedilom, naloga spada v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov); delno 1. naloga je alternativnega tipa (pravilna ali nepravilna trditev); pri 3. b-nalogi gre za nalogo kratkih odgovorov. Indeks težavnosti je za 1. nalogo 0,57, 2. a 0,73 (rumeno območje) in za **3. b-nalogo** je IT 0,37 (modro območje). Baladne značilnosti so pri 3. b-del nalogi učenci določali manj uspešno, kakor je bilo pričakovano, saj je balada ena izmed vrst pesemskih besedil, ki jo v 3. triletju OŠ obravnavajo tako v povezavi s Prešernovo balado *Povodni mož* kot tudi pri ljudski pesmi. Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni pri nalogah 2. a in 3. b ter delno pri 1. nalogi.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo literarnovedno znanje (2. b-del in 11. naloga, skupaj 3 točke).

Nalogi preverjata zmožnost določanja značilnosti ljudskega slovstva (2. b-naloga, izbira ustreznih trditev o značilnostih ljudskega slovstva, spada v rumeno območje) in literarnozgodovinske opredelitve (11. naloga – poimenovanje dveh književnih obdobij, razsvetljenstvo in sodobna književnost, poimenovanje avtorjev *Dramila* Valentina Vodnika in *Kmečke balade* Janeza Menarta in določitev avtorja *Visoške kronike* iz književnega obdobja realizem). 2. b-naloga je naloga izbirnega tipa, 11. pa je naloga dopolnjevanja razdelkov v preglednici. Indeksa

težavnosti pri nalogah: 2. b – 0,72 in **11. naloga** – 0,19; ta naloga spada v območje nad modrim, kar je podoben dosežek kakor pri prejšnjih NPZ-jih, saj so za učence takšne naloge zelo zahtevne. Predmetna skupina predvideva, da je usvajanje književnih obdobij z avtorji in kanonskimi besedili pri pouku obravnavano nepovezano glede na pomen avtorjev ter njihovih del v določenem književnem obdobju. Cilji/standardi, ki jih preverjata nalogi, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni pri 11. nalogi, temeljni pa pri 2. b-nalogi.

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (12. naloga, 6 točk). Naloga preverja zmožnost tvorjenja »strokovnega« besedila, v katerem učenec primerja dve književni osebi, in sicer ženski književni osebi, ki nastopata v ljudski pesmi *Povodni mož* (Micika) in v Prešernovi baladi (Urška) z istim naslovom. Vključuje tudi upoštevanje jezikovnih (pravopisno-slovnicih) pravil ter slogovne ustreznosti. Kriterija za vrednotenje tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu sta dva: 4 točke od 6 za vsebino (upoštevanje petih pomenskih sestavin za podobnosti in razlike med književnima osebama – kriterij A, za pet upoštevanih sestavin 4 točke, za štiri 3, za tri 2 in za dve 1 točka) in 2 točki za jezikovno pravilnost (kriterij B). IT vsebinskega dela (kriterij A) je 0,58, lani 0,67; naloga spada v rdeče območje (zgornja četrtina dosežkov). IT pravopisno-slovnicega dela te naloge (kriterij B) pa je 0,41 (naloga spada letos v modro območje – zgornja desetina dosežkov); lani 0,51 in predlani 0,40, kar je podobno letošnjemu IT-ju. Skupni IT naloge je 0,49, lani 0,61 in je tako nižji od lanskega; podoben IT je bil leta 2010 (0,46) in leta 2009 (0,42), kar je verjetno posledica tega, da je izhodiščno besedilo pesemsko, enako, kakor je bilo leta 2009. Dosežki učencev so ob pesemskem besedilu, podobno tudi pri dramskem (2010), nižji, kot če je v preizkusu prozno besedilo. Cilji/standardi, ki jih naloga preverja, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni. Razlog za nižji dosežek v B-delu naloge je tudi v tem, da se jezikovna pravilnost vrednoti le pri odgovoru, za katerega je učenec pri »vsebin« (kriterij A) prejel najmanj 2 točki. Naloga se je tretjič doslej izkazala za manj zahtevno od tvorbnih nalog v II. delu (neumetnostno besedilo, pripoved o dogodku). Lani so bili učenci drugič uspešnejši pri tvorbi nalogi ob umetnostnem besedilu, letos tretjič (lani ob neumetnostnem opisu države). To pokaže primerjava tako skupnih IT-jev (v I. delu je IT 0,49, lani 0,61, v II. delu pa je 0,45, lani 0,40) kot tudi posameznih IT-jev; IT za vsebinski del v I. delu preizkusa, kriterij A, je 0,58 (lani 0,67), II. delu preizkusa, kriterij A, je IT 0,49 in za jezikovni del odgovorov/besedil, kriterij B, v I. delu – 0,41, lani 0,51 in v II. delu – 0,41, lani 0,36. V obeh delih je kriterij B razmeroma nizek glede na A-kriterij, saj se jezikovna pravilnost vrednoti le pri odgovoru, za katerega je učenec pri »vsebin« (kriterij A) prejel najmanj 2 točki. Nižje dosežke v II. delu PK povezuje z dolžino izhodiščnega besedila, s številom nalog in tem, da se je tvorba nalog navezovala na izhodiščno besedilo (učenci so morali podatke za tvorjenje besedila poiskati tudi v izhodiščnem besedilu).

IT tvorbnih nalog ob umetnostnem besedilu (**12. naloga**, A- in B-del, IT 0,49) ob koncu 3. obdobja je letos nižji od IT-ja tvorbnih nalog ob koncu 2. obdobja (**10. naloga**, A- in B-del – IT 0,55). Le lani je bil ob koncu 2. obdobja (IT 0,40) nižji kakor ob koncu 3. obdobja (IT 0,61), kar kaže na dejstvo, da je pesniško ali dramsko besedilo za učence zahtevnejše od pripovednega besedila. Enako velja za IT jezikovne pravilnosti obeh tvorbnih nalog (kriterij B v 2. obdobju IT 0,41 in kriterij B v 3. obdobju IT 0,41).

Enako kakor v preteklih letih PK tudi letos ugotavlja, da je na podlagi ponavljajoče se nižje uspešnosti pri tvorbnih nalogah (še posebej ob neumetnostnem besedilu), ki zahtevajo vračanje v izhodiščno besedilo, mogoče sklepati, da je v učni proces vključenih premalo tovrstnih nalog oziroma samostojnega dela z besedili in samostojnega tvorjenja pisnih besedil učencev o/ob besedilih. Tvorbne dejavnosti ob umetnostnem in neumetnostnem besedilu bi bilo treba spremljati tudi v kontekstu učnega procesa, ne le z NPZ-jem, predvsem pa premisliti, kako bi bilo mogoče z ustreznim spopolnjevanjem učiteljev doseči zvišanje (pisne) sporazumevalne zmožnosti učencev. Nezanemarljivo je prav tako tudi izobraževanje bodočih učiteljev slovenščine po prenovljenih bolonjskih programih na obeh Filozofskih fakultetah v Ljubljani in Mariboru ter na Fakulteti za humanistične študije v Kopru (www.zrss.si/bralnapišmenost/files/ZBORNIK_BRALNA_PISMENOST_2011.pdf, str. 44–45), saj bi le-ti morali vsebovati več didaktike slovenščine, ki bi diplomante usposabljala za sodobno poučevanje slovenščine v osnovni šoli. Zmožnost pisnega tvorjenja besedil o/ob izhodiščnem besedilu in zmožnost utemeljevanja na podlagi podatkov v izhodiščnem besedilu je poleg zmožnosti samostojnega kritičnega branja in razumevanja besedil temeljni cilj pouka slovenščine, obe zmožnosti pa sta ključni tudi za uspešnost učencev pri vseh drugih predmetih.

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa znanja zajemajo znanje/poznavanje (delno 1., 2. b-del, delno 3. b-del in 11. naloga), razumevanje in uporabo (1., 2. a-del, delno 3. a-del, delno 3. b-del, 5., 6., delno 9. in 12. naloga, B-kriterij) ter samostojno reševanje novih problemov (analiza in sinteza: 4., delno 7., delno 9., 10. in 12. naloga /A-kriterij/). 7. in 9. naloga sta bili točkovani s po dvema točkama, od tega je bila pri vsaki nalogi 1 točka za pravopisno pravilnost. V tem delu preizkusa ima najnižji IT **11. naloga** (0,19), ki preverja literarnovedno znanje o umestitvi avtorjev in njihovih del v literarno obdobje oz. opredelitev literarnega obdobja glede na avtorje in njihova dela. Dokaj nizek IT (0,29) je imela tudi podobna naloga, ki je preverjala literarnovedno znanje v lanskem letu, kar kaže, da je to znanje učencev šibko. Nalogi z naslednjima najnižjima IT-jema sta 9. (0,21) in 10. naloga (0,23); 9. naloga preverja analitično zmožnost, tj. razlikovanje med glavnimi in stranskimi književnimi osebami. Kot dokaj zahtevna naloga v tem delu se je proti pričakovanjem izkazala prav 9. naloga (naloga kratkih odgovorov), ki je od učencev zahtevala določanje glavne književne osebe in utemeljitev ustrezne izbire glede na njena

pomembna dejanja v baladnem dogajanju. Natančno branje izhodiščnega besedila in sklepanje na podlagi besedilnih podatkov sta za učence še vedno zelo zahtevni dejavnosti, kar kaže na premalo razvito bralno zmožnost oz. zmožnost kritičnega branja. 10. naloga je bila predvidoma težja, zahtevala je, da učenci iz besedila ugotovijo, zakaj je bajčna oseba povodni mož lahko tudi nemočna, ko gre za prepovedi, ki mu onemogočajo ponovno ugrabitev Micike. V besedilu prepovedi niso bile neposredno izražene, zato so bile takšne naloge tudi v predhodnih preizkusih zahtevnejše. Naloga določanja teme je imela v lanskem letu IT 0,60, kar je bil boljši dosežek kakor v prejšnjih letih, medtem ko je letošnji IT ponovno nižji – 0,41 (8. naloga). Na podlagi dosežkov pri določanju teme lahko sklepamo, da učitelji temu pri delu v razredu namenjajo več pozornosti predvsem pri proznem besedilu, kar je za učence enostavnejše kakor pri določanju teme pri pesemskem oz. dramskem besedilu. Za zanesljivejše ugotovitve bo treba dosežke spremljati tudi v prihodnje. Dokaj nizek IT pa ima tako kakor v preteklosti literarnovedna naloga utemeljevanja odgovora (baladne značilnosti) na podlagi besedilnih podatkov (3. b-naloga – IT 0,37). Če sklepamo po nalogah in dosežkih tovrstnih nalog v prejšnjih letih, ugotavljamo, da je za učence takšen način utemeljevanja še vedno dokaj zahteven.

Taksonomske naloge niso prezahtevne, preverjajo znanje na ravni znanja, 2 točkovani enoti (4 točke), razumevanja, 4 točkovane enote (4 točke), znanja, razumevanja/uporabe, 2 točkovani enoti (3 točke), uporabe, 2 točkovani enoti (3 točke), in na ravni samostojnega reševanja novih problemov, 5 točkovanih enot (analiza in sinteza, skupaj 10 točk).

Porazdelitev dosežkov pri nalogah, povezanih z umetnostnim besedilom, je bolj kakor v preteklih letih v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu, saj je I. del preizkusa znanja ustrezno občutljiv za zaznavanje razlik v bralni zmožnosti predvsem učencev z visokimi dosežki pri NPZ-ju. Podobno kakor v preteklih letih je tudi letos razvidno, da je samostojno tvorjenje odgovorov za učence razmeroma zahtevno, še zlasti, če je treba podatke iskati v izhodiščnem besedilu, oblikovati samostojno trditev in jo utemeljiti oziroma ponazoriti s primeri iz besedila, kaže pa se tudi, da je pesemsko besedilo za sprejemanje učencem zahtevnejše od pripovednega besedila.

II. del preizkusa znanja (neumetnostno besedilo)

Izhodiščno besedilo v II. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – publicistično besedilo z naslovom **Expo 2010 zaključen: slovenski paviljon dobil zlato nagrado za kreativnost**, prirejeno po besedilih, objavljenih na spletnih straneh, december 2010. V tem delu preizkusa je 22 nalog in 25 točkovanih enot (isto število nalog in 3 točkovane enote manj kakor lani), povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 36. Od možnih 36 točk v II. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 21,15 točke (58,7 %). Povprečni dosežek je nekoliko višji kakor v prejšnjih dveh letih: lani 19,20 točke (53 %), v šolskem letu 2009/2010 19,63 točke (54,53 %), v šolskem letu 2008/2009 22,64 točke ali 62,89 %, v šolskem letu 2007/2008 23,14 točke ali 64,28 %.

Preglednica 4.2.1.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina, II. del, 3. obdobje

II. del (Neumetnostno besedilo: EXPO 2010 zaključen: slovenski paviljon dobil zlato nagrado za kreativnost)

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe/zmožnost/izobraževalni cilj	Območje
SPREJEMANJE					
BRANJE NEUMETNOSTNIH BESEDIL Učenec prebere strokovna in publicistična besedila (navedena v učnem načrtu) – UN, st., str. 120: poročila o aktualnih/zanimivih dogodkih (UN, cilji, 7., 8., 9. razred, str. 66) nato pa:				zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja neznanega neumetnostnega besedila	
RAZČLENJEVANJE					
1.	1	– prepozna temo besedila (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno
2.	1	– določi naslovnika (UN, st., str. 119)	– razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlemba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin/naslovnika	zeleno
3.	1	– prepozna namen in temo besedila (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– naklonska razčlemba; – zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena; – pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno
4.	2	– določi naslovnika in navede tiste jezikovne prvine, iz katerih je to razvidno (UN, st., str. 119); – določi, ali je besedilo neumetnostno in svoje mnenje utemelji (UN, st., str. 120); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122)	– znanje – razumevanje	– okoliščinska/pragmatična razčlemba; – zmožnost prepoznavanja okoliščin/naslovnika; – metajezikovna razčlemba; – izobraževalni cilj: neumetnostno besedilo (UN, cilji, 8. r., str. 73)	rumeno
5.	1	– določi, ali je besedilo publicistično in svoje mnenje utemelji (UN, st., str. 120); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122)	– znanje/razumevanje	– metajezikovna razčlemba; – izobraževalni cilj: publicistično besedilo (UN, cilji, 9. r., str. 73)	nad modrim
6.	1	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	zeleno
7.	1	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila	nad modrim
8.	1	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja dela besedila	rdeče

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe/zmožnost/izobraževalni cilj	Območje
9.	2	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120)	– razumevanje – uporaba	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost	modro
10.	2	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120); – presodi (ne)resničnost navedenih podatkov (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	rumeno
11.	1	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120); – uporabi veliko začetnico v znanih stvarnih imenih (UN, st., 2. tril., str. 116)	– znanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – pravopisna zmožnost	modro
12.	2	– različne pomene iste besede ponazori v rabi (UN, st., str. 121)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – poimenovalna zmožnost	zeleno
13.	2	– dani stalni besedni zvezi določi prvotni in preneseni pomen ter ju ponazori v rabi (UN, st., str. 121)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila; – poimenovalna zmožnost	rumeno
14.	1	– besedam poišče člane iste besedne družine (UN, st., str. 121); – najde samostalnike (UN, st., str. 120); – najde pridevnike (UN, st., 2. tril., str. 116); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: besedna družina, samostalnik, pridevnik (UN, cilji, 2. triletje, 6. r., str. 43, 3. tril., str. 73)	modro
15.	2	– najde samostalnike in jim določi spol, število in sklon (UN, st., str. 120); – najde pridevnike in jim določi spol, število in sklon (UN, st., 2. tril., str. 116)	– uporaba	– metajezikovna razčlenba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost	rumeno
16.	1	– glagolom iz besedila zamenja vid (UN, st., str. 120); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – izobraževalni cilj: glagol, časovna oblika (UN, cilji, 6. r., str. 43, 3. tril., str. 73), glagolski vid, dovršnik, nedovršnik (UN, cilji, 8. r., str. 73)	rdeče
17.	1	– napiše glavne števnike do 1000 s števki in črkami (UN, st., 2. tril., str. 116)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – pravopisna zmožnost	rdeče
18. a	1	– besede iz besedila uvrsti med pridevnike in prislove in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije (UN, st., 2. tril., str. 117)	– uporaba	– metajezikovna razčlenba; – metajezikovna zmožnost	rdeče
18. b	1	– besede iz besedila uvrsti med pridevnike in prislove in jim določi osnovne oblikoslovne kategorije (UN, st., 2. tril., str. 117); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122)	– znanje	– metajezikovna razčlenba; – metajezikovna zmožnost	rumeno
19.	1	– najde bistvene podatke (UN, st., str. 120)	– razumevanje	– pomenska razčlenba; – zmožnost razumevanja besedila	rdeče

Naloga	Točke	Dejavnost, cilj/standard	Taksonomska stopnja	Vrsta razčlenbe/zmožnost/izobraževalni cilj	Območje
20.	3	<ul style="list-style-type: none"> – v vprašalni povedi najde vprašalnico in nanjo smiselno odgovori (UN, st., 2. tril., str. 116); – s pravilnim veznikom oz. predložno zvezo izrazi logična razmerja med dejanji (dobnostno) (UN, st., str. 121); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122) 	<ul style="list-style-type: none"> – razumevanje – uporaba 	<ul style="list-style-type: none"> – pomenska razčlemba; – zmožnost razumevanja besedila; – upovedovalna/skladenjska zmožnost; – pravopisna zmožnost 	rumeno
21. a	1	<ul style="list-style-type: none"> – v dvostavčnih povedih določi vrste odvisnikov (UN, st., str. 122) 	<ul style="list-style-type: none"> – uporaba 	<ul style="list-style-type: none"> – metajezikovna razčlemba; – upovedovalna/skladenjska zmožnost 	rumeno
21. b	1	<ul style="list-style-type: none"> – v dvostavčnih povedih določi glavne in odvisne stavke (UN, st., str. 122); – pri obravnavi besedil uporablja temeljne jezikoslovne izraze (UN, st., str. 122) 	<ul style="list-style-type: none"> – znanje 	<ul style="list-style-type: none"> – metajezikovna razčlemba; – izobraževalni cilj: glavni in odvisni stavek (UN, cilji, 8. razred, str. 73), predmet, osebek (UN, cilji, 7. razred, str. 73) 	rumeno
TVORJENJE					
22.	3 + 2	<ul style="list-style-type: none"> – napiše strokovno besedilo, in sicer ob pisni pripravi, upošteva tudi zunanjo oblikovanost besedila in pravopisna pravila (UN, st., str. 121) – pripoved o dogodku (UN, cilji, 8. r., str. 68) 	<ul style="list-style-type: none"> – analiza – sinteza – uporaba 	<ul style="list-style-type: none"> – zmožnost razumevanja NUB; – zmožnost, tvorjenja besedila dane besedilne vrste; poimenovalna zmožnost, upovedovalna/ skladenjska zmožnost, slogovna zmožnost, pravopisna zmožnost 	A: rdeče B: modro
Skupaj	36				

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in najdenja v njem (21 naloga, 31 točk) ter zmožnost tvorjenja besedila (zadnja naloga – tvorjenje krajšega besedila dane besedilne vrste, 5 točk).

Zmožnost razumevanja besedila ali dela besedila se preverja z desetimi nalogami, tri naloge od teh pa poleg te zmožnosti preverjajo še katero drugo (1., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 19. in 20. naloga), zmožnost prepoznavanja namena besedila v povezavi s temo z eno nalogo (3. naloga), zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila z dvema nalogama (2. in 4. naloga, slednja poleg tega preverja še eno zmožnost) ter metajezikovno zmožnost s sedmimi nalogami (delno 4. naloga, 5., 14., 16., 18. a- in b-naloga, 21. a- in b-naloga). Upovedovalno ali skladijsko zmožnost, poimenovalno in pravopisno zmožnost preverjajo naloge, ki poleg tega preverjajo še katero drugo zmožnost:

- upovedovalno ali skladijsko zmožnost preverjajo 9., 15., 20., 21. a- ter 22. naloga,
- poimenovalno zmožnost preverja 12. naloga,
- pravopisno zmožnost pa 11., 17., 20. ter 22. naloga.

Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja z 22. nalogo (tj. pisanje besedila z bistvenimi podatki iz izhodiščnega besedila, ki zajema vrsto podzmožnosti, med drugim tudi pravopisno; 5 točk). Razmerje med nalogami in točkami za posamezno razčlemba je povezano z izborom izhodiščnega besedila (odvisno je od besedilne vrste in zanjo značilnih jezikovnih sredstev oziroma gradnikov ter od vsebine) in se od preizkusa do preizkusa razlikuje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost razumevanja besedila (1., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 13., 19. in 20. naloga): Naloge preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila (zmožnost povzemanja teme, odgovarjanje na vprašanja o vsebini besedila) oziroma delov besedila (zmožnost povzemanja podtem, odgovarjanje na vprašanja o bistvenih podatkih) in zmožnost razumevanja pomenov besed v sobesedilu. Tri naloge preverjajo še metajezikovno, upovedovalno in pravopisno zmožnost.

Naloge so oblikovane kot naloga izbirnega tipa (1. naloga), naloge, ki zahtevajo kratek odgovor (7., 8., 9., 11. naloga), naloga alternativnega tipa (6., 10., 13. naloga), naloga, ki zahteva izpis (19. naloga), in naloga dopolnjevanja (20. naloga).

Naloge so različno zahtevne in dobro kažejo razlike v znanju učencev tako z nizkimi kot z visokimi skupnimi dosežki – 1. naloga (o čem predvsem govori izhodiščno besedilo) je uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje); prav tako tudi 6. naloga (poišči ustrezne podatke); nekoliko zahtevnejše so bile 10. (ali so trditve pravilne), 13. (kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besedne zveze) in 20. naloga (napiši vprašalno poved), ki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov). Zahtevnejši sta 8. naloga (kako se je notranjost paviljona povezovala s temo *Odprta knjiga*) in 19. naloga (izpis dela povedi, ki izraža zahvalo), ki spadata v rdeče območje, v zgornjo četrtino dosežkov. V modro območje – uspešno so jo rešili samo učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov – spadata 9. (zakaj je Slovenija izbrala temo *Odprta knjiga*) in 11. naloga (napiši naslova razstavljenih knjig). Kot zelo zahtevna se je pokazala 7. naloga (kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s skupno temo svetovne razstave). Ta naloga spada v območje nad modrim, kar pomeni, da je z več kot 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z dosežki v zgornji desetini. Taksonomsko naloge niso zahtevne, preverjajo znanje na ravni razumevanja, 9. in 20. naloga poleg razumevanja tudi uporabo.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila (2. in 4. naloga): 2. naloga preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – prepoznavanje naslovnika (zeleno območje), 4. naloga pa preverja zmožnost prepoznavanja naslovnika in vrste besedila, poleg tega pa meri tudi metajezikovno zmožnost (rumeno območje). Taksonomsko nalogi merita razumevanje, 4. tudi znanje.

Uspešnost učencev pri reševanju naloge, ki preverja zmožnost prepoznavanja namena besedila (3. naloga): 3. naloga preverja zmožnost razumevanja besedila – prepoznavanje namena besedila v povezavi s temo. Naloga je uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje). Taksonomsko naloga meri razumevanje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo metajezikovno zmožnost (delno 4. naloga, 5., 14., 16., 18. a- in b-naloga, 21. a- in b-naloga): To so naloge, ki preverjajo funkcionalne in izobraževalne cilje, obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi – preverjanje metajezikovne zmožnosti v povezavi z razumevanjem izhodiščnega besedila – prepoznavanje pojma javno in neumetnostno besedilo (4. naloga); prepoznavanje značilnosti publicističnega besedila (5. naloga); prepoznavanje samostalnika in pridevnika ter besedne družine (14. naloga), pretvorba glagolskega vida (16. naloga), zapis ustreznih vprašalnic za pridevnik in prislov (18. a-naloga) ter prepoznavanje pridevnika in prislova (18. b-naloga); zapis ustrezne vprašalne povedi za odvisni stavek (21. a-naloga) ter prepoznavanje odvisnega stavka (21. b-naloga).

Naloge so različno zahtevne in kažejo razlike v znanju učencev z visokimi skupnimi dosežki – učenci z nizkimi dosežki (spadajo v zeleno območje) niso uspešno rešili nobene od teh nalog; učenci z dosežki okoli polovice (rumeno območje) so uspešno rešili štiri naloge (4., 18. b-, 21. a- in 21. b-naloga). Učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtnine dosežkov (rdeče območje), so poleg teh uspešno rešili 16. in 18. a-nalogo. Kot zelo zahtevna se je pokazala 14. naloga, ki spada v modro območje, uspešno so jo rešili samo učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov. Najzahtevnejša je bila **5. naloga**. Imela je tudi najnižji indeks težavnosti v tem delu preizkusa. Ta naloga spada v območje nad modrim, kar pomeni, da je z več kot 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z dosežki v zgornji desetini. Naloga zahteva samostojno tvorjenje in zapis odgovora ter utemeljitev iz jezikovnih in zgradbenih značilnosti besedila.

Cilji/standardi, ki jih preverjajo te naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni** in **temeljni**. Taksonomsko naloge preverjajo znanje na ravni znanja/poznavanja, razumevanja in uporabe.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo upovedovalno ali skladiščno zmožnost (9., 15., 20., 21. a- in 22. naloga): Naloge upovedovalno zmožnost preverjajo le kot podzmožnost, kar pomeni, da poleg te preverjajo še katero drugo zmožnost.

To so naloge, ki preverjajo zmožnost razumevanja, pretvarjanja in tvorjenja povedi ter zvez povedi. 9. naloga je poleg razumevanja preverjala tudi zmožnost tvorjenja povedi, 15. naloga je zahtevala dopolnitev enostavne povedi z oblikoslovno pravilnima besednima zvezama, 20. in 21. a-naloga zmožnost tvorjenja vprašalne povedi, 22. naloga pa pisanje besedila z bistvenimi podatki iz izhodiščnega besedila.

Naloge so različno zahtevne in kažejo razlike v znanju učencev z visokimi skupnimi dosežki – učenci z nizkimi dosežki (spadajo v zeleno območje) niso uspešno rešili nobene od teh nalog; učenci z dosežki okoli polovice (rumeno območje) so uspešno rešili 3 naloge (15., 20. in 21. a-nalogo); učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtnine dosežkov (rdeče območje), so poleg teh uspešno rešili 22. nalogo. Kot zelo zahtevna se je pokazala 9. naloga, ki so jo uspešno rešili samo učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov; naloga spada v modro območje. Taksonomsko te naloge merijo razumevanje in uporabo, 22. naloga sintezo.

Uspešnost učencev pri reševanju naloge, ki preverja poimenovalno zmožnost (12. naloga): 12. naloga preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem besedila. Nalogo je uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine določajo mejo spodnje četrtnine dosežkov (zeleno območje). Taksonomsko naloga meri razumevanje.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo pravopisno zmožnost (11., 17., 20. in 22. naloga): To so naloge, ki preverjajo obvladanje prvin in pravil pisanja slovenskega jezika v skladu s cilji iz učnega načrta. 11. naloga je preverjala zmožnost pravnega zapisa naslovov knjig in velike začetnice, 17. naloga je preverjala zapis glavnih števnikov, 20. naloga zapis vprašalnih povedi, 22. naloga pa pravopisno pravičen zapis samostojnega besedila (kriterij B).

Naloge so različno zahtevne in kažejo razlike v znanju učencev z visokimi skupnimi dosežki – učenci z nizkimi dosežki (spadajo v zeleno območje) niso uspešno rešili nobene od teh nalog; učenci z dosežki okoli polovice (rumeno območje) so uspešno rešili eno nalogo (20. nalogo); učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtnine dosežkov (rdeče območje), so poleg te uspešno rešili 17. nalogo. Kot zelo zahtevni sta se pokazali 11. in 22. naloga, kriterij B, ki so ju uspešno rešili samo učenci s skupnimi dosežki v zgornji desetini dosežkov; nalogi spadata v modro območje.

22. naloga je sestavljena iz dveh kriterijev: kriterij A pomeni vsebino, kriterij B pa jezikovno pravilnost (tj. pravopisno in slovnično pravilnost). Potrebno je upoštevati tudi način vrednotenja: jezikovna pravilnost se vrednoti le pri odgovoru, za katerega je učenec pri »vsebini« (kriterij A) prejel najmanj 2 točki. Dosežke letošnjega leta (IT 0,41) lahko primerjamo z dosežki prejšnjih let: lani je bil IT za jezikovno pravilnost 0,36, predlani 0,40, leta 2009 0,47, leta 2008 pa 0,59. Letošnji dosežek je torej nekoliko višji od lanskega, vendar se nalogi lani in letos uvrščata v modro območje. Dosežki učencev za jezikovno pravilnost (tj. pravopisno in slovnično pravilnost) že nekaj let kažejo, da imajo učenci slabše razvito pravopisno zmožnost oziroma da imajo težave z doseganjem ciljev iz učnega načrta, ki razvijajo pravopisno zmožnost učencev.

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (22. naloga, skupaj 5 točk): Naloge tvorjenja v obeh delih preizkusa najceloviteje preverjajo pisno sporazumevalno zmožnost učencev. V drugem delu preizkusa 22. naloga preverja zmožnost razumevanja izhodiščnega besedila ter zmožnost tvorjenja besedila z bistvenimi podatki iz izhodiščnega besedila, poleg tega pa še podzmožnosti, omenjene zgoraj: poimenovalno, upovedovalno, slogovno in pravopisno zmožnost.

Zmožnost tvorjenja krajšega besedila z bistvenimi podatki iz izhodiščnega besedila preverja **22. naloga**. Učenci so morali sami presoditi, kateri so bistveni podatki o sodelovanju Slovenije na EXPU 2010, in iz izhodiščnega besedila izbrati ustrezne podatke. Kriterij A je zajel vsebino, kriterij B pa jezikovno pravilnost (tj. slovnično in pravopisno pravilnost). Naloga po kriteriju A spada v rdeče območje, kar pomeni, da so jo uspešno rešili le učenci, katerih

skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, po kriteriju B pa v modro območje. Pri kriteriju A (vsebina) je IT 0,49, pri kriteriju B (jezikovna pravilnost) je IT 0,41. Lani je bil pri kriteriju A (vsebina) IT 0,40, kriteriju B (besedilna vrsta) 0,44, pri kriteriju C (jezikovna pravilnost) 0,36. Vse tri enote so bile uvrščene v modro območje. Učenci so nekoliko napredovali pri obeh kriterijih (vsebina in jezikovna pravilnost). Naloga preverja znanje na ravni sinteze.

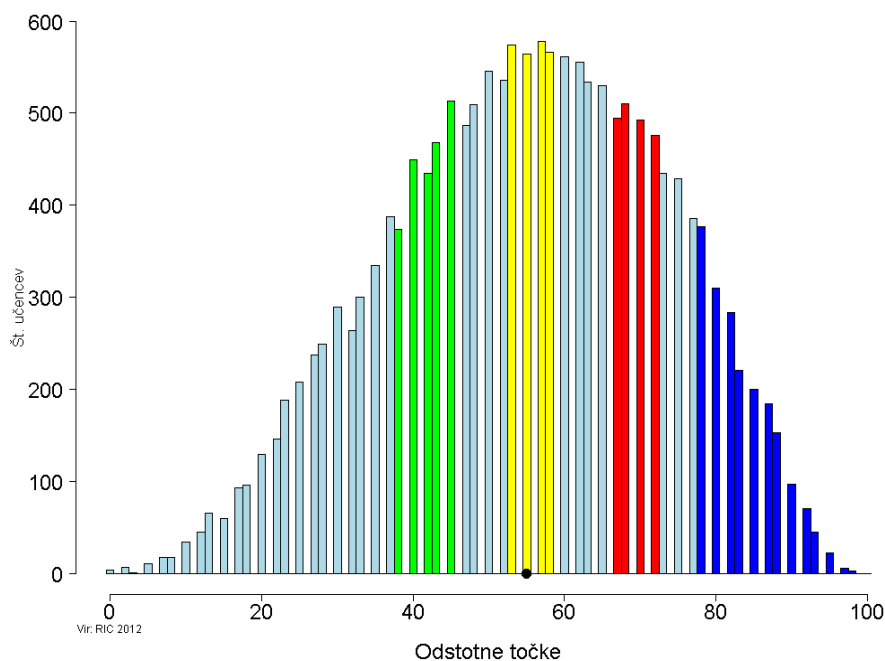
Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa: Večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe, znanje na ravni sinteze preverja 22. naloga.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Kvalitativni opisi znanja za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali pri NPZ-ju ob koncu 3. obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti vsebine, ki so skupne nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.1.2.1: Porazdelitev točk pri slovenščini, 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 3. obdobja določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov* (učenci z nizkim skupnim dosežkom/seštevkem točk pri preizkusu), so v povprečju s 65-odstotno uspešnostjo rešili 5 od skupaj 34 nalog v preizkusu znanja s skupaj 6 točkami od 60 možnih; vse naloge so v II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu), in sicer:

- naloga, ki preverja zmožnost samostojnega tihega branja in razumevanja neznanega neumetnostnega besedila – prepoznavanje teme (1. naloga – o čem predvsem govori izhodiščno besedilo; izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, R/= razumevanje/);
- naloga, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – prepoznavanje naslovnika (2. naloga – komu je namenjeno izhodiščno besedilo; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R, dosežek je visok tudi zaradi načina vrednotenja, ki dopušča precej splošne odgovore);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila – prepoznavanje namena besedila v povezavi s temo (3. naloga – s katerim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo; izbira pravilnega med štirimi odgovori, 1 t, R);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila – iskanje bistvenih podatkov (6. naloga – kateri podatki veljajo za sodelovanje Slovenije na svetovnih razstavah; izbira pravilnih med ponujenimi odgovori, 1 t, R), in

- naloga, ki preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem izhodiščnega besedila (12. naloga – kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besede; povezava besed z ustrezno razlago njihovega pomena, 2 t, R).

Vse navedene naloge v zelenem območju preverjajo cilje oziroma standarde, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni**. Taksonomsko vse naloge preverjajo znanje na ravni razumevanja.

Naloge ne vključujejo poznavanja strokovnih izrazov (izobraževalnih ciljev) iz učnega načrta.

Dosežki v zelenem območju (II. del preizkusa znanja) so primerljivi z lanskimi in z dosežki pri NPZ-jih v preteklih letih. Učenci z nizkimi skupnimi dosežki ob različnih izhodiščnih besedilih uspešno rešujejo naloge, ki preverjajo doseganje istih ciljev/standardov znanja – razumevanje okoliščin nastanka besedila, posameznih neposredno zapisanih podatkov, besed in besednih zvez v osnovnem pomenu.

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) pri letošnjem NPZ-ju ni bilo nalog, ki bi spadale v zeleno območje. V šolskem letu 2010/2011 sta bili v to območje uvrščeni dve nalogi s 3 točkami (ugotavljanje pravilnosti ponujenih trditev o izhodiščnem besedilu ter naloga, ki je zahtevala razumevanje dela izhodiščnega besedila in izpostavitve treh pomenskih enot). Šlo je za odlomek iz sodobnega proznega mladinskega besedila. V dveh letih pred tem v književnem delu preizkusa znanja prav tako ni bilo nalog, ki bi bile uvrščene v zeleno območje; šlo je za dramsko in pesemsko izhodiščno besedilo. Spremljanje podatkov NPZ-ja za več let tako kaže, da imajo učenci več težav z razumevanjem pesemskih in dramskih besedil, ne glede na to, ali so besedila sodobna ali starejša, in ne glede na njihovo dolžino, kakor z razumevanjem proznih besedil.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 11 nalog, od tega 1 nalogo delno, s skupaj 20 točkami (v I. delu 4 naloge s skupaj 6 točkami in v II. delu 7 nalog, od teh 1 delno, s skupaj 14 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- oba dela naloge, ki preverja poznavanje ljudskega slovstva (2. naloga; a-del – prepoznavanje/zaznavanje značilnosti ljudske pesmi, ki se pojavljajo v izhodiščnem besedilu – kateri značilnosti ljudske pesmi najdemo v izhodiščnem besedilu; označitev pravih odgovorov, 1 t, R), in b-del – presoja pravilnosti ponujenih trditev o ljudski književnosti/ljudskem slovstvu – kateri navedeni trditvi veljata za ljudsko slovstvo; naloga izbirnega tipa z dvema pravih odgovoroma, 1 t, Z /= znanje/poznavanje/);
- naloga, ki zahteva zmožnost presoje pomembnosti in razvrstitve posameznih dogajalnih enot izhodiščnega besedila (4. naloga – kateri dogajalni enoti manjkata; naloga zahteva zapis dveh dogajalnih enot, 2 t, A /= analiza/);
- naloga, ki zahteva razumevanje dogajalnega prostora v izhodiščnem besedilu (5. naloga – na koliko različnih dogajalnih prostorih poteka dogajanje /izogniti se je treba upoštevanju ponovitve dogajalnega prostora/; zapis zahtevanega podatka, 1 t, R), in
- naloga, ki zahteva presojo dogajanja v izhodiščnem besedilu z vidika verjetnosti/možnosti glede na zakonitosti realnega sveta (6. naloga – ali je izhodiščno besedilo pripoved o stvarnem/verjetnem dogajanju; izbira odgovora NE ter samostojno tvorjenje in zapis odgovora, 1 t, R).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – prepoznavanje naslovnika in vrste besedila ter metajezikovno zmožnost (4. naloga – utemeljitev, zakaj je izhodiščno besedilo javno in zakaj neumetnostno; dopolnitev povedi, 2 t, Z, R);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja dela besedila (10. naloga – ali so navedene trditve o notranjosti slovenskega paviljona pravilne; presoja pravilnosti ponujenih trditev, 2 t, R);
- naloga, ki preverja poimenovalno zmožnost v povezavi z razumevanjem besedila (13. naloga – kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besedne zveze; izbira ustrezne razlage pomena, 2 t, R);
- naloga, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (15. naloga – besedne zveze v oklepajih postavi v pravilno obliko; dopolnitev povedi s samostalniki in pridevniki v ustreznem sklonu, 2 t, U /= uporaba/);
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost – ločevanje pridevnika in prislova (18. b-naloga – kaj izražata obkroženi besedi; izbira pravih odgovorov med štirimi ponujenimi odgovori, 1 t, Z);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja besedila ter upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (20. naloga – na vsako črto napiši vprašalno poved, na katero dobiš zapisani odgovor; samostojno tvorjenje odgovora, jezikovna pravilnost povedi, 3 t, R, U), in

- oba dela naloge, ki preverja upovedovalno/skladenjsko in metajezikovno zmožnost (21. naloga, a-del – spraševanje po podčrtanem delu povedi; tvorjenje ustreznega vprašanja za predmetni odvisnik, 1 t, U, in b-del – prepoznavanje odvisnega stavka; izbira pravilnega med štirimi ponujenimi odgovori, 1 t, Z).

Cilji oz. standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni** in **temeljni**.

Taksonomsko so tudi naloge v rumenem območju različno zahtevne.

Naloge predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): ljudska pesem, refren, **književni prostor; neumetnostno besedilo**, vprašalna poved, **glavni in odvisni stavek**, predmet, osebek.

Dosežki v rumenem območju (naloge, ki so jih s 65-odstotno uspešnostjo rešili učenci s skupnimi dosežki okoli povprečja) so v skupnem seštevku točk primerljivi z lanskimi – lani 10 nalog s skupaj 17 točkami, letos 11 nalog z 20 točkami, so pa nekatere naloge v tem območju iz II. dela preizkusa letos obsežnejše in imajo zato več točk.

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog, od tega 3 naloge delno, s skupaj 14 točkami (v I. delu 2 nalogi, od tega 1 delno, s skupaj 6 točkami, in v II. delu 6 nalog, od teh 2 delno, s skupaj 8 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) sta to:

- naloga, ki preverja zmožnost vrstne umestitve izhodiščnega besedila, presoje dogajanja v besedilu (stvarno oz. domišljjsko dogajanje) in časovnega razpona dogajanja, zajetega v besedilu, prepoznavanja pripovedovalca in razumevanja časovne organizacije dogodkov v besedilu (1. naloga – katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne; naloga zahteva presojo pravilnosti ponujenih trditev, 2 t, Z, R/U), in
- del naloge, ki preverja vsebino tvorjenega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (12. naloga, a-del – primerjava Micike iz ljudske pesmi in Urške iz *Povodnega moža* Franceta Prešerna; tvorbna naloga, ki zahteva tvorjenje 'strokovnega' besedila o književnem besedilu (videz, govor, značaj ...), 4 t, S/=sinteza/).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila (8. naloga – kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s temo *Odprta knjiga*; samostojno tvorjenje in zapis odgovora/podatek v besedilu ni neposredno izražen/, 1 t, R);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost – pretvorbo glagolskega vida (16. naloga – glagoloma v povedi spremeni glagolski vid, iz dovršnikov tvori nedovršnika; zapis obeh glagolov, 1 t, Z);
- naloga, ki preverja pravopisno zmožnost – zapis glavnih števnikov (17. naloga – podatke namesto s številkami napiši z besedami, dopolnitev povedi, 1 t, Z);
- del naloge, ki preverja metajezikovno zmožnost – ločevanje pridevnika in prislova (18. a naloga – vprašaj se po obkroženih besedah, zapis vprašalnic, 1 t, U);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja dela besedila (19. naloga – komu se je Saša Lavrič še posebej zahvalila, izpis zahtevanega dela povedi, 1 t, R), in
- del naloge, ki preverja zmožnost pisnega tvorjenja besedila z bistvenimi podatki iz izhodiščnega besedila (22. naloga, a-del, vsebina – napiši besedilo in v njem na kratko predstavi sodelovanje Slovenije na EXPU 2010, 3 t, A, S).

Cilji oz. standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v rdeče območje (v zgornjo četrtino dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni** in **temeljni**, ena naloga iz I. dela pa preverja cilj, ki je opredeljen kot *višji*.

Tudi naloge, ki spadajo v rdeče območje, so v obeh delih preizkusa taksonomsko različno zahtevne.

Naloge predvidevajo poznavanje strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): bajka, glavna književna oseba (2. triletje); glagol, časovna oblika (2. triletje), **glagolski vid, dovršnik, nedovršnik**.

V primerjavi z NPZ-jem v preteklem šolskem letu v obeh delih preizkusa znanja v rdeče območje spada več nalog z več točkami (lani 6 nalog s skupaj 7 točkami). Razlog za to sta predvsem obe tvorbeni nalogi, ki sta lani z vsebinskim delom spadali v rumeno (I. del) oziroma modro območje (II. del). Cilji/standardi oz. vrste znanj/zmožnosti, ki jih preverjajo ostale naloge v tem območju, so primerljivi z NPZ-ji v preteklih letih.

Učenci, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog, od tega 2 delno, s skupaj 13 točkami (v I. delu 4 naloge, od tega 1 nalogo delno, s skupaj 7 točkami, in v II. delu 4 naloge, od teh 1 nalogo delno, s skupaj 6 točkami).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- oba dela naloge, ki preverja zaznavanje značilnosti balade (3. naloga, a-del – zaznavanje za balado značilnega vzdušja – kakšno je vzdušje v izhodiščnem besedilu; samostojno tvorjenje in zapis odgovora, ki vsebuje tudi utemeljitev ugotovitve, 1 t, R, in b-del – poznavanje oz. zaznavanje drugih značilnosti balade – katere značilnosti balade so poleg posebnega vzdušja še opazne v besedilu; samostojno tvorjenje in zapis odgovora /navedba dveh značilnosti/, 1 t, Z/R);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja besedila ter zmožnost povzemanja (7. naloga – katera prošnja, izrečena v pesmi, je bila uresničena in katere so bile posledice njene uresnitve; samostojno tvorjenje in zapis odgovora/povezava ustrezne prošnje z ustrezno posledico izpolnjene prošnje/, 2 t, A/S), in
- naloga, ki preverja razumevanje teme besedila (8. naloga – o čem predvsem govori izhodiščno besedilo; samostojno tvorjenje in zapis odgovora /nadpomensko izražena tema oz. navedba vsaj dveh bistvenih dogajalnih enot/, 1 t, S), in del naloge, ki preverja zmožnost pravilnega zapisa tvorjenega 'strokovnega' besedila o izhodiščnem književnem besedilu (12. naloga, b-del, jezikovna ustreznost in pravilnost tvorjenega besedila /vrednoti se le, če dobi učenec za kriterij A/vsebinsko najmanj 2 točki, zato je dosežek pričakovano nižji/, 2 t, U).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja besedila oz. povezovanja podatkov, ki v besedilu niso neposredno izraženi, ter upovedovalno/skladenjsko zmožnost (9. naloga – zakaj je Slovenija za svojo predstavitev na EXPU 2010 izbrala temo Odprta knjiga, samostojno tvorjenje in zapis odgovora, jezikovna pravilnost, 2 t, R, U);
- naloga, ki preverja zmožnost natančnega branja in razumevanja dela besedila in pravopisno zmožnost (11. naloga – zapis naslovov dveh knjig, ki sta bili razstavljeni v slovenskem paviljonu, 1 t, Z);
- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost (14. naloga – prepoznavanje samostalnika in pridevnika, ki spadata v isto besedno družino, izpis iz povedi, 1 t, Z), in
- del tvorbe naloge (22. naloga, b-del, jezikovna ustreznost in pravilnost zapisanega besedila /vrednoti se le, če dobi učenec za kriterij A/vsebinsko najmanj 2 točki, zato je dosežek pričakovano nižji/, 2 t, U).

Cilji oz. standardi, katerih doseganje preverjajo naloge, ki spadajo v modro območje (v zgornjo desetino dosežkov), so v učnem načrtu opredeljeni kot **minimalni** in **temeljni**.

Taksonomsko so tudi naloge, ki spadajo v modro območje, različno zahtevne.

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta (izobraževalni cilji): **balada**; besedna družina, samostalnik, pridevnik (2. triletje).

Dosežki v modrem območju (naloge, ki jih je z več kot 65-odstotno uspešnostjo rešilo zgornjih 10 odstotkov učencev) so v I., književnem delu preizkusa primerljivi z lanskimi – v to območje so spadale 4 naloge s skupaj 5 točkami. Kot zahtevni za večino učencev se kažejo isti cilji/standardi znanja – razumevanje teme besedila, povzemanje značilnosti besedila in utemeljevanje s sklicevanjem na besedilo ter samostojno tvorjenje in zapis odgovorov.

V II., jezikovnem delu preizkusa letos v to območje spada manj nalog z manjšim številom točk. Razlog za to je drugačno izhodiščno besedilo in posledično manjše število nalog za preverjanje posameznih ciljev/standardov znanja. Kot zahtevni se za veliko večino učencev kažejo isti cilji/standardi znanja in zmožnosti kot na vseh dosedanjih NPZ-jih – razumevanje posredno ali na različnih mestih v izhodiščnem besedilu izraženih podatkov, razumevanje posameznosti v besedilu v povezavi s temo, povezovanje jezikovnih sredstev z njihovo vlogo v izhodiščnem besedilu ter del nalog, ki preverjajo metajezikovno zmožnost (poznavanje in uporabo jezikoslovnih pojmov, posebej tistih, ki se po učnem načrtu obravnavajo že v 2. triletju /6. razred/). Sklepati je mogoče, da ti pojmi pri pouku v 2. triletju niso dovolj utrjeni, v 3. triletju pa pri obravnavi besedil njihova uporaba ni sistematična, premalo je tudi povezovanja jezikovnih sredstev z njihovo vlogo v besedilih.

V območje nad modrim območjem – s 65-odstotno uspešnostjo jih niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki pri preizkusu znanja – se je uvrstilo 5 nalog s skupaj 7 točkami (v I. delu 3 naloge s skupaj 5 točkami in v II. delu 2 nalogi s skupaj 2 točkama).

V I. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu) so to:

- naloga, ki preverja zmožnost presojanja vloge književnih oseb v baladi (9. naloga – katera oseba v pesmi je nosilec dogajanja; samostojno tvorjenje in zapis odgovora v povedi, 2 t, A, U);
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja razlogov za ravnanje književne osebe (10. naloga – zakaj povodni mož ni mogel Micike drugič odnesti s seboj /sklepanje oz. povezovanje nemoči književne osebe s posredno izraženimi razlogi/, 1 t, A/S), in
- naloga, ki preverja literarnozgodovinsko znanje (11. naloga – kateri podatki manjkajo v preglednici; naloga zahteva zapis zahtevnih podatkov v preglednico, 2 t, Z).

9. naloga, ki je s 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z najvišjimi skupnimi dosežki pri preizkusu znanja, zahteva zmožnost razbiranja, katera oseba je nosilec dogajanja. Pri tem se je treba odločiti med povodnim možem in Miciko, torej presoditi, kateri od njiju je pobudnik/vršilec dejanj in kateri se nanje le odziva. Izbiro je treba tudi utemeljiti oz. navesti dve dejanji osebe, ki to potrjujeta, ter odgovor napisati v povedi. 10. naloga zahteva razumevanje razlogov za nemoč povodnega moža (ne more ponovno odnesti Micike). Za učence je bila predvidoma zahtevna, ker je bilo treba za ugotovitev, da povodni mož ne more uveljaviti svoje volje, najti razlog v besedilu, ta pa ni neposredno izražen. Tudi pri tej nalogi so morali učenci samostojno tvoriti odgovor. Razlog za nizko uspešnost pri obeh nalogah pa je lahko tudi ta, da nekateri (uspešnejši) učenci niso prebrali celotne pesmi, spregledali so namreč zadnje kitice, natisnjene na drugi strani lista (izjave učiteljev na vrednotenju). 11. naloga zahteva zapis podatkov v tabelo (ime in priimek avtorja ter poimenovanji dveh obdobji). Tovrstne literarnovedne naloge so bile za učence zahtevne na vseh dosedanjih NPZ-jih (lani je bila podobna naloga uvrščena v modro območje). V letošnji nalogi učenci niso znali povezati imena avtorja, njegovega dela (kanonsko besedilo) in obdobja, težave pa so imeli tudi s poimenovanjem obdobja in z zapisom termina razsvetljenje. Razlog za to, da so literarnozgodovinske naloge za učence zahtevne, je morda tudi to, da pri pouku ne usvajajo tovrstnega znanja v povezavi z obravnavo za obdobje značilnih besedil.

Če primerjamo razvrstitev nalog v tem območju, vidimo, da gre letos za enako število nalog in točk kot lani (5 nalog in 7 točk). Naloge so si podobne tudi v vsebinskem smislu (2 sta v obeh letih povezani z razumevanjem besedila/dogajanje, razumevanje posredno izraženih sporočilnih enot/in ena s preverjanjem literarnovednega znanja).

V II. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu) sta to:

- naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost, prepoznavanje značilnosti vrste besedila (5. naloga – iz česa prepoznamo, da je izhodiščno besedilo publicistično; samostojno tvorjenje in zapis odgovora 1 t, Z/R), in
- naloga, ki preverja zmožnost razumevanja dela besedila (7. naloga – kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s skupno temo svetovne razstave; samostojno tvorjenje in zapis odgovora/podatek v besedilu ni neposredno izražen, treba je povezati več podatkov/, 1 t, R).

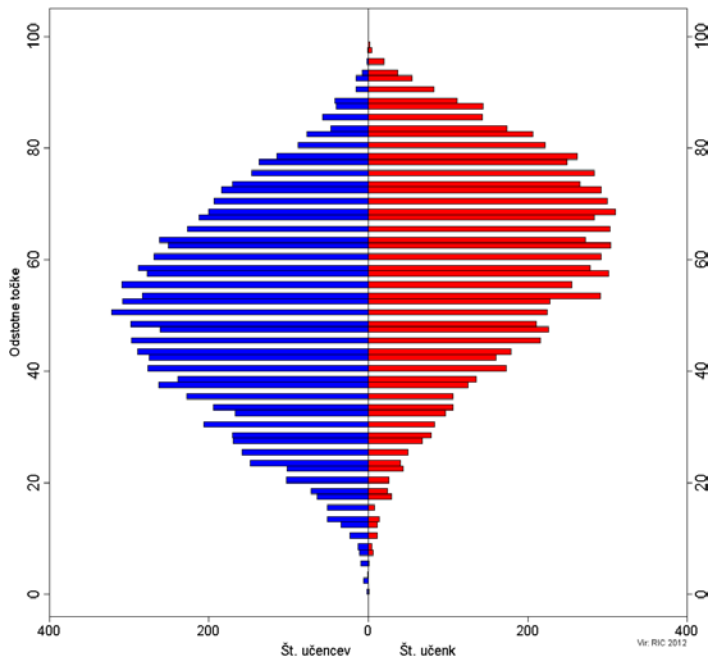
Obe nalogi zahtevata samostojno tvorjenje in zapis odgovora, utemeljitev iz jezikovnih in zgradbenih značilnosti besedila ter povezavo podatkov s temo besedila.

Razporeditev dosežkov v obeh delih preizkusa znanja je, razen pri nalogah, ki spadajo v območje nad modrim, v skladu s cilji in standardi znanja v učnem načrtu. Porazdelitev dosežkov po območjih za I., književni del preizkusa znanja kaže, da ima večina nalog v tem delu visoko občutljivost za razlike v znanju 'na vrhu', tj. pri preverjanju znanja učencev z visokimi skupnimi dosežki pri preizkusu, in nekoliko nižjo občutljivost za preverjanje znanja učencev s povprečnimi oz. z nižjimi skupnimi dosežki. Dosežki v II., jezikovnem delu preizkusa znanja kažejo ustrezno razvrstitev nalog znotraj vseh območij.

Primerjava dosežkov NPZ-ja z dosežki v preteklih letih kaže, da kljub različnim izhodiščnim besedilom, različnemu številu in raznovrstnim tipom nalog, ki spadajo v posamezno območje, doseganje ciljev/standardov znanja ostaja podobno – učenci so uspešni pri odgovorih na vprašanja o podrobnostih, posameznostih in podatkih, težave pa imajo pri vprašanjih, ki zahtevajo posploševanje, povzemanje in sklepanje s 'pogledom' na celotno besedilo ter z utemeljevanjem, vrednotenjem in s ponazarjanjem. Ugotovitve NPZ-ja o bralni zmožnosti so primerljive s podatki mednarodnih raziskav o bralni pismenosti.

Dosežki po spolu

Slika 4.2.1.2.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, 3. obdobje

Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev

Dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 3. obdobja v rednem roku so letos po spolu obdelani sedmič. Prikazani so enako kakor prejšnja leta, krivulji ločeno prikazujeta dosežke učencev in dosežke učenk na podlagi končnih rezultatov v odstotnih točkah. PK ugotavlja, da sta krivulji primerljivi s tistimi na prejšnjih šestih NPZ-jih – po spolu se med seboj razlikujeta, razlike med dosežki učenk in učencev so dokaj podobne razlikam med dosežki iz preteklega šolskega leta.

Krivulja, ki prikazuje dosežke učencev, je pravilna Gaussova krivulja, kaže enakomerno porazdelitev dosežkov znotraj vseh območij (v primerjavi z lani več učencev zgoščenih okoli povprečja, manjša razpršenost učencev z višjimi dosežki). Večina dosežkov učencev spada v območje od 20 do 80 odstotnih točk (lani od 20 do 70), vrh krivulje je v območju med 40 in 60 odstotnimi točkami (lani med 30 in 60, leto pred tem med 35 in 75). Razvrstitev najnižjih dosežkov (pod 20 odstotnih točk) je enakomerna (padajoča), teh dosežkov je manj kakor lani in več kakor pri dosežkih učenk. Porazdelitev najvišjih dosežkov (nad 80 odstotnih točk) je padajoča, delež teh dosežkov je nižji od lani. Najvišjih dosežkov pri učencih je manj kakor pri učenkah. Krivulja, ki prikazuje dosežke učenk, je primerljiva s krivuljo v preteklem šolskem letu, tako kakor pri učencih je več dosežkov učenk zgoščenih okoli povprečja, v primerjavi z NPZ-jem v prejšnjem letu kaže podobno porazdelitev dosežkov. Največ dosežkov učenk spada v območje od 50 do 80 odstotnih točk (lani od 50 do 85, leta 2008/2009 od 50 do 90), vrh krivulje je v območju med 60 in 80 odstotnimi točkami (lani od 60 do 75, leto prej od 70 do 80). Drugačna (padajoča) kakor pri dosežkih učencev je porazdelitev dosežkov v območju od 40 do 60 odstotnih točk in dosežkov od 20 do 40 odstotnih točk, obojih je pri učenkah manj. Dosežkov, nižjih od 20 odstotnih točk, je pri učenkah veliko manj kakor pri učencih.

Analiza dosežkov glede na spol učencev po nalogah

Učenci so uspešneje od učenk rešili te naloge: v I. delu preizkusa znanja (umetnostno besedilo): 3. b-nalogo (navede značilnosti balade v besedilu), 8. nalogo (o čem predvsem govori besedilo, kratek odgovor), 12. nalogo, kriterija A in B (primerjava književnih oseb, tvorba naloga, vsebina in jezikovna pravilnost); v II. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo): 19. nalogo (zahteva izpis dela povedi, ki izraža zahvalo), 20. nalogo (tvorba vprašalne povedi), 18. b- nalogo (prepoznavanje pridevnika in prislova, naloga izbirnega tipa), 22. nalogo, kriterij B (tvorjenje besedila, jezikovna pravilnost).

Učenke so uspešneje od učencev rešile te naloge: v I. delu preizkusa znanja (umetnostno besedilo): 5. nalogo (kraj dogajanja, kratek odgovor), 6. nalogo (ali je izhodiščno besedilo pripoved o stvarnem dogajanju, kratek odgovor); v II. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo): 6. nalogo (kateri podatki veljajo za sodelovanje Slovenije na svetovnih razstavah, naloga alternativnega tipa), 10. nalogo (razumevanje dela besedila, naloga izbirnega tipa), 11. nalogo (zapis naslovov knjig, kratek odgovor), 12. nalogo (razlaga pomena besed, naloga alternativnega tipa).

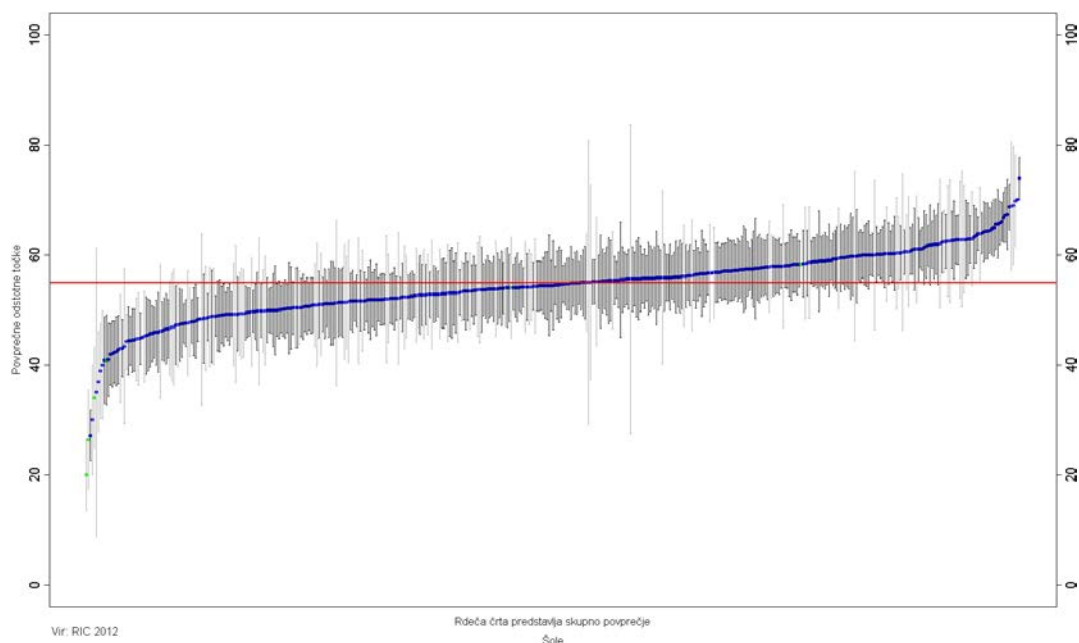
Naloge, pri katerih med dosežki učenk in učencev ni opaznejših razlik: v I. delu preizkusa znanja (umetnostno besedilo): 1. naloga (trditve o besedilu, alternativni tip), 2. a-naloga (značilnosti ljudske pesmi, naloga izbirnega tipa), 2. b-naloga (značilnosti ljudskega slovstva, izbirni tip), 3. a-naloga (prepoznavanje vzdušja v besedilu, kratek odgovor), 4. naloga (zapis dogajalnih enot, kratek odgovor), 7. naloga (razumevanje besedila, kratek odgovor), 9. naloga (nosilec dogajanja, kratek odgovor), 10. naloga (razumevanje besedila, kratek odgovor), 11. naloga (literarnovedna naloga, avtorji *Visoške kronike*, *Dramila* in *Kmečke balade* ter pripadajoča obdobja, naloga dopolnjevanja v preglednici); v II. delu preizkusa znanja (neumetnostno besedilo): 1. naloga (določanje teme, naloga izbirnega tipa), 2. naloga (določanje naslovnika, kratek odgovor), 3. naloga (prepoznavanje namena, naloga izbirnega tipa), 4. naloga (prepoznavanje pojma javno in neumetnostno besedilo, naloga dopolnjevanja), 5. naloga (prepoznavanje značilnosti publicističnega besedila, kratek odgovor), 7. naloga (razumevanje besedila, kratek odgovor v povedi), 8. naloga (razumevanje besedila, kratek odgovor), 9. naloga (razumevanje besedila, kratek odgovor v povedi), 13. naloga (razumevanje besednih zvez), 14. naloga (prepoznavanje besedne družine, samostalnika in pridevnika), 15. naloga (dopolnitev povedi z oblikoslovno pravilnima besednima zvezama), 16. naloga (pretvorba glagolskega vida), 17. naloga (zapis števnikov), 18. a-naloga (zapis vprašalnic za pridevnik in prislov), 21. a-naloga (tvorba vprašalne povedi), 21. b-naloga (prepoznavanje odvisnega stavka), 22. naloga, kriterij A (vsebina).

Analiza dosežkov učenk in učencev po nalogah je letos v poročilo vključena četrtič. Že nekaj let ugotavljamo, da so učenci pri večjem številu nalog uspešnejši od učenk.

Do letos smo ugotavljali, da so učenke uspešnejše pri tvorbnih nalogah v umetnostnem delu. Letos pa se je prvič pokazalo, da so učenci uspešnejši pri tvorjenju ob umetnostnem besedilu (pri obeh kriterijih: vsebina in jezikovna pravilnost). V drugem delu, ob neumetnostnem besedilu, so bili učenci uspešnejši pri kriteriju jezikovna pravilnost, medtem ko pri kriteriju vsebina med učenkami in učenci ni razlik. Še vedno pa se ne kaže, da bi bili učenci uspešnejši od učenk oz. nasprotno v I. ali v II. delu preizkusa niti pri doseganju posameznih ciljev/standardov ali reševanju določenih vrst nalog.

Dosežki po šolah

Slika 4.2.1.2.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, 3. obdobje

Dosežki po regijah

Preglednica 4.2.1.2.4: Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, 3. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	58,05	17,98	1.820	34
Goriška regija	56,57	17,69	1.001	28
Jugovzhodna Slovenija	55,03	18,72	1.257	35
Koroška regija	53,99	17,86	659	22
Notranjsko-kraška regija	56,35	16,79	426	17
Obalno-kraška regija	53,32	17,62	713	22
Osrednjeslovenska regija	56,55	18,25	4.451	104
Podravska regija	52,22	17,95	2.507	81
Pomurska regija	51,88	17,76	982	38
Savinjska regija	53,91	18,55	2.336	60
Spodnjeposavska regija	53,29	18,46	636	22
Zasavska regija	54,32	18,43	362	8

Dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 3. obdobja so, tako kakor dosežki po spolu, po statističnih regijah letos obdelani sedmič. Razlike med regijami v povprečnih dosežkih in v porazdelitvi dosežkov so nekoliko večje kakor lani, večje je predvsem odstopanje regij od povprečja navzdol.

Povprečni skupni dosežek je 54,94 % (lani 55, leto pred tem 51,11, še pred tem pa 56,09 in 61,52), povprečni dosežki po regijah pa odstopajo navzgor (največ nekaj več kakor 3 odstotne točke) ali navzdol (največ 3 odstotne točke) za nekaj odstotnih točk pri posameznih regijah. Dve od dvanajstih statističnih regij imata skoraj enak povprečni dosežek in enako porazdelitev dosežkov, kot sta državna, in sicer: Jugovzhodna Slovenija in Zasavska statistična regija. Nekoliko nižji dosežek od državnega imajo Koroška, Savinjska, Obalno-kraška, Spodnjeposavska, Podravska in Pomurska statistična regija. Najnižje povprečje pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 3. obdobja ima, tako kakor na vseh dosedanjih preverjanjih, Pomurska statistična regija. Dosežke nekaj nad državnim povprečjem imajo tako pri NPZ-ju ob koncu 2. kot pri NPZ-ju ob koncu 3. obdobja štiri statistične regije, in sicer Gorenjska, Goriška, Osrednjeslovenska in Notranjsko-kraška statistična regija.

Primerjava dosežkov učencev ob koncu 3. obdobja (pri NPZ-ju 2012) z dosežki, ki jih je ta generacija dosegla ob koncu 2. obdobja (pri NPZ-ju 2009)

V šolskem letu 2008/2009 so NPZ prvič opravljale vse osnovne šole v Republiki Sloveniji, preverjanja se je udeležilo 14.387 učencev 6. razreda (83,88 % v primerjavi z letom 2012, ko se je NPZ-ja udeležilo 17.150 učencev 9. razreda).

Dosežki NPZ-ja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja (2008/2009): skupni možni dosežek je bil 40 točk; povprečni dosežek učencev je bil 28,52 točke (71,30 %), indeks težavnosti (IT) 0,71. Ob koncu 3. obdobja (2012) so od možnih 60 točk učenci povprečno dosegli 32,96 točke (54,94 %), indeks težavnosti (IT) 0,54.

Naloge ob neumetnostnem besedilu so se leta 2008/2009 navezovale na neznano neumetnostno besedilo – opis živali. Povprečni dosežek ob neumetnostnem besedilu je bil nekoliko višji (77,75 %) kakor v letu pred tem. V poročilu leta 2009 (http://www.ric.si/preverjanje_znanja/statisticni_podatki/) je PK ugotovila, da so učenci pokazali ustrezno razvito zmožnost branja in razumevanja besedil, vendar »manjkajo naloge, ki bi pokazale razlike v znanju učencev z višjimi dosežki (naloge, ki bi spadale v rdeče in modro območje)«. Pri nalogah, ki so preverjale metajezikovno zmožnost učencev, je bila zahtevnejša ena sama naloga, ki je zahtevala spraševanje po podčrtanih pridevnikih in zapis ustreznih vprašalnic (kateri, kakšni) in je spadala v modro območje.

Tvorbna naloga je preverjala zmožnost pisnega tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila, in sicer opisa živali iz že danih podatkov. Učenci so bili uspešnejši pri vsebinskem delu tvorjenja besedila, manj pa pri jezikovni pravilnosti. PK je ugotovila, da je bil »v primerjavi z vsemi dosedanjimi nacionalnimi preverjanji znanja dosežek pri kriteriju A, ustreznost besedilni vrsti, opis in vsebina, veliko višji – IT je 0,90, ta del spada v zeleno območje, na prejšnjih nacionalnih preverjanjih v rumeno ali rdeče območje«. IT za kriterij B, jezikovno pravilnost, je bil 0,56.

Dosežki te generacije učencev so bili leta 2012 ob neumetnostnem besedilu nižji (58,7 %), vendar je to zagotovo povezano tudi z izhodiščnim besedilom in strukturo nalog. Leta 2009 je PK ugotovila, da so manjkale naloge, ki bi diferencirale znanje učencev z višjimi dosežki; preizkus leta 2012 pa je ustrezno diferencialno znanje tudi teh učencev, zato je dosežek nižji. Učenci so pri obeh preverjanjih znanja pokazali, da imajo ustrezno razvito zmožnost razumevanja besedila in prepoznavanja okoliščin nastanka besedila. Pri nalogah, ki preverjajo metajezikovno zmožnost, so imeli pri obeh preverjanjih težave pri nalogi, ki je zahtevala spraševanje po podčrtanih besedah (leta 2009 po pridevnikih, modro območje, leta 2012 po pridevniku in prislovu, rdeče območje).

Pravopisno zmožnost je leta 2009 preverjala tvorba nalog (kriterij B). Uvrstila se je v rdeče območje, uspešno so jo rešili le učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine. Leta 2012 je PK ugotovila, da nalog, ki preverjajo pravopisno zmožnost, niso uspešno rešili učenci z nizkimi dosežki; pri tvorbi nalogi pri kriteriju B (jezikovna pravilnost, tj. pravopisna in slovnična pravilnost) je bil IT 0,41; naloga je spadala v modro območje.

Naloge ob **umetnostnem besedilu** so se pri NPZ-ju leta 2009 po drugem triletju navezovale na odlomek iz neznanega umetnostnega besedila – lutkovne igre z naslovom *Pavlihovi dolgovi*. V tem delu preizkusa je devet nalog oziroma 11 točkovanih enot, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16; učenci so dosegli 9,86 točke (61,62 %, IT 0,62). Naloge so se pri letošnjem NPZ-ju po tretjem triletju navezovale na neznano umetnostno besedilo ljudske pesmi *Povodni mož*. V tem delu preizkusa je 12 nalog oziroma 15 točkovanih enot; od 24 možnih točk so učenci dosegli 11,60 točke (48,3 %, IT 0,48).

Z nalogami se po obeh triletjih preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega umetnostnega besedila: razumevanje in razčlenjevanje besedila oziroma dela besedila ter znanje v besedilu. V primerjavi preizkusov znanja leta 2009 (2. triletje) in leta 2012 (3. triletje) so upoštevane le naloge, ki preverjajo določene cilje/standarde v obeh triletjih.

Uspešnost učencev pri samostojnem razumevanju in razčlenjevanju izhodiščnega umetnostnega besedila (2., 3. naloga – 2. triletje; 5., 9. naloga – 3. triletje, skupaj 5 točk): 2. naloga preverja zmožnost najdenja in razumevanja bistvenih podatkov v izhodiščnem besedilu, kraj dogajanja v prvem dejanju, 2. triletje (IT 0,62, rumeno območje), 5. naloga preverja določanje dogajalnih prostorov v baladi, 3. triletje (IT 0,70, rumeno območje), 3. naloga preverja zmožnost ugotavljanja, katera književna oseba je glavna, in utemeljevanja ugotovitve, 2. triletje (IT 0,75, rumeno območje), 9. naloga preverja zmožnost določanja glavne književne osebe in utemeljevanje ugotovitve, 3. triletje (IT 0,21, nad modrim območjem).

Porazdelitev dosežkov pri teh nalogah kaže, da ima večina učencev ob koncu 2. in 3. obdobja ustrezno razvito zmožnost branja in razumevanja dramskih in pesemskih besedil in da so naloge tudi ustrezno občutljive (dobro razločujejo razlike v znanju učencev). Presenetljivo pa ima naloga, ki preverja zmožnost določanja glavne književne osebe v pesemskem besedilu v 3. triletju, IT 0,21, kar je občutno nižji dosežek kakor pri podobni nalogi v preizkusu v 2. triletju (IT 0,75). Letošnji dosežek pri navedeni nalogi je mogoče razložiti z učenčevim prepovršnim branjem besedila, pa tudi s pomanjkljivo zmožnostjo povezovanja besedilnih podatkov pri utemeljevanju ugotovitve.

Uspešnost učencev pri prepoznavanju književne vrste (1. naloga, 2. triletje; 1. naloga, 3. triletje): Pri 1. nalogi po obeh triletjih gre za različico naloge alternativnega tipa; IT 0,85 (zeleno območje) je pri dosežkih učencev 2. triletja, pri učencih 3. triletja pa je IT 0,57 (rdeče območje). Nižji dosežek 1. naloge v 3. triletju gre pripisati dejstvu, da so za učence naloge, ki se navezujejo na literarnovedne izraze, razmeroma zahtevne (npr. bajka), pojem bajka se obravnava v 7. razredu in očitno ni dovolj utrjen, medtem ko je izraz lutkovna igra pri 1. nalogi v 2. triletju pričakovano učencem znan.

Uspešnost učencev pri tvorbi nalogi (9. naloga, 6 točk, 2. triletje; 12. naloga, 6 točk, 3. triletje): Vrednotijo se vsebina (repcijska zmožnost, tj. književno znanje) in zmožnost samostojnega upovedovanja ter praktično obvladovanje pravopisno-slovničnih pravil. IT za vsebino (kriterij A) je 0,52 pri 2. triletju, za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pa 0,33 – nižji je torej IT za jezikovno uresničitev nastalih besedil/odgovorov učencev. Skupni IT tvorbe naloge ob umetnostnem besedilu v 2. triletju je 0,43. Nižja uspešnost pri tvorbi nalogi iz književnosti (2. triletje) je za A-del pričakovana glede na to, da je naloga povezana z izhodiščnim besedilom in zahteva tudi strukturiran in sintetiziran odziv na umetnostno besedilo. Pri 3. triletju je IT vsebinskega dela (kriterij A) 0,58 (rdeče območje). IT pravopisno-slovničnega dela te naloge (kriterij B) pa je 0,41 (modro območje). Skupni IT naloge je 0,49, kar je verjetno posledica tega, da je izhodiščno besedilo pesemsko. Primerjava med dosežki iste generacije učencev pri tvorbi nalogi v 2. in 3. triletju kaže na nekoliko višje dosežke tako pri vsebini (0,52 : 0,58) kot pri pravopisno-slovnični pravilnosti (0,33 : 0,41) v 3. triletju, kar je pozitiven trend.

Odperto ostaja vprašanje vrednotenja v skladu z navodili (2. triletje) na CV-jih (to je pokazala podrobna analiza vzorca že ovrednotenih preizkusov znanja v šolskem letu 2007/2008) – pri pregledanem vzorcu nalog je pri vrednotenju tvorbnih nalog, tako v I. kot v II. delu preizkusa znanja, šlo za precejšnja odstopanja od moderiranih navodil.

Ravni zahtevanega znanja izbranih nalog v II. delu preizkusa znanja, 2. triletje (2009), in I. delu preizkusa, 3. triletje (2012), zajemajo: znanje/poznavanje (delno 1. naloga in 2. naloga, 2. triletje; delno 1. naloga, 3. triletje), razumevanje in uporabo (delno 1. naloga in delno 9. naloga, B-del, 2. triletje; delno 1., 5., delno 9. in 12. naloga,

B-kriterij, 3. triletje) ter analizo in sintezo (9. naloga, A-del, 2. triletje; delno 9. in 12. naloga, A-del, 3. triletje). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti posamezne naloge, je pa pomemben, kar se kaže pri tvorbnih nalogah (9. naloga, analiza, sinteza in uporaba, skupni IT 0,43, 2. triletje). IT primerjanih nalog tega dela preizkusa je najnižji pri 9. nalogi, B-del, (0,33) v 2. triletju in pri 9. nalogi (0,21) v 3. triletju. Nalogi sta vsebinsko povsem različni, saj je naloga v 3. triletju zahtevala učenčev utemeljevanje odgovora, medtem ko je naloga v 2. triletju zahtevala učenčev uporabo pravopisno-slovničnih pravil.

Porazdelitev dosežkov pri nalogah, povezanih z umetnostnim besedilom, je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu, razvidno pa je, da je samostojno tvorjenje odgovorov za učence zahtevno, še zlasti če je treba na podlagi prebranega izhodiščnega besedila sklepati o dejanjih književnih oseb ter to povezati z izborom glavne književne osebe (3. triletje, 9. naloga). Poudariti je treba, da so dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 2. in ob koncu 3. obdobja ustrezni tako pri obravnavi neumetnostnih kot pri obravnavi umetnostnih besedil, saj tako kakor pri NPZ-jih v prejšnjih letih kažejo ustrezno doseganje večine ciljev/standardov v skladu z učnim načrtom. V pričujoči primerjavi pa so posebej poudarjena tista področja oziroma naloge, ki pomenijo razvijanje ključnih zmožnosti pri pouku slovenščine v osnovni šoli in so pomembna tudi za uspešnost učencev pri drugih predmetih.

Sklepne ugotovitve

Rezultati NPZ-ja ob koncu 2. obdobja (v tem šolskem letu so ga četrtič opravljali učenci 6. razreda na vseh šolah) in ob koncu 3. obdobja kažejo, da so cilji in standardi iz učnega načrta, ki jih je mogoče preverjati s sprejetim načinom zunanega preverjanja znanja (s pisnim preizkusom znanja s kombinacijo nalog objektivnega tipa in tvorbnih nalog), doseženi. Razlike v dosežkih po posameznih sklopih in po posameznih nalogah znotraj sklopov so večinoma v skladu z zahtevnostjo pri NPZ-ju preverjanih ciljev/standardov v učnem načrtu in v skladu s taksonomsko zahtevnostjo nalog.

Letošnji dosežek učencev ob koncu 3. obdobja je skoraj enak lanskem, nižji je le za 0,4 točke oziroma 0,06 %, kar je posledica predvsem tega, da sta preizkusa po obsežnosti dokaj primerljiva, primerljivi sta tudi dolžini izhodiščnih besedil. V preizkusu znanja ob koncu 3. obdobja je skupaj 34 nalog oz. 40 točkovanih enot (1 naloga in 3 točkovane enote manj kakor lani), število je podobno kakor v zadnjih dveh letih in nekoliko večje kakor pri NPZ-ju v prejšnjih letih (v šolskem letu 2009/2010 32 nalog in 43 točkovanih enot, 2008/2009 npr. 28 nalog oz. 35 točkovanih enot). Približno enako kakor v šolskem letu 2010/2011 so v preizkusu tudi naloge, ki zahtevajo samostojen zapis daljših odgovorov in utemeljevanje, oboje povezano z razumevanjem izhodiščnih besedil. Preizkus znanja v celoti je tako primerljiv s preizkusom znanja v letih 2010/2011 in 2009/2010, glede na NPZ-je v prejšnjih letih pa je nekoliko zahtevnejši, saj več nalog zahteva višje miselne procese in zmožnosti ter nekaj več časa za reševanje. Naloge tudi bolje kakor pri prejšnjih NPZ-jih omogočajo zaznavanje razlik v znanju učencev z visokimi in najvišjimi dosežki (več nalog spada v modro območje – zgornjih 10 odstotkov skupnih dosežkov).

Ob koncu 2. triletja so učenci pri preizkusu znanja ob umetnostnem besedilu od 20 točk dosegli povprečno 11,63 točke (58,15 %), lani pa 8,09 točke (40,45 %), kar si PK razlaga s tem, da je pesem v lanskem preizkusu bila za učence nekoliko prezahtevna predvsem glede razumevanja prenesenih pomenov, medtem ko je bilo letošnje dramsko besedilo (odlomek) učencem doživljajsko bližje, saj ima veliko pravljičnih prvin. Dosežki učencev pri nalogah ob umetnostnem besedilu so ob koncu 3. obdobja nekoliko nižji kakor v lanskem preizkusu znanja. Od možnih 24 točk so učenci pri letošnjem preizkusu povprečno dosegli 11,60, 48,3 %, lani pa 13,6 odstotne točke, 56,67 %, kar je gotovo posledica tega, da je bilo lani izhodiščno besedilo pripovedno in kot tako za učence manj zahtevno od pesniškega. Najnižji IT je po 2. triletju pri 8. nalogi (IT 0,24), ki je preverjala zmožnost razlikovanja (in razumevanja) govora dramske osebe in didaskalij, takšna naloga je bila tudi v preizkusu leta 2009, IT 0,66. Razlogi za letošnji nižji dosežek so verjetno tudi v tem, da je naloga v letošnjem preizkusu zahtevala tudi utemeljevanje odgovora. Ob koncu 3. triletja ima najnižji IT 11. naloga (0,19), ki preverja literarnovedno znanje o umestitvi avtorjev in njihovih del v literarno obdobje oz. opredelitev literarnega obdobja glede na avtorje in njihova dela. Drugi najnižji dosežek je po 2. triletju pri 3. nalogi (0,45), ki je zahtevala samostojno tvorjenje odgovora, v katerem so učenci morali ugotoviti razloge za spremembo odnosa med književnima osebama. Podobne naloge, tj. preverjanje cilja/standarda o ugotovitvi značilnosti književne osebe iz posrednih besedilnih signalov, so bile uvrščene tako v lanski preizkus kot tudi v vseh predhodnih. Učenci so takšno nalogo praviloma reševali manj uspešno ali je sploh niso reševali, saj jim sklepanje iz posrednih podatkov v besedilu povzroča težave, kar kaže na to, da se pri pouku književnosti verjetno ne srečujejo dovolj pogosto in sistematično s takšnimi nalogami. Nalogi z drugim in tretjim najnižjim IT-jem ob koncu 3. triletja sta 9. (0,21) in 10. naloga (0,23); 9. naloga je od učencev zahtevala določanje glavne književne osebe in utemeljitev ustrezne izbire glede na njena pomembna dejanja v baladnem dogajanju, 10. naloga je zahtevala, da učenci iz besedila ugotovijo, zakaj je bajčna oseba povodni mož lahko tudi nemočna v dogajalnem poteku balade. Obe nalogi sta bili za učence zahtevni, saj je za njuno uspešno reševanje potrebno utemeljevanje s pomočjo izbranih besedilnih delov in sklepanje na podlagi posrednih podatkov.

Natančno branje izhodiščnega besedila in sklepanje na podlagi besedilnih podatkov sta za učence še vedno zelo zahtevni dejavnosti, kar kaže na premalo razvito bralno zmožnost oz. zmožnost kritičnega branja. Za dosežke

učencev pri nalogah, povezanih z umetnostnim besedilom, tako po 2. kot tudi po 3. triletju PK ugotavlja, da so za učence zahtevnejše predvsem naloge, ki pri reševanju zahtevajo natančnejši premislek in smiselno povezovanje posrednih in neposrednih podatkov iz besedila predvsem v obliki kratkih odgovorov.

Pri nalogah, povezanih z neumetnostnim besedilom, so ob koncu 2. obdobja (I. del preizkusa) prav tako zahtevnejše naloge, ki zahtevajo zmožnost razumevanja besedila in prepoznavanje okoliščin nastanka besedila ter sklepanja iz podatkov, ki v besedilu niso neposredno izraženi (3. naloga, IT 0,39), naloga, ki zahteva izpis ustrezne besede iz besedila (13. naloga, IT 0,31), in naloga tvorjenja samostojnega besedila (17. naloga; IT 0,30 in 0,21). Ob koncu 3. obdobja so bile najzahtevnejše naloge, ki preverjajo sklepanje iz posredno izraženih podatkov in zahtevajo natančno branje besedila (7. naloga, IT 0,24; 9. naloga, IT 0,38; 11. naloga, IT 0,36), ter naloga, ki zahteva samostojno tvorjenje in zapis odgovora ter utemeljitev iz jezikovnih in zgradbenih značilnosti besedila (5. naloga, IT 0,20).

Zahtevna je bila tudi naloga, ki preverja metajezikovno zmožnost – izpis samostalnika in pridevnika, ki spadata v isto besedno družino (14. naloga, IT 0,27). Primerjava dosežkov učencev 2. in 3. obdobja kaže, da učenci z nižjimi skupnimi dosežki niso rešili nobene naloge, ki preverjajo upovedovalno, pravopisno in metajezikovno zmožnost, ter tvorbnih nalog. Dosežki kažejo, da imajo učenci težave pri nalogah, ki preverjajo zmožnost razumevanja besedila in sklepanja iz podatkov, ki v besedilu niso neposredno izraženi, in pri nalogah, ki preverjajo upovedovalno oziroma skladijsko in pravopisno zmožnost. Omenjene naloge so zahtevnejše tako v 2. kot v 3. obdobju že več let zapored, kar kaže, da se te zmožnosti v procesu pouka razvijajo premalo načrtno.

Pričakovano zahtevnejše so tudi tvorbnе naloge, za razliko od prejšnjih let predvsem tvorbnih nalogi ob neumetnostnem besedilu, in sicer tako v 2. (IT 0,25, lani 0,20) kot v 3. obdobju (IT 0,45, lani 0,40); ob umetnostnem besedilu je v 2. obdobju IT 0,55, v 3. obdobju pa 0,50. Kakor lani je tudi letos IT tvorbnе naloge ob umetnostnem besedilu presegel IT tvorbnе naloge ob neumetnostnem besedilu. PK sklepa, da je nižji IT tvorbnе naloge ob neumetnostnem besedilu posledica daljših izhodiščnih besedil ter navezovanja tvorbnih nalog na izhodiščni besedili (predvsem ob koncu 2. obdobja). Podatke za tvorjenje besedila mora učenec sam poiskati v izhodiščnem besedilu.

Na podlagi ponavljajoče se nižje uspešnosti pri tvorbnih nalogah ob neumetnostnem besedilu in nižje uspešnosti učencev pri nalogah, ki preverjajo upovedovalno zmožnost ter zmožnost utemeljevanja, je mogoče sklepati, da je v učnem procesu premalo samostojnega dela z besedili in samostojnega tvorjenja pisnih besedil učencev ter vključenih premalo nalog, s katerimi bi učenci razvijali zmožnost pisnega tvorjenja besedil o/ob izhodiščnem besedilu in zmožnost utemeljevanja. To potrjujejo tudi letošnje ugotovitve o pravopisni zmožnosti učencev, ki kažejo, da imajo učenci premalo utrjeno pravopisno zmožnost, in sicer tako po 2. kot po 3. obdobju.

Dosežki pri NPZ-ju iz slovenščine ob koncu 2. in 3. obdobja so ustrezni tako pri obravnavi neumetnostnih kot umetnostnih besedil; letošnji preizkus celo veliko bolje kakor v preteklih letih (predvsem v neumetnostnem delu) razvršča tako učence z najnižjimi kot najvišjimi dosežki. Naloge tako kakor pri NPZ-jih v prejšnjih letih kažejo ustrezno doseganje večine ciljev/standardov v skladu z učnim načrtom. V poročilu so posebej poudarjena tista področja, ki pomenijo razvijanje ključnih zmožnosti pri pouku slovenščine v osnovni šoli in so pomembna tudi za uspešnost učencev pri drugih predmetih – samostojno branje in razumevanje (tudi zahtevnejših in daljših) besedil in samostojno tvorjenje besedil ter zmožnost utemeljevanja s podatki v besedilu, njihovo povezovanje in zmožnost sklepanja. V preizkuse znanja bo zato tudi v prihodnje vključenih več nalog, s katerimi bi bilo mogoče ugotoviti, ali učenci napredujejo na področjih, na katerih se pri NPZ-ju že nekaj let kaže nižja uspešnost. Vzroke za nižje doseganje ciljev/standardov od pričakovanih bi bilo treba ugotoviti tudi z načrtnim spremljanjem učnega procesa in na podlagi pridobljenih ugotovitev načrtovati tudi strategije za nadaljnje delo in ustrezno spopolnjevanje učiteljev.

Zaradi ugotavljanja razvitosti sporazumevalne zmožnosti v obeh delih preizkusa znanja na predstavljeni način in izbire ciljev/standardov iz učnega načrta, katerih doseganje se preverja (predvsem ugotavljanje zmožnosti samostojnega branja, razumevanja besedila in pisanja o prebranem v obeh delih preizkusa), je za preizkus značilna visoka stopnja veljavnosti glede na učni načrt in namen NPZ-ja – podatki so dodatna informacija o doseganju ciljev/standardov znanja iz učnega načrta na ravni države, na posamezni šoli in za posameznega učenca.

I. DEL

POVODNI MOŽ (ljudska)

Fantje ples napravljajo,

Miciko prosijo na ples.

Micika mi tako govori:

»Mati, jez pojdem drevi na ples!«

drevi – danes zvečer

Mati ji ni pustila it:

»Micika, ostani mi doma,

ne hodi drevi mi na ples!«

Micika ni nič marala:

»Mat, jez pojdem vendar drevi na ples!«

»Ker ti ne maraš zame nič,

pojđ, de te vzame povodni mož!«

Micika pleše s fantmi tam,

pride k nji še kje mlad gospod:

»Micika, al greš plesat z menoj?«

Micika še gre plesat z njim.

On ji stiska roké močno,

Micika tako pravi, govori:

»Ne stiskaj mi rok tak močno!«

On jo stiska čedalje bolj,

da ji izza nohtov kri kaplja.

Micka zavpije premočno:

»Pome je prišel povodni mož!«

Micka tega ne zgovori,

povodni mož z njo ven zleti,

venkaj zleti na sred vodé.

venkaj – ven

V glažovnato hišo prideta

glažovnata – steklena

in se lepo tam menita:

»Kedaj boš pustil me domu?«

»Ti pred ne pojdeš mi domu,

da boš imela sinka malega.

Ti pa po hiši pometaj,

de boš babci dala plačil:

k boš po hiši pometala,

boš tiste smeti spravila.«

Ona je dala babci plačil;

babica pa pride domu,

prinese polno mošnjo tolarjov.

»Kaj te prosim, ljubi moj mož!
Pusti me, da grem k materi domu!«
»Jest te pa bom pustil domu;
pa ne hodi, koder ogenj delajo,
ne hodi na deteljo spat,
ti se ne kad s šmarnicami,
o svetem telesi žegnanim:
scer ne morem do tebe več.«

sveto telo žegnano – krščanski praznik Sv. Rešnjega Telesa
scer – sicer

Ta je šla vesela domu.
Še pride klicat jo povodni mož:
»Micika, jez sem že pote prišel,
tvoj sin se joka premočno.«
»Do zdaj sem ga zibala jez,
zdaj ga ne bodem nikdar več.«

»Micika, če nečeš sinka celega,
ga bova imela vsaki pol.«

Še v drugo kliče: »Micika, pojdi domu!«
On ga pretrgal je čez pol:
»Ga bova imela vsaki pol!«

(Slovenske ljudske pesmi, izbral in uredil Boris Merhar, Mladinska knjiga (Knjižnica Kondor), Ljubljana, 1961.)

EXPO 2010 ZAKLJUČEN: SLOVENSKI PAVILJON DOBIL ZLATO NAGRADO ZA KREATIVNOST

Ljubljana, 2. november 2010 – 31. oktobra je svoja vrata zaprla svetovna razstava EXPO 2010 v Šanghaju na Kitajskem. Razstavo je obiskalo rekordnih 73 milijonov obiskovalcev. Slovenski paviljon je prejel zlato nagrado za kreativnost.

31. oktobra je v Šanghaju na Kitajskem svoja vrata zaprla svetovna razstava EXPO 2010, ki je podrla vse rekorde: na razstavnem prostoru, ki se je raztezal na 5,2 kvadratnega kilometra, se je predstavilo 192 držav in 50 mednarodnih organizacij, zabeležila pa je več kot 73 milijonov obiskovalcev.

Slovenija je na EXPU prvič sodelovala leta 1998 v Lizboni in nato leta 2000 v Hannoveru. Letos se je prvič predstavila s samostojnim paviljonom na tisoč kvadratnih metrih. Tema letošnjega slovenskega paviljona je bila Odprta knjiga in se je navezovala na Ljubljano, ki je letos Unescova svetovna prestolnica knjige. Povezana pa je bila tudi s skupno temo celotne svetovne razstave: Boljše mesto, boljše življenje. Zunanost paviljona je zasnoval umetnik Matej Andraž Vogrinčič in je imela obliko polic s knjigami. Zvečer, ko so se v ozadju polic prižgale luči, so se hrbti knjig spremenili v stolpnice. Pred obiskovalci se je odprla mestna panorama.

Notranost paviljona je bila delo arhitekta Borisa Podrecca. Obiskovalec se je sprehajal med velikimi odprtimi knjigami in vsaka od njih je ponazarjala eno od osmih zgodb, ki so bile predstavljene v paviljonu (Plečnikov NUK, sodobno slovensko oblikovanje, lepote Slovenije, morska pot, Kras, sodobna slovenska hiša, Herman Potočnik Noordung in knjiga Slavoja Žižka Čas konca časa, ki jo je napisal posebej za EXPO 2010). Ko je

obiskovalec vstopil v paviljon, se je začela njegova pot med posameznimi knjigami. Pri vsaki od knjig je bila predstavljena ena izmed zgodb, in sicer z izdelki izbranih razstavljalcev, opisom zgodbe ter avdio-vizualnimi projekcijami. Obiskovalec si je tako ogledal Plečnikovo Narodno in univerzitetno knjižnico; ta je eno od najpomembnejših Plečnikovih del v Ljubljani. Na ogled je bil Abecedarium (Abecednik), bralni priročnik, ki ga je Primož Trubar leta 1550 skupaj s Katekizmom objavil kot 8 listov obsegajočo knjižico z abecedo, namenjeno preprostem ljudstvu kot pripomoček za učenje branja. Lahko se je počutil kot turist in si ogledal lepote Slovenije. Spoznal je Kras, deželo pravljinih jam, kapnikov, presihajočih jezer, izginjajočih in pojavljajočih se rek, pršuta, terana, vrtač in vetra.

Pot ga je popeljala med zgodovinska obmorska mesta s sodobnimi pristanišči, slikovitimi solinami ter med jadralske navdušence. Izvedel je, da Slovenci pozornost namenjajo sodobni, moderni in ekološki gradnji hiš in da je v majhni Sloveniji veliko uspešnih oblikovalcev nakita, pohištva, avtomobilov, športne opreme, grafike. Pokukal je v misli Hermana Potočnika Noordunga in se zamislil ob eseju svetovno znanega filozofa Slavoja Žižka.

Zadnji dan EXPA so podelili nagrade za najbolj uspešne paviljone. Slovenija si je za vsebinski koncept svojega paviljona Odprta knjiga prislužila zlato medaljo za kreativnost med paviljoni kategorije C (paviljoni s površino do dva tisoč kvadratnih metrov).

Slovenski paviljon je bil že med samo razstavo med obiskovalci EXPA 2010 uvrščen med 10 najbolj zaželenih, kar je že sproti potrjevalo, da je dosegel svoj namen. Organizator razstave je paviljonu podelil tudi dve priznanji za odlično organizacijo slovensko-kitajske ekipe v paviljonu.

Za organizacijo slovenske predstavitve v Šanghaju je skrbela Javna agencija Republike Slovenije za podjetništvo in tuje investicije (JAPTI). Saša Lavrič, generalna komisarka Slovenije za EXPO 2010: »Veseli me, da je bil koncept slovenskega paviljona pravilno zastavljen in odlično izpeljan. Da je bila odločitev prava, nam potrjujejo izjemno visoko število obiskovalcev, bilo jih je več kot 3 milijone, in pohvale organizatorja. Poudariti želim, da brez prave ekipe in timskega sodelovanja projekt ne bi tako uspešno potekal. Zahvaljujem se vsem sodelujočim pri projektu EXPO 2010, še posebej pa tesnim sodelavcem iz paviljona. Ravno ljudje so tisti, ki pričarajo pozitivno vzdušje in gostoljubnost obiskovalcem, s čimer se je odločitev, da sodelujejo slovenski predstavniki, izkazala za več kot uspešno.«

Letošnja razstava EXPO 2010, ki je trajala od 1. maja do 31. oktobra, je bila posvečena čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih – zato je tudi nosila naslov *Boljše mesto, boljše življenje*. Šlo je za daleč največji spektakel v zgodovini prirejanja tovrstnih razstav, saj je razstavo obiskalo rekordnih 73 milijonov obiskovalcev z vsega sveta. Za primerjavo povejmo, da je prvo razstavo EXPO, ki je bila v Londonu leta 1851, obiskalo 6,3 milijone obiskovalcev, leta 1900 v Parizu pa 48 milijonov.

Prerejeno po:

http://www.siol.net/Gospodarstvo/2010/05/Expo_slovenski_paviljon.aspx (15. 12. 2010)

<http://www.japti.si/index.php?id=396&l=sl&t=news> (15. 12. 2010)

<http://www.expo2010.si/si/slovenski-paviljon/zgodbe> (15. 12. 2010)

SLOVAR:

kreativnost – ustvarjalnost

urban – mesten, mestno urejen

I. DEL

Naloge iz I. dela se navezujejo na ljudsko pesem *Povodni mož*.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. Katera trditev o izhodiščnem besedilu je pravilna in katera ne?
Če je trditev pravilna, na črtico napiši P, če ni pravilna, napiši N.

- _____ Izhodiščno besedilo je bajka.
_____ V besedilu je predstavljeno zgodovinsko dogajanje.
_____ Časovni razpon v besedilu zajema več mesecev.
_____ Glavna oseba pripoveduje, kaj se ji je zgodilo.
_____ Dogodki si v besedilu sledijo tako, kot so se zgodili.

	2
--	---

2. a) Kateri značilnosti ljudske pesmi najdemo v izhodiščnem besedilu?
Obkroži pravilna odgovora.

narečni jezik ljudska števila refren pomanjševalnica

	1
--	---

- b) Ljudsko pesništvo je del ljudske književnosti/ljudskega slovstva. Kateri navedeni trditvi veljata za ljudsko slovstvo?
Obkroži črki pred pravilnima odgovoroma.

- A Predstavlja začetek besedne ustvarjalnosti.
B Nastajalo je samo v prozni obliki.
C Prenašalo se je z ustnim izročilom.
Č Že od začetka se je ohranjalo v knjigah.
D Upoštevalo je stroga pravila o oblikovanju verzov in kitic.

	1
--	---

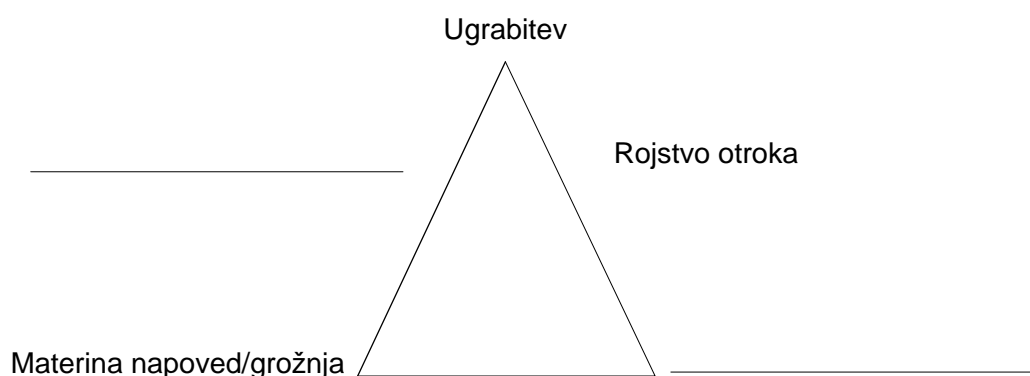
3. a) Kakšno je vzdušje v izhodiščnem besedilu?
Svoj odgovor utemelji.

	1
--	---

- b) Izhodiščno besedilo je balada. Katere značilnosti balade poleg posebnega vzdušja so še opazne v tem besedilu?
V odgovor vključi 2 značilnosti.

	1
--	---

4. Dogajanje v izhodiščnem besedilu lahko razdelimo na 5 dogajalnih enot; tri od teh so že zapisane ob trikotniku. Kateri dogajalni enoti manjkata?
Napiši ju na ustrezni črti ob trikotnik.

	2
--	---

5. Na koliko različnih dogajalnih prostorih poteka dogajanje?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. Ali je izhodiščno besedilo pripoved o stvarnem/verjetnem dogajanju?
Obkroži DA ali NE in napiši utemeljitev.

DA NE

	1
--	---

7. Katera prošnja, izrečena v pesmi, je bila uresničena? Povzemi to prošnjo in izpostavi posledice njene uresničitve.
Odgovor napiši na črte.

	2
--	---

8. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

9. Katera oseba v pesmi je nosilec dogajanja?
Svoj odgovor utemelji, tako da navedeš vsaj dve dejanji te osebe. Odgovori v eni povedi.

	2
--	---

10. Zakaj povodni mož ni mogel Micike drugič odnesti s seboj?
Odgovor napiši na črti.

	1
--	---

11. Kateri podatki manjkajo v preglednici?
Napiši jih na ustrezna mesta.

Ime in priimek	Naslov besedila	Književno obdobje
Valentin Vodnik	Dramilo	
	Visoška kronika	realizem
Janez Menart	Kmečka balada	

	2
--	---

12. Primerjaj Miciko iz ljudske pesmi in Urško iz Povodnega moža Franceta Prešerna. Izpostavi 2 skupni značilnosti obeh književnih oseb in 3 razlike med njima oziroma njunima usodama. Napiši zaokroženo besedilo, ki bo imelo do 6 povedi.

France Prešeren: POVODNI MOŽ

Od nekde lepé so Ljubljanke slovele,
al lepši od Urške bilo ni nobene,
nobene očem bilo bolj zaželene
ob času nje cvetja dekleta ne žene. -
Ko nárbolj iz zvezd je danica svetlâ,
narlepši iz deklic je Urška bila.

Mnogtère device, mnogtère ženice
oko je na skrivnem solzé prelivâlo,
ker Urški srce se je ljubega vdalo;
al ljubih bilo je nji vedno premalo.
Kar slišala moških okrog je slovét,
skušála jih v mreže razpete je ujet.

Je znala obljúbit, je znala odreči,
in biti priljudna, in biti prevzetna,
mladenče unémat, bit staršim prijetna;
modrij in zvijač je bila vseh umetna;
možake je dolgo vodila za nos,
ga stakne nazadnje, ki bil ji je kos.

Na Starem so trgu pod lipo zeleno
trobente in gosli, in cimbale pele,
plesále lepote 'z Ljubljane so cele
v nedeljo popoldan z mladenči vesele;
bila je kraljica njih Urška brhkâ,
plesáti ni dolgo nje volja bila.

Jih dókaj jo prosi, al vsakmu odreče,
prešerna se brani in ples odlašuje,
si vedno izgovore nove zmišljuje,
že sonce zahaja, se mrak približuje;
že sedem odbila je ura in čez,
ko jela ravnat se je Urška na ples.

Al, ker se ozira, plesavca si zbira,
zagleda pri mizi rumeni junaka;
enacga pod soncam mu ni korenjaka,
želi si plesáti z njim deklica vsaka -
omrežit ga Uršika lepa želi,
zaljubljeno v njega obrača oči.

To videt, mladenič se Urški približa:
"Al hõtla bi z mano plesati?" ji pravi,
"kjer Donava bistri pridruži se Savi,
od tvoje lepote zaslišal sem davi,
že, Uršika zala! pred tabo sem zdaj,
že, Uršika zala! pripravljen na raj!"

To reče in se ji globoko prikloni,
sladkó mu nasmeja se Uršika zala:
"Nobene stopinjice še nisem plesala,
de čakala tebe sem, res je, ni šala -
zatorej le hitro mi róko podaj,
lej, sonce zahaja, jenjuje že raj!" -

Podal ji mladenič prelepi je róko,
in urno ta dvá sta po pódu zletela,
ko de bi lahké peretnice imela,
bila bi brez trupla okrog se vrtela,
ne vidi se, kdaj de pod noga udar',
plesala sta, ko bi ju nosil vihar.

To videti, drugi so vsi ostrmeli,
od čudeža godcam roké so zastale;
ker niso trobente glasova več dale,
mladenča nogé so trdó zaceptale;
"Ne maram," zavpije, "za gosli, za bas,
strun drugih, ko plešem, zapoje naj glas!"

/.../

To reče, hitreje sta se zasukála,
in dalje in dalje od póda spustila,
na bregu Ljubljance se trikrat zavila,
plesáje v valove šumeče planila.
Vrtinec so vidli čolnarji derèč;
al Uršike videl nobeden ni več.

(France Prešeren, Poezije in pisma, Mladinska knjiga (Klasiki Kondorja), Ljubljana 1998.)

A		4
B		2

II. DEL

Naloge iz II. dela se navezujejo na besedilo EXPO 2010 zaključen: slovenski paviljon dobil zlato nagrado za kreativnost.

Pozorno preberi izhodiščno besedilo in reši naloge.

1. O čem predvsem govori izhodiščno besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A O dosedanjih svetovnih razstavah.
 - B O pomenu prirejanja svetovnih razstav.
 - C O delu agencije, ki je skrbela za slovensko postavitvev.
 - Č O uspešnem sodelovanju Slovenije na zadnji svetovni razstavi.

	1
--	---

2. Komu je namenjeno izhodiščno besedilo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

3. S katerim namenom je bilo napisano izhodiščno besedilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Da bi se bralci udeležili razstave EXPO 2010.
 - B Da bi bralci spoznali Šanghaj na Kitajskem.
 - C Da bi se bralci seznanili z dogodki, povezanimi z razstavo EXPO 2010.
 - Č Da bi bralci izvedeli, kdaj bo naslednja razstava EXPO.

	1
--	---

4. Dopolni povedi s podatki o izhodiščnem besedilu.

Izhodiščno besedilo je javno, ker _____.

Izhodiščno besedilo je neumetnostno, ker _____.

	2
--	---

5. Izhodiščno besedilo je publicistično. Iz česa v izhodiščnem besedilu to prepoznamo?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

6. Kateri podatki veljajo za sodelovanje Slovenije na svetovnih razstavah?
V desnem stolpcu poišči 3 ustrezne podatke in številke napiši na črtice.

_____	_____	_____	sodelovanje Slovenije na svetovnih razstavah	1	London in Pariz
				2	tretjič udeležba na razstavi
				3	več obiskovalcev kot v Londonu
				4	predstavitve Trubarjevega Katekizma
				5	48 milijonov obiskovalcev
				6	priznanji za odlično organizacijo ekipe
				7	na EXPU 2010 prvič samostojen paviljon

	1
--	---

7. Kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s skupno temo svetovne razstave Boljše mesto, boljše življenje?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

8. Kako se je zunanost slovenskega paviljona povezovala s temo Odprta knjiga?
Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

9. Zakaj je Slovenija za svojo predstavitev na EXPU 2010 izbrala temo Odprta knjiga?
Odgovor v povedi napiši na črto.

	2
--	---

10. Ali so naslednje trditve o notranjosti slovenskega paviljona pravilne?
Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

Predstavljeni so bili predvsem slovenski literarni umetniki. DA NE

Tri zgodbe so bile namenjene trem pomembnim Slovencem in njihovemu delu. DA NE

Ena od knjig je predstavljala sodobno podobo slovenske hiše. DA NE

Vsaka od velikih odprtih knjig je predstavljala eno od osmih zgodb. DA NE

Predstavljena je bila udeležba Slovenije na prejšnjih razstavah. DA NE

	2
--	---

11. V slovenskem paviljonu sta bili razstavljeni dve knjigi.
Naslova obeh knjig napiši na črto.

	1
--	---

12. Kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besede?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ panorama	1	skupina ljudi, sestavljena za določeno nalogo
_____ spektakel	2	slovesna podelitev nagrad
_____ projekcija	3	dobra organizacija prireditve
_____ ekipa	4	dogodek, ki vzbuja pozornost
	5	pogled na mesto
	6	zvočno-slikovna predstavitev

	2
--	---

13. Kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besedne zveze?
Na vsako črtico napiši ustrezno številko iz desnega stolpca.

_____ podreti rekorde	1	razveljaviti doseženo
_____ zapreti vrata razstave	2	zmagati na športni prireditvi
_____ prislužiti si zlato medaljo	3	zahvaliti se za sodelovanje
	4	preseči vsa pričakovanja
	5	zaključiti razstavo
	6	z delom priti do najvišjih dosežkov

	2
--	---

14. Preberi poved.

Na ogled je bil Abecedarium (Abecednik), bralni priročnik, ki ga je Primož Trubar leta 1550 skupaj s Katekizmom objavil kot 8 listov obsegajočo knjižico z abecedo, namenjeno preprostemu ljudstvu kot pripomoček za učenje branja.

Iz povedi izpiši besedi, ki spadata v isto besedno družino.
Vsako napiši na ustrezno črto.

Samostalnik: _____

Pridevnik: _____

	1
--	---

15. Besedne zveze v oklepajih postavi v pravilno obliko.
Napiši jih na črte.

*Slovenija se je predstavila tudi z (obmorska mesta) _____ ,
s (pravljичne jame) _____ in (presihajoča jezera)
_____.*

	2
--	---

16. Preberi poved.

Ko so se v ozadju polic prižgale luči, so se hrbti knjig spremenili v stolpnice.

Glagoloma v povedi spremeni glagolski vid (iz dovršnikov tvori nedovršnika). Glagolski čas naj ostane nespremenjen.
Novo poved napiši na črto.

	1
--	---

17. Dopolni poved, podatke namesto s številkami napiši z besedami.

*Predstavilo se je (192) _____ držav
in (50) _____ mednarodnih organizacij.*

	1
--	---

18. Preberi poved.

Veseli me, da je bil koncept slovenskega paviljona pravilno zastavljen in odlično izpeljan.

- a) Vprašaj se po obkroženih besedah.
Vsako vprašalnico napiši na črto pod besedo.

	1
--	---

- b) Kaj izražata obkroženi besedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Prva beseda izraža svojino, druga pa vrsto stvari.
B Prva beseda izraža vrsto stvari, druga pa način dejanja.
C Prva beseda izraža kraj dejanja, druga pa lastnost stvari.
Č Prva beseda izraža lastnost, druga pa vrsto stvari.

	1
--	---

19. Komu se je Saša Lavrič v svoji izjavi še posebej zahvalila?
Izpiši iz izhodiščnega besedila del povedi, ki izraža to zahvalo.

	1
--	---

20. Preberi poved.

Letošnja razstava EXPO 2010, ki je trajala od 1. maja do 31. oktobra, je bila posvečena čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih – zato je tudi nosila naslov Boljše mesto, boljše življenje.

Na vsako črto napiši vprašalno poved, na katero dobiš zapisani odgovor.

Od 1. maja do 31. oktobra.

Čistejšemu okolju in kakovostnejšemu življenju v urbanih okoljih.

	3
--	---

21. Preberi poved.

Da je bila odločitev prava, nam potrjuje izjemno visoko število obiskovalcev.

- a) Vprašaj se po podčrtanem delu povedi.
Vprašalno poved napiši na črto.

_____ ?

	1
--	---

- b) Kaj je podčrtani del povedi?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Glavni stavek.
B Odvisni stavek.
C Predmet.
Č Osebek.

	1
--	---

22. Napiši besedilo in v njem na kratko predstavi sodelovanje Slovenije na EXPU 2010. Besedilo naj ima največ šest povedi.

A		3
B		2

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja ob koncu 2. in 3. obdobja

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu 2. obdobja

Dosežki po spolu, šolah in regijah ob koncu 2. obdobja

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

4.2.2.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu 3. obdobja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.2.1.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Preglednica 4.2.2.2.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.2.2.2: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa

Preglednica 4.2.2.2.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

Preglednica 4.2.2.3.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.2.3.2: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa

Preglednica 4.2.2.3.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine

Učenci, ki se pri NPZ-ju preizkušajo v italijanščini, so maloštevilni. Posledica tega so nepredvidljivi rezultati preverjanja. Primerjava z drugimi prvimi jeziki ali z drugimi predmeti je zato s statističnega vidika neutemeljena. Kljub temu pa člani PkK opažamo, da v zadnjem obdobju učenci osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom dosegajo primerljive rezultate: statistične vrednosti pri italijanščini se približujejo vrednostim, ki jih učenci dosegajo pri slovenščini in madžarščini.

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja ob koncu 2. in 3. obdobja

Preizkusa znanja ob koncu 2. in 3. obdobja, ki v tem šolskem letu ostajata nespremenjena, vsebujeta dva dela glede na izhodiščno besedilo, ki je umetnostno (I. del) in neumetnostno besedilo (II. del).

Z nalogami, ki izhajajo iz navedenih besedil, preverjamo:

- zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega besedila,
- poimenovalno, upovedovalno, skladijsko, pravopisno, slogovno zmožnost,
- metajezikovno zmožnost,
- zmožnost pisnega sporočanja dane besedilne vrste.

Naloge zahtevajo:

- pomensko razčlemba,
- okoliščinsko in pragmatično razčlemba,
- besedno-slovnično razčlemba.

Pri pisanju dane besedilne vrste (tvorbna naloga) pa vrednotimo vrsto podzmožnosti, kot so: sporočilnost, vezljivost, jezikovna ustreznost in pravopisna zmožnost.

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja in popravljanja oz. substitucijske naloge). V vsakem preizkusu je tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila.

Preglednica 4.2.2.1.1: Sestava preizkusa znanja glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	30 %
II.	razumevanje	35 %
III.	uporaba/sinteza znanja	35 %

4.2.2.2 Analiza dosežkov ob koncu 2. obdobja

Preglednica 4.2.2.2.1: Osnovni statistični podatki

	2012	2011	2010
Število učencev	34	36	48
Število postavk	23	23	19
Možne točke	40	40	40
Povprečno število točk	26,68	21,53	25,02
Povprečno število odstotnih točk	66,69	53,82	62,55
Standardni odklon odstotnih točk	13,89	19,06	14,8
Indeks težavnosti	0,66	0,54	0,62
Indeks zanesljivosti	0,77	0,86	0,75

Dosežki po spolu, šolah in regijah ob koncu 2. obdobja

NPZ iz italijanščine ob koncu 2. obdobja je opravljalo malo učencev v samo eni regiji, zato podatki ne omogočajo posploševanja in analiz po spolu ali po regijah. Zaradi majhnega števila udeleženi šol prav tako niso prikazani dosežki po šolah, saj ne želimo, da bi se podatki uporabili za razvrščanje šol.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Letošnji preizkus znanja odraža primerljive rezultate s preizkusom znanja, ki so ga šestošolci pisali v šolskem letu 2009/2010 (glej preglednici 4.2.2.2.2 in 4.2.2.2.3). Glede na rezultate lanskoletnega preizkusa ima letošnji preizkus nekaj nalog z nekoliko manj ustreznim indeksom diskriminativnosti, toda kljub temu rezultati potrjujejo, da so bile naloge primerne.

V I. delu preizkusa znanja uvajamo umetnostno besedilo, opis osebe (R. Dahl: *Sorridere con gli occhi*). Iz besedila je izpeljanih enajst nalog, možnih točk je 17. Naloge iz I. dela preizkusa znanja so učenci dobro reševali (šest lažjih nalog, ki so preverjale bralno razumevanje). Dve od teh sta imeli nizek oz. negativen indeks diskriminativnosti (3. in 4. naloga), to pomeni, da nista ustrezno ločili učencev, ki so dobro reševali naloge, od tistih, ki so jih reševali slabše. Zahtevnejši sta bili dve nalogi, ki sta preverjali metajezikovno zmožnost (8. in 9. naloga), od katerih je imela ena negativen indeks diskriminativnosti.

Preglednica 4.2.2.2: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje preverjanja	Opis	IT	ID
1.	I	jezikovna zmožnost (prepoznavanje slovnične strukture)	Iskanje pridevnikov, s katerimi avtor opredeljuje očetov značaj.	0,93	0,54
2.	III	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Naloga zahteva, da učenec sklepa s pomočjo danih informacij v besedilu.	0,82	0,24
3.	III	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Na podlagi informacij iz besedila učenec sklepa.	0,82	0,00
4.	II	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Iskanje določenega specifičnega podatka.	0,97	-0,10
5.	II	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Iskanje določenega specifičnega podatka.	0,57	0,51
6.	III	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Na podlagi informacij iz besedila učenec sklepa.	0,88	0,32
7.	II	razumevanje prebranega besedila	Izbirni tip naloge. Izbira pravilnega odgovora.	0,97	0,21
8.	I	metajezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Poznavanje in zaznava slogovne zaznamovanosti.	0,26	0,24
9.	I	metajezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Vprašanje o glagolski osebi.	0,47	-0,08
10.	I	jezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge, izbira ustreznega sinonima.	0,63	0,39
11.	II	jezikovna zmožnost	Pretvorba iz preteklika v sedanji čas.	0,58	0,12

II. del preizkusa (od 12. do 20. naloge) uvaja neumetnostno besedilo, navodila za igro (*Un gioco: cosa hai capito?*, J. Day: *I bambini prendono tutto alla lettera*). Preizkus znanja vsebuje osem nalog iz bralnega razumevanja in eno nalogo iz pisnega sporočanja. Tudi v tem delu preizkusa znanja so učenci slabše reševali nalogo, ki je preverjala metajezikovno zmožnost (pretvorba v implicitno obliko glagola). Ta naloga ima tudi ustrezen indeks diskriminativnosti. 14. naloga je zelo lahka, z ničelnim indeksom diskriminativnosti (bralno razumevanje, naštevanje podatkov). 13. naloga prav tako ni ustrezno ločila učencev: tistih, ki so naloge dobro reševali, od tistih, ki so jih reševali slabše. Ta naloga preverja metajezikovno zmožnost (določanje besedilne vrste, druga najtežja naloga v tej skupini). Ustrezen indeks težavnosti in diskriminativnosti ima naloga iz pisnega sporočanja (opis navodil pri igri).

Preglednica 4.2.2.2.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje preverjanja	Opis	IT	ID
12.	III	razumevanje prebranega besedila	Izbirni tip naloge. Učenec razbere globalno sporočilo besedila.	0,82	0,26
13.	I	metajezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Učenec označi ustrezno vrsto besedila.	0,44	0,01
14.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec poišče ustrezne podatke.	0,99	0,40
15.	II	razumevanje prebranega besedila	Odprti tip naloge: odgovor na vprašanje. Učenec opiše potek postopka. Pri vrednotenju te naloge se upošteva tudi jezikovna pravilnost.	0,55	0,66
16.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec poišče ustrezne podatke.	0,84	0,34
17.	II	jezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Učenec izbere ustrezno sopomenko.	0,78	0,28
18.	II	jezikovna zmožnost	Učenec pretvori glagol v nedoločnik.	0,22	0,48
19.	III	razumevanje prebranega besedila	Izbirni tip naloge. Razumevanje temeljnega sporočila besedila.	0,82	0,55
20.	III	pisno sporočanje	Učenec napiše navodila za izbrano igro.		
a			Sporočilo, vsebina,	0,72	0,61
b			besedišče,	0,51	0,37
c			jezikovna pravilnost,	0,47	0,46
d			pravopisna pravilnost, zunanja zgradba besedila.	0,50	0,55

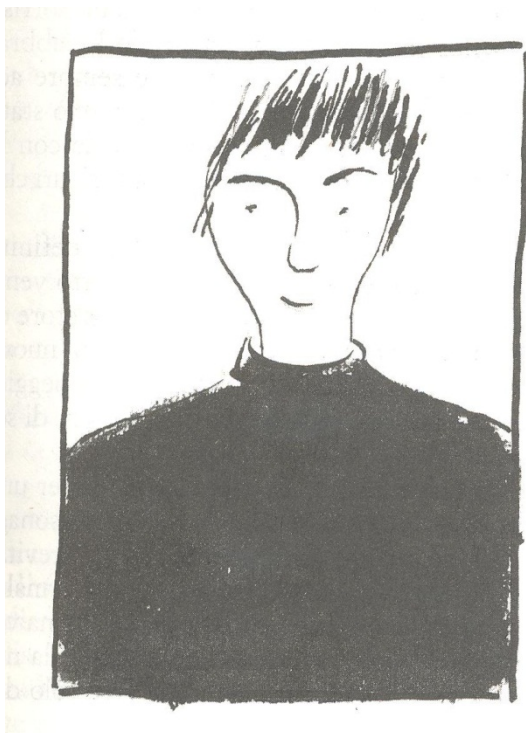
Sklepne ugotovitve

Preizkus znanja je v rednem roku opravljalo 34 učencev. Od možnih 40 točk so učenci dosegli povprečno 26,68 točke (66,69 odstotnih točk). Dosežki so skladni s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta. Grafična predstavitev porazdelitve po doseženih točkah kaže netipično krivuljo. Pri analizi rezultatov moramo upoštevati dejstvo, da je pri tako majhnem številu učencev rezultat manj zanesljiv.

Že vrsto let PK ugotavlja primerljive rezultate: naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, so sorazmerno lahke. Praviloma so naloge, ki preverjajo jezikovno in metajezikovno zmožnost, zahtevnejše. Najbolj stvaren in uravnotežen rezultat pa je pri nalogi iz pisnega sporočanja. To je do neke mere tudi razumljivo, saj so naloge iz pisnega sporočanja primeri avtentičnih nalog, ki so celostno naravnane: pri nalogi tvorjenja učenec ne vključuje le jezikovnega znanja, temveč tudi druge zmožnosti, kot so ustvarjalnost, samoiniciativnost, samostojnost, zmožnost sklepanja, utemeljevanja lastnih stališč, itd.

SORRIDERE CON GLI OCCHI

Senza dubbio, mio padre era il papà più meraviglioso e affascinante che un ragazzo potesse mai desiderare. Ecco un suo ritratto.

Potreste pensare, non conoscendolo bene, che fosse un uomo serio e severo. Macché! Era una persona divertentissima. Sembrava serio perché non sorrideva mai con la bocca. Manifestava tutto con gli occhi. Aveva luminosi occhi azzurri che, quando pensava a qualcosa di buffo, gli lampeggiavano, e guardandolo attentamente si poteva scorgere una minuscola scintilla dorata che gli danzava nelle pupille. Ma la bocca restava immobile.

Ero contento che mio padre fosse un tipo che sorrideva con gli occhi: così non poteva mai rivolgermi un sorriso falso, perché è difficile far scintillare gli occhi se non ci si sente una scintilla dentro. Il sorriso

con la bocca è diverso. Si può simulare un sorriso in qualsiasi circostanza, solo atteggiando le labbra. Inoltre un vero sorriso con le labbra è sempre accompagnato da un sorriso con gli occhi: perciò state attenti, dico io, quando qualcuno vi sorride con la bocca ma gli occhi non mutano. Potete star sicuri che è una fregatura.

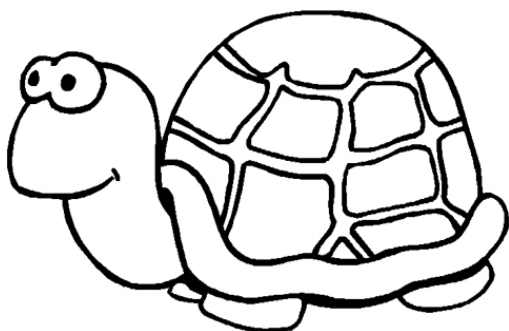
(R. Dahl – “Danny, il campione del mondo”)

UN GIOCO: COSA HAI CAPITO?

Avrete bisogno di un foglio di carta per uno, matite, pastelli colorati e un grosso libro **rigido**, tipo i volumi dell'enciclopedia, che vi faccia da **divisorio**.

Il gioco si gioca a coppie: i due si siedono ad un tavolo uno di fronte all'altro, con il libro che fa da divisorio nel mezzo. Ognuno prende un foglio di carta, se lo mette davanti e controlla bene che non sia visibile all'altro.

Una persona disegna qualcosa di non troppo complicato. Quando ha finito, tenendo gli occhi sul disegno, lo descrive il più **accuratamente** possibile all'altra, che

a sua volta cercherà di riprodurre la figura sul proprio foglio. È vietato fare segni con le mani, fare domande, e soprattutto è vietato **sbirciare!** Quando avete finito paragonate i due disegni e osservate se avete comunicato bene. Parlate di quello che ha funzionato o che non ha funzionato nella vostra comunicazione. Scambiatevi di posto e ricominciate.

(J. Day – “I bambini prendono tutto alla lettera”)

Prima parte

Leggi attentamente il brano *Sorridere con gli occhi* e risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

1. Scrivi i due aggettivi con i quali il narratore definisce il papà all'inizio del brano.

	2
--	---

2. Che cosa poteva pensare del padre del protagonista chi non lo conosceva bene?

	2
--	---

3. Perché il papà sembrava serio?

	1
--	---

4. Qual era la parte più espressiva del suo volto?

	1
--	---

5. Che cosa succedeva agli occhi del papà quando pensava a qualcosa di buffo?
Scrivi la risposta completa.

	2
--	---

6. Perché il narratore era contento che suo padre sorridesse con gli occhi?

	1
--	---

7. Perché, secondo il narratore, il sorriso con la bocca è diverso e meno vero?
Cerchia la risposta esatta.

- A si può fingere
- B si possono fare smorfie
- C si può ridere
- D si può essere buffi

	1
--	---

8. La parola "fregatura" appartiene al linguaggio:
Cerchia la risposta esatta.

- A ricercato, di livello alto
- B immediato, colloquiale
- C dialettale
- D semplice ma accurato

	1
--	---

9. Il testo è scritto:
Cerchia la risposta esatta.

- A in seconda persona
- B in prima persona
- C in terza persona
- D in prima persona plurale

	1
--	---

10. Cerchia il sinonimo della parola scritta in grassetto.

severo: arrabbiato, tollerante, rigoroso.

buffo: ridicolo, felice, stizzito.

dubbio: resistenza, difficoltà, indecisione.

mutare: tagliare, cambiare, suscitare.

	2
--	---

11. Nelle seguenti frasi sottolinea i verbi e trasformali al presente del modo indicativo.

Aveva luminosi occhi azzurri che, quando pensava a qualcosa di buffo, gli lampeggiavano.

	3
--	---

Seconda parte

Leggi attentamente il testo *Un gioco: cosa hai capito?* e risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

12. Qual è l'argomento principale del testo?
Cerchia la risposta esatta.

- A il divieto di sbirciare
- B lo svolgimento di un tema
- C le regole di un gioco
- D il modo di eseguire un disegno

	1
--	---

13. Di quale tipo di testo si tratta?
Cerchia la risposta esatta.

- A testo persuasivo
- B testo regolativo
- C testo narrativo
- D testo descrittivo

	1
--	---

14. Elenca il materiale di cui si ha bisogno per fare il gioco.

	2
--	---

15. Descrivi in modo completo e corretto lo svolgimento del gioco.
(1 punto per gli elementi elencati, 1 punto per la formulazione corretta della frase,
1 punto per la correttezza ortografica)

	3
--	---

16. Che cosa è vietato fare durante il gioco?

	3
--	---

17. Quale significato assumono le seguenti parole nel testo?
Cerchia la risposta esatta.

rigido

- A freddo
- B severo, rigoroso
- C duro, indeformabile
- D intransigente

divisorio

- A elemento che divide
- B scomposto in parti
- C discorde
- D che si può dividere

accuratamente

- A con poca cura
- B con cura
- C con velocità
- D pian piano

sbirciare

- A squadrare
- B guardare di nascosto
- C guardare attentamente
- D considerare con interesse

	2
--	---

18. Scrivi l'infinito delle seguenti voci verbali:

ha finito: _____

tenendo: _____

cercherà: _____

osservate: _____

	2
--	---

19. Secondo te, qual è lo scopo del gioco?
Cerchia la risposta esatta.

- A divertirsi e far festa
- B disegnare bene
- C comunicare bene le informazioni
- D scambiarsi di posto

	1
--	---

20. Spiega le regole di un gioco che conosci e che ti piace fare con i tuoi amici.
 Fornisci poi le istruzioni per svolgerlo. Esponile in modo chiaro, preciso, ordinato.

a	Comunica informazioni pertinenti rispetto alla consegna.		2
b	Utilizza un lessico appropriato.		2
c	Compone frasi morfologicamente e sintatticamente corrette.		2
d	Scrive seguendo le regole ortografiche, usa una grafia chiara e utilizza correttamente lo spazio pagina.		2

4.2.2.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu 3. obdobja

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.2.3.1: Osnovni statistični podatki

	2012	2011	2010
Število učencev	34	41	39
Število postavk	29	31	26
Možne točke	60	60	60
Povprečno število točk	32,47	38,34	39,85
Povprečno število odstotnih točk	54,12	63,90	66,41
Standardni odklon odstotnih točk	19,56	13,48	17,00
Indeks težavnosti	0,54	0,64	0,66
Indeks zanesljivosti	0,88	0,79	0,88

Dosežki po spolu, šolah in regijah

NPZ iz italijanščine ob koncu 3. obdobja je opravljalo malo učencev v samo eni regiji, zato podatki ne omogočajo posploševanja in analiz po spolu ali regijah. Zaradi majhnega števila udeleženih šol prav tako niso prikazani dosežki po šolah, saj ne želimo, da bi se podatki uporabili za razvrščanje šol.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

NPZ iz italijanščine je opravljalo 34 učencev. Rezultati preizkusa znanja v letošnjem letu so nekoliko nižji od rezultatov prejšnjih let.

Izhodišče *L. dela* preizkusa je umetnostno besedilo: *Delitto con sorpresa* (F. Brown. Cosmolinea, Milano: A. Mondadori. 1983).

Nekaj nalog, ki so preverjale bralno razumevanje, je bilo zahtevnejših: učenci so imeli težave pri sklepanju in utemeljevanju. Naloge, ki so preverjale jezikovno in metajezikovno zmožnost, v tem preizkusu niso izstopale po težavnosti. Preizkus znanja je vseboval tudi nekaj nalog z manj ustreznim indeksom diskriminativnosti (1., 3., 8. naloga), kar pomeni, da te naloge niso ločile učencev, ki so dobro reševali, od tistih, ki so jih reševali nekoliko slabše.

Preglednica 4.2.2.3.2: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za *I. del preizkusa*

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje preverjanja	Opis	IT	ID
1.	II	razumevanje prebranega besedila	Učenec poda kratek odgovor. Razbere vzročno-posledična razmerja.	0,40	0,18
2.	III	razumevanje prebranega besedila	Naloga odprtega tipa, odgovor na vprašanje. Učenec sklepa in utemeljuje.	0,22	0,46
3.	III	razumevanje prebranega besedila	Naloga odprtega tipa. Učenec sklepa in poda utemeljitvev.	0,81	0,08
4.	I	razumevanje prebranega besedila	Naloga razvrščanja. Učenec uredi sosledje dogodkov.	0,54	0,73
5.	II	razumevanje prebranega besedila	Kratek odgovor na vprašanja. Učenec razume temeljno sporočilo besedila.	0,57	0,38
6.	II	razumevanje prebranega besedila	Kratek odgovor na vprašanja. Učenec sklepa.	0,51	0,63
7.	II	razumevanje prebranega besedila	Naloga izbirnega tipa. Učenec razbere vzrok dejanja.	0,74	0,34
8.a	I	metajezikovna zmožnost	Naloga izbirnega tipa. Učenec razbere glagolski čas in pozna njegovo rabo.		
8.b				0,51	0,12
9.	I	jezikovna zmožnost	Naloga izbirnega tipa z dvema pravilnima rešitvama. Naloga preverja poznavanje oblikoslovnih in besediloslovnih elementov.	0,63	0,44
10.	II	jezikovna zmožnost	Naloga izbirnega tipa. Učenec poišče sopomenko.	0,69	0,37
11.	III	jezikovna zmožnost	Pretvorba iz dobrednega navedka v poročani govor.	0,40	0,60

V II. delu uvajamo neumetnostno besedilo z ekološko temo, s strokovnim izrazoslovjem: *Rivendicare il diritto al gelato che si squaglia* (Dose, A., Presta, M. *Al Messaggero*. 2009).

Učenci so bili manj uspešni pri nalogah pretvorbe (20. in 23. naloga). Manj pravih rešitev je bilo tudi pri 14. nalogi, ki je preverjala bralno razumevanje. Kljub temu so imele te naloge ustrezen indeks diskriminativnosti, kar pomeni, da so primerno ločile učence, ki so dobro reševali naloge, od tistih, ki so jih reševali nekoliko slabše. Učenci so bili uspešni pri iskanju sopomenk (18. in 21. naloga). V preizkusih prejšnjih let so bili na tem področju nekoliko slabši. Boljši rezultati so lahko tudi posledica učiteljeve pripravljenosti za uvajanje dodatnih nalog za usvajanje in utrjevanje besedišča pri pouku italijanščine.

Preglednica 4.2.2.3.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

Naloga	Taksonomska stopnja	Področje	Opis	IT	ID
12.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec dokazuje razumevanje pomena strokovnega izraza.	0,79	0,25
13.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec poišče določen podatek.	0,74	0,16
14.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec poišče določen podatek.	0,38	0,60
15.	I	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec poišče določen podatek.	0,74	0,58
16.	III	razumevanje prebranega besedila	Odgovor na vprašanje. Učenec odgovor utemelji.	0,49	0,54
17.	III	razumevanje prebranega besedila	Izbirni tip naloge. Učenec razbere temeljno sporočilo besedila.	0,53	0,25
18.	II	jezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Učenec poišče ustrezno sopomenko.	0,74	0,53
19.	II	razumevanje prebranega besedila	Izbirni tip naloge. Učenec smiselno dopolnjuje poved.	0,68	0,34
20.	II	jezikovna zmožnost	Pretvorba. Učenec pretvarja pasivno obliko glagola v aktivno.	0,35	0,62
21.	II	jezikovna zmožnost	Izbirni tip naloge. Učenec iz danih sopomenk razbere besedo z drugačnim pomenom	0,74	0,53
22.	III	jezikovna zmožnost	Učenec razbere koren posameznih izpeljank	0,52	0,69
23.	II	jezikovna zmožnost	Pretvorba iz pridevnika v prislov načina.	0,37	0,49
24.	III	pisno sporočanje			
a			Poznavanje besedilne vrste, upoštevanje navodil,	0,57	0,48
b			uporaba informacij izhodiščnega besedila,	0,54	0,64
c			utemeljevanje lastnih stališč,	0,54	0,36
d			vezljivost besedila in jezikovna pravilnost,	0,31	0,59
e			uporaba ustreznega besedišča,	0,40	0,60
f			upoštevanje pravopisnih pravil in ustrezna uporaba ločil.	0,38	0,45

Sklepne ugotovitve

Preizkus znanja je v rednem roku opravljalo 34 učencev 9. razreda osnovnih šol z italijanskim učnim jezikom. Od možnih 60 točk so učenci dosegli povprečno 32,47 točke; rezultati so bili nekoliko slabši od rezultatov prejšnjih let. Indeks diskriminativnosti je bil v večini primerov ustrezen. Iz rezultatov je razvidno, da so imeli učenci nekoliko težav pri sklepanju in utemeljevanju ter pri nalogah pretvorbe. Sicer pa so dosežki skladni s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta.

Delitto con sorpresa

Il signor Baxter era un **avido** lettore di romanzi polizieschi, così quando decise di uccidere lo zio sapeva di non potersi concedere alcun errore.

Be', almeno una piccola falsa **traccia**, molto semplice avrebbe dovuto concedersela. Avrebbe dovuto portar via tutto il denaro contante dalla casa dello zio. Se non avesse preso questa precauzione, sarebbe stato un sospettato ideale, in quanto era il solo erede.

Prese in **esame** con cura anche i piccoli dettagli, nella certezza di non poter commettere alcun errore. Scelse meticolosamente la notte e l'ora. Il piede di porco³ aprì la finestra con facilità e senza far rumore. La porta che dava sulla camera da letto era socchiusa, ma poiché non si sentiva alcun rumore decise che per prima cosa avrebbe provveduto al furto. Sapeva dove suo zio teneva il contante, ma doveva dare l'impressione che per trovarlo avessero messo tutto a soqqadro. Si mosse in silenzio... Due ore dopo, tornato a casa, si svestì in tutta fretta e andò a letto. Non era possibile che la polizia venisse a sapere del delitto prima del mattino seguente.

Qualcuno bussò. Di già? Si costrinse alla calma, andò alla porta e aprì. Lo sceriffo e un vicesceriffo entrarono d'autorità.

Walter Baxter? Abbiamo un mandato d'arresto. Vestitevi e venite con noi!

Un **mandato** d'arresto? Per cosa?

Furto con scasso. Vostro zio vi ha riconosciuto dalla porta della camera da letto; se ne è stato buono finché non ve ne siete andato, poi è venuto alla centrale e ci ha rilasciato una dichiarazione giurata.

Walter Baxter spalancò la bocca. Dopo tutto, un errore l'aveva poi commesso!

Aveva studiato il delitto perfetto ma, preso com'era dal furto, aveva dimenticato di commetterlo.

(da F. Brown, *Cosmolinea B-2*, A. Mondadori, Milano 1983)

³ *Piede di porco*: ferro con un'estremità a coda di rondine usato per forzare porte e finestre e simili.

Rivendicare il diritto al gelato che si squaglia

"Allora mi fa... stracciatella, cioccolato... e proteina **sintetica** Isp... senza panna, grazie!" Molto presto potremo trovare in commercio anche nel nostro Paese il gelato che non si scioglie, grazie a una proteina, la Isp appunto, isolata da un pesce artico e riprodotta in laboratorio con l'aiuto di un lievito transgenico⁴. C'eravamo abituati, con qualche comprensibile **resistenza**, ai gusti cocomero, tè verde, cardamomo⁵, fico d'india, addirittura allo spaventoso gusto puffo, ma al gusto merluzzo ancora non ci si era arrivati. Il gelato che si squaglia è, a nostro modesto parere, un sacrosanto diritto dell'infanzia, come rompere qualche soprammobile in casa, strappare sul ginocchio i pantaloni nuovi giocando a pallone ed essere consolati dalla nonna quando papà si arrabbia di brutto.

Per fortuna la Coldiretti, la principale associazione italiana delle aziende agricole, ci informa, sulla base di un'indagine, che ben tre italiani su quattro guardano con diffidenza (e addirittura sospetto) a questa modifica transgenica del gelato, realizzata da una multinazionale e autorizzata dall'Unione Europea. Tra le altre cose, si tratta di un'innovazione che toglie alle mamme d'Italia la premurosa soddisfazione di leccare tutto intorno il cono del proprio bambino, rimuovendo il senso di colpa per aver ingurgitato zuccheri in nome del dovere materno di evitare lo sgocciolamento sulla maglietta pulita. Infatti, fateci caso, le mamme fingono da sempre di farlo contro voglia, mentre in realtà non aspettano altro.

E poi, diciamola tutta: se dobbiamo modificare geneticamente la natura, facciamolo per obiettivi più importanti del gelato che non sgocciola, la fetta biscottata che non sbriciola e la maionese che non impazzisce mai: al massimo, ogni tanto, s'innervosisce.

(da Antonello Dose e Marco Presta, in «il Messaggero», 22 giugno 2009, rid. e adatt.)

⁴ *Transgenico*: organismo animale o vegetale artificialmente alterato, in modo da rendere permanente la modifica del suo patrimonio genetico; si dice di alimento modificato geneticamente attraverso la manipolazione della struttura del suo DNA.

⁵ *Cardamomo*: frutto di una pianta originaria della penisola indiana e dell'Indonesia, dall'odore fortemente aromatico, da cui si estrae un olio essenziale usato in farmacia e in cucina.

Prima parte

Leggi attentamente il testo *Delitto con sorpresa* e risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

1. Perché Baxter ha deciso di scassinare la casa prima di uccidere lo zio?

	2
--	---

2. Quali sono le due informazioni che ti fanno capire che il furto è stato commesso?

	2
--	---

3. Perché lo sceriffo e il vicesceriffo possono entrare di autorità in casa di Baxter?

	2
--	---

4. Riordina le azioni del signor Baxter come appaiono nel testo.

Il signor Baxter:

___ Va a casa e si corica.

___ Decide di uccidere lo zio.

___ Dato che non si sente alcun rumore, decide di compiere prima il furto.

___ Per confonder le indagini decide di derubare lo zio.

___ Mette a soqqadro la casa.

___ Sceglie la notte e l'ora.

	2
--	---

5. Quale errore aveva commesso il signor Baxter?

	2
--	---

6. Perché aveva commesso tale errore?

	2
--	---

7. Perché il protagonista *Si costrinse alla calma?*

- A Per non mostrare alcun segno che aveva compiuto lui il delitto (reato).
- B Era sorpreso che avessero scoperto l'autore del furto.
- C Perché sapeva che non lo cercavano.
- D Perché era sicuro che lo zio lo avesse visto rubare il denaro.

	1
--	---

8. a) Qual è il tempo verbale che prevale nella narrazione che hai letto?

- 1. Passato prossimo
- 2. Presente
- 3. Passato remoto
- 4. Imperfetto

b) Perché l'autore usa in prevalenza tale tempo verbale?

- 1. Perché i fatti si protraggono nel tempo.
- 2. Perché i fatti sono successi e si sono conclusi tanto tempo fa.
- 3. Perché i fatti non si sono ancora conclusi.
- 4. Perché i fatti sono indefiniti.

	2
--	---

9. Cerchia le due affermazioni che si riferiscono al testo.
- A L'autore narra in prima persona.
 - B Prevalgono i dialoghi.
 - C L'autore narra in terza persona.
 - D Il finale è quello classico dei racconti gialli.
 - E Il testo non inizia con la descrizione di un delitto.
 - F Il protagonista lotta con un antagonista.

	2
--	---

10. Nel testo i seguenti nomi significano:
Cerchia la lettera della risposta corretta.

Avido

- A Avaro
- B Assetato
- C Insaziabile
- D Appagato

Esame

- A Interrogazione
- B Visione
- C Studio
- D Inchiesta

Traccia

- A Orma
- B Pista magnetica
- C Segno
- D Percorso

Mandato

- A Incarico
- B Ordine
- C Delega
- D Impegno

	4
--	---

11. Trasforma il seguente discorso diretto in discorso indiretto aggiungendo di volta in volta gli opportuni verbi reggenti scelti tra i seguenti: *disse, rispose, chiese, ordinò, precisò, aggiunse*.

Abbiamo un mandato d'arresto. Vestitevi e venite con noi!

Comincia così:

Lo sceriffo _____

	4
--	---

Seconda parte

Leggi attentamente il testo *Rivendicare il diritto al gelato che si squaglia* e risolvi gli esercizi che ti vengono proposti.

12. Che cos'è la Isp?

	1
--	---

13. Dov'è stata trovata?

	1
--	---

14. Chi ha finanziato e realizzato la ricerca sul gelato transgenico?

	1
--	---

15. Chi ne ha autorizzato la diffusione?

	1
--	---

16. Perché il gelato che non si squaglia avrebbe il gusto di merluzzo?

	2
--	---

17. Qual è lo scopo del testo?

- A Informare sulla nuova scoperta in campo alimentare.
- B Reclamizzare la scoperta nel campo alimentare.
- C Dimostrare l'inutilità della nuova scoperta nel campo alimentare.
- D Dimostrare la grossa utilità della nuova scoperta nel campo alimentare.

	1
--	---

18. Cerchia il corretto significato che le parole in neretto assumono nel testo.

Sintetica:

- A Condensata
- B Artificiale
- C Concisa
- D Schematica

Resistenza:

- A Opposizione
- B Forza
- C Robustezza
- D Compattezza

	2
--	---

19. Nel secondo capoverso si parla di mamme che:

Cerchia l'affermazione corretta.

- A Leccano di malavoglia intorno al cono del proprio bambino.
- B Fingono di leccare contro voglia il cono del proprio bambino.
- C Sono contente della nuova scoperta perché non dovranno più leccare il cono del proprio bambino.
- D Si sacrificano a ingerire zuccheri per evitare lo sgocciolamento sulla maglietta pulita.

	1
--	---

20. Trasforma in passiva la seguente frase attiva:

Dobbiamo modificare geneticamente la natura.

	1
--	---

21. In ciascun elenco di sinonimi della parola in neretto c'è un intruso. Cerchialo.

Diffidenza: sospetto, sfiducia, cautela, sicurezza

Strappare: levare, sciogliere, estirpare, lacerare

Parere: giudizio, avvertenza, opinione, visione

Premuroso: attento, indifferente, gentile, cortese

	4
--	---

22. Individua e scrivi le parole primitive dei seguenti derivati:

Innovazione _____

Commercio _____

Sgocciolamento _____

Innervosisce _____

	4
--	---

23. Ricava da ciascuno dei seguenti aggettivi un avverbio di modo:

Spaventoso _____

Nuovo _____

Principale _____

Premuroso _____

	4
--	---

24. Scegli uno dei tre strani oggetti presenti nelle immagini e scrivi un testo seguendo la seguente traccia:

- Descrivi esaurientemente l'invenzione.
- Argomenta in modo dettagliato le possibili utilità pratiche o di altro tipo e i lati negativi dell'oggetto scelto.
- Scrivi il tuo parere sull'invenzione.

Ricordati di scrivere in modo chiaro e leggibile usando correttamente lo spazio pagina.

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa
Opis, obseg in vsebina preizkusa
Tipi nalog
Analiza dosežkov
Dosežki po spolu, šolah in regijah
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli
I. del preizkusa znanja
II. del preizkusa znanja
Sklepne ugotovitve

4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa
Opis, obseg in vsebina preizkusa
Tipi nalog
Analiza dosežkov
Dosežki po spolu, šolah in regijah
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli
I. del preizkusa znanja
II. del preizkusa znanja
Sklepne ugotovitve

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.3.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.3.1.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.1.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa
Preglednica 4.2.3.1.4: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa
Preglednica 4.2.3.2.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
Preglednica 4.2.3.2.2: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.3.2.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa
Preglednica 4.2.3.2.4: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa

Strokovno podlago za pripravo NPZ-ja iz madžarščine predstavlja *Učni načrt za madžarski jezik kot materni jezik*, ki je bil potrjen na seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje 13. 5. 1999.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa znanja je 60 minut. Preizkus znanja sestoji iz dveh delov: v I. delu je neznano neumetnostno besedilo in naloge, ki preverjajo bralno razumevanje in jezikovno znanje, v II. delu pa praviloma neznano umetnostno besedilo in naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, književno znanje in zmožnost tvorbe krajšega poustvarjalnega besedila. Učenci lahko v I. delu dosežejo 24 točk, v II. pa 16 točk, skupno torej 40 točk. Število nalog je lahko različno, maksimalno število je omejeno s 25.

Z nalogami preverjamo:

- branje praviloma neznanega neumetnostnega besedila,
- razumevanje prebranega neumetnostnega besedila,
- jezikovno znanje in zmožnosti rabe jezika,
- branje praviloma neznanega umetnostnega besedila,
- razumevanje prebranega umetnostnega besedila,
- književno znanje,
- zmožnost tvorbe krajšega neumetnostnega besedila ali krajšega besedila na podlagi prebranega umetnostnega besedila.

Preglednica 4.2.3.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	30 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	35 %

Tipi nalog

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (naloge izbirnega tipa, naloge kratkih odgovorov, naloge dopolnjevanja, naloge urejanja in povezovanja). Preizkus vsebuje tudi samostojno tvorjenje krajšega besedila.

Analiza dosežkov

NPZ iz madžarščine ob koncu 2. obdobja je v šolskem letu 2011/2012 opravljalo 16 učencev 6. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Učenci so od možnih 40 točk dosegli povprečno 24,38 točke, kar je 60,94 %. V I. delu preizkusa so dosegli v povprečju 15,13 točke od možnih 24, kar predstavlja 63,04 %, v II. delu pa so od možnih 16 točk dosegli povprečno 9,25 točke oziroma 57,81%, kar je nekoliko slabše od I. dela.

Preglednica 4.2.3.1.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	16
Število postavk	26
Možne točke	40
Povprečno število točk	24,38
Povprečno število odstotnih točk	60,94
Standardni odklon odstotnih točk	18,09
Indeks težavnosti	0,6094
Indeks zanesljivosti	0,85

Dosežki po spolu, šolah in regijah

NPZ iz madžarščine ob koncu 2. obdobja je opravljalo malo učencev, zato podatki ne omogočajo posploševanja in analiz po spolu. Zaradi majhnega števila udeleženih šol prav tako niso prikazani dosežki po šolah.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo je bilo neznanu neumetnostno besedilo, in sicer predstavitev štirih poletnih taborov z naslovom *Táborváró*, prirejeno po viru s spletne strani www.ngkids.hu. V tem delu preizkusa je bilo 14 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom. Skupno število točk je 24.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlemba ter metajezikovno in besedno/slovnično razčlemba.

Pomensko razčlemba (zmožnost razumevanja besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed) so zahtevale naloge od 1–6, skupaj 11 točk. Naloge so bile srednje zahtevne, saj je najnižji IT 0,50 (5. naloga), najvišji pa 0,73 (4. naloga).

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlemba so zahtevale naloge od 7–14, za skupno 13 točk. Z njimi smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikovnih pojmov, pravopis in funkcionalno rabo jezika. Najslabše rešeni sta bili nalogi **7** in **13** (IT 0,44 oz. 0,31). Pri 7. je bilo potrebno podan glagol spremeniti v samostalni in z njim tvoriti poved. 13. naloga je preverjala pravopis (potrebno je bilo pravilno zapisati vrstilni števniki). Slabše je bila rešena tudi 8. naloga (IT 0,50), v kateri je bilo potrebno tvoriti zložene besede in z dobljenimi besedami tvoriti povedi. Najbolje rešena je bila **9. naloga** (IT 0,81), ki je preverjala pravilno deljenje besed. Srednje dobro so bile rešene 10. (IT 0,66), 11. (IT 0,63), 12. (IT 0,75) in 14. naloga (IT 0,72). Zahtevale so pravilno postavitev besed po abecednem redu in ugotavljanje njihove besedne vrste, dopolnjevanje povedi z ustreznimi samoglasniki in soglasniki, pravičen zapis sklona samostalnika in glagolske predpone v povedi ter tvorbo želelne povedi po navodilih, z utemeljevanjem odgovora.

Preglednica 4.2.3.1.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del preizkusa

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis	IT	ID
1.01	III	Naloga odprtega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlemba. Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,63	0,17
1.02	I in II	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlemba. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,59	0,43
1.03	II	Naloga alternativnega tipa (pravilnost trditev). Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlemba. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,69	0,51
1.04	I in II	Naloga kratkega odgovora (izpis ustreznega tabora h kriteriju). Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlemba. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,73	0,42
1.05	I	Naloga kratkega odgovora (izpis sopomenke). Preverja pomensko razčlemba. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,50	0,63
1.06	II in III	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlemba in razumevanje pomena tujk. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,59	0,78
1.07	II	Naloga odprtega tipa (tvorba povedi z drugo besedno vrsto dane besede). Naloga preverja besedno-slovnično razčlemba. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,44	0,53
1.08	I	Naloga odprtega tipa. Preverja besedno-slovnično razčlemba (tvorba zloženih besed in tvorba povedi s temi besedami). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,50	0,66
1.09	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlemba (pravilno deljenje besede). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,81	0,47
1.10	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlemba (postavljanje besed v abecedni red in ugotavljanje besedne vrste). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,66	0,31
1.11	II	Naloga izbirnega tipa in dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlemba (dopolnjevanje povedi z ustreznimi samoglasniki in soglasniki). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,63	0,76
1.12	I in II	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlemba (pravilen zapis sklona samostalnika in glagolske predpone v povedi). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,75	0,56
1.13	II	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlemba in pravopis (pravilen zapis vrstilnega števника). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,31	0,26
1.14	III	Tvorba želelne povedi po navodilih in utemeljitev odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlemba in pravopis. Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,72	0,51

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na pesem *Levél a táborból*, avtorja **Lászlója Kiskun Farkasa**. V tem delu preizkusa je devet nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16.

Z nalogami smo preverjali zmožnost samostojnega branja in razumevanja neznanega umetnostnega besedila, književno znanje in zmožnost tvorbe krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

Samostojno razumevanje in razčlenjevanje izhodiščnega umetnostnega besedila so preverjale 2. naloga in naloge od 4–8, skupaj 7 točk. Najslabše je bila reševana **6. naloga** (IT 0,25), pri kateri so morali učenci napisati mnenje o tem, ali ima junak domotožje. Slabše reševana naloga je bila 8. (IT 0,56), pri kateri je bilo potrebno iz pesmi izpisati protipomenko dane besede. Najbolje reševana je bila 7. naloga (IT 0,81), pri kateri so učenci morali razložiti pomen zadnje vrstice pesmi. Dobro je bila reševana tudi 5. naloga (IT 0,75), ki je zahtevala razlago pomena dane stalne besedne zveze. Srednje dobro reševani sta bili nalogi 2 in 4 (IT pri obeh 0,69). Prva je zahtevala utemeljevanje primernosti naslova, v slednji pa so učenci morali odgovoriti na vprašanje, kaj je bilo nenavadno za junaka v taboru.

Prepoznavanje književne vrste oziroma prepoznavanje značilnosti književne vrste sta zahtevali 1. in 3. naloga (IT 0,81 in 0,47). Slabše reševana je bila 3. naloga, ki je zahtevala prepoznavanje zunanje zgradbe pesmi (rime) in poznavanje pesniškega jezika (poosebitev).

Tvorbna je bila 9. naloga. Učenci so morali napisati zgodbo v imenu junaka v 1. osebi ednine, v 5–7 povedih o tem, kar se mu je zgodilo v taboru; dosegli so lahko 6 točk. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (2 točki), zgradbo (1 točka) in pravopis (1 točka). Rezultati kažejo, da učencem, podobno kakor prejšnja leta, največ težav povzroča pravopis (IT 0,25).

Preglednica 4.2.3.1.4: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del preizkusa

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis	IT	ID
2.01	I	Naloga odprtega tipa. Preverja prepoznavanje književne vrste. Naloga zahteva utemeljitev, zakaj besedilo ni ljudsko. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,81	0,47
2.02	III	Naloga izbirnega tipa (utemeljevanje primernosti naslova pesmi). Preverja razumevanje izhodiščnega besedila. Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,69	- 0,25
2.03	II in III	Naloga izbirnega tipa. Preverja prepoznavanje književne vrste, zunanje zgradbe pesmi in pesniškega jezika. Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,47	0,33
2.04	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (okoliščine dogajanja). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,69	0,39
2.05	II	Naloga odprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila ter razumevanje dane stalne besedne zveze. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,75	0,01
2.06	III	Naloga odprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (čustva književne osebe). Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,25	0,55
2.07	II	Naloga odprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (sporočilo besedila). Zahteva razlago zadnje vrstice pesmi. Zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,81	0,49
2.08	II	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlemba besedila (protipomenka). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,56	0,52
2.09 A	III		0,44	0,33
2.09 B	III	Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila (pripoved v 1. osebi glavnega junaka). Kriteriji: vsebina, slog, zgradba in pravopis. Ovrednotena je s	0,50	0,46
2.09 C	III	6 točkami.	0,94	- 0,09
2.09 D	III		0,25	0,48

Sklepne ugotovitve

PK je z dosežki učencev pri NPZ-ju zadovoljna. Rezultati so sicer nekoliko slabši od rezultatov preteklih dveh let, kar pa pri tako majhnem številu učencev ne dopušča nobenih posplošitev in sklepanj. NPZ so učenci in učitelji ocenili kot korektno pripravljen in za učence primeren. Preizkus je pokazal, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu, jezikovni razčlembi in samostojni tvorbi besedila. Rezultate preverjanja znanja in ugotovitve bomo učiteljem predstavili na prvem sklicu študijskih skupin.

TÁBORVÁRÓ

Már csak néhány hét, és beköszönt a várva várt vakáció! Tudod már, mit fogsz csinálni a szünidő hetei alatt? Összeállításunkban négy nyári tábort mutatunk be, hogy szüleiddel megtalálhasd a leginkább neked valót.

NAPKÖZIS GYEREKTÁBOR – 2011 CSILLEBÉRC

Szeretnél egy fergeteges kalandot átélni?
Szeretnél az erdő hőse lenni? Akkor töltsd velünk a nyarat!
Mindennap meghódíthatod az akadálypályákat, mászófalat,
óriás labirintust, és még meglepetésajándék is vár rád!
Fergeteges kalandban lesz részed, ne hagyd ki!

A napközis tábor részvételi díja: 27.990 Ft/fő/hét

Időpontok: 2011. június 20–augusztus 19., hétfőtől péntekig 09:00–17:00 óráig

Helyszín: 1121 Budapest, Konkoly Thege Miklós út 21.

Bővebb információ a +36 20/599-8501 vagy a www.kalandpalya.hu weboldalon

TÁBOROZZ A BALATON PARTJÁN!

A Zánkai Gyermek- és Ifjúsági Centrum többféle témájú tábort is kínál. Választhatsz sport- és életmód-, kalandos kerékpáros, természetismereti kerékpáros, sőt túlélő tábor közül is!
Ha a táborozás ideje alatt sem szeretnél elszakadni a családotól, itt arra is kínálnak megoldást: családi üdülés és nagyitábor is szerepel a kínálatban.

Helyszín: Zánka Gyermek- és Ifjúsági Centrum, 8251 Zánka

Bővebb információ: tel.: 87/568-500, fax: 87/568-577

E-mail: marketing@zanka.hu Web: www.zanka.hu

LÓVÁ TESZ AZ EMBER ÉS EMBERRÉ A LÓ

A Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban, a négypatkós minősítésű Csikós Lovasudvarban heti turnusokban lovastáborokat tartanak.
Minden kedves gyereket sok szeretettel várnak.

Turnusok: 2011. június 26-tól hetente, vasárnaptól péntekig.

Helyszín: Csikós Lovasudvar, 8245 Pécsely, Klára-pusztá

Bővebb információ: tel.: 06 20/219-7488

Internet: www.csikos-lovasudvar.hu, e-mail: info@csikos-lovasudvar.hu

SPORTVÁLASZTÓ TÁBOROK

Szeretsz úszni és vízilabdázni? Vagy szívesen lennél focista gólkirály? Esetleg kipróbálnád a kosárlabdát, jégkorongot vagy floorballt, de még sosem volt lehetőséged, hogy belekóstolj, biztosan neked való-e? Ebben a táborban most kipróbálhatod valamennyit, és eldöntheted, melyik sporttal érdemes később is foglalkoznod.

Turnusok: június 20-tól augusztus 31-ig.

Helyszín: Budapest II., Marczibányi Sportcentrum

Bővebb információ: tel.: +36 30/945-7790 és az owolabi@nyarigyerektabor.hu e-mail címen

KISKUN FARKAS LÁSZLÓ: LEVÉL A TÁBORBÓL

Ennyien együtt éjszaka.
A sátorban kilenc fiú van.
Különös, mert én még soha
ennyi gyerekkel nem aludtam.
Különben jó fiúk nagyon,
s meleg, sekély a Balaton,
biztosan megtanulok úszni.
És klassz volt a számháborúsdí,
s tábortűz volt már másnap este,
s eldugtuk Zsolt egyik cipőjét,
jót röhécseltünk, míg kereste.
És nagyon szép erre a környék,
s a hasunkat tömjük degeszre,
de azért délben megszokásból
együtt üvölt a pajti-tábor,
hogy "Cserhát, Mátra, Retyezát,
repe, repe, repetát!"
Csak este furcsa egy kicsit.
A hátizsákomban matatva
az otthonunk illatait
beszívom jó mélyen magamba.
Ingek, zsebkendők, kis tárgyak szaga...

Ne féljeteK: nem, nem szököm haza!

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai a *Táborváró* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Mi az a fontos információ, amit csak a csillebérci táborról tudtál meg?

	1
--	---

2. Melyik tábor(ok)ra érvényesek az állítások? Jelöld X jellel! Ha kell, egy sorba két x-et is tehetsz.

	Csillebérci tábor	Zánkai tábor	Lovastábor	Sportválasztó tábor
A Balaton környékén szervezik meg.				
A tábor résztvevői nem alszanak a táborban.				

	2
--	---

3. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások? Karikázd be az I-t vagy a H-t!

Zánkán azt is kipróbálhatod, mennyire tudsz helytállni nehéz helyzetekben. I H

Mindegyik tábornál feltüntették az e-mail címet is. I H

	2
--	---

4. Röviden válaszolj!

a) Melyik táborba menjen, aki a családját is magával vinné?

b) Melyik táborba biztosan nem lehet augusztus utolsó hetére jelentkezni?

c) Melyik két tábor kezdődik egyszerre?

	3
--	---

5. Írd ki a szövegből az alábbi szó rokon jelentésű megfelelőjét!

nyaralás _____

	1
--	---

6. Mit jelentenek az alábbi idegen szavak? A jelentésükre a szövegből következtess! Írd a megfelelő jelentés betűjelét a szavak előtti vonalra!

_____ labirintus

A utazgatás, idegenbe látogatás

B egymást váltó csoport

_____ turnus

C bonyolult folyosórendszer

D gyalogló csoport

	2
--	---

7. Írj egy másik mondatot az alábbi mondat aláhúzott szavával úgy, hogy abban ez a szó főnév legyen!

...meglepetésajándék is vár rád!

	1
--	---

8. Alkoss egy-egy újabb összetett szót az alábbi összetett szavak aláhúzott részével, a zárójelben megadott jelentésnek megfelelően! Majd írd egy-egy mondatot az így kapott két összetett szóval!

akadálypálya; új összetett szó: _____ (jelentése:
ahol focit játszanak)

Mondat: _____

vízilabda; új összetett szó: _____ (jelentése: vízben
élő nagy testű állat)

Mondat: _____

	2
--	---

9. Válaszd el minden lehetséges helyen!

óriás _____

	1
--	---

10. a) Számozással 1–5-ig állítsd betűrendbe az alábbi szavakat!

- ___ kerékpáros
- ___ természetismereti
- ___ családi
- ___ kedves
- ___ kalandos

- b) Milyen szófajúak az a) feladat szavai?

	2
--	---

11. Pótold az alábbi szövegben a hiányzó rövid vagy hosszú magán- és mássalhangzókat!

Tavaly nyáron rész___ vettem a Gébárti-tó me___ett megszervezett honismereti táborban.

A tábor t___z napig tartott. Az utolsó napon szomor___ szívvel búcsúztunk egymástól.

	2
--	---

12. Egészítsd ki a mondatokat a zárójelben megadott szavak megfelelően toldalékolt alakjával!

A muravidéki fiatalok is sok tábor közül válogathatnak minden _____.
(nyár)

A táborok többségét Magyarországon _____.
(megszervez)

	2
--	---

13. Írd le betűkkel az alábbi számnevet!

20. _____

	1
--	---

14. a) Fogalmazd meg egy óhajtó mondatban, hogy te melyik táborban vennél részt!

b) Választásodat indokold meg!

	2
--	---

II. RÉSZ

A II. rész feladatai a *Levél a táborból* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Indokold meg, miért nem népdal a szöveg!

	1
--	---

2. Megfelelő-e a vers címe? Karikázd be a választ, majd röviden indokold meg a választásodat!

IGEN NEM

Indoklás: _____

	2
--	---

3. Válaszolj IGEN-nel vagy NEM-mel az alábbi kérdésekre! Az IGEN esetében írd a vonalra egy-egy példát a versből!

Van rím a versben?

IGEN NEM _____

Van megszemélyesítés a versben?

IGEN NEM _____

	2
--	---

4. Mi szokatlan a fiúnak a táborban?

	1
--	---

5. Fogalmazd meg saját szavaiddal, mit jelent, hogy *hasunkat tömjük degeszre!*

	1
--	---

6. Van-e honvágya a fiúnak? Mit tudunk meg erről?

	1
--	---

7. Mi a célja az utolsó sornak?

	1
--	---

8. Írd ki a versből a *mély* szó ellentétes jelentésű párját!

	1
--	---

9. Meséld el Zsolt nevében 5–7 mondatban a versben említett, őt érintő eseményt!

a		2
b		2
c		1
d		1
Összesen:		6

4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa

Strokovno podlago za pripravo NPZ-ja iz madžarščine predstavlja *Učni načrt za madžarski jezik kot materni jezik*, ki je bil potrjen na seji Strokovnega sveta za splošno izobraževanje 13. 5. 1999.

Opis, obseg in vsebina preizkusa

Čas reševanja preizkusa znanja je 60 minut. Preizkus znanja sestoji iz dveh delov: v I. delu je neznano neumetnostno besedilo in naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, jezikovno znanje in zmožnost vodene tvorbe krajšega neumetnostnega besedila, v II. delu pa praviloma neznano umetnostno besedilo in naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, književno znanje in zmožnost tvorbe krajšega poustvarjalnega besedila. Učenci lahko v I. delu dosežejo 36 točk, v II. pa 24 točk, skupno torej 60 točk. Število nalog je različno, maksimalno število je omejeno s 36.

Z nalogami preverjamo:

- branje praviloma neznanega neumetnostnega besedila,
- razumevanje prebranega neumetnostnega besedila,
- jezikovno znanje in zmožnosti rabe jezika,
- zmožnost vodene tvorbe krajšega pisnega neumetnostnega besedila,
- branje praviloma neznanega umetnostnega besedila,
- razumevanje in interpretacijo prebranega umetnostnega besedila,
- književno znanje,
- zmožnost tvorbe krajšega besedila na podlagi umetnostnega besedila.

Preglednica 4.2.3.2.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	30 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	višje ravni (npr. samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje)	35 %

Tipi nalog

Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (naloge izbirnega tipa, naloge kratkih odgovorov, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja). Preizkus vsebuje tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila.

Analiza dosežkov

NPZ iz madžarščine ob koncu 3. obdobja je v šolskem letu 2011/2012 opravljalo 24 učencev 9. razreda dvojezičnih osnovnih šol. Učenci so od možnih 60 točk dosegli povprečno 35 točk, kar je 58,33 %. Nekoliko uspešnejši so bili pri I. delu preizkusa, kjer so od možnih 36 točk v povprečju dosegli 21,08 točke oziroma 58,33 %, v II. delu pa so od možnih 24 točk dosegli povprečno 13,88 točke oziroma 57,83 %.

Preglednica 4.2.3.2.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	24
Število postavk	36
Možne točke	60
Povprečno število točk	35
Povprečno število odstotnih točk	58,33
Standardni odklon odstotnih točk	0,206
Indeks težavnosti	0,5833
Indeks zanesljivosti	0,93

Dosežki po spolu, šolah in regijah

NPZ iz madžarščine ob koncu 3. obdobja je opravljalo malo učencev, zato podatki ne omogočajo posploševanja in analiz po spolu. Zaradi majhnega števila udeleženih šol prav tako niso prikazani dosežki po šolah.

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo je bilo neznanano neumetnostno besedilo, in sicer predstavitev uspešne madžarske športnice z naslovom *Kovács Katalin*, prirejeno po viru s spletne strani www.sulinet.hu. V tem delu je bilo osemnajst nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlenbo, okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlenbo, metajezikovno in besedno/slovnično razčlenbo ter tvorjenje besedila.

Pomensko razčlenbo (razumevanje besedila oziroma delov besedil ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed) so zahtevale naloge od 2–9, skupno število točk je 12. Najslabše reševana je bila v tem delu **4. naloga** (IT 0,04). Slabše reševana naloga je bila 7. (IT 0,54), v kateri so morali učenci ugotoviti nastanek fotografije, ki je bila priložena izhodiščnemu besedilu. Srednje dobro reševani sta bili 3. (IT 0,69) in 6. naloga (IT 0,61). V prvi so morali učenci izpolnjevati razpredelnico, druga pa je zahtevala ustrezno označevanje pravih in nepravilnih trditev. Dokaj dobro je bila reševana 2. naloga (IT 0,75). Najbolje reševane naloge so bile **5.** (IT 0,88), **8.** (IT 0,81) in **9.** (IT 0,83).

Okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlenbo je zahtevala 1. naloga (IT 0,71), v kateri so morali učenci obkrožiti pravilno trditev na vprašanje, o čem govori besedilo.

Metajezikovno in besedno/slovnično razčlenbo so zahtevale naloge od 10–17. S temi nalogami smo preverjali obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov in funkcionalno rabo jezika. Skupno je bilo mogoče pri teh nalogah doseči 17 točk. Najslabše je bila reševana **12. naloga** (IT 0,33), ki je zahtevala vstavljanje ustreznih glagolskih predpon v povedi. Slabše reševane naloge so bile tudi 10. (IT 0,49), 11. (IT 0,56), 13. (IT 0,48), 14. (IT 0,50) in 16. naloga (IT 0,49). Te naloge so se nanašale na oblikoslovje, pravopis in stavčne člene. 15. in 17. naloga sta bili srednje dobro reševani (IT 0,60 in 0,67). Zahtevali sta prepoznavanje in stopnjevanje pridevnika, tvorbo vzklične povedi in poznavanje vrst zloženih povedi.

Zadnja naloga je bila **tvorbna**, zahtevala je tvorbo besedila (reportaže) z uporabo podatkov iz izhodiščnega besedila in danih informacij. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (1 točka), zgradbo (2 točki) in pravopis (1 točka). Rezultati kažejo, da je bila naloga glede na rezultate prejšnjih let kar dobro reševana (IT od 0,63–0,73). Še vedno pa imajo učenci največ težav pri pravopisu (IT 0,38).

Preglednica 4.2.3.2.3: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za I. del

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis	IT	ID
1.01	II	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. okoliščinsko-pragmatično razčlenbo (namen besedila). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,71	0,56
1.02	III	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlenbo (ugotavljanje proslavljanja rojstnega dneva na prestopni dan). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,75	0,29
1.03	I	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlenbo (označevanje uspehov in kategorij na OI). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,69	0,47
1.04	III	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje (imena trenerjev športnice). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,04	0,12
1.05	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlenbo (izpis imena sotekmovalke). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,88	0,47
1.06	I in II	Naloga izbirnega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlenbo (ustrezno označevanje pravilnosti trditev). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,61	0,54
1.07	III	Naloga odprtega tipa. Preverja bralno razumevanje oz. pomensko razčlenbo (ugotavljanje časa nastanka fotografije in utemeljevanje odgovora). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,54	0,38
1.08	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja pomensko razčlenbo (izpis sopomenke). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,81	0,40
1.09	I	Naloga odprtega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila ter razumevanje dane besedne zveze. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,83	0,33
1.10	II in III	Naloga prepoznavanja in dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (pravilno dopolnjevanje povedi po danih vprašalnicah). Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,49	0,71
1.11	II in III	Naloga prepoznavanja in dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (tvorba zloženih besed in dopolnjevanje povedi s temi besedami). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,56	0,69
1.12	I in II	Naloga dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (vstavljanje ustrezne glagolske predpone). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,33	0,14
1.13	II	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (zapis števnikov z besedami). Upošteval se je samo pravilen zapis. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,48	0,51
1.14	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (izpis stvarnega imena brez končnice). Upošteval se je samo pravilen zapis. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,50	0,29
1.15	II	Naloga kratkega odgovora in dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (prepoznavanje in stopnjevanje pridevnika ter tvorba velelne povedi). Upošteval se je samo pravilni zapis. Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,60	0,61
1.16	II	Naloga izbirnega tipa in dopolnjevanja. Preverja besedno-slovnično razčlenbo (določanje stavčnih členov na podlagi stavčne strukture). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,49	0,62
1.17	II in III	Naloga izbirnega tipa (a) in naloga dopolnjevanja (b). Preverja besedno-slovnično razčlenbo (ugotavljanje vrste priredno zložene povedi in transformacija povedi v dano vrsto podredno zložene povedi z dopolnjevanjem manjkajočega stavka). Dokaj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,67	0,37
1.18 A	III		0,73	0,66
1.18 B	III	Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila na podlagi podanih smernic. Kriteriji: vsebina, slog, zgradba in pravopis.	0,71	0,62
1.18 C	III	Ovrednotena je s 6 točkami.	0,63	0,66
1.18 D	III		0,38	0,78

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na dva odlomka iz romana z naslovom *Az arany ember* avtorja **Móra Jókaija**. V tem delu preizkusa je dvanajst nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 24. Z nalogami smo preverjali zmožnost samostojnega branja in razumevanja neznane umetnostnega besedila, književno znanje in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom.

Zmožnost samostojnega književnega branja smo preverjali z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja besedila, z nalogami, ki preverjajo razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem, z literarnovednimi nalogami ter s tvorbeno nalogo.

Zmožnost razumevanja besedila so preverjale naloge od 3–8, pri katerih je bilo mogoče doseči skupno 12 točk. Najslabše reševana je bila **5. naloga** (IT 0,33), zahtevala je dopolnjevanje strnjene obnove izhodiščnega besedila. Slabo sta bili reševani tudi 4. in 7. naloga (IT 0,46). V prvi so morali učenci izpisati besedo, ki nakazuje čas dogajanja, druga pa je zahtevala pravilno sklepanje na podlagi pomena dane povedi. Slabše je bila reševana tudi 3. naloga (IT 0,61), ki je bila naloga kratkega odgovora in se je nanašala na vsebino besedila. Srednje dobro je bila reševana 6. naloga (IT 0,72). Najbolje reševana je bila **8. naloga** (IT 0,88), ki je zahtevala razumevanje pomena stalnih besednih zvez.

Razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem je merila 2. naloga (IT 0,83). Učenci so morali izpisati imena dveh literarnih oseb.

Literarnovedno znanje so za 5 točk preverjale: 1. naloga (IT 0,54) in naloge od 9–11 (IT-ji 0,67, 0,58 in 0,54). Najslabše so bile reševane **1.**, **10.** in **11.** naloga. Prva se je nanašala na značilnosti romana (književna zvrst, čas dogajanja in književne osebe), ostali dve pa sta zahtevali poznavanje obdobja madžarske romantike. Učenci so nekoliko bolje rešili 9. nalogo, v kateri so morali uporabiti tudi matematično znanje (enostavno seštevanje).

Zadnja naloga je bila **tvorbna**. Nanašala se je na izhodiščno besedilo. Učenci so morali na kratko strniti, kaj je zakrivil glavni junak, in napisati mnenje o tem, ali ga obsojajo za to dejanje. Vrednotili smo vsebino (2 točki), slog (2 točki), zgradbo (1 točka) in pravopis (1 točka). Naloga je bila v celoti slabo reševana, kar si lahko razlagamo s tem, da so morali učenci podati osebno moralno-etično sodbo o določenem problemu, in to tudi utemeljiti.

Preglednica 4.2.3.2.4: Analiza po postavkah v specifikacijski tabeli za II. del

Št. naloge	Taksonomska stopnja	Opis	IT	ID
2.01	I in II	Naloga izbirnega tipa in kratkega odgovora. Preverja prepoznavanje književne vrste in njenih značilnosti (značilnosti romana). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,54	0,43
2.02	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje besedila in literarnovedno znanje (ime glavne in ene stranske osebe). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,83	0,17
2.03	I in II	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (bralno razumevanje). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,61	0,63
2.04	I	Naloga kratkega odgovora. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (čas dogajanja). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,46	0,68
2.05	III	Naloga dopolnjevanja. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (dopolnjevanje skrčene obnove izhodiščnega besedila). Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,33	0,70
2.06	I in II	Naloga alternativnega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (pravilnost trditev). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je s 3 točkami.	0,72	0,22
2.07	III	Naloga izbirnega tipa. Preverja samostojno razumevanje in razčlenjevanje besedila (bralno razumevanje in sklepanje). Zahtevnejša naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,46	0,52
2.08	I	Naloga izbirnega tipa. Preverja prepoznavanje pomena stalnih besednih zvez. Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 2 točkama.	0,88	0,31
2.09	III	Naloga izbirnega tipa. Preverja literarnovedno znanje (ugotavljanje letnice nastanka izhodiščnega besedila iz podatkov). Zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,67	0,39
2.10	II	Naloga kratkega odgovora. Preverja literarnovedno znanje (imenovanje pesnika romantike). Srednje zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,58	0,40

2.11	I	Naloga izbirnega tipa. Preverja literarnovedno znanje (ugotavljanje obdobja). Manj zahtevna naloga. Ovrednotena je z 1 točko.	0,54	0,47
2.12 A	III		0,52	0,73
2.12 B	III	Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila (mnenje učencev o dejanju glavnega junaka). Kriteriji: vsebina, slog, zgradba	0,54	0,60
2.12 C	III	in pravopis. Ovrednotena je s 6 točkami.	0,42	0,83
2.12 D	III		0,42	0,81

Sklepne ugotovitve

PK je z rezultati NPZ-ja zadovoljna. V primerjavi z lanskim je povprečje nekoliko nižje. Učitelji in učenci so preizkus znanja ocenili kot primerne. Besedila so bila po njihovem mnenju zanimiva. Preizkus je podobno kakor v prejšnjih letih pokazal, da večina učencev nima težav z bralnim razumevanjem besedil, šibkejši pa so na področju pravopisa, slovnic, imajo skromnejše besedišče. Težave jim povzročajo tudi izražanje lastnega mnenja in nasploh reševanje nalog odprtega tipa, ki preverjajo interpretacijo književnih besedil. Razvijanju teh zmožnosti je potrebno načrtno posvečati več pozornosti pri pouku in sproti preverjati, ali učenci napredujejo na področjih, na katerih se pri NPZ-ju kaže nižja uspešnost.

Rezultate preverjanja znanja in ugotovitve bomo učiteljem predstavili na prvem sklicu študijskih skupin.

Kovács Katalin

(1.) Mivel ezt a nevet jó páran viselik hazánkban, s ráadásul közülük nem is egy a híresség, előre tisztáznunk kell, hogy most a kajak-kenu sport egyik kiválóságáról lesz szó.

(2.) Kovács Katalin Budapesten született 1976. február 29-én, vagyis szökőnapon, így négyévente ünnepelheti csak a születésnapját. Két nővére van, egyikük Németországban él. A Budapest Spartacusban kezdett kajakozni Schmidtné Palovics Angyal edzőnő irányításával, majd az MTK-hoz került, ahol Fábiánné Rozsnyói Katalin volt tizenhárom éven át az edzője.

(3.) 1996-ban az atlantai olimpián még csak tartalékként vett részt, a 2000-es sydney-i játékokon azonban már éremesélyesként állt rajthoz, és nem is okozott csalódást. Előbb a kajak négyessel, majd Szabó Szilviával párban nyert ezüstérmet.

(4.) Az olimpiai sikerek után egyesben kezdett versenyezni, ám a szólózásra való átállás nem ment könnyen: az első évben, 2001-ben csupán egy vb-bronzot szerzett. Kati nem adta fel, és a kemény edzésnek meg is lett az eredménye: 2002-ben minden versenyt megnyert, amin rajthoz állt. 2002-ben az Év kajakosává választották a sportújságírók szavazatai alapján. 2003-ban összesített világtakupagyőztes lett.

(5.) A 2004-es athéni olimpiának nagy reményekkel vágott neki, bár egyéniben nem indulhatott. Janics Natasával párosban aranyérmet nyert kajak 500 méteren, négyesben pedig ezüstöt szerzett. A Kovács–Janics páros rendkívül jól bevált, hiszen azóta is minden versenyt megnyernek, amin csak elindulnak.

(6.) A 2008-as pekingi olimpiára való felkészülése nem volt felhőtlen: három hónappal a nagy esemény előtt Katalin szakított Fábiánnéval, és Sári Nándor edző segítségével fejezte be a felkészülést. Janics Natasával párban sikeresen megvédték bajnoki címüket 500 méteren, a női kajak négyes tagjaként pedig ismét ezüstéremnek örülhetett.

(7.) A kajakkirálynő – ahogy gyakran emlegetik – a 2010-es poznani világbajnokságon egyéni ezüstérme mellett két aranyérmet szerzett, így 29 világbajnoki címével minden idők legeredményesebb női kajakozója a világon, megelőzve a német Birgit Fischert.

(8.) Bár magánéletében kudarcok is érték az utóbbi időben, értesüléseink szerint a sportolónő – aki már 2004-ben az athéni olimpia előtt tervezte, hogy a játékok után családot alapít – a 2012-es londoni olimpiáig folytatja pályafutását, Csipes Ferenc volt olimpiai bajnok edző irányításával. Drukkoljunk tehát továbbra is ennek a fantasztikus versenyzőnek mind a sportban, mind pedig a magánéletben!

(A www.sulinet.hu nyomán)

Jókai Mór: Az arany ember (részletek)*

Timár Mihály hajóskapitány a Szent Borbála nevű hajón Törökországból menekíti a gazdag Ali Csorbadzsi és lányát, Timéát. Csorbadzsi útközben megmérgezi magát, halála előtt megkéri Timárt, vigye el lányát barátjához, Brazovicshoz. A haldokló utolsó szavai: vörös félhold. Timár Timéát Brazovics gondjaira bízta, a teherrel elmerült hajót pedig megvásárolja.

1. részlet

Ez volt az! Ezt értette a haldokló utolsó szavával... Timárnak a keze reszketett a láztól. Midőn kését kinyitotta, saját kezét metszette meg vele legelőször is, s akkor aztán saját vérével még vörös csillagokat is festett a vörös félhold mellé a zsákra. Felvágta a zsák kötőjét a nyílásnál; – mélyen belemarkolt; szép tiszta búza volt benne. Aztán kifejté az alsó szegleteit. Szép tiszta búza ömlött ki belőle. Akkor végighasítá az egész zsákot; s a szétomló búza közül egy hosszúkás bőrzacskó esett lábai elé. A zacskón lakat volt. Azt letörte. És aztán kiönté annak tartalmát az ágyra... Egész füzérek szíjra húzott gyűrűkből, miknek kövei brilliantok, zafirok, smaragdok; – karperecek opállal, türkizzel rakva... Egy kincs volt ott. Egymilliónyi érték... Egy milliót vitt magával a Szent Borbála. Ez nem káprázat, nem álom; ez való. Ali Csorbadzsi kincsei ott hevernek a nedves szőnyegen... Timár elkábultan ült le az ágy szélére... „Kié most ez a sok kincs?” „Hát kié volna, mint a tied? Megvetted az elsüllyedt hajóterhet úgy, ahogy áll, zsákostól, búzástól. Kockáztattad, hogy nyakadon vesz, s lesz belőle rothadt szemét, bűzhödtt trágya. Lett belőle arany és drágakő...” „Kié is lehetnének ezek a kincsek?”... „Most a »senkié« azok.” „A tied.”... „Hát Timéáé?” Ennél a kérdésnél egy fekete hosszú vékony felhő állt a hold előtt keresztül... A hold utolsó tűzcsúcsát is lehúzta a víztükör alá, s végsugarával ezt mondá Timárnak: „Gazdag vagy! Úr vagy!” Hanem amint egészen sötét lett, egy hang a hallgató sötétség közepett, egy hang onnan belül e szót súgá fülébe: „Tolvaj vagy!”

2. részlet

Kívette fiókjából a gyémántkeretes arcképet, s átment vele Timéához.

– Kedves Timéa! – szólt Mihály, neje mellé leülve. – Én e hosszú idő alatt Törökországban jártam. Mikor Scutariban voltam, egy örmény ékszerész egy gyémántos foglaltványú arcképpel kínált meg engem, mely nagyon hasonlít önhöz; én ezt az ékszert megszereztem, és elhoztam önnek.

Minden kockára volt téve. Ha Timéa arca ez ékszer láttára is a régi hideg egykedvűségében marad, ha feddő, sötét szemei szárazon villannak az ékszerről a férj arcára vissza, akkor ez azt fogja olvashatni azokból: „te nem vetted az ékszert Scutariban, – itt hever az fiókodban régen; ki tudja, hol vetted? ki tudja, hol jártál; ki tudja, mely sötétség vesz téged körül?”

És akkor Timár el van veszve... De nem az történt.

Amint Timéa meglátta azt az arcképet, egyszerre átváltozott az arca. Két kézzel kapott az arcképhez, s azt hévvel szorítá ajkaihoz, és mind a két szeme megtelt könnyel. Timéa arca elkezdett élni! Mihály meg volt mentve.

– Athalie! Nézd, nézd! Az én anyám! Ő megszerezte ezt nekem!

... két karját annak nyaka körül fonva, forró hangon suttogá:

– Köszönöm... Óh! nagyon köszönöm.

Visszament szobájába, s mindazon rejtett ékszereket, amik még fiókjában voltak, előszedte. Azzal visszament nejéhez.

– Még nem mondtam el mindent! – szólt Timéához. – Ugyanott, ahol az arcképet találtam, fedeztem fel még ez ékszereket is. Mind megszereztem azokat az ön számára. Fogadja el...

* A szöveg külső formája eltér az eredetitől.

I. RÉSZ

Az I. rész feladatai a *Kovács Katalin* című szöveghez kapcsolódnak.

Figyelmesen olvasd el a szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. Mi a szöveg célja? Karikázd be a legmegfelelőbb válasz betűjelét!

- A a Kovács Katalin nevet viselő hírességek bemutatása
- B az olimpiai játékokon elért magyar eredmények bemutatása
- C a kajak-kenu sportág népszerűsítése
- D egy élsportoló pályájának bemutatása

	1
--	---

2. Hányadszor ünnepelheti a születésnapját a sportolónő a londoni olimpia évében?
Karikázd be a megfelelő válasz betűjelét!

- A Harmincötödször.
- B Harminchatodszor.
- C Nyolcadszor.
- D Kilencedszer.

	1
--	---

3. Jelöld X-szel, hogy az adott olimpiai játékokon melyik felállásban milyen érmet szerzett a sportolónő!

	Sydney, 2000			Athén, 2004			Peking, 2008		
	egyéni	páros	négyes	egyéni	páros	négyes	egyéni	páros	négyes
arany									
ezüst									
bronz									

	2
--	---

4. Írd az olimpiai játékok helyszíne előtti vonalra a sportolónőt felkészítő edző(k) betűjelét!

_____ Sydney

A Csipes Ferenc

_____ Peking

B Fábiánné Rozsnyói Katalin

C Sári Nándor

D Schmidtné Palovics Angyal

	1
--	---

5. Írd a vonalra annak a versenyzőnek a teljes nevét, akivel Kovács Katalin legjobb eredményeit érte el!

	1
--	---

6. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások? Karikázd be az I vagy a H betűt!

Katalin fiatalabb lánytestvére Németországban él.

I H

Katalin már korábban gondolkodott azon, hogy abbahagyja a versenyzést.

I H

Birgit Fischernek 29-nél kevesebb aranyérme van.

I H

	3
--	---

7. Készülhetett-e a fotó Athénban az olimpia döntőjében? Válaszodat indokold is meg!

	1
--	---

8. Írd ki a 4. bekezdésből az alábbiak rokon értelmű megfelelőjét:

– start: _____

– egyéni versenyzés: _____

	2
--	---

9. Fogalmazd meg saját szavaiddal az aláhúzott rész jelentését!
A 2008-as pekingi olimpiára való felkészülése nem volt felhőtlen.

	1
--	---

10. Pótold a szöveg értelmében a hiányzó szavakat!

1996-ban _____ még csak tartalékként szerepelt az olimpián.
(Hol?)

Sydney-ből már olimpiai _____ tért haza.
(Mivel?)

A 2008-ban búcsút vett régi _____.
(Kitől?)

	3
--	---

11. Alkoss a *szökőnap* összetett szó elő- és utótagjával egy-egy újabb, a mondatba illő összetett szót! Ha kell, toldalékkold is a szavakat!

Az egyik muraszombati körforgalom közepére _____ építettek.

Az üzletek vasárnap és _____ zárva tartanak.

	2
--	---

12. Pótold a mondatokban a megfelelő igekötőket!

A gyerekek papírból vágtak _____ karácsonyi díszeket.

Hanna _____ vág arra, hogy sok pénzük van.

	2
--	---

13. Írd le betűkkel a számjeggyel írt számneveket!

2001-ben _____

augusztus 29-én _____

	2
--	---

14. Írd le a 2. bekezdésben levő két intézménynév egyikének toldalékolatlan formáját!

	1
--	---

15. Húzd alá az a) mondatban a felsőfokú melléknevet, majd pótold alapfokú alakjával a b) mondatot! Az így kapott b) mondatot alakítsd át felszólító mondattá!

a) Világ bajnoki címeivel minden idők legeredményesebb női kajakozója a világon.

b) Kati Londonban is _____ lesz.

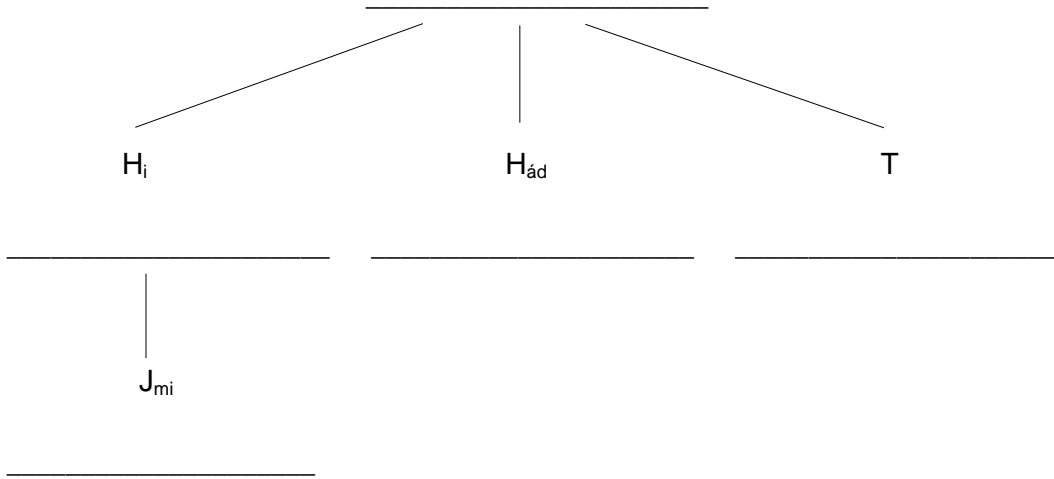
Felszólító mondat:

_____!

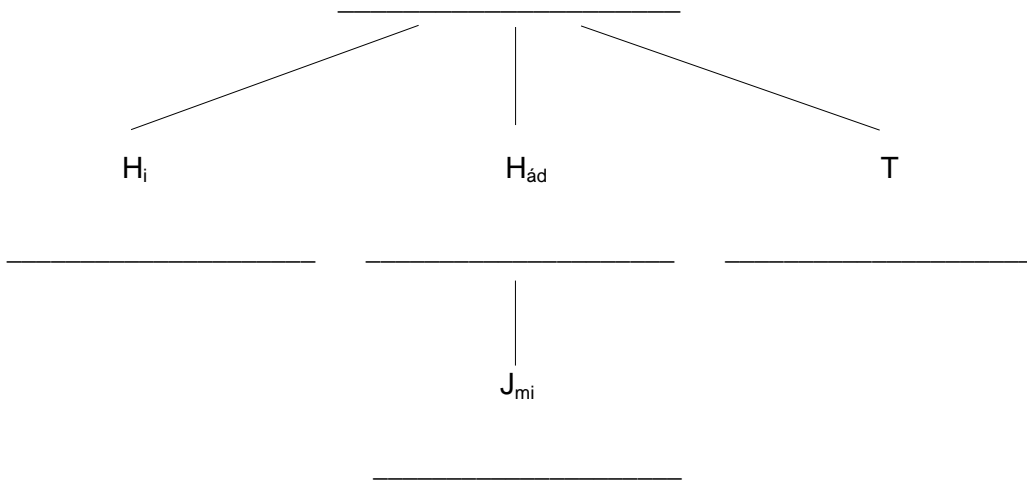
	2
--	---

16. Melyik szerkezeti ábra felel meg az alábbi mondatnak? Karikázd be a betűjelét (A vagy B)! A kiválasztott ábrába írd be a mondatrészeket kifejező szavakat!
Az olimpiai sikerek után egyesben kezdett versenyezni.

(A) (A) \rightleftharpoons Á

(B) (A) \rightleftharpoons Á

	3
--	---

17. a) Állapítsd meg az alábbi összetett mondat fajtáját a megfelelő betűjel bekarikázásával!

Kovács Katalin szökőnapon született, így négyévente ünnepelheti csak a születésnapját.

- A módhatározói alárendelő összetett mondat
- B magyarázó mellérendelő összetett mondat
- C célhatározói alárendelő összetett mondat
- D következtető mellérendelő összetett mondat

- b) Az a) feladat példamondatát alakítsd át úgy, hogy okhatározói alárendelő összetett mondatot kapjál!

Kovács Katalin négyévente ünnepelheti csak a születésnapját, _____

	2
--	---

II. RÉSZ

A II. rész feladatai Az <i>arany ember</i> című szöveghez kapcsolódnak.
--

Figyelmesen olvasd el a mellékelt szöveget, majd oldd meg a feladatokat!

1. A részletek Jókai regényéből valók. Mi jellemző a regényre mint műfajra? Húzd alá, illetve pótold minden sorban a megfelelő választ!

Műneme szerint: epika líra dráma

Formája szerint: próza vers

A cselekmény időtartama: _____

Szereplőinek száma: _____

	2
--	---

2. Írd a válaszokat a vonalra!

A főszereplő teljes neve: _____

Az egyik mellékszereplő neve: _____

	1
--	---

3. Válaszolj a kérdésekre!

a) Mit talált Mihály a Szent Borbálán?

b) Miből tudta, hogy megtalálta azt, amit keresett?

c) Milyen kérdés foglalkoztatta a talált dolgokkal kapcsolatban?

	3
--	---

4. Írd ki az 1. részletből azt a szót, amelyből kiderül, hogy a cselekmény éjjel játszódik!

	1
--	---

5. Pótold a 2. részlet alapján az alábbi szöveget!

Az első részlet cselekménye óta _____ idő telt el. Mihály és Timéa közben _____. Mihály most egy ékszerrel lepi meg, amelyben _____ arcképe van. Timéa nem tudja, hogy ezt Timár annak idején a/az _____ találta.

	2
--	---

6. Igazak (I) vagy hamisak (H) az alábbi állítások? Karikázd be az I vagy a H betűt!

Timár nem tett eleget Ali Csorbadzsi kérésének. I H
Mihály tartott attól, hogy Timéa leleplezi a hazugságát. I H
Timéa rendkívül hálás volt Mihálynak az ajándékért. I H

	3
--	---

7. Karikázd be, mire következtethetünk a 2. részletből kiemelt mondat alapján!

Ha Timéa arca ez ékszer láttára is a régi hideg egykedvűségében marad, ha feddő, sötét szemei szárazon villannak a férj arcáról vissza.

- A Hogy Timéa nem hisz Mihálynak.
B Hogy Timéa nem örült az ajándéknak.
C Hogy Timéa nem boldog Mihály oldalán.
D Hogy Timéa nem szereti az ékszert.

	1
--	---

8. Írd az állandósult szókapcsolatok elé jelentésük betűjelét!

_____ nyakába sóz	A nem tud tőle megszabadulni
_____ nyakig ül a pácban	B rákényszerít valamit
_____ nyakán marad	C biztos benne
_____ nyakát teszi rá	D bajban van

	2
--	---

9. Az *arany ember* című regényt Jókai 24 évvel Petőfi halála után írta. Karikázd be a regény keletkezésének éve előtti betűjelet!

- A 1823-ban
- B 1849-ben
- C 1873-ban
- D 1933-ban

	1
--	---

10. Jókai és Petőfi barátok voltak. Ki volt Petőfi másik híres barátja, akivel költői leveleket váltottak? Írd a nevét a vonalra!

	1
--	---

11. Mindhárman a magyar irodalom egyik legtermékenyebb korában alkottak. Karikázd be, melyik stílus képviselői ők!

- A reneszánsz
- B romantika
- C realizmus
- D szimbolizmus

	1
--	---

12. Foglald össze röviden, milyen „bűnt” követett el Mihály! Tolvaj-e ő, ahogy egy hang súgja neki? Fejtsd ki és indokold meg a véleményedet! Írásod terjedelme 6–8 mondat legyen!

a		2
b		1
c		2
d		1
Összesen:		6

ÖSSZPONTSZÁM:

	60
--	-----------

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Spremembe v sestavi preizkusa znanja glede na prejšnja leta

Analiza dosežkov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Slušno razumevanje

Bralno razumevanje

Besedišče

Pisno sporočanje

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.4.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 2. obdobje

Slika 4.2.4.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, 2. obdobje

Slika 4.2.4.1.3: Porazdelitev točk pri angleščini, 2. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.4.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Preglednica 4.2.4.1.2: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.4.1.3: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 2. obdobje

Preglednica 4.2.4.1.4: Specifikacijska tabela, angleščina, 2. obdobje

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

NPZ iz angleščine ob koncu 2. obdobja preverja doseganje ciljev in standardov iz *Učnega načrta za angleščino*. Poleg učnega načrta PK pri sestavi preizkusov znanja upošteva tudi sodobne smernice preverjanja znanja v Evropi in svetu, tako na primer *Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje*, ki temelji na komunikacijskem pristopu učenja, poučevanja in preverjanja jezikovnih zmožnosti. Komisija spremlja tudi najnovejše raziskave s področja tujejezikovnega preverjanja in ocenjevanja otrok v poznem otroštvu in jih poskuša vnašati v preizkus na državni ravni. Dobra praksa testiranja tujih jezikov, še posebej pri otrocih, sloni na preverjanju zmožnosti branja, pisanja, poslušanja in govorjenja. V preizkusu so tako učenci lahko preverili, kako dobro znajo poslušati, brati, pisati, ali razumejo pomen posameznih besed in ali te ustrezno uporabljajo tudi v sobesedilu.

Tudi v letošnjem šolskem letu se je zaradi zakonskih okvirov PK za angleščino morala odpovedati preverjanju govorne zmožnosti, kar zmanjšuje veljavnost obstoječega preizkusa. Pri interpretaciji rezultatov posameznega učenca, razreda in/ali celotne preverjane populacije učencev 6. razreda osnovne šole je zato izredno pomembno, da dosežene točke jasno in nedvoumno predstavimo glede na posamezno jezikovno zmožnost in tako še posebej izpostavimo dejstvo, da končni rezultat, dosežen pri preizkusu znanja, ne vsebuje informacije o dosežkih govorne zmožnosti učencev.

Preizkus znanja iz angleščine je bil ob koncu 2. obdobja sestavljen iz navedenih jezikovnih zmožnosti, ki imajo te deleže v preizkusu kot celoti:

1. del: slušno razumevanje (dve nalogi, vsaka s šestimi postavkami): 25 %,
2. del: bralno razumevanje (dve nalogi, vsaka s šestimi testnimi postavkami): 25 %,
3. del: poznavanje/raba besedišča (dve nalogi, ena s šestimi in druga z osmimi postavkami): 29 %,
4. del: pisno sporočanje (ena naloga, trije kriteriji: vsebina, besedišče in pravopis, slovnica): 21 %.

Skupno število točk je znašalo 48. Preizkus je preverjal slušno, bralno in pisno zmožnost ter poznavanje in uporabo besedišča, kar je v skladu s cilji učnega načrta in teorije učenja, poučevanja in preverjanja angleščine kot prvega tujega jezika na začetni stopnji.

Tipi nalog

Preizkus je obsegal naloge:

- alternativnega tipa (pravilno/napačno),
- izbirnega tipa,
- kratkih odgovorov,
- povezovanja,
- dopolnjevanja (s slikovno iztočnico, danimi začetnimi črkami in številom črk),
- dopolnjevanja z naborom,
- odprtega tipa (pisanje kratkega vodenega besedila).

Preglednica 4.2.4.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	30 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	35 %

Spremembe v sestavi preizkusa znanja glede na prejšnja leta

V šolskem letu 2011/2012 ni bilo sprememb v sestavi preizkusa.

Analiza dosežkov

NPZ iz angleščine je potekalo 10. maja 2012 in je trajalo 60 minut brez odmora. Preizkus kaže visoko stopnjo zanesljivosti, 0,93.

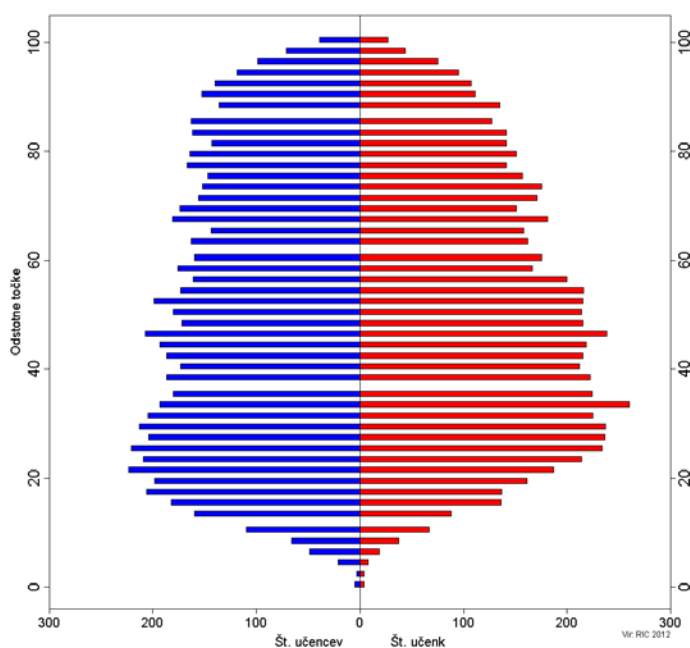
Grafična predstavitev porazdelitve po doseženih točkah kaže, da je preizkus še boljše kakor v preteklih letih pokazal razlike med dosežki posameznih učencev skozi celoten razpon znanja, saj so ti dokaj enakomerno porazdeljeni po celotni lestvici. Če je bila v preteklosti krivulja navadno pomaknjena v desno, je tokrat nekoliko v levo, ob državnem povprečju 50,29 % pa se je zelo jasno pokazalo, da v primeru angleščine ne moremo govoriti o normalni porazdelitvi dosežkov: modus porazdelitve je levo od povprečja, hkrati pa zelo številčna skupina učencev dosega najvišje rezultate. Zaskrbljujoče je, da se že v 6. razredu pojavljajo tako velike razlike med učenci.

Preglednica 4.2.4.1.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	14 923
Število postavk	41
Možne točke	48
Povprečno število točk	24,14
Povprečno število odstotnih točk	50,29
Standardni odklon odstotnih točk	24,38
Indeks težavnosti	0,50
Indeks zanesljivosti	0,93

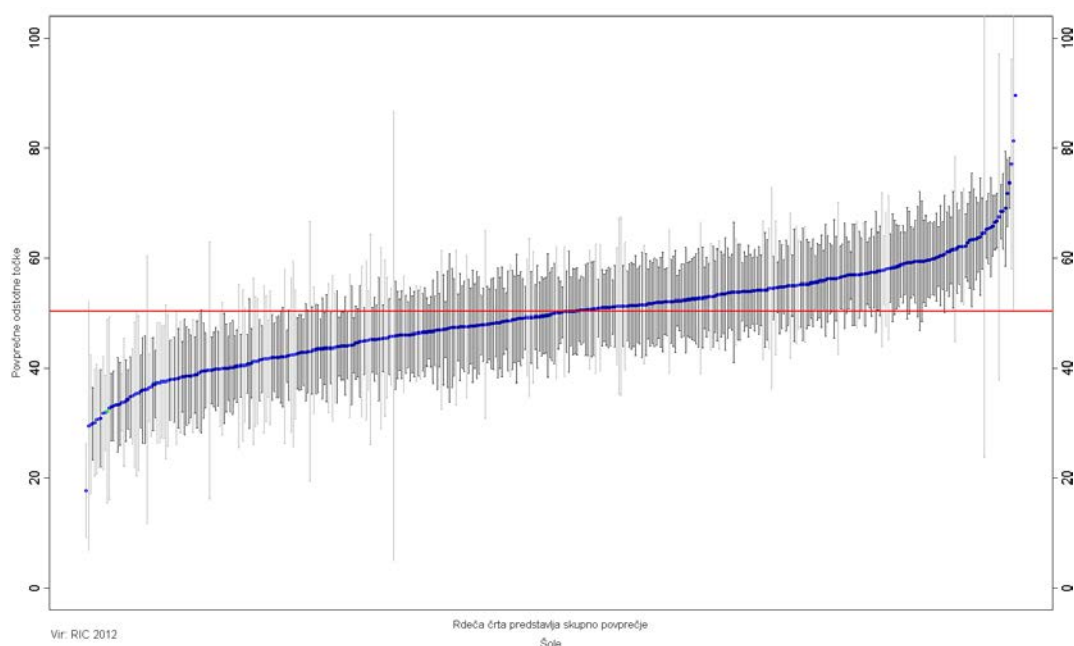
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.4.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, 2. obdobje

Porazdelitev glede na spol je v povprečju precej enakomerna, saj med učenkami in učenci ni velikih razlik. Tako lahko trdimo, da preizkus daje tako učencem kot učenkam enake možnosti, da izkažejo znanje in zmožnosti iz angleščine. Manjše razlike se pojavljajo po posameznih spretnostih, tako učenke nekoliko bolje rešujejo naloge slušnega razumevanja, učenci pa pisnega sporočanja.

Slika 4.2.4.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, 2. obdobje

Porazdelitev po šolah glede na povprečne dosežke učenk in učencev pri preizkusu iz angleščine kaže, da so šole porazdeljene od povprečne uspešnosti okoli 30 odstotnih točk do povprečne uspešnosti približno 70 odstotnih točk. Razlika je seveda zelo velika, kaj vpliva nanjo, pa je brez podrobnejših analiz težko ugotoviti. Vidimo lahko, da je nekaj šol, kjer so vsi učenci dosegli rezultat nad skupnim povprečjem, na drugi strani pa je tudi nekaj šol, kjer nobeden izmed učencev ni dosegel povprečnega rezultata na državni ravni; ker na porazdelitev dosežkov vplivajo številni dejavniki, je treba vzroke raziskati na ravni šole.

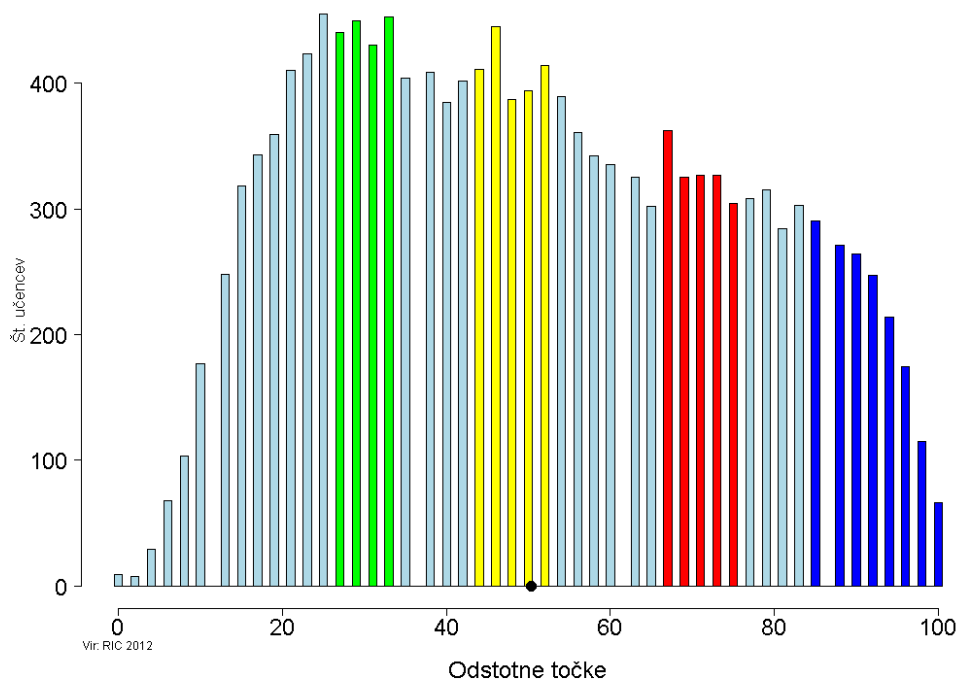
Preglednica 4.2.4.1.3: Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, 2. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	51,57	24,25	1644	34
Goriška regija	47,80	22,62	773	28
Jugovzhodna Slovenija	48,12	23,82	1119	36
Koroška regija	48,18	24,64	607	21
Notranjsko-kraška regija	48,01	24,04	416	17
Obalno-kraška regija	51,36	24,50	650	26
Osrednjeslovenska regija	52,06	24,30	4207	98
Podravska regija	50,89	24,88	2150	77
Pomurska regija	50,22	25,51	503	18
Savinjska regija	48,89	24,17	2012	60
Spodnjeposavska regija	45,19	24,04	559	22
Zasavska regija	53,01	25,75	283	9

Pri porazdelitvi dosežkov po regijah lahko opazimo določena odstopanja od državnega povprečja, ki pa so nekoliko manjša kakor lansko leto. Ker NPZ ob koncu 2. obdobja v letošnjem šolskem letu ni bil obvezen in ni podatkov, kateri del populacije ga je opravljal in kateri ne ter ali so med regijami glede tega razlike, dosežki niso neposredno primerljivi. Zaradi prepleta dejavnikov, ki vplivajo na porazdelitev dosežkov (npr. število šol in učencev), rezultatov po regijah ni mogoče z gotovostjo interpretirati.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.4.1.3: Porazdelitev točk pri angleščini, 2. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so v povprečju rešili te naloge/postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Pri 1. nalogi alternativnega tipa (prav/narobe) so učenci s pozornim poslušanjem iskali podrobnosti v besedilu. Poslušali so besedilo o železnici, ki jo upravljajo otroci, in v razpredelnici označili trditve kot pravilne ali napačne. V zeleno območje spada postavka 2, pri kateri so učenci trditev uspešno povezali z ustreznim delom besedila (*They are trained by grown-ups; employees of the Hungarian State Railways*).

C) BESEDIŠČE

2. naloga

Pri 2. nalogi, ki je preverjala razumevanje besedišča in njegovo rabo v sobesedilu, so morali učenci razumeti besedilo, izbrati ustrezne besede v naboru in jih uporabiti v besedilu s prazninami. V zeleno območje spada postavka 2. V besedilu, ki se nanaša na to postavko, so naštetih šolski predmeti; učenci so pokazali, da besedišče s tega področja dobro obvladajo, in izbrali besedo *biology*.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še te naloge/postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

2. naloga

Pri 2. slušni nalogi so učenci poslušali staro indijansko pripovedko. V nalogi izbirnega tipa so morali izkazati razumevanje podrobnosti v besedilu, razbrati določene podatke iz besedila in prepoznati zunajbesedilne okoliščine. V rumeno območje spada 1. testna postavka. Sklepamo lahko, da so učenci uspešno rešili prvo testno postavko ob pozornem poslušanju besedila (*»Stone, you seem cold today. You may have my coat.« He spreads his coat over the stone ...*). Učenci so morali pomensko povezati glagola *spread* in *put* oziroma razumeti širše sobesedilo.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

1. naloga bralnega razumevanja (naloga kratkih odgovorov) je preverjala iskanje določenih informacij in razumevanje podrobnosti v besedilu, ki govori o deklici in o njeni nenavadni prostočasni dejavnosti. V rumeno območje spadata testni postavki 1 in 2. Postavki se nanašata na podrobnosti v besedilu (kraj in čas). Za uspešno reševanje so morali učenci poiskati določene podatke v besedilu (npr. *Zulaa first got in touch with the public radio station in 2005 when a reporter interviewed her ...*) in jih ločiti od sorodnih, a neustreznih podatkov (npr. *Since 2006, Zulaa has hosted ...*).

C) BESEDIŠČE

1. naloga

Pri 1. nalogi, ki je preverjala besedišče, so morali učenci glede na sliko dopolniti besedilo z manjkajočimi besedami. Učencem so bile v pomoč začetne črke in število črk iskanih besed. V to območje spadata testni postavki 3 in 5. Za uspešno reševanje so morali učenci razumeti besedilo, natančno opazovati ilustracijo in popolnoma pravilno zapisati besedi *hat* in *house*.

2. naloga

V rumeno območje spada testna postavka 3, pri kateri so morali učenci ugotoviti, da manjka beseda *outside*. V pomoč jim je bilo sobesedilo, predvsem povezava z glagolom *go* (*I want to go outside and play and have fun ...*).

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju rešili še te naloge/postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

V rdeče območje spadajo testne postavke 1, 5 in 6. Da so učenci uspešno rešili prvo postavko, so morali zelo pozorno poslušati del besedila, v katerem je bilo omenjenih več številčnih podatkov, in izbrati ustreznega (*The train has three carriages. It travels at 20 km per hour for 45 minutes, stopping at all seven stations on the line ...*). Postavki 5 in 6 sta vključevali zahtevnejše besedišče, saj so morali učenci razumeti besede, kot so *adult*, *passengers* in *reward*.

2. naloga

V rdeče območje spadajo testne postavke 2–6. Da so učenci uspešno rešili postavke 2–5, so morali zelo pozorno poslušati celotno besedilo, saj so se vsa vprašanja nanašala na širše sobesedilo. Natančno so morali tudi prebrati in razumeti posamezne postavke, ki so vključevale kar štiri možne izbire. Učenci, ki so uspešno rešili 6. postavko, so iz besedila pravilno sklepali, da je govorec v tem delu besedila (*I am tired now ...*) pripovedovalec indijske zgodbe. S tem so izkazali razumevanje zunajbesedilnih okoliščin.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

V rdeče območje spadajo testne postavke 3, 4 in 6. Učenci, ki so uspešno rešili postavko 3, so dobro razumeli zahtevnejši del besedila (*Zulaa has hosted Good Morning, her own radio show ...*). Da so uspešno rešili postavko 4, so morali učenci razumeti širši pomen vprašalnice *who* in med osebami, navedenimi v besedilu, poiskati ustrezno (*Zulaa works with the station's team ...*) in jo razlikovati od drugih (*her father*). Pri postavki 6 so morali učenci uspešno sklepati, da je glagol *write* povezan s pisanjem določenih vrst besedil (*... she receives poems, songs and opinions on past shows from children throughout Mongolia.*).

2. naloga

Pri 2. nalogi bralnega razumevanja so morali učenci povezati vsebine odstavkov z naslovi, ki so najbolj izražali njihovo vsebino. V rdeče območje spadata postavki 1 in 6, pri katerih so učenci uspešno izluščili glavno misel obeh odstavkov (*Taking care of a baby; Swimming to a new place*) in jo ločili od drugih ponujenih naslovov.

C) BESEDIŠČE

1. naloga

Sem spada testna postavka 6. Da so jo uspešno rešili, so morali učenci iz sobesedila in iz slike ugotoviti, da je pravilna rešitev beseda *water*, in jo tudi pravilno zapisati.

2. naloga

V rdeče območje spadajo testne postavke 1, 4, 5 in 6. Za uspešno reševanje postavk 1, 4 in 5 so morali učenci ustrezno dopolniti daljše besedne zveze (*high test results; meet really good friends; the same kids*). Učenci, ki so uspešno rešili šesto postavko, so izkazali predvsem poznavanje besede *pupils*.

D) PISNO SPOROČANJE

Pri tej nalogi učenci pisno sporočajo ob vodeni nalogi z iztočnicami. V rdeče območje spadata kriterija vsebina ter besedišče in pravopis. Učenci, ki so bili uspešni pri kriteriju vsebina, so v pisni sestavek vključili zahtevane iztočnice in jih razvili. S tem so pokazali, da zmorejo tvoriti vsebinsko ustrezno besedilo. Pri kriteriju besedišče in pravopis so morali učenci ustrezno in pravilno uporabiti besedišče s teh področij: predstavitev osebe, glasba, vsakdanje življenje.

MODRO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, iz rumenega in iz rdečega območja v povprečju uspešno rešili še te naloge/postavke:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Pri 1. nalogi spadata v modro območje testni postavki 3 in 4. Da so uspešno rešili 3. postavko, so morali učenci povezati *makes a call* z delom besedila, ki omenja *phones*, in ločiti med *the station master* in *assistant*. Pri 4. postavki so morali učenci za uspešno reševanje povezati trditev (*train stations sell tickets ...*) z delom besedila, ki je isto vsebino ubesedil drugače (*you can only get a ticket ...*), in jo prepoznati kot napačno.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Pri 1. nalogi spada v modro območje testna postavka 5. Učenci, ki so uspešno rešili to nalogo, so odgovorili na zahtevnejše vprašanje, ki sprašuje po prislovnem določilu načina, hkrati pa so za pravilni odgovor morali razumeti daljši del besedila.

2. naloga

V modro območje spadajo testne postavke 2–5. Da so učenci pravilno rešili te postavke, so morali uspešno izluščiti glavno misel odstavkov in jo povezati z drugače ubesedenim naslovom, ta naslov pa ločiti od drugih ponujenih naslovov. Pri tem jih niso smele zavesti podrobnosti v delu besedila, ki bi jih lahko napeljale k izbiri neustreznega naslova.

C) BESEDIŠČE

1. naloga

Pri 1. nalogi sodijo v modro območje testne postavke 1, 2 in 4. Učenci, ki so uspešno rešili postavki 1 in 2, so na podlagi sobesedila in slike pravilno zapisali ustrezno besedo (*flower, teeth*) s tipično zahtevnejšim zapisom (npr. <w> in <th>). Pri 4. postavki so morali učenci poznati nekoliko zahtevnejšo besedo *smoke* in jo tudi pravilno zapisati.

2. naloga

V modro območje spadata testni postavki 7 in 8. Pri 7. postavki so morali učenci s sicer dobro znano besedo *work* dopolniti dokaj zahteven del besedila (*both the mom and dad work while the children attend school ...*), pri 8. postavki pa je zahtevnejši že sam glagol *own*.

D) PISNO SPOROČANJE

V modro območje spada kriterij slovnica; učenci so morali pravilno in ustrezno uporabiti več različnih slovničnih struktur.

Porazdelitev dosežkov pri preizkusu kaže, da so učenci približno enako uspešno reševali naloge iz vseh jezikovnih spretnosti.

Naloge slušnega razumevanja so bile v tokratnem preizkusu nekoliko zahtevnejše od tistih v preteklih letih. Dosežki pri nalogah bralnega razumevanja kažejo na težave predvsem pri globalnem razumevanju besedil, saj učenci uspešneje iščejo specifične informacije v besedilu. Predvidevamo lahko, da so slabši dosežki pri slušni nalogi izbirnega tipa in pri bralni nalogi, pri kateri so morali učenci povezati odstavke z naslovi, ki so najbolj izražali njihovo vsebino, tudi posledica manjše seznanjenosti učencev s tema tipoma nalog, čeprav učni načrt takšne dejavnosti pri pouku predvideva.

Podobno kakor v lanskem preizkusu sta obe nalogi besedišča zahtevali ne samo uspešno prepoznavanje besedišča, temveč tudi natančno branje ter razumevanje in uporabo besedišča v sobesedilu. Nalogi sta zelo dobro pokazali razlike med dosežki učencev. Za posebno šibko točko se je izkazal pravilen zapis besed, ki je v angleščini ključen, da ne pride do pomenskih zamenjav (npr. *flower, flour*). Mogoče tudi zaradi njim domače teme pa so se letos učenci nekoliko bolje odrezali pri kriteriju besedišče in pravopis pri tvorbnih nalogi, ki najbolj celovito preverja sporazumevalno zmožnost učencev; najpogostejše so sicer težave s slovnično pravilnostjo pri rabi struktur v besedilu.

Večina od 41 postavk v preizkusu spada v rdeče (20) in v modro (13) območje, manj pa je postavk v rumenem (6) in v zelenem (2) območju. Z otežitvijo nalog je preizkus zdaj bolj občutljiv in bolje kaže razporeditev dosežkov učencev v celotnem razponu od najmanj do najbolj uspešnih. Porazdelitev dosežkov s povprečjem 50,29 odstotka nazorno kaže, da znanje angleščine pri šestošolcih ni normalno porazdeljeno. Dosežki se zgoščajo predvsem levo od povprečja, hkrati pa velika skupina učencev dosega izjemno nadpovprečne rezultate. Relativno malo učencev ima resnično nizke rezultate, torej velik delež učencev izkazuje vsaj neko osnovno znanje angleščine. Razlog, da glede na normalno porazdelitev nenavadno številna skupina učencev dosega in predvidoma celo presega temeljne cilje in standarde v učnem načrtu, je lahko tudi bogat stik z jezikom v zunajšolskem okolju (televizija, glasba, internet) in dodatno jezikovno izobraževanje.

Preglednica 4.2.4.1.4: Specifikacijska tabela, angleščina, 2. obdobje

Del	Naloga	Postavka	Točke	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tema	Tip naloge	Učni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
A	1	1	1	slušno razumevanje	<i>Children's Railway</i>	Človek v svetu (spoznavanje tujih navad)	naloga alternativnega tipa	Učenci pozorno poslušajo in razumejo podrobnosti v besedilu.	rdeče	0,64	0,64	0,27
		2	1						zeleno	0,70	0,70	0,19
		3	1						modro	0,55	0,55	0,07
		4	1						modro	0,39	0,39	0,14
		5	1						rdeče	0,61	0,61	0,23
		6	1						rdeče	0,65	0,65	0,22
A	2	1	1	slušno razumevanje	<i>An Indian Camp Story</i>	Moj svet (domišljijjski svet)	naloga izbirnega tipa	Učenci pozorno poslušajo in razumejo podrobnosti v besedilu, prav tako prepoznajo zunajbesedilne okoliščine.	rumeno	0,78	0,78	0,38
		2	1						rdeče	0,49	0,49	0,48
		3	1						rdeče	0,51	0,51	0,48
		4	1						rdeče	0,49	0,49	0,52
		5	1						rdeče	0,46	0,46	0,63
		6	1						rdeče	0,54	0,54	0,60
B	1	1	1	bralno razumevanje	<i>Zulaa's Unusual Hobby</i>	Sporazumevanje (mediji); človek v svetu (osnovne navade in rutine)	naloga kratkih odgovorov	Učenci poiščejo določene informacije in razumejo podrobnosti v besedilu.	rumeno	0,64	0,64	0,59
		2	1						rumeno	0,64	0,64	0,51
		3	1						rdeče	0,41	0,41	0,60
		4	1						rdeče	0,47	0,47	0,63
		5	1						modro	0,34	0,34	0,64
		6	1						rdeče	0,45	0,45	0,55
B	2	1	1	bralno razumevanje	<i>Baby Seals Grow Up on the Ice</i>	Okolje in narava (živali)	naloga povezovanja	Učenci izluščijo glavne misli sporočila in jih povežejo z ustreznimi naslovi.	rdeče	0,54	0,54	0,41
		2	1						modro	0,36	0,36	0,54
		3	1						modro	0,45	0,45	0,37
		4	1						modro	0,35	0,35	0,52
		5	1						modro	0,32	0,32	0,35
		6	1						rdeče	0,52	0,52	0,52
C	1	1	1	besedišče	<i>ABC Galaxy</i>	Moj svet (domišljijjski svet); okolje in narava (prostorska razmerja)	naloga dopolnjevanja (s slikovno iztočnico, z danimi začetnimi črkami in s številom črk)	Učenci razumejo besedilo in s pomočjo slike prepoznajo zahtevane samostalnike ter jih zapišejo.	modro	0,48	0,48	0,43
		2	1						modro	0,37	0,37	0,57
		3	1						rumeno	0,60	0,60	0,60
		4	1						modro	0,28	0,28	0,59
		5	1						rumeno	0,66	0,66	0,47
		6	1						rdeče	0,48	0,48	0,59

Del	Naloga	Postavka	Točke	Jezikovna zmožnost	Naslov	Tema	Tip naloge	Učni cilj	Območje	Povp.	IT	ID
C	2	1	1	besedišče	<i>Students are Family</i>	Dejavnosti v šoli (šolski predmeti); človek v svetu (razumevanje tujih navad)	naloga dopolnjevanja z naborom	Učenci razumejo besedilo in besede v naboru ter jih smiselno uporabijo v sobesedilu.	rdeče	0,41	0,41	0,57
		2	1						zeleno	0,83	0,83	0,37
		3	1						rumeno	0,66	0,66	0,59
		4	1						rdeče	0,47	0,47	0,64
		5	1						rdeče	0,44	0,44	0,59
		6	1						rdeče	0,60	0,60	0,58
		7	1						modro	0,37	0,37	0,52
		8	1						modro	0,24	0,24	0,46
D		Vsebina	4	pisno sporočanje	<i>A Famous Band</i>	Doma (glasba); človek v svetu (osnovne navade in rutine)	vodeno tvorjenje krajše besedilne vrste	Učenci samostojno zapisujejo misli s pomočjo iztočnic in ustrezno uporabljajo besedišče na dano temo. Uporabijo tudi ustrezne slovnične strukture.	rdeče	2,13	0,53	0,66
		Besedišče in pravopis	3						rdeče	1,48	0,49	0,70
		Slovnica	3						modro	1,33	0,44	0,75

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Slušno razumevanje

Z **nalogama slušnega razumevanja** so učenci pokazali, ali so prepoznali in razumeli prilagojeni avtentični angleški besedili. Navodila za reševanje nalog slušnega razumevanja so učenci lahko prebrali in hkrati poslušali v slovenščini oziroma v italijanščini (na šolah z italijanskim učnim jezikom), da bi se tako izognili preverjanju navodil namesto vsebine naloge.

Nalogi slušnega razumevanja sta se nanašali na teme iz učnega načrta, in sicer *človek v svetu (spoznavanje tujih navad)* in *moj svet (domišljijjski svet)*. Učenci so pri 1. nalogi poslušali besedilo o železnici, ki jo upravljajo otroci na Madžarskem, in med poslušanjem v razpredelnici označili, ali so trditve pravilne ali napačne. Pri 2. nalogi so učenci poslušali staro indijansko pripovedko in pri vsakem vprašanju obkrožili črko pred izbranim odgovorom.

Vsaka naloga se je začela s primerom. Učenci so besedili slišali dvakrat, tako da so pri drugem poslušanju lahko potrdili oziroma ovrgli zapisane rešitve. Tipa naloge sta bila takšna, da so se učenci lahko posvetili zgolj poslušanju in reševanju, saj jim ni bilo treba razmišljati o zapisu. Govorci so govorili razločno in razmeroma počasi, primerno ravni znanja šestošolcev.

Večina učencev je nalogi rešila uspešno, saj znašata indeksa težavnosti (IT) za 1. in 2. nalogo 0,59 in 0,55. Takšen rezultat je sicer znatno nižji kakor v preteklih letih, vendar pa to ni značilnost generacije, temveč pričakovana posledica večje zahtevnosti obeh slušnih besedil. Slušno razumevanje je receptivna zmožnost in prva, s katero se otrok sreča na poti usvajanja tujega jezika, zato so tako kot že vse od vključitve slušnega razumevanja v preizkus NPZ-ja tudi letos učenci prav te naloge v preizkusu najbolje reševali. To je pričakovano, saj je za jezikovni razvoj značilno, da se otrok najprej razvija na slušnem področju in veliko več razume, kakor zna povedati.

Nalogi A in B slušnega razumevanja sta vključevali kar nekaj ciljev iz učnega načrta. Na primer:

- učenci pozorno poslušajo besedila, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva;
- učenci razumejo pomembne podrobnosti v besedilu;
- učenci prepoznavajo zunajbesedilne okoliščine.

Bralno razumevanje

Bralno razumevanje smo preverjali z dvema nalogama, ki sta se tematsko dopolnjevali (*sporazumevanje: mediji, človek v svetu: osnovne navade in rutine; okolje in narava: živali*) in bili različnih tipov (kratki odgovori in povezovanje); tako smo zmanjšali vpliv subjektivnih dejavnikov, zaradi katerih bi določeni učenci lahko reševali slabše oziroma boljše. Temi izbranih besedil naj bi bili učencem zanimivi. Navodila za reševanje nalog bralnega razumevanja so bila v slovenščini, madžarščini oziroma italijanščini. Vsaka naloga je vsebovala rešen prvi primer, da bi se tako kar najbolj izognili preverjanju navodil namesto vsebine.

IT znaša za 1. nalogo 0,49 in za 2. 0,42. Postavke so bile različne težavnosti, v rumenem težavnostnem območju sta bili 2 postavki, v rdečem in modrem območju pa po 5 postavk. Del razloga, da so učenci letos bralne naloge slabše reševali, lahko iščemo v nenatančnem branju in nepoznavanju tipa naloge, pa tudi v dejstvu, da je bilo več poudarka na globalnem razumevanju in povezovanju informacij.

Cilji učnega načrta, ki sta jih preverjali nalogi bralnega razumevanja:

- učenci pred branjem besedila na podlagi slik sklepajo o vsebini in vrsti besedila;
- učenci so med branjem besedila pozorni samo na določene informacije;
- učenci med branjem razumejo podrobnosti v besedilu;
- učenci izluščijo glavne misli sporočila.

Besedišče

Preverjanje **besedišča** je smiselno, saj se učenci prav na začetku usvajanja tujega jezika tako v šoli kot zunaj nje nenehno srečujejo z novimi izrazi. Pri 1. nalogi so morali učenci ustrezne samostalnike sami vpisati na ustrezno mesto v besedilu o domišljijjskem vesolju. Pri tem jim je bila v pomoč slika z označenimi planeti, pri vsaki praznini pa tudi začetna črka in določeno število črtic, ki je ustrezalo številu črk v besedi. Da so nalogo uspešno rešili, so morali torej učenci besedišče ustrezno uporabiti v sobesedilu in ga popolnoma pravilno zapisati. Izbrano besedišče je bilo osnovno in učencem načeloma dobro znano.

2. naloga je tako kakor tudi v prejšnjih letih preverjala rabo širšega besedišča v sobesedilu. Učenci so dopolnili dano besedilo z vrzeli iz ustrezno besedo iz nabora. Pri tem so morali razumeti dano besedišče pred in za vrzeljo,

da so lahko smiselno dopolnili besedilo. Po pričakovanjih sta bili obe nalogi precej zahtevni (indeks težavnosti 0,48 in 0,50), s postavkami v vseh štirih zahtevnostnih območjih in sta zelo dobro ločili med dosežki učencev (indeksa diskriminativnosti: 0,76 in 0,79).

Nalogi sta preverjali te cilje iz učnega načrta:

- učenci povezujejo slike s poimenovanji;
- učenci prepíšejo oziroma zapišejo besede;
- učenci dopolnjujejo besedilo z vrzelmi (samostojno oziroma s pomočjo danih besed v naboru).

Pisno sporočanje

Z **nalogo pisnega sporočanja** smo preverjali zmožnost tvorjenja pisnega besedila v angleščini. Naloga je bila vodena. Učenci so tvorili eno pisno besedilo. Navodila in iztočnice so bile v slovenščini, madžarščini oziroma italijanščini.

Učenci so morali za angleško oglasno desko napisati sestavek o glasbeni skupini. Naloga je vsebovala tri vsebinske iztočnice, in sicer so morali učenci predstaviti glasbeno skupino, opisati njihov vsakdanjik in ga primerjati s svojim.

Pisna zmožnost sodi med produktivne jezikovne zmožnosti, pisno sporočanje je tudi ena najbolj kompleksnih jezikovnih dejavnosti, zato ji je treba posvetiti dovolj časa v razredu. IT za vse tri kriterije (vsebinsko – 0,53, besedišče/pravopis – 0,49 in slovnico – 0,44) znaša 0,49. Za razliko od lani je bil letos kriterij besedišče in pravopis v rdečem in ne v modrem območju. Čeprav je bilo letos v primerjavi z lanskim preizkusom nekaj več učencev, ki te naloge niso reševali, pa je pohvalno, da so se je lotevali tudi učenci, ki na nekatere druge naloge (npr. nalogo kratkih odgovorov, nalogi besedišča) niso odgovarjali.

Pisno sporočanje se nanaša na te cilje, zapisane v učnem načrtu:

- učenci poznajo angleške izraze za osnovne glagole (*be, go, have*);
- učenci uporabljajo pogosto rabljeno besedišče na dano temo, ki jim je zanimiva;
- učenci razmeroma pravilno zapisujejo besede in ločujejo med izgovarjavo in zapisom (npr. zapis besed za instrumente, vsakdanje dejavnosti);
- učenci pokažejo poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu;
- učenci samostojno zapisujejo misli glede na iztočnice.

Sklepne ugotovitve

Uspešnost učencev pri NPZ-ju iz angleščine ob koncu 2. obdobja je bila nižja od lanske zaradi zahtevnejšega preizkusa. Dosežke učencev po posameznih jezikovnih spretnostih je zanimivo pogledati tudi z vidika tendenc, ki se kažejo pri vsakoletnih preizkusih v 2. obdobju, odkar je s šolskim letom 2005/2006 stopila v ospredje formativna funkcija NPZ-ja, in odzivov, kot jih je zabeležila **analiza vprašalnika**, na temo vpliva NPZ-ja na delo v razredu, ki so ga učitelji reševali na jesenskem izobraževanju – to je sploh prva raziskava, ki proučuje povratni učinek NPZ-ja na pouk angleščine v Sloveniji.

Kot je bilo že omenjeno, je slušno razumevanje že vse od uvedbe značilno najboljše reševani del preizkusa. To ni presenetljivo, saj se prav ta spretnost v usvajanju jezika razvija prva in jo učenci posledično najboljše obvladajo. Kljub temu pa se zdi, da je šele z umestitvijo v preizkus dobila pomembnejše mesto v razredu: Kar 48 odstotkov učiteljev, ki so sodelovali v raziskavi, poroča, da zaradi NPZ-ja slušnemu razumevanju namenjajo več pozornosti kakor prej.

Na področju bralnega razumevanja PK že ves čas opozarja na težave z natančnim branjem, je pa bilo letos več pozornosti namenjene tudi nalogam, ki preverjajo globalno razumevanje, povezovanje informacij in razumevanje zunajbesedilnih okoliščin; že večkrat v zadnjih letih se je pokazalo, da povzročajo šestošolcem te bralne veščine več težav kakor iskanje specifičnih podrobnosti. Domnevamo lahko, da je to povezano s splošno nižjo funkcionalno pismenostjo, pa tudi s tokom časa, ki prinaša manj branja in več poudarka drugim načinom komuniciranja, zaradi česar imajo lahko učenci slabšo bralno kondicijo. Del razloga, da so bili učenci letos slabši pri bralnem razumevanju, gre morda iskati tudi v **tipu naloge**, ki ga redko najdemo v učbenikih in delovnih zvezkih, ga pa predvideva učni načrt in je posledično naveden tudi v **strukturi preizkusa**. Učbeniki so lahko takšni in drugačni, glavno vodilo učitelju pa je učni načrt, zato je v primeru, da izbrani učbenik ne vsebuje vsega, kar predvideva učni načrt, smiselno pouk dopolnjevati še s kakovostnim dodatnim gradivom. Prav vpliv v tej smeri je eden od povratnih učinkov NPZ-ja, ki jih je nakazala raziskava: 20 odstotkov učiteljev poroča, da se zaradi NPZ-ja pri pouku natančneje držijo učnega načrta, v komentarjih so pogosto navajali, da zaradi NPZ-ja v razred uvajajo nove tipe nalog, nekateri pa so izrecno dodali, da posledično pripravljajo gradiva za področja, ki v učbenikih niso zadostno zastopana.

Pri preverjanju besedišča se je pomemben premik zgodil v lanskem šolskem letu. Učenci so vsa leta izjemno dobro reševali naloge, ki so se osredotočale samo na prepoznavno raven. Ključna prvina jezika je po drugi strani v tem, da znamo ne samo navesti pomen besede v izolaciji, marveč izraz tudi uporabiti v različnih komunikacijskih okoliščinah, zato se je pozornost prenesla na rabo v sobesedilu. Tako lani kot letos je imel **novi tip naloge** s sliko in besedilom, ki se nanjo navezuje, zelo visok indeks diskriminativnosti in se je v celoti odlično obnesel.

Ta vrsta naloge je pokazala, da imajo učenci težave tudi z zelo osnovnim besediščem, če ga je treba hkrati pravilno zapisati. Učni načrt med cilji pouka angleščine v 2. obdobju predvideva ločevanje med slušno in pisno podobo jezika, vendar se zdi, da je to področje, na primer povezava med glasovi in njihovimi tipičnimi zapisi, včasih nekoliko zanemarjeno in potrebno bolj sistematične obdelave. Podobno kakor pri bralnem razumevanju bi lahko razmišljali, da je v ozadju teh težav lahko tudi generacijsko pogojena manjša pozornost tradicionalnemu pisnemu sporočanju, vendar je pomembno opozoriti, da v primeru angleščine ne gre le za bolj ali manj sproščen odnos do pravopisnih standardov, temveč zapis običajno pomeni tudi pomensko razlikovanje med različno (npr. *flower – flavour*) ali isto (npr. *flower – flour*) zvonečimi besedami. Napačne jezikovne navade, ki jih učenci pridobijo v zgodnjem obdobju učenja tujega jezika, so izjemno trdovratne in jih lahko ovirajo na vseh nadaljnjih stopnjah, zato bi bilo tem težavam resnično vredno posvetiti več pozornosti.

Področje pisnega sporočanja je tisto, kjer lahko od leta 2005/2006 do danes opazimo največji napredek, čeprav ta ni nujno viden v statističnih podatkih o preizkusih. Če je uvedba pisnih nalog v začetku zbujala dvome, so se ti hitro spremenili v prijetno presenečenje pri učiteljih, ki so pisne vsebine postopoma vključevali v delo v razredu (kar 53 % učiteljev poroča, da zaradi NPZ-ja posvečajo pisnemu sporočanju več pozornosti kakor prej) in ugotavljali, da so se šestošolci že sposobni pisno izražati v angleščini. V primerjavi z začetki so danes pisni izdelki daljši in bogatejši.

Že vseskozi dosegajo učenci dobre rezultate pri kriteriju vsebina. To kaže, da imajo na voljo dovolj jezikovnih sredstev, da so sposobni zadovoljiti sporočilni namen naloge, hkrati pa je ta učni cilj širši in se povezuje tudi z drugimi področji. Več težav se pojavlja pri besedišču in predvsem pri slovnici, vendar pa so bili prav pogosti odlični sestavki tisti, ki so privedli do spremembe **ocenjevalne lestvice** v šolskem letu 2010/2011. Spremenjeni opisniki so se osredotočili predvsem na zgornji del lestvice, torej na razlikovanje med najboljšimi dosežki, to pa pomeni, da marsikateri pisni izdelek, ki je v preteklosti dosegel vseh 7 točk, danes ne bi dosegel vseh 10, pri čemer so seveda drugače zastavljene že same naloge. Prav zato tudi nekoliko nižji indeksi težavnosti pisnih nalog v zadnjih dveh letih ne pomenijo, da so učenci pri pisnem sporočanju slabši, temveč prej nasprotno, saj po posameznih kriterijih še vedno 15–20 odstotkov vseh učencev doseže vse možne točke. Opisniki so med učitelji sicer zelo dobro sprejeti, saj pogosto poročajo, da so jim v oporo tudi pri lastnem preverjanju in ocenjevanju znanja.

Ob razvijanju pisnih spretnosti učencev so se razvijala tudi navodila za vrednotenje pisnih sestavkov. PK je sprva želela, da bi vsako leto ob preizkusu standardizirali vse popraviljavce in pripravili vzorce mejnih pisnih izdelkov (ang. *benchmarks*), vendar se je to ob pomanjkanju časa ter organizacijskih in finančnih možnosti pokazalo za neizvedljivo. Najpomembnejša poskusa standardizacije popraviljavcev sta bila izvedena v šolskih letih 2007/2008 in 2008/2009 v sodelovanju z ZRSŠ-jem in z izjemnim vložkom vseh članov komisije, vendar takšen način delovanja žal ni bil vzdržan. Da bi vsaj delno omilila razhajanja med ocenjevalci, je PK od leta 2007 naprej v navodilih za vrednotenje opisnikom dodajala navedke iz dejanskih sestavkov učencev, v zadnjih dveh letih pa so sestavni del navodil celotni sestavki skupaj z oceno in utemeljitvijo komisije. To se je izkazalo za dobro prakso, ki je med učitelji doživela zelo pozitiven odziv, zato je primere smiselno ohraniti tudi v prihodnje, vendar pa ne morejo nadomestiti usposabljanja popraviljavcev in prispevka, ki bi ga prineslo dvojno ocenjevanje pisnih nalog. Upati je, da bo uvajanje e-vrednotenja omogočilo večjo usklajenost ocenjevalcev in tako pripomoglo k poenotenju standardov vrednotenja. Kot posebno težavo so na jesenskem izobraževanju učitelji izpostavili ocenjevanje izdelkov učencev z bralno-napisovalnimi in drugimi motnjami, zato bi bilo dodatno usposabljanje potrebno tudi na tem področju.

Tako kakor prav vsako leto PK tudi letos predlaga, da se k preverjanju znanja iz angleščine ponovno doda še preverjanje govornih spretnosti. NPZ namreč ni popolnoma usklajen s cilji in standardi, ki so zapisani v učnem načrtu, saj se preverjajo tri spretnosti, medtem ko se četrto – ki je v okviru komunikacijskega pristopa v tem starostnem obdobju še posebej pomembna – preprosto izključuje.

Letošnji preizkus ima visok indeks zanesljivosti (0,93) in je v primerjavi z lanskim zahtevnejši, kar je razvidno tudi iz nižjega povprečja (50,29 %), posledično pa je zato občutljivejši za razlike med boljšimi in slabšimi dosežki učencev. Nižje državno povprečje je zbudilo nekaj kritik med učitelji, za kar je v veliki meri krivo nerazumevanje namena NPZ-ja, ki se je pokazalo tudi pri analizi vprašalnikov. Medtem ko se približno 85 odstotkov učiteljev strinja, da je NPZ smiseln, saj daje dodatno informacijo o učenčevem znanju, se približno polovica učiteljev strinja tudi s trditvijo, da podatki, pridobljeni z NPZ-jem, služijo predvsem državnim inštitucijam za izdelavo raznih analiz, za učitelje pa niso neposredno uporabni (46 %), oz. da služijo predvsem ravnateljem za vrednotenje kakovosti učiteljevega dela (51 %). Odzivi učiteljev kažejo, da tako učitelji kot ravnatelji enačijo dosežke pri NPZ-ju z običajno ocenjevalno lestvico in šolskimi ocenami, čeprav obojega ni mogoče neposredno primerjati.

Krivulja dosežkov, ki je bila navadno pomaknjena v desno, je tokrat pomaknjena nekoliko v levo, hkrati pa se je zelo jasno pokazalo, da v primeru angleščine ne moremo govoriti o normalni porazdelitvi dosežkov. PK iz leta v leto ugotavlja, da zna pomemben del učencev znatno več, kakor bi običajno pričakovali. Razkorak v znanju učencev se tako navadno pripisuje različnim dejavnikom dodatnega in zunajšolskega učenja angleščine, vendar pa samo na podlagi rezultatov preizkusa ne moremo sklepati o tem, kateri dejavniki vplivajo na dosežke NPZ-ja in v kakšni meri. PK je potrebnost raziskave, ki bi se poglobila v vzroke heterogenosti populacije in razpršenosti dosežkov pri NPZ-ju iz angleščine, utemeljila že v letnem poročilu za šolsko leto 2008/2009. Zaradi občutljivosti osebnih podatkov študije ni bilo mogoče izvesti na državni ravni, smo pa v aprilu/maju 2012 uspeli izvesti **raziskavo** na vzorcu 435 šestošolcev iz vseh slovenskih statističnih regij.

Čeprav iz vzorca ni mogoče zanesljivo sklepati na celotno populacijo, so se predvidevanja komisije v veliki meri potrdila, saj je raziskava pokazala, da pomemben del šestošolcev dosega nadpovprečne in visoko nadpovprečne dosežke pri NPZ-ju iz angleščine zaradi dejavnikov dodatnega učenja, predvsem uporabe angleških spletnih strani, gledanja televizijskih oddaj v angleščini, dodatnih šolskih dejavnosti v angleščini, zgodnejšega učenja jezika ter branja angleških revij, knjig in časopisov v prostem času. Zelo velik vpliv na dosežek učenca ima njegovo domače okolje, pri čemer predstavljata pomembno spodbudo pozornost, ki jo družina namenja izobrazbi, in dostopnost medomrežja. V luči teh ugotovitev gre še dodatno pozdraviti predvideno uvajanje obveznega tujega jezika v nižje razrede osnovne šole, ki bo v veliki meri zgolj uzakonilo že obstoječo prakso na tem področju (kar 59 odstotkov učencev, vključenih v raziskavo, se je začelo angleščino učiti pred 4. razredom) in predvidoma prispevalo k enotnejšemu znanju učencev.

Zaskrbljujoče je, da se že v 6. razredu pojavljajo tako velike razlike med učenci, dejstvo, da jih je preizkus nazorno prikazal, pa priča, da je sestavljen v skladu s strokovnimi zahtevami in ustreza svojemu namenu.

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Slišali boste besedilo o železnici, ki jo upravljajo otroci na Madžarskem. Preberite trditve v tabeli in se ob poslušanju besedila odločite, ali so trditve pravilne ali napačne. Oglejte si primer 0, ki je že rešen.

Besedilo boste slišali dvakrat.

Zdaj imate čas, da si nalogo ogledate.

Zdaj poslušajte in rešite nalogo.

CHILDREN'S RAILWAY

Primer:

		PRAVILNO	NAPAČNO
0.	The children who run the railway are 11 to 15 years old.	✓	

		PRAVILNO	NAPAČNO
1.	There are three stations on this railway.		
2.	The State Railways workers teach children to run the line.		
3.	The station master makes a call before arriving at each station.		
4.	All Hungarian train stations sell tickets for the kids' railway line.		
5.	No adults are allowed on the train.		
6.	Children on the red and white train can get a reward if they work hard.		

	6
--	---

(Vir slike: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/cf/Gyermek_vasut_001.JPG. Pridobljeno: 21. 11. 2011)

2. naloga

Poslušajte besedilo o otrocih, ki se udeležujejo indijanskega tabora, nato pri vsakem vprašanju obkrožite črko pred izbranim odgovorom. Oglejte si primer 0, ki je že rešen.

Besedilo boste slišali dvakrat.

Zdaj imate čas, da si nalogo ogledate.

Zdaj poslušajte in rešite nalogo.

AN INDIAN CAMP STORY

Primer:

0. Who does the storyteller know the story from?

- A His mother. B His father.
C His grandmother. D His grandfather.

1. Where does Old-man put his coat?

- A On the stone. B On the hill. C On the road. D On the tree.

2. Which unusual thing does the stone do in the story?

- A It talks. B It tells stories. C It flies. D It plays music.

3. Why does the stone sit on Old-man?

- A To warm him. B To punish him. C To play with him. D To surprise him.

4. What does the Nighthawk do to the stone?

- A He swallows it. B He talks to it. C He breaks it. D He pushes it.

5. What does Old-man give the Nighthawk as a reward?

- A White spots. B Children. C His coat. D Nothing.

6. Who is tired at the end of the story?

- A Old-man. B The stone. C The listeners. D The storyteller.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Preberi besedilo, nato KRATKO odgovori na vprašanja. Glej primer 0, ki je že rešen.

ZULAA'S UNUSUAL HOBBY

Zulaa is a teenage girl who wants to become a good journalist when she grows up. If you ask 12-year-old Zulaa what she does before school, you might be surprised. Zulaa begins her day at a Mongolian public radio station as a volunteer correspondent. In this position, she makes a difference in the lives of the children throughout her country.

Zulaa first got in touch with the public radio station in 2005 when a reporter interviewed her about her participation in the school's Olympiad contest. She liked it, so her father Shagdarsuren D., an important figure in radio broadcasting, encouraged her to start working for the radio station. Since 2006, Zulaa has hosted Good Morning, her own radio show for the children of Mongolia. Zulaa can be heard from 7:10 A.M. to 7:20 A.M., which is the time when children are awake and preparing for school. Topics for the show include: school events, contests, weather forecasts, daily horoscopes, advice on various topics, Mongolian news, and important world events.

Zulaa works with the station's team. They help her with ideas for future radio shows. Zulaa also interviews people who have done interesting things or have important information to share related to the children's lives. "Since the show's content is related to my school, it's not that difficult to get material for my show," Zulaa says.

Both her home and the radio station are located in the capital of Mongolia. Because many people don't have access to television or daily newspapers, public radio is the usual way for Mongolians to connect to the world, especially for those who live in tents.

Children can listen to Zulaa's radio show all over the country, including many who live in the countryside. She knows this because she receives poems, songs, and opinions on past shows from children throughout Mongolia. She keeps them all in big boxes at the radio station.

(Prirejeno po: *Faces*, oktober 2009)

Primer:

0. **How old** is Zulaa? Twelve.

1. **Where** does Zulaa work before school? _____

2. **When** did Zulaa give her first interview for the public radio station?

3. **What** is the name of Zulaa's radio show? _____

4. **Who** helps Zulaa to plan radio shows? _____

5. **How** do most Mongolians get news? _____

6. **Who** writes to Zulaa? _____

	6
--	---

(Vir slike: I. Bahar, M. Košak, Geografija 7 za sedmi razred 9-letne osnovne šole, MK, Ljubljana, 1999)

2. naloga

Preberi besedilo in vsakemu odstavku poišči naslov, ki najbolje izraža njegovo vsebino. Črko izbranega naslova vpiši v razpredelnico. Dva naslova sta odveč. Glej primer 0, ki je že rešen.

BABY SEALS GROW UP ON THE ICE

0. In February, female seals know they are going to have a baby – a seal pup. They lift themselves up onto the sea ice and stay away from the other females. When seal pups are born they are 90 cm long and weigh 10 kg. Their fur is yellowish.

1. The mother seal smells her newborn pup so that she remembers it. She feeds it and then dives back into the sea. She watches it from a distance. When her baby calls, she knows its cry and comes out of the sea. She smells the pup so she knows it's the right one.
2. Seal pups drink milk 6 or 7 times a day so they put on more than 2 kg every day. By their third day, their fur is all white. This thick, curly coat keeps them warm but it's not waterproof. The pups can't go into the sea yet. If they feel they are in danger, they don't move.
3. Very young seal pups cry when they are hungry but eventually their mothers don't come back. Luckily, they don't die. They have a lot of fat in their bodies but they lose a lot of weight anyway. Their lovely fur starts to fall out.
4. In time, they meet other baby seals on the ice. They make little groups and move towards the sea ice. It's beginning to melt at this time of the year. The pups watch the water, but they keep away from it.
5. Sooner or later some of the young seals jump into the sea. The others follow and soon they are all swimming. They're only 3 weeks old at this point. For the next two months, they learn to dive. They catch small fish.
6. In early June, the young seals swim north. They will travel the same way as their parents. They head for the sea around Greenland. If they meet their mothers they won't recognise them. But before they set off, they must survive the hunters on the sea ice...

(Vir: *Discovery Box*, marec 2010)

(Vir slike: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:Seehund.jpg>. Pridobljeno: 21. 11. 2011)

- A What happens when mum goes forever?
- B Taking care of a baby
- C How do seal pups swim?
- ~~D~~ Born on the ice
- E Leaving their mums
- F Swimming to a new place
- G Starting to grow
- H No family, but not alone
- I Learning new things

Primer:

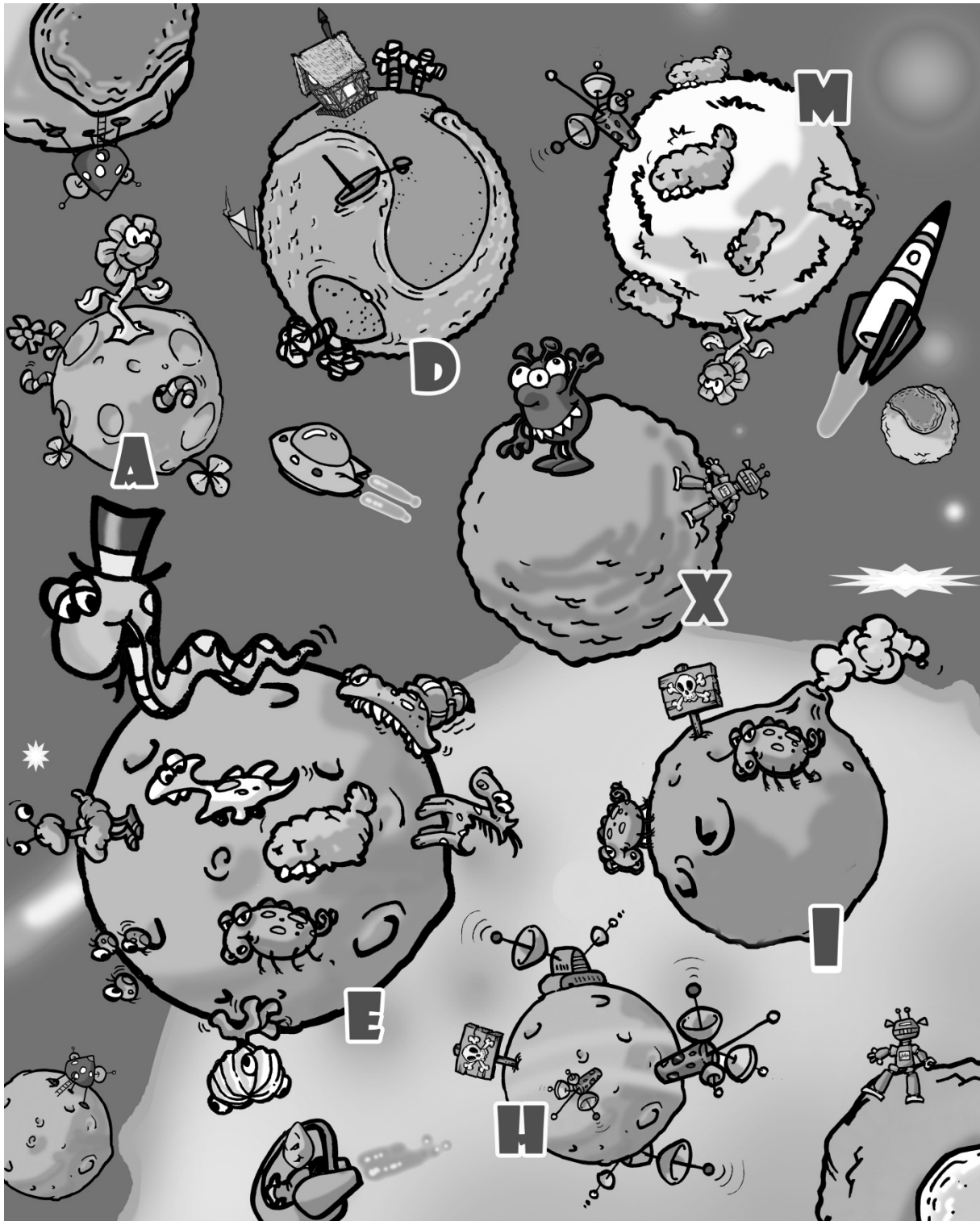
0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
D						

	6
--	---

C) BESEDIŠČE

1. naloga

Oglej si sliko in dopolni besedilo z manjkajočimi besedami, ki se začenjajo z danimi črkami. Vsaka črtica predstavlja ENO ČRKO. Glej primer 0, ki je že rešen.

ABC GALAXY

Welcome to the ABC galaxy. The name of each **(0) p L a n e t** is one of the 26 letters in the English alphabet. Each planet has something in common with another planet.

Planet A, for example, has the same **(1) f** _____ as planet M, which has the same radar as planet H. You can visit a three-eyed alien with two noses and sharp **(2) t** _____ who lives on planet X. Planet E is the biggest zoo in the galaxy so only animals live on it. One of the residents is a giant snake wearing a **(3) h** _____ on its head.

Planets H and I have a danger sign, so it is not very safe to go there without a guide unless you are very brave and bold. There is a volcano on planet I and **(4) s** _____ is coming out of it.

Planet D is our tourists' favourite spot. There is a nice **(5) h** _____ where you can stay during the holidays. It is located near the sea. The **(6) w** _____ is clear and warm enough to go for a swim.

If you want to know more about the ABC galaxy, give us a call or e-mail us at explorethegalaxy@space.jam.

	6
--	---

2. naloga

Dopolni besedilo z besedami v okvirčku tako, da v razpredelnico vpišeš črko izbrane besede. Tri besede so odveč. Glej primer 0, ki je že rešen.

STUDENTS ARE FAMILY

A alone	B biology	C earns	D high	E meet	F nature
G outside	H owns	I pupils	J same	K thing	L work

Solit Kim was born and raised in South Korea, and says that the most important ___0___ in a Korean child's life is to learn in school and receive ___1___ test results. All kids go to school all day and then they attend studying institutions after school for many hours.

Solit says, "In the after school institutions we study what we are learning in school such as history, ___2___, math, English, and Korean so that we can score high on our test scores in school. I want to go ___3___ and play and have fun, but my parents, and all my friends' parents, force us to go to after school institutions. We are under a lot of pressure and stressed out, but I learn a lot and ___4___ really good friends. My friends are my family. I stay with the ___5___ kids from 7:30 in the morning until 11 o'clock at night. The teacher moves from room to room to teach the subjects, but we stay in the same room. There are usually 35 to 40 ___6___ in each classroom."

Korean kids don't spend a lot of time with their families. In most homes, both the mom and dad ___7___ while the children attend school and institutions. Solit's dad is an architect and her mom ___8___ and operates a beauty shop. She has an older brother who she hardly knows because he attends other institutions.

(Prirejeno po: *Faces*, maj/junij 2010)

Primer:

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
K								

	8
--	---

D) PISNO SPOROČANJE

Za angleško oglasno desko pišeš o glasbeni skupini. Upoštevaj dane iztočnice.

- Kakšna je ta glasbena skupina?
Predstavi člane in napiši, kakšna je njihova vloga v skupini.
- Kakšen je njihov vsakdan?
- Kako se tvoj vsakdan razlikuje od njihovega? Napiši tri razlike (prosti čas, dom, šola ...).

A famous band

Vsebina:		4
Besedišče in pravopis:		3
Slovnica:		3

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Analiza dosežkov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.5.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 2. obdobje

Slika 4.2.5.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri nemščini, 2. obdobje

Slika 4.2.5.1.3: Porazdelitev točk pri nemščini, 2. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.5.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Preglednica 4.2.5.1.2: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.5.1.3: Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, 2. obdobje

Preglednica 4.2.5.1.4: Specifikacijska tabela, nemščina, 2. obdobje

4.2.5.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Strokovno podlago za pripravo NPZ-ja iz nemščine predstavlja *Učni načrt: Program osnovnošolskega izobraževanja*. Ljubljana MŠZŠ: ZRSŠ, 2000 (nemščina za 4., 5. in 6. razred). Ob koncu 2. obdobja je preverjanje prostovoljno. Znanje učencev iz nemščine se je preverjalo samo pisno. Preizkus so učenci reševali 60 minut, preverjanje pa je potekalo 10. maja 2012. Preizkus znanja po 2. obdobju je vključeval tri jezikovne zmožnosti: slušno razumevanje, bralno razumevanje ter poznavanje in raba jezika. Skupno število točk vseh treh delov je bilo 52, število postavk pa 47.

Preglednica 4.2.5.1.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	30 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	35 %

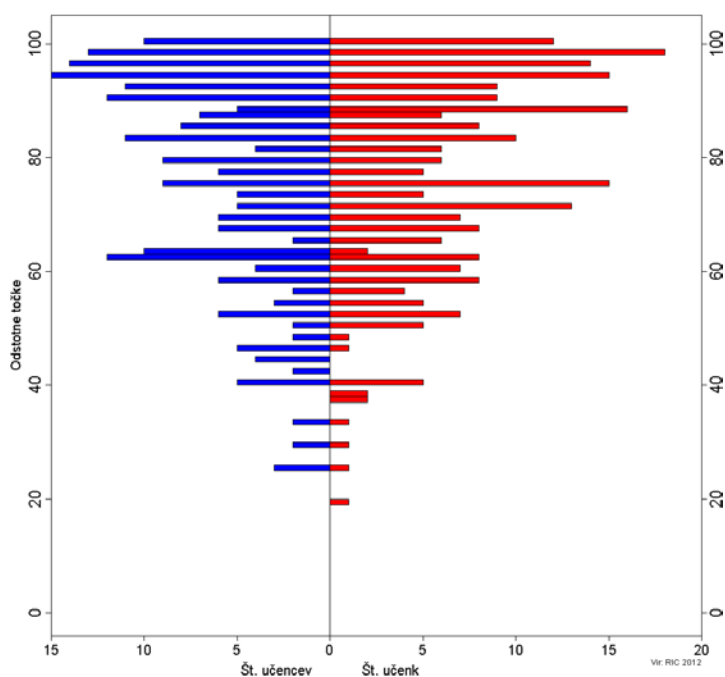
Analiza dosežkov

Preglednica 4.2.5.1.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	477
Število postavk	47
Možne točke	52
Povprečno število točk	39,66
Povprečno število odstotnih točk	76,26
Standardni odklon odstotnih točk	18,31
Indeks težavnosti	0,76
Indeks zanesljivosti	0,92

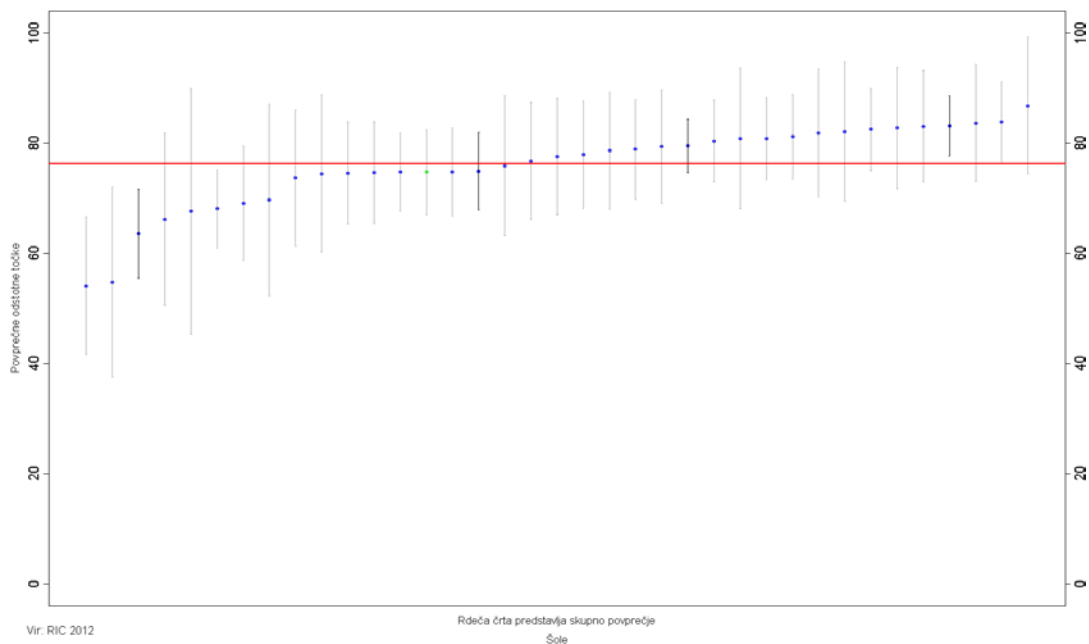
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.5.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, 2. obdobje

Dosežki učenk in učencev so dokaj enakomerno razporejeni. Nekoliko več učenk ima dosežke med 70 in 90 %.

Slika 4.2.5.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri nemščini, 2. obdobje

Povprečni dosežki 37 šol, na katerih so učenci opravljali NPZ iz nemščine po 2. obdobju, kažejo porazdelitev od povprečne uspešnosti okoli 55 odstotnih točk do povprečne uspešnosti približno 85 odstotnih točk.

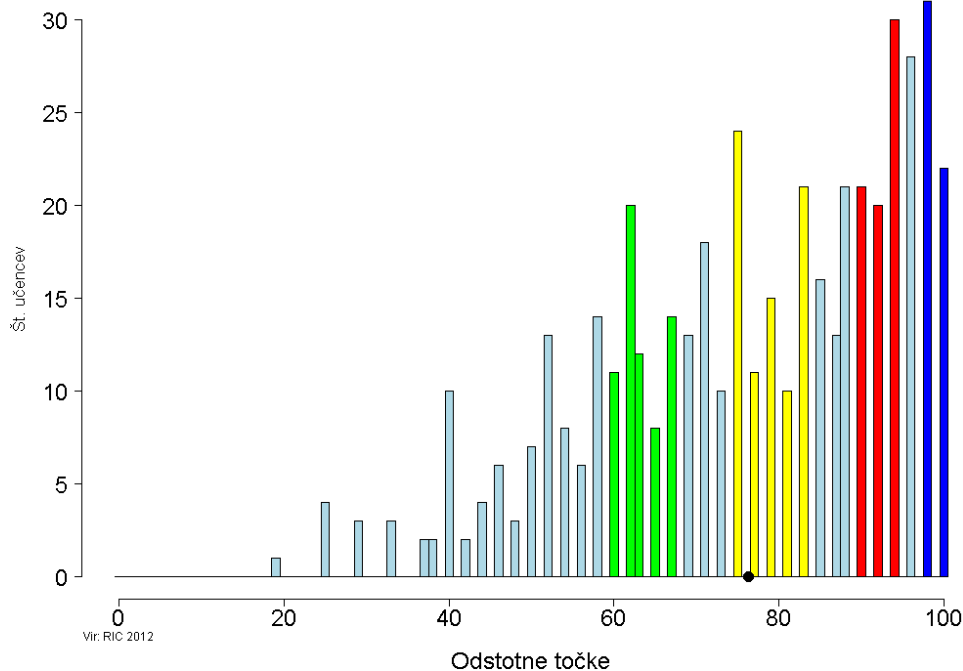
Preglednica 4.2.5.1.3: Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, 2. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Koroška regija	69,32	21,45	21	3
Podravska regija	74,09	17,37	100	8
Pomurska regija	77,28	18,31	356	26

NPZ-ja iz nemščine po 2. obdobju se je udeležilo 477 učencev iz treh regij. Najštevilčneje zastopana je bila Pomurska regija s 356 učenci, najmanj pa Koroška s samo 21 učenci, zato povprečni dosežki niso neposredno primerljivi.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.5.1.3: Porazdelitev točk pri nemščini, 2. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so v povprečju uspešno rešili te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje bistva ter posameznih podrobnosti.

1. naloga

Pri 1. nalogi razumevanja govornega besedila so učenci slišali besedilo o tem, kako poteka dan enajstletnega Paula. Povezati so morali slike, na katerih so bile narisane njegove dejavnosti z uro posamezne dejavnosti. Dve sliki sta bili odveč. Naloga se navezuje na znano tematiko poteka dneva. Učenci so morali izluščiti bistvene informacije in pokazati razumevanje bistva in podrobnosti. Učenci so uspešno rešili 1., 5., 6., 8. in 9. postavko naloge povezovanja, kjer so s pomočjo nazornih ilustracij prepoznali informacije iz slišane besedila. Na taksonomski ravni je to manj zahtevna naloga. Učenci, ki so pravilno rešili te postavke, razumejo besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij.

2. naloga

Pri 2. nalogi razumevanja govornega besedila so učenci poslušali telefonski pogovor dveh prijateljic. Izluščiti so morali bistvene informacije in pokazati razumevanje bistva in podrobnosti ter izmed ponujenih treh rešitev izbrati pravilno. Učenci so uspešno rešili 1., 3. in 4. postavko. Učenci, ki so pravilno rešili te postavke, so razumeli besedilo, sestavljeno iz znanih informacij.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

V 1. nalogi, ki je preverjala bralno razumevanje, se predstavlja desetletna učenka. Opiše svojo družino, potek dosedanjega šolanja in svoje poklicne želje. Učenci so morali dopolniti vrzeli v povedi z informacijo iz besedila. Učenci so uspešno rešili 4., 5., 6., 7. in 8. postavko naloge dopolnjevanja. Učenci, ki so pravilno rešili te postavke, so s selektivnim branjem poiskali informacijo v besedilu, ki komajda presega njihov receptivni besedni zaklad in povedi dopolnili z ustrežno besedo.

2. naloga

V 2. nalogi bralnega razumevanja je opisano, kaj Lisa in Karsten počneta v prostem času. Učenci so morali prebrati besedilo in trditve pod besedilom ter označiti, ali so te trditve pravilne ali napačne. Uspešno so rešili 2. in 3. postavko naloge izbirnega tipa. Gre za razumevanje besedila, vezanega na določeno, njim znano temo, kjer so morali ugotoviti, ali je trditev pravilna ali napačna.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Pri 1. nalogi poznavanja in rabe jezika so morali učenci ugotoviti, katera poved spada h kateri sličici. Naloga je preverjala razumevanje besedišča iz sobesedila. Učenci so uspešno rešili 1., 2., 3., 4., 6. in 7. postavko naloge povezovanja. Določene izjave so morali povezati z ustrežno sličico. Vse izjave so iz izkustvenega sveta učencev. Naloga je na taksonomski ravni manj zahtevna.

2. naloga

Pri 2. nalogi poznavanja in rabe jezika so učenci iz nabora v okvirčku morali v povedi vstavljati vprašalnice. Naloga je preverjala razumevanje besedišča iz sobesedila. Učenci so uspešno rešili 4. postavko naloge dopolnjevanja z naborom vprašalnic. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve. Učenci so morali vstaviti vprašalnico *Wie v vrzel _____ lautet deine Handynummer? – 040 72 65 91.*

4. naloga

Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic. Pri tej nalogi so učenci s pomočjo slikovnih iztočnic napisali vodeno besedilo o igri na plaži. Učenci so bili pri tvorbi nalogi uspešni pri kriteriju vsebina. Gre za nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila oz. povedi s pomočjo danih iztočnic.

V zelenem območju je največ postavk slušnega in bralnega razumevanja, kar je v skladu s pričakovanji in z učnim načrtom, saj pouk tujega jezika na tej stopnji poteka predvsem s poslušanjem in posnemanjem. Učenci besedišče in jezikovne strukture najprej prepoznajo s poslušanjem, nato z branjem in jih šele nato začnejo tudi uporabljati. Pri bralnem razumevanju so pokazali, da znajo poiskati prave podatke v besedilu. Pri tvorbi nalogi so pokazali, da poznajo in znajo uporabiti besedišče na njim znano temo v preprosti povedi.

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo med polovicama dosežkov, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje bistva ter posameznih podrobnosti.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 2. in 7. postavko naloge povezovanja, kjer so s pomočjo nazornih ilustracij prepoznali informacije iz slišane besedila. Učenci, ki so uspešno rešili ti postavki, so pri 2. postavki povezali sličico (*Um halb acht kommt der Schulbus*) z uro 7:30, v 7. postavki pa sličico (*... um drei Uhr kommt meine Mutter nach Hause und kocht für uns.*) z uro 15:00. Rezultati kažejo, da učenci niso dovolj pozorno poslušali besedila.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 2. in 5. postavko naloge izbirnega tipa, kjer so morali izmed treh ponujenih rešitev izbrati pravilno. Ti dve postavki padeta v rumeno območje zato, ker je bilo potrebno zelo natančno poslušati telefonski pogovor. Pri 2. postavki so morali slišati, da je nakupovalno središče novo, pri 5. pa, da bo Meike šla v nakupovalno središče z drugo prijateljico.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 1., 2. in 3. postavko naloge dopolnjevanja. Gre za razumevanje besedila, vezanega na določeno temo, kjer so morali povedi dopolniti z ustrežno besedo, in sicer *Bruder* v 1. postavki (*Nicola ist ihr Bruder.*), *Goldfische* v 2. postavki (*Maria mag Tiere. Sie hat zwei Goldfische.*) in *englische Schule* v 3. postavki (*Sie besucht die englische Schule und geht in die fünfte Klasse.*).

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 1., 5. in 6. postavko. Gre za nalogo izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Postavka pade v rumeno območje zato, ker gre za selektivno branje, pri katerem ne morejo rešitve preprosto prepisati iz naloge, ampak morajo razumeti parafrazirano izjavo.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 1. postavko naloge dopolnjevanja z naborom vprašalnic. Morali so razumeti poved in jo dopolniti. Pri tej postavki so morali vstaviti vprašalnico *Wo* v poved *wohnt deine Oma?* na odgovor *In Stuttgart*.

3. naloga

Učenci so uspešno rešili 1. in 3. postavko naloge dopolnjevanja z naborom besed iz okvirčka. Iz nabora besed so vstavljali pravilno rešitev v vrzeli besedila. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve. Učenci, ki so uspešno rešili te postavke, so pravilno vstavili *scheint* in *schwimmen* v povedi *Die Sonne scheint. in Leute schwimmen und tauchen den ganzen Tag*. Na taksonomski ravni je to zahtevnejša naloga.

V rumenem območju je največ postavk iz bralnega razumevanja, kar priča o tem, da učenci znajo poiskati informacije, sklepati in izluščiti bistvo. Pri nalogah slušnega razumevanja učenci pokažejo, da znajo natančno poslušati besedilo na znano temo ter poiskati določene podatke in jih pri reševanju naloge uporabiti. Pri poznavanju in rabi jezika učenci pokažejo, da prepoznajo določene strukture in besedišče ter jih znajo uporabiti.

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo zgornjo četrtno dosežkov, so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju uspešno rešili še te naloge:

A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

Učenci poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij in s pisnimi dejavnostmi pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 3. in 4. postavko naloge povezovanja, kjer so s pomočjo nazornih ilustracij prepoznali informacije iz slišane besedila. Učenci, ki so pravilno rešili ti postavki, so pravilno slišali in povezali sličico (*Um acht Uhr fangen wir an.*) z uro 8:00 ter sličico (*Bis zur großen Pause. Das ist immer um fünf nach halb zehn*) z uro 9:35. Učenci niso dovolj pozorno poslušali besedila.

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v sobesedilu.

1. naloga

Učenci so uspešno rešili 5. postavko naloge povezovanja. Določene izjave so morali povezati z ustrežno sličico. Vse izjave so iz izkustvenega sveta učencev. Učenci, ki so pravilno rešili to postavko, so pravilno povezali povedi *Unsere Klassenlehrerin ist heute nicht da. Sie ist krank, s sličico*.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 2., 3., 4. in 5. postavko naloge dopolnjevanja z naborom vprašalnic. Morali so razumeti poved in jo dopolniti z vprašalnicami: *Wann* (2. _____ kommt deine Schwester? – Um 15.30 Uhr.) *Wer* (3. _____ hat einen Hund? – Kai und Niklas haben einen.), *Wie* (4. _____ lautet deine Handynummer? – 040 72 65 91.) in *Woher* (5. _____ kommt Hugo? – Aus Spanien.).

3. naloga

Učenci so uspešno rešili 2. in 5. postavko naloge dopolnjevanja z naborom besed. Iz nabora besed so vstavljali pravilno rešitev v vrzeli besedila. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve. Učenci, ki so pravilno rešili ti postavki, so pravilno vstavili *warm* v poved *Das Meer ist blau, (2) _____ und ganz sauber. ter Hause v poved *Ich nehme Steine nach (5) _____ mit*. Na taksonomski ravni je to zahtevnejša naloga.*

4. naloga

Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic. Učenci so bili pri tvorbnih nalogi uspešni pri kriteriju jezikovna pravilnost. Gre za nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila s pomočjo danih iztočnic.

Pri tvorbnih nalogah v rdečem območju rezultati kažejo, da znajo učenci na podlagi slikovnih iztočnic jezikovno pravilno tvoriti in zapisati krajše preproste povedi na njim znano temo.

MODRO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, iz rumenega in iz rdečega območja v povprečju uspešno rešili še te naloge:

B) BRALNO RAZUMEVANJE

Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

2. naloga

Učenci so uspešno rešili 4. postavko naloge izbirnega tipa. Gre za nalogo izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Postavka pade v modro območje zato, ker gre za selektivno branje, pri katerem morajo razumeti parafrazirano izjavo.

V modro območje pade samo ena postavka. Ta postavka je zahtevala natančno branje, rešitve pa ni bilo mogoče preprosto prepisati iz naloge, ampak je ta zahtevala sposobnost sklepanja in povezovanja. V besedilu Karsten pravi, da gre rad v park v dežju, ker je ob lepem vremenu tam preveč otrok. Učenci so morali prepoznati, da je rešitev *Wenn die Sonne scheint, geht Karsten gern in den Park* napačna. Sklepamo, da se večini učencev ni zdelo logično, da gre Karsten v dežju rad v park, besedila pa niso natančno prebrali.

Porazdelitev dosežkov kaže, da so učenci najuspešnejši pri slušnem in bralnem razumevanju, kar je v skladu z učnimi cilji na zgodnji stopnji. Prav tako rezultati kažejo, da so tipi nalog učencem znani in s tem niso imeli težav. Večina učencev prepozna besedišče. Več težav so imeli samo tam, kjer so morali bolj natančno poslušati oz. brati ter sklepati in povezovati. Zahtevnejša je bila tudi tvorbna naloga, ki preverja sporazumevalno sposobnost učencev, učenci pa so imeli največ težav z jezikovno pravilnostjo.

Večina postavk v preizkusu (23) sodi v zeleno območje, 13 postavk v rumeno, v rdečem območju je 10 postavk (naloge slušnega razumevanja ter naloge poznavanja in rabe jezika), v modrem območju pa je le ena postavka iz naloge izbirnega tipa, ki je preverjala bralno razumevanje.

Razvijanje sporočilne sposobnosti je najpomembnejši cilj pouka nemščine na ravni zgodnjega učenja, kar upoštevamo tudi pri sestavi preizkusa znanja. Glede na cilj preverjanja ima vsaka naloga postavke, ki padejo vsaj v dve območji. Rezultati so pričakovani.

Preglednica 4.2.5.1.4: Specifikacijska tabela, nemščina, 2. obdobje

Del	Naloga	Postavka	Točke	Področje	Naslov	Tema	Tip naloge	Cilji	Območje	Povp.	IT	ID
A	1	1	1	slušno	<i>Pauls Tag</i>	Potek dneva	naloga povezovanja	Učenci poslušajo daljše besedilo. Izluščijo bistvene informacije in pokažejo razumevanje bistva in podrobnosti.	zeleno	0,75	0,75	0,23
		2	1	razumevanje					rumeno	0,70	0,70	0,36
		3	1						rdeče	0,59	0,59	0,48
		4	1						rdeče	0,56	0,56	0,52
		5	1						zeleno	0,80	0,80	0,37
		6	1						zeleno	0,78	0,78	0,45
		7	1						rumeno	0,73	0,73	0,46
		8	1						zeleno	0,86	0,86	0,42
		9	1						zeleno	0,98	0,98	0,22
A	2	1	1	slušno	<i>Keine Zeit fürs Einkaufszentrum</i>	Vsakdanje življenje	naloga izbirnega tipa	Učenci poslušajo besedilo, poiščejo določene podatke.	zeleno	0,83	0,83	0,31
		2	1	razumevanje					rumeno	0,69	0,69	0,52
		3	1						zeleno	0,89	0,89	0,32
		4	1						zeleno	0,89	0,89	0,36
		5	1						rumeno	0,75	0,75	0,20
B	1	1	1	bralno	<i>Anwältin oder Tierärztin</i>	Družina, šola in poklic	naloga dopolnjevanja	Učenci v besedilu poiščejo določene podatke in razumejo podrobnosti.	rumeno	0,75	0,75	0,54
		2	1	razumevanje					rumeno	0,80	0,80	0,35
		3	1						rumeno	0,73	0,73	0,43
		4	1						zeleno	0,96	0,96	0,31
		5	1						zeleno	0,82	0,82	0,39
		6	1						zeleno	0,96	0,96	0,42
		7	1						zeleno	0,93	0,93	0,34
		8	1						zeleno	0,90	0,90	0,42
B	2	1	1	bralno	<i>Was machen Lisa und Karsten in ihrer Freizeit?</i>	Prosti čas, hobiji	naloga izbirnega tipa	Učenci v besedilu poiščejo določene podatke in smiselno dopolnijo vrzeli v besedilu.	rumeno	0,77	0,77	0,47
		2	1	razumevanje					zeleno	0,86	0,86	0,42
		3	1						zeleno	0,88	0,88	0,35
		4	1						modro	0,58	0,58	0,20
		5	1						rumeno	0,71	0,71	0,38
		6	1						rumeno	0,66	0,66	0,32

Del	Naloga	Postavka	Točke	Področje	Naslov	Tema	Tip naloge	Cilji	Območje	Povp.	IT	ID
C	1	1	1	poznavanje in raba jezika		Učenčevo bližnje okolje, vsakdanje življenje	naloga povezovanja	Učenci poznajo in razumejo besedišče v sobesedilu.	zeleno	0,86	0,86	0,50
		2	1						zeleno	0,87	0,87	0,46
		3	1						zeleno	0,88	0,88	0,50
		4	1						zeleno	0,90	0,90	0,46
		5	1						rdeče	0,57	0,57	0,46
		6	1						zeleno	0,95	0,95	0,36
		7	1						zeleno	0,90	0,90	0,43
C	2	1	1	poznavanje in raba jezika		Vsakdanje življenje	naloga dopolnjevanja z naborom	Učenci uporabljajo določene jezikovne strukture v sobesedilu.	rumeno	0,79	0,79	0,43
		2	1						rdeče	0,61	0,61	0,59
		3	1						rdeče	0,59	0,59	0,52
		4	1						rdeče	0,51	0,51	0,59
		5	1						rdeče	0,65	0,65	0,58
C	3	1	1	poznavanje in raba jezika	<i>Mein Lieblingsort</i>	Okolje	naloga dopolnjevanja z naborom	Učenci poznajo in razumejo besedišče v sobesedilu.	rumeno	0,66	0,66	0,58
		2	1						rdeče	0,59	0,59	0,59
		3	1						rumeno	0,62	0,62	0,52
		4	1						zeleno	0,86	0,86	0,44
		5	1						rdeče	0,58	0,58	0,51
C	4	Vsebina	4	poznavanje in raba jezika		Počitnice	samostojno tvorjenje krajših povedi	Učenci s pomočjo slikovnih iztočnic napišejo vodeno besedilo o igri na plaži.	zeleno	3,27	0,82	0,65
		Jezikovna pravilnost	3						rdeče	1,90	0,63	0,64

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

V prvem delu (slušno razumevanje) so učenci slišali dve posneti neznani govorniki besedili. S tema naloga smo preverjali učenčev zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.

1. naloga (9 postavk, IT-ji od 0,56 do 0,98) je bila naloga povezovanja. Povezati je bilo treba sličico in čas. Rezultati pričakovano kažejo, da so bile posamezne postavke zahtevnejše.

2. naloga (5 postavk, IT-ji od 0,69 do 0,89) je bila naloga izbirnega tipa (izbira in označitev pravega odgovora med več danimi). Gre za selektivno poslušanje, pri katerem morajo učenci razumeti pomembne podrobnosti v besedilu. Rezultati so pričakovani, naloga je bila lažja.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil prav tako sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali zmožnost branja in bralnega razumevanja.

Pri 1. nalogi (8 postavk, IT-ji od 0,73 do 0,96) je šlo za nalogo dopolnjevanja, in sicer so morali učenci dopolniti povedi z eno ali več besedami. Naloga je bila manj zahtevna.

2. naloga (6 postavk, IT-ji od 0,66 do 0,88) je bila naloga izbirnega tipa (R/F). Odločiti so se morali, ali je trditev pravilna ali napačna. Drugo postavko so verjetno reševali »na pamet«, saj niso navajeni, da gre nekdo rad v dežju v park. Ta naloga je bila srednje zahtevna.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal štiri naloge, ki so preverjale poznavanje in rabo besedišča ter učenčev zmožnost pisnega sporočanja.

1. naloga (7 postavk, IT-ji od 0,57 do 0,90) je bila naloga povezovanja. Učenci so morali posamezno povedi povezati z odgovarjajočo sliko. Naloga ni bila zahtevna.

2. naloga (5 postavk, IT-ji od 0,51 do 0,79) je bila naloga dopolnjevanja. Učenci so iz nabora vprašalnic v okvirčku vstavili ustrezno v besedilo. Naloga je bila težja. Ugotavljamo, da je učencem delala največ težav.

3. naloga (5 postavk; IT-ji od 0,58 do 0,86) je bila naloga dopolnjevanja. Iz nabora besed so morali učenci prepoznati pravilno in jo vpisati v besedilo. Naloga je bila težja zaradi besedišča.

4. naloga (2 postavki; IT-ji od 0,63 do 0,82) je bila naloga samostojnega tvorjenja povedi. S pomočjo slike so morali sami napisati najmanj šest povedi. Pri tem sta bila ocenjevana dva elementa: vsebina in jezikovna pravilnost. Naloga se je izkazala za lažjo pri tvorjenju povedi (vsebini) in težjo pri jezikovni pravilnosti, saj v 2. obdobju slovničnih pravil še ne učimo drugače kakor v rabi.

Pri analizi nalog ugotavljamo, da je malo učencev, ki določenih nalog oz. postavk niso reševali – največ 31 pri **nalogi B 1, 1. postavka**, ki se je izkazala za težjo, saj mnogi niso iz besedila razbrali, da je Nicola moško ime.

Naloga B 2, 4. postavka je edina, ki spada v modro območje – izkazalo se je, da so jo reševali »na pamet« (deček, ki gre rad v park, ko dežuje).

Lažja naloga **C 1, 5. postavka**, je imela sorazmerno veliko nepravilnih odgovorov. Predvidevamo, da s sličice niso razbrali, da v postelji leži bolna učiteljica.

Največ nepravilnih odgovorov je bilo pri nalogi **C 2** (tudi do polovica učencev), zlasti pri tipični »slovnični« nalogi, kjer so morali vpisovati vprašalnice.

Sklepne ugotovitve

Preizkus znanja iz nemščine ob koncu 2. obdobja je v šolskem letu 2011/2012 opravljalo 477 učencev 6. razreda. Od možnih 52 točk so povprečno dosegli 39,66 točke (76,26 %), indeks težavnosti (IT) je znašal 0,7626. Ta rezultat kaže, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji PK ter s cilji in standardi v učnem načrtu. Maksimalno število točk (52) je doseglo 22 učencev, en učenec pa minimalno število točk (19). Visok je tudi indeks zanesljivosti, saj znaša 0,92.

Učenci so bili pri reševanju nalog precej uspešni, saj so dosegli v povprečju 76,26 %. Pouk nemščine na tej stopnji je dobro zastavljen in izpeljan, saj imajo učenci solidno znanje. Tudi slušno razumevanje rešujejo dobro, kar kaže, da le-to učitelji redno vključujejo v svoje programe.

Najmanj težav so imeli učenci pri slušnem in bralnem razumevanju, največ pa pri t.i. slovničnih nalogah in strukturah, kar je na tej stopnji razumljivo in pričakovano, saj slovnico poučujemo le v rabi in ne z učenjem pravil. V 2. vzgojno-izobraževalnem obdobju se jezik uči še intuitivno in s tehniko imitiranja, ker učenci še nimajo razvitega kognitivnega mišljenja (Piaget). »Slovnične« naloge so podprte z barvnimi vzorci (npr. za slovnični spol samostalnikov ali končnice pri spreganju glagolov).

Na splošno ugotavljamo, da pri NPZ-ju po 2. obdobju ni bilo posebnosti. Članice PK smo z rezultati zadovoljne, saj so takšni, kakor smo predvidevale.

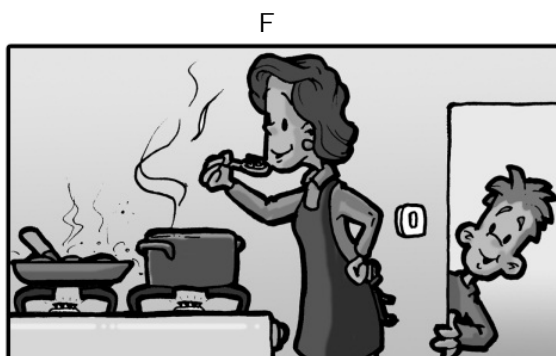
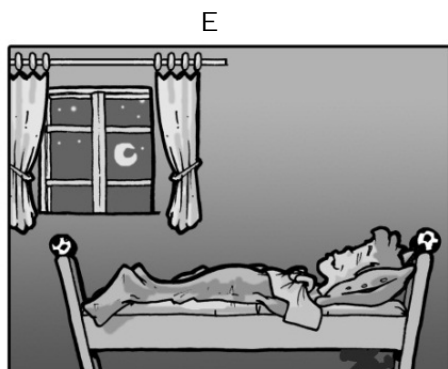
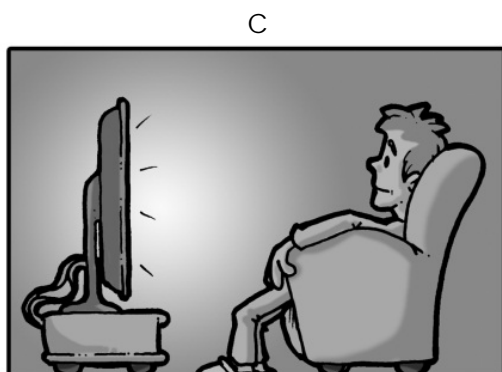
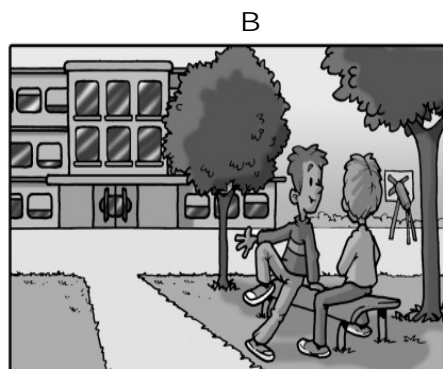
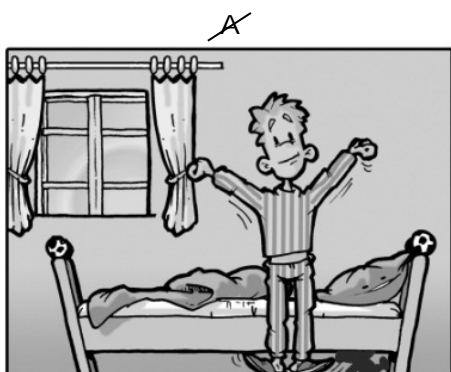
A) SLUŠNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Hör dem Text aufmerksam zu und schreibe die Buchstaben zu den Uhrzeiten wie im Beispiel. Vorsicht, zwei Bilder bleiben übrig.

(Pozorno poslušaj besedilo in napiši črke k uri kot v primeru. Pozor, dve sliki sta odveč.)

PAULS TAG

G

H

I

J

Primer:

0. 6:45 A

1. 7:00

2. 7:30

3. 8:00

4. 9:35

5. 9:55

6. 13:00

7. 15:00

8. 20:15

9. 21:30

K

L

9

2. naloga

Hör aufmerksam dem Gespräch zwischen Meike, Silke und deren Mutter zu. Kreuze das passende Satzende an wie im Beispiel.

(Pozorno prisluhni pogovoru med Meike, Silke in Silkino materjo. Označi ustrezní konec stavka, kot kaže primer.)

KEINE ZEIT FÜRS EINKAUFSZENTRUM

Primer:

0. Silke
- A Trifft Meike vor dem Einkaufszentrum.
 - B ruft Meike zu Hause an.
 - C ist schon im Einkaufszentrum.
1. Meike möchte
- A gleich nach der Schule einkaufen gehen.
 - B übermorgen einkaufen gehen.
 - C Am Nachmittag ins Einkaufszentrum.
2. Das Einkaufszentrum
- A ist schon alt.
 - B ist geschlossen.
 - C ist neu.
3. Silke muss erst
- A Ihre Mutter um Erlaubnis fragen.
 - B Hausaufgaben machen.
 - C Ihr Zimmer aufräumen.
4. Silke
- A hat keine Lust.
 - B passt auf den Bruder auf.
 - C lernt am Nachmittag für den Mathetest.
5. Meike
- A geht mit Anja einkaufen.
 - B bleibt zu Hause.
 - C geht allein ins Einkaufszentrum.

B) BRALNO RAZUMEVANJE

1. naloga

Lies den Text aufmerksam.

(Pozorno preberi besedilo.)

ANWÄLTIN ODER TIERÄRZTIN?

Ich heiße Maria Svevo, bin 10 Jahre alt und wohne zusammen mit meinen Eltern, meinem Bruder Nicola und zwei Goldfischen in Mailand, Italien. Ich hätte lieber einen Hund oder eine Katze, aber meine Mutter meinte, das ist ohne Garten nicht möglich.

Ich gehe in die englische Schule, in die fünfte Klasse. Mein Bruder geht hier in die dritte Klasse der Orientierungsstufe. Unser Vater wollte, dass wir auf diese Schule gehen. Er kommt aus Rom und ist Anwalt. Unsere Mutter ist Hausfrau. Sie fährt uns überall mit dem Auto hin: Zuhause – Schule – Schwimmbad – Sporthalle – Club – Zuhause. Nicola und ich treiben viel Sport: Schwimmen, Tennis und Fußball.

In der Schule verbringe ich etwa zwei Drittel des Tages: von 8.50 Uhr bis 15.30 Uhr und zweimal in der Woche bis 17.45 Uhr. Aber ich gehe gern in die Schule, denn ich lerne gern Biologie und Mathematik, und treffe Freunde und Bekannte.

Wenn ich groß bin, möchte ich Anwältin werden und mit meinem Vater arbeiten; oder auch Tierärztin. Ich möchte gern viel reisen. Ich bin in Marokko und bei Eurodisney gewesen. Ich träume von Australien, Amerika und China, da ich die Fotos von den Reisen meiner Eltern gesehen habe. Ich esse gern Kartoffeln und Hähnchen. Ich lese gern die Zeitung *Witch*. Kleider sind für mich nicht so wichtig, aber Turnschuhe schon.

(Prirejeno po: *Kinder*, Nr.6/ 2004)

Ergänze die Sätze mit den Wörtern aus dem Text wie im Beispiel.
(Dopolni povedi z besedami iz besedila, kot kaže primer.)

Primer:

0. Maria kommt aus *Italien.*

1. Nicola ist ihr _____.

2. Maria mag Tiere. Sie hat zwei _____.

3. Sie besucht die _____ und geht in die fünfte Klasse.

4. Maria und Nicola interessieren sich für Schwimmen, Fußball und _____.

5. Maria geht gern in die Schule. Der Unterricht beginnt um _____ Uhr.

6. Maria mag Biologie und _____.

7. Sie möchte nach Australien, Amerika oder _____ reisen.

8. Sie mag _____ und Hähnchen.

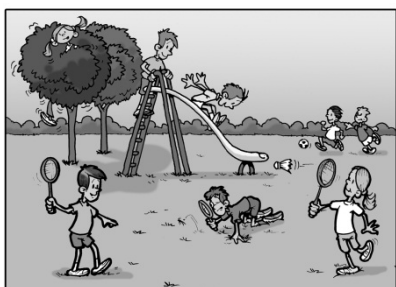
	8
--	---

2. naloga

Lies den Text. Kreuze richtig (R) oder falsch (F) an wie im Beispiel.

(Preberi besedilo. S križcem označi pravilno (R) ali napačno (F), kot kaže primer.)

WAS MACHEN LISA UND KARSTEN IN IHRER FREIZEIT?

Karsten schaut durch das Fenster. Draußen regnet es sehr stark. Wenn es regnet, kann er nicht Rad fahren oder mit Freunden Fußball spielen. Bei schlechtem Wetter spielt er Computerspiele oder ruft seine Freundin Lisa an und zusammen spielen sie Karten. Bei Regen zieht er seine Gummistiefel an, nimmt den Regenschirm und geht in den Park. Da ist er ganz alleine. Er schaukelt alleine, er rutscht alleine. Er ist auch total nass, aber das macht ihm nichts aus. „Bei schönem Wetter gibt es zu viele Kinder im Park“, sagt Karsten.

Und Lisa? Was macht sie in ihrer Freizeit?

Wenn die Sonne scheint, geht sie auf den Spielplatz und spielt dort mit anderen Kindern. „Bei schönem Wetter mag ich nicht in meinem Zimmer spielen, lesen oder malen“, sagt Lisa. „Da bin ich gerne

draußen.“ Wenn es regnet, dann liest sie ein interessantes Buch, hört Musik oder sieht fern. Aber schlechtes Wetter mag sie nicht.

Primer:

		R	F
0.	Karsten fährt bei schönem Wetter Rad.	X	

		R	F
1.	Karsten kann bei Regen nicht Fußball spielen.		
2.	Karsten spielt Computerspiele, wenn es sonnig ist.		
3.	Wenn das Wetter schlecht ist, spielen Karsten und Lisa Karten.		
4.	Wenn die Sonne scheint, geht Karsten gern in den Park.		
5.	Lisa geht bei schönem Wetter auf den Spielplatz.		
6.	Wenn es regnet, sieht Lisa fern.		

	6
--	---

C) POZNAVANJE IN RABA JEZIKA

1. naloga

Welcher Satz passt zum Bild? Ordne die Sätze den Bildern zu. Schreibe die Buchstaben in die Tabelle unten wie im Beispiel. Vorsicht, zwei Bilder bleiben übrig.

(Kaj sodi skupaj? Kateri stavek ustreza sliki? V tabelo spodaj vpiši črke k številkam, kot kaže primer. Pozor, dve sliki sta odveč.)

Primer:

0. Mathias muss noch schnell Brötchen holen.

1. Klara singt im Schulchor.
2. Paul ist hungrig.
3. Um Viertel nach sechs hat Tommy einen Termin beim Zahnarzt.
4. Uf, was für ein Wetter, es regnet jetzt schon seit drei Tagen.
5. Unsere Klassenlehrerin ist heute nicht da. Sie ist krank.
6. Familie Huber hat viele Haustiere.
7. Sarah lebt im Wohnblock.

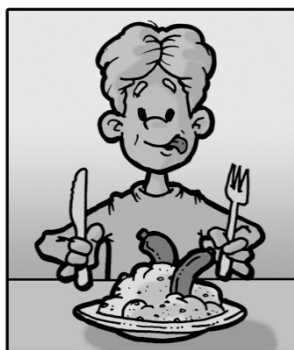
A

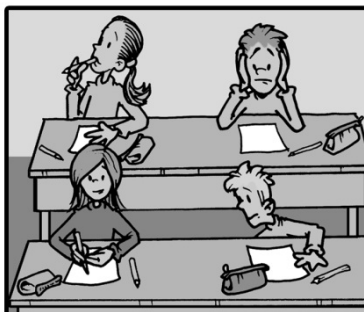
B

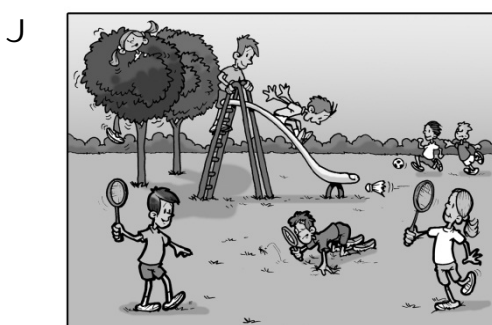
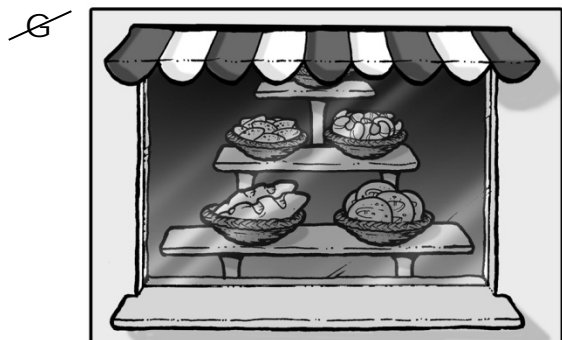
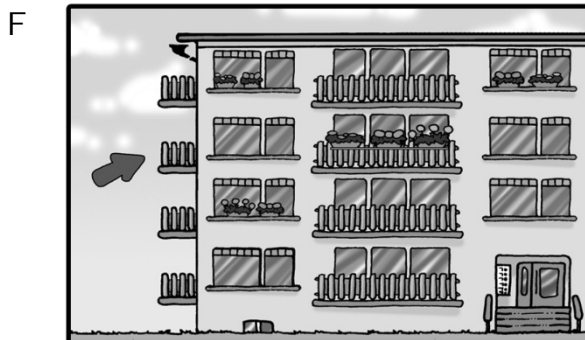
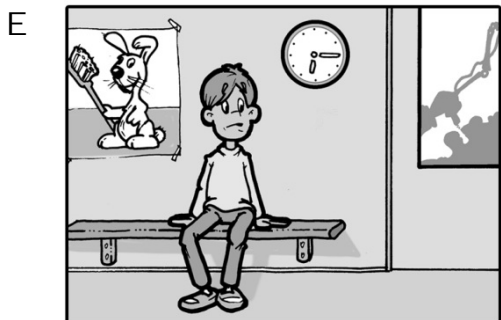

C

D

Primer:

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
G							

	7
--	---

2. naloga

Ergänze den Satz mit dem entsprechenden Fragewort. Zwei Fragewörter bleiben übrig.

(Dopolni poved z ustrezno vprašalnico. Dve vprašalnici sta odveč.)

Wer	Welche	Welcher	Woher
Wann	Wie	Welches	Wo

Primer:

0. **Welche** Farbe ist deine Jacke? – Rot.

1. _____ wohnt deine Oma? – In Stuttgart.

2. _____ kommt deine Schwester? – Um 15.30 Uhr.

3. _____ hat einen Hund? – Kai und Niklas haben einen.

4. _____ lautet deine Handynummer? – 040 72 65 91.

5. _____ kommt Hugo? – Aus Spanien.

	5
--	---

3. naloga

Setze die fehlenden Wörter aus dem Kästchen ein. Drei Wörter bleiben übrig.

(Vpiši manjkajoče besede iz okvirčka. Tri besede so odveč.)

MEIN LIEBLINGSORT

Hause	Menschen	teuer	Tiere	scheint
schwimmen	Schule	warm	Wetter	

Ich finde die Karibik ganz toll. Dort ist das **(0)** Wetter immer schön.

Die Sonne **(1)** _____. Das Meer ist blau, **(2)** _____

und ganz sauber. Es gibt Palmen, Bananen, Korallen und viele Inseln. Leute

(3) _____ und tauchen den ganzen Tag.

Leo, 12

Ich möchte in den Dschungel fahren. Dort gibt es viele

(4) _____: Affen, Papageien und Schlangen. Wir machen eine Safari.

Ania, 13

Ich hoffe, ich fliege einmal auf den Mond. Dort ist es sehr kalt. Es gibt

kein Trinkwasser, keine Pflanzen und keine Tiere. Alles ist ganz leer. Ich nehme

Steine nach **(5)** _____ mit.

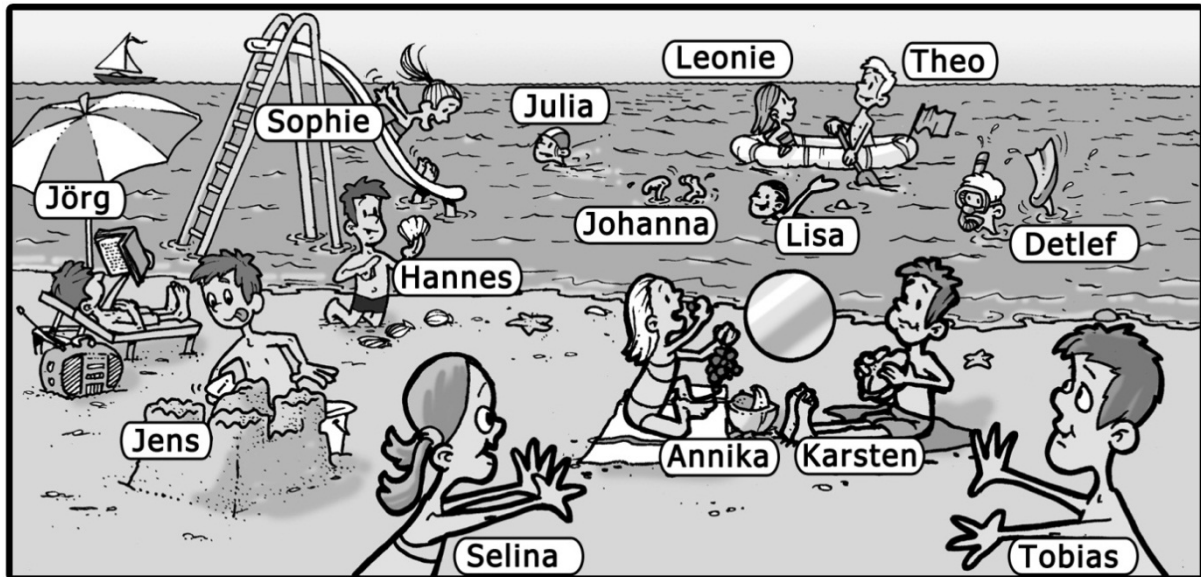
Andreas, 13

	5
--	---

4. naloga

WAS MACHEN DIE KINDER AM STRAND UND IM WASSER? Schau dir das Bild an und berichte, was sie machen. Schreibe mindestens sechs Sätze.

(Kaj počnejo otroci na plaži in v morju? Oglej si sliko in poročaj, kaj počnejo. Napiši najmanj šest povedi.)

Vsebina:		4
Jezikovna pravilnost:		3

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko

4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Analiza dosežkov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.6.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 2. obdobje

Slika 4.2.6.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, 2. obdobje

Slika 4.2.6.1.3: Porazdelitev točk pri matematiki, 2. obdobje

Slika 4.2.6.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 3. obdobje

Slika 4.2.6.2.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, 3. obdobje

Slika 4.2.6.2.3: Porazdelitev točk pri matematiki, 3. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.6.1.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.6.1.2: Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, 2. obdobje

Preglednica 4.2.6.1.3: Specifikacijska tabela, matematika, 2. obdobje

Preglednica 4.2.6.2.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.6.2.2: Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, tretje obdobje

Preglednica 4.2.6.2.3: Specifikacijska tabela, matematika, 3. obdobje

4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

PK je pri pripravi preizkusa upoštevala njegovo strukturo, ki določa: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi stopnjami nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja, vsebinska področja in skupno število točk v preizkusu (50).

Preizkus znanja sestavlja 9 nalog, katerih značilnosti opisuje specifikacijska tabela (preglednica 4.2.6.1.3).

Posamezne vsebine učnega načrta so zastopane s temi deleži: števila in algebra zajemajo 50 % preizkusa znanja (izhodišče v strukturi preizkusa je 55 %), geometrija 18 % (izhodišče v strukturi preizkusa je 15 %), merjenje 12 % (izhodišče v strukturi preizkusa je 15 %) in obdelava podatkov 20 % (izhodišče v strukturi preizkusa je 15 %).

Naloge so razporejene v štiri taksonomske stopnje: 30 % vsebin preizkusa znanja preverja poznavanje ter razumevanje pojmov in dejstev, 38 % izvajanje rutinskih postopkov, 18 % uporabo kompleksnih postopkov in 14 % reševanje in raziskovanje problemov.

V preizkusu so naloge, ki zastopajo minimalne (72 %) in temeljne standarde (28 %).

Analiza dosežkov

Preglednica 4.2.6.1.1: Osnovni statistični podatki

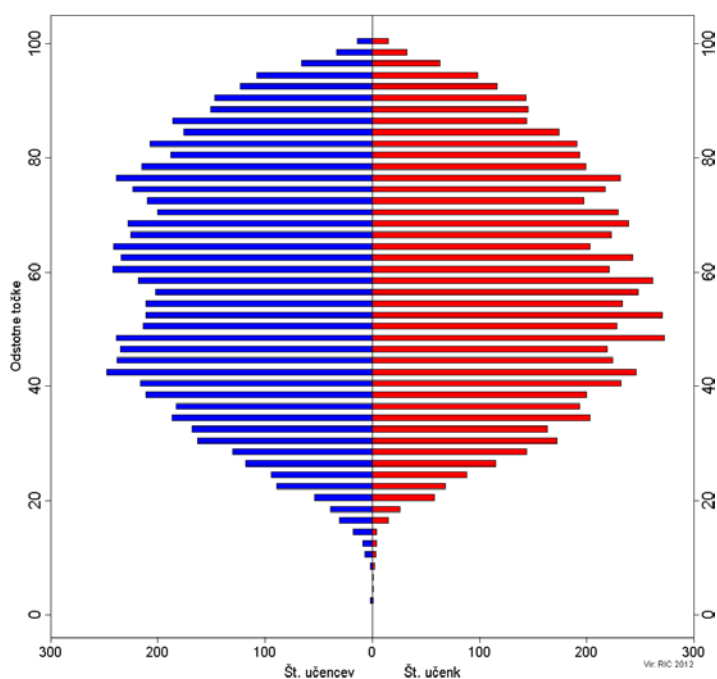
Število učencev	14 803
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	29,08
Povprečno število odstotnih točk	58,16
Standardni odklon odstotnih točk	20,11
Indeks težavnosti	0,596
Indeks zanesljivosti	0,92

Vse možne točke (50 točk) je doseglo 29 učencev (0,20 %), medtem ko ni bilo učenca, ki bi dosegel 0 točk.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

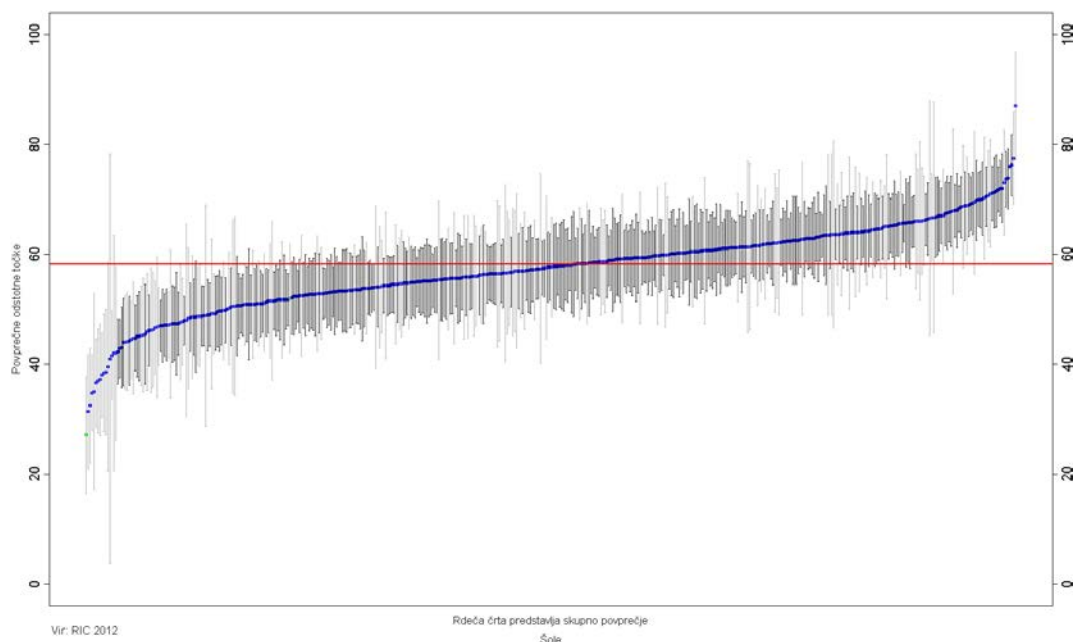
Razlaga grafov je podana v poglavju 4.1.2 *Smernice za analizo dosežkov NPZ-ja*.

Slika 4.2.6.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 2. obdobje

Porazdelitev dosežkov po spolu je skoraj simetrična, kar pomeni, da so učenke in učenci približno enako uspešno reševali matematične naloge oziroma pri rezultatih ne ugotavljamo pomembnih razlik med spoloma.

Slika 4.2.6.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, 2. obdobje

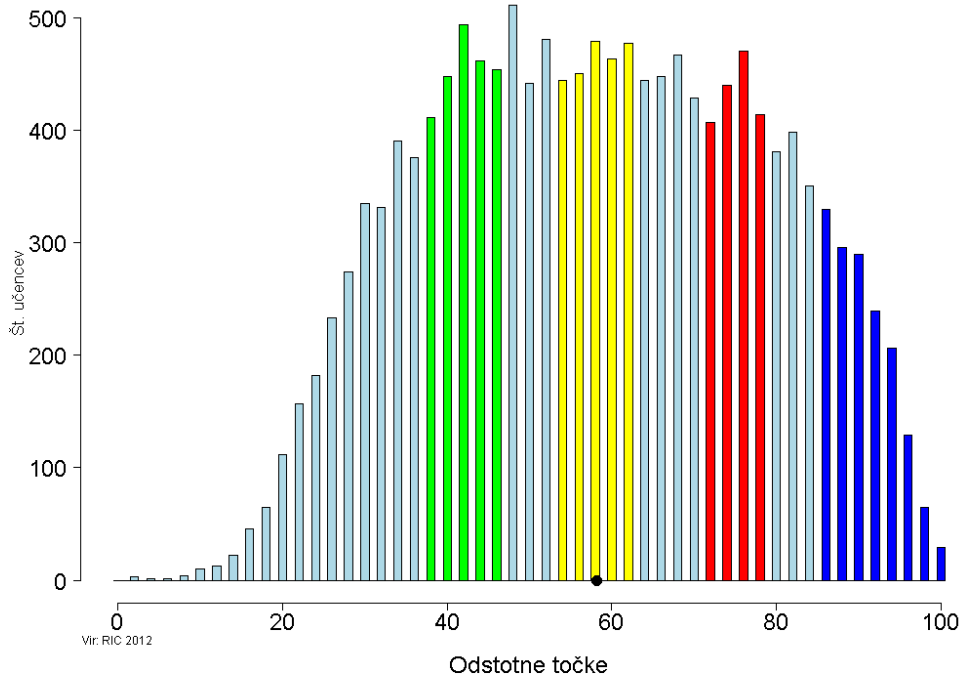
Prikaz ponazarja povprečne dosežke šol pri NPZ-ju iz matematike ob koncu 2. obdobja.

Preglednica 4.2.6.1.2: Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, 2. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	60,8	18,8	1556	34,0
Goriška regija	58,5	19,5	762	28,0
Jugovzhodna Slovenija	58,1	20,5	1090	36,0
Koroška regija	53,7	19,9	607	24,0
Notranjsko-kraška regija	59,7	19,6	402	17,0
Obalno-kraška regija	59,3	19,4	632	26,0
Osrednjeslovenska regija	60,0	20,2	3943	98,0
Podravska regija	56,9	20,3	2187	84,0
Pomurska regija	54,4	20,4	856	38,0
Savinjska regija	57,5	20,0	1957	60,0
Spodnjeposavska regija	54,6	21,0	555	22,0
Zasavska regija	54,2	20,5	256	9,0

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.6.1.3: Porazdelitev točk pri matematiki, 2. obdobje

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali pri NPZ-ju ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov glede na dosežke preostalih učencev.

Učenci so pokazali osnovno matematično znanje, povezano s poznavanjem naravnih števil, z izvajanjem računskih operacij z naravnimi števili, z risanjem osnovnih geometrijskih elementov, s primerjanjem količin po velikosti in z branjem podatkov s prikaza.

Učenci znajo:

- pisno seštevati števila do milijona (naloga 1.1);
- nadaljevati zaporedje po ugotovljenem pravilu (naloga 2.5);
- zapisati vse možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji (nalogi 3.1 in 3.2);
- narisati kot določene velikosti (naloga 4.1);
- primerjati količine po velikosti (naloga 5.4);
- prebrati krožni prikaz (nalogi 7.1 in 7.2);
- prebrati prikaz z vrsticami (nalogi 9.1 in 9.3).

Primer: **naloga 3.1 in 3.2**

Področje: obdelava podatkov

Taksonomska stopnja: uporaba kompleksnih postopkov

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov.

Učenci razumejo osnovno matematično znanje in izvajajo osnovne računske operacije z naravnimi in z decimalnimi števili, primerjajo količine po velikosti (dolžinske mere, votle mere in masa) in berejo podatke s prikaza ter z njimi računajo.

Učenci znajo:

- od naravnega števila odšteti decimalno število (naloga 1.3);
- izbrati število po dveh kriterijih (nalogi 3.3 in 3.4);
- primerjati količine po velikosti (naloge 5.1, 5.2 in 5.3);
- prebrati krožni prikaz in izračunati vrednost, ki pripada posameznemu deležu (naloga 7.3);
- oblikovati prikaz s stolpci (naloga 7.4).

Primer: **naloga 5.1**

Področje: merjenje

Taksonomska stopnja: izvajanje rutinskih postopkov

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov glede na dosežke preostalih učencev.

Učenci poznajo in uporabljajo osnovne pojme iz ravninske geometrije, berejo podatke s prikaza in prikaz oblikujejo, računajo z decimalnimi števili in prepoznajo dele celote.

Učenci znajo:

- zaokrožiti število na tisočice (naloga 1.2);
- množiti naravno in decimalno število (naloga 1.4);
- deliti decimalno število s 100 (naloga 1.5);
- seštevati decimalna števila (naloga 2.1);
- izračunati del celote (nalogi 2.3 in 2.4);
- nadaljevati zaporedje po ugotovljenem pravilu (naloga 2.6);
- zapisati možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji (naloga 3.5);
- označiti narisani kot (naloga 4.2);
- uporabiti ustrezno strategijo za izračun velikosti kota (naloga 4.3);
- izračunati velikost kota v stopinjah natančno (naloga 4.4);
- izračunati dolžino stranice kvadrata (naloga 6.1);
- uporabiti postopek za izračun ploščine pravokotnika (naloga 6.4);
- oblikovati prikaz s stolpci (nalogi 7.5 in 7.6);
- na sliki prepoznati del celote (naloge 8.1, 8.3 in 8.4);
- utemeljiti izbiro (naloga 8.5);
- brati prikaz z vrsticami (naloga 9.4).

Primer: **naloga 8**

Področje: števila

Taksonomska stopnja: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov in uporaba kompleksnih postopkov

Primer: **naloga 2**

Področje: števila

Taksonomska stopnja: izvajanje rutinskih postopkov in uporaba kompleksnih postopkov

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. V skupini je 10 % učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov dosežkov preostalih učencev.

Učenci uporabljajo ustrezne strategije reševanja pri zahtevnejših matematičnih problemih, pri katerih morajo razbrati, povezati in pretvoriti podatke, izvesti smiselni postopek reševanja, logično sklepati in poiskati rešitev.

Učenci znajo:

- zaokrožiti decimalno število na stotine (naloga 1.6);
- seštevati decimalna števila (naloga 2.2);
- zapisati možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji (naloga 3.6);
- uporabiti ustrezno strategijo za izračun velikosti kota (naloga 4.5);
- izračunati velikost kota v stopinjah natančno (naloga 4.6);
- urediti količine po velikosti (naloga 5.5);
- izračunati ploščino kvadrata (naloga 6.2);
- izračunati dolžino stranice pravokotnika (naloga 6.3);
- izračunati ploščino pravokotnika (naloga 6.5);
- na sliki prepoznati del celote (naloga 8.2);
- prebrati prikaz z vrsticami (naloga 9.2).

Primer: **naloga 6**

Področje: geometrija

Taksonomska stopnja: izvajanje rutinskih postopkov, uporaba kompleksnih postopkov in reševanje problemov

NAD MODRIM OBMOČJEM

Naloge v tem območju niso tipične za nobeno od prej opisanih območij in jih v 65 odstotkih primerov ne rešijo niti učenci z najboljšimi dosežki. Te naloge reši manj kakor tretjina najboljših učencev, to je učencev, ki so uvrščeni v modro območje.

Učenci uporabljajo ustrezne strategije reševanja pri urejanju količin za merjenje površine.

Učenci znajo:

- urediti količine po velikosti (naloga 5.6).

Primer: **naloga 5.2**

Področje: merjenje

Taksonomska stopnja: uporaba kompleksnih postopkov in reševanje problemov

Preglednica 4.2.6.1.3: Specifikacijska tabela, matematika, 2. obdobje

Naloge	Točke	Področja	Cilji – učenec	Standardi znanja	Taksonomske stopnje	Razredi	Območja	Povp.	IT	ID	
1. a	1.1	1	števila	Pisno sešteva števila do milijona.	T	II	5	zeleno	0,92	0,92	0,12
	1.2	1	števila	Zaokroži število na tisočice.	T	I	6	rdeče	0,48	0,48	0,40
1. b	1.3	1	števila	Od naravnega števila odšteje decimalno število.	M	II	6	rumeno	0,73	0,73	0,46
1. c	1.4	1	števila	Množi naravno in decimalno število.	M	II	6	rdeče	0,62	0,62	0,30
1. d	1.5	1	števila	Decimalno število deli s 100.	M	II	6	rdeče	0,53	0,53	0,47
	1.6	1	števila	Zaokroži decimalno število na stotine.	T	I	6	modro	0,27	0,27	0,43
2. a	2.1	1	števila	Sešteva decimalna števila.	M	II	6	rdeče	0,50	0,50	0,45
	2.2	1	števila	Sešteva decimalna števila.	M	III	6	modro	0,40	0,40	0,49
2. b	2.3	1	števila	Izračuna del celote.	M	II	6	rdeče	0,55	0,55	0,49
	2.4	1	števila	Izračuna del celote.	M	III	6	rdeče	0,43	0,43	0,56
2. c	2.5	1	števila	Nadaljuje zaporedje po ugotovljenem pravilu.	T	II	5	zeleno	0,98	0,98	0,10
	2.6	1	števila	Nadaljuje zaporedje po ugotovljenem pravilu.	T	II	5	rdeče	0,59	0,59	0,44
3. a	3.1	1	obdelava podatkov	Zapiše vse možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji.	M	III	6	zeleno	0,90	0,90	0,37
	3.2	1	obdelava podatkov	Zapiše vse možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji.	M	III	6	zeleno	0,86	0,86	0,40
3. b	3.3	1	števila	Izbere število po dveh kriterijih.	M	IV	6	rumeno	0,64	0,64	0,46
3. c	3.4	1	števila	Izbere število po dveh kriterijih.	M	IV	6	rumeno	0,64	0,64	0,47
3. d	3.5	1	obdelava podatkov	Zapiše možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji.	M	IV	6	rdeče	0,54	0,54	0,51
	3.6	1	obdelava podatkov	Zapiše možne izide pri preprosti kombinatorični situaciji.	M	IV	6	modro	0,28	0,28	0,43
4. a	4.1	1	geometrija	Nariše kot določene velikosti.	M	II	6	zeleno	0,87	0,87	0,24
	4.2	1	geometrija	Označi narisani kot.	M	I	6	rdeče	0,55	0,55	0,26
4. b	4.3	1	geometrija	Uporabi ustrezno strategijo za izračun velikosti kota.	M	I	6	rdeče	0,50	0,50	0,60
	4.4	1	geometrija	Izračuna velikost kota v stopinjah natančno.	M	II	6	rdeče	0,46	0,46	0,61
4. c	4.5	1	geometrija	Uporabi ustrezno strategijo za izračun velikosti kota.	M	I	6	modro	0,31	0,31	0,57
	4.6	1	geometrija	Izračuna velikost kota v stopinjah natančno.	M	II	6	modro	0,27	0,27	0,55
5. a	5.1	1	merjenje	Primerja količine po velikosti.	M	II	5	rumeno	0,74	0,74	0,39
	5.2	1	merjenje	Primerja količine po velikosti.	M	II	5	rumeno	0,76	0,76	0,32
	5.3	1	merjenje	Primerja količine po velikosti.	T	III	5	rumeno	0,68	0,68	0,23
	5.4	1	merjenje	Primerja količine po velikosti.	M	III	5	zeleno	0,80	0,80	0,34
5. b	5.5	1	merjenje	Ureja količine po velikosti.	T	IV	6	modro	0,46	0,46	0,32
	5.6	1	merjenje	Ureja količine po velikosti.	T	III	6	nad modrim	0,22	0,22	0,34

Naloge	Točke	Področja	Cilji – učenec	Standardi znanja	Taksonomske stopnje	Razredi	Območja	Povp.	IT	ID	
6. a	6.1	1	geometrija	Izračuna dolžino stranice kvadrata.	T	IV	5	rdeče	0,54	0,54	0,59
	6.2	1	števila	Izračuna ploščino kvadrata.	M	II	5	modro	0,37	0,37	0,58
6. b	6.3	1	geometrija	Izračuna dolžino stranice pravokotnika.	T	IV	6	modro	0,34	0,34	0,57
	6.4	1	geometrija	Uporabi postopek za izračun ploščine pravokotnika.	T	III	6	rdeče	0,40	0,40	0,54
	6.5	1	števila	Izračuna ploščino pravokotnika.	T	II	6	modro	0,25	0,25	0,51
7. a	7.1	1	obdelava podatkov	Bere krožni prikaz.	M	I	6	zeleno	0,97	0,97	0,07
7. b	7.2	1	števila	Bere krožni prikaz.	M	I	6	zeleno	0,94	0,94	0,23
7. c	7.3	1	števila	Bere krožni prikaz in izračuna vrednost, ki pripada določenemu deležu.	M	I	6	rumeno	0,64	0,64	0,36
7. d	7.4	1	števila	Oblikuje prikaz s stolpci.	M	II	6	rumeno	0,67	0,67	0,47
	7.5	1	obdelava podatkov	Oblikuje prikaz s stolpci.	M	II	6	rdeče	0,57	0,57	0,49
	7.6	1	obdelava podatkov	Oblikuje prikaz s stolpci.	M	II	6	rdeče	0,50	0,50	0,49
8. a	8.1	1	števila	Na sliki prepozna del celote.	M	I	4	rdeče	0,55	0,55	0,44
	8.2	1	števila	Na sliki prepozna del celote.	M	I	4	modro	0,32	0,32	0,39
	8.3	1	števila	Na sliki prepozna del celote.	M	I	4	rdeče	0,63	0,63	0,20
8. b	8.4	1	števila	Na sliki prepozna del celote.	T	II	6	rdeče	0,54	0,54	0,60
	8.5	1	števila	Utemelji izbiro.	T	III	6	rdeče	0,45	0,45	0,60
9. a	9.1	1	obdelava podatkov	Bere prikaz z vrsticami.	M	I	6	zeleno	0,95	0,95	0,17
9. b	9.2	1	obdelava podatkov	Bere prikaz z vrsticami.	M	I	6	modro	0,48	0,48	0,32
9. c	9.3	1	obdelava podatkov	Bere prikaz z vrsticami.	M	I	6	zeleno	0,98	0,98	0,09
9. d	9.4	1	števila	Bere prikaz z vrsticami.	M	I	6	rdeče	0,53	0,53	0,30

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (Gagne): I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov
Standardi znanja: M – minimalni, T – temeljni

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Iz podatkov je razvidno, da so učenci najboljše reševali naloge s področja osnovnih računskih operacij z naravnimi in decimalnimi števili, primerjali količine po velikosti (dolžinske mere, votle mere in masa) ter brali podatke s prikaza in z njimi računali ne glede na taksonomsko stopnjo.

Naloge **1.1**, **1.3** in **2.5**, ki imajo elemente druge taksonomske stopnje, so preverjale pisno seštevanje števila do milijona, odštevanje decimalnega števila ter nadaljevanje zaporedja števil. Naloge **3.1**, **3.2**, **3.3** in **3.4** spadajo v tretjo in četrto taksonomsko stopnjo. Preverjale so poznavanje kombinatoričnih situacij in desetiškega zapisa števil. Naloge **5.1**, **5.2**, **5.3** in **5.4** imajo elemente druge in tretje taksonomske stopnje. Preverjale so primerjanje količin po velikosti. Naloge **7.1**, **7.2**, **7.3** in **7.4**, ki imajo elemente prve in druge taksonomske stopnje, so preverjale branje krožnega prikaza, oblikovanje prikaza s stolpci in rokovanja s podatki.

Učenci izkazujejo pomanjkljivo znanje na področjih računanja z decimalnimi števili (naloge **1.4**, **1.5**, **2.1**), zaokroževanja števil (naloga **1.2**), računanja dela celote (naloge **2.3**, **2.4**, **8.1**, **8.3**, **8.4**, **8.5**), poznavanja pojma kota, označevanja kotov in računanja z njimi (naloge **4.2**, **4.3**, **4.4**). Naštete naloge imajo elemente različnih taksonomskih stopenj. Nekatere imajo celo elemente prve taksonomske stopnje, kar dokazuje, da učenci še niso usvojili osnovnih pojmov in dejstev.

Opažamo, da imajo učenci težave s kompleksnejšimi (celostnimi) nalogami s področja osnovnih računskih operacij (naloga **2.2**), zaokroževanja decimalnih števil (naloga **1.6**), poznavanja kombinatoričnih situacij (naloga **3.6**), računanja s koti (nalogi **4.5**, **4.6**), urejanja količin po velikosti (nalogi **5.5** in **5.6**) in računanja ploščin likov (**6.2**, **6.3** in **6.5**). Tudi pri teh naštetih nalogah so elementi različnih taksonomskih stopenj. Presenetljivo imajo nekatere naloge elemente prve taksonomske stopnje, torej učenci še niso usvojili osnovnih pojmov in dejstev.

Sklepne ugotovitve

PK za matematiko ugotavlja, da so rezultati pričakovani. Pri sprejemanju povratnih informacij nismo zasledili pripomb, da je bilo nalog preveč ali da so učenci imeli premalo časa za reševanje. Preizkus je bil v celoti sestavljen po zastavljenih smernicah.

Učenci niso pri nobeni nalogi v celoti izkazali zanesljivega znanja. Večinoma so naloge začeli dobro reševati, v nadaljevanju, ko so se zahtevala kompleksnejša znanja, pa niso bili uspešni. Naloge nobenega področja niso izstopala v uspešnosti reševanja, kar tudi ni pričakovati, saj se od učencev pričakuje neko elementarno poznavanje in razumevanje vsakega področja.

Ugotavljamo, da učenci uspešno rešujejo nekatere preproste rutinske naloge nekaterih področij, težave pa imajo z razumevanjem osnovnih pojmov in dejstev teh področij. Posebej se je to izkazalo na področjih decimalnih števil, deležev oziroma delov celote in kotov. Glede na to, da se decimalna števila in koti uvajajo šele v 6. razredu, je pričakovano, da tega še niso v celoti usvojili.

Predvidevamo, da so nekateri doseženi rezultati pomanjkljivi zaradi pozne obravnave teh vsebin. Priporočamo, da se vsebine, ki so predpisane z učnim načrtom za 1. in 2. triletje, v celoti obravnavajo in primerno utrdijo pred pisanjem NPZ-ja, medtem ko se izločene vsebine iz strukture NPZ-ja lahko obravnavajo po njegovi izvedbi.

1. a) Izračunaj vsoto.

$$119\,750 + 31\,068 =$$

Vsoto zaokroži na tisočice: _____

b) Izračunaj razliko.

$$61 - 0,23 =$$

c) Izračunaj zmnožek.

$$82 \cdot 3,9 =$$

d) Izračunaj količnik.

$$49,7 : 100 =$$

Količnik zaokroži na stotine: _____

	6
--	---

2. a) Na črte zapisuj števila tako, da bo vsako število za 4 desetine večje od predhodnega.

2,06 _____

- b) Na črto zapisuj števila tako, da bo vsako število enako polovici predhodnega.

8 _____

- c) Nadaljuj zaporedje:

10590 10490 10390 _____

	6
--	---

3. Dane so številke: 1, 2, 5.

- a) Zapiši vsa trimestna naravna števila, tako da v vsakem številu nastopajo vse tri dane številke.

- b) Zapiši največje trimestno naravno število, v katerem nastopajo vse tri dane številke in ima na mestu desetic številko 5.

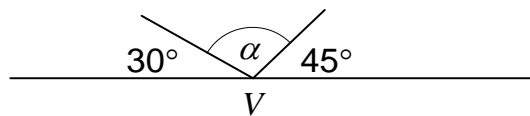
- c) Zapiši najmanjše decimalno število, v katerem nastopajo vse tri dane številke in ima dve decimalki.

- d) Zapiši vsa decimalna števila, ki imajo na mestu desetih številko 5. V vsakem decimalnem številu nastopajo vse tri dane številke.

	6
--	---

4. a) Nariši kot AVB , velik 70° , in ga označi.

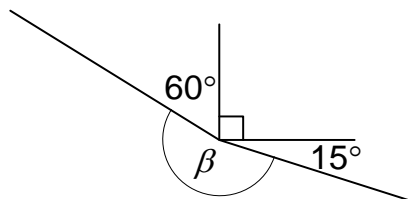
b) Izračunaj velikost kota α . Podatke razberi s slike.

Reševanje:

Odgovor: _____

c) Izračunaj velikost kota β . Podatke razberi s slike.

Reševanje:

Odgovor: _____

	6
--	---

5. a) Količine primerjaj po velikosti. V okvirčke vpiši znak $<$, $>$ ali $=$ tako, da bo zapis pravilen.

$15,5 \text{ dm} \quad \square \quad 1,55 \text{ m}$

$0,21 \text{ hl} \quad \square \quad 12 \text{ l}$

$0,18 \text{ kg} \quad \square \quad 230 \text{ g}$

$36 \text{ min} \quad \square \quad \frac{3}{4} \text{ h}$

- b) Količine 2 m^2 ; $\frac{1}{4} \text{ a}$; 300 dm^2 ; 30 m^2 uredi od najmanjše do največje.

	6
--	---

6. Marko ima dve žici, dolgi po 24 cm . Z eno oblikuje kvadrat, z drugo pa pravokotnik, ki ima eno stranico dolgo 2,5 cm. Obseg vsakega oblikovanega lika je enak dolžini žice.

a) Izračunaj ploščino oblikovanega kvadrata.

Reševanje:

Rešitev: _____

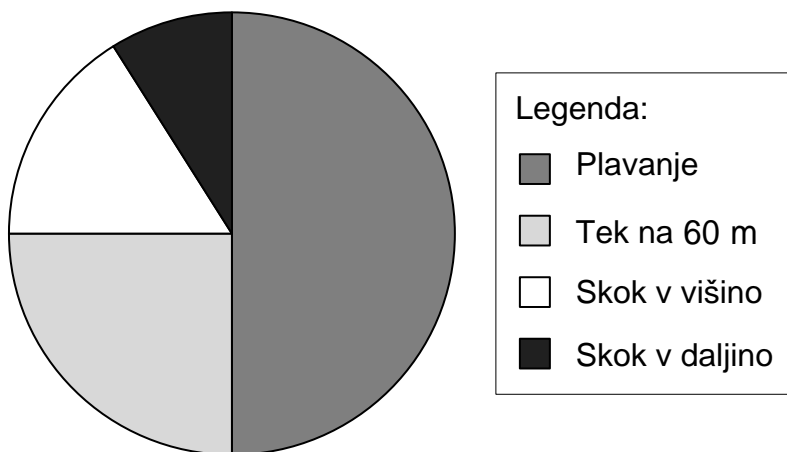
b) Izračunaj ploščino oblikovanega pravokotnika.

Reševanje:

Rešitev: _____

	5
--	---

7. V štirih športnih disciplinah se bo pomerilo 72 učencev 6. razreda. Krožni prikaz ponazarja, kako so učenci izbrali discipline.

a) V kateri disciplini bo tekmovalo najmanj učencev? _____

b) V kateri disciplini bo tekmovala četrtnina učencev? _____

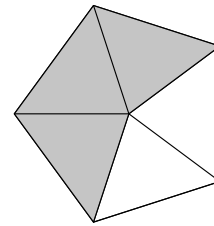
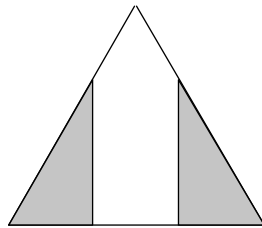
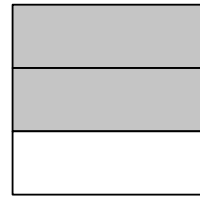
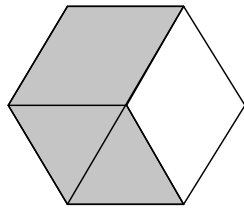
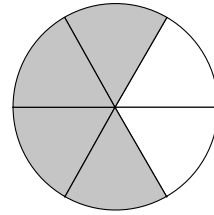
c) Koliko učencev bo plavalo? _____

d) Podatke s krožnega prikaza ponazori s stolpci.

Legenda:
□ 6 učencev

	6
--	---

8. Nik bi moral pobarvati $\frac{2}{3}$ vsakega lika: pravokotnika, kroga, šestkotnika, kvadrata, trikotnika in petkotnika.

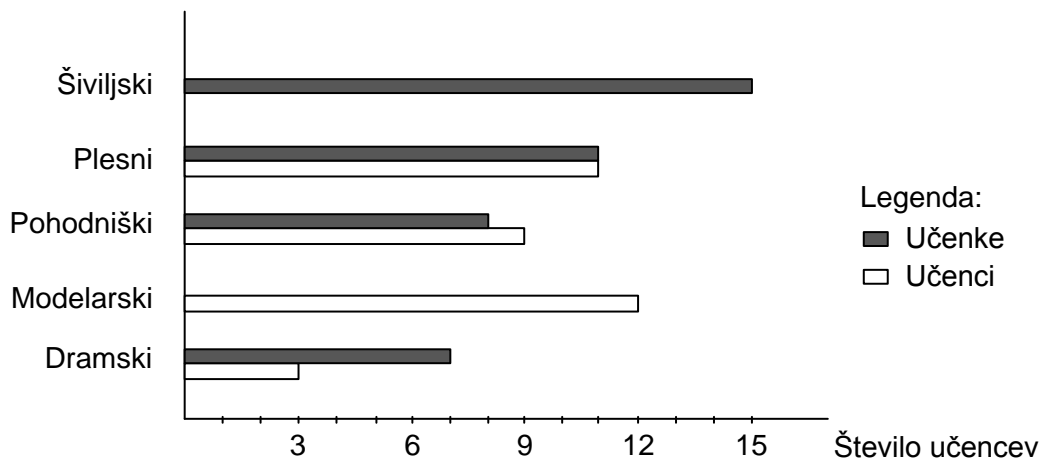
- a) Katere like je Nik pravilno pobarval?

- b) Nik je pobarval $\frac{4}{10}$ nekega lika. Katerega? _____

Utemelji: _____

	5
--	---

9. Prikaz ponazarja, koliko učenk in učencev obiskuje posamezni krožek.

a) Katerega krožka ne obiskuje nobena učenka?

b) Pri katerih krožkih je več učenk kakor učencev?

c) Kateri krožek obiskuje največ učencev in učenk skupaj?

d) Največ koliko plesnih dvojic lahko oblikujejo v plesnem krožku?

	4
--	---

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

PK je pri pripravi preizkusa upoštevala strukturo preizkusa, ki zajema: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerje med taksonomskimi stopnjami nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja ter vsebinska področja.

Preizkus obsega 12 nalog, katerih značilnosti opisuje specifikacijska tabela.

Posamezne vsebine so zastopane s temi deleži: števila v obsegu 28 % (izhodišče v strukturi preizkusa 30 %), algebra v obsegu 26 % (izhodišče v strukturi preizkusa 20 %), geometrija v obsegu 18 % (izhodišče v strukturi preizkusa 20 %), merjenje v obsegu 14 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %), obdelava podatkov v obsegu 14 % (izhodišče v strukturi preizkusa 15 %).

Glede zastopanosti standardov znanja preizkus pokriva 32 % minimalnih, 54 % temeljnih in 14 % zahtevnejših standardov znanja.

Naloge so razporejene v štiri taksonomske stopnje: poznavanje ter razumevanje pojmov in dejstev (24 %), izvajanje rutinskih postopkov (36 %), uporaba kompleksnih postopkov (14 %), reševanje in raziskovanje problemov (26 %).

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Pisni preizkus znanja je v rednem roku pisalo 16 915 učencev. Povprečno število doseženih točk je 25,57 ali 51,44 %. Vse možne točke (50 točk) je doseglo 30 učencev oziroma 0,18 %, najmanjše število točk (0 točk) so dosegli 3 učenci oziroma 0,02 %.

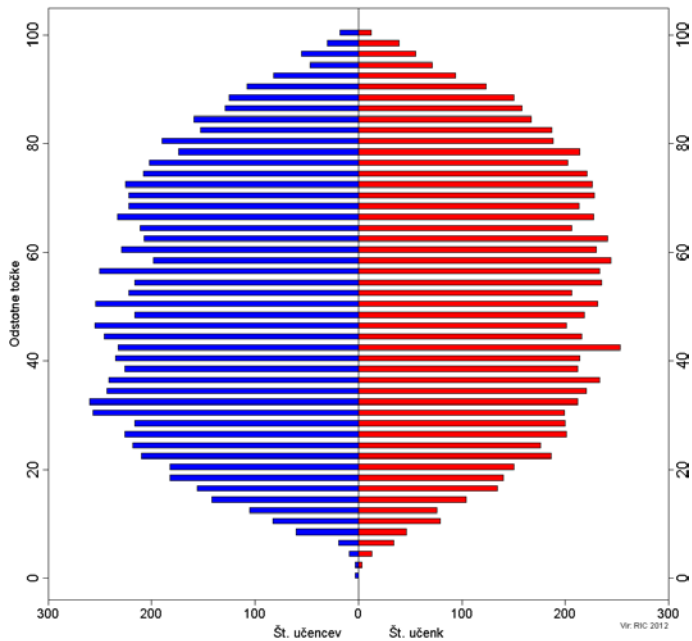
Preglednica 4.2.6.2.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	16 915
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	25,72
Povprečno število odstotnih točk	51,44
Standardni odklon odstotnih točk	0,228
Indeks težavnosti	0,51
Indeks zanesljivosti	0,94

Dosežki po spolu, šolah in regijah

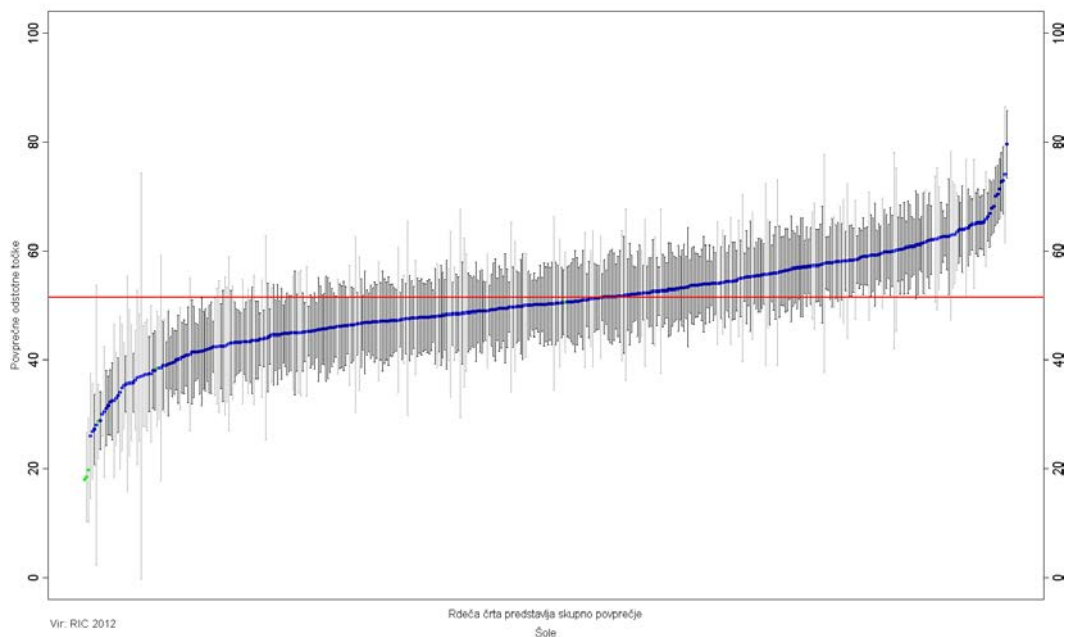
Razlaga grafov je podana v poglavju 4.1.2 *Smernice za analizo dosežkov NPZ-ja*.

Slika 4.2.6.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, 3. obdobje

Primerjava dosežkov po spolu ne kaže večjih razlik med učenkami in učenci.

Slika 4.2.6.2.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, 3. obdobje

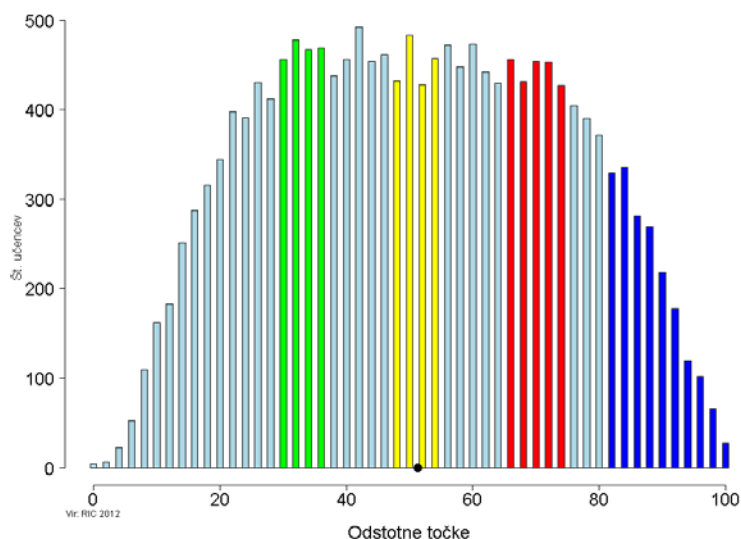
Prikaz ponazarja povprečne dosežke šol pri NPZ-ju iz matematike ob koncu 3. obdobja glede na državno povprečje.

Preglednica 4.2.6.2.2: Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, 3. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	53,2	22,3	1773,0	34,0
Goriška regija	52,0	21,8	991,0	28,0
Jugovzhodna Slovenija	50,6	23,3	1254,0	35,0
Koroška regija	50,1	21,9	656,0	22,0
Notranjsko-kraška regija	56,0	21,7	423,0	17,0
Obalno-kraška regija	50,1	22,3	722,0	26,0
Osrednjeslovenska regija	54,6	23,0	4344,0	104,0
Podravska regija	48,2	22,9	2467,0	81,0
Pomurska regija	46,1	22,6	994,0	38,0
Savinjska regija	51,3	22,6	2308,0	60,0
Spodnjeposavska regija	48,6	21,9	629,0	22,0
Zasavska regija	48,9	23,1	354,0	8,0

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.6.2.3: Porazdelitev točk pri matematiki, 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine* dosežkov glede na preostale dosežke.

Učenci pokažejo osnovno matematično znanje o številih, o obdelavi podatkov in o časovnih enotah. Predvsem se izkazuje, da učenci začnejo uspešno reševati nekatere naloge in da reševanja ne nadaljujejo z enako uspešnostjo.

Učenci znajo:

- izračunati zmnožek dveh naravnih števil (naloge 1.1);
- prebrati in zapisati ustrezn podatek iz preglednice (naloge 4.1);
- primerjati dve količini (naloge 6.1);
- prebrati in zapisati podatek s prikaza s stolpci (naloge 9.1);
- izbrati ustrezno strategijo reševanja v besedilni nalogi z odstotki (naloge 9.3);
- izračunati vrednost potence (naloge 10.1).

Najboljša primera za naloge v zelenem območju sta **naloga 1.1** in **naloga 9.1**.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Učenci prepoznajo osnovne matematične pojme in odnose s področij števil, algebre, ravninske geometrije in obdelave podatkov. Učenci uporabljajo zgolj preproste postopke ali preproste miselne sklepe.

Učenci znajo:

- izračunati količnik dveh racionalnih števil (naloga 1.2);
- preoblikovati enačbo z upoštevanjem skupnega imenovalca (naloga 3.1);
- preoblikovati enačbo do oblike $ax = b$ (naloga 3.2);
- poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz (naloge 5.1, 5.3 in 5.4);
- izmeriti in zapisati polmer kroga (naloga 7.2);
- uporabiti obrazec za obseg kroga (naloga 7.3);
- prebrati in zapisati podatek s prikaza s stolpci (naloga 9.2);
- izračunati celoto (naloga 9.4);
- izračunati vrednost razlike dveh potenc (naloga 10.2)

Najboljši primer za naloge v rumenem območju je **naloga 5**.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov* glede na preostale dosežke.

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri izvajanju kompleksnejših rutinskih postopkov in pri reševanju problemov.

Učenci znajo:

- izračunati vrednost kvadratnega korena (naloga 1.4);
- uporabiti ustrezno strategijo za reševanje besedilne naloge, v kateri nastopajo enote za čas (naloga 2.1);
- pravilno izračunati rešitev enačbe (naloga 3.3);
- uporabiti ustrezno strategijo za preizkus (naloga 3.4);
- izračunati vrednost leve in desne strani enačbe (naloga 3.5);
- izbrati ustrezno strategijo reševanja (naloga 4.2);
- primerjati dve količini (naloga 6.2);
- očrtati krožnico trikotniku (naloga 7.1);
- izračunati obseg kroga (naloga 7.4);
- izračunati dolžino stranice kvadrata iz danega obsega (naloga 8.1);
- izračunati ploščino kvadrata z dano dolžino stranice (naloga 8.2);
- ugotoviti ploščino pravokotnika (naloga 8.3);
- ugotoviti ustrezno dolžino stranic pravokotnika (naloga 8.4);
- ugotoviti verjetnost dogodka (naloge 12.1, 12.2 in 12.4);
- izbrati ustrezno strategijo za izračun ploščine lika (naloga 12.5);
- izračunati ploščino lika (naloga 12.6).

Najboljši primer za naloge v rdečem območju je **naloga 8**.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. V skupini je 10 odstotkov učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov preostalih dosežkov.

Učenci uporabljajo ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov, rešitve kritično vrednotijo in utemeljijo.

Učenci znajo:

- izračunati potenco, če je osnova racionalno število (naloga 1.3);
- zapisati rešitev problema z ustrežno enoto (naloga 2.2);
- rešiti besedilno nalogo premera sorazmerja in zapisati odgovor z ustrežno enoto (naloga 4.3);
- poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz (naloga 5.2);
- primerjati dve količini (nalogi 6.3 in 6.4);
- dobljeni rezultat zaokrožiti na celi del (naloga 7.5);
- zapisati potenco kot algebrski izraz (naloga 10.3);
- s simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru (naloga 11.3);
- ugotoviti verjetnost dogodka (naloga 12.3).

Najboljši primer za naloge v modrem območju je **naloga 6.3 in 6.4**.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Naloge, ki niso tipične za nobeno od opisanih območij in jih v 65 % primerov ne rešijo niti učenci z najboljšimi dosežki, sodijo v območje nad modrim. Te naloge reši manj kakor tretjina najboljših učencev, to je učencev, ki so uvrščeni v modro območje.

Učenci znajo rešiti abstraktne matematične probleme in poznajo matematični jezik z ustrežno simboliko.

Učenci znajo:

- uporabi ustrezno strategijo reševanja logičnega problema (naloga 10.4);
- zapisati razliko kvadratov dveh algebrskih izrazov (naloga 10.5);
- s simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru (naloge 11.1, 11.2 in 11.4).

Zgled **naloga 11.1, 11.2 in 11.4**

Področje: merjenje

Taksonomska stopnja: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Preglednica 4.2.6.2.3: Specifikacijska tabela, matematika, 3. obdobje

Naloge	Točke	Področja	Cilji	Standardi	Takson. stopnja	Razredi	Območja	
1. a	1.1	1	Števila	Izračunati zmnožek dveh naravnih števil.	M	II	8	Zeleno
1. b	1.2	1	Števila	Izračunati količnik dveh racionalnih števil.	M	II	8	Rumeno
1. c	1.3	1	Števila	Izračunati potenco, če je osnova racionalno število.	M	II	8	Modro
1. d	1.4	1	Števila	Izračunati vrednost kvadratnega korena.	M	II	8	Rdeče
2	2.1	1	Merjenje	Uporabiti ustrezno strategijo za reševanje besedilne naloge, v kateri nastopajo enote za čas.	M	II	6	Rdeče
	2.2	1	Merjenje	Zapisati rešitev problema z ustrezno enoto.	M	II	6	Modro
3	3.1	1	Algebra	Preoblikovati enačbo z upoštevanjem skupnega imenovalca.	M	II	9	Rumeno
	3.2	1	Algebra	Preoblikovati enačbo do oblike $ax = b$.	M	II	9	Rumeno
	3.3	1	Algebra	Pravilno izračunati rešitev enačbe.	M	II	9	Rdeče
	3.4	1	Števila	Uporabiti ustrezno strategijo za preizkus.	M	II	9	Rdeče
	3.5	1	Števila	Izračunati vrednost leve in desne strani enačbe.	M	II	9	Rdeče
4. a	4.1	1	Obdelava podatkov	Prebrati in zapisati ustrezni podatek iz preglednice.	M	I	7	Zeleno
4. b	4.2	1	Števila	Izbrati ustrezno strategijo reševanja.	M	III	8	Rdeče
	4.3	1	Merjenje	Rešiti besedilno nalogo premega sorazmerja in zapisati odgovor z ustrezno enoto.	M	III	8	Modro
5	5.1	1	Algebra	Poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz.	T	II	9	Rumeno
	5.2	1	Algebra	Poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz.	T	II	9	Modro
	5.3	1	Algebra	Poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz.	T	II	9	Rumeno
	5.4	1	Algebra	Poenostaviti izraze s spremenljivkami oziroma jih razstaviti in poiskati ekvivalentni izraz.	T	II	9	Rumeno
6. a	6.1	1	Merjenje	Primerjati dve količini.	T	I	6	Zeleno
6. b	6.2	1	Merjenje	Primerjati dve količini.	T	I	6	Rdeče
6. c	6.3	1	Merjenje	Primerjati dve količini.	T	I	6	Modro
6. d	6.4	1	Merjenje	Primerjati dve količini.	T	I	6	Modro
7. a	7.1	1	Geometrija	Očrtati krožnico trikotniku.	T	III	7	Rdeče
	7.2	1	Geometrija	Izmeriti in zapisati polmer kroga.	T	II	7	Rumeno
7. b	7.3	1	Algebra	Uporabiti obrazec za obseg kroga.	M	II	8	Rumeno
	7.4	1	Števila	Izračunati obseg kroga.	M	II	8	Rdeče
	7.5	1	Števila	Zaokrožiti rezultat na celi del.	T	I	6	Modro
8	8.1	1	Geometrija	Izračunati stranico kvadrata iz danega obsega.	T	IV	6	Rdeče
	8.2	1	Števila	Izračunati ploščino kvadrata z dano dolžino stranice.	T	IV	6	Rdeče
	8.3	1	Geometrija	Ugotoviti ploščino pravokotnika.	T	IV	6	Rdeče
	8.4	1	Števila	Ugotoviti ustrezno dolžino stranic pravokotnika.	T	IV	6	Rdeče

Naloge	Točke	Področja	Cilji	Standardi	Takson. stopnja	Razredi	Območja	
9. a	9.1	1	Obdelava podatkov	Prebrati in zapisati podatek s prikaza s stolpci.	T	I	7	Zeleno
9. b	9.2	1	Obdelava podatkov	Prebrati in zapisati podatek s prikaza s stolpci.	T	I	7	Rumeno
9. c	9.3	1	Števila	Izbrati ustrezno strategijo reševanja v besedilni nalogi z odstotki.	T	III	7	Zeleno
	9.4	1	Števila	Izračunati celoto.	T	III	7	Rumeno
10. a	10.1	1	Algebra	Izračunati vrednost potence.	T	IV	8	Zeleno
10. b	10.2	1	Algebra	Izračunati vrednost razlike dveh potenc.	T	IV	8	Rumeno
10. c	10.3	1	Algebra	Zapisati potenco kot algebrski izraz.	Z	IV	8	Modro
10. d	10.4	1	Algebra	Uporabiti ustrezno strategijo reševanja logičnega problema.	Z	IV	8	Nad modrim
	10.5	1	Algebra	Zapisati razliko kvadratov dveh algebrskih izrazov.	Z	IV	8	Nad modrim
11. a	11.1	1	Geometrija	S simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru.	T	I	9	Nad modrim
11. b	11.2	1	Geometrija	S simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru.	T	I	9	Nad modrim
11. c	11.3	1	Geometrija	S simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru.	T	I	9	Modro
11. d	11.4	1	Geometrija	S simboli zapisati medsebojno lego geometrijskih elementov v prostoru.	T	I	9	Nad modrim
12. a	12.1	1	Obdelava podatkov	Ugotoviti verjetnost dogodka.	Z	IV	9	Rdeče
	12.2	1	Obdelava podatkov	Ugotoviti verjetnost dogodka.	Z	IV	9	Rdeče
	12.3	1	Obdelava podatkov	Ugotoviti verjetnost dogodka.	Z	IV	9	Modro
	12.4	1	Obdelava podatkov	Ugotoviti verjetnost dogodka.	Z	IV	9	Rdeče
12. b	12.5	1	Geometrija	Izbrati ustrezno strategijo za izračun ploščine lika.	T	III	7	Rdeče
	12.6	1	Števila	Izračunati ploščino lika.	T	III	7	Rdeče

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (Gagne): I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov
Standardi znanja: M – minimalni, T – temeljni, Z – zahtevnejši

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev (I. taksonomska stopnja), izvajanje rutinskih postopkov (II. taksonomska stopnja), uporabo kompleksnih postopkov (III. taksonomska stopnja) ter reševanje in raziskovanje problemov (IV. taksonomska stopnja).

Najuspešnejši so bili učenci pri nalogi s področja obdelave podatkov (**naloga 9**). Del naloge spada v I. taksonomsko stopnjo, del pa v III. taksonomsko stopnjo. Uspešni so bili učenci tudi pri nalogi s področja algebre (**naloga 5**), ki spada v II. taksonomsko stopnjo. Najslabše reševana naloga je bila s področja prostorske geometrije (**naloga 11**), ki pokriva I. taksonomsko stopnjo.

Sklepne ugotovitve

PK za matematiko ugotavlja, da so rezultati pričakovani. Pri sprejemanju povratne informacije nismo zasledili pripomb, da je bilo nalog preveč ali da so učenci imeli premalo časa za reševanje le-teh. Preizkus je bil v celoti sestavljen po zastavljenih smernicah.

Učenci so uspešno izvajali rutinske postopke in uporabljali ustrezne strategije reševanja v preprostih, znanih situacijah ter uporabljali ustrezne strategije pri reševanju kompleksnih problemov.

Najslabše so reševali nalogo iz prostorske geometrije, pri kateri so morali uporabiti pravilne matematične zapise za odnose med geometrijskimi elementi v prostoru. Veliko učencev je imelo težave s posplošitvijo logičnega problema in z zapisom ustreznega algebrskega izraza. Boljši so bili učenci pri isti nalogi pri logičnem problemu s konkretnimi podatki. Učencem so delali težave pravilni zapisi verjetnosti posameznega dogodka na področju obdelave podatkov (verjetnost) in na področju merjenja (enote za čas), kjer so imeli prav tako težave s pravilnim zapisom rešitve. Z zapisom rešitve so imeli težave tudi pri zapisu velikega števila, kjer so med števki uporabili piko za ločevanje mestnih vrednosti.

Med nalogami preizkusa je bila tudi naloga odprtega tipa.

PK za matematiko je v preizkus vključila dve nalogi, ki ju je ista generacija učencev reševala pri NPZ-ju ob koncu 2. obdobja (šol. leto 2008/2009), z namenom, da preverimo napredek znanja in napredek strategij reševanja. Ugotavljamo, da je bila uspešnost reševanja teh dveh nalog v letošnjem preizkusu boljša, saj sta bili nalogi pred tremi leti uvrščeni v modro območje, letos pa v rdeče. Ker imajo učenci težave z reševanjem problemskih nalog, ni bilo pričakovati še večjih premikov v znanju.

Posebno pozornost naj učitelji namenjajo pravilnim zapisom rešitev in ugotovitev ter uporabi korektnih matematičnih simbolik. Priporočamo, da se vsebine, ki so predpisane z učnim načrtom, v celoti obravnavajo in primerno utrdijo pred pisanjem NPZ-ja, medtem ko se izločene vsebine iz strukture NPZ-ja lahko obravnavajo po njegovi izvedbi.

1. Izračunaj:

a) $2657 \cdot 42 =$

b) $-4,2 : 0,6 =$

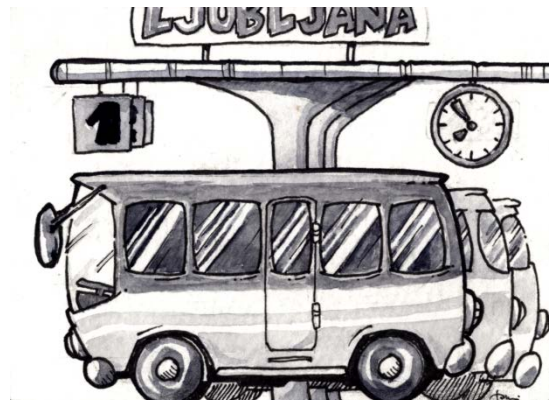
c) $(-0,2)^3 =$

d) $\sqrt{6\frac{1}{4}} =$

	4
--	---

2. Marko se z avtobusom odpelje iz Ljubljane ob 7.55 in prispe v Koper ob 10.05. Avtobus ima v Postojni postanek 8 minut, v Sežani pa 10 minut. Koliko časa vozi avtobus od Ljubljane do Kopra brez postankov?

Reševanje:

Odgovor: _____

	2
--	---

3. Reši enačbo in naredi preizkus.

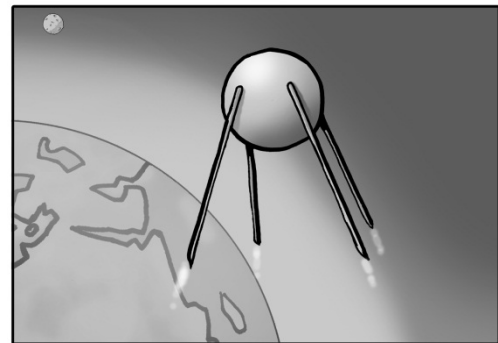
$$\frac{x}{2} - \frac{2}{3} = \frac{5x}{6}$$

Preizkus:

	5
--	---

4. V preglednici so zbrani podatki o gibanju satelita v Zemljini orbiti.

Čas (v sekundah)	Pot (v kilometrih)
10	80
40	320
120	960

a) Koliko kilometrov dolgo pot opravi ta satelit v dveh minutah?

Odgovor: _____

b) V kolikšnem času ta satelit opravi en milijon kilometrov dolgo pot?

Reševanje:

Odgovor: _____

	3
--	---

5. Vsakemu izrazu iz levega stolpca pripiši na črto ustrezen izraz iz desnega stolpca tako, da bo veljala enakost.

$$x^2 + 4x + 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$x^2 - x + 1$$

$$(2x - 2)^2$$

$$(x + 2)^2$$

$$(x - 1)^2 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$(x + 1)(x - 1)$$

$$x^2 - 2x + 1$$

$$x^2 - 1 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$4x^2 - 8x + 4 = \underline{\hspace{2cm}}$$

	4
--	---

6. V vsak okvirček vstavi znak <, > ali =, da bo trditev pravilna.

a) $\frac{1}{4}$ h 20 min

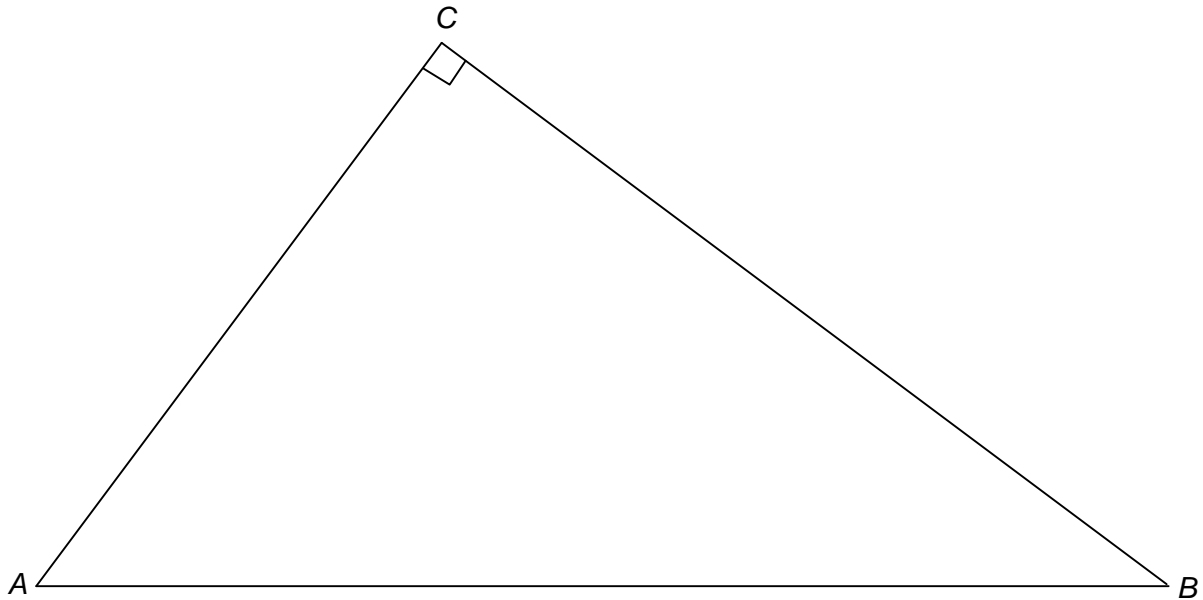
b) 524 cm^2 $52,4 \text{ dm}^2$

c) $\frac{1}{2} \text{ m}^3$ 5 hl

d) 45 kg 450 dag

	4
--	---

7. a) Danemu trikotniku ABC očrtaj krožnico. Označi polmer r narisane kroga in ga izmeri.

$r =$ _____

- b) Izračunaj obseg narisane kroga. Rezultat zaokroži na centimeter natančno.

Reševanje:

Rešitev: _____

	5
--	---

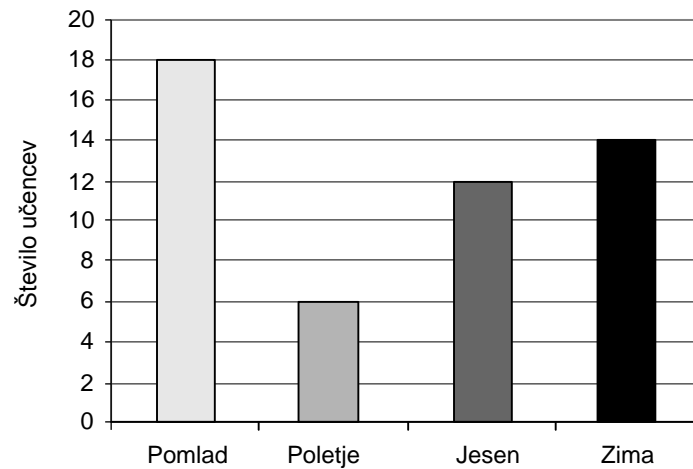
8. Marko ima dve žici, dolgi po 24 cm. S prvo žico želi oblikovati kvadrat, z drugo pa pravokotnik. Kolikšne naj bodo dolžine stranic kvadrata in pravokotnika, da bo ploščina kvadrata za 4 cm^2 večja od ploščine pravokotnika?

Reševanje:

Odgovor: _____

	4
--	---

9. Prikaz s stolpci ponazarja rezultate šolske raziskave o najbolj priljubljenem letnem času. Vsak učenec je izbral en letni čas.

- a) Jesen je izbralo _____ učencev.
- b) Zimo ali pomlad ima najraje _____ učencev.
- c) V raziskavi je odgovarjalo na anketo 20 % vseh učencev na šoli. Koliko je vseh učencev na šoli?

Reševanje:

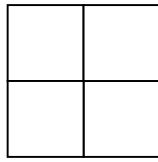
Odgovor: _____

	4
--	---

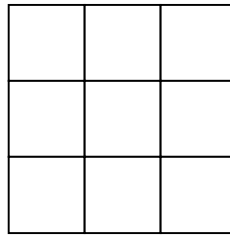
10. Lik na vsakem mestu je sestavljen iz enotskih kvadratov, kakor prikazuje slika.

Mesto 1

Mesto 2

Mesto 3

- a) Koliko enotskih kvadratov bi sestavljalo lik na mestu 4? _____
- b) Koliko enotskih kvadratov bi morali dodati liku na mestu 4, da bi dobili lik na mestu 5?

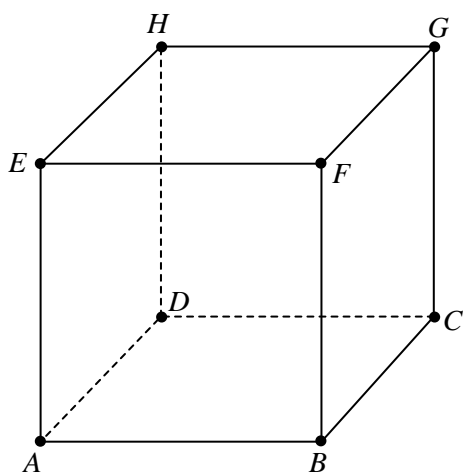
- c) Koliko enotskih kvadratov bi vseboval lik na mestu n ? _____
- d) Koliko enotskih kvadratov bi morali dodati liku na mestu n , da bi dobili lik na mestu $n + 1$?

Reševanje:

Odgovor: _____

	5
--	---

11. Mejne ploskve kocke določajo ravnine, robovi kocke pa premice.

Zapiši, kaj je

a) presek ravnin ADH in CGH : _____

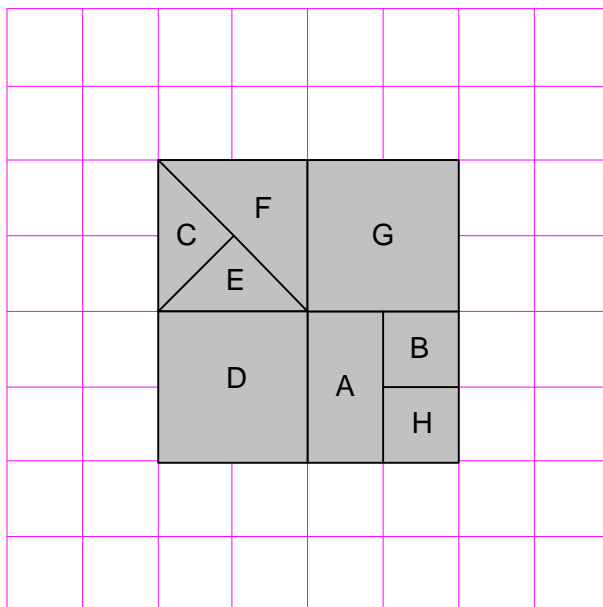
b) presek premic AB in HG : _____

c) presek premic DC in GC : _____

d) presek ravnine ABG in premice AG : _____

	4
--	---

12. Matej bo zakotalil kroglico tako, da se bo ustavila na osenčeni plošči, prikazani na sliki spodaj. Dolžina osenčene plošče je 60 cm. Če se kroglica ustavi na črti med posameznima področjema, mora Matej poskus ponoviti.

- a) Ugotovi, s kolikšno verjetnostjo bo Matej zadel posamezno področje na osenčeni plošči, in izpolni preglednico.

Področje	A	B	C	D
Verjetnost zadetka				

- b) Izračunaj ploščino področja A.

Reševanje:

Rešitev: _____

	6
--	---

4.2.7 Predmetna komisija za kemijo

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, regijah in šolah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Analiza izbranih nalog

1 Analiza z vidika bralne pismenosti

Sklepne ugotovitve

2 Analiza z vidika uporabe periodnega sistema

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.7.1.1: Porazdelitev točk pri kemiji, 3. obdobje

Slika 4.2.7.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri kemiji, 3. obdobje

Slika 4.2.7.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri kemiji, 3. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.7.1.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.7.1.2: Porazdelitev dosežkov pri kemiji po regijah, 3. obdobje

Preglednica 4.2.7.1.3: Specifikacijska tabela, kemija, 3. obdobje

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

S preizkusom znanja iz kemije je PK skušala ugotoviti poznavanje izbranih kemijskih pojmov in sposobnost njihovega povezovanja pri učencih osnovne šole. Izhodišča preizkusa so učni načrt za naravoslovje za 7. razred ter učna načrta za kemijo za 8. in 9. razred osnovne šole, ki so obenem tudi podlaga za določanje deleža posameznih kemijskih vsebin v preizkusu znanja iz posameznega leta šolanja:

1. naravoslovje iz 7. razreda (čiste snovi in zmesi, lastnosti in spremembe snovi, zrak in voda) zajema 10 odstotkov nalog v preizkusu;
2. kemijske vsebine iz 8. razreda (zgradba snovi, kemijske reakcije, atom in periodni sistem, elementi v periodnem sistemu, povezovanje delcev) zajemajo 50 do 60 odstotkov nalog v preizkusu;
3. kemijske vsebine iz 9. razreda (ogljikovodiki, kisline, baze in soli, kisikove organske spojine) zajemajo 30 do 40 odstotkov nalog v preizkusu.

Vsebine, ki jih preizkus preverja in so ključne za razvijanje kemijskega načina razmišljanja ter za razumevanje sprememb v naravi in v okolju, vključujejo te cilje:

- razumevanje ključnih razlik med lastnostmi snovi in njihovimi spremembami,
- razumevanje učinkov snovi na okolje in posledic njihove uporabe,
- razumevanje vzrokov za številčnost in raznolikost snovi – zgradba snovi in povezovanje delcev,
- uporaba podatkov v periodnem sistemu, poznavanje osnovnih lastnosti skupin kemijskih elementov glede na njihovo lego v periodnem sistemu,
- razumevanje kemijske reakcije kot snovne in energijske spremembe – zapisovanje preprostih snovi in njihovih sprememb s simbolnim zapisom in njihovo poimenovanje v kemijskem jeziku,
- sposobnost povezovanja makroskopskega in submikroskopskega nivoja s simbolnimi zapisi,
- uporaba ugotovitev eksperimentalnega dela pri razumevanju kemijskih pojmov in razvijanju metod raziskovanja,
- poznavanje lastnosti skupin snovi, pomembnih za življenje: kisline, baze in soli; ogljikovodiki ter kisikove organske spojine.

Preizkus znanja sestavlja 20 nalog, ki so skupaj ovrednotene s 33 točkami. 12 nalog je izbirnega tipa in so ovrednotene z 1 točko. 8 nalog, ki vključujejo naloge dopolnjevanja in kratkih odgovorov ter strukturirane naloge, pa je glede na število stopenj reševanja ovrednoteno z 2 ali s 3 točkami. Glede na taksonomske stopnje preizkus znanja preverja znanje učencev na treh taksonomskih stopnjah, in sicer 25 % točk z nalogami prve taksonomske stopnje (znanje in poznavanje), 45 % točk z nalogami druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba) ter 30 % točk z nalogami tretje taksonomske stopnje (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, analiza in vrednotenje).

V preizkusu je 8 nalog le besedilnih, 12 nalog pa je kombiniranih, poleg besednega zapisa oz. branja besedila je za njihovo reševanje potrebno poznavanje in razumevanje drugih vrst zapisov. Od tega so 4 naloge s shemami, 1 naloga s slikami, 1 naloga z razpredelnico in 1 naloga s simbolnim zapisom, ostale pa vsebujejo več različnih vrst zapisov (sheme, simbolne zapise). Preizkus ne vsebuje nalog, ki bi zahtevale samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov, besednih ali nebesednih. Besedilo nalog ni obsežno. Ker pa je kemija strokovno zahteven predmet, je za uspešno reševanje nalog pomembno, da učenci razumejo kemijske pojme, predvsem tiste, ki se navezujejo na vseživljenjsko znanje.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preizkus znanja je v rednem roku opravljalo 4208 učencev 9. razreda (preglednica 4.2.7.1.1). Od možnih 33 točk so učenci v povprečju dosegli 17,31 točke (52,45 %). Dosežek je nekoliko nižji od dosežkov v preteklih šolskih letih (šolsko leto 2006/2007: 20,93 točke oz. 63,4 %; šolsko leto 2009/2010: 18,35 točke oz. 55,61 %).

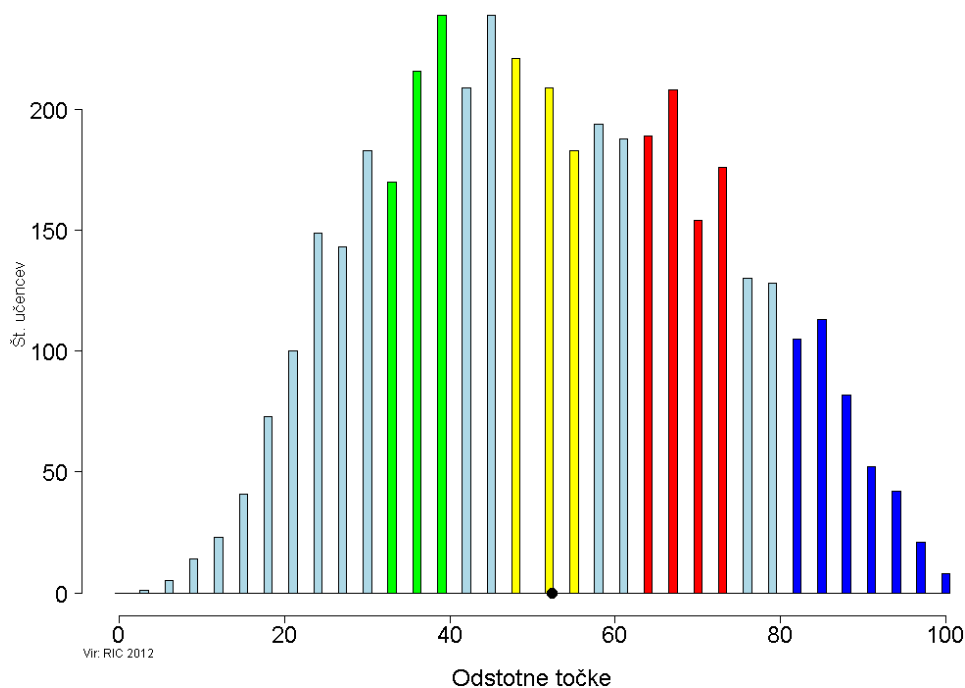
Vse možne točke (33 točk ali 100 %) je doseglo 9 učencev (0,21 %), najnižje število doseženih točk pri preizkusu (3 točke ali 9,09 % točk) je dosegel en učenec (0,02 %).

Preglednica 4.2.7.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4208
Število postavk v preizkusu	33
Možne točke	33
Povprečno število točk	17,31
Povprečno število točk v odstotkih	52,45
Standardni odklon	20,07
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,87

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.7.1.1: Porazdelitev točk pri kemiji, 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov glede na preostale dosežke.

Učenci znajo:

- iz zapisanih racionalnih formul ogljikovodikov prepoznati spojino, ki je drugačna od preostalih (naloga 4);
- na submikroskopski ravni prepoznati produkt kemijske reakcije in uporabiti pravila za urejanje kemijskih enačb pri reakcijah med elementi, pri katerih nastanejo binarne spojine (naloga 5);
- prepoznati soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov (naloga 7);
- ugotoviti posledice uporabe ogljikovodikov in naftnih derivatov na okolje – pojav tople grede (naloga 10).

Primer: **naloga 5**

Pri izobraževanju učiteljev je bil v preteklih letih poudarek na povezovanju makroskopskih ugotovitev in njihovih razlag na submikroskopski ravni porazdelitve delcev. To se kaže pri reševanju te naloge.

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov.

Učenci znajo:

- uporabiti merila za fizikalne in kemijske spremembe (naloga 1);
- na submikroskopski ravni prepoznati gradnike snovi (naloga 13. a);
- iz submikroskopskega prikaza delcev snovi zapisati formulo molekule spojine (naloga 13. b);
- prepoznati zapis kemijskih reakcij s kemijskimi enačbami in uporabiti pravila za urejanje kemijskih enačb (naloga 17. b);
- navesti formule nekaterih kislin in poimenovati elemente v molekuli žveplove kisline (naloga 19. a).

Primer: **naloga 1**

Pogost napačen odgovor je, da je kemijska sprememba raztapljanje sladkorja. Pri raztapljanju nastopijo makroskopske spremembe, ki jih učenci brez kritične presoje povezujejo s kemijskimi reakcijami.

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov glede na preostale dosežke.

Učenci znajo:

- razložiti zgradbo atoma in nastanek ionov iz atomov, povezati zgradbo atoma z razporeditvijo elektronov v atomu elementa in sklepati na nastanek iona iz atoma elementa (naloga 6);
- opisati lastnosti ogljikovodikov (topnost, gostota) in iz lastnosti snovi sklepati na možno zgradbo snovi (naloga 9);
- razložiti, da pri reakcijah med kislinami in bazami nastanejo soli in voda, in poimenovati osnovne soli in jih prepoznati kot ionske spojine (naloga 15. a);
- povedati, da pri reakcijah med kislinami in bazami nastanejo soli in voda in da je voda zgrajena iz polarnih molekul (naloga 15. b);
- opredeliti kisline in baze glede na oddajanje in sprejemanje protonov, uporabiti pH lestvico kot merilo za oceno kislosti kislin in baz v vodnih raztopinah in naštetih karboksilne kisline, s katerimi se srečajo v vsakdanjem življenju (naloga 16. b);
- iz modela prepoznati alkohole in jih poimenovati (naloga 16. c);
- iz razpredelnic analizirati podatke in delati sklepe na njihovi podlagi, iz lastnosti snovi (tališče, vrelišča) sklepati na agregatno stanje snovi in ločiti med elementi kovin in elementi nekovin (naloga 18. a);
- iz razpredelnic analizirati podatke in delati sklepe na njihovi podlagi, prepoznati lastnosti alkalijevih kovin (naloga 18. b);
- iz razpredelnic analizirati podatke in delati sklepe na njihovi podlagi, ločiti elemente kovin od nekovin (naloga 18. c);
- napisati formule nekaterih kislin (žveplove kisline) (naloga 19. b);
- med formulami kislin in baz prepoznati kisline (naloga 19. c);
- povedati, da so nasičeni ogljikovodiki pri sobnih razmerah nereaktivni in da jih lahko samo pod posebnimi pogoji pretvorimo v reaktivnejše halogenoogljikovodike (naloga 20. a).

Primer: **naloga 18**

Reševanje naloge je povezano z branjem podatkov v preglednici. Učenci na začetku reševanja naloge z uporabo periodnega sistema razvrstijo elemente na kovine in nekovine, nato pa uporabijo podatke v preglednici in odgovorijo na zastavljena vprašanja.

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. V skupini je 10 odstotkov učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov preostalih dosežkov.

Učenci znajo:

- med naštetimi spojinami prepoznati kisikovo organsko spojino (naloga 2);
- prepoznati lastnosti ionskega kristala oziroma spojin z ionsko vezjo (naloga 8);
- razložiti nastanek kovalentne vezi in zgradbo preprostih molekul (naloga 11);
- opredeliti soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov in naštetimi značilnimi lastnostmi alkaljskih kovin (naloga 14. a);
- predstaviti nastanek ionske vezi, elemente s kovinskimi in nekovinskimi lastnostmi in značilne lastnosti halogenov (naloga 14. b);
- opisati reakcijo nekovinskega oksida z vodo in reakcije med kisljinami in bazami (naloga 15. c);
- povedati, da se pri kemijskih reakcijah energija sprošča ali porablja (naloga 17. c);
- razlikovati med nasičenimi in nenasičenimi ogljikovodiki in med reakcijo substitucije in adicije (naloga 20. b).

Primer: **naloga 20**

Naloga je sestavljena iz dveh delov. Prvi del naloge (naloga 20. a) je uvrščen v rdeče območje, drugi del naloge (naloga 20. b) pa v modro območje. V prvem delu morajo učenci dopolniti kemijsko enačbo za kloriranje metana. Na podlagi informacij v enačbi učenci rešujejo drugi del naloge. Pri tem imajo težave predvsem pri branju enačb kemijskih reakcij in pri njihovi uporabi kot viru informacij.

NAD MODRIM OBMOČJEM

Naloge, ki niso tipične za nobeno od opisanih območij in jih v 65 odstotkih primerov ne rešijo niti učenci z najboljšimi dosežki, spadajo nad modro območje. Te naloge reši manj kakor tretjina najboljših učencev, to je učencev, ki so uvrščeni v modro območje.

Učenci znajo:

- določiti bistvene vire elementov in spojin v naravi in pomen soli v bioloških sistemih (naloga 3);
- naštetimi lastnosti ionskega kristala (elektroprevodnost, tališče) in predstaviti merila za fizikalne spremembe (taljenje, raztapljanje) (naloga 12);
- povedati, da sta nafta in zemeljski plin ključna vira ogljikovodikov (naloga 16. a);
- uporabiti osnovni laboratorijski pribor za eksperimentalno delo (naloga 17. a).

Primer: **naloga 17. a**

Učenci na shemi aparature niso prepoznali merilnega valja in so ga najpogosteje zamenjali z epruveto. Namen merilnega valja v aparaturi je, da se pri poskusu ugotavlja prostornina nastalega vodika (kvantitativna raven). Če bi bil namen poskusa le ugotoviti, da se razvija plin (kvalitativna raven), bi namesto merilnega valja lahko uporabili epruveto. Pri pouku kemije se premalo poudarja pomen laboratorijskega pribora pri izvedbi poskusa.

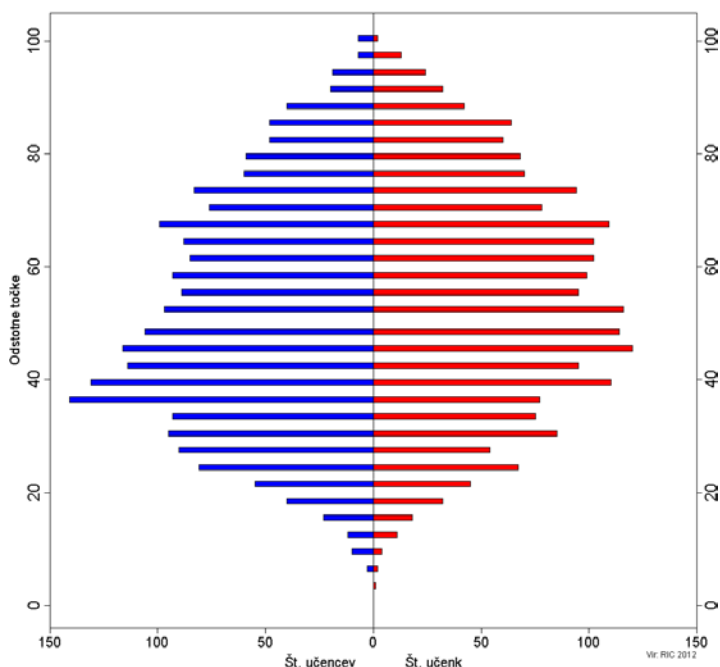
Primer: **naloga 12**

Iz reševanja naloge je razvidno, da imajo učenci težave z razumevanjem in razlikovanjem kemijskih vezi. Enako je bilo ugotovljeno tudi pri prejšnjih NPZ-jih. Ta vsebina je povezana z razlikovanjem delcev v snoveh (atomi, ioni, molekule). Kakor že pri prvi nalogi (rumeno območje) je iz preizkusa znanja razvidno, da učenci ne razumejo pojma raztapljanje, pogosto ga zamenjujejo s pojmom taljenje.

Dosežki po spolu, regijah in šolah

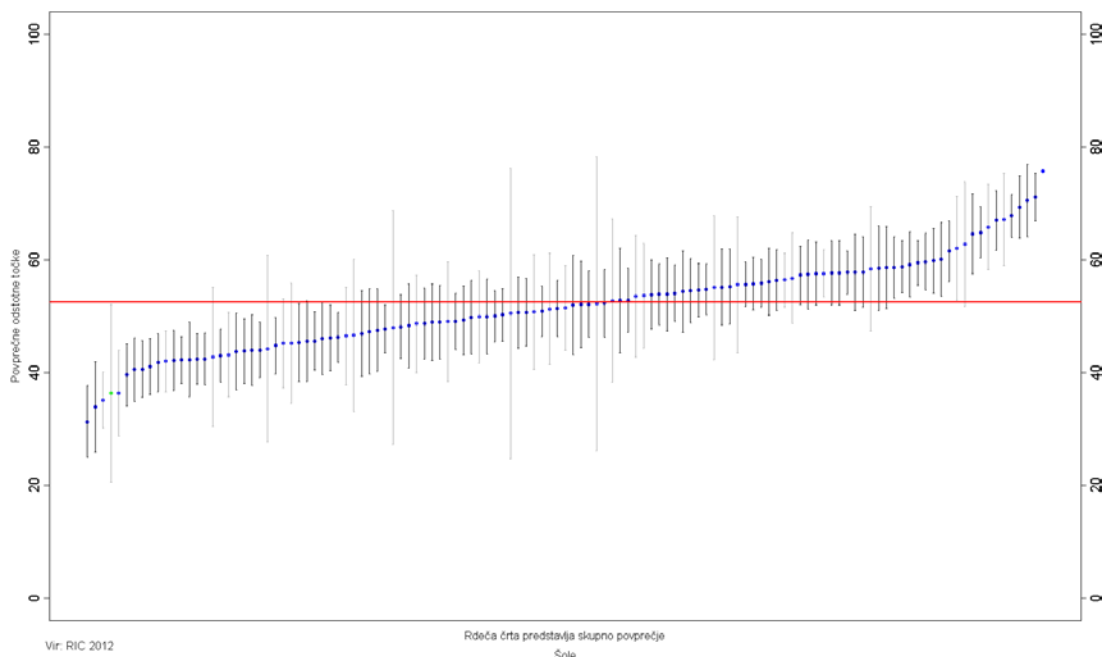
Porazdelitev dosežkov po spolu je v letu 2011/2012 skoraj simetrična. Pri učenkah je še vedno nekoliko pomaknjena proti višjim dosežkom (slika 4.2.7.1.2), zanimivo pa je, da je v letu 2011/2012 vse možne točke (33 točk ali 100 % točk) doseglo 7 učencev in le 2 učenci (v letu 2009/2010 so vse možne točke dosegli le učenci (5 učencev), v letu 2006/2007 pa so vse možne točke dosegli tako učenci kot učenke (13 učencev in 20 učenk).

Slika 4.2.7.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri kemiji, 3. obdobje

Povprečni dosežki po šolah se gibljejo v območju od 31 do 75 odstotnih točk in bolj ali manj enakomerno naraščajo (slika 4.2.7.1.3). Pod državnim povprečjem (52,45 odstotka) je 56 šol, nad državnim povprečjem pa 67 šol. Komisija opaža, da se število šol, ki ne dosegajo državnega povprečja, povečuje (27 šol v šolskem letu 2006/2007; 47 šol v šolskem letu 2009/2010; 56 šol v šolskem letu 2011/2012). Potrebno je ugotoviti, ali so to iste šole in ali so tudi dosežki pri drugih predmetih preverjanja na teh šolah slabši in kako s spremembo pogojev dela na teh šolah dosežke izboljšati.

Slika 4.2.7.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri kemiji, 3. obdobje

Državnemu povprečju so se najbolj približali v regiji Jugovzhodna Slovenija. Opazno višje povprečje od državnega so dosegli v petih regijah: Gorenjski (53,8 %), Goriški (56,7 %), Notranjsko-kraški (57,9 %), Osrednjeslovenski (55,9 %) in Jugovzhodni Sloveniji (58,17 %) in v Pomurski regiji (54,1 %) (preglednica 4.2.7.1.2). Nižje od državnega povprečja je mogoče zaslediti v štirih regijah: Koroški (48,8 %), Obalno-kraški (48,9 %), Podravski (46,5 %) in Savinjski regiji (49 %). Od teh regij so dosegli učenci najnižje povprečje v Podravski regiji (46,5 %), kjer je zaznati večje odstopanje od državnega povprečja.

Glede na šolsko leto 2009/2010 je zaznati znižanje povprečja v Koroški, Podravski in Savinjski regiji, ki imajo v šolskem letu 2011/2012 tudi nižje povprečje od državnega. Spodbudno pa je zvišanje povprečja v Notranjsko-kraški regiji; učenci te regije so se v šolskem letu 2009/2010 približali državnemu povprečju, v šolskem letu 2011/2012 pa so dosegli najvišje povprečje med dvanajstimi regijami.

Preglednica 4.2.7.1.2: Porazdelitev dosežkov pri kemiji po regijah, 3 obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev	Število šol
Gorenjska regija	53,8	19,8	450,0	8,0
Goriška regija	56,7	19,2	234,0	7,0
Jugovzhodna Slovenija	52,9	20,4	321,0	9,0
Koroška regija	48,8	19,1	154,0	5,0
Notranjsko-kraška regija	57,9	16,7	109,0	4,0
Obalno-kraška regija	48,9	19,2	205,0	9,0
Osrednjeslovenska regija	55,9	20,5	1121,0	28,0
Podravska regija	46,5	18,4	626,0	21,0
Pomurska regija	54,1	20,5	176,0	9,0
Savinjska regija	49,0	20,1	590,0	15,0
Spodnjeposavska regija	54,2	19,0	138,0	6,0
Zasavska regija	56,3	21,9	84,0	2,0

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Za vsako nalogo je podano vsebinsko področje, cilj, ki ga naloga preverja, taksonomska stopnja, razred, v katerem se obravnava cilj, indeks težavnosti, indeks diskriminativnosti ter državno povprečje.

Preglednica 4.2.7.1.3: Specifikacijska tabela, kemija, 3. obdobje

Naloge	Točke	Področja	Cilji – učenec	Takson. stopnja	Razredi	Območja	
1	1	snovi: čiste snovi in zmesi, lastnosti in spremembe snovi, zrak, voda	Pozna merila za fizikalne in kemijske spremembe.	II	7	rumeno	
2	1	kisikove organske spojine	Med naštetimi spojinami prepozna kisikovo organsko spojino.	II	9	modro	
3	1	elementi v periodnem sistemu	Pozna bistvene vire elementov in spojin v naravi in pomen soli v bioloških sistemih.	II	8	nad modrim	
4	1	ogljikovodiki	Zna iz zapisanih racionalnih formul ogljikovodikov prepoznati spojino, ki je drugačna od preostalih.	II	8	zeleno	
5	1	kemijske reakcije	Zna na submikroskopski ravni prepoznati produkt kemijske reakcije in pozna pravila za urejanje kemijskih enačb pri reakcijah med elementi, pri katerih nastanejo binarne spojine.	III	8	zeleno	
6	1	povezovanje delcev	Pozna zgradbo atoma in nastanek ionov iz atomov. Zna povezati zgradbo atoma z razporeditvijo elektronov v atomu elementa in sklepati na nastanek iona iz atoma elementa.	III	8	rdeče	
7	1	atom in periodni sistem	Pozna soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov.	II	8	zeleno	
8	1	povezovanje delcev	Pozna lastnosti ionskega kristala oziroma spojin z ionsko vezjo.	II	8	modro	
9	1	ogljikovodiki	Pozna lastnosti ogljikovodikov (topnost, gostota) in zna iz lastnosti snovi sklepati na možno zgradbo snovi.	II	8	rdeče	
10	1	ogljikovodiki	Pozna posledice uporabe ogljikovodikov in naftnih derivatov na okolje (pojav tople grede).	I	8	zeleno	
11	1	povezovanje delcev	Pozna nastanek kovalentne vezi in zna razložiti zgradbo preprostih molekul.	III	8	modro	
12	1	povezovanje delcev	Pozna lastnosti ionskega kristala (elektroprevodnost, tališče) in pozna merila za fizikalne spremembe (taljenje, raztapljanje).	II	8	nad modrim	
13. a	13.1	1	zgradba snovi	Zna na submikroskopski ravni prepoznati gradnike snovi.	II	8	rumeno
13. b	13.2	1	zgradba snovi	Zna iz submikroskopskega prikaza delcev snovi zapisati formulo molekule spojine.	III	8	rumeno
14. a	14.1	1	atom in periodni sistem	Pozna soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov in pozna značilne lastnosti alkalijskih kovin.	III	8	modro
14. b	14.2	1	elementi v periodnem sistemu	Pozna nastanek ionske vezi, elemente s kovinskimi in nekovinskimi lastnostmi in značilne lastnosti halogenov.	III	8	modro
15. a	15.1	1	kislina, baze in soli	Ve, da pri reakcijah med kislina in bazami nastanejo soli in voda, zna poimenovati osnovne soli in jih prepoznati kot ionske spojine.	II	9	rdeče
15. b	15.2	1	kislina, baze in soli	Ve, da pri reakcijah med kislina in bazami nastanejo soli in voda, in ve tudi, da je voda zgrajena iz polarnih molekul.	III	9	rdeče
15. c	15.3	1	kislina, baze in soli	Pozna reakcijo nekovinskega oksida z vodo in reakcije med kislina in bazami.	I	9	modro

Naloga	Točke	Področja	Cilji – učenec	Taks. stop.	Razredi	Območja	
16. a	16.1	1	ogljikovodiki	Ve, da sta nafta in zemeljski plin ključna vira ogljikovodikov.	I	9	nad modrim
16. b	16.2	1	kislina, baze in soli	Zna opredeliti kisline in baze glede na oddajanje in sprejemanje protonov, zna uporabiti pH lestvico kot merilo za oceno kislosti kislin in baz v vodnih raztopinah in pozna karboksilne kisline, s katerimi se sreča v vsakdanjem življenju.	III	9	rdeče
16. c	16.3	1	kisikove organske spojine	Zna iz modela prepoznati alkohole in jih poimenovati.	II	9	rdeče
17. a	17.1	1	snovi: čiste snovi in zmesi, lastnosti in spremembe snovi, zrak, voda	Pozna osnovni laboratorijski pribor za eksperimentalno delo.	I	7	nad modrim
17. b	17.2	1	kemijske reakcije	Pozna zapis kemijskih reakcij s kemijskimi enačbami in pravila za urejanje kemijskih enačb.	III	8	rumeno
17. c	17.3	1	kemijske reakcije	Ve, da se pri kemijskih reakcijah energija sprošča ali porablja.	I	8	modro
18. a	18.1	1	elementi v periodnem sistemu	Zna iz razpredelnic analizirati podatke in postavljati zaključke. Zna iz lastnosti snovi (tališče, vrelišča) sklepati na agregatno stanje snovi. Loči med elementi kovin in nekovin.	I	8	rdeče
18. b	18.2	1	elementi v periodnem sistemu	Zna iz razpredelnic analizirati podatke in postavljati zaključke. Pozna lastnosti alkalijskih kovin.	II	8	rdeče
18. c	18.3	1	elementi v periodnem sistemu	Zna iz razpredelnic analizirati podatke in postavljati zaključke. Loči elemente kovin od nekovin.	II	8	rdeče
19. a	19.1	1	kislina, baze in soli	Pozna formule nekaterih kislin in zna poimenovati elemente v molekuli žveplove kisline.	II	9	rumeno
19. b	19.2	1	kislina, baze in soli	Zna napisati formule nekaterih kislin (žveplove kisline).	II	9	rdeče
19. c	19.3	1	kislina, baze in soli	Med formulami kislin in baz prepozna kisline.	II	9	rdeče
20. a	20.1	1	povezovanje delcev	Ve, da so nasičeni ogljikovodiki pri sobnih pogojih nereaktivni in da jih lahko samo pod posebnimi pogoji pretvorimo v reaktivnejše halogenoogljikovodike.	III	8	rdeče
20. b	20.2	1	povezovanje delcev	Zna razlikovati med nasičenimi in nenasičenimi ogljikovodiki in razlikuje med reakcijo substitucije in adicije.	II	8	modro

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (po Bloomu): I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Analiza merskih značilnosti preizkusa kaže, da je bila povprečna vrednost indeksa težavnosti testa (IT) 0,52, razpon IT-ja pa od 0,13 do 0,95. Pri nalogah 3, 12, 14.1, 16.1, 17.1 je bil IT enak ali nižji od 0,30, kar pomeni, da so bile te naloge za učence zahtevnejše; pri nalogah 4, 5, 7, 10, 13.1 pa je bil IT višji od 0,70, kar pomeni, da so bile te naloge za učence manj zahtevne.

Naloge, ki jih je večina učencev uspešno rešila (IT-ji več kot 0,70), so predvsem naloge druge taksonomske stopnje, ki zahtevajo poznavanje in uporabo kemijskih pojmov: ogljikovodiki, kemijske reakcije, atom in periodni sistem, zgradba snovi. Naloge, ki so bile za učence zahtevnejše (IT enak ali nižji od 0,30), so naloge različnih taksonomskih stopenj in zahtevajo poznavanje in uporabo kemijskih pojmov: elementi v periodnem sistemu, povezovanje delcev in lastnosti snovi, lastnosti in spremembe snovi (fizikalne in kemijske spremembe), poznavanje osnovnega laboratorijskega pribora za eksperimentalno delo.

Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako posamezna naloga ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci pri celotnem preizkusu znanja, je pri večini nalog zadovoljiv. Prenizek je le pri štirih nalogah izbirnega tipa (naloga 2 /ID 0,17/, IT 0,36; naloga 3 /ID 0,13/, IT 0,15; naloga 4 /ID 0,16/, IT 0,95; naloga 12 /ID 0,16/, IT 0,30). Nizek ID je mogoče pri teh nalogah razložiti tudi z nižjim oziroma višjim IT-jem.

Učenci so bili nekoliko uspešnejši pri reševanju nalog izbirnega tipa, v uspešnosti reševanja nalog kratkih odgovorov in strukturiranih nalog pa ni bistvenih razlik glede na šolsko leto 2009/2010.

Pri reševanju nalog izbirnega tipa so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog, v katerih morajo izkazati ta znanja: (1) zna iz zapisanih racionalnih formul ogljikovodikov prepoznati spojino, ki je drugačna od preostalih; (2) zna na submikroskopski ravni prepoznati produkt kemijske reakcije in pozna pravila za urejanje kemijskih enačb pri reakcijah med elementi, pri katerih nastanejo binarne spojine; (3) pozna soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov; (4) pozna posledice uporabe ogljikovodikov in naftnih derivatov na okolje (pojav tople grede). Te naloge nekoliko manj ločujejo med bolj in manj uspešnimi učenci pri preizkusu. Nižji ID (v mejah od 0,16 do 0,36) je pri teh nalogah mogoče razložiti tudi z višjim IT-jem. Izstopa predvsem naloga 4, ki preverja, ali znajo učenci iz zapisanih racionalnih formul ogljikovodikov prepoznati spojino, ki je drugačna od preostalih; ta naloga ima nizek ID (0,16) in najvišji IT (0,95) v preizkusu. Vse navedene naloge spadajo v zeleno območje opisa dosežkov.

Pri reševanju nalog dopolnjevanja in kratkih odgovorov so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog, v katerih morajo izkazati ta znanja: (1) zna na submikroskopski ravni prepoznati gradnike snovi; (2) zna iz submikroskopskega prikaza delcev snovi zapisati formulo molekule spojine; (3) pozna zapis kemijskih reakcij s kemijskimi enačbami in pravila za urejanje kemijskih enačb. Te naloge imajo višji ID (v mejah od 0,35 do 0,45) in bolje ločujejo med bolj in manj uspešnimi učenci pri preizkusu. Te naloge spadajo v rumeno območje opisa dosežkov.

Učenci so bili uspešni tudi pri: (1) poznavanju meril za fizikalne in kemijske spremembe; (2) poznavanju lastnosti ogljikovodikov (topnost, gostota) in sklepanju iz lastnosti snovi na možno zgradbo snovi; (3) poznavanju formul nekaterih kislin in znanju poimenovanja elementov v molekuli žveplove kisline. Naloge dobro ločujejo med bolj in manj uspešnimi učenci pri preizkusu, ID (0,36, 0,40 in 0,50). Dve nalogi spadata v rumeno, ena naloga pa v rdeče območje opisa dosežkov.

Najslabše so učenci reševali naloge, pri katerih so morali izkazati: (1) znanje o poznavanju bistvenih virov elementov in spojin v naravi in pomenu soli v bioloških sistemih; (2) znanje o poznavanju lastnosti ionskih spojin (elektroprevodnost, tališče) in poznavanju fizikalnih sprememb (taljenje, raztapljanje); (3) znanje o poznavanju soodvisnost med zgradbo atoma in periodnim sistemom elementov in poznavanju značilnih lastnosti alkalijskih kovin; (4) vedenju, da sta nafta in zemeljski plin ključna vira ogljikovodikov; (5) poznavanju pravilnega poimenovanja osnovnega laboratorijskega pribora za eksperimentalno delo. Vse te naloge spadajo v opis dosežkov v modro območje ali območje nad modrim. Izstopata nalogi 3 in 12. Naloga 3, ki preverja poznavanje bistvenih virov elementov in spojin v naravi ter pomen soli v bioloških sistemih, je imela izjemno nizek indeks težavnosti (za učence zahtevnejša naloga) in je najslabše ločevala med bolj in manj uspešnimi učenci pri preizkusu (IT 0,15; ID 0,13). Presenetil pa je tudi rezultat reševanja naloge 12, ki preverja znanje o poznavanju lastnosti ionskih spojin (elektroprevodnost, tališče) in poznavanju fizikalnih sprememb (taljenje, raztapljanje), ki je imela sicer nekoliko višji indeks težavnosti, a so jo slabše reševali tako manj kot tudi bolj uspešni učenci pri celotnem preizkusu znanja (IT 0,30; ID 0,16).

Analiza izbranih nalog

Izbrane naloge smo analizirali po dveh kriterijih: (1) z vidika bralne pismenosti in (2) z vidika uporabe periodnega sistema pri njihovem reševanju (cilj: uporaba podatkov v periodnem sistemu, poznavanje osnovnih lastnosti skupin kemijskih elementov glede na njihovo lego v periodnem sistemu).

V nadaljevanju so podane naloge in ugotovitve analize reševanja. Naloge so označene s številkami, kot si sledijo v preizkusu znanja.

1 Analiza z vidika bralne pismenosti

Primer: **naloga 3**

Opredelitev naloge

- Naloga preverja cilje/standarde znanja iz učnega načrta: Učenci poznajo bistvene vire elementov in spojin v naravi ter pomen soli v bioloških sistemih.
- Po težavnosti naloga spada v drugo taksonomsko stopnjo, glede na uspešnost reševanja pa v območje nad modrim, to je med zahtevnejše naloge.
- Pravilna rešitev je B, večina učencev je obkrožila odgovor D.

Ugotovitve

Ključne besede oz. besedne zveze:

- kemijski strokovni izrazi: *karbonati, nitrati, ogljikovi hidrati, pesticidi*,
- besedne zveze: *umetna gnojila, škodljive snovi, čezmerno gnojenje*.

Učenci so morali za pravilni odgovor naloge poznati in povezati pojma *umetna gnojila* (nadpomenska besedna zveza) in *nitrati*. V navodilu so morali razumeti pomen besednih zvez *v zelenjavi nakopičene škodljive snovi* (ne v zemlji) in *čezmerno gnojena zemlja* (ne zelenjava).

Pomembno je, da so učenci razumeli pridevniško besedo »*čezmerno*« (preveč) v že sicer skladijsko zahtevni povedi. Tako oblikovano vprašanje zahteva višjo bralno zmožnost in je zahtevno zlasti za jezikovno šibkejšo učence.

Ugotoviti/razumeti so morali tudi, da je pravilna rešitev naloge povezana s prekomernim gnojenjem zaradi uporabe umetnih gnojil in ne s škropljenjem škodljivcev (kaj je vzrok in kaj posledica).

Primer: **naloga 17**

Opredelitev naloge

Naloga preverja te cilje:

- učenci poznajo osnovni laboratorijski pribor za eksperimentalno delo (vedo, kako zgleda, čemu je namenjen in ga znajo poimenovati);
- učenci poznajo zapis kemijskih reakcij s kemijskimi enačbami ter poznajo pravila za urejanje kemijskih enačb;
- učenci vedo, da se pri kemijskih reakcijah energija sprošča ali porablja.

Naloga ima tri vprašanja, ki so smiselno vezana na v nalogi podano skico aparature:

1. vprašanje po zahtevnosti spada v prvo taksonomsko stopnjo. Preverja poznavanje poimenovanja dela aparature – kemijski strokovni izraz merilni valj. Glede na uspešnost reševanja spada ta naloga v območje nad modrim.
2. vprašanje je taksonomsko zahtevnejše, spada v tretjo taksonomsko stopnjo. Pravilen je odgovor C. Učenci so bili pri reševanju uspešnejši, ta del naloge spada v rumeno območje (uspešno so ga rešili učenci s skupnim dosežkom pri preizkusu okoli povprečja).
3. vprašanje je PK opredelila s prvo zahtevnostno stopnjo, saj je že v vprašanju zapisano, da temperatura narašča. Tovrstne energijske spremembe pojasnimo s tem, da se energija pri tej reakciji sprošča oz. da je reakcija eksotermna.

Ugotovitve

Osnova pouka kemije je eksperimentalno delo. Vprašanja v nalogi so povezana s prepoznavanjem enega od kemijskih pripomočkov v aparaturi za pridobivanje plinov.

Učenci so v veliki meri merilni valj zamenjali z epruveto, kar kaže na to, da niso bili pozorni na ključne razlike med tema dvema laboratorijskima priboroma. Mogoč sklep je tudi ta, da so pripomoček prepoznali, niso pa poznali strokovnega poimenovanja zanj. Spomnili pa so se poimenovanja epruveta, ki je pogosto uporabljen kemijski pribor. Pri pouku bi bilo potrebno dati večji pomen natančnemu poimenovanju laboratorijskega pribora.

Učenci so prepoznali pravilen zapis kemijske enačbe. Sklepamo lahko, da poznajo pravila za urejanje kemijskih enačb.

Kar četrtnina učencev naloge ni reševala, tretjina pa je napisala napačen odgovor. Pogosto je odgovor nepopoln.

Učenci so napisali le »se sprošča«.

Primer: **naloga 12**

Opredelitev naloge

Naloga preverja te cilje:

- učenci poznajo lastnosti ionskega kristala (elektroprevodnost, tališče);
- poznajo fizikalne spremembe (taljenje, raztapljanje).

Naloga je izbirnega tipa. V njej je podan model ionskega kristala natrijevega klorida.

Po težavnosti naloga spada v drugo taksonomsko stopnjo, po rezultatih reševanja pa med najzahtevnejše naloge v preizkusu, nad modro območje.

Pravilen odgovor je A. Ravno toliko kot je bilo pravih odgovorov, je bilo tudi napačnih – odgovor C.

Ugotovitve

Učenci so kot pravilni odgovor pogosto obkrožili trditev, da se ionski kristal pri segrevanju raztopi. Sklepamo, da imajo učenci težave z razumevanjem in razlikovanjem med pojmom *raztapljanje* in *taljenje* ter *talina* in *raztopina*.

Za učence je razumevanje pojmov pri obravnavi kemijske vezi zahtevno. Obravnava te vsebine je povezana z razumevanjem in razlikovanjem delcev v snoveh (atomi, ioni, molekule).

Naloga sprašuje po temeljnih znanjih, pojmi, ki naj bi jih učenci usvojili pri pouku kemije in so pomembni za razumevanje naravnih pojavov, zato je pomembno, da se jih učenci ne naučijo na pamet, ampak z razumevanjem.

Ker se pojma raztapljanje in taljenje tudi v vsakdanji rabi pogosto napačno uporabljata, je proces njihovega razumevanja še dodatno otežen. Učitelj se mora zavedati pomembnosti pravilne uporabe izrazov in mora iskati načine za odpravo napačnih predstav. Biti mora pozoren na natančnost v izražanju pomenskih razmerij – npr. na časovno zaporedje, izražanje poteka oz. trajanja z glagoli (*izpareva: izpari; segrejemo: segrevamo*), kot tudi na pravilno rabo predložnih zvez (npr. *segrejemo za ...*, *segrejemo na ...*).

Sklepne ugotovitve

Osnovno vprašanje, ki se kaže po analizi nalog in dosežkov NPZ-ja pri kemiji z vidika bralne pismenosti, je, kako pri pouku pri učencih doseči razumevanje in pravilno rabo strokovnega kemijskega jezika ter kako odpravljati napačne predstave in razumevanje pojmov. Izkazalo se je, da na uspešnost reševanja nalog ne vpliva v tolikšni meri njihova taksonomska zahtevnost kot razumevanje strokovnih pojmov. To se kaže tako pri odgovorih zaprtega kot tudi odprtega tipa.

Zato je pomembno, da je izražanje učitelja natančno in strokovno pravilno (npr. pisno vprašanje naj se ne začne s *povej*, temveč z *napiši*).

Pri vrednotenju pravilnosti odgovora mora učitelj upoštevati odgovor na zahtevano vprašanje in ne približke ali celo drugačne zapise, npr.: če naloga zahteva zapis formule, je pravilen odgovor samo pravilno zapisana formula in ne poimenovanje.

Posebno pozornost je potrebno posvetiti pravilnemu izražanju pri povezovanju makroskopskega, submikroskopskega in simbolnega nivoja obravnave. Pri uporabi besednih zvez pride pogosto do nesmislov, npr.: žveplo je pri sobni temperaturi rumena trdna snov (makroskopski nivo), pogosto pa slišimo, da je uporabljen model molekule žvepla (submikroskopski nivo) žveplo; zapis S_8 (simbolni nivo) ni žveplo (makroskopski nivo), ampak formula njegove molekule.

Če morajo učenci poimenovati npr. dele aparature, je pomembno, da jih prepoznajo in poimenujejo s strokovnimi izrazi, zato morajo le-te utrjevati.

Sheme, grafi in drugo slikovno gradivo mora biti jasno predstavljeno, da ni dvomov in mogočih zamenjav.

Jezikovno šibki učenci imajo težave s skladenjsko zahtevnejšimi nalogami in navodili, zato so zanje ustreznejše krajše povedi in splošno uporabni izrazi (če ne gre za strokovne pojme).

Učence je treba na pojasnjevanje in utemeljevanje ter zahtevnejše miselne procese navajati skozi celoten učni proces in ob tem uporabljati različne oblike; šele tako lahko pričakujemo, da jim tovrstne naloge ne bodo delale težav, predvsem pa bo njihovo kemijsko znanje trajnejše in bolj življenjsko.

2 Analiza z vidika uporabe periodnega sistema

Uporaba periodnega sistema kot vira informacij je pri reševanju vrste nalog iz kemije ključnega pomena. To vključuje cilj: uporaba podatkov v periodnem sistemu, poznavanje osnovnih lastnosti skupin kemijskih elementov glede na njihovo lego v periodnem sistemu.

Za analizo so zbrane naloge, katerih reševanje se navezuje na uporabo podatkov v periodnem sistemu. Naloge pokrivajo vsebinske sklope: (1) sklepanje na lastnosti elementa iz njegove lege v periodnem sistemu; (2) poznavanje ionskih spojin; (3) poznavanje kovalentnih spojin.

Sklepanje na lastnosti elementa iz njegove lege v periodnem sistemu

Primer: **naloga 7**

IT 0,80

Nepravilni odgovori: A 11 %, B 5 %, D 4 %

Pojmi: periodni sistem, periode, skupine, zgradba atoma

Pri reševanju te naloge morajo učenci razumeti pomen period in skupin v periodnem sistemu. V periodnem sistemu morajo poiskati elementa fosfor in klor in iz lege v periodnem sistemu ugotoviti pravilnost v nalogi podanih trditev. Atomi elementov iste skupine periodnega sistema imajo enako število elektronov v zunanjih lupinah, atomi elementov v isti periodi pa imajo enako število lupin. Najpogostejša napaka (A 11 %) kaže, da učenci iz periodnega sistema ne razberejo razlike med položajem elementa v skupini in periodi.

Primer: **naloga 18**

IT 0,58 (18. a)

IT 0,55 (18. b)

IT 0,52 (18. c)

Pojmi: periodni sistem, lastnosti kovin, lastnosti nekovin

Učenci iz lege posameznega elementa v periodnem sistemu lahko sklepajo, katera dva elementa v nalogi sta kovini in katera dva nekovini. Ko to ugotovijo, lahko iz podatkov v preglednici odgovorijo na vprašanja a- in b-naloge. Natrij je alkalijska kovina, ki burno reagira z vodo. Brom je halogen element. Za dokazovanje dvojne vezi v alkanih tudi v osnovni šoli uporabljamo bromovico, ki je raztopina broma v vodi. Že iz tega podatka lahko učenci sklepajo, da brom ne reagira burno z vodo.

Primer: **naloga 14**

IT 0,41

Pojmi: periodni sistem, kovine, nekovine, razporeditev elektronov po lupinah

Iz razporeditve elektronov po lupinah učenci sklepajo, da razporeditev ustreza atomu alkalijske kovine. Učenci lahko ugotovijo vrstno število elementa in simbol/ime elementa. Iz formule XY sledi, da elementa tvorita binarno spojino in da je element Y nekovina. Iz razmerja števila atomov X in Y v formuli spojine sledi, da je element Y halogen. Halogeni elementi so izredno reaktivni in so v naravi le v spojinah. Reševanje naloge zahteva uporabo periodnega sistema.

Poznavanje ionskih spojin

Primer: **naloga 8**

IT 0,54

Nepravilni odgovori: A 11 %, C 24 %, D 10 %

Pojmi: periodni sistem, ionska vez, lastnosti ionskih spojin

Učenci, ki so obkrožili odgovor C, ne razumejo, kdaj so snovi elektroprevodne. Ionske snovi so zgrajene iz ionov, elektroprevodne pa so le takrat, ko so ioni prosto gibljivi. To velja za taline in vodne raztopine ionskih snovi. V kristalih ionskih spojin so razporejeni ioni, ki se ne morejo prosto gibati in zato ne prevajajo elektrike.

Pri obravnavi periodnega sistema v osnovni šoli učenci spoznajo, da nastanejo ionske spojine pri povezovanju kovin in nekovin. Iz formule vode in amonijaka je razvidno, da sta v teh dveh spojinah vezani dve nekovini. Učenci lahko sklepajo, da to nista ionski spojini. Priporočljivo je, da učitelji ponazorijo ionsko vez na primerih različnih spojin in te spojine učencem tudi pokažejo. Te spojine so pri sobni temperaturi trdne. Tako bi lahko zmanjšali število napačnih odgovorov, ki jih je bilo 11 %.

Primer: **naloga 12**

IT 0,30

Nepravilni odgovori: B 20 %, C 38 %, D 18 %

Iz periodnega sistema učenci ugotovijo, da je natrij kovina in klor nekovina. Pri spajanju atomov kovin in atomov nekovin nastanejo ionske spojine. V ionskih spojinah so osnovni delci ioni. V talinah so ioni gibljivi, zato prevajajo elektriko. Učenci pogosto zamenjujejo pojma raztapljanje in taljenje (38 % nepravilnih odgovorov). Trdne snovi se pri segrevanju raztalijo, v vodi pa se raztopijo.

Poznavanje kovalentnih spojin

Primer: **naloga 11**

IT 0,39

Nepravilni odgovori: A 34 %, C 6 %, D 19 %

Pojmi: periodni sistem, kovalentna vez, molekula vodikovega klorida, polarnost

Kot primer kovalentne spojine je v nalogi podana molekula vodikovega klorida. Iz lege vodika in klora v periodnem sistemu lahko učenci sklepajo, da sta elementa nekovini in pri njunem spajanju ne nastane ionska spojina (34 % nepravilnih odgovorov). Atoma v molekuli različno privlačita skupen elektronski par. Atom klora bolj privlači skupen elektronski par kakor atom vodika. Molekula vodikovega klorida je polarna. Skupno število elektronov v molekuli dobimo, ko seštejemo elektrone v atomu klora in elektron v atomu vodika (sedemnajst elektronov in en elektron; 6 % nepravilnih odgovorov). Če učenci vedo, kako nastane molekula vodikovega klorida, poznajo tudi njegovo formulo (19 % nepravilnih odgovorov).

Poznavanje ionskih in kovalentnih spojin

Primer: **naloga 15**

IT 0,56 (15. a)

IT 0,51 (15. b)

IT 0,35 (15. c)

Pojmi: periodni sistem, ionski kristali, molekule, polarnost, dokaz ogljikovega dioksida

Učenci morajo poznati produkte kemijske reakcije med kalcijevim karbonatom in klorovodikovo kislino. Na podlagi analize podatkov v besedilu naloge morajo učenci izbrati ustrezne spojine, ki sodelujejo pri kemijski reakciji.

Med navedenimi nastalimi snovmi je le kalcijev klorid spojina kovine (kalcij) in nekovine (klor), ki tvori ionske kristale (56 % pravih odgovorov).

Ogljikov dioksid in voda sta zgrajena iz molekul. V teh dveh molekulah so vezani atomi nekovin. Vezi med atomi so v obeh molekulah kovalentne polarne, njihova razporeditev v prostoru pa je različna. V molekuli ogljikovega dioksida kisikova atoma bolj privlačita vezne elektronske pare kakor atom ogljika. Molekula ima linearno obliko in učinek dipolov se izenači. Molekula vode bi bila nepolarna, če bi imela linearno obliko. V molekuli vode kisikov atom bolj privlači vezne elektronske pare kakor atoma vodika. Molekula vode ima dipol, kot med polarnima vezema pa je $104,5^\circ$. Molekula vode ni linearna in je polarna. Razlaga je zahtevna in je primerna za raven srednje šole, gimnazije. V osnovni šoli spoznajo strukturni formuli ogljikovega dioksida in vode le na opisni ravni (51 % pravih odgovorov).

Poskus, s katerim dokažemo ogljikov dioksid kot produkt gorenja in snov v izdihanem zraku, je pogosto vključen pri podajanju naravoslovnih vsebin (35 % pravih odgovorov).

Sklepne ugotovitve

Učenci poznajo pomen vrstnega števila in porazdelitve elektronov po lupinah (7. naloga, 80 % pravih odgovorov). Več težav imajo pri informacijah, ki sledijo iz položaja elementa v skupini in periodi periodnega sistema (7. naloga, 11 % nepravilnih odgovorov; število zunanjih elektronov v atomih elementov). Učenci vidijo v periodnem sistemu predvsem posamezne elemente, ne pa periodnega sistema kot celoto, s skupinami elementov s podobnimi lastnostmi. Iz lege podanih elementov v periodnem sistemu lahko sklepamo, ali ima dani element kovinske ali nekovinske lastnosti. To ugotovitev bi morali učenci povezati s podatki v 18. nalogi, ki je zahtevala analizo podatkov v besedilu in njihovo povezovanje z informacijami v periodnem sistemu. Nalogo je pravilno rešilo 55 % učencev. Podobno velja za 14. nalogo, katero je pravilno rešilo 42 % učencev.

Lastnosti spojin z ionsko vezjo pozna 54 % učencev (8. naloga). Večina napak izhaja iz nerazumevanja, v kakšnem agregatnem stanju ionske spojine prevajajo električni tok (20 % nepravilnih odgovorov). Učenci so morali v tej

nalogi ovrednotiti trditev, da sta voda in amonijak ionski spojini (10 % nepravilnih odgovorov). Iz periodnega sistema bi morali učenci razbrati, da so vezani elementi v teh dveh spojinah nekovine in da med njimi ni verjetna ionska vez. Slabše so učenci reševali 12. nalogo. Poleg tega, da učenci ne razlikujejo med procesoma raztapljanja in taljenja (38 % nepravilnih odgovorov), ne ločijo med molekulami in ioni (18 % nepravilnih odgovorov). Enako velja za 11. nalogo (39 % pravilnih odgovorov), ki obravnava kovalentno spojino.

Pri pouku kemije premalo poudarjamo pomen periodnega sistema kot vira informacij. Periodni sistem elementov je pogosto za učence pa tudi za dijake le tabela simbolov elementov in njihovih imen ter relativnih atomskih mas. Učenci ga uporabljajo predvsem za nesistematično povezovanje imena elementa z njegovim simbolom, ugotavljanje relativne atomske mase in vrstnega števila elementov. V osnovni šoli je zanemarjen celostni pristop pri obravnavi elementov s podobnimi lastnostmi, to je predvsem razdelitev elementov na elemente s kovinskimi in elemente z nekovinskimi lastnostmi ter obravnava elementov po skupinah.

Rezultati reševanja kažejo, da pri pouku posvetimo premalo časa utrjevanju ključnih pojmov. Po oceni glede na rezultate reševanja lahko sklepamo, da nekaj več kakor polovica testirancev razume v naloge vključene pojme. To se ujema tudi s povprečnim številom odstotnih točk, ki je pri celotnem preizkusu 52,40. Učitelji bi morali še večji pomen pripisovati pomenu preverjanja znanja in na podlagi rezultatov usmerjati pouk. S tem bi pripomogli, da bi tudi učenci, ki imajo težave pri razumevanju kemijskih pojmov, dosegali boljše rezultate. Pri tem je pomembno tudi povezovanje pojmov, kar prispeva k celostnemu razumevanju obravnavanih vsebin kemije.

1. Katera od naštetih sprememb je kemijska sprememba?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Raztapljanje sladkorja.
- B Rezanje solate.
- C Zvijanje žice.
- D Kurjenje premoga.

	1
--	---

2. Katera od naštetih snovi sodi med kisikove organske spojine?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Ogljikov dioksid.
- B Ogljikovi hidrati.
- C Ogljikov tetraklorid.
- D Ogljikova kislina.

	1
--	---

3. Pridelovalci zelenjave pogosto uporabljajo umetna gnojila. Katere škodljive snovi so nakopičene v zelenjavi, gojeni v zemlji, ki je bila čezmerno gnojena?

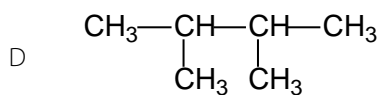
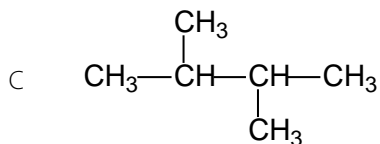
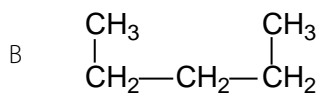
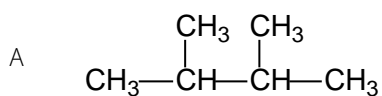
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Karbonati.
- B Nitrati.
- C Ogljikovi hidrati.
- D Pesticidi.

	1
--	---

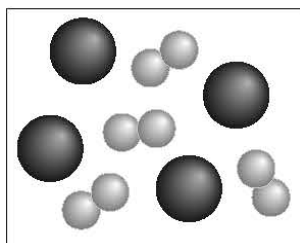
4. Oglej si formule zapisanih spojin in ugotovi, katera spojina je drugačna od preostalih treh.

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

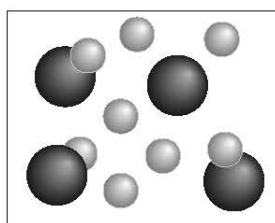
	1
--	---

5. Dobro si oglej shemo, ki prikazuje delce reaktantov.

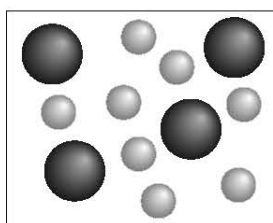

Katera shema prikazuje produkt kemijske reakcije, če vsi delci reaktantov zreagirajo?

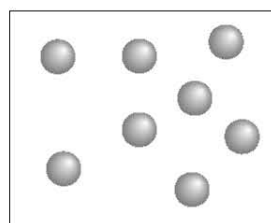
Obkroži črko pod pravilno shemo.

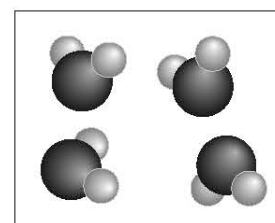
A

B

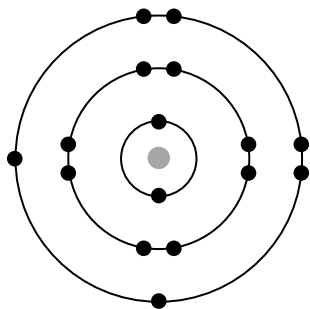
C

D

	1
--	---

6. Dana je razporeditev elektronov po lupinah v atomu žvepla. Atom žvepla je sprejel dva elektrona. Katera ugotovitev je pravilna?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Nastane ion, ki nima naboja.
B Nastane ion, ki ima na zunanji lupini 8 elektronov.
C V ionu, ki nastane, je 16 elektronov.
D Ion, ki nastane, ima v jedru 18 protonov.

	1
--	---

7. Elementa fosfor in klor ležita v tretji periodi periodnega sistema. Kaj lahko sklepaš iz tega podatka?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Atomi teh dveh elementov imajo tri zunanje elektrone.
B V jedru atomov teh dveh elementov so trije protoni.
C V atomih teh dveh elementov so elektroni razporejeni po treh lupinah.
D V jedru atomov teh dveh elementov so trije nevtroni.

	1
--	---

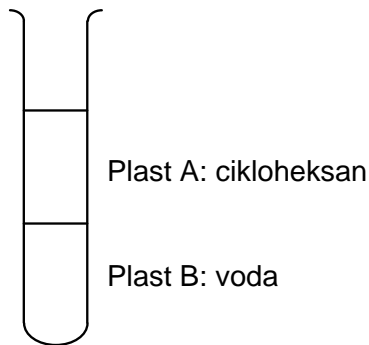
8. Katera trditev je pravilna za spojine z ionsko vezjo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Spojine so pri sobni temperaturi vedno tekočine.
B Ionske spojine imajo visoka tališča.
C Ionske spojine prevajajo električni tok v trdnem agregatnem stanju.
D Voda in amonijak sta ionski spojini.

	1
--	---

9. V epruveto nalijemo vodo in cikloheksan. Nastaneta dve plasti: A in B.

Zakaj se voda in cikloheksan ne mešata?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Obe snovi sta nepolarni.
- B Cikloheksan ima večjo gostoto od vode.
- C Cikloheksan je nepolarna snov, voda pa polarna snov.
- D Molekula cikloheksana in molekula vode imata podobno zgradbo.

	1
--	---

10. Katera sprememba je posledica globalnega segrevanja ozračja?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Mehanske poškodbe korenin.
- B Zastrupitve in epidemije.
- C Taljenje ledenikov.
- D Povečanje količine kisika v zraku.

	1
--	---

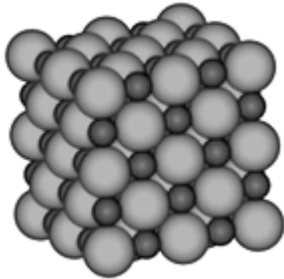
11. Katera trditev velja za molekulo vodikovega klorida?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V molekuli vodikovega klorida sta atoma povezana z ionsko vezjo.
- B Molekula vodikovega klorida je polarna.
- C V molekuli vodikovega klorida je skupaj 17 elektronov.
- D V molekuli vodikovega klorida sta vezana dva atoma vodika in dva atoma klora.

	1
--	---

12. Če natrijev klorid segrejemo na okoli 800 °C, nastane talina. Katera trditev velja za navedeno spremembo?

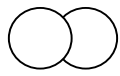

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

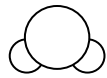
- A V talini so prosto gibljivi natrijevi in kloridni ioni.
- B Nastala talina ne prevaja električnega toka.
- C Natrijev klorid se pri segrevanju raztopi.
- D Pri taljenju nastajajo molekule natrijevega klorida.

	1
--	---

13. Spodaj si dobro oglej sheme in odgovori na vprašanja.

A

B

C

D

Legenda

a) Kaj prikazuje shema A?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Atom elementa.
- B Atom spojine.
- C Molekulo elementa.
- D Molekulo spojine.

b) Zapiši molekulsko formulo snovi, ki jo prikazuje shema D.

	2
--	---

14. Atomi elementa X imajo naslednjo razporeditev elektronov po lupinah: 2, 8, 8, 1.

a) Kaj velja za element X?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Element X je v prvi periodi periodnega sistema.

B Element X je zemeljskoalkalijska kovina.

C Element X tvori s kisikom nekovinski oksid.

D Element X burno reagira z vodo.

b) Element X tvori z elementom Y ionsko spojino s formulo XY. Kaj velja za element Y?

a Element Y je kovina.

b Element Y je žlahtni plin.

c Element Y je lahko halogeni element.

d Element Y je v naravi le v spojinah.

Obkroži črko pred kombinacijo pravih odgovorov.

A a, b

B a, c

C b, d

D c, d

	2
--	---

15. Če na pesek, ki vsebuje kalcijev karbonat, nalijemo klorovodikovo kislino, opazimo močno penjenje. Katere od navedenih snovi so produkti pri tej kemijski reakciji?

Izbiraš lahko med naslednjimi snovmi:
vodik, ogljikov dioksid, kalcij, kalcijev klorid, voda.

Zapiši ime produkta, ki:

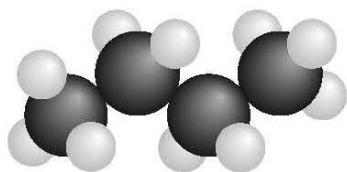
a) je pri sobnih pogojih ionski kristal: _____

b) je zgrajen iz polarnih molekul: _____

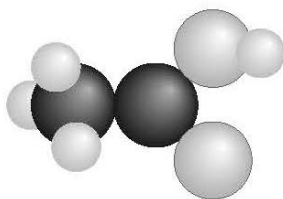
c) pomotni apnico: _____

	3
--	---

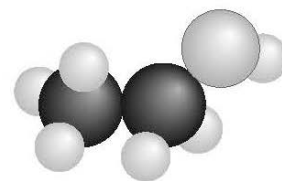
16. Oglej si slike modelov molekul spojin in odgovori na vprašanja.

A

B

C

a) Imenuj snov, iz katere dobimo spojino, katere molekulo ponazarja model A.

b) Katere trditve veljajo za spojino, katere molekulo ponazarja model B?

- a) pH vodne raztopine spojine je nižji od 7.
- b) V vodni raztopini spojine je več hidroksidnih kakor oksonijevih ionov.
- c) Spojina nastane pri kisanju vina.
- d) Spojina je prijetnega vonja in se uporablja za parfume.

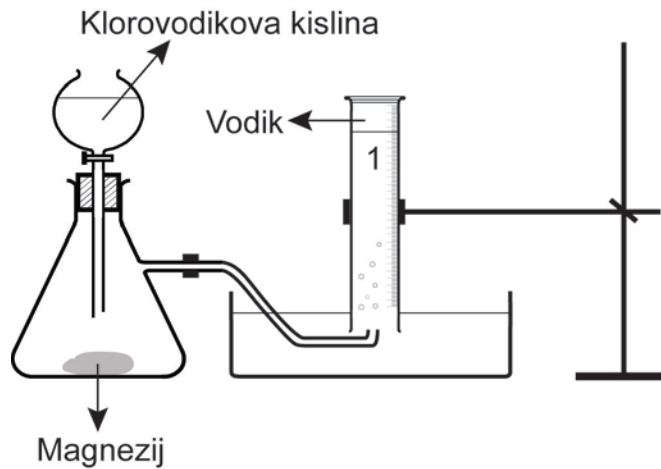
Obkroži črko pred kombinacijo pravih odgovorov.

- A a, b
- B b, c
- C a, c
- D c, d

c) Poimenuj spojino, katere molekulo ponazarja model C.

	3
--	---

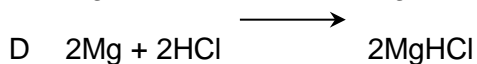
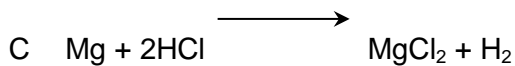
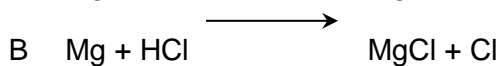
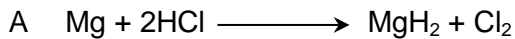
17. Skica prikazuje aparaturu, ki jo lahko uporabimo za laboratorijsko pridobivanje vodika iz magnezija in iz klorovodikove kisline. Oglej si skico in odgovori na zastavljena vprašanja.

- a) Poimenuj laboratorijski pripomoček, ki je na skici označen s številko 1.

- b) Katera enačba pravilno ponazarja kemijsko reakcijo med magnezijem in klorovodikovo kislino?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- c) Med reakcijo magnezija s klorovodikovo kislino narašča temperatura reakcijske zmesi v posodi.

Kaj lahko zapišemo o energijski spremembi pri tej kemijski reakciji?

	3
--	---

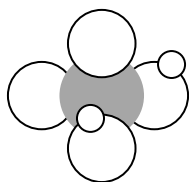
18. Preglednica prikazuje lastnosti nekaterih elementov.

Ime elementa	Temperatura tališča [°C]	Temperatura vrelišča [°C]
Brom	-7	59
Živo srebro	-39	357
Natrij	98	892
Žveplo	113	445

- a) Katera kovina je tekočina pri sobni temperaturi (20 °C)? _____
- b) Kateri element burno reagira z vodo? _____
- c) Katera nekovina ima najvišje vrelišče? _____

	3
--	---

19. Slika prikazuje model molekule žveplove kisline, ki jo uporabljamo za polnjenje avtomobilskih akumulatorjev. Žveplova kislina je močno higroskopna in jedka snov.

- a) Poimenuj elemente v molekuli žveplove kisline.

- b) Napiši formulo žveplove kisline: _____

- c) Katere od navedenih spojin lahko uvrstimo v isto skupino spojin, kakor je žveplova kislina?

- a HCOOH
- b NH₃
- c NaOH
- d HNO₃

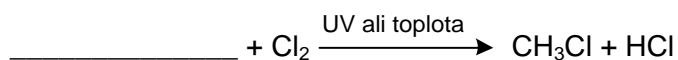
Obkroži črko pred kombinacijo pravih odgovorov.

- A a, c
- B b, c
- C a, d
- D b, d

	3
--	---

20. S kloriranjem alkanov dobimo snovi, ki se uporabljajo v industriji in v čistilnicah. Njihova uporaba je omejena, saj so te snovi zdravju škodljive in rakotvorne.

a) Dopolni enačbo za reakcijo, pri kateri s kloriranjem alkana pridobivamo klorometan.

b) Kaj je značilno za reakcijo, pri kateri pri kloriranju alkana nastane klorometan?

- a Reakcija poteka pri sobni temperaturi in pri dnevni svetlobi.
- b Pri reakciji se atom vodika zamenja z atomom klora.
- c Pri reakciji poleg klorometana nastaja vodikov klorid.
- d Poteče reakcija adicije, ki je značilna kemijska reakcija alkanov.

Obkroži črko pred kombinacijo pravih odgovorov.

- A a, b
- B b, c
- C c, d
- D b, d

	2
--	---

4.2.8 Predmetna komisija za fiziko

4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Analiza dosežkov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Primeri nekaterih značilnih nalog nad modrim območjem

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.8.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev po doseženem številu točk pri fiziki, 3. obdobje

Slika 4.2.8.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri fiziki, 3. obdobje

Slika 4.2.8.1.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri fiziki, 3. obdobje

Slika 4.2.8.1.4: Porazdelitev točk pri fiziki, 3. obdobje

Slika 4.2.8.1.5: Porazdelitev uspešnosti po območjih za postavke 17. naloge

Slika 4.2.8.1.6: Porazdelitev uspešnosti po območjih za postavke 18. naloge

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.8.1.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.8.1.2: Porazdelitev dosežkov pri fiziki po regijah, 3. obdobje

Preglednica 4.2.8.1.3: Specifikacijska tabela, fizika, 3. obdobje

4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

PK je na začetku šolskega leta pregledala obstoječa izhodišča in zasnovo preizkusa ter opredelila: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerja med taksonomskimi stopnjami in vsebinska področja. Sprememb glede na pretekla leta ni bilo.

Vsebinsko naloge pokrivajo fizikalne vsebine naravoslovja v 7. razredu (svetloba, zvok in valovanje) ter fizike v 8. in 9. razredu (sile in tlak, delo in energija, gibanje, vesolje, elektrika). Delež navedenih vsebin v preizkusu je določen v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Tako namenjamo svetlobi, zvoku in valovanju okoli 8 do 10 odstotkov (letos 8 odstotkov), silam in tlaku 22 do 25 odstotkov (letos 25 odstotkov), delu, energiji in toploti okoli 20 odstotkov, gibanju okoli 20 odstotkov, vesolju okoli 5 odstotkov in elektriki (električnemu toku, napetosti, delu in uporu) od 22 do 25 odstotkov točk (letos 22 odstotkov). Po tipih nalog so razvrščene v naloge izbirnega tipa in kratkih odgovorov (10 do 12 nalog po eno točko, letos 10 nalog), kratke računske naloge, naloge s slikovnim odgovorom ter strukturirane naloge (8 do 10 nalog po 2 do 4 točke glede na število korakov reševanja, letos 10 nalog). Po taksonomskih stopnjah naloge razvrstimo v tri ravni: prva stopnja (znanje in poznavanje) letos 19 odstotkov, druga stopnja (razumevanje in uporaba) letos 58 odstotkov in tretja stopnja (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, analiza, vrednotenje) letos 22 odstotkov. Največji delež je odmerjen razumevanju in uporabi, ker sta po mnenju PK za učence pri tej starosti in na tej ravni izobraževanja pri fiziki razumevanje in sposobnost uporabe znanja na konkretnih primerih ključna iz dveh razlogov. Prvi je ta, da je pri fiziki od vseh naravoslovnih predmetov učencem zakonitosti narave najbolj enostavno predstaviti s preprostimi ponovljivimi poskusi in jih tako prepričati v veljavnost teh zakonitosti. Drugi razlog je velik pomen fizike za celotni človeški družbeno-tehnološki razvoj. Učenci ga lahko cenijo mnogo bolj, če sami razumejo osnovne fizikalne zakonitosti, ki opisujejo naravo in tehnologijo okoli nas. Poleg navedenega v specifikacijske tabele vključujemo pri vsaki nalogi oziroma postavki tudi cilj/cilje iz veljavnih učnih načrtov, ki ga/jih naloga preverja.

Analiza dosežkov

Iz preglednice 4.2.8.1.1 je razvidno, da je NPZ iz fizike v rednem roku opravljalo 4357 učencev. Povprečno število doseženih točk je 14,1 ali 39,1 odstotka. Število vseh točk v preizkusu je bilo 36. Najboljši dosežek 36 točk so dosegli 3 učenci, 0 točk sta dosegla 2 učenca. Težavnost nalog oziroma postavk (IT) se dokaj enakomerno spreminja od 0,02 do 0,87, kar potrjuje, da je preizkus sestavljen uravnoteženo in dobro meri razlike v znanju posameznih učencev.

Preglednica 4.2.8.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4357
Število postavk	36
Možne točke	36
Povprečno število točk	14,1
Povprečno število odstotnih točk	39,2
Standardni odklon odstotnih točk	18,2
Indeks težavnosti	0,39
Indeks zanesljivosti	0,88

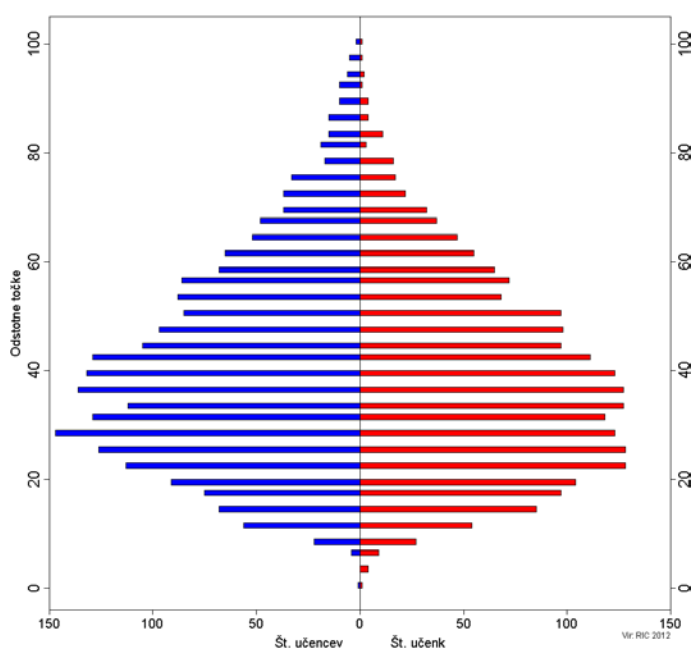
Povprečno število doseženih točk je na prvi pogled nizko (slika 4.2.8.1.1 in preglednica 4.2.8.1.1), vendar je letošnji rezultat povsem skladen z rezultatom preteklih preizkusov znanja iz fizike. Kakor je razvidno iz vsebinskega dela analize dosežkov v nadaljevanju, je izmerjeno znanje učencev letos vsebinsko precej podobno znanju učencev v letih 2007 in 2008 – vsaj v okviru vsebin ali procesnega znanja, ki se v preizkusih prekriva. Opazimo lahko tudi nekaj manjših razlik, ki pa bi jih na podlagi treh do sedaj opravljenih meritev težko zanesljivo pretvorili v trende znanja. Rezultati preverjanja znanja iz fizike ne kažejo zgolj uspešnosti oziroma neuspešnosti učencev pri tem predmetu. Kažejo bolj razliko med tistim, kar si v skladu z učnim načrtom in s splošnimi smernicami želimo, da bi se učenci pri predmetu fizika naučili, in fizikalnim znanjem, ki ga učenci ob koncu osnovne šole pokažejo. Glavna naloga NPZ-ja je po mnenju PK za fiziko, v skladu z navodili Državne komisije, izmeriti, kaj učenci znajo in česa ne. Zato je pomembnejša relativna porazdelitev učencev znotraj okvirov učnega načrta kakor absolutni dosežki pri nacionalnem preverjanju. Seveda bi višji dosežki pomenili več znanja. Umetno dviganje dosežkov z manj zahtevnimi nalogami v preizkusih NPZ-ja ne bi pripomoglo k večjemu znanju učencev. Dolgoročno bi, prav

nasprotno, sporočalo učencem in učiteljem, da je stanje dobro in bi zmanjševalo tako motivacijo učencev za učenje kot motivacijo učiteljev za spremembe pri svojem delu. Kljub temu si bo PK v prihodnje prizadevala, da v preizkus vnese nekaj več manj zahtevnih nalog. Namen te spremembe je predvsem boljše izmeriti razlike v znanju med značilnimi skupinami učencev, predvsem med zelenim, rumenim in rdečim območjem. PK že sedaj dokaj uspešno dela v tej smeri, saj so razlike med povprečnimi dosežki učencev, uvrščenimi v zeleno, rumeno, rdeče in modro območje, od leta 2007, ko so bili zapored 3,5; 4,5 in 5,5 točke, leta 2008 dosegle vrednosti 3,5; 5,5 in 5,0 točke in letos 4,5; 5,0; 4,5 točke. Enakomernejše razlike imajo za posledico, da so po območjih dokaj enakomerno porazdeljene tudi naloge. Tako je lažje izmeriti razlike v znanju učencev v posameznih značilnih območjih. Prav merjenje porazdelitve znanja med učenci v celotni populaciji je eden od pomembnih ciljev merjenja znanja v okviru NPZ-ja.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Porazdelitev dosežkov po regijah, spolu in šolah ne kaže posebnih odstopanj od državnega povprečja. Porazdelitev po spolu je dokaj simetrična. Največje število učenk je zbranih pri rezultatih od 20 do 40 odstotnih točk, največje število učencev je doseglo rezultat od 25 do 45 odstotnih točk (slika 4.2.8.1.1).

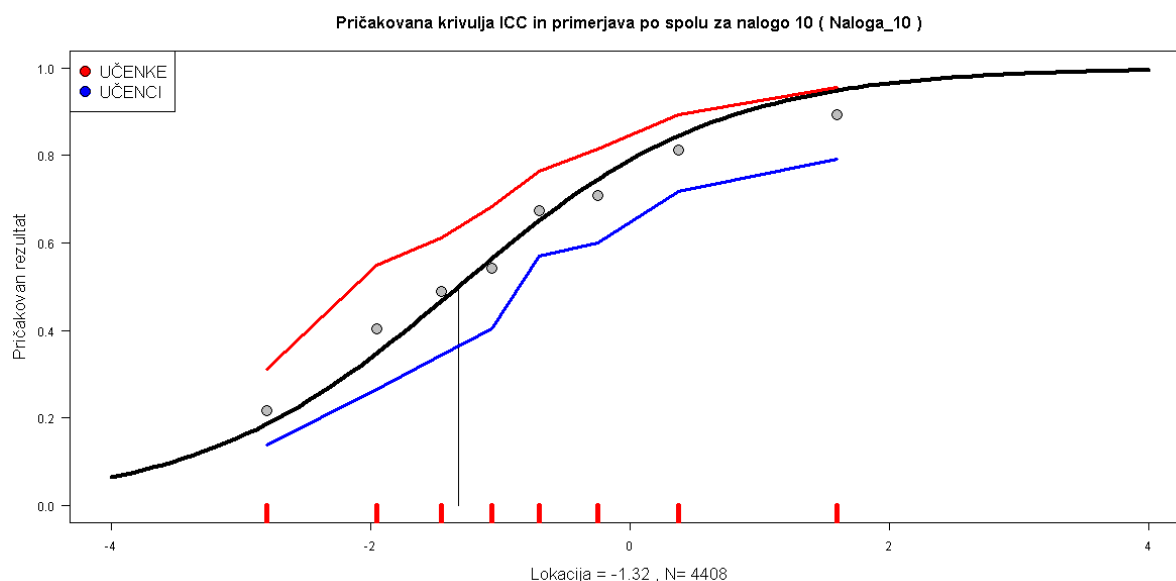
Slika 4.2.8.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev po doseženem številu točk pri fiziki, 3. obdobje

Pri višjih dosežkih (nad 80 odstotnih točk) je opaziti nekoliko večje število učencev, kar bi samo po sebi ne bilo statistično zaznavno odstopanje, a se je podobna slika pokazala pri vseh treh preizkusih znanja iz fizike (leta 2007, 2008 in 2012), tako da tega odstopanja ne moremo pripisati zgolj statistični fluktuaciji⁶. Po drugi strani pri posameznih nalogah v osrednjem – povprečnem – delu populacije učenke znatno presegajo dosežke učencev. Primer take naloge je predvsem naloga **10**, kjer učenke dosegajo v povprečju okoli 25 odstotnih točk večjo uspešnost od učencev v celotni populaciji, od najmanj do najbolj uspešnih učencev (slika 4.2.8.1.2).

⁶ Vtis, da je med najuspešnejšimi več učencev kakor učenk, se potrjuje z uspehi na tekmovanjih iz fizike v srednji šoli. V gimnazijah kljub boljšemu splošnemu uspehu dijakin najvišja mesta na državnih tekmovanjih iz fizike vsa leta dosegajo dijaki. V petčlanski ekipi, ki vsako leto predstavlja Slovenijo na mednarodni fizikalni olimpijadi, sta bili v vseh dvajsetih letih samostojne Slovenije le dve dijakinji.

Slika 4.2.8.1.2: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri fiziki, 3. obdobje

Porazdelitev uspešnosti učencev (modra črta), učenk (rdeča črta) in obojih skupaj (sivi krogci) po osmih skupinah učencev, razporejenih na podlagi uspešnosti pri celotnem preizkusu. Na vodoravni osi je »znanje«: vrednost »0« ustreza povprečju preizkusa, desno so naloge, ki so »težje« od povprečja preizkusa, levo pa naloge, ki so »lažje« od povprečja preizkusa. Na navpični osi je uspešnost reševanja, ki je za vsako od osmih skupin učencev in/ali učenk izračunana kot povprečna vrednost uspešnosti posamezne skupine. Črna črta (tako imenovana ICC-krivulja⁷) označuje teoretično porazdelitev uspešnosti. Lepo je vidna izrazito večja uspešnost učenk.

Podobno so učenke uspešnejše od učencev pri nalogah **9** (za okoli 12 odstotnih točk), **20. a** (za okoli 11 odstotnih točk) in **19. a** (za okoli 7 odstotnih točk). Pri nekaterih nalogah so uspešnejši učenci, toda nikjer niti približno tako izrazito kakor učenke pri nalogi **10**. Učenci so za okoli 10 odstotnih točk boljši pri nalogi **19. b** in za 5 do 8 odstotnih točk pri nalogah **2, 13. b, 15. a, 16. b, ter 20. b, 20. c in 20. d**. O vzrokih za razlike ne moremo ugibati, se pa podobne razlike pojavljajo tudi pri posameznih nalogah v preizkusih iz let 2007 in 2008. Ker so pri nekaterih nalogah uspešnejše učenke, pri drugih pa učenci, v povprečju ni znatnih razlik med obema spoloma. Analiza nalog, kjer nastopajo razlike, presega okvir tega poročila in jo bo PK pripravila kot poseben prispevek, če se bodo med analizo odkrile statistično zanesljive korelacije med posameznimi vsebinami/oblikami/zahtevnostjo nalog in razlike med uspešnostjo učenk in učencev.

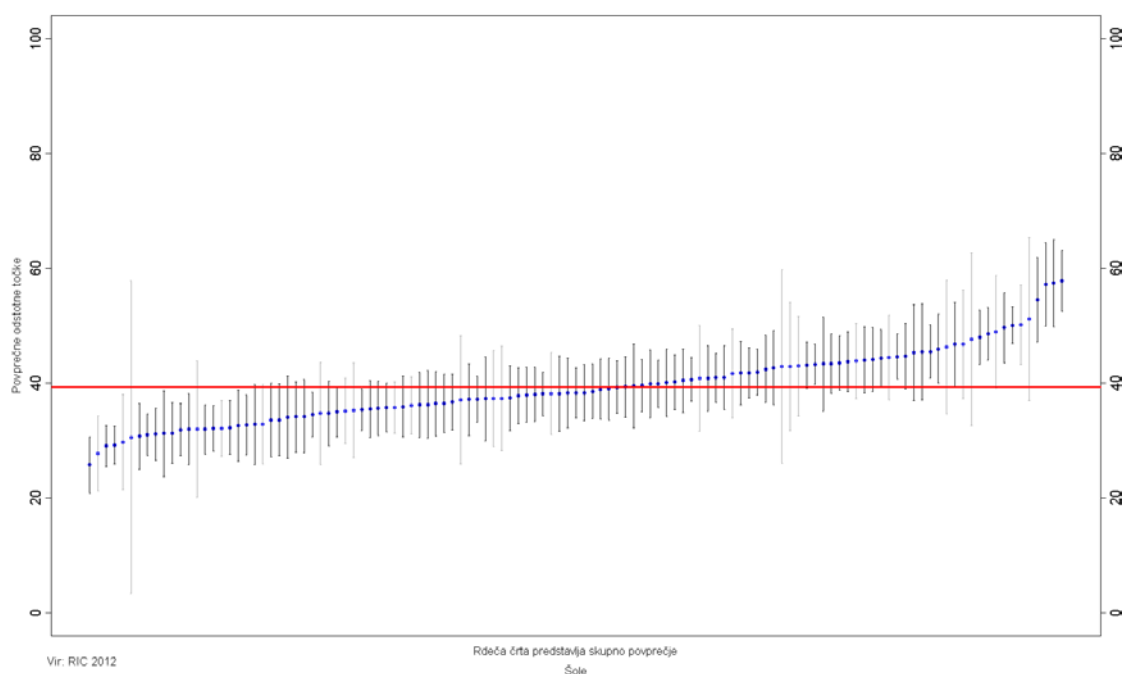
Porazdelitev po regijah je bolj ali manj enakomerna, saj so povprečne vrednosti vseh regij tako blizu skupnemu povprečju, da odstopanje nikjer ne presega statistične nezanesljivosti (preglednica 4.2.8.1.2). Razlike med regijami so še manj izrazite, kakor so bile v letih 2007 in 2008, pa že takrat niso bile statistično pomembne. Po teh primerjavah lahko sklepamo, da se vpliv rezultatov NPZ-ja prenaša v razrede z delom učiteljev, kar potrjuje smiselnost NPZ-ja. Razlike med znanjem, ki ga izmerimo učencem po Sloveniji, so še manj odvisne od kraja šolanja, kot so bile glede na meritve leta 2007 in leta 2008. Tudi porazdelitev po šolah je relativno enakomerna, čeprav razlike med šolami obstajajo. Drugače kot pri porazdelitvi po regijah so šole skoraj linearno porazdeljene od povprečne uspešnosti okoli 25 odstotnih točk do povprečne uspešnosti okoli 50 odstotnih točk, ki jih presega le nekaj šol, katerih učenci so dosegli povprečen uspeh okoli 58 odstotnih točk (slika 4.2.8.1.3).

⁷ Več o računanju in uporabi ICC-krivulj v analizi preizkusov znanja ve dr. Gašper Cankar na Ric-u. Nanj se je potrebno obrniti tudi za morebitne reference v literaturi.

Preglednica 4.2.8.1.2: Porazdelitev dosežkov pri fiziki po regijah, 3. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	38,06	17,34	451	9
Goriška regija	40,84	18,03	259	7
Jugovzhodna Slovenija	43,29	18,26	317	9
Koroška regija	37,09	17,45	187	7
Notranjsko-kraška regija	38,29	16,46	138	5
Obalno-kraška regija	39,64	17,81	167	5
Osrednjeslovenska regija	41,14	19,31	1123	26
Podravska regija	35,35	17,54	624	20
Pomurska regija	40,34	17,41	250	9
Savinjska regija	38,09	17,60	578	14
Spodnjeoposavska regija	38,51	18,00	160	5
Zasavska regija	39,05	16,67	103	3

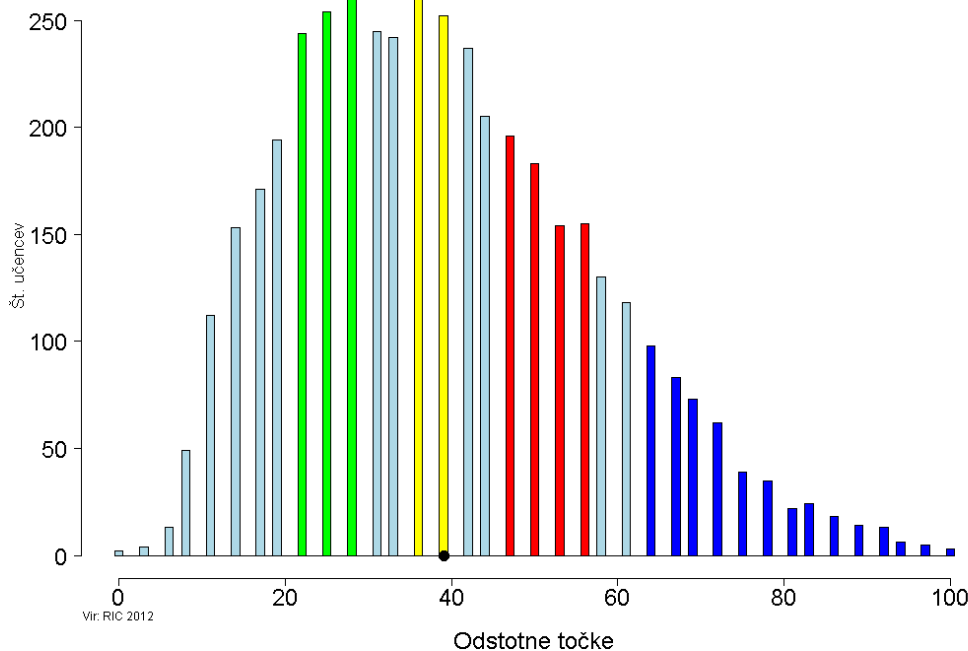
Slika 4.2.8.1.3: Porazdelitev dosežkov šol pri fiziki, 3. obdobje

Rdeča črta predstavlja povprečni dosežek vseh učencev in učenk, vsaki povprečni vrednosti posamezne šole je dodana tudi standardna napaka v obliki navpične črte.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.8.1.4: Porazdelitev točk pri fiziki, 3. obdobje

Pri sestavljanju nalog je PK za fiziko upoštevala, da pomeni znanje fizike razumevanje narave okoli nas. Zato smo pri sestavljanju preizkusa povsod, kjer je bilo to le mogoče, vprašanja (in odgovore pri vprašanih izbirnega tipa) oblikovali tako, da je bila pravilnost odgovora odvisna od vsebinskega razumevanja in ne zgolj od tega, ali se učenec spomni definicije oziroma enačbe ali izraza ali ne.

Pri opisu posameznih območij označujemo številko naloge, na katero se ugotovitev opira, s krepkim tiskom.

ZELENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov:

- znajo na konkretnem primeru uporabiti znanje o pojmi svetilo, osvetljeno telo, svetlobni snop, svetlobni curek in žarek ter senca in poldenca telesa (naloga 1);
- ločijo premo in krivo gibanje (naloga 6);
- vedo, da večje število zaporedno vezanih porabnikov zmanjša tok skozi njega, če je izvir stalen, in da je skupni upor zaporedno vezanih upornikov: $R = R_1 + R_2 + \dots + R_n$ (naloga 20. a).

Posredno smo izmerili še, da učenci z dosežki v zelenem območju:

- uredijo zvoke po frekvenci (naloga 11. b), ne vedo pa, ali so jih uredili od najmanjše do največje ali narobe (odgovora A in C: A je pravilni odgovor, C je enak odgovoru A v nasprotnem vrstnem redu; drugih odgovorov je bilo manj kakor 3,5 %).

Učenci z dosežki v tem območju izkazujejo znanje delov vsebin iz naravoslovja, iz elektrike in iz razločevanja krivega in premega gibanja v realistični situaciji. Razen naloge 20. a je mogoče naloge, ki jih ti učenci uspešno rešujejo, rešiti na podlagi sklepanja in vsakodnevnih izkušenj, tudi brez specifičnega znanja, ki ga učenci pridobe pri pouku fizike.

Učenci z dosežki v tem območju uspešno rešujejo malo nalog, zanimivo pa je, da so te naloge vseh taksonomskih stopenj, od prve taksonomske stopnje (znanje in poznavanje, naloga 6) prek druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba, nalogi 1 in 11. b) in – presenetljivo – celo do tretje taksonomske stopnje (samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza, naloga 20. a), a tu je vprašljivo, ali so do pravilnega odgovora prišli s sklepanjem ali pa se jim je zdel pravilni odgovor zgolj najbolj sprejemljiv med vsemi ponujenimi.

Zanimivo je, da je PK za vse naloge, ki jih rešujejo učenci v zelenem območju, napovedala manjšo uspešnost od dejanske. Razlike so majhne, od 2 % do 9 %.

Primer: **naloga 1**

Področje: naravoslovje

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

Primer: **naloga 6**

Področje: gibanje

Taksonomska stopnja: znanje in poznavanje

RUMENO OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo med polovicama dosežkov:

- vedo, da je raztezek vzmeti sorazmeren s silo, in odvisnost prepoznajo na grafu (naloga 2);
- poznajo vlogo varovalke in vedo, kako mora biti vezana v električnem krogu (naloga 9);
- so seznanjeni s preprostimi metodami dela (določanje mase kapljice) pri fiziki (naloga 14);
- vedo, da je sprememba potencialne energije odvisna od višinske razlike med začetno in končno lego telesa (naloga 15. a);
- znajo grafično prikazati odvisnost hitrosti od časa iz besedilnega opisa gibanja (naloga 17. a).

Učenci z dosežki v tem območju izkazujejo večje znanje kakor učenci v zelenem območju, predvsem pravilno grafično predstavijo odvisnost hitrosti od časa za konkretni primer in znajo opis poskusa uporabiti za izračun iskane količine (masa kapljice). Poleg tega izkazujejo sposobnost prepoznavanja preprostih fizikalnih dejstev ali zakonitosti, na primer: prepoznavanje sorazmernosti, prepoznavanje pravilne vezave varovalke in prepoznavanje spremembe potencialne energije.

Učenci poleg nalog iz zelenega območja dodatno uspešno rešujejo predvsem naloge prve taksonomske stopnje (znanje in poznavanje, nalogi 2 in 15. a) in druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba, naloge 9, 14 in 17. a), glede na učence iz zelenega območja pa ne rešijo nobene dodatne naloge tretje taksonomske stopnje.

Primer: **naloga 9**

Področje: elektrika

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

Primer: **naloga 14**

Področje: sile

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

RDEČE OBMOČJE

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov:

- vedo, da se telesa gibljejo okoli Sonca po elipsah in da imajo krajši obhodni čas planeti, ki so bližje Soncu (naloga 8);
- ločijo pretvornike energije po tem, iz katere v katero oblike pretvarjajo energijo (naloga 10);
- vedo, da z uporabo orodja (klanca) dela ne zmanjšamo, ampak samo spremenimo razmerje med silo in potjo (naloga 16. a);
- znajo uporabiti enačbo $A = \Delta W_p$ pri orodju (klanec) (naloga 16. b);
- znajo pretvarjati **km/h v m/s** (naloga 17. a);
- znajo risbo električnega kroga predstaviti s shemo (naloga 19. a);
- znajo izračunati električno moč $P_e = UI$ in vedo, da je enota za moč vat (**W**) (naloga 19. b);

Učenci v tem območju uspešno rešujejo predvsem naloge iz vsebin delo in energija, gibanje in elektrika. Poleg tega kažejo precej znakov razumevanja osnovnih fizikalnih zakonitosti in zvez med posameznimi količinami.

Učenci uspešno rešujejo več nalog druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba, naloge 1, 8, 9, 11. b, 14, 16. a, 17. a, 19. a in 19. b) in večino nalog prve taksonomske stopnje (znanje in poznavanje, naloge 2, 6, 10, 15. a in 16. b), glede na učence iz zelenega območja pa ne rešijo nobene dodatne naloge tretje taksonomske stopnje.

Primer: **naloga 16**

Področje: delo in energija

Taksonomska stopnja:

- znanje in poznavanje (b),
- razumevanje in uporaba (a)

Primer: **naloga 19**

Področje: elektrika

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

MODRO OBMOČJE

Učenci, ki sodijo v zgornjo desetino učencev po uspešnosti na celotnem preizkusu:

- znajo iz znane mase telesa določiti težo in vedo, da je raztezek vzmeti premo sorazmeren s silo (naloga 3);
- razumejo spreminjanje dolžine paličastih teles zaradi temperaturnih sprememb in znajo znanje uporabiti na konkretnem primeru (naloga 5);
- znajo izračunati tlak iz sile in ploščine oziroma uporabiti zapis $p = \frac{F}{S}$ za izračun spremembe tlaka s primerjavo dveh različno velikih ploskev, ki sta obremenjeni z enako silo (naloga 13. b);
- razumejo energijski zakon in znajo uporabiti enačbo $A = \Delta W$ za izračun kinetične energije iz spremembe potencialne energije (naloga 15. b);
- znajo izračunati pospešek $a = \frac{\Delta v}{t}$ (naloga 17. b);
- znajo uporabiti zapis $v = \frac{s}{t}$ za izračun časa v konkretni strukturirani nalogi iz vsakdanjega življenja, ki zahteva tri miselne korake (naloga 18);
- razumejo zahtevnejše fizikalno besedilo in uporabijo znanje, da skozi zaporedno vezane elemente električnega kroga teče enak tok, za določitev toka skozi izbrani element (upornik) (naloga 20. b);
- znajo uporabiti zakonitost delitve napetosti pri zaporedno vezanih upornikih za izračun napetosti na izbranem elementu (uporniku) v električnem krogu (naloga 20. c).

To je območje 10 % učencev z najvišjimi dosežki v celotni populaciji. Učenci z dosežki v tem območju so uspešno reševali vse naloge oziroma dele nalog v preizkusu, razen nekaterih izjem (kratki nalogi 4 in 7, prva dela nalog 11. a in 13. a, zadnja dela nalog 15. c in 20. d in strukturirana naloga 12). Učenci kažejo znanje zahtevnejših vsebin iz dela in energije, iz sil in tlaka, iz gibanja in iz elektrike. Fizikalne pojave dobro opazujejo in opisujejo. Razumejo fizikalne zakonitosti pojavov, znajo dobro sklepati in analizirati.

Učenci uspešno rešujejo naloge vseh treh taksonomskih stopenj, vendar so tudi med nalogami, ki jih ne rešujejo uspešno, naloge vseh treh taksonomskih stopenj.

Primer: **naloga 3**

Področje: sile

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

Primer: **naloga 18**

Področje: gibanje

Taksonomska stopnja: samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza

Tako smo poimenovali naloge, ki so jih tudi učenci iz skupine 10 % učencev z najvišjimi dosežki na celotnem preizkusu reševali z manj kakor 65 % uspešnostjo. Ugotovitve zato veljajo za celotno populacijo.

Učenci:

- ne razumejo pojma specifična toplota (naloga 4);
- ne znajo analizirati in fizikalno ovrednotiti zahtevnejših slik/skic, povezanih z razumevanjem gravitacijskega zakona (naloga 7);
- ne poznajo grafov odmika v odvisnosti od časa za zvok oziroma nihanje in zato jim s takšnih grafov ne uspe razbrati, katere vrste zvok je to (šum, zven ali ton) (naloga 11. a);
- ne znajo rešiti strukturirane naloge iz vzgona in sil (naloga 12) – oziroma konkretnije: ne znajo izračunati vzgona iz prostornine potopljenega dela telesa (naloga 12. a), prav tako ne znajo uporabiti zakona o ravnovesju sil za izračun neznane sile (naloga 12. b);
- ne zanje izračunati tlaka z enačbo $p = \frac{F}{S}$ (naloga 13. a);
- ne znajo na konkretnem primeru uporabiti znanja, kako trenje in upor vplivata na gibanje (zakaj se zmanjšuje skupna mehanska energije telesa med gibanjem) (naloga 15. c);
- ne izračunajo pravilno upora kot količnika električne napetosti na uporniku in električnega toka skozi upornik $R = \frac{U}{I}$ (naloga 20. d).

Celo učenci z najvišjimi dosežki ne rešujejo uspešno vseh nalog. To je v skladu z rezultati preizkusa iz fizike iz let 2007 in 2008. Da je uspešnost nizka za naloge 7, 12, in 20. d, ni presenetljivo, ker so te naloge ali zahtevne (7 in 12) ali pa izhajajo iz prejšnjih delov iste naloge (20. d). Komisija je resda pričakovala, da jih bodo najboljši učenci reševali nekoliko uspešneje, a odstopanja niso zelo velika. Relativno slabo reševanje naloge iz zvoka (11. a) komisije tudi ne preseneča posebno, kaže pa po njenem mnenju dvoje. Po eni strani je to področje za učence konec 9. razreda zelo odmaknjeno, po drugi strani pa morda valovanja v 7. razredu pri naravoslovju ne obdelajo tako, da bi učenci usvojili z valovanjem povezane pojme in pojave, ki so kognitivno zahtevi. Komisijo je mnogo bolj presenetilo slabo reševanje nalog 4, 13. a in 15. c, saj so pri njih pomembni: razumevanje ene od fizikalnih količin (4), direktna uporaba enačbe za izračun tlaka (13. a) in uporaba védenja, da upor in trenje zavirata gibanje (15. c).

Na podlagi uspešnosti reševanja posameznih nalog in delov nalog lahko sklenemo, da učenci – podobno kakor leta 2007 in leta 2008 – ne rešujejo uspešno strukturiranih nalog z več vmesnimi koraki (12, 18), čeprav je preprosto strukturirano nalogo (14) uspešno reševala celotna zgornja polovica učencev, gledano po uspehu na celotnem preizkusu. Prav tako ugotavljamo, da ima večina učencev težave z razumevanjem zahtevnejših fizikalnih opisov (3, 7, 11. a, 15. c, 20. b in 20. c) in da ne razumejo nekaterih pomembnih fizikalnih količin (7) oziroma zakonitosti (17. c). Prav tako večini učencev delajo težave računске naloge (5 in 15. b). Med nalogami, ki jih učenci niso uspešno reševali, so naloge vseh taksonomskih stopenj, presenetljivo je, da sta med njimi kar dve nalogi I. taksonomske stopnje (znanje in poznavanje, 4 in 11. a).

Primeri nekaterih značilnih nalog nad modrim območjem

Primer: **naloga 4**

Slab rezultat je presenetljiv, saj naloga zadeva razumevanje fizikalne količine, v konkretnem primeru pomen specifične toplote. Iz vpogleda v majhen del (okoli 10 %) odgovorov učencev med moderacijo navodil za vrednotenje smo dobili vtis: zares bistveno je to, da učenci ne razumejo, kaj pomeni specifična toplota. Problem je tesno povezan z razumevanjem enot v fiziki in je zato vreden temeljitega razmisleka v prihodnjih mesecih. Za nizko uspešnost reševanja ne more biti odgovorna formulacija naloge, ki je kratka in dobro razumljiva.

Področje: energija

Taksonomska stopnja: znanje in poznavanje

Primer: **naloga 7**

Komisija jo je sestavila kot težjo nalogo, a kljub temu ni pričakovala tako slabega rezultata. V nalogi sprašujemo po pravilno narisanih silah teže dveh teles v različnih legah glede na Zemljo. Pravilno narisana sila pomeni, da ima vektor ustrezno velikost in smer. Iz pogostosti izbranih odgovorov (pravilni odgovor je A) – odgovori A (884), B (744) in D (988) so približno enako zastopani, napačni odgovor C (1614) pa je zastopan približno dvakrat pogosteje – bi lahko sklepali, da so učenci spregledali odvisnost velikosti sile od oddaljenosti od središča Zemlje in so pozornost mnogo bolj usmerjali v to, da sila teže kaže proti središču Zemlje in da zato ni odvisna (po velikosti)

od tega, na katerem delu Zemlje je telo. Slika 3 (odgovor C) ponuja prav takšen odgovor: sili sta enaki po velikosti, usmerjeni proti središču Zemlje, relativno majhno razliko v oddaljenosti od središča Zemlje pa so učenci morda spregledali. Če bi šteli za pravilni odgovor tako odgovor A kakor odgovor C, bi bila uspešnost celotne populacije namesto 20 % skoraj 58 %, to pa se precej ujema z oceno komisije, da bodo to nalogo učenci reševali z uspešnostjo okoli 50 %. Menimo, da je nizka uspešnost pri tej nalogi morebiti posledica nekoliko nerodne izbire slik, predvsem zaradi majhne razlike v oddaljenosti obeh predmetov od površja Zemlje na slikah 1, 3 in 4.

Področje: vesolje

Taksonomska stopnja: samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza

Primer: **naloga 12**

PK jo je sestavila kot težjo nalogo, ker preverja razumevanje vzgona in ravnovesja sil na konkretnem primeru, ki je učencem resda blizu (potapljanje žoge v vodo), ni pa morda najbolj tipična šolska naloga. Temu primerna je bila tudi uspešnost učencev pri reševanju, čeprav je komisijo presenetilo, da je tako malo učencev pravilno odgovorilo že na prvi del naloge o sili vzgona na žogo, ki je do polovice potopljena v vodo. Morda gre vzroke za nizko uspešnost reševanja iskati ponovno v slabem razumevanju besedila oziroma površnem branju besedila. Iz vpogleda med moderacijo je namreč videti, da so mnogi učenci pri računanju vzgona upoštevali celoten volumen žoge.

Področje: sile in tlak

Taksonomska stopnja: razumevanje in uporaba

Preglednica 4.2.8.1.3: Specifikacijska tabela, fizika, 3. obdobje

Naloga	Točke	Področja	Cilji – učenec	Takson. stopnje	Razredi	Območja
1	1	svetloba, zvok, valovanje	Zna opredeliti pojme svetilo, osvetljeno telo, svetilni snop, svetlobni curek in žarek ter senco in plosenco telesa.	II	7	zeleno
2	1	sile	Ve, da je raztezek vzmeti odvisen od sile. Odvisnost raztezka ponazori na grafu.	I	8	rumeno
3	1	sile	Pozna dogovor o enoti za silo in zna iz znane mase telesa določiti težo. Ve, da je raztezek vzmeti odvisen od sile. Odvisnost raztezka ponazori na grafu.	II	8	modro
4	1	delo in energija	Opredeli specifično toploto in enoto zanjo: J/kg K.	I	8	nad modrim
5	1	delo in energija	Pove, da se s temperaturo spreminja dolžina paličastih teles.	III	8	modro
6	1	gibanje	Loči premo in krivo gibanje.	I	9	zeleno
7	1	vesolje	Pove, da med dvema telesoma deluje privlačna sila.	III	9	nad modrim
8	1	vesolje	Pozna zgodovinski razvoj astronomije in nekatere znane astronome. Pove, da se telesa gibljejo okoli Sonca po elipsah.	II	9	rdeče
9	1	elektrika	Pozna vlogo varovalke. Pove, kaj je kratek stik. Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu.	II	9	rumeno
10	1	elektrika	Zna zapisati energijski obračun za nekatere izvire. Pozna energijski zakon v razširjeni obliki: $W = A_e + A_m + Q$.	I	9	rdeče
11. a	11.1	1 svetloba, zvok, valovanje	Spozna pojem frekvenca zvoka in ve, da zvok točno določene frekvence imenujemo ton; seznanen se tudi s pojmom šuma. Ve, kaj sta valovna dolžina in frekvenca valovanja.	I	7	nad modrim
11. b	11.2	1 svetloba, zvok, valovanje	Spozna pojem frekvenca zvoka in ve, da zvok točno določene frekvence imenujemo ton; seznanen se tudi s pojmom šuma.	II	7	zeleno
12. a	12.1	1 sile	Ve, da je sila vzgona enaka teži izpodrinjene tekočine, in pozna njeno smer. Pozna in našteje enote za prostornino.	II	8	nad modrim
12. b	12.2	1 sile	Ugotovi, ali je telo v ravnovesju ali ne. Matematično izrazi pogoj za ravnovesje.	II	8	nad modrim
	12.3	1 sile	Ugotovi, ali je telo v ravnovesju ali ne. Matematično izrazi pogoj za ravnovesje.	II	8	nad modrim
13. a	13.1	1 sile	Izračuna tlak iz sile in ploskve in zna uporabiti zapis $P = F/S$.	II	8	nad modrim
13. b	13.2	1 sile	Izračuna tlak iz sile in ploskve in zna uporabiti zapis $P = F/S$.	II	8	modro
14	14.1	1 sile	Opredeli maso snovi, navede merske enote zanjo in priprave za merjenje. Seznanen se z metodami in oblikami dela pri fiziki.	II	8	rumeno
	14.2	1 sile	Opredeli maso snovi, navede merske enote zanjo in priprave za merjenje. Seznanen se z metodami in oblikami dela pri fiziki.	II	8	rumeno

Naloga	Točke	Področja	Cilji – učencem	Takson. stopnje	Razredi	Območja	
15. a	15.1	1	delo in energija	Našteje telesa in pojave, pri katerih se spremeni potencialna energija. Pove, da je sprememba potencialne energije odvisna od višinske razlike med začetno in končno lego telesa.	I	8	rumeno
15. b	15.2	1	delo in energija	Pove, da trenje in upor vplivata na gibanje. Zna uporabiti enačbo $A = \Delta W$.	III	8	modro
15. c	15.3	1	delo in energija	Pove, da trenje in upor vplivata na gibanje. Pove, od česa sta odvisna trenje in upor.	III	8	nad modrim
16. a	16.1	1	delo in energija	Ugotovi, da z uporabo orodja ne zmanjšujemo dela, ampak samo spreminjamo razmerje med silo in potjo.	II	8	rdeče
16. b	16.2	1	delo in energija	Zna uporabiti enačbo $A = \Delta W$. Razloži uporabo orodja z izrekom o kinetični in potencialni energiji.	I	8	rdeče
17. a	17.1	1	gibanje	Izpelje zvezo med enotama m/s in km/h.	II	9	rdeče
	17.2	1	gibanje	Grafično prikaže odvisnost hitrosti od časa in odvisnost poti od časa in graf razloži.	II	9	rumeno
17. b	17.3	1	gibanje	Zna izračunati pospešek $a = \Delta v / \Delta t$	II	9	modro
18	18.1	1	gibanje	Zna uporabiti zapis $v = s/t$.	III	9	modro
	18.2	1	gibanje	Zna uporabiti zapis $v = s/t$.	III	9	modro
	18.3	1	gibanje	Zna uporabiti zapis $v = s/t$.	III	9	modro
19. a	19.1	1	elektrika	Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.	II	9	rdeče
19. b	19.2	1	elektrika	Računa električno delo in električno moč: $A_e = eU$, $P = UI$, $A_e = UIt$, $A_e = Pt$. Ve, da je enota za moč vat (W).	II	9	rdeče
20. a	20.1	1	elektrika	Pove, da večje število zaporedno vezanih porabnikov zmanjša tok skozi njega, če je izvir stalen. Izračuna skupni upor zaporedno vezanih upornikov: $R = R_1 + R_2 + \dots + R_n$.	III	9	zeleno
20. b	20.2	1	elektrika	Pozna izrek o ohranitvi naboja. Pove, da skozi zaporedno vezane elemente električnega kroga teče enak tok: $I = I_1 = I_2 = \dots = I_n$.	II	9	modro
20. c	20.3	1	elektrika	Ve, da je pri zaporedni vezavi na uporniku z večjim uporom večja napetost. Pozna zakonitosti delitve napetosti pri zaporedno vezanih upornikih: $U_1 : U_2 = R_1 : R_2$.	II	9	modro
20. d	20.4	1	elektrika	Pozna Ohmov zakon. Opredeli upor kot količnik med električno napetostjo in električnim tokom $R = U/I$. Pozna zakonitosti delitve napetosti pri zaporedno vezanih upornikih: $U_1 : U_2 = R_1 : R_2$.	II	9	nad modrim

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (po Bloomu): I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

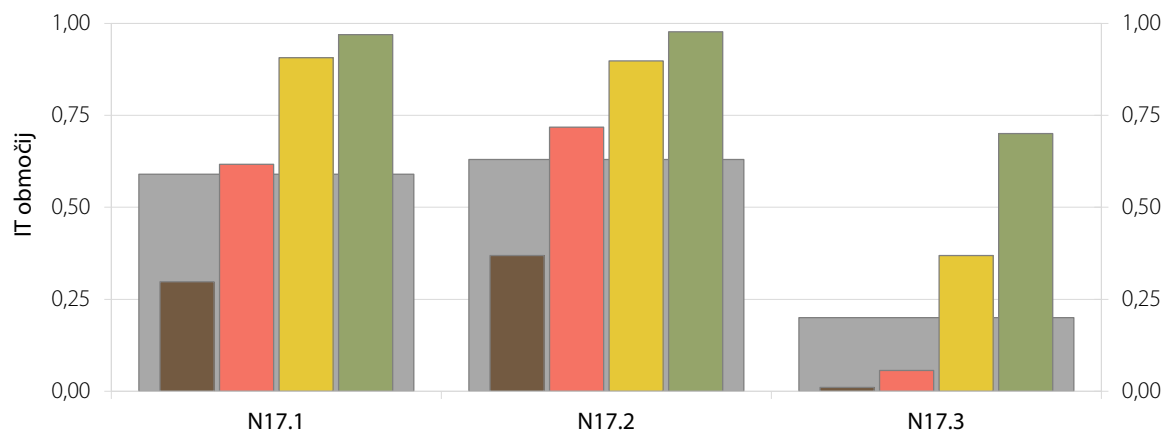
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Specifikacijska tabela vsebuje vse bistvene podatke o nalogah in o tem, kako uspešno so učenke in učenci reševali posamezne naloge. Kljub temu je iz teh podatkov težko neposredno sklepati o znanju populacije ob koncu osnovnega izobraževanja. Razlog je v majhnem številu nalog in posledično omejeni možnosti preverjanja različnih vsebinskih področij, taksonomskih stopenj in odziva na različne tipe nalog. Z upoštevanjem dodatnih podatkov in analiz, ki jih naredijo na RIC-u, lahko kljub vsemu potegnemo skupne poteze znanja celotne populacije oziroma značilnega znanja, ki ga ima določen delež celotne populacije. Prav tako lahko spremljamo spreminjanje teh značilnih lastnosti skozi leta.

Letošnji preizkus ima te lastnosti: Glede taksonomskih stopenj so posamezna vsebinska področja v povprečju vsa okoli druge taksonomske stopnje. »Svetloba, zvok, valovanje« je nekoliko pod to ravno: dve nalogi druge taksonomske stopnje in ena naloga prve taksonomske stopnje, »gibanje« in »vesolje« pa nekoliko nad to ravno. Kljub temu so glede taksonomskih stopenj prisotne razlike. Vsebinsko področje »sile in tlak« ima vse naloge (razen ene, ki je prve taksonomske stopnje) druge taksonomske stopnje, medtem ko ima področje »delo, energija in toplota« približno polovico nalog prve taksonomske stopnje in približno polovico tretje taksonomske stopnje ter le eno nalogo druge taksonomske stopnje. Vsebinsko področje »elektrika« je taksonomsko podobno »silam in tlaku«, saj prevladujejo vprašanja druge taksonomske stopnje. Kar se tiče uspešnosti reševanja nalog s posameznih vsebinskih področij, prednjačijo naravoslovne vsebine »svetloba, zvok, valovanje« s povprečno uspešnostjo 0,62, sledijo ji »elektrika« z uspešnostjo 0,43, »vesolje« z 0,39, »gibanje« z 0,38, »delo, energija in toplota« z 0,34 ter »sile in tlak« z uspešnostjo 0,32. Lahko bi rekli, da so naravoslovne vsebine kljub časovni odmaknjenosti dovolj nezahtevne, da jih učenci rešujejo najuspešneje, sicer pa bolje rešujejo tiste vsebine, ki so jim časovno bližje, saj povprečna uspešnost monotono pada s časom, ki je minil od takrat, ko so neko vsebinsko področje obravnavali.

Podrobna analiza vseh področij ni smiselna, saj je to narejeno pravzaprav že v poglavju o opisih dosežkov (**Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju**), zato bo dovolj predstaviti dosežke na enem vsebinskem področju. Tipično znanje učencev oziroma njihove šibke točke lahko ilustriramo na primeru treh nalog iz gibanja. Naloga **6** je prve taksonomske stopnje in je med najbolje reševanimi nalogami v preizkusu. Zahteva prepoznavanje različnih vrst gibanja (krivo/premo) in spada med naloge, ki jih uspešno rešujejo učenci iz zelenega območja. Podobne naloge, kjer je bilo potrebno ločiti med vrstami gibanja (enakomerno/pospešeno), so učenci podobno uspešno reševali tudi v letih 2007 in 2008. Gre za enostaven primer iz vsebinskega področja, ki je učencem domače. Manj uspešno je bila reševana naloga **17** (slika 4.2.8.1.5), ki je vsebovala dve podvprašanji in je bila ovrednotena s tremi točkami.

Slika 4.2.8.1.5: Porazdelitev uspešnosti po območjih za postavke 17. naloge

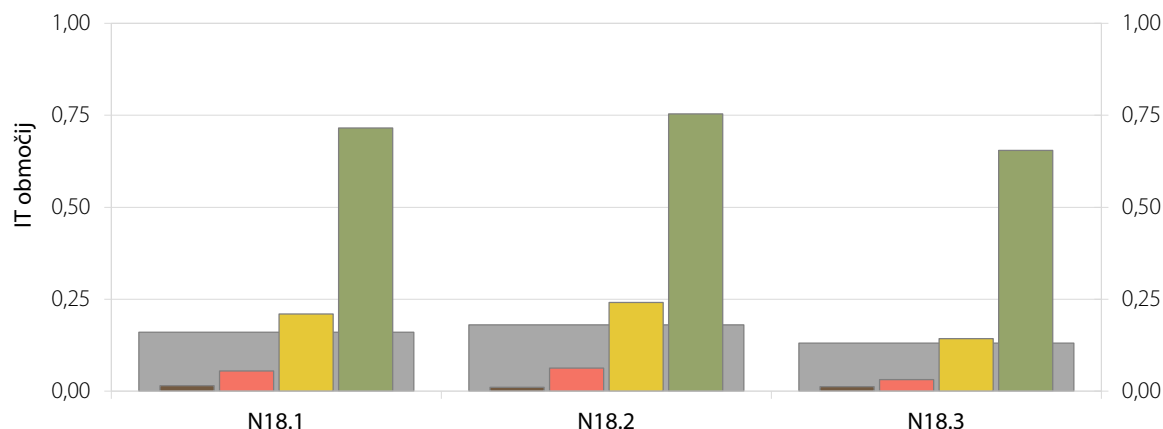

Barva stolpca ustreza učencem območja enake barve, s sivo je označena uspešnost celotne populacije pri tej postavki.

Prvi del je preverjal, ali znajo učenci pretvoriti hitrost iz km/h v m/s, drugi del je preverjal, ali znajo besedilni opis gibanja prikazati z ustreznim grafom, tretji pa je zahteval formalno pravilno računanje pospeška med enakomernim ustavljanjem. V skladu z rezultati iz let 2007 in 2008, čeprav je šlo tam za branje grafov, je večjemu delu učencev uspelo narisati ustrezen graf, tako da ta del naloge spada v rumeno območje. Pretvarjanje enot je bilo reševano malenkost slabše, kar je nalogo uvrstilo med naloge iz rdečega območja, čeprav je enote pravilno pretvorilo več kakor polovica učencev. Ker gre pri tem za računanje, s čimer so imeli učenci težave že pri reševanju preizkusov v letih 2007 in 2008, ni presenetljivo, da je ta del naloge reševan manj uspešno. Vprašanje **17. b** se je uvrstilo v modro območje, znaten del (ki pa ga žal ne moremo kvantitativno opredeliti, ker je vprašanje odprtega tipa) odgovorov je bil napačen zaradi napačnega predznaka. Po definiciji je pospešek sprememba hitrosti v izbranem časovnem intervalu, deljena z dolžino tega časovnega intervala. Ker gre pri nalogi za ustavljanje, je

pospešek negativen. Kot pravilni odgovor je PK priznala bodisi pravilni negativni rezultat ali pa po absolutni vrednosti enak rezultat, kadar je odgovor vseboval besedni opis, da je to pojemek. S slike 4.2.8.1.5 je lepo razvidno, da je uspešnost pri prvih dveh postavkah (17.1 in 17.2, oboje vprašanje 17. a) bistveno višja kakor pri zadnji, kjer se zahteva formalno pravilna uporaba definicije pospeška. Rezultat je skladen z ugotovitvami iz let 2007 in 2008, da učencem računanje ne gre tako dobro, čeprav v preteklih letih v preizkusih ni popolnoma primerljive naloge. Zadnja naloga (18) iz gibanja je strukturirana naloga, saj zahteva tri korake na poti do končne rešitve. Kot taka je pričakovano slabše reševana in se je kot naloga tretje taksonomske stopnje uvrstila v modro območje (slika 4.2.8.1.6).

Slika 4.2.8.1.6: Porazdelitev uspešnosti po območjih za postavke 18. naloge

Barva stolpca ustreza učencem območja enake barve, s sivo je označena uspešnost celotne populacije pri tej postavki.

Strukturirane naloge, sicer ne vse iz področja gibanja, so učenci slabo reševali tudi v preizkusih leta 2007 in leta 2008, saj so se vse tedanje strukturirane naloge uvrstile v modro območje ali celo nad modro območje. Tudi v tem pogledu se letošnji rezultati niso spremenili, značilno uspešnost reševanja vidimo na sliki 4.2.8.1.6: razen najbolj uspešnih 10 odstotkov učencev te naloge skoraj nihče ni rešil. Naloga glede vsebinskega področja ni zahtevna, saj gre za enakomerno gibanje, ki ga učenci razumejo, preden se srečajo s poukom fizike. Problem predstavlja po vsej verjetnosti razumevanje besedila, kot se je pokazalo tudi v nekaterih slabo reševanih nalogah v preizkusih iz let 2007 in 2008.

Predn sklenemo analizo, pogledjmo primerjalno, ali se v rezultatih letošnjega preizkusa pojavljajo kakšne skupne razlike ali podobnosti z rezultati preizkusov v letih 2007 in 2008. Primerjavo smo naredili tako, da smo poskušali najti primerljive naloge glede na cilje, ki jih je posamezna naloga preverjala, nato pa smo ugotavljali, katera skupina učencev (barvna območja) nalogo že uspešno reši. Najprej so zbrane naloge, pri katerih kažejo rezultati v letu 2012 podobno znanje, kot smo ga izmerili v letih 2007 in 2008. Pri tem opisa, kaj je skupno tem delom nalog, ne smemo jemati preozko, sicer skoraj ne bi bilo »podobnih« nalog.

- Računanje spremembe potencialne energije je nalogo ali del naloge postavilo v rdeče območje: leta 2007 naloga 15. a, leta 2008 nalogi 15. a in 15. b, leta 2012 naloga 16. b.
- Urejanje izbrane količine po velikosti je nalogo postavilo v zeleno območje: leta 2008 po gostoti naloga 4, leta 2012 po frekvenci naloga 11. b.
- Ločevanje med različnimi vrstami gibanja spada v zeleno območje: leta 2007 naloga 17. a, leta 2008 nalogi 16. a in 16. b, leta 2012 naloga 6.
- Strukturirane naloge spadajo praviloma v modro območje: leta 2007 naloga 17. c, leta 2012 naloga 18, ali v območje nad modrim: leta 2007 14. b in 20. b, leta 2008 naloga 14 in leta 2012 naloga 12. b. Izzema je zelo enostavna strukturirana naloga 14 iz leta 2012, ki se uvršča v rumeno območje, kar je za dve območji nižje kakor druge strukturirane naloge. Razmisliti bi bilo potrebno, zakaj to nalogo učenci rešujejo toliko bolje, in morda na podlagi tega vpeljati strategijo za splošno boljše reševanje strukturiranih nalog v prihodnje.
- Naloge, povezane z vezavo upornikov v električni krog, se uvrščajo v zeleno območje: leta 2007 naloga 19. c, leta 2008 naloga 20. a in leta 2012 naloga 20. a, v rumeno: leta 2012 naloga 9 ali v rdeče območje: leta 2007 naloga 19. a in leta 2008 nalogi 10 in 18. b.
- Razumevanje valovanja se uvršča nad modro območje: leta 2008 naloga 3 in leta 2012 naloga 11. a.
- Pretvarjanje mase v težo se je dvakrat uvrstilo v modro območje: leta 2008 naloga 13. c in leta 2012 naloga 3. Pričakovati bi bilo, da so učenci pri tej pretvorbi uspešnejši, a očitno je k manjši uspešnosti obkraj pripomoglo to, da je bilo vprašanje sestavljeno in je bila pretvorba le del poti do rešitve.

- Uporaba zakona o ohranitvi naboja nalogo uvršča v modro območje: leta 2007 naloga **11** in leta 2012 naloga **20. b**.
- Uporaba enačbe $v = s/t$ pri enakomernem gibanju nalogo uvršča v modro območje: leta 2007 naloga **17. c**, leta 2008 nalogi **16. c** in **17. c** ter leta 2012 naloga **18**.
- Uporaba odvisnosti tlaka od površine pri konstantni sili uvršča nalogo v modro območje: 2007 naloga **14. c** in 2012 naloga **13. b**.

Kakor vidimo, se izmerjeno znanje učencev pri mnogih podobnih nalogah v letih 2007, 2008 in 2012 ne spreminja zaznavno. Pri nekaterih nalogah, ki so si vsaj približno vsebinsko podobne, smo izmerili spremembe, ki jih naštevamo v dveh skupinah, najprej naloge, pri katerih učenci v preizkusu iz leta 2012 kažejo več znanja, nato še naloge, pri katerih je videti manj znanja v preizkusu iz leta 2012 kakor v preizkusih prejšnjih let.

- Preprosto strukturirano nalogo **14** so v letu 2012 uspešno reševali že učenci, uvrščeni v rumeno območje, medtem ko so se vse strukturirane naloge ali deli nalog iz preizkusov leta 2007 in leta 2008 uvrščali v modro ali celo v območje nad modrim. Kljub temu bi težko rekli, da učenci sedaj bolje rešujejo strukturirane naloge. Realnejša je ugotovitev, da se da sestaviti tudi strukturirano nalogo, ki jo reši znaten del učencev.
- Uporaba enačbe $P=UI$ je nalogo **20. b** iz leta 2007 uvrstila v modro območje, medtem ko je podobna naloga **19. b** v letu 2012 uvrščena v rdeče območje.

Manjšo uspešnost kakor v preteklih preizkusih učenci v letu 2012 dosegajo pri teh nalogah:

- naloge iz astronomskih tem so bile v letih 2007 (naloga **18**) in 2008 (naloga **8**) uvrščene v rumeno območje, medtem ko je naloga **8** v letu 2012 uvrščena v rdeče območje;
- določanje odvisnosti z grafa je nalogi **16. a** in **17. b** iz leta 2007 ter nalogo **17. a** iz leta 2008 uvrstilo v zeleno območje, medtem ko je naloga **2** iz leta 2012 uvrščena v rumeno območje;
- risanje sheme iz skice vezave je nalogo **20. a** v letu 2007 uvrstilo v rumeno območje in nalogo **18. a** v letu 2008 v zeleno območje. Podobna naloga **19. a** je v letu 2012 uvrščena v rdeče območje;
- računanje upora iz Ohmovega zakona je nalogo **19. a** iz leta 2008 uvrstilo v modro območje, medtem ko je nalogo **20. d** iz leta 2012 uvrstilo v območje nad modrim.

Videti je, da je nekaj več nalog, kjer je znanje v letu 2012 manjše od znanja v letih 2007 in 2008, kakor nalog, kjer je znanje učencev v letu 2012 večje od tistega v letih 2007 in 2008. Razlike so kljub vsemu majhne in naloge v različnih preizkusih niso povsem primerljive, tako da ne moremo zanesljivo sklepati o trendu znanja v katerikoli smer.

Morda je v zvezi s samimi preizkusi zanimivo povedati še to, da je bil razpon »znanja« od najlažje (to je najboljše reševane) do najtežje (to je najslabše reševane) naloge oziroma dela naloge v letu 2007 3,35 enot⁸, medtem ko je bil leta 2008 5,1 enote in leta 2012 4,4 enote, vendar se je vmes malenkost spremenil način računanja ICC-krivulj, tako da bi bil interval, primerljiv s tistim iz leta 2007 ali iz leta 2008, dolg 4,7 enote. Večji razpon načeloma pomeni večjo občutljivost preizkusa in s tem večjo zanesljivost rezultatov oziroma bolj kakovosten preizkus.

Sklepne ugotovitve

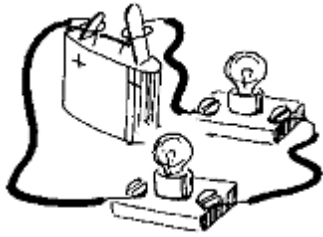
Ker je bilo merjenje znanja iz fizike letos opravljeno tretjič (preizkusi NPZ-ja v letih 2007, 2008 in 2012), in sicer po štirih letih od zadnjega merjenja, se samo po sebi kot najbolj zanimivo postavlja vprašanje primerjave znanja letos z znanjem, izmerjenim na preteklih dveh preizkusih. Ključno vprašanje je, ali lahko ugotovimo »trend znanja«, in če ga lahko, kam kaže.

Na žalost je kljub veliki količini zelo podobnih vrednosti parametrov, s katerimi globalno opisujemo posamezne preizkuse, zelo težko zanesljivo primerjati izmerjeno znanje. Težava se kaže v tem, da že majhne spremembe v formulaciji naloge ali pa v »strogosti« v navodilih za vrednotenje znatno vplivajo na uspešnost reševanja. Lep primer za to je risanje sheme vezja iz skice oziroma opisa vezave elementov v električnem krogu. Poglejmo podrobnosti:

- Leta 2007 so učenci samo iz besedilnega opisa (»Dve enaki žarnici v hišni napeljavi sta vzporedno vezani na napetost 220 V. Vsaka žarnica ima moč 100 W. a) Nariši shemo vezave.«) nalogo v povprečju rešili z uspešnostjo 0,66, skupina učencev okoli 50. kvantila (po uspehu meja polovice učencev – rumeno območje) pa z uspešnostjo 0,69;

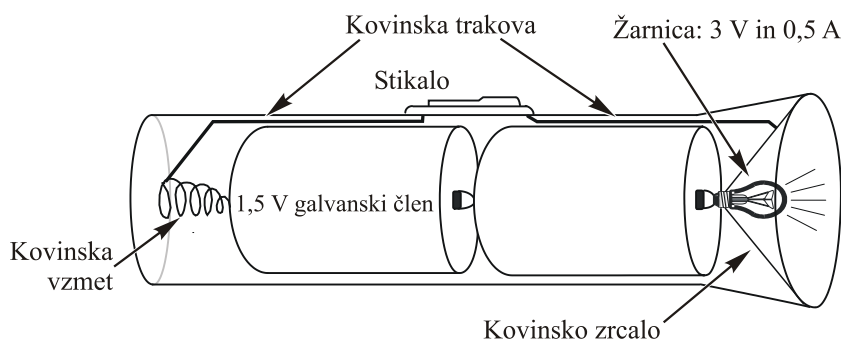
⁸ Določanje enote na vodoravni osi ICC-krivulj je rezultat statistične obdelave, o kateri več informacij lahko poda dr. Gašper Cankar na RIC-u.

- Leta 2008 so učenci iz besedila (»Na sliki je narisani električni krog, ki ga sestavljajo baterija, dve enaki žarnici in vezne žice. a) Nariši shemo te vezave.«) in slike vezave nalogo v povprečju rešili z uspešnostjo 0,82, skupina učencev okoli 25. kvantila (po uspehu meja spodnje četrtine učencev – zeleno območje) pa z uspešnostjo 0,76.

Iz tedanjih meritev smo sklepali, da učenci, kadar imajo poleg besedilnega opisa narisano tudi skico, narišejo shemo vezave z večjo uspešnostjo. Težko bi rekli, da so pokazali učenci ob tej nalogi več znanja kakor leta 2007. Sklep o tem, da opis in slika povečata uspešnost reševanja, pa je bil videti smiseln in pravičen. V preizkusu iz letošnjega leta je podobna naloga.

- Leta 2012 so učenci in učenke iz besedila (»Slika kaže glavne dele baterijske svetilke. a) Nariši shemo vezja, ki kaže vezavo galvanskih členov, žarnice in stikala.«) in slike nalogo v povprečju rešili z uspešnostjo 0,45, skupina učencev okoli 75. kvantila (po uspehu meja zgornje četrtine učencev – rdeče območje) pa z uspešnostjo 0,65.

Primerjava same naloge, ko pred seboj nimamo rezultatov, jo postavlja bolj ob bok nalogi iz leta 2008 kakor nalogi iz leta 2007, saj je poleg besedilnega opisa narisana tudi slika in sam predmet, to je baterijska svetilka, tako da ta učencem ne bi smel biti tuj. Uspešnost je kljub temu celo nižja, kakor je bila pri nalogi iz leta 2007, ko je bilo potrebno shemo narisati zgolj iz opisa vezave. Kako naj si to razložimo?

Ponuja se preprosta in za PK lahko sprejemljiva razlaga, da je tovrstno znanje učencev v letu 2012 manjše od izmerjenega v letih 2007 in 2008. Ker pa je iz mnogih drugih primerjav videti, da se znanje v povprečju od preizkusov v letih 2007 in 2008 do 2012 ni spremenilo, je razlika v uspešnosti morda posledica formulacije naloge. Torej ne gre za spremembo znanja v času, ampak za razliko v nalogah. Tako sklepanje potrjuje tudi vrednotenje te naloge v primerjavi z vrednotenjem v letih 2007 in 2008. V letu 2007 smo za pravilno šteli kakršnokoli vzporedno vezavo, ne glede na to, kakšen vir je bil narisani ali če sta bili narisani le priključni žici, ker je pri hišni napeljavi »vir« dejansko elektrarna. Leta 2008 smo na shemi zahtevali vir, vendar smo za pravilno šteli kakršnokoli oznako vira. Predvsem nismo delali razlike med tistimi, ki so narisali oznako za en galvanski člen (kot splošni simbol za vir) ali pa tri zaporedno vezane galvanske člene (na sliki je baterija, ki vsebuje tri galvanske člene, in mnogi učenci to vedo, ker pri pouku učitelji pokažejo razdrto baterijo za 4,5 V). Naloga v preizkusu iz leta 2012 ima v vezju dodaten element – stikalo, poleg tega je na sliki na bateriji eksplicitno napisano, da je to 1,5 V galvanski člen. Prav tako v besedilu natančno piše, da so v vezju galvanski členi, žarnica in stikalo. Zato smo pri vrednotenju za pravilno šteli shemo z oznako za en galvanski člen (kot splošna oznaka vira) ali dva zaporedno vezana galvanska člena (ker sta v svetilki dejansko dva). Pri vrednotenju smo šteli kot pravilno narisano sklenjeno in razklenjeno stikalo, je pa stikalo moralo biti na shemi. V kolikšni meri sta dodatni element (stikalo) in zahteva po le enem ali dveh, ne pa več oznakah galvanskih členov prispevala k nižji uspešnosti, se na podlagi rezultatov, ki smo jih pridobili s klasičnim vrednotenjem, ne da sklepati. Zato je tudi nezanesljivo sklepati o kvantitativni spremembi znanja učencev glede dotičnega cilja⁹ iz učnega načrta.

⁹ PK kot cilj iz učnega načrta, ki ga preverjajo naloge, kjer učenci rišejo sheme, vedno navaja cilj: »Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.«, ki mu lahko glede na nalogo doda še kak drug cilj.

Iz zgoraj opisanega vidimo, da je ugotavljanje trendov, kadar pred seboj nimamo povsem enakih nalog, precej odvisno od subjektivne presoje pisca. Zato se bomo tudi v letošnjem opisu rezultatov posploševanju o tem, ali je znanje fizike od leta 2007 oziroma 2008 do leta 2012 »zraslo« oziroma »padlo«, izognili, ampak bomo na kratko povzeli, kaj učenci znajo oziroma kje imajo težave. Taka informacija učiteljem omogoča, da pri svojih učencih preverijo, kam sodijo glede na vrstnike iz celotne populacije, in po potrebi namenijo več časa tistim vsebinam ali tipom nalog, kjer bi uspešnost lahko izboljšali – ali v absolutnem smislu ali v primerjavi z vrstniki iz drugih šol.

Podobno, kakor smo ugotavljali v letih 2007 in 2008, so naloge, ki so jih učenci najbolj reševali, naloge iz zelenega območja, na tak ali drugačen način reproduktivne naloge. Poleg tega so v preizkusu leta 2012 vse naloge iz tega območja izbirnega tipa in vseh taksonomskih stopenj. S tem opisom bi lahko ta del analize zaključili. Ob podrobnem branju štirih najbolj reševanih nalog izbirnega tipa (**1**, **6**, **11. b** in **20. a**) in predvsem ponujenih odgovorov, med katerimi so učenci izbirali, ugotovimo, da za uspešno reševanje teh nalog učenci ne potrebujejo pouka fizike, ampak le funkcionalno branje in logično sklepanje. Na tem mestu se ne moremo posvetiti podrobnostim posamezne naloge, vendar se iz pogostosti izbiranja napačnih odgovorov (tako imenovanih distraktorjev) natančno vidi, da so vse ponujene distraktorje, ki so glede na besedilo naloge nelogični¹⁰, vsi učenci, od najbolj do najmanj uspešnih, gladko zavrnilo oziroma so jih izbirali zanemarljivo. Če je naloga taka, da so distraktorji dovolj neprilučni, potem jo učenci relativno uspešno rešujejo ne glede na zahtevnost vsebine, ki jo naloga preverja. To je eden od razlogov, zakaj je ocenjevanje trendov znanja tako nehvaležna naloga. Le ob dovolj velikem številu preizkusov z dovolj velikim številom nalog, ki so bodisi povsem enake ali res zelo podobne tako po vsebini kot po tipu, bi lahko z dovolj robustno statistično obdelavo kolikor toliko zanesljivo govorili o trendih. Vse ostalo, vključno s pričujočim zapisom, pa je precej subjektivna ocena, in bi lahko pri drugem avtorju zvenela precej drugače. O trendih zato res ne bomo govorili.

Nekaj značilnosti v znanju fizike ob koncu 9. razreda kljub vsemu lahko zaslutimo. Ko nalogo uspešno rešujejo učenci, uvrščeni v rumeno območje, to pomeni, da nalogo uspešno reši okoli polovica učencev. Za znanje, zajeto s temi nalogami, lahko rečemo, da je kljub vsemu nekako značilno za populacijo, saj ga izkazuje okoli polovica populacije. Od 6 točk (nalog ali delov nalog) v tem območju lahko učenci 3 še vedno dosežejo s skoraj nič vložka učitelja fizike (nalogi **2** in **14** – oba dela), saj v eni pravzaprav preverjamo, ali učenec razume pojem »premo sorazmeren«, ki ga spozna pri matematiki, druga naloga pa je rešljiva na podlagi izkušenj iz vsakdanjega življenja in sposobnosti razumevanja prebranega besedila, ki ga ne moremo označiti kot »dolgo« ali »zelo zapleteno«, saj je konec koncev sestavljeno le iz sedmih stavkov v štirih povedih. Skupaj z nalogami zelenega območja imamo torej kar 7 točk od skupaj 36 možnih, ki jih je mogoče rešiti zgolj z uporabo logike in izkušnji učencev, torej povsem brez dodane vrednosti, ki je v pristojnosti učitelja fizike. Seveda to ne pomeni, da se učenci o teh vsebinah ne pogovarjajo pri pouku fizike. Poudariti želimo le, da bi ne glede na to, ali so imeli fiziko, te naloge bili sposobni rešiti. Šele preostala tri (pod)vprašanja iz rumenega območja (nalogi **9** in **15. a** ter drugi del naloge **17. a**) preverjajo vsebine, ki se jih učenci učijo pri pouku fizike in jih pred tem ne srečajo drugje.

Vse preostale vsebine spadajo v rdeče, v modro ali v območje nad modrim; torej te naloge v najboljšem primeru uspešno reši okoli ena četrtnina učencev. Značilna razlika med tema dvema skupinama nalog ni povprečna taksonomska stopnja, kakor bi morda pričakovali, ampak predvsem tip nalog. Med nalogami iz zelenega in rumenega območja prevladuje izbirni tip (60 %), medtem ko v drugi skupini prevladujejo naloge odprtega tipa (73 %), od tega prispevajo naloge s kratkim odgovorom 54 % in strukturirane naloge 19 %. To je v skladu s splošnimi ugotovitvami iz let 2007 in 2008, da učenci rešujejo naloge odprtega tipa, kjer se običajno preverja tudi razumevanje, manj uspešno od nalog izbirnega tipa, ki vsebujejo več reproduktivnega znanja, torej prepoznavanja in poznavanja, ne pa razumevanja. Najmanj uspešno tudi v letu 2012 učenci rešujejo strukturirane naloge oziroma dele teh nalog.

Za konec omenimo nekaj posameznih nalog, ki kažejo na vidike znanja učencev, ki bi jih po mnenju PK za fiziko lahko izboljšali z minimalnim dodatnim poudarkom pri pouku, imajo pa neko vrednost za splošno izobrazbo učencev oziroma jim po mnenju komisije lahko pomagajo pri soočanju s problemi vsakdanjega življenja. Prva taka vsebina, če smemo temu tako reči, je razumevanje pomena enot, druga pa je zavedanje moči formalnega reševanja določenega problema. Vsebini, katerih izmerjeno znanje ni zadovoljujoče, sta vezani na nalogi **4** in **17. b**. O nalogi **4** smo obširno pisali v že v opisu dosežkov (**Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju**), medtem ko smo v nalogi **17. b** spraševali o pospešku kolesarja med ustavljanjem. Preden argumentiramo, zakaj bi bilo dobro pri pouku poskušati povečati pozornost omenjenima vsebinama, pogledjmo problematiko naloge **17. b**.

Naloga sprašuje o številski vrednosti pospeška med enakomernim ustavljanjem. Pri vrednotenju naloge je PK predlagala, da se kot pravilni rezultat šteje le negativna vrednost, torej $-1,5 \text{ m/s}^2$. O tej odločitvi je med moderacijo, kjer je bilo poleg štirih članov PK za fiziko prisotnih še 30 učiteljev, ki so bili med vrednotenjem pomočniki

¹⁰ Tu je mišljeno besedilo naloge kot tako, ne glede na to, koliko fizikalnega razumevanja pojmov »premo« in »krivo« gibanje ima učenec. Kot primer vzemimo nalogo 6: lokomotiva se giblje **premo**, naloga sprašuje o načinu gibanja dveh narisanih točk na lokomotivi. Od treh distraktorjev (odgovori A, B, D) so učenci opazno (13,6 %) izbirali le odgovor D, ki vsebuje dvakrat besedo »premo«, ne pa besede »krivo«, medtem ko so oba ostala distraktorja, ki vsebujeta besedi »premo« in besedo »krivo«, izbrali skupaj le s pogostostjo 8,1 %.

glavnega ocenjevalca na CV-jih, prišlo do zelo živahne in konstruktivne razprave. Izkazalo se je, da smo glede tega, kako dosledni naj bomo med vrednotenjem glede predznaka pospeška, razdeljeni skoraj natančno na pol. Ker je bilo število tistih, ki smo menili, da je potrebno vztrajati pri tem, da je pravilen le rezultat z negativnim predznakom pospeška ali pa odgovor, kjer je izrecno napisano, da je pojemek $1,5 \text{ m/s}^2$, malenkost večje od tistih, ki so bili za bolj ohlapno razumevanje pravilnega odgovora, je bilo med vrednotenjem uveljavljeno strožje merilo. Na tem mestu se PK čuti dolžna pojasniti, zakaj podpira tako odločitev.

Fizika je veda o naravi in kakor je povedalo že mnogo svetovno znanih fizikov, je osnovni jezik fizike matematika. V osnovni šoli učencem pri fiziki ne moremo pokazati te povezave v taki meri, kot je to mogoče v srednji šoli in še pozneje na naravoslovno-tehniških in sorodnih fakultetah. Kljub temu to ostaja splošna resnica, ki bi se je lahko zavedali tudi učenci ob koncu osnovne šole. Dejstvo je, da lahko mnoge preproste primere iz narave in vsakdanjega življenja, predvsem take srečujejo tudi pri pouku fizike, rešimo z bolj ali manj preprostim sklepanjem in razmišljanjem in minimalnim matematičnim formalizmom. Navkljub tej izkušnji bi se odrasli – in to naj bi slej ko prej postali vsi osnovnošolci – morali zavedati, da zapletenih problemov nikakor ne moremo rešiti »po občutku«, ampak gre reševanje teh problemov le po miselno izredno zahtevni poti, ki jo zmoremo le z uporabo matematičnih orodij. Prav reševanje takih problemov je pripeljalo do tehnološkega razvoja, ki nam omogoča vse od vsakdanjega udobja do možnosti preživetja v ekstremnih pogojih, kakršnega si človek morda še pred petdesetimi leti ne bi upal niti sanjati. Ko predstave odpovejo, je edina pot do rešitve matematični formalizem in zaupanje vase, da med potjo ne naredimo nobene matematične napake. Šele ko imamo pred seboj rešitev, ki ji verjamemo zgolj in samo zato, ker smo jo rešili v edinem resničnem jeziku znanosti – matematičnem formalizmu –, lahko interpretiramo rezultate in jih opredelimo tudi glede na naše občutke in intuicijo kot »pričakovane« ali »nepričakovane«. Potem sledi naporno in dolgotrajno eksperimentalno preverjanje »nepričakovanih«. In dokler se z meritvami ne pokaže drugače, rezultatom verjamemo. Kot del znanstvene metode je matematični formalizem način razmišljanja in strategija reševanja problemov, ki je človeku v pomoč pri vsakdanjih odločitvah, od katerih je lahko odvisna njegova prihodnost in prihodnost drugih. Ne nazadnje je matematični formalizem tisto, kar ločuje znanstveno metodo od neznanstvene, znanost od psevdoznanosti. Učenci naj bi se zavedali, da je pot do razumevanja zahtevna in omejena z matematičnim formalizmom. Na ta način jim omogočamo, da bodo kot odrasli ljudje kritični do »instantnih« rešitev in poenostavljenih razlag zapletenih problemov.

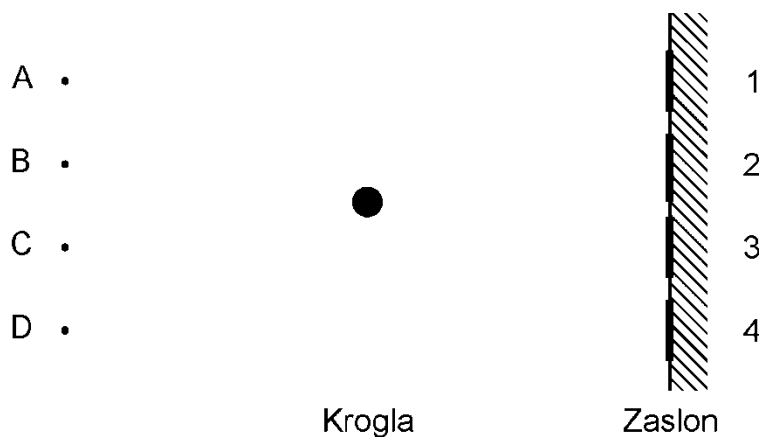
PK ocenjuje, da je računanje pospeška dovolj natančno definirano¹¹, da ga znajo učenci formalno izračunati in rezultat smiselno interpretirati. Seveda je ta izračun dovolj enostaven, da ga lahko izračunajo tudi »na pamet«, kot razliko hitrosti deljeno s časom, in o predznaku razmislijo (ali pa tudi ne) povsem ločeno. A pri tej »bližnjici« je precejšnja verjetnost, da se v rezultat prikrade napačni predznak, ki bi lahko usodno vplival na neke morebitne nadaljnje rezultate. Ker je smisel NPZ-ja med drugim tudi spodbujanje določenih standardov pri pouku fizike, se nam v PK zdi smiselno vztrajati pri zahtevi, da je izračunani pospešek pravilen v vsej svoji matematični formalnosti. Kratkoročno zaradi tega morda kak učenec izgubi eno od 36 točk preizkusa iz fizike v letu 2012, kar ni nič strašnega, saj absolutni uspeh pri preizkusu ni merilo ne za oceno iz fizike ne za vpis v srednje šole. Dolgoročno pa bodo morda učitelji zaradi takega vrednotenja te naloge in obširne razlage koristnosti v prejšnjem odstavku bolj poudarjali pomembnost formalnega reševanja v znanstvenoraziskovalnem delu – seveda ne učencev, ampak odraslih pri svojem delu. Smisel formalnega reševanja v tem primeru ni samo formalno računanje pospeška, ampak ozaveščanje potrebe, da se že na preprostih zgledih učimo prijemov, ki delujejo tudi na bolj zapletenih življenjskih problemih, s katerimi smo kot odrasli slej ko prej soočeni. Torej kot partikularni primer splošnega spoznanja o znanosti.

PK je neprijetno presenetila (ne)uspešnost učencev pri nalogi 4. Čeprav ta sprašuje po vsebinski definiciji neke količine in je po tej plati nizke taksonomske stopnje (prve), se je komisija zavedala relativno visoke zahtevnosti naloge in ji napovedala 40 % uspešnost pri celotni populaciji. Izmerjena uspešnost 9 % je več kakor štirikrat nižja, kar je zaskrbljujoče. Obstoječe stanje bi lahko in bi ga morali spremeniti. Zato ker je razumevanje vsebinskega pomena določene enote nekaj, kar ljudje potrebujemo v mnogih vidikih vsakdanjega življenja, in je po drugi strani povsem splošna naravoslovna kompetenca, ki naj bi jo imelo čim več odraslih, v osnovni šoli pa jo učenci najlažje ponotranjijo ob pouku fizike. Z drugega zornega kota je za razumevanje vsebinskega pomena neke sestavljene enote v veliki meri dovolj funkcionalna pismenost, kar pomeni, da bi to znanje morala biti sposobna usvojiti večina osnovnošolske populacije, ne glede na uspeh pri matematiki ali fiziki. S tretje strani bi učenci, če bi razumeli, kaj pomeni posamezna sestavljena enota, dosegli to, da bi razumeli znaten del osnovnošolske fizike.

Ob koncu ponovimo dva glavna poudarka, kako bi učitelji fizike lahko z malo povečanim poudarkom pri pouku dosegli precej večje razumevanje narave oziroma znanosti. To je po eni strani uporaba formalnega matematičnega reševanja tudi na preprostih primerih z namenom ozaveščanja, da tako deluje vsa znanost. Po drugi strani je to spodbujanje in preverjanje vsebinskega razumevanja sestavljenih enot fizikalnih količin z namenom boljšega razumevanja povezav med njimi.

¹¹ V učnem načrtu je pospešek definiran kot sprememba hitrosti v nekem času, deljena s tem časom. Pri tem je sprememba neke količine v fiziki definirana kot končna vrednost minus začetna vrednost te količine.

1. Kroglo postavimo pred zaslon. Nanjo posvetimo z majhnim svetilom. V katero od točk A, B, C ali D moramo postaviti svetilo, da bo senca krogle v legi 3?

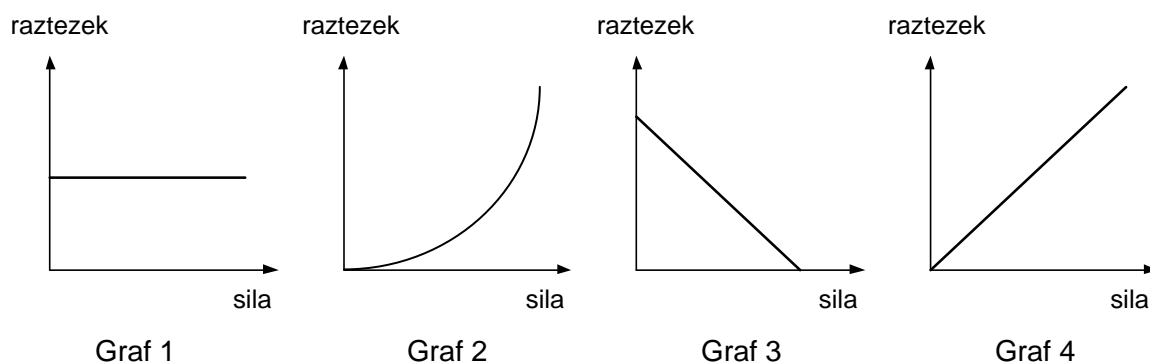

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V točko A.
 B V točko B.
 C V točko C.
 D V točko D.

	1
--	---

2. Hookov zakon velja, kadar je raztezek prožnega telesa premo sorazmeren s silo, ki deluje na telo. Kateri graf kaže takšno odvisnost?

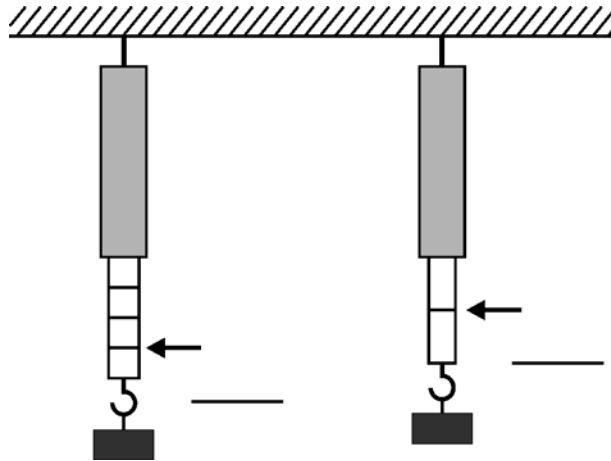

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Graf 1.
 B Graf 2.
 C Graf 3.
 D Graf 4.

	1
--	---

3. Na vsakega od dveh različnih silomerov smo obesili utež z maso 100 gramov. Sliki kažeta, kako sta se raztegnili vzmeti v vsakem silomeru. Na črto k vsakemu silomeru pripiši velikost sile, ki jo prikazuje enota, označena s puščico.

	1
--	---

4. Specifična toplota železa je $460 \frac{\text{J}}{\text{kgK}}$. V enem stavku razloži, kaj to pomeni.

Odgovor: _____

	1
--	---

5. En meter dolga jeklena palica se pri segrevanju za 1 K podaljša za 0,012 mm. Kolikšno je podaljšanje 10 m dolge jeklene tračnice, če se segreje za 50 K?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

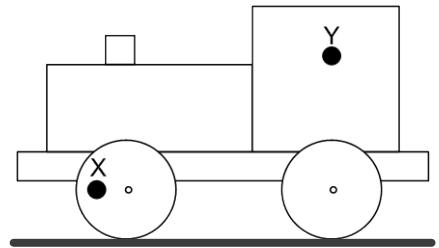
- A 0,12 mm
- B 0,6 mm
- C 1,2 mm
- D 6,0 mm

	1
--	---

6. Na leseni lokomotivi sta narisani točki X in Y. Kakšna tira opišeta točki, ko se lokomotiva giblje premo?

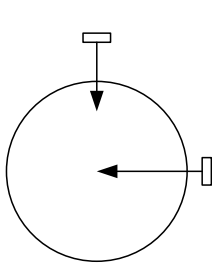
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Točka X premega, točka Y krivega.
- B Točka X krivega, točka Y krivega.
- C Točka X krivega, točka Y premega.
- D Točka X premega, točka Y premega.

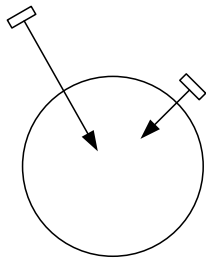

	1
--	---

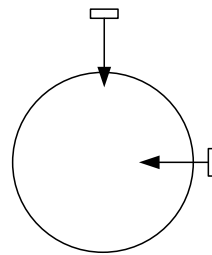
7. Na vsaki sliki je s krogom narisana Zemlja in s pravokotnikom dve enaki telesi v različnih legah okoli Zemlje. Na kateri sliki sta pravilno prikazani teži teles?

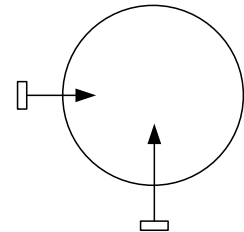
Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Na sliki 1.
- B Na sliki 2.
- C Na sliki 3.
- D Na sliki 4.

	1
--	---

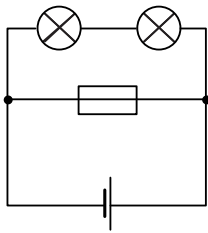
8. Obhodni čas Zemlje okoli Sonca je 1 leto. Kateri od spodaj naštetih planetov ima krajši obhodni čas?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

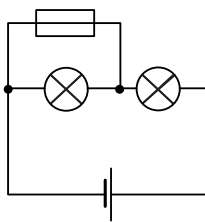
- A Venera.
- B Mars.
- C Jupiter.
- D Saturn.

	1
--	---

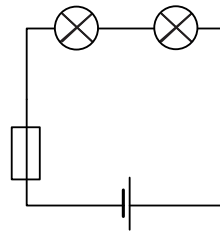
9. Električno napeljavo varujemo pred prevelikim tokom z varovalkami. Katera od slik kaže pravilno vezavo varovalke?

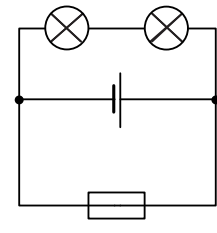
Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Slika 1.
- B Slika 2.
- C Slika 3.
- D Slika 4.

	1
--	---

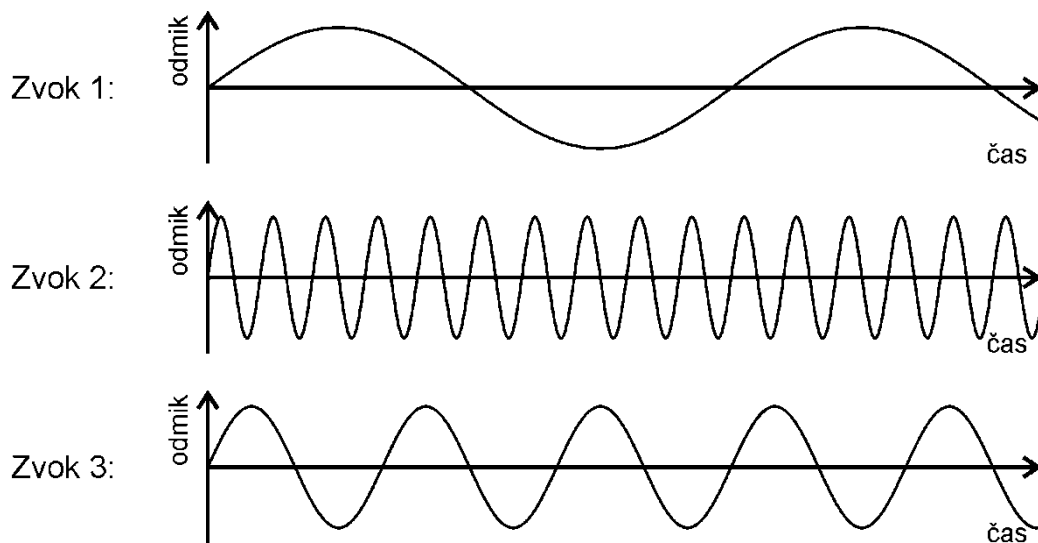
10. Katera naprava je namenjena pretvarjanju mehanskega dela v električno delo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Električni grelnik.
- B Galvanski člen.
- C Kolesarski dinamo.
- D Elektromotor.

	1
--	---

11. Na sliki so narisane časovne odvisnosti odmikov delcev zraka za tri zvoke, ki jih je drugega za drugim slišal Marko. Enote na vseh treh grafih so enake.

- a) Katero vrsto zvokov je slišal Marko?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Šum.
 B Ton.
 C Zven.
 D S slike ni mogoče sklepati o tem.
- b) V katerem od zaporedij spodaj so zvoki urejeni od zvoka z **najnižjo** do zvoka z **najvišjo** frekvenco?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Zvok 1, zvok 3, zvok 2.
 B Zvok 2, zvok 1, zvok 3.
 C Zvok 2, zvok 3, zvok 1.
 D Zvok 3, zvok 1, zvok 2.

	2
--	---

12. Žogo z maso 0,5 kg in s prostornino 4 dm³ držimo tako, da je do polovice potopljena v vodo.

a) Kolikšna sila vzgona deluje na žogo?

Odgovor: _____

b) S kolikšno silo delujemo z rokami na žogo?

Odgovor: _____

	3
--	---

13. Vesna sedi na stolu na dva različna načina, kakor kažeta sliki 1 in 2. Površina stične ploskve s tlemi pod vsako nogo stola je 1 cm^2 .

Slika 1

Slika 2

- a) Vesna tehta skupaj s stolom 500 N . Kolikšen tlak povzroča Vesna s stolom na sliki 1 pod vsako nogo stola?

Odgovor: _____

- b) Na sliki 2 se Vesna guga s stolom tako, da je le ena od nog v stiku s tlemi. Kolikšen tlak povzroča Vesna s stolom pod to nogo?

Odgovor: _____

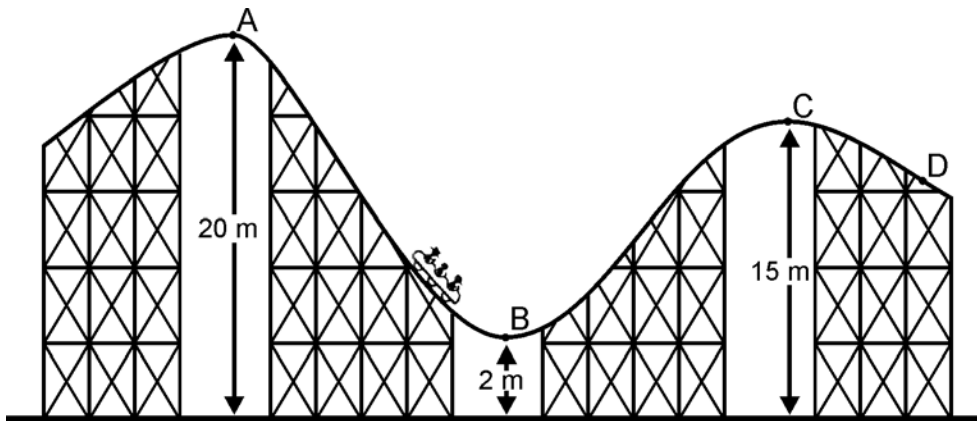
	2
--	---

14. Zala je želela ugotoviti, kolikšna je masa 1 kapljice vode, ki kaplja iz slabo zaprte pipe. V merilni valj je nakapljala 50 kapljic. Merilni valj s kapljicami je tehtal 113 g . Koliko v povprečju tehta 1 kapljica, če je masa praznega merilnega valja 110 g ?

Odgovor: _____

	2
--	---

15. Betka, Niko in Matevž so se v zabaviščnem parku peljali z vagončkom, kakor kaže slika. Na začetku vagonček brez lastnega pogona potegnejo na vrh tira v točko A. Nato ga spustijo po strmini. Masa vagončka skupaj s potniki znaša 800 kg.

- a) Katero obliko energije ima vagonček s potniki v točki A?

Odgovor: _____

- b) Največ koliko kinetične energije ima lahko vagonček s potniki v točki B, ki je 18 m niže od točke A?

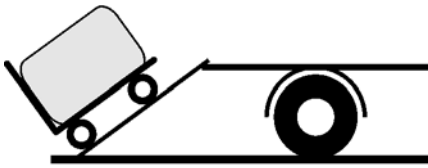
Odgovor: _____

- c) Če bi bila točka C na enaki višini kakor točka A, vagonček ne bi pripeljal do točke D. Napiši en razlog, zakaj vagonček ne bi imel dovolj energije, da bi pripeljal do točke D.

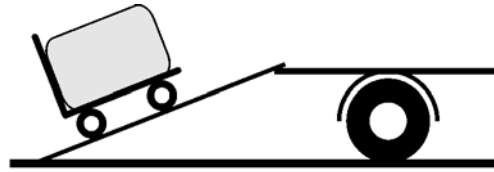
Odgovor: _____

	3
--	---

16. Andrej si z desko pomaga pri nalaganju tovora na 1 m visoko prikolico tovornjaka.
- a) Po krajši deski (slika 1) vozička s tovorom s skupno maso 100 kg ne zmore potisniti na prikolico. Po daljši deski (slika 2) mu to uspe. Zakaj?

Slika 1

Slika 2

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

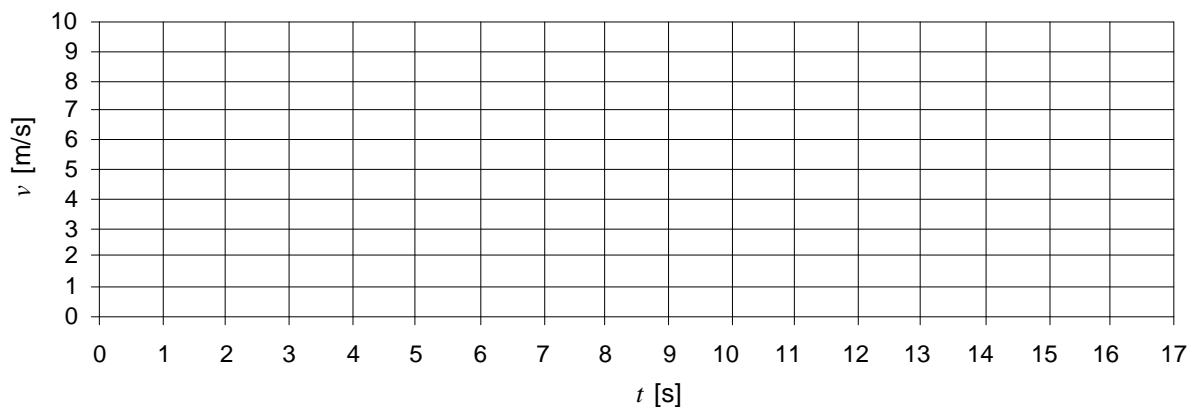
- A Teža vozička s tovorom se na daljši deski zmanjša.
- B Za potiskanje po daljši deski je potrebna manjša sila.
- C Med potiskanjem po daljši deski Andrej opravi manj dela.
- D Zaradi potiskanja po daljši deski je sprememba potencialna energije manjša.
- b) Med potiskanjem se je potencialna energija vozička s tovorom povečala za 1000 J. Koliko dela je opravil Andrej?

Odgovor: _____

	2
--	---

17. Ko Peter prikolesari skozi cilj, še 10 sekund vozi s stalno hitrostjo $27 \frac{\text{km}}{\text{h}}$, nato pa začne enakomerno zavirati in se v naslednjih 5 sekundah ustavi.

a) Nariši graf hitrosti v odvisnosti od časa za Petrovo vožnjo po prehodu skozi cilj.

b) Kolikšen je Petrov pospešek med ustavljanjem?

Odgovor: _____

	3
--	---

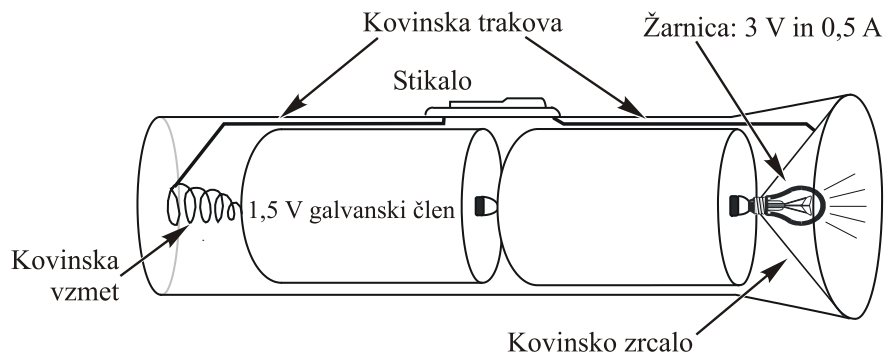
18. Marko se z avtomobilom pelje po avtocesti s stalno hitrostjo $120 \frac{\text{km}}{\text{h}}$. Na 3 km dolgem odseku je zaradi gradbenih del hitrost omejena na $80 \frac{\text{km}}{\text{h}}$.

Za koliko se mu podaljša čas potovanja zaradi omejitve na gradbišču? Odgovor utemelji z računom.

Odgovor: _____

	3
--	---

19. Slika kaže glavne dele baterijske svetilke.

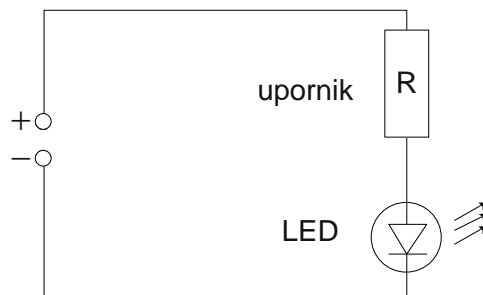
a) Nariši shemo vezja, ki kaže vezavo galvanskih členov, žarnice in stikala.

b) Na žarnici piše 3 V, 0,5 A. Kolikšna je moč žarnice, ko sveti v baterijski svetilki na sliki zgoraj?

Odgovor: _____

	2
--	---

20. Imamo svetečo diodo (LED), ki normalno sveti, kadar skozi njo teče tok 20 mA, na njenih priključkih pa je napetost 1,6 V. LED priključimo v električni krog, kakor kaže shema. Napetost vira je 6 V in LED normalno sveti.

- a) Zakaj v vezju potrebujemo upornik R?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Da LED močnejše sveti.
 - B Da LED šibkeje sveti.
 - C Da varčujemo z energijo.
 - D Da omejimo tok.
- b) Kolikšen električni tok teče skozi upornik R?

Odgovor: _____

- c) Z voltmetrom izmerimo med priključkoma LED napetost 1,6 V. Kolikšno napetost izmerimo med priključkoma upornika R?

Odgovor: _____

- d) Kolikšen je upor upornika R?

Odgovor: _____

	4
--	---

4.2.9 Predmetna komisija za državljansko in domovinsko vzgojo ter etiko

4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz državljanske in domovinske vzgoje ter etike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po dodatkih pri nalogah glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.9.1.1: Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

Slika 4.2.9.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

Slika 4.2.9.1.3: Porazdelitev točk pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.9.1.1: Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.9.1.2: Porazdelitev dosežkov pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

Preglednica 4.2.9.1.3: Specifikacijska tabela, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, 3. obdobje

4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz državljske in domovinske vzgoje ter etike **ob koncu 3. obdobja**

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Podlaga za pripravo preizkusov znanja je bil *Učni načrt Državljska vzgoja in etika* (ZRSS, Ljubljana 2000).

Preizkus znanja je obsegal 24 nalog izbirnega tipa (naloge obkroževanja, povezovanja in razvrščanja, naloge dopolnjevanja in alternativni tip nalog) in naloge kratkih odgovorov ter naloge z zapisom kratkih odgovorov. Naloge so preverjale znanje in razumevanje izbranih obveznih tematskih sklopov z besedilnimi nalogami.

Predpisani minimalni in temeljni standardi znanja so bili vodilo pri sestavljanju nalog.

Naloge v preizkusu so preverjale vse tri taksonomske stopnje: naloge prve taksonomske stopnje (30 % nalog) so preverjale znanje in poznavanje osnovnih pojmov, povezanih z državljsko in domovinsko vzgojo ter etiko (DDE); naloge druge taksonomske stopnje (40 % nalog) so preverjale njihovo razumevanje in uporabo; pri nalogah tretje taksonomske stopnje (30 % nalog) pa so učenci morali pokazati sposobnost samostojnega reševanja problemov in interpretacije ter vrednotenja predstavljene možnosti.

Naloge so bile oblikovane tako, da so se vsebinsko navezovala na stvarne življenjske situacije, ki so bile črpane iz raznovrstnih virov (mediji, javne razprave, strokovna literatura idr.).

Maksimalno so učenci lahko dosegli 50 točk. Naloge so bile vrednotene z 1 do 3 točkami. Čas reševanja je bil 60 minut.

V primerjavi s preizkusom iz leta 2009, naloge v letošnjem preizkusu niso bile razvrščene po tematskih sklopih učnega načrta (vseh skupaj jih je deset), ampak so se vsebine prepletale, kar pomeni, da je bila sistematika preizkusa znanja vsebinska.

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.9.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4396
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	29,24
Povprečno število odstotnih točk	58,48
Standardni odklon odstotnih točk	17,41
Indeks težavnosti	0,58
Indeks zanesljivosti	0,89

NPZ iz državljske in domovinske vzgoje ter etike je opravljalo 4396 učencev. V povprečju so dosegli 29,24 (58,48 %) točke. En učenec (0,02 %) je dosegel maksimalno število točk.

129 učencev (2,93 %) je doseglo 45 ali več (90 % do 100 %) točk, 569 učencev (12,94 %) je doseglo 40 ali več (80 % do 100 %) točk, 60 učencev (1,4 %) je doseglo 10 ali manj točk (20 % do 4 %), 9 učencev (0,2 %) pa 5 ali manj točk (10 % do 4 %).

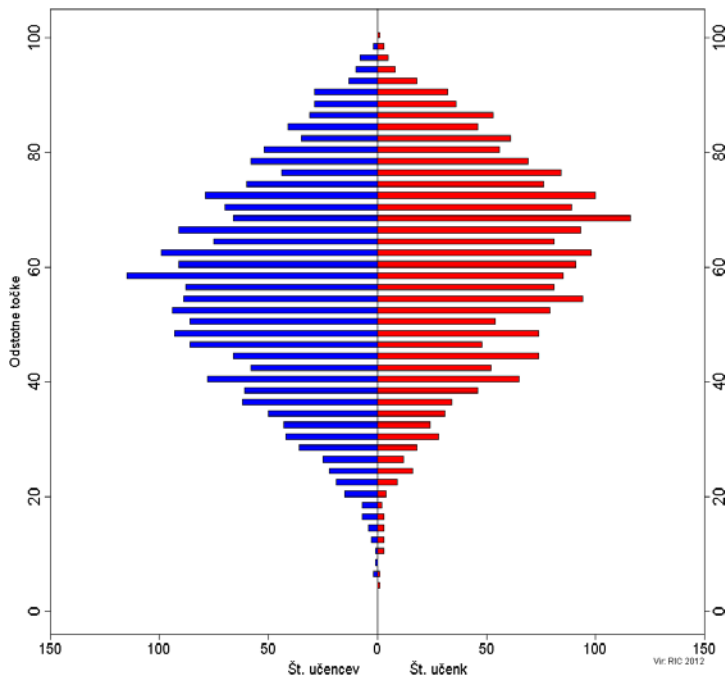
Minimalno število doseženih točk je bilo 2 (4 %). Dosegel jih je en učenec.

Mediana je skoraj enaka povprečnemu številu točk, kar se odraža tudi v simetrični frekvenčni porazdelitvi. Standardni odklon pa nakazuje razlike v znanju med učenci.

V primerjavi z NPZ-jem leta 2009 ima preizkus znanja spremenjeno strukturo, vsebuje vsebinsko kompleksne naloge, ki se navezujejo na stvarne življenjske situacije in jih učenci rešujejo s pomočjo virov iz različnih medijev. Dosežki učencev pri reševanju vsebinsko in strukturno zahtevnejšega preizkusa znanja niso primerljivi z dosežki učencev pri NPZ-ju leta 2009 oziroma so pričakovano nekoliko nižji.

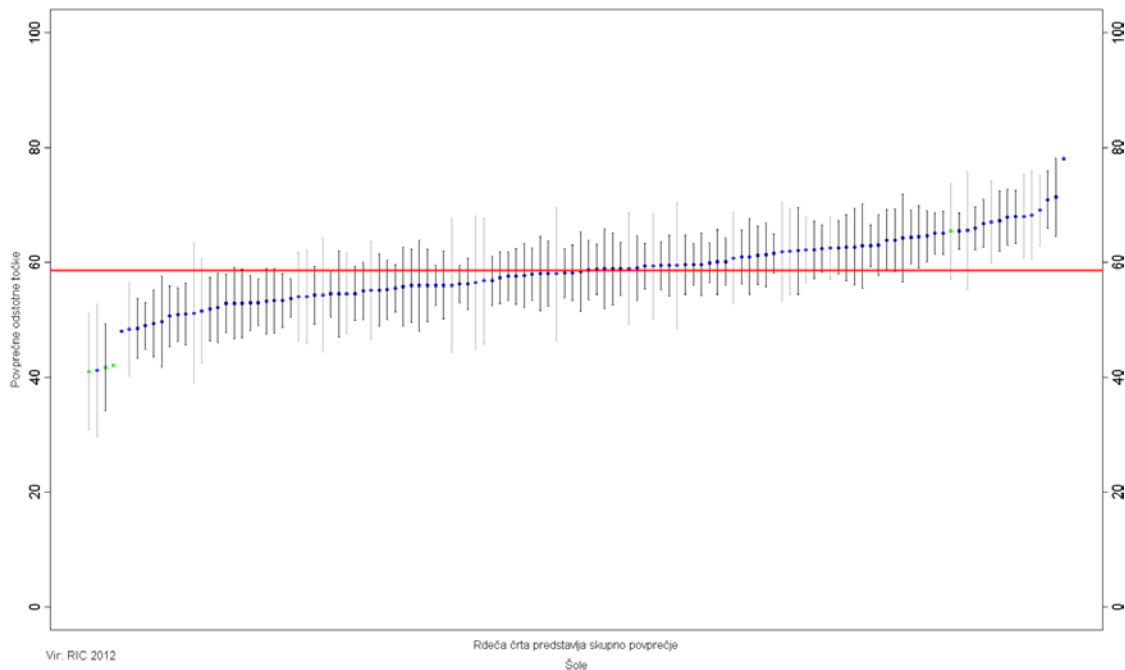
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.9.1.1: Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

S slike 4.2.9.1.1 lahko razberemo, da so bile učenke v povprečju nekoliko uspešnejše. Najboljši in najslabši rezultat imata učenki.

Slika 4.2.9.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

Povprečni dosežki po šolah se gibljejo v območju od približno 42 do približno 78 odstotnih točk. Štiri šole se gibljejo v območju od 40 do 45 odstotnih točk, tri šole pa se nahajajo na zgornjem območju med 70 in 80 odstotnimi točkami.

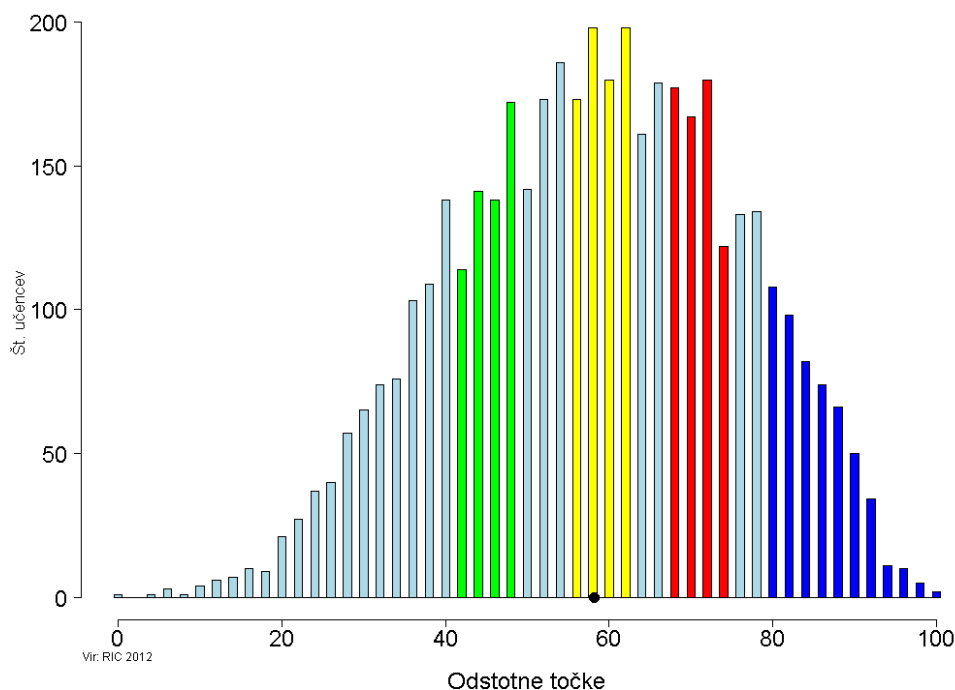
Preglednica 4.2.9.1.2: Porazdelitev dosežkov pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	58,38	16,84	479	9
Goriška regija	63,41	16,01	256	7
Jugovzhodna Slovenija	56,63	17,58	331	9
Koroška regija	55,66	16,91	147	5
Notranjsko-kraška regija	58,00	18,33	82	4
Obalno-kraška regija	63,19	16,52	198	6
Osrednjeslovenska regija	59,85	17,20	1.115	26
Podravska regija	56,94	18,13	609	20
Pomurska regija	58,04	18,18	320	12
Savinjska regija	57,52	17,12	581	16
Spodnjeposavska regija	56,60	16,92	170	6
Zasavska regija	52,43	17,22	108	2

Državnemu povprečju so se najbolj približali v Gorenjski, Notranjsko-kraški in v Pomurski regiji. Nižje povprečje od državnega je zaslediti v Jugovzhodni Sloveniji, Koroški, Podravske, Savinjske, Spodnjeposavske in Zasavske regiji. Uspešnejši od državnega povprečja so bili učenci v Osrednjeslovenski, Obalno-kraški in Goriški regiji.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.9.1.3: Porazdelitev točk pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki, 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki določajo spodnjo mejo četrte dosežkov.

Naloge

3.1, 4.1, 5.1, 5.2, 6.1, 8.1, 8.2, 10.1, 10.2, 13.1, 20.1 in 23.2.

Standardi znanja:

Naloge 4.1, 5.1, 6.1, 8.1 in 20.1 preverjajo minimalne standarde.

Naloge 3.1, 5.2, 8.2, 10.1, 10.2, 13.1 in 23.2 preverjajo temeljne standarde.

Vsebine:

Življenje v skupnosti – narod, država (naloga 3.1);

Družina (naloga 4.1);

Urejanje skupnih zadev – vprašanja demokracije (naloge 5.1, 5.2 in 20.1);

Vzorniki in avtoritete (naloga 6.1);

Mediji (občila) in informacije (naloge 8.1, 8.2, 10.1 in 10.2);

Verstva in verovanja, krščanstvo (naloga 13.1);

Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre (naloga 23.2).

Taksonomske stopnje:

V zelenem območju je šest nalog, pri katerih smo preverjali znanje prve taksonomske stopnje, štiri naloge so preverjale znanje druge taksonomske stopnje, ena naloga pa znanje tretje taksonomske stopnje.

Učenci:

- poznajo vrsto nestrpnosti (naloga 3.1);
- poznajo sestavo enostarševske družine (naloga 4.1);
- znajo iz grafa razbrati podatke o gibanju števila obravnavanih kršitev (naloga 5.1);
- razumejo pojem nasilja (naloga 5.2);
- razumejo učinek dela javne osebnosti (naloga 6.1);
- poznajo elektronske socialne medije (naloga 8.1);
- razumejo naravo elektronskih medijev (naloga 8.2);
- prepoznajo sporočilnost simbolov (nalogi 10.1 in 10.2);
- razumejo pojem monoteizem (naloga 13.1);
- poznajo načine nenasilnega političnega delovanja (naloga 20.1);
- poznajo cilje čistilnih akcij (naloga 23.2).

Učenci v zelenem območju znajo razbrati podatke iz virov (grafa, slike, besedila). Poznajo in razumejo nekatera temeljna dejstva.

Primer: **naloga 5**

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki določajo mejo med polovicama dosežkov.

Naloge:

2.1, 3.2, 6.2, 7.2, 10.3, 11.2, 16.2, 20.2, 21.1, 22.1, 23.1, 24.1 in 24.2.

Standardi znanja:

Razen nalog 6.2, 16.2, 21.1 in 23.1, ki preverjajo minimalne standarde znanja, vse naloge preverjano temeljne standarde znanja.

Vsebina:

Generacije in kulture – medsebojno razumevanje (naloga 2.1);

Življenje v skupnosti – narod, država (naloga 3.2);

Vzorniki in avtoritete (naloga 6.2);

Sporazumevanje in sporočanje (naloga 7.2);

Mediji in informacije (nalogi 10.3 in 11.2);

Urejanje skupnih zadev – vprašanja demokracije (nalogi 16.2 in 20.2);

Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre (naloge 21.1, 22.1, 23.1, 24.1 in 24.2).

Taksonomske stopnje:

V rumenem območju je osem nalog, pri katerih smo preverjali znanje druge taksonomske stopnje, tri naloge so preverjale znanje tretje taksonomske stopnje, z dvema nalogama pa smo preverjali znanje prve taksonomske stopnje.

Učenci:

- znajo razložiti vzroke za staranje prebivalstva (naloga 2.1);
- znajo utemeljiti, kaj je nestrpnost (naloga 3.2);
- poznajo primere dobrodelne pomoči znanih osebnosti (naloga 6.2);
- razumejo pravila uspešne komunikacije (naloga 7.2);
- razumejo namen grafičnih simbolov v medijih (naloga 10.3);
- utemeljijo vpliv medijev na posameznikova prepričanja in vedenje (naloga 11.2);
- poznajo delo in naloge poslanca (naloga 16.2);
- razumejo akcije osveščanja in vplivanja na voljo javnosti in oblasti (naloga 20.2);
- znajo brati grafično predstavljene podatke (naloga 21.1);
- razumejo nesprejemljivost in problematičnost otroškega dela (naloga 22.1);
- znajo brati vizualni material (naloga 23.1);
- razumejo vizualno simboliko (naloga 24.1);
- znajo navesti posledice pretiranega izkoriščanja gozda za življenje ljudi (naloga 24.2).

Učenci v rumenem območju razlagajo in razumejo probleme, ki so jim prostorsko in časovno blizu. Izkazujejo splošno izkušnjsko znanje.

Primer: **naloga 24**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Naloge:

4.2, 9.1, 12.1, 15.1, 16.1, 21.2 in 23.3.

Standardi znanja:

Razen naloge 16.1, ki preverja minimalni standard znanja, vse naloge preverjajo temeljne standarde znanja.

Vsebina:

Družina (naloga 4.2);
Življenje v skupnosti – narod, država (naloga 12.1);
Verstva in verovanja, krščanstvo (nalogi 9.1 in 15.1);
Urejanje skupnih zadev – vprašanja demokracije (naloga 16.1);
Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre (nalogi 21.2 in 23.3).

Taksonomske stopnje:

V rdečem območju so tri naloge, pri katerih smo preverjali znanje tretje taksonomske stopnje, dve nalogi sta preverjali znanje druge taksonomske stopnje in dve nalogi znanje prve taksonomske stopnje.

Učenci:

- poznajo tipe družin (naloga 4.2);
- poznajo vsebino pravice do svobode veroizpovedi (naloga 9.1);
- razlikujejo med komunikacijskimi slogi in avtoritativnostjo (naloga 12.1);
- poznajo simbole svetovnih verstev (naloga 15.1);
- poznajo delo in naloge ministra (naloga 16.1);
- sklepajo iz podatkov (naloga 21.2);
- razumejo družbeni namen sistematičnega zbiranja podatkov (naloga 23.3).

Učenci v rdečem območju znajo navesti značilnosti oziroma tipe družbenih pojavov in iz praktičnih primerov razbrati, pojasniti ter analizirati kompleksnejše družbene pojave in odnose. Izkazujejo zanesljivo in raznoliko znanje o specifičnih vsebinah predmeta.

Primer: **naloga 9.1**

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki določajo mejo zgornje desetine dosežkov.

Naloge:

1.1, 2.2, 7.1, 9.2, 11.1, 12.2, 14.1, 16.3, 17.1, 17.2, 18.1, 18.2, 19.1 in 22.2.

Standardi znanja:

Naloge 1.1, 7.1 in 9.2 preverjajo minimalne standarde znanja. Preostale naloge preverjajo temeljne standarde znanja.

Taksonomske stopnje:

V modrem območju je sedem nalog, pri katerih smo preverjali znanje tretje taksonomske stopnje, pet nalog je preverjalo znanje druge taksonomske stopnje in dve nalogi znanje prve taksonomske stopnje.

Vsebine:

Življenje v skupnosti – narod, država (naloga 1.1);
Generacije in kulture – medsebojno razumevanje (naloga 2.2);
Sporazumevanje in sporočanje (naloge 7.1, 9.2 in 12.2);
Mediji in informacije (nalogi 11.1 in 14.1);
Urejanje skupnih zadev – vprašanja demokracije (naloge 16.3, 18.1 in 18.2);
Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre (naloge 17.1, 17.2, 19.1 in 22.2).

Učenci:

- razumejo odklone v demokraciji (naloga 1.1);
- poznajo probleme različnih generacij (naloga 2.2);
- poznajo vrste sporazumevanja (naloga 7.1);
- poznajo ustavne prepovedi diskriminacije (naloga 9.2);
- razumejo kritični odnos do medijskih informacij (naloga 11.1);
- razumejo razliko med komunikacijskimi slogi in avtoritativnostjo (naloga 12.2);
- razumejo vlogo sodne veje oblasti – domneva nedolžnosti (naloga 14.1);
- razumejo pojem politična stranka (naloga 16.3);
- razumejo pojem globalne dileme človeštva – vojna in mir (naloga 17.1);
- razumejo naravo vojaške sile (naloga 17.2);
- razumejo temelj demokracije (naloga 18.1);
- razumejo odklone v delovanju pravne države (naloga 18.2);
- razume osnove globalne demografije (naloga 19.1);
- razumejo nesprejemljivost in problematičnost otroškega dela (naloga 22.2).

Učenci v modrem območju znajo razložiti, predlagati rešitve, načrtovati in argumentirati osrednje pojme, pojave in probleme predmeta. Znajo primerjati besedila in smiselno povezovati pojme. Izkazujejo trdno znanje predmetnih vsebin.

Primer: **naloga 17**

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje sodijo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Naloge:

9.3, 13.2, 18.3, 19.2.

Standardi znanja:

Vse naloge preverjajo temeljne standarde znanja.

Taksonomske stopnje:

V območju nad modrim območjem sta dve nalogi, pri katerih smo preverjali znanje prve taksonomske stopnje, ena naloga je preverjala znanje druge taksonomske stopnje in ena naloga znanje tretje taksonomske stopnje.

Vsebine:

Urejanje skupnih zadev – vprašanja demokracije (nalogi 9.3 in 18.3);

Verstva in verovanja, krščanstvo (naloga 13.2);

Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre (naloga 19.2).

Učenci:

- ne poznajo temeljnih mednarodnih dokumentov (naloga 9.3);
- ne znajo uporabljati dialektičnega mišljenja (naloga 13.2);
- ne poznajo zgodovinskih kronologij verstev (naloga 18.3);
- ne znajo uporabljati medpredmetnega povezovanja (naloga 19.2).

Učenci izkazujejo pomanjkljivo znanje v faktografiji in kronologiji medpredmetnih vsebin.

Primer: **naloga 19.2**

Preglednica 4.2.9.1.3: Specifikacijska tabela, državljanska in domovinska vzgoja ter etika, 3. obdobje

Naloga	Točke	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Razredi	Območja	
1	1.1	1	Spoznava različne vrste odgovornosti, ki so posledica tega, da imajo člani skupine različne položaje in vloge.	M	III	7	modro
2. a	2.1	1	Spoznava pomen odnosov med generacijami.	T	II	8	rumeno
2. b	2.2	1	Spoznava pomen odnosov med generacijami.	T	II	8	modro
3. a	3.1	1	Razume pomen strpnosti (tolerance) med pripadniki različnih narodnosti.	T	I	7	zeleno
3. b	3.2	1	Razume pomen strpnosti (tolerance) med pripadniki različnih narodnosti.	T	III	7	rumeno
4. a	4.1	1	Obnovi pojem, spozna tipe družine in temeljne razlike med njimi.	M	I	7	zeleno
4. b	4.2	1	Imenuje tip družine.	T	I	7	rdeče
5. a	5.1	1	Spoznava posebno odgovornost nosilcev oblasti za urejanje temeljnih pogojev življenja in drugih skupnih zadev.	M	I	8	zeleno
5. b	5.2	1	Spoznava posebno odgovornost nosilcev oblasti za urejanje temeljnih pogojev življenja in drugih skupnih zadev.	T	III	8	zeleno
6. a	6.1	1	Usposablja se za prepoznavanje vrednostne vsebine vzorov in idealov.	M	II	7	zeleno
6. b	6.2	1	Spoznava, da nekaterim posameznikom, skupinam in ustanovam večina ljudi priznava pravico, da kot avtoritete vplivajo na življenje skupnosti.	M	I	7	rumeno
7. a	7.1	1	Spoznava različne vrste sporazumevanja in njihov pomen za obstoj skupnosti (ožje in širše).	M	I	7	modro
7. b	7.2	1	Spoznava različne vrste sporazumevanja in njihov pomen za obstoj skupnosti (ožje in širše); zaveda se potrebe po sporazumevanju kot obliki doživljanja druge osebe, njenih čustev, potreb in interesov.	T	II	7	rumeno
8. a	8.1	1	Spoznava različne vrste sporazumevanja in njihov pomen za obstoj skupnosti (ožje in širše); zaveda se potrebe po sporazumevanju kot obliki doživljanja druge osebe, njenih čustev, potreb in interesov.	M	I	7	zeleno
8. b	8.2	1	Prepozna manipulacije in zlorabe v sporazumevanju.	T	II	7	zeleno
9. a	9.1	1	Razvija kulturo dialoga in spoštovanja različnih ver in nazorov.	T	II	8	rdeče
9. b	9.2	1	Prepozna manipulacije in zlorabe v sporazumevanju.	M	I	7	modro
9. c	9.3	1	Uvaja se v praktično uporabo načel družbenega sožitja: pravičnost, enakost, svoboda, humanost, solidarnost in strpnost.	T	I	8	nad modrim

Naloga	Točke	Cilji – učencem	Standardi znanja	Takson. stopnje	Razredi	Območja	
10. a	10.1	1	Razvija sposobnost za kritični premislek o svojih lastnih navadah v ravnanju z mediji in o navadah drugih oseb; spoznava različne vrste uporabe medijev; spoznava sociološke in psihološke učinke, ki jih imajo mediji na zasebno življenje; postavlja si vprašanja o nasilju v filmih in na televiziji.	T	I	7	zeleno
	10.2	1	Razvija sposobnost za kritični premislek o svojih lastnih navadah v ravnanju z mediji in o navadah drugih oseb; spoznava različne vrste uporabe medijev; spoznava sociološke in psihološke učinke, ki jih imajo mediji na zasebno življenje; postavlja si vprašanja o nasilju v filmih in na televiziji.	T	I	7	zeleno
10. b	10.3	1	Razvija sposobnost za kritični premislek o svojih lastnih navadah v ravnanju z mediji in o navadah drugih oseb; spoznava različne vrste uporabe medijev; spoznava sociološke in psihološke učinke, ki jih imajo mediji na zasebno življenje; postavlja si vprašanja o nasilju v filmih in na televiziji.	T	II	7	rumeno
11. a	11.1	1	Spoznava vpliv medijev na oblikovanje javnega mnenja na različnih ravneh, od lokalne skupnosti do mednarodne ravni.	T	III	7	modro
11. b	11.2	1	Spoznava vpliv, ki ga imajo mediji na posameznikova stališča in prepričanja, na njegove navade in ravnanje.	T	III	7	rumeno
12. a	12.1	1	Spoznava različne vrste odgovornosti, ki so posledica tega, da imajo člani skupine različne položaje in vloge.	T	III	7	rdeče
12. b	12.2	1	Prepoznava manipulacije in zlorabe v sporazumevanju.	T	III	7	modro
13. a	13.1	1	Pridobiva splošni vpogled v razširjenost, kompleksnost in bogastvo religij.	T	II	8	zeleno
13. b	13.2	1	Pridobiva splošni vpogled v razširjenost, kompleksnost in bogastvo religij.	T	I	8	nad modrim
14	14.1	1	Spoznava vpliv medijev na oblikovanje javnega mnenja na različnih ravneh, od lokalne skupnosti do mednarodne ravni.	T	II	7	modro
15	15.1	1	Pridobiva splošni vpogled v razširjenost, kompleksnost in bogastvo religij.	T	I	8	rdeče
16. a	16.1	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	M	II	8	rdeče
	16.2	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	M	II	8	rumeno
16. b	16.3	1	Spoznava demokracijo kot način urejanja skupnih zadev in določanja pogojev življenja.	T	III	8	modro
17. a	17.1	1	Spoznava zvezo med lokalnimi, nacionalnimi in globalnimi problemi.	T	II	8	modro
17. b	17.2	1	Spoznava zvezo med lokalnimi, nacionalnimi in globalnimi problemi.	T	III	8	modro

Naloga	Točke	Cilji – učenc	Standardi znanja	Takson. stopnje	Razredi	Območja
18. a	18.1	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	T	II	8 modro
18. b	18.2	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	T	III	8 modro
18. c	18.3	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	T	III	8 nad modrim
19. a	19.1	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi.	T	II	8 modro
19. b	19.2	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi.	T	II	8 nad modrim
20. a	20.1	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	M	II	8 zeleno
20. b	20.2	1	Spoznava ključne značilnosti delovanja pravne države, zlasti pomembnost nadzora nad nosilci oblasti in pomen civilne družbe.	T	II	8 zumeno
21. a	21.1	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi.	M	II	8 rumeno
21. b	21.2	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi.	T	III	8 rdeče
22. a	22.1	1	Razvija občutljivost za stiske soljudi in za socialne probleme.	T	II	8 rumeno
22. b	22.2	1	Razvija občutljivost za stiske soljudi in za socialne probleme.	T	III	8 modro
23. a	23.1	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi. Razvija občutljivost za okoljske probleme.	M	I	8 rumeno
23. b	23.2	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi. Razvija občutljivost za okoljske probleme.	T	I	8 zeleno
23. c	23.3	1	Zaveda se pomena etične ozaveščenosti in moralnega ravnanja ljudi pri urejanju skupnih zadev, zlasti tistih z dolgoročnimi in nepredvidljivimi posledicami.	T	III	8 rdeče
24. a	24.1	1	Spoznava zvezo med lokalnimi, nacionalnimi in globalnimi problemi.	T	II	8 rumeno
24. b	24.2	1	Spoznava soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in v družbi.	T	III	8 rumeno

LEGENDA:

Naloga: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloga; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloga

Cilji – učenc: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloga; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Razred: zapisan razred, v katerem se obravnava cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Območje: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju iz državljske in domovinske vzgoje ter etike*

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Analiza dosežkov po **vsebinskih področjih** glede na indeks težavnosti

Preizkus znanja preverja vsebine vseh desetih obveznih tematskih sklopov učnega načrta predmeta, sprejetega na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje leta 2000. Vodilo pri sestavljanju nalog so v učnem načrtu zapisani učni cilji (učne cilje smo operacionalizirali) in standardi znanja (minimalni in temeljni). Vsebine desetih tematskih sklopov učnega načrta se medsebojno prepletajo, zato so naloge sintetizirane v tri vsebinska področja. Poudariti je potrebno, da je etika integrirana v vse naloge v preizkusu znanja. V tretjem vsebinskem področju pa je izpostavljena zaradi aktualnosti problematike, ki jo to področje obravnava. Vsebinska področja so:

1. *Življenje v skupnosti,*
2. *Aktivno/sodobno državljanstvo in demokracija,*
3. *Etika in življenje v sedanjosti/prihodnosti.*

Vsebinsko področje *Življenje v skupnosti* je preverjalo 11 nalog. Naloge so bile ovrednotene z 21 točkami. Naloge preverjajo vsebine učnega načrta za 7. in 8. razred. Od učencev so zahtevale te miselne procese: prepoznavanje, poznavanje, sklepanje, pojasnjevanje, razlikovanje, razlaganje in utemeljevanje. Zastopane so vse taksonomske stopnje po Bloomu in oba standarda znanja. Prevladovala so naloge prve taksonomske stopnje in temeljnega standarda znanja. Dosežki učencev so najvišji pri nalogah prve taksonomske stopnje. Po tipu so prevladovala naloge kratkega odgovora (od učencev so zahtevale razumevanje besedilnega/nebesedilnega vira, tvorjenje in zapis kratkega strokovnega odgovora). Povprečni indeks težavnosti nalog vsebinskega področja je 0,63, kar je najvišje med vsebinskimi področji.

Učenci so najuspešneje rešili naloge, povezane z branjem grafita na sliki (naloga 3.1), poznavanjem tipov družine in temeljnih razlik med njimi (naloga 4.1), prepoznavanjem na sliki prikazanega medija in razumevanjem njegovih nevarnosti (nalogi 8.1 in 8.2), grafa (naloga 5.1 in 5.2) in razumevanjem skupnih značilnosti islama, krščanstva in judovstva (naloga 13.1). Najmanj uspešno so rešili nalogi, ki sta zahtevali poznavanje temeljnih predmetnih pojmov (nalogi 9.3 in 13.2).

Ugotavljamo, da bo potrebno v bodoče nameniti več pozornosti utrjevanju temeljnih predmetnih pojmov.

Izpostavili bi nalogi, katerih uspešnost reševanja vzbuja potrebno pozornost in strokovni razmislek:

Nalogi 4.1 in 4.2 preverjata poznavanje vsebine o družini. Iz podatkov razberemo, da so bile učenke pri reševanju statistično pomembno uspešnejše od učencev. Primer nas opozarja o potrebnem razmisleku o izboru vsebin glede na upoštevanje interesov spola. Naloga 9.2 preverja poznavanje človekovih pravic v kontekstu slovenske ustave. Naloga je strukturirana, rešitev naloge 9.2 pa je povezana z besedilom za rešitev naloge 9.1. Preverja vsebinske in proceduralne cilje. Iz statističnih podatkov razberemo, da so nalogo uspešneje rešili učenci, ki so pri celotnem preizkusu znanja dosegli slabši dosežek, od učencev, ki so pri celotnem preizkusu dosegli boljši dosežek. Predvidevamo, da so prvi reševali nalogo bolj po intuiciji in poskušanju.

Vsebinsko področje *Aktivno/sodobno državljanstvo in demokracija* je preverjalo 8 nalog. Naloge so bile ovrednotene z 18 točkami. Čeprav prevladujejo vsebine iz učnega načrta za 8. razred, so močno zastopane tudi vsebine iz učnega načrta za 7. razred. Od učencev so zahtevale te miselne procese: razlaganje, utemeljevanje, sklepanje, pojasnjevanje, prepoznavanje, ocenjevanje, razlikovanje in sintetiziranje. Zastopane so vse taksonomske stopnje po Bloomu in oba standarda znanja. Prevladovala so naloge tretje in druge taksonomske stopnje (obe stopnji sta enako zastopani). Na prvi taksonomski stopnji sta bili nalogi 10.1 in 10.2. Pri teh dveh nalogah so dosežki učencev najvišji. Razlog za uspešno reševanje verjetno lahko iščemo v vsebini nalog, ki je zelo blizu učencem (prepoznavanje in razumevanje simbolov, ki se pojavljajo predvsem v elektronskih medijih). Po tipu so prevladovala naloge zapisa kratkega odgovora, ki se v večini primerov navezuje na besedilne vire in od učenca zahteva razumevanje prebranega, interpretacijo, samostojno tvorjenje in samostojni strokovni zapis odgovora. Te naloge so preverjale znanje utemeljevanja, razlaganja in sintetiziranja predmetnih vsebin. Zato ne preseneča, da je povprečni indeks težavnosti nalog tega vsebinskega področja 0,51, kar je najnižje med vsebinskimi področji.

Učenci so najuspešneje rešili že omenjene naloge, povezane s prepoznavanjem pomena in pojasnjevanjem namena predmetnih simbolov (nalogi 10.1 in 10.2) in z razumevanjem sporočila slike (naloga 20.1). V preostalih nalogah tega vsebinskega področja so učenci izkazali znanje predmetnih pojmov (politična stranka, pravna država, ...), pojavov (odkloni v delovanju pravne države, problematičnost medijskih sporočil, ...), problemov (globalne dileme človeštva, vojna-mir, odnosi med lokalnimi, nacionalnimi in globalnimi problemi) in tudi konceptov (koncept demokracije, človekovih pravic, ...). Ugotavljamo, da znajo primerjati sporočila besedil, se kritično opredeljevati do medijskih sporočil; pojme znajo smiselno povezovati in jih argumentirati. Dosežki nalog 12.2 in 18.3 nam sporočajo, da imajo učenci pomanjkljivo znanje o demokraciji in pravni državi. Nalogi sta od njih zahtevali razlago, utemeljevanje in sintetiziranje znanja.

Ugotavljamo, da bo potrebno v bodoče vsebinam o demokraciji in pravni državi pri poučevanju in učenju nameniti več pozornosti. Vsebine omenjenih naloge so zelo zahtevne, vendar v učnem načrtu ključnega pomena za predmet.

Posebej bi izpostavili še dejstvo, da so nalogo 10.2, ki preverja namen uporabe medijskih simbolov, v celoti uspešneje reševali učenci. Po uspešnosti reševanja se izenačijo z učenci samo najuspešnejše učenke. Zato pa so bile v celoti uspešnejše pri reševanju naloge 11.2. Uspešnost učenk lahko povežemo z vsebino naloge, ki je preverjala poznavanje vplivov medijev na prehranjevalne navade ljudi. Nalogi 16.1 in 16.2 preverjata znanje uvrščanja/povezovanja strokovnih pojmov, povezanih s politično pismenostjo (funkcionarji/organi oblasti/skupnosti). Pri obeh nalogah so bili učenci, ki so celoten preizkus reševali zelo uspešno, uspešnejši od učenk, ki so prav tako zelo uspešno reševale celoten preizkus znanja. Iz navedenega zaključujemo, da je pri sestavi nalog potrebno razmisliti o uravnoveženosti nalog, z upoštevanjem načela enakih možnosti za oba spola.

Vsebinsko področje *Etika in življenje v sedanjosti/prihodnosti* je preverjalo 5 nalog, ovrednotenih z 11 točkami. Vse naloge po učnem načrtu vključujejo vsebine 8. razreda. Od učencev so zahtevale te miselne procese: navajanje, poznavanje, odčitavanje, razlaganje, prepoznavanje, ocenjevanje, interpretiranje in sklepanje. Zastopane so vse taksonomske stopnje po Bloomu in oba standarda znanja. Prevladovala so naloge druge in tretje taksonomske stopnje. Po tipu so bile naloge kratkega odgovora in zapisa kratkega odgovora. Povprečni indeks težavnosti nalog tega vsebinskega področja je 0,58, kar je sredina med vsebinskimi področji. Najbolje rešeni nalogi tega vsebinskega področja sta 23.1 in 23.2. Učenci poznajo cilje čistilnih akcij (naloge 23.2); razumejo družbeni namen sistematičnega zbiranja odpadkov (naloge 23.3). Nalogi sta preverjali znanje na prvi taksonomski stopnji. Najmanj uspešni so bili pri reševanju naloge 19.2, ki vključuje poznavanje medpredmetnih povezav.

Ugotavljamo, da bo potrebno v bodoče za dvig kakovosti znanja posvetiti več pozornosti osmišljanju povezovanja znanja med predmeti.

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Primerjava dosežkov na vseh treh stopnjah:

povprečni IT nalog prve taksonomske stopnje: 0,68,
povprečni IT nalog druge taksonomske stopnje: 0,60,
povprečni IT nalog tretje taksonomske stopnje: 0,47.

Dosežki reševanja prve stopnje so pričakovani. Učencem so v pomoč tipi nalog (prevladujejo naloge izbirnega tipa in kratkega odgovora) in dodatki k nalogam (50 % nalog učenci rešujejo s pomočjo slike). Verjetno je na reševanje vplivalo tudi dejstvo, da je večina nalog iz vsebinskega sklopa *Življenje v skupnosti*. Te vsebine so učencem prostorsko in časovno blizu. Izkazujejo lahko izkustveno znanje. Najbolje rešeni nalogi sta 3.1 in 10.1. Glavne značilnosti najbolj rešenih nalog: nalogi sta zaprtega tipa (obkroževanja, povezovanje), učenec jih rešuje s pomočjo slike oziroma dodatka, ki mu je v pomoč pri reševanju. Učenec prepozna vrsto nestrpnosti in prepozna pomen simbolov, uporabljenih v medijih.

Najslabše rešena naloga je 9.3 (tudi najslabše rešena naloga v celotnem preizkusu znanja). Glavne značilnosti najslabše rešene naloge: učenec jo rešuje brez dodatka (besedila, slike, ...), naloga zahteva zelo natančen odgovor (zapis imena mednarodnega dokumenta). Učenec mora izkazati poznavanje predmetnih vsebin – poznavanje temeljnih mednarodnih dokumentov.

Pri nalogi druge taksonomske stopnje so se po uspešnosti približali reševanju nalogam prve stopnje, s čimer smo lahko zelo zadovoljni. Prevladujejo vsebine 8. razreda. Vsebinsko so naloge težje. Po tipu prevladujejo naloge kratkega odgovora. V pomoč pa so bili dodatki, predvsem besedila (50 % nalog), od zelo preprostih do bolj zahtevnih, a vsa kratka in po predvidevanjih učencem vsebinsko zanimiva in aktualna. Najbolje reševane so bile naloge 8.2, 6.1 in 13.1. Naloga 13 dobro potrjuje zgornje ugotovitve. Nalogo 13.1 so učenci reševali s kratkimi enostavnimi besedili in so bili uspešni, nalogo 13.2 pa so morali rešiti brez besedil in je bila uspešnost bistveno slabša.

Najslabše rešeni sta nalogi 18.1 in 19.2. Obe najslabše rešeni nalogi mora učenec rešiti brez dodatka. Pri 18.1 mora učenec razumeti pojem pravna država (to je temelj demokracije) in tvoriti daljši strokovni zapis, kar je v kombinaciji z vsebino zelo težka naloga. Pri 19.1 mora učenec razumeti osnove globalne demografije (uporaba medpredmetnih povezav).

Pričakovano slabše rešene naloge so bile naloge tretje taksonomske stopnje. Na težo nalog je vplival tip naloge. 66 % nalog zahteva od učenca tvorjenje daljšega strokovnega zapisa. In kar 66 % nalog nima dodatka (pomoči) v obliki besedila, slike, preglednice in podobno. Rešitev nalog zahteva od učenca poglobljeno razumevanje predmetnih vsebin, samostojno interpretacijo le-teh in uporabo medpredmetnih povezav. Najbolje rešena naloga je 5.2. Uspešnost pripisujemo dejstvu, da je to ena redkih nalog z dodatkom, ki zahteva kratek odgovor.

Najslabše rešeni nalogi 18.3 in 12.2 potrjujeta zgornje ugotovitve. Pri nalogi 18.3 mora učenec izkazati celo večperspektivnost pri poznavanju pojma pravna država in razumevanju njenega delovanja. Pri nalogi 12.2 mora učenec izkazati razumevanje razlik med komunikacijskimi slogi (demokratičnostjo – moč argumenta in avtoritarnostjo – argument moči) in tvorjenje daljšega strokovnega zapisa (razloži razlike). Dosežki naloge kažejo, da učenci v veliki meri ne razlikujejo med pojmomoma.

Ugotavljamo, da bo potrebno za dvig kakovosti znanja učencev usmeriti strokovno-pedagoško delo v razvijanje višjih miselnih procesov (ozaveščanje, kritična interpretacija in vrednotenje), k medpredmetnemu povezovanju znanja in dvigu bralne pismenosti (razumevanje prebranega in samostojna interpretacija prebranega). Splošni cilji predmeta imajo značaj interdisciplinarnosti (medpredmetnosti) tako z vidika vsebin, miselnih procesov in odnosnih veščin, torej zahtevnost tretje taksonomske stopnje.

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Primerjava dosežkov obeh standardov:

povprečni IT nalog minimalnih standardov: 0,68,

povprečni IT nalog temeljnih standardov: 0,55

Minimalne standarde smo preverjali z nalogami, ovrednotenimi z 12 točkami, temeljne pa z nalogami, ki so ovrednotene z 38 točkami. Najbolje reševane naloge, ki so preverjale minimalne standarde, so bile 4.1, 5.1, 6.1 8.1 in 20.1.

Slabo rešenih nalog ni bilo, saj imata najslabše rešeni nalogi IT nad 0,35, kar pomeni, da je nalogi rešila več kot tretjina učencev.

Večina nalog preverja temeljne standarde. Glede na to je sestava zelo pestra. Najbolje reševane naloge so bile 3.1, 10.1, 10.2 in 8.2. Tudi te naloge so uspešno rešili učenci, ki so se po dosežkih uvrstili v spodnjo četrtino populacije, kar morda potrjuje ugotovitve, da na uspešnost reševanja bolj kakor standard znanja vplivajo vsebina, taksonomija in tip naloge.

Najslabše reševane naloge so bile 18.1, 12.2 in 11.1. Naloge preverjajo zahtevno predmetno vsebino, ki od učenca zahteva tudi medpredmetno povezovanje znanja; uvrščene so v drugo in tretjo taksonomsko stopnjo in po tipu v najzahtevnejši tip, tj. zapis kratkega odgovora.

Ugotavljamo, da so naloge preizkusa v skladu z zapisi standardov v učnem načrtu. Namreč, učni načrt zahteva preverjanje minimalnih standardov znanja na enostavnih konkretnih primerih iz stvarnih življenjskih situacij in preverjanje temeljnih standardov znanja na zahtevnejših/kompleksnejših primerih iz širšega življenjskega okolja. Dosežki preizkusa nam sporočajo, da so odločilnega pomena zahtevnost vsebine, taksonomije in tipa naloge, ki preverja določen standard.

Analiza dosežkov po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Primerjava dosežkov vseh tipov naloge:

povprečni IT nalog povezovanja: 0,78 (4 točke),

povprečni IT nalog obkroževanja: 0,68 (3točke),

povprečni IT nalog kratkih odgovorov: 0,64 8 (23 točk),

povprečni IT nalog z zapisom kratkih odgovorov: 0,46 (20 točk).

Kakor je razvidno, so bili učenci najuspešnejši pri tipu nalog povezovanja in najmanj uspešni pri tipu zapisa kratkih odgovorov. Primera tipa povezovanja sta nalogi 16.1 in 16.2. Učenec izkaže poznavanje dela in nalog ministra in poslanca. Primer tipa obkroževanja je naloga 12.1. Učenec v besedilu prepozna ustrezno načelo ravnanja.

Primer tipa naloge kratkih odgovorov sta nalogi 7.1 in 7.2. Učenec prepozna vrsto sporazumevanja in pozna koncept pravil uspešnega sporazumevanja.

Primera tipa naloge z zapisom kratkega odgovora sta nalogi 17.1 in 17.2. Učenec z zapisom odgovora izkaže razumevanje pojma globalne dileme človeštva – vojna in mir in razumevanje narave vojaške sile.

Dosežki po tipih nalog so pričakovani. Kakor je razvidno, prevladujejo naloge kratkih odgovorov (zapis odgovora praviloma na eni črti) in zapisa kratkih odgovorov (zapis odgovora praviloma na dveh črtah). Glede na opredelitev in splošne cilje predmeta po učnem načrtu (kroskurikularnost in medpredmetnost po vertikali in horizontali) sta zapisana tipa nalog najustreznejša. Kljub slabšemu reševanju nalog teh tipov v preizkusu znanja je za dvig kakovosti znanja pri predmetu pri njih potrebno vztrajati, saj reševanje tovrstnih nalog daje učencem možnosti za kreativnost in življenjskost pri izkazovanju znanja (v odgovoru na vprašanje lahko učenec ustrezno povezuje znanje, ki ga je pridobil formalno, neformalno ali priložnostno). Vrednotenje teh nalog je za učitelje strokovno zelo zahtevno in praviloma zahteva več časa. Zato je za kakovostno učiteljevo vrednotenje povsem upravičena (če ne nujna) strokovna priprava.

Glede na zahtevnost učnega načrta predmeta ugotavljamo, da se veljavnost (ang. validity) preverjanja znanja pri predmetu izkazuje prav z nalogami tipov kratkega odgovora in zapisa kratkega odgovora.

Analiza dosežkov po dodatkih pri nalogah glede na indeks težavnosti

Primerjava dosežkov pri nalogah z dodatki:

povprečni IT nalog z grafom: 0,82 (2 točki),
povprečni IT nalog s preglednico: 0,69 (1 točka),
povprečni IT nalog s slikami: 0,74 (11 točk),
povprečni IT nalog z besedilom: 0,52 (14 točk),
povprečni IT nalog brez dodatkov: 0,50 (23 točk).

Kakor je razvidno, so bili učenci najuspešnejši pri reševanju naloge z grafom (nalogi 5.1 in 5.2) in najmanj uspešni pri nalogah brez dodatkov. Dosežki so pričakovani. Največje število nalog je imelo besedilne dodatke, sledijo naloge s slikovnimi dodatki. Uspešnost reševanja nalog z besedilnimi dodatki nas je pozitivno presenetila (nalogi 9.1 in 9.2). Zapisali smo že značilnost besedil, ki je po našem prepričanju pripomogla k uspešnosti reševanja. Prav tako je bilo slikovno gradivo aktualno, nazorno in sporočilno zanimivo (sklepamo po dosežkih uspešnosti reševanja), na primer naloga 24.1.

Ugotavljamo, da so strokovno izbrani učni pripomočki – dodatki k nalogam, učence motivirali, jih osredotočali k pravilnemu odgovoru, jim življenjsko približali vsebine (vizualizacija), z njihovo pomočjo so učenci preverjali funkcionalno/aplikativno pismenost.

Sklepne ugotovitve

Znanje učencev iz državljske in domovinske vzgoje ter etike smo v šolskem letu 2011/2012 preverjali drugič (prvič 2008/2009). Z dosežki smo člani PK načelno zadovoljni.

Ugotavljamo, da bo potrebno za dvig kakovosti znanja učencev usmeriti strokovno-pedagoško delo v razvijanje višjih miselnih procesov (ozaveščanje, kritična interpretacija in vrednotenje), k medpredmetnemu povezovanju znanja in dvigu bralne pismenosti (razumevanje prebranega in samostojna interpretacija prebranega). Splošni cilji predmeta imajo značaj interdisciplinarnosti (medpredmetnosti) tako z vidika vsebin, miselnih procesov in odnosnih veščin, torej zahtevnost tretje taksonomske stopnje. V prihodnje si želimo uspešnejšega reševanja nalog tretje taksonomske stopnje.

Analiza dosežkov po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti je pokazala, da so učenci najbolje reševali naloge iz prvega vsebinskega področja (*Življenje v skupnosti*), sledijo naloge tretjega vsebinskega področja (*Etika in življenje v sedanjosti in prihodnosti*) in drugega vsebinskega področja (*Aktivno/sodobno državljanstvo in demokracija*).

Najuspešneje so učenci reševali naloge prve taksonomske stopnje, kar je v skladu s pričakovanji. Sledijo naloge druge in tretje taksonomske stopnje.

Ugotavljamo, da so naloge preizkusa v skladu z zapisi standardov v učnem načrtu. Ta zahteva preverjanje minimalnih standardov znanja na enostavnih konkretnih primerih iz stvarnih življenjskih situacij in preverjanje temeljnih standardov znanja na zahtevnejših/kompleksnejših primerih iz širšega življenjskega okolja. Dosežki preizkusa nam sporočajo, da so odločilnega pomena zahtevnost vsebine, taksonomija in tip naloge, ki preverja določen standard.

Vsebinam o demokraciji in pravni državi bo potrebno v bodoče pri poučevanju in učenju nameniti več pozornosti. Vsebine omenjenih nalog so zelo zahtevne, vendar v učnem načrtu ključnega pomena za predmet.

V preizkusu znanja so prevladovale naloge kratkih odgovorov in naloge z zapisom kratkega odgovora.

S takšnim izborom smo člani PK želeli preveriti samostojno izražanje na področju stroke in učence spodbuditi h kompleksnejšemu razmišljanju. Učenci so najbolje rešili naloge povezovanja in obkroževanja.

Glede na zahtevnost učnega načrta predmeta ugotavljamo, da se veljavnost preverjanja znanja pri predmetu izkazuje prav z nalogami tipov kratkega odgovora in zapisa kratkega odgovora.

Skupna značilnost slabše rešenih nalog je, da je bilo zahtevano konkretno utemeljevanje, bolje rešenih nalog pa zelo širok nabor možnih odgovorov.

Učenci so najslabše reševali naloge brez dodatka, ki so zahtevale poznavanje ključnih faktografskih dejstev in medpredmetno znanje.

V bodoče bo potrebno nameniti več pozornosti utrjevanju temeljnih predmetnih pojmov, osmišljanju povezovanja znanja med predmeti.

Strokovno izbrani učni viri – dodatki k nalogam, so učence motivirali, jim nakazovali smer iskanja pravilnega odgovora, jim življenjsko približali vsebine (vizualizacija), z njihovo pomočjo so učenci preverjali funkcionalno/aplikativno pismenost.

Priporočamo, da se pri vzgojno-izobraževalnem procesu nameni večja pozornost temeljnim predmetnim pojmom in sintezi znanj med predmeti ter tvorjenju samostojnih interpretacij.

Literatura povezave

1. Citizenship Education in Europe (Eurydice 2012): <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice>.
2. Sonja Pečjak in Ana Gradišar (2002): *Bralne učne strategije*, ZRSŠ, Ljubljana.
3. Sonja Pečjak (2010): *Psihološki vidik bralne pismenosti, od teorije k praksi*, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani.
4. Eurydice študije (julij 2011): *Poučevanje branja v Evropi*.
5. Rezultati PISE 2009 – bralna pismenost.
6. *Učni načrt predmeta Državljska vzgoja in etika*, MŠŠ in ZRSŠ, 2000.

1. Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Elite so vsepovsod, vedno bodo obstajale in se povezovala v socialne mreže. Sam obstoj elit in njihovo druženje nista nič slabega. Navsezadnje obstajajo različne. Od gospodarskih do duhovnih. Problem je tam, kjer lahko takšne formalne ali neformalne organizacije pridobivajo vpliv na odločanje državnih organov.

(Vir: R. Pirnat, Delo, Mag, 22. 3. 2010)

OPOMBA: elita – posamezniki, ki izstopajo po družbenem položaju, pomembnosti, kakovosti
(Vir: Slovar slovenskega knjižnega jezika)

Pojasni, kako lahko elite vplivajo na delo državnih organov.
Odgovor napiši na črti.

	1
--	---

2. a) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Poplava babic in dedkov /.../ postaja namreč svetovni pojav, saj se bo po pričakovanjih po svetu od 1955 do 2025 število ljudi, starejših od 65 let, štirikrat povečalo.

(Vir: http://www.stat.si/novice_poglej.asp?ID=741)

Razloži, zakaj se delež starejših v družbi povečuje.
Odgovor napiši na črto.

b) Na kakšen način lahko mlajši ublažijo generacijsko osamitev starejših?
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

3. Oglej si sliko 1 in reši nalogo.

Slika 1

(Vir: http://www.mladina.si/mladina/200908/img/msovrazni_govor_izbrisani_tema.jpg)

a) Katero vrsto nestrpnosti izraža grafit na sliki 1? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Versko.
- B Spolno.
- C Nacionalistično.
- D Ekonomsko.

b) Utemelji, zakaj grafit na sliki 1 izraža nestrpnost. Odgovor napiši na črti.

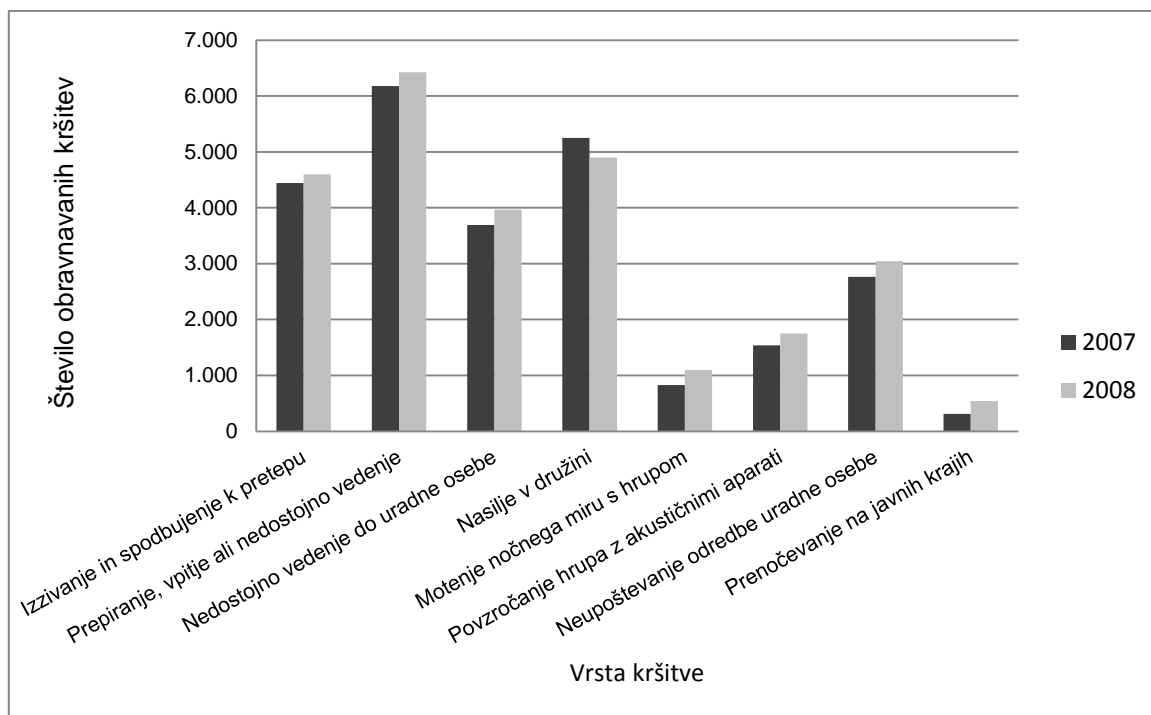
	2
--	---

4. a) Na črto napiši, kdo sestavlja enostarševsko družino.

b) Na črto napiši še en tip družine, poleg enostarševske, ki je v Sloveniji zakonsko opredeljen.

	2
--	---

5. Oglej si graf na sliki 2 in odgovori na vprašnji.

Slika 2: Kršitve zakona o varstvu javnega reda in miru

(Prirejeno po: <http://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2008.pdf>)

- a) Na podlagi grafa na sliki 2 ugotovi, katera kršitev javnega reda in miru je v letu 2008 upadla.
Odgovor napiši na črto.

- b) Ugotovi, katera od naštetih vrst kršitev v grafu na sliki 2 ne vključuje nasilja nad sočlovekom.
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

6. Preberi besedilo in odgovori na vprašanji.

Lance Armstrong je bil najmlajši svetovni prvak v zgodovini kolesarstva. Leta 1996 je obolel za rakom. Kljub temu se je po premagani bolezni uspešno vrnil v kolesarstvo in postal rekorder po zmagah na najtežji kolesarski dirki – dirki po Franciji. Ustanovil je organizacijo, ki se ukvarja s svetovanjem, oporo in zbiranjem sredstev za boj proti raku.

Slika 3

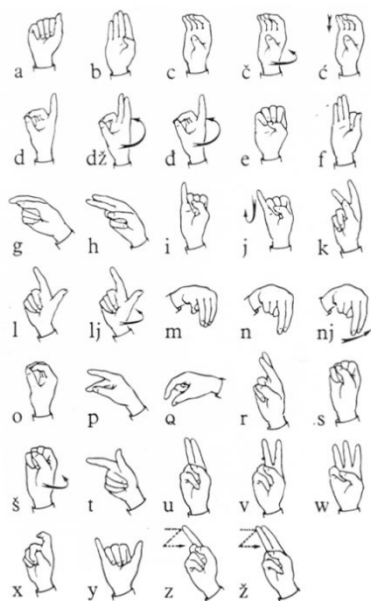
(Vir slike: <http://davidkiyokawa.com/blog/wp-content/uploads/2009/10/lance-armstrong-1.jpg>)

- a) S čim se je Lance Armstrong prikupil velikemu delu javnosti?
Odgovor napiši na črto.

- b) Navedi še en primer, kako je kaka medijsko prepoznavna oseba ponudila dobrodelno pomoč.
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

7. a) Oglej si sliko 4 in odgovori na vprašanje.

Slika 4

(Vir: http://www.javno.com/gn/slike/gn_slike_3/r1/g2009/m01/x23641193777881115775.jpg)

Pri kateri vrsti sporazumevanja uporabljamo znake, ki jih prikazuje slika 4?
Odgovor napiši na črto.

b) Na črto napiši eno od pravil, ki jih moramo upoštevati za uspešno komuniciranje.

	2
--	---

8. Oglej si sliko 5 in odgovori na vprašanja.

Slika 5

a) Prek katerega medija se sporazumevata sogovornika na sliki 5?
Odgovor napiši na črto.

b) Navedi eno od možnih nevarnosti komuniciranja prek predstavljenega medija.
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

9. a) Preberi besedilo 1, ki ga je objavila ena od slovenskih parlamentarnih strank, in odgovori na vprašanje.

Besedilo 1:

V poslanski skupini stranke zastopamo stališče, da Slovenija džamije ne potrebuje, ravno tako smo mnenja, da je ne potrebujejo pripadniki islamske verske skupnosti, katerim naj bi bila namenjena. Za svoje versko izražanje namreč že razpolagajo z velikim številom molilnic.

(Vir: http://sl-si.facebook.com/note.php?note_id=37235691523)

Katere človekove pravice poslanska skupina ni upoštevala pri oblikovanju svojega stališča?

Odgovor napiši na črto.

- b) Preberi besedilo 2, ki so ga borci za človekove pravice objavili v odgovor na besedilo 1, in reši nalogo.

Besedilo 2:

Protiestavno je vsakršno spodbujanje k narodni, rasni, verski ali drugi neenakopravnosti ter razpihovanje narodnega, rasnega, verskega ali drugega sovraštva in nestrpnosti. (iz 63. člena Ustave Republike Slovenije)

(Vir: <http://www.uradni-list.si/>)

Obkroži črko pred pravilno trditvijo.

- A Argumenti poslanske skupine so v skladu s slovensko ustavo.
B Argumenti poslanske skupine niso v skladu s slovensko ustavo.

- c) Navedi en mednarodni dokument, ki zagotavlja pravico do svobodnega izpovedovanja vere.
Odgovor napiši na črto.
-

	3
--	---

10. a) Poveži simbol z ustreznim pomenom tako, da na črto pred simbolom zapišeš ustrezno črko.

SIMBOL:

POMEN:

- A Fizično nasilje.
- B Erotične vsebine.
- C Nevarnost droge.
- D Starostna omejitev.
- E Diskriminacija.

(Vir: <http://www.safe.si/>)

- b) Pojasni, kakšen namen imajo tovrstni simboli v medijih.
Odgovor napiši na črti.

	3
--	---

11. a) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Prebivalci Fidžija so dobili televizijo in televizijske programe iz ZDA, Velike Britanije in Avstralije šele leta 1995. Raziskovalci so ugotovili, da je prišlo kmalu po prihodu televizij v njihovo kulturo do visokega porasta motenj hranjenja med mladimi ženskami.

(Vir: <http://www.smrklja.si/hot/aktualno/7580>)

Utemelji, zakaj rezultati raziskave v gornjem besedilu niso verodostojno predstavljeni.
Odgovor napiši na črti.

- b) Utemelji, kako lahko mediji škodljivo vplivajo na prehranjevalne navade ljudi.
Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

12. Preberi besedilo in reši nalogo.

Odgovorni urednik je nadaljeval pregled vsebine: »Rešiti moramo problem druge strani, ki ne bo objavljen.« Na vprašanje, kako lahko to prepove, je odvrnil: »Enostavno: jaz sem rekel, da to ne bo objavljeno. Jaz lahko prepovem objavo kateregakoli članka, če to hočem.«

(Vir: http://sindikatsindikat.novinar.com/?m=6&id_clanek=68)

a) Obkroži črko pred načelom, po katerem je ravnal urednik v gornjem primeru.

A Argument moči.

B Moč argumenta.

b) V čem je razlika med argumentom moči in močjo argumenta?
Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

13. Preberi besedila in odgovori na vprašanja.

ISLAM

Muslimani verujejo v enega samega boga, imenovanega Alah, kar v arabskem jeziku pomeni Bog.

KRŠČANSTVO

Kristjani verujejo v enega samega boga, ki se vernikom razodeva kot Sveta Trojica (Bog Oče, Bog Sin in Bog Sveti Duh).

JUDOVSTVO

Judje verujejo v enega samega Boga, čigar ime je neizrekljivo. Označuje ga kratica JHVH (Jahve).

a) Kaj je skupnega zgoraj navedenim verstvom?
Odgovor napiši na črto.

b) Katere od naštetih verstev je zgodovinsko najmlajše?
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

14. Preberi 18. člen iz kodeksa novinarske etike in obe besedili in odgovori na vprašanje.

Iz kodeksa novinarske etike:

18. člen: Ko novinar poroča s področja pravosodja, upošteva, da nihče ni kriv, dokler ni pravnomočno obsojen. Novinar mora biti pazljiv pri omembi imen in objavi fotografij in posnetkov storilcev, žrtev ter njihovih svojcev v poročilih o nesrečah in predkazenskih postopkih.

(Vir: <http://www.novinar.com/>)

Besedilo 1:

160 centimetrov visok in izrazito telesno razvit moški svetlejših kratko prstriženih las, ki naj bi v noči na 9. april pred lokalom Roxly v Ljubljani 41-letnega ljubljanskega odvetnika V. V. z enim udarcem v glavo pahnil v komo, ostaja na prostosti.

(Vir: <http://www.delo.si/clanek/102074>)

Besedilo 2:

Brez sence dvoma je senat ljubljanskega okrožnega sodišča spoznal 35-letnega Ljubljančana Gašperja Bezjaka za krivega povzročitelja posebno hude telesne poškodbe, saj je 9. aprila 2009 v središču mesta z udarcem pokosil 41-letnega odvetnika Vladimirja Višnarja.

(Vir: <http://www.dnevnik.si/novice/kronika/104226128>)

Besedili opisujeta isti dogodek. Razloži, zakaj sta v besedilu 2 povzročitelj in žrtev imenovana z imenom, v besedilu 1 pa ne.

Odgovor napiši na črti.

	1
--	---

15. Katero verstvo uporablja simbol na sliki 6?
Odgovor napiši na črto.

Slika 6

	1
--	---

16. a) Smiselno poveži pojme med obema stolpcema. Ustrezno črko iz desnega stolpca napiši na črto pred pojmom v levem stolpcu.

_____ Minister.

A Parlament.

_____ Poslanec.

B Sindikat.

C Občina.

D Vlada.

E Sodišče.

- b) Razloži pojem politična stranka.
Odgovor napiši na črti.

	3
--	---

17. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

V Afganistanu ni nič dobrega, orožje očitno ni zagotovilo miru, potrebujemo mir in popolnoma drugačne načine obvladovanja konfliktov, je med drugim dejala predsedujoča Svetu Evangeličanske cerkve Margot Käsman in s tem povzročila veliko zgražanja, a tudi odobravanja.

(Vir: Delo, 24. 2. 2010)

- a) Zakaj je Margot Käsman s svojo izjavo povzročila tako različne odzive?
Odgovor napiši na črti.

- b) Utemelji, zakaj vojaška sila ne more zagotavljati trajnega miru.
Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

18. a) Razloži pojem pravna država.
Odgovor napiši na črti.

- b) Na črti napiši utemeljitev, v kakšnih okoliščinah se med ljudmi širijo dvomi o delovanju pravne države.

- c) Kaj državljanom krepí zaupanje v pravno državo?
Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

19. a) Preberi besedilo in odgovori na vprašanje.

Danes se kažeta v svetu dva zelo različna vzorca rasti prebivalstva: majhna rast ali celo upadanje števila prebivalstva v najbogatejših državah in nadaljevanje hitre rasti prebivalstva v najrevnejših državah sveta.

(Vir: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2480)

Navedi en razlog za upadanje rodnosti prebivalstva v najbogatejših državah.
Odgovor napiši na črto.

- b) Navedi en kazalnik, s katerim povežemo razvitost posameznih držav po svetu.
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

20. Slika 7 prikazuje enega od nenasilnih načinov postavljanja zahtev, naslovljenih na oblasti.
Oglej si sliko 7 in odgovori na vprašanja.

Slika 7

(Vir: <http://www.delo.si/clanek/106963>)

- a) Navedi en nenasilen način postavljanja zahtev.
Odgovor napiši na črto.

- b) Pojasni, kaj skušajo ljudje doseči z nenasilnim postavljanjem zahtev.
Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

21. Z uporabo preglednice 1 odgovori na vprašanji.

Vzhodna Slovenija				
Leto	Struktura prebivalstva po starosti			
	Skupaj	0–14	15–59	60+
		v %		
	Moški			
2011	540 425	13,9	67,1	19,0
2031	523 825	12,2	56,3	31,5
	Ženske			
2011	549 297	13,1	61,2	25,7
2031	528 770	11,8	52,1	36,1

Preglednica 1

(Vir: http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2850)

- a) Katera starostna skupina obeh spolov se bo odstotkovno povečevala med letoma 2011 in 2031?

Odgovor napiši na črto.

- b) Razloži, glede na podatke v preglednici 1, zakaj bo naraščalo povpraševanje po naslednjih poklicih: medicinska sestra, zdravnik, manager v bolnišnici, fizioterapevt. Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

22. Preberi besedilo in odgovori na vprašanja.

Microsoft je osumljen izkoriščanja otroške delovne sile v tovarni na Kitajskem, kjer domnevno računalniške miške in Xbox krmilnike sestavljajo najstniki, ki so za uro dela plačani nekaj več kot 40 centov.

(Vir: <http://www.delo.si/clanek/104055>)

- a) Navedi en razlog, zakaj se v svetu pojavlja izkoriščanje otroške delovne sile. Odgovor napiši na črto.

- b) Na črti napiši predlog za rešitev problema izkoriščanja otrok za delovno silo.

	2
--	---

23. Oglej si sliko 8 in odgovori na vprašanja.

Slika 8

(Vir: <http://www.arhivo.com/najvecja-cistilna-akcija-v-sloveniji>)

a) Na črto napiši slogan čistilne akcije, ki ga prikazuje slika 8.

b) Na črto napiši cilj vsake čistilne akcije.

c) Razloži namen kartiranja oziroma popisovanja divjih odlagališč.
Odgovor napiši na črti.

	3
--	---

24. Oglej si sliko 9, preberi njen opis in odgovori na vprašanja.

Slika 9

(Vir: <http://www.delo.si/clanek/106901>)

Slika 9 prikazuje eno od številnih akcij za reševanje amazonskega pragozda. Ljudje so s svojimi telesi na gozdni poseki oblikovali napis SOS (mednarodna Morsejeva oznaka za klic na pomoč).

- a) Pojasni, kaj so ljudje z napisom želeli sporočiti.
Odgovor napiši na črto.

- b) Navedi eno posledico pretiranega izsekavanja gozda za življenje ljudi.
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

4.2.10 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo

4.2.10.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz glasbene vzgoje ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja
Osnovni statistični podatki
Dosežki po spolu, šolah in regijah
Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli
Sklepne ugotovitve

SLIKE

Slika 4.2.10.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje
Slika 4.1.10.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje
Slika 4.2.10.1.3: Porazdelitev točk pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje

PREGLEDNICE

Preglednica 4.2.10.1.1: Osnovni statistični podatki
Preglednica 4.2.10.1.2: Porazdelitev dosežkov pri glasbeni vzgoji po regijah, 3. obdobje
Preglednica 4.2.10.1.3: Specifikacijska tabela, glasbena vzgoja, 3. obdobje

4.2.10.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz glasbene vzgoje ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Izhodišče za pripravo preizkusov znanja je bil *Učni načrt: program osnovnošolskega izobraževanja. Glasbena vzgoja* (MŠZŠ, ZRSŠ, Ljubljana, 2004). Aktualni koncept NPZ-ja, v katerem poteka le pisno preverjanje znanja učencev, ne omogoča preverjanja učnih ciljev z dejavnostnega področja izvajanja.

Pisni preizkus obsega 30 nalog, s katerimi smo preverjali glasbeno znanje in sposobnosti učencev na področjih:

1. analitičnega poslušanja in vrednotenja glasbenih del (36,7 %),
2. razumevanja in uporabe glasbenih besedil (23,3 %),
3. poznavanja in razumevanja glasbene kulture (16,7 %),
4. razumevanja partiture (20 %),
5. lastnega ustvarjanja (3,3 %).

V preizkusu so bili uporabljeni štiri tipi nalog:

- naloge obkroževanja (33,3 %; skupaj možnih doseženih točk: 10);
- naloge povezovanja in razvrščanja (13,3 %; skupaj možnih doseženih točk: 20);
- naloge kratkih odgovorov (50 %; skupaj možnih doseženih točk: 24);
- naloge, pri katerih mora učenec zapisati lastno glasbeno zamisel – ustvarjanje in zapis zvočne slike z grafično partituro in spremljajočo legendo (3,3 %; skupaj možnih doseženih točk: 11).

Naloge so bile glede na strukturiranost ovrednotene z različnim številom točk: devetnajst nalog je bilo ovrednotenih z 1 točko, dve nalogi z 2 točkama, ena naloga s 3 točkami, štiri naloge s 4 točkami, ena naloga s 5 točkami, dve nalogi s 6 točkami in ena naloga z 11 točkami.

Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje je v skladu s priporočili Državne komisije vseboval 30 % nalog prve taksonomske stopnje (znanje in poznavanje), 35 % nalog druge taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba) ter 35 % nalog tretje taksonomske stopnje (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija in vrednotenje).

Analiza dosežkov

Osnovni statistični podatki

Pisni preizkus znanja je v rednem roku pisalo 4222 učencev. Povprečno število doseženih točk je 48,03 ali 68,61 %. Noben učenec ni dosegel vseh možnih točk (70 točk), prav tako pa tudi nihče ni imel najmanjšega števila točk (0 točk).

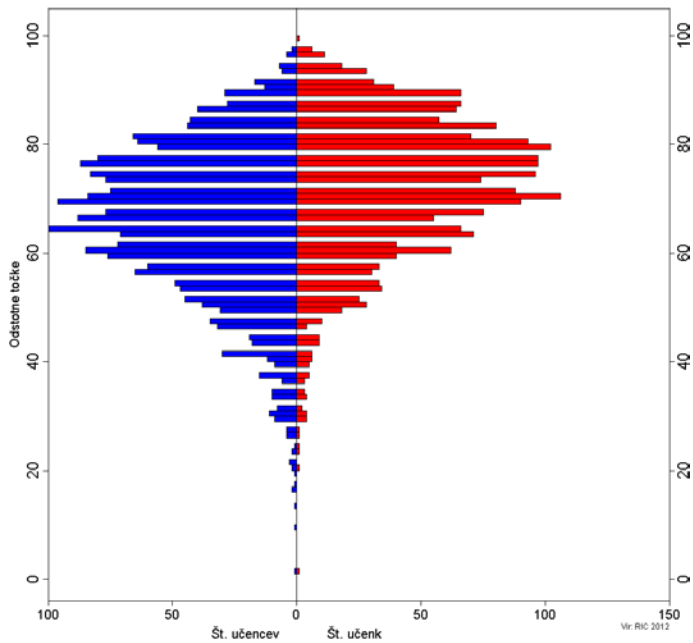
Preglednica 4.2.10.1.1: Osnovni statistični podatki

Število učencev	4222
Število postavk v preizkusu	30
Možne točke	70
Povprečno število točk	48,03
Povprečno število točk v odstotkih	69,61
Standardni odklon	14,00
Indeks težavnosti	0,6861
Indeks zanesljivosti	0,84

Dosežki po spolu, šolah in regijah

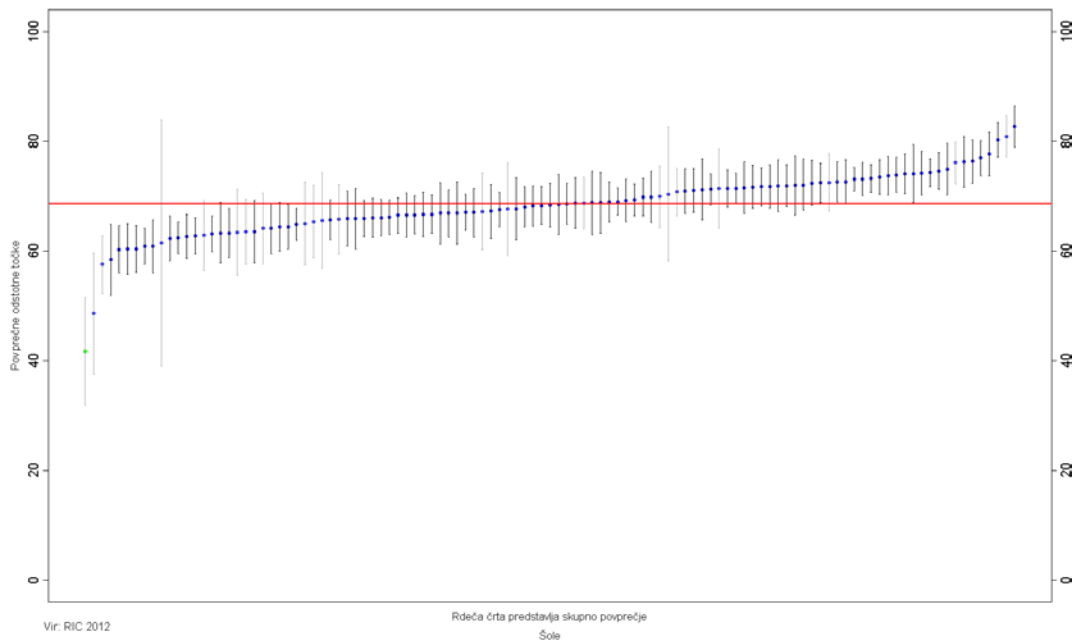
Razlaga prikazov je podana v poglavju 4.1.2 *Smernice za analizo dosežkov NPZ-ja*.

Slika 4.2.10.1.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje

Po spolu so bili učenci približno enako razporejeni. Več učenk ima rezultate med 70 in 90 %, več učencev pa med 60 in 80 %.

Slika 4.1.10.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje

Prikaz ponazarja povprečne dosežke šol pri NPZ-ju iz glasbene vzgoje ob koncu 3. obdobja glede na državno povprečje. Ugotavljamo, da so dosežki šol večinoma enakomerno razporejeni. Opaznih je le nekaj odstopanj.

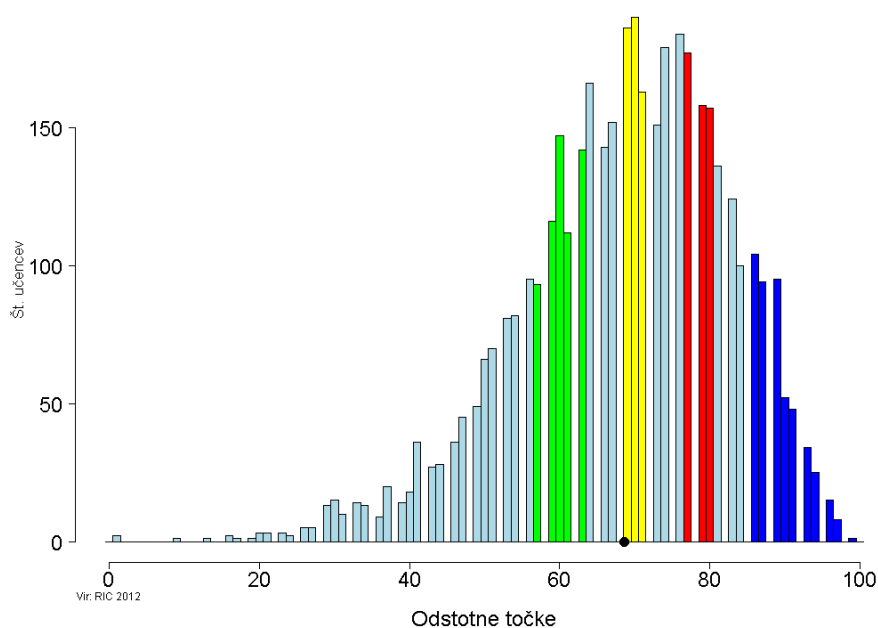
Preglednica 4.2.10.1.2: Porazdelitev dosežkov pri glasbeni vzgoji po regijah, 3. obdobje

Regija	Povprečje	Standardni odklon	Število učencev v analizi	Število šol v analizi
Gorenjska regija	68,41	14,02	444	8
Goriška regija	68,42	15,52	252	7
Jugovzhodna Slovenija	68,49	13,40	292	8
Koroška regija	70,38	13,02	170	5
Notranjsko-kraška regija	70,98	13,69	96	4
Obalno-kraška regija	62,53	15,14	180	6
Osrednjeslovenska regija	69,68	14,54	1.093	24
Podravska regija	67,78	13,47	635	20
Pomurska regija	64,73	13,25	260	8
Savinjska regija	71,12	12,47	583	15
Spodnjeposavska regija	67,35	13,62	160	5
Zasavska regija	66,07	13,50	57	1

Ker je bila glasbena vzgoja preverjana prvič, so dobljeni rezultati podlaga za primerjave dosežkov pri NPZ-ju v prihodnjih letih.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.10.1.3: Porazdelitev točk pri glasbeni vzgoji, 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

Zeleno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine* dosežkov glede na preostale dosežke.

Učenci v zelenem območju obvladajo temeljno znanje na področju analitičnega poslušanja glasbe in se elementarno orientirajo v glasbenem napovedniku. Deloma znajo povezati posamezne inštrumente z instrumentalnimi skupinami. Uspešno uporabljajo grafični zapis v ustvarjalni nalogi.

Učenci znajo:

- ob poslušanju zvočnega primera razlikovati vrsto glasbe (naloga 1);
- ob poslušanju zvočnega primera opredeliti značaj skladbe (naloga 5) in solistični inštrument (naloga 6);

- ob poslušanju zvočnega primera razločiti izvor (nalogi 10.1 in 10.2), vrsto glasbe (naloga 10.3) in izvajalce (nalogi 10.5 in 10.6);
- iz napovedi glasbenega dogodka ugotoviti število izvajalcev (naloga 12) in prizorišče dogodka (naloga 13);
- iz napovedi glasbenega dogodka prepoznati inštrument in poiskati glasbenika, ki nanj igra (naloga 14);
- iz napovedi glasbenega dogodka razbrati naslov cikla (naloga 15), mesto študija glasbe (naloga 16) in glasbeno dejavnost (nalogi 17.3 in 17.4);
- razvrstiti inštrumente (tenor saksofon, bobne in klavir) v ustrezne skupine (naloge 18.1, 18.3, 18.4 in 18.5);
- kronološko razvrstiti glasbene dogodke (naloge 22.2, 22.3 in 22.4);
- razlikovati ljudsko in umetno pesem (naloga 24);
- iz partiture ugotoviti skladateljevo vlogo (naloga 25);
- ustvariti in zapisati svojo lastno skladbo z grafičnim zapisom (naloga 30).

Primeri: **naloga 22** in **naloga 6**

RUMENO OBMOČJE

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Učenci v rumenem območju obvladajo temeljno znanje na področju analitičnega poslušanja, znajo povezati inštrumente z instrumentalnimi skupinami, poznajo glasbene ustanove in se elementarno orientirajo v partituri.

Učenci znajo:

- ob poslušanju zvočnega primera ugotoviti taktovski način (naloga 8) in opredeliti glasbeno zvrst (naloga 9);
- ob poslušanju zvočnega primera razločiti vrsto glasbe (naloga 10.4);
- razvrstiti inštrumente (tenor saksofon in saksofon) v ustrezno skupino inštrumentov – pihala (nalogi 18.2 in 18.6);
- določiti glasbeno ustanovo (naloga 19.1);
- kronološko razvrstiti glasbene dogodke (naloga 22.1);
- naštetih značilnosti ljudske glasbe (naloga 23);
- iz partiture razbrati spremljevalni inštrument (naloga 28.1).

Primer: **naloga 23**

RDEČE OBMOČJE

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov* glede na preostale dosežke.

Učenci v rdečem območju se orientirajo v partituri in samostojno sestavijo koncertni program.

Učenci znajo:

- iz napovedi glasbenega dogodka razbrati glasbeno dejavnost (naloga 17.2);
- navesti ime in priimek skladatelja in naslov glasbenega dela za svoj lastni koncertni program (naloge 19.2, 19.3 in 19.4);
- iz odlomka partiture ugotoviti zasedbo (naloga 20);
- iz partiture razbrati način izvajanja (naloga 26) in spremljevalni inštrument (naloga 28.2).

Primer: **naloga 19**

MODRO OBMOČJE

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*. V skupini je 10 odstotkov učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov preostalih dosežkov.

Učenci v modrem območju rešijo večino nalog na področju analitičnega poslušanja, poznajo svetovno znane skladatelje in njihova dela. Iz partiture znajo izpisati in razložiti dinamične oznake.

Učenci znajo:

- ob poslušanju zvočnega primera opredeliti izvajalce (naloga 7) in ugotoviti način izvajanja (naloga 11);
- navesti ime in priimek skladatelja in naslov glasbenega dela za svoj lastni koncertni program (naloga 19.5);
- povezati skladatelja (Marij Kogoj) in njegovo delo (*Črne maske*) (naloga 21.3);
- iz partiture izpisati in razložiti pomen dinamične oznake (naloga 29).

Primer: **naloga 29**

NAD MODRIM OBMOČJEM

Naloge, ki niso tipične za nobeno od opisanih območij in jih v 65 odstotkih primerov ne rešijo niti učenci z najboljšimi dosežki, spadajo v območje nad modrim. Te naloge reši manj kakor tretjina najboljših učencev, to je učencev, ki so uvrščeni v modro območje.

Učenci pri analitičnem poslušanju ne ločijo zvoka oboe med pihali in imajo težave pri zahtevnejših nalogah na področju analitičnega poslušanja. Ne poznajo slovenskih skladateljev in njihovih del. V napovedniku imajo težave pri prepoznavanju področij glasbenega delovanja.

Učenci ne znajo:

- ob poslušanju zvočnega primera opredeliti solističnega instrumenta (oboa) (naloga 2), razložiti vstopa solista (naloga 3) in razložiti zasedbe (naloga 4);
- iz napovedi glasbenega dogodka razbrati ene od glasbenih dejavnosti (naloga 17.1);
- povezati slovenskih skladateljev (Janez Krstnik Dolar, Anton Foerster in Slavko Osterc) in njihovih del (*Balleti a 4*, *Gorenjski slavček* in *Suita za orkester*) (naloge 21.1, 21.2 in 21.4).

Primeri: **naloga 2** in **naloga 21**

Preglednica 4.2.10.1.3: Specifikacijska tabela, glasbena vzgoja, 3. obdobje

Naloga	Točke	Taks. stop.	Območja	Cilji		Snovna pokritost	
1	1	II	zeleno	razlikovati vrsto glasbe	Poslušanje, analiziranje, vrednotenje glasbe	Ritmični, melodični in harmonski posluh, analitično poslušanje	
2	1	II	nad modrim	opredeliti solistični inštrument			
3	1	II	nad modrim	razločiti vstop solista			
4	1	III	nad modrim	razločiti zasedbo			
5	1	II	zeleno	opredeliti značaj skladbe			
6	1	II	zeleno	opredeliti solistični inštrument			
7	1	II	modro	opredeliti izvajalce			
8	1	III	rumeno	ugotoviti taktovski način (mero)			
9	1	II	rumeno	opredeliti glasbeno zvrst			
10	10.1	1	III	zeleno	razločiti izvor	Poslušanje, analiziranje, vrednotenje glasbe	Ritmični, melodični in harmonski posluh, analitično poslušanje
	10.2	1	III	zeleno			
	10.3	1	III	zeleno	razločiti vrsto glasbe		
	10.4	1	III	rumeno			
	10.5	1	III	zeleno	razločiti izvajalce		
	10.6	1	III	zeleno			
11	1	II	modro	ugotoviti način izvajanja	Poslušanje, analiziranje, vrednotenje glasbe	Ritmični, melodični in harmonski posluh, analitično poslušanje	
12	1	I	zeleno	ugotoviti število izvajalcev	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih	
13	1	I	zeleno	ugotoviti prizorišče	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih	
14	14.1	1	I	zeleno	prepoznati inštrument in poiskati glasbenika, ki nanj igra	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih
	14.2	1	I	zeleno			
15	1	I	zeleno	razbrati naslov cikla	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih	
16	1	I	zeleno	razbrati mesto študija glasbe	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih	
17	17.1	1	I	nad modrim	razbrati glasbeno dejavnost	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih
	17.2	1	I	rdeče			
	17.3	1	I	zeleno			
	17.4	1	I	zeleno			

Naloga	Točke	Takson. stopnja	Območja	Cilji	Snovna pokritost		
18	18.1	1	I	zeleno	razvrstiti inštrumente v ustrezne skupine	Razumevanje in uporaba glasbenega besedila	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih
	18.2	1	I	rumeno			
	18.3	1	I	zeleno			
	18.4	1	I	zeleno			
	18.5	1	I	zeleno			
	18.6	1	I	rumeno			
19	19.1	1	III	rumeno	določiti koncertno dvorano	Poznavanje in razumevanje glasbene kulture	Ustvarjalci, ustanove, orientacija v napovedih in v virih Obdobja, skladatelji, dela
	19.2	1	III	rdeče	določiti koncertni program		
	19.3	1	III	rdeče			
	19.4	1	III	rdeče			
	19.5	1	III	modro			
20	20	1	I	rdeče	ugotoviti zasedbo	Poznavanje in razumevanje glasbene kulture	Orientacija v partituri
21	21.1	1	II	nad modrim	poznati skladatelje in njihova dela	Poznavanje in razumevanje glasbene kulture	Obdobja, skladatelji, dela
	21.2	1	II	nad modrim			
	21.3	1	II	modro			
	21.4	1	II	nad modrim			
22	22.1	1	II	rumeno	kronološko razvrstiti glasbene dogodke	Poznavanje in razumevanje glasbene kulture	Glasbene oblike, zvrsti, žanri
	22.2	1	II	zeleno			
	22.3	1	II	zeleno			
	22.4	1	II	zeleno			
23	23.1	1	I	rumeno	poznati značilnosti ljudske glasbe	Poznavanje in razumevanje glasbene kulture	Slovenska ljudska glasba
	23.2	1	I	rumeno			
	23.3	1	I	rumeno			
24	1	II	zeleno	zeleno	razlikovati ljudsko in umetno pesem	Razumevanje partiture	Orientacija v partituri
25	1	I	zeleno	zeleno	razbrati skladateljevo vlogo		
26	1	I	rdeče	rdeče	razbrati način izvajanja		
27	1	II	modro	modro	orientirati se v partituri		
28	28.1	1	II	rumeno	razbrati spremljevalni inštrument	Razumevanje partiture	Orientacija v partituri
	28.2	1	II	rdeče			

Naloga	Točke	Takson. stopnja	Območja	Cilji	Snovna pokritost		
29	29.1	1	II	modro	razumeti dinamične oznake	Razumevanje partiture	Orientacija v partituri
	29.2	1	II	modro			
	29.3	1	II	modro			
	29.4	1	II	modro			
30	1	III	zeleno	ustvariti/zapisati svojo lastno skladbo	Ustvarjanje		

LEGENDA:

Taksonomske stopnje (po Bloomu): I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Učenci so naloge v prvem sklopu, *Poslušanje, analiziranje in vrednotenje glasbe*, rešili v skladu s pričakovanji. Po težavnosti najbolj izstopata **naloga 2** (IT 0,12) in **naloga 4** (IT 0,36), pri katerih so učenci prepoznavali solistični inštrument (oboja) in zasedbo orkestra (simfonični orkester). Najlažje naloge, ki jih je rešila skoraj celotna populacija, so naloge:

- **1** in **10.3** (vrsta glasbe),
- **6** (solistični inštrument – kitara),
- **10.1** in **10.2** (prepoznavanje originala in priredbe).

Pri teh nalogah se IT-ji gibljejo med 0,94 in 0,97.

V drugem sklopu, *Razumevanje in uporaba glasbenega besedila*, je od pričakovane težavnosti odstopala le **naloga 17.1** (IT 0,30). Učenci so v besedilu med navedenimi dejavnostmi umetnika napačno opredelili glasbene dejavnosti. Zelo pogosto se je pojavljal odgovor *pesnik*, redkeje pa so kot glasbeno dejavnost prepoznali *šansonjer*. Na tem področju v smeri navzgor izstopajo naloge **18.1**, **18.3** in **18.5** (razvrstitev inštrumentov v skupine, z IT-ji 0,96 do 0,98).

V tretjem sklopu *Poznavanje in razumevanje glasbene kulture* so se kot najtežje izkazale naloge od **19.2–19.5** (samostojno zapisati koncertni program, IT-ji od 0,35 do 0,54). Izmed vseh nalog v preizkusu so najslabše reševali naloge od **21.1.** do **21.4** (IT-ji od 0,11 do 0,15), v katerih bi morali pokazati poznavanje slovenskih skladateljev in njihovih del. Najpogostejša pravilna rešitev je bila le povezava Marija Kogoja z opero *Črne maske*. Skladatelj je naveden v predlaganih vsebinah učnega načrta za 9. razred, ostali skladatelji in njihova dela pa so iz vsebin 7. in 8. razreda. Ostale naloge so reševali skladno s predvideno težavnostno stopnjo.

V četrtem sklopu, *Razumevanje partiture*, rezultati kažejo, da učenci znajo razbrati izvor skladbe, značaj in izvajalce. Težave pa imajo pri orientaciji v partituri. V **nalogi 27** so imeli težave pri opredelitvi takta, v katerem vstopi solist (IT 0,39). **Naloga 29** je bila v tem sklopu najslabše reševana. Učenci so imeli težave pri poznavanju in razumevanju dinamičnih oznak (IT-ji od 0,25 do 0,36).

Peti sklop, *Ustvarjanje*, je v primeru ustvarjanja grafičnega zapisa zvočne slike pokazal, da so učenci dosegli dobre rezultate (**naloga 30**, IT 0,86). Ustvarjeni izvirni zapisi so ustrezali in zadostili danim zahtevam. Stopnja domiselne uporabe zvočnih sredstev in načina tvorjenja zvoka ter njihovega zapisa pa je bila različna, vendar le-te nismo merili.

Sklepne ugotovitve

Glasbena vzgoja je bila po dolgih letih čakanja končno kot izbirni predmet uvrščena v NPZ. Z dobljenimi rezultati smo na splošno zelo zadovoljni in nam bodo služili kot podlaga za primerjavo dosežkov v prihodnjih letih.

Na področju poslušanja ugotavljamo, da so učenci ustrezno vodeni, saj so naloge dobro reševali. Manjši primanjkljaj je opazen pri prepoznavanju zvokov sorodnih inštrumentov in instrumentalnih zasedb. Pri primerjalnem poslušanju naj učitelji učence usmerjajo v pozorno analitično poslušanje in primerjavo.

Na področju razumevanja glasbenega besedila so učenci v skladu s pričakovanji uspešno reševali naloge. Iz danega besedila so pokazali razumevanje glasbenega jezika, s katerim se pogosto srečujejo v koncertnih napovedih, strokovni literaturi, medijih ipd.

Snovna pokritost poznavanja in razumevanja glasbene kulture pri glasbeni vzgoji je dobra, z izjemo poznavanja slovenske glasbene umetnosti. Menimo, da je temu potrebno nameniti več pozornosti. V učnem načrtu je potrebno natančno opredeliti učne cilje in vsebine na tem področju. Pri poznavanju slovenske glasbene ustvarjalnosti in poustvarjalnosti ima glasbeni pouk v osnovni šoli odločilno vlogo, zato predlagamo, da se to podrobneje opredeli v okviru obveznih vsebin. Učitelji naj slovenski glasbeni ustvarjalnosti in poustvarjalnosti namenijo večjo pozornost pri sestavi letnih delovnih načrtov, načrtovanju obiskov kulturnih prireditev, hkrati pa v svojem okolju z učenci spremljajo aktualne glasbene dogodke ter skrbijo za glasbeno zapuščino.

Rezultati naloge s področja razumevanja partitur je pokazalo, da imajo učenci temeljno orientacijo v glasbenem zapisu. Usvojena znanja iz drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja (npr. tempo, dinamika, agogične oznake idr.), naj učenci v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju uporabljajo v partiturah pevskega in instrumentalnega nabora.

Didaktična priporočila iz učnega načrta za ustvarjalnost opredeljujejo, da je oblikovanje lastnih glasbenih vsebin v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju povezano z raziskovanjem zvočnih sredstev, oblik ali žanrov. V zadnjem sklopu – ustvarjanje – so učenci s pomočjo grafičnega zapisa pokazali zadovoljivo stopnjo domišljije in ustvarjalnosti pri oblikovanju lastne zvočne slike. Ustvarjanje je izrazito individualna dejavnost, ki pa potrebuje številne spodbude, zato učiteljem še vnaprej priporočamo smiselno umeščanje tovrstnih nalog v učne ure.

Ker nam struktura NPZ-ja ne omogoča preverjanja celotnega učnega načrta (področje *Izvajanje* kot praktično področje ni preverjeno), sklepnih ugotovitev glede uresničevanja vseh ciljev ne moremo podati. Rezultati prvega preverjanja pa so pokazali, da so učni cilji na področjih, ki smo jih preverjali, v povprečju uspešno doseženi.

1. Poslušanje, analiziranje in vrednotenje glasbe

Poslušanje 1. zvočnega primera

W. A. Mozart: KONCERT v C-duru KV 314, 3. stavek, Allegro
(Vir: W. A. Mozart, CD Berühmte Meisterwerke; št. 3., 1991 Pilz GmbH)

Pozorno poslušaj zvočni primer in reši naloge od 1 do 5.

1. Kako se imenuje vrsta glasbe, ki si jo slišal?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Vokalna.
- B Inštrumentalna.
- C Vokalno-inštrumentalna.

	1
--	---

2. Kateri inštrument je imel solistično vlogo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Flavta.
- B Fagot.
- C Klarinet.
- D Oboa.

	1
--	---

3. Kdaj je začel igrati solistični inštrument?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Na začetku skladbe.
- B Po krajšem uvodu.
- C Po daljšem uvodu.
- D Na koncu predvajanega odlomka.

	1
--	---

4. Kateri orkester je spremljal solista?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Simfonični orkester.
- B Pihalni orkester.
- C Godalni orkester.
- D Jazzovski orkester.

	1
--	---

5. Kateri izraz najbolj ustreza značaju odlomka, ki si ga slišal?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Razigran.
- B Svečan.
- C Umirjen.
- D Spremenljiv.

	1
--	---

Poslušanje 2. zvočnega primera

Vlado Kreslin: Tista črna kitara

(Vir: Oblak: Glasba v 20. stoletju, CD 2 št. 4)

Pozorno poslušaj zvočni primer in reši naloge od 6 do 9.

6. Kateri inštrument si slišal v uvodu zvočnega primera?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Klavir.
- B Cimbale.
- C Kitaro.
- D Citre.

	1
--	---

7. Kdo je izvajal zvočni primer?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Solist ob spremljavi kitare.
- B Solist ob spremljavi violine.
- C Solist ob spremljavi klavirja.
- D Solist ob spremljavi ansambla.

	1
--	---

8. Glede na mero in poudarke ugotovi, kateri taktovski način ustreza pesmi, ki si jo slišal.

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Dvočetrtinski takt.
- B Tričetrtinski takt.
- C Štiričetrtinski takt.
- D Petčetrtinski takt.

	1
--	---

9. V katero glasbeno zvrst sodi zvočni primer?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V ljudsko glasbo.
- B V klasično glasbo.
- C V popularno glasbo.
- D V jazz.

	1
--	---

Primerjalno poslušanje 3. in 4. zvočnega primera

3. zvočni primer: J. S. Bach: Suita v h-molu, Badinerie
(Vir: Vrbančič/Prel/Veit Glasba 7, CD 3 št. 17)

4. zvočni primer: Badinerie
(Vir: Perpetuum jazzile CD Pozabi, da se ti mudi, št. 4)

Pozorno poslušaj, primerjaj in analiziraj zvočna primera in reši nalogi 10 in 11.

10. V razpredelnici z znaki X označi trditve, ki veljajo za posamezen zvočni primer.

	3. ZVOČNI PRIMER	4. ZVOČNI PRIMER
Original		
Priredba		
Inštrumentalna glasba		
Solist in orkester		
Vokalno-inštrumentalna glasba		
Solist, zbor in skupina glasbil		

	6
--	---

11. Na kakšen način je izvajan vokalni del zvočnega primera Badinerie?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Z besedilom.
- B S tonsko abecedo.
- C Z nevtralnimi zlogi.
- D S solmizacijskimi zlogi.

	1
--	---

2. Razumevanje in uporaba glasbenega besedila

Spodaj si pozorno oglej in preberi napoved glasbenega dogodka. Pomagaj si z vsebino in reši naloge od 12 do 18.

 GLASBA

LJUBLJANA

Kvartet saksofonov Fiasco classico

Nemški kvartet bo v Ljubljani nastopil na povabilo Goethejevega inštituta. Vstop prost. **Ljubljanski grad. Ob 19.30.**

Kvartet Ceneta Resnika

Zasedba Cene Resnik (tenor saksofon), Igor Bezget (kitara), Nikola Matošič (kontrabas), Gašper Bertoncej (bobni). Koncertu kvarteta bo sledil sredin SEM-jam. Vstop prost. **Kavarna Slovenskega etnografskega muzeja. Ob 20. uri.**

Jure Ivanušič (vokal, klavir)

Gledališki igralec, pesnik, pevec in pianist je študiral klavir na Visoki šoli za glasbo v Gradcu in dramsko igro na ljubljanski AGRFT. Deluje kot pisec besedil, režiser, skladatelj, šansonjer in igralec. Nastopil bo v ciklu Slovenski glasbeni poeti. **Klub Atrium. Hotel Mons. Ob 20. uri.**

Jure Ivanušič

(Vir: Dnevnik, oktober 2006)

12. Iz koliko članov je sestavljena skupina Fiasco classico?

	1
--	---

13. Kje je igrala skupina Ceneta Resnika?

	1
--	---

14. V kvartetu Ceneta Resnika sta glasbenika, ki igrata godalo in brenkalo.

Na črti napiši njuni imeni in priimka ter glasbili, ki ju igrata.

	2
--	---

15. Kako se imenuje cikel, v katerem je nastopil Jure Ivanušič?

	1
--	---

16. V katerem mestu je Jure Ivanušič študiral glasbo?

	1
--	---

17. Naštej štiri področja glasbenega delovanja Jureta Ivanušiča.

	4
--	---

18. Dopolni tabelo tako, da k imenu glasbenika napišeš njegov inštrument in skupino, v katero sodi inštrument.

Glasbenik/ansambel	Inštrument	Skupina inštrumentov
Cene Resnik		
Gašper Bertoncelj		
Jure Ivanušič		glasbila s tipkami
Fiasco classico	saksofoni	

	6
--	---

3. Poznavanje in razumevanje glasbene kulture

19. Samostojno sestavi svoj koncertni program tako, da izpolniš razpredelnico spodaj.

Izberi glasbeno ustanovo, v kateri bi želel poslušati koncert. Iz zakladnice umetniške (klasične) glasbene literature izberi katerekoli skladatelje in njihova dela, ki jih poznaš. Program naj sestavljajo dela svetovnih skladateljev. Pri tem ne smeš uporabiti glasbenih del, ki so omenjena v tem preizkusu.

Glasbena ustanova _____	
Ime in priimek skladatelja	Naslov glasbenega dela
1. _____	1. _____
2. _____	2. _____
3. _____	3. _____
4. _____	4. _____

	5
--	---

20. Oglej si odlomek partiture in odgovori na vprašanje.

MISERERE MEI DEUS

Gregorio Allegri

1. sopran
Mi - se - re - re me - i, De - us, De - us, De - us, De - us, De - us

2. sopran
Mi - se - re - re me - i, De - us, De - us, De - us, De - us, De - us

Alt
Mi - se - re - re me - i, De - us, De - us, De - us, De - us, De - us

Tenor
Mi - se - re - re me - i, De - us, De - us, De - us, De - us, De - us

Bas
Mi - se - re - re me - i, De - us, De - us, De - us, De - us, De - us

Za kakšen pevski zbor je napisan začetni odlomek partiture?

	1
--	---

21. Poveži naslove glasbenih del z ustreznim skladateljem.

Na črto pred naslovom dela napiši ustrezno črko skladatelja.

NASLOV DELA

- _____ Balleti a 4
- _____ Gorenjski slavček
- _____ Črne maske
- _____ Suita za orkester

SKLADATELJ

- A Slavko Osterc
- B Janez Krstnik Dolar
- C Jacobus Gallus
- D Marij Kogoj
- E Janez Krstnik Novak
- F Anton Foerster

	4
--	---

22. Razvrsti spodaj navedene dogodke iz svetovne glasbene zgodovine po časovnem zaporedju. Dogodke razvrstiš tako, da na črto k vsakemu napišeš številko od 1 do 4. Številka 1 pri tem pomeni najstarejši (nam najbolj oddaljeni) dogodek, številka 4 pa najmlajši (nam najbližji) dogodek.

- _____ Dunajska publika se je navduševala nad operetami.
_____ V Angliji so uprizorili prvo rock opero.
_____ Stari Grki so vse gledališke predstave spremljali z glasbo.
_____ V Italiji je nastala prva opera.

	4
--	---

23. Naštej tri pomembne značilnosti ljudske glasbe.

	3
--	---

4. Razumevanje partiture

Pred seboj imaš začetni odlomek pesmi Jaz sem muzikant. Dobro si ga oglej ter preberi in reši naloge od 24 do 29.

Jaz sem muzikant
(ljudska) prir. Tomaž Habe

Razigrano

The musical score is for the song 'Jaz sem muzikant' by Tomaž Habe. It is in 4/4 time and features a key signature of one flat (B-flat). The score includes parts for Clarinet in B-flat, Bassoon, Trombone in B-flat, Bells, Violin, Voice, and Piano. The tempo is marked 'Razigrano' (Allegretto) and the dynamics are mostly 'mf' (mezzo-forte). The voice part has the lyrics 'Jaz sem mu-zi- kant, ki no-sim be-li gvant.' and includes a 'Solo' section. The piano part starts with a 'p' (piano) dynamic.

24. Kakšna je pesem po izvoru?

	1
--	---

25. Kakšno vlogo je imel skladatelj Tomaž Habe?

	1
--	---

26. Pesem ima določen značaj izvajanja. Kakšen?

	1
--	---

27. V katerem taktu vstopi solist?

	1
--	---

28. Skupaj s solistom igrata dve glasbili. Kateri?

	2
--	---

29. Iz partiture izpiši dinamične oznake za klavir in razloži njihov pomen.

Oznaka

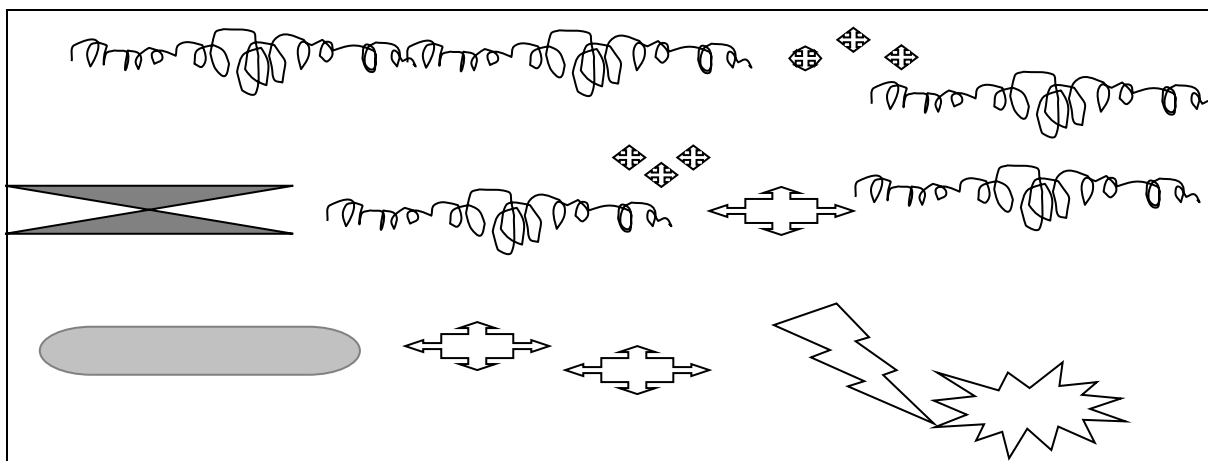
Pomen

	4
--	---

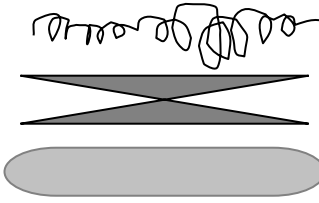
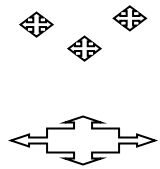
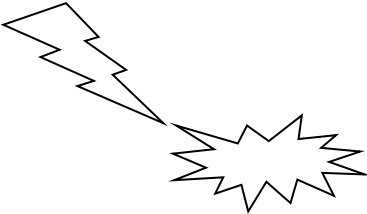
5. Ustvarjanje

V glasbi uporabljamo različne oblike zapisovanja. Oglej si primer zapisa zvočne slike Prometna ulica in legendo.

Zapis zvočne slike Prometna ulica

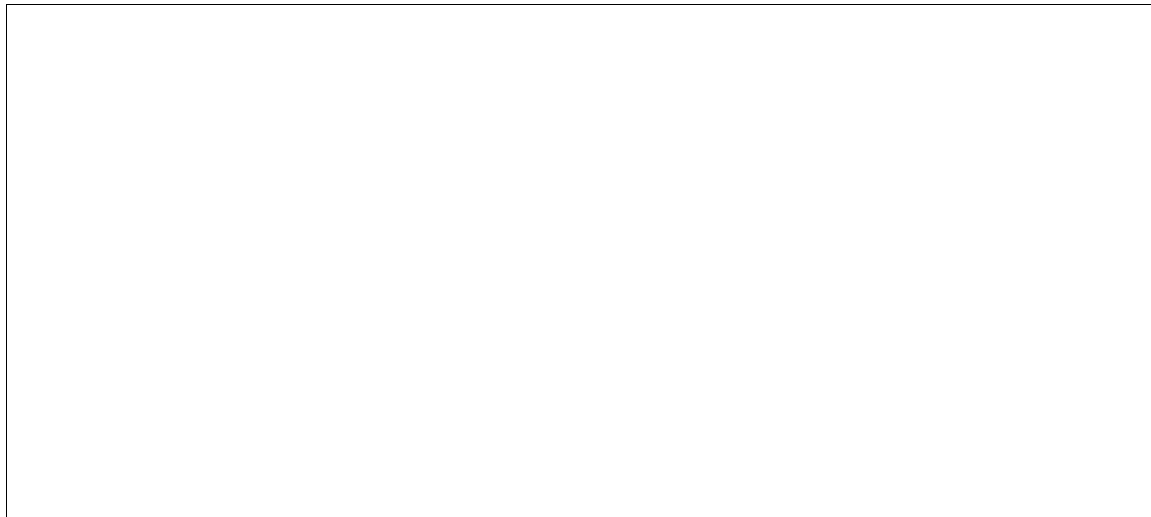

Legenda

Zvočna sredstva	Način tvorjenja zvoka	Grafični simbol
glas	z glasovi oponašaš zvok avtomobila, motornega kolesa, avtobusa.	
triangel ustna harmonika	zvonec na kolesu: z jekleno paličico krožiš po notranjosti trianglera hupa: sunkovito pihneš v glasbilo	
cabassa tamburin	zaviranje: hitro vrtiš cabasso trk: močno udariš po tamburinu	

30. Ustvari svoj grafični zapis. Zapiši novo zvočno sliko pod naslovom Na igrišču. Izberi tri različna zvočna sredstva, s katerim boš ponazoril dogajanje na otroškem igrišču po svoji lastni zamisli. Zvočna sredstva, načine tvorjenja zvoka in simbole zapiši v legendo. Pri tem ne smeš uporabiti elementov danega primera.

Zapis zvočne slike Na igrišču

Legenda

Zvočna sredstva	Način tvorjenja zvoka	Grafični simbol

4.2.11 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om pri NPZ-ju 2012

4.2.11.1 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

Analiza dosežkov po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

4.2.11.2 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Dosežki učencev po vsebinah glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

4.2.11.3 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev po vsebini glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po posameznih taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

4.2.11.4 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Dosežki po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Dosežki po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Dosežki po tipu nalog glede na indeks težavnosti

Dosežki po dodatnem gradivu pri nalogah glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

4.2.11.5 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz naravoslovja ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Osnovni statistični podatki

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah pri celotnem preizkusu znanja in po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Sklepne ugotovitve

Zaključek

SLIKE

- Slika 4.2.11.1.1: Primerjava dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.1.3: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.1.4: Dosežki učencev v letih 2011 in 2012 glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.1.5: Dosežki po posameznih vsebinskih delih preizkusa znanja glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.1.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem besedilu
- Slika 4.2.11.1.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri umetnostnem besedilu
- Slika 4.2.11.1.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem besedilu
- Slika 4.2.11.1.9: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri umetnostnem besedilu
- Slika 4.2.11.1.10: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.2.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.2.3: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.2.4: Dosežki učencev po vsebinah glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.2.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.2.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.2.7: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.2.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.2.9: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.2.10: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa
- Slika 4.2.11.3.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.3.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.3.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 2. obdobje
- Slika 4.2.11.3.4: Primerjava dosežkov učencev pri matematiki (NIS) glede na indeks težavnosti pri NPZ-jih v letih 2010, 2011 in 2012, 2. obdobje
- Slika 4.2.11.3.5: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.3.6: Primerjava dosežkov učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti v letih 2011 in 2012
- Slika 4.2.11.3.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.3.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.3.9: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.4.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.4.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.4.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 3. obdobje

- Slika 4.2.11.4.4: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.4.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.4.6: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.4.7: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.4.8: Dosežki učencev po vrstah dodatkov pri nalogah glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.5.1: Porazdelitev po doseženih točkah
- Slika 4.2.11.5.2: Primerjava dosežkov učenk in učencev pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.5.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.5.4: Porazdelitev točk pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje
- Slika 4.2.11.5.5: Dosežki učencev pri celotnem preizkusu znanja in po posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.5.6: Dosežki učencev pri celotnem preizkusu znanja in pri posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti in leto reševanja preizkusa
- Slika 4.2.11.5.7: Dosežki po vsebinskih sklopih in taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.5.8: Zastopanost minimalnih in temeljnih standardov v celotnem preizkusu in v posameznih vsebinskih sklopih
- Slika 4.2.11.5.9: Dosežki učencev po standardih znanja v celotnem preizkusu znanja in v posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.5.10: Zastopanost različnih tipov nalog v preizkusu znanja
- Slika 4.2.11.5.11: Zastopanost različnih tipov nalog v preizkusu znanja po posameznih vsebinskih sklopih
- Slika 4.2.11.5.12: Uspešnost reševanja nalog glede na tip naloge in indeks težavnosti
- Slika 4.2.11.5.13: Uspešnost reševanja nalog glede na tip naloge in indeks težavnosti v celotnem preizkusu in v posameznih vsebinskih sklopih

PREGLEDNICE

- Preglednica 4.2.11.1: Število udeležencev NPZ-ja pri posameznem predmetu glede na leto preverjanja in obdobje
- Preglednica 4.2.11.1.2: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje
- Preglednica 4.2.11.1.3: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.11.1.4: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 2. obdobje
- Preglednica 4.2.11.2.1: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje
- Preglednica 4.2.11.2.2: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.11.2.3: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 3. obdobje
- Preglednica 4.2.11.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
- Preglednica 4.2.11.3.2: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.11.3.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 2. obdobje
- Preglednica 4.2.11.4.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
- Preglednica 4.2.11.4.2: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.11.4.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 3. obdobje
- Preglednica 4.2.11.5.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje
- Preglednica 4.2.11.5.2: Osnovni statistični podatki
- Preglednica 4.2.11.5.3: Specifikacijska tabela, naravoslovje (NIS), 3. obdobje

Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja v letu 2012

Preizkus znanja je prostovoljen. V tekočem šolskem letu se je število udeleženišol povečalo iz 14 v letu 2010 na 24 v letu 2011 in 29 šol v letu 2012. Med posameznimi šolami obstajajo velike razlike v povprečnih dosežkih, vendar prikazi temeljijo na zelo različnem številu udeležencev preizkusa in s tega vidika niso relevantni. Zaradi premajhnega števila učencev posamezne šole je taka situacija zgolj navidezna, saj nekatere šole predstavlja zgolj 2 do 5 učencev in je individualni vpliv konkretnega učenca prevelik.

V 9. razred je bilo v RS v šolskem letu 2011/2012 vpisanih 153 učencev, kar je nekaj učencev manj kakor preteklo šolsko leto, in v 6. razred 161 učencev, kar je sicer nekaj več kakor preteklo šolsko leto, a še vedno manj kakor leta 2010.

Preglednica 4.2.11.1: Število udeležencev NPZ-ja pri posameznem predmetu glede na leto preverjanja in obdobje

Predmet	2. obdobje							
	2009		2010		2011		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Slovenščina	70	45	64	38	73	47	71	44
Matematika	72	47	66	39	72	47	72	45

Predmet	3. obdobje									
	2008		2009		2010		2011		2012	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Slovenščina	111	50	120	54	119	57	86	53	121	79
Matematika	107	48	118	53	121	58	88	55	116	75
Družboslovje			115	52			85	53		
Naravoslovje	110	50			121	58			120	78

Število udeležencev preverjanja po 2. obdobju niha in se umirja pri 45 % vseh učencev, ki so vpisani v 6. razred in vključeni v program z NIS-om.

Število udeležencev preizkusa po 3. obdobju pa se je v letošnjem preizkusu relativno pomembno povečalo. Predstavlja 75 do 79 % (različno za predmet) vseh devetošolcev s posebnimi potrebami, vključenih v 9. razred programa z NIS-om. Istočasno lahko ugotovimo, da je število devetošolcev pomembno manjše kakor prejšnja leta, medtem ko se je število udeležencev preizkusa malenkost povečalo.

4.2.11.1 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Struktura preizkusa znanja je ostala nespremenjena glede na šolsko leto 2010/2011. Preizkus znanja je bil sestavljen iz 20 nalog, ki so bile glede na cilje in standarde pouka slovenščine razdeljene v dva dela: v I. delu so učenci rešili naloge ob neumetnostnem in v II. delu ob umetnostnem besedilu. Če so učenci pravilno rešili vse naloge, so osvojili 40 točk. V I. delu je bilo 12 nalog, ki so jih učenci rešili s pomočjo neumetnostnega besedila (pismo), v II. delu pa 8 nalog, ki so bile povezane z branjem in razumevanjem umetnostnega besedila (latvijska ljudska – *Zaklad*).

Namen preizkusa znanja je z neumetnostnim in umetnostnim besedilom preveriti:

- bralne zmožnosti – sposobnost samostojnega tihega branja neznanega besedila,
- branje podatkov iz besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo knjižnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisne zmožnosti,
- samostojne tvorbe krajšega besedila.

Preizkus znanja je bil sestavljen iz teh tipov nalog: obkroževanja, dopolnjevanja, urejanja in razvrščanja, nalog alternativnega tipa, kratkega odgovora ter nalog polodprtega tipa. Preizkus znanja je v različnih deležih pokrival tri taksonomske stopnje po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.2.11.1.2: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	50 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija in vrednotenje	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.11.1.3: Osnovni statistični podatki

Število učencev	71
Število postavk	40
Možne točke	40
Povprečno število točk	29,27
Povprečno število odstotnih točk	73,17
Standardni odklon odstotnih točk	19,75
Indeks težavnosti	0,73
Indeks zanesljivosti	0,91
Indeks diskriminativnosti	0,44

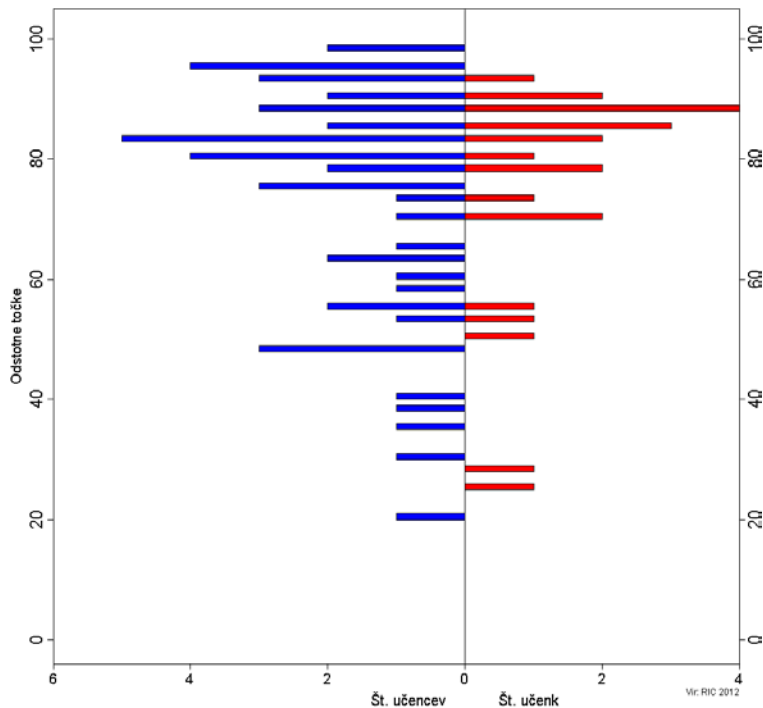
Preizkus znanja iz slovenščine je opravljalo 71 učencev. Od 40 možnih točk so v povprečju osvojili 29,27 točke (73,17 %). V I. delu, kjer so lahko osvojili 24 od 40 točk, so učenci reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila (pismo). V povprečju so osvojili 17,77 točke (74,04 %). V II. delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno besedilo (*Zaklad*, latvijska ljudska). Od 16 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 11,49 točke (71,81 %). Minimalno število doseženih točk v preizkusu je bilo 8 (20 %), dosegel jih je en učenec. Največ točk sta dosegla 2 učenca, in sicer 39 (98 %). Maksimalnega števila točk ni dosegel nihče.

Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je desno usmerjena. Povprečni indeks težavnosti celotnega preizkusa je 0,73. Preizkus znanja so učenci malenkost slabše reševali v II. delu, kar je razvidno iz povprečnega indeksa težavnosti 0,72, v I. delu pa nekoliko bolje, in sicer je indeks težavnosti tega dela 0,74. Indeks diskriminativnosti je enak za oba dela preizkusa znanja, njegova povprečna vrednost je 0,73.

Glede na lanski preizkus bi lahko rekli, da je bil letošnji manj zahteven, kar kaže tudi indeks težavnosti, ki je bil v lanskem letu 0,55. Ponovno se izkazalo, da učenci manj uspešno rešujejo naloge iz umetnostnega besedila, kar je posledica slabšega branja in razumevanja besedila.

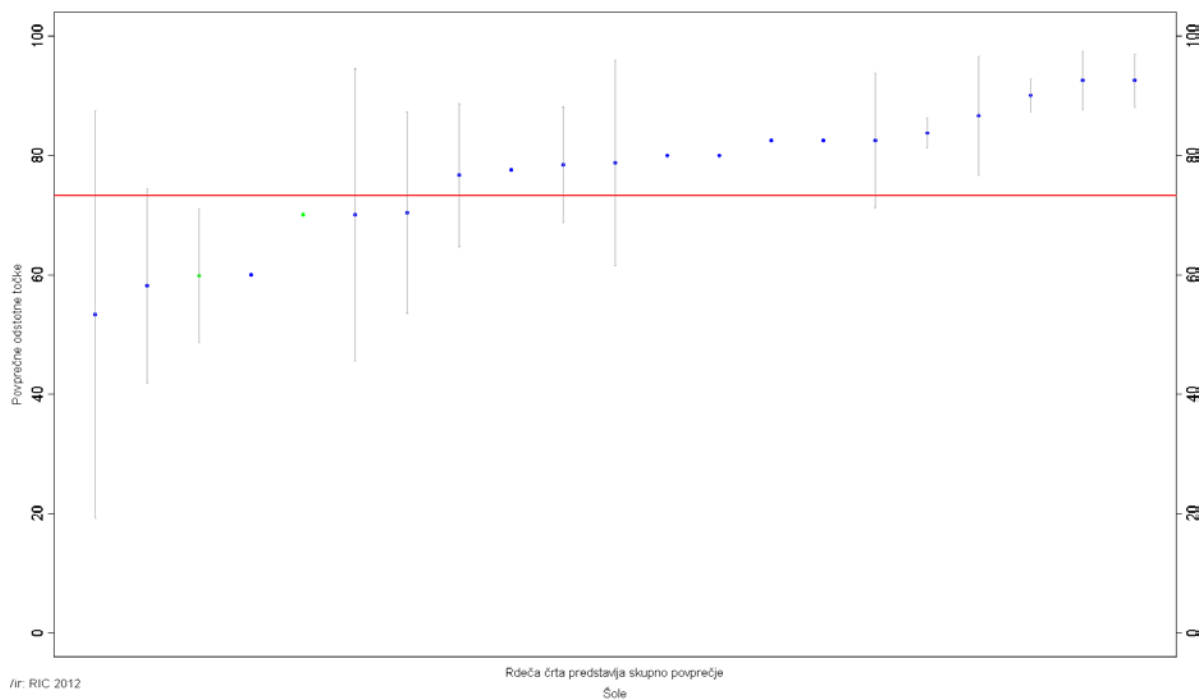
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.11.1.1: Primerjava porazdelitve dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 2. obdobje

Primerjava dosežkov po spolu je težja, saj je opravljanje NPZ-ja za NIS prostovoljno. Pri preizkusu znanja iz slovenščine je v šolskem letu 2011/2012 sodelovalo 23 učenk in 48 učencev. Med višjimi dosežki je delež učencev večji od deleža učenk. Prav tako pripadata tudi dečkom najvišji in najnižji dosežek.

Slika 4.2.11.1.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini (NIS), 2. obdobje

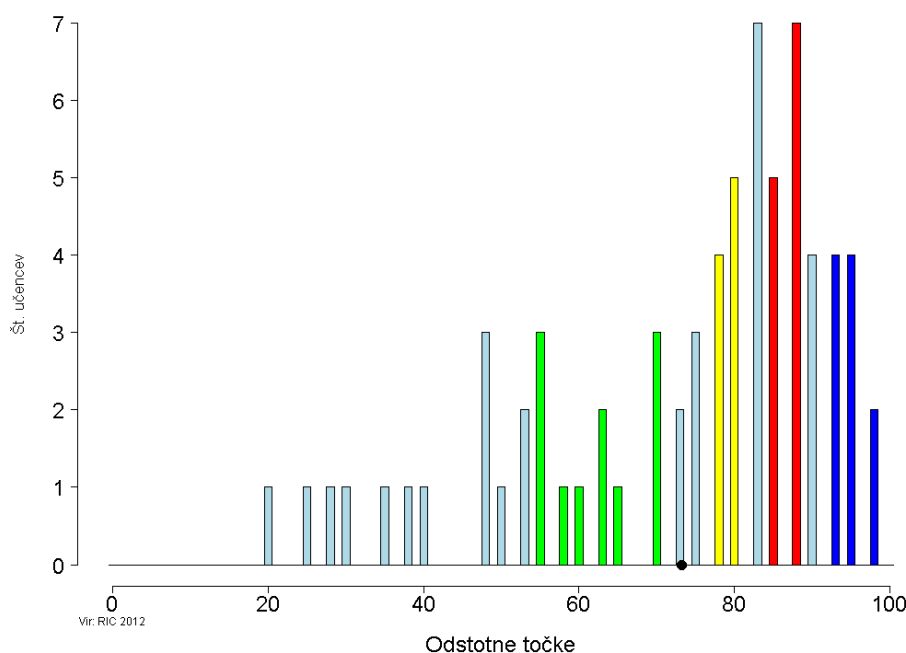

Razporeditev 21 šol, katerih učenci so opravljali NPZ iz slovenščine, pokaže razpršenost povprečnih dosežkov šol približno med 50 % in 90 % točk. Kar 14 šol je doseglo povprečje nad državnim, 3 šole so se državnemu povprečju zelo približale, 4 šole pa so dosegle povprečje pod državnim.

Dosežki po regijah niso primerljivi, saj je število šol v posamezni regiji, ki so izvajale NPZ, zelo različno, poleg tega pa je zelo različno tudi število učencev na posamezni šoli, ki pristopijo k NPZ-ju. Število šol v posamezni regiji se giblje od 1 do 7, število učencev na posamezni šoli pa od 1 do 29.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.11.1.3: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 2. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo spodnje četrte dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri šestih nalogah (naloge 1, 2, 3, 4, 5 in 6 – skupaj 11 postavk) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (nalogi 9 in 10 – skupaj 2 postavki) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Največ je bilo nalog obkroževanja in alternativnega tipa, sledijo naloge kratkega odgovora in naloge dopolnjevanja.

Učenci:

- prepoznajo vrste besedila (naloge 1.1);
- vpisujejo bistvene podatke iz besedila – prepoznajo naslovnika (nalogi 2.1 in 2.2);
- poiščejo kraj in datum in ju prepíšejo (naloge 3.1);
- odgovarjajo na vprašanja o bistvenih podatkih (naloge 4.1, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 6.1 in 6.2);
- pravilno uporabijo končno ločilo – pravilno uporabijo piko (naloge 9.2);
- pravilno izberejo predlog – pravilno uporabijo predlog na (naloge 10.1).

Učenci prepoznajo podatke v neumetnostnem besedilu in uporabijo osnovna slovnična pravila.

Primer: **naloga 5**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri treh nalogah (naloge 1, 2 in 3 – skupaj 4 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (nalogi 6 in 7 – skupaj 2 postavki) pa smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V zelenem območju so bile naloge obkroževanja, kratkega odgovora in alternativnega tipa.

Učenci:

- prepoznajo književne osebe v besedilu (nalogi 1.1 in 1.2);
- odgovarjajo na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila (nalogi 2.1 in 3.1);
- razumejo prebrano besedilo – razumejo dobnesedni prepis iz besedila (nalogi 6.2 in 7.1).

Učenci prepoznajo in razumejo osnovne podatke iz umetnostnega besedila.

Primer: **naloga 1**

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo med polovicama dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri treh nalogah (naloge 7, 8 in 9 – skupaj 5 postavk) smo preverjali miselne procese na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba), pri eni nalogi (naloga 12 – 2 postavki) pa na tretji taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Vse naloge v rumenem območju so bile naloge kratkega odgovora.

Učenci:

- uporabijo veliko začetnico (nalogi 7.1 in 7.2);
- določijo protipomenko (nalogi 8.1 in 8.2);
- pravilno uporabijo ločila – pravilno uporabijo vejico pri naštevanju (naloga 9.1);
- napišejo ustrezni datum v pismu (naloga 12.2);
- napišejo pozdrav na koncu pisma (naloga 12.4).

Učenci zanesljivo uporabijo osnovna slovnična pravila in vstavijo podatke v ponujeno neumetnostno besedilo.

Primer: **naloga 7**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 4 – 3 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (nalogi 5 in 6 – skupaj 3 postavke) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumenem območju so bile naloge razvrščanja, alternativnega tipa in obkroževanja.

Učenci:

- zaznajo časovno zaporedje nizanja dogodkov – postavijo nekatere dogodke v ustrezno časovno zaporedje (naloge 4.1, 4.3 in 4.4);
- izberejo ustrezno vrsto umetnostnega besedila (naloga 5.1);
- razumejo prebrano besedilo (nalogi 6.1 in 6.3).

Učenci razumejo in uporabijo osnovne podatke iz umetnostnega besedila in znajo prebrano besedilo poimenovati.

Primer: **naloga 5**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 11 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rdečem območju je bila naloga obkroževanja.

Učenci:

- izberejo ustrezni nagovor (naloga 11.1).

Učenci razumejo strokovni izraz neumetnostnega besedila.

Primer: **naloga 11.2**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 4 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (naloga 7 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (naloga 8 – 1 postavka) pa delovanje na tretji taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge uvrščamo med naloge obkroževanja, razvrščanja in zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- zaznajo časovno zaporedje nizanja dogodkov – postavijo vse navedene dogodke v ustrezno časovno zaporedje (naloga 4.2);
- razumejo prebrano besedilo – razumejo povzetek besedila (naloga 7.2);
- oblikujejo svoje stališče do prebranega besedila in uporabijo dane besede – uporabijo besede v dveh povedih (naloga 8.2).

Učenci zanesljivo razumejo in uporabijo osnovne podatke iz umetnostnega besedila.

Primer: **naloga 7**

Opomba: V rdeče območje spada odgovor Č, odgovor B pa v zeleno območje.

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje desetine dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 3 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (nalogi 12 – 1 postavka) pa na tretji taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Nalogi sta bili nalogi kratkega odgovora.

Učenci:

- poiščejo kraj in datum in ju prepisejo – pravilno prepisejo iskane podatke (naloga 3.2);
- napišejo ustrezni nagovor v pismu (naloga 12.3).

Učenci so natančni pri zapisih iskanih podatkov in zanesljivo dopolnjujejo dano neumetnostno besedilo.

Primer: **naloga 12**

Opomba: V modro območje sodi zapis nagovora v pismu, zapis datuma in pozdrava v pismu sodi v rumeno območje, zapis kraja pa v območje nad modrim območjem.

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 8 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na tretji taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Znanje smo preverjali z nalogo zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- oblikujejo svoje stališče do prebranega besedila in uporabijo dane besede (naloga 8.1).

Učenci samostojno tvorijo novo besedilo.

Primer: **naloga 8**

Opomba: V modro območje spada uporaba dveh od naštetih ključnih besed. Zapis dveh povedi pa se je uvrstil v rdeče območje.

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje sodijo naloge, ki jih niti učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 12 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na tretji taksonomski stopnji (analiza, sinteza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloga je bila naloga kratkega odgovora.

Učenci so manj uspešni pri:

- zapisu ustreznega kraja v pismu (naloga 12.1).

Pri analizi nalog v območju nad modrim območjem lahko ugotovimo, da učenci ne upoštevajo vseh okoliščin danega neumetnostnega besedila.

Primer: **naloga 12**

Opomba: V modro območje sodi zapis nagovora v pismu, zapis datuma in pozdrava v pismu sodi v rumeno območje, zapis kraja pa v območje nad modrim območjem.

Umetnostno besedilo

V območje nad modrim območjem se ni uvrstila nobena naloga drugega dela preizkusa.

Preglednica 4.2.11.1.4: Specifikacijska tabela, slovenščina (NIS), 2. obdobje

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	Povp.	IT	ID	
I. DEL (Neumetnostno besedilo: Pismo)										
1	1.1	1	NUB	Prepozna vrste besedila.	M	I	zeleno	0,82	0,82	0,32
2	2.1	1	NUB	Vpisuje bistvene podatke iz besedila.	M	I	zeleno	0,94	0,94	0,58
	2.2	1	NUB	Vpisuje bistvene podatke iz besedila.	M	I	zeleno	0,96	0,96	0,47
3	3.1	1	NUB	Poišče kraj in datum in ga prepíše.	M	I	zeleno	0,86	0,86	0,41
	3.2	1	NUB	Poišče kraj in datum in ga prepíše.	M	I	modro	0,49	0,49	0,36
4	4.1	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,86	0,86	0,27
5. a	5.1	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,92	0,92	0,25
5. b	5.2	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,90	0,90	0,46
5. c	5.3	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,80	0,80	0,56
5. č	5.4	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,94	0,94	0,22
	6	6.1	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,77	0,77
7	6.2	1	NUB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih.	M	I	zeleno	0,76	0,76	0,31
	7.1	1	JEZIK	Uporabi veliko začetnico.	M	II	rumeno	0,82	0,82	0,54
8	7.2	1	JEZIK	Uporabi veliko začetnico.	M	II	rumeno	0,62	0,62	0,48
	8.1	1	JEZIK	Določi protipomenko.	M	II	rumeno	0,86	0,86	0,01
9	8.2	1	JEZIK	Določi protipomenko.	M	II	rumeno	0,85	0,85	0,36
	9.1	1	JEZIK	Pravilno uporabi ločilo.	T	II	rumeno	0,62	0,62	0,50
10	9.2	1	JEZIK	Pravilno uporabi končno ločilo.	T	II	zeleno	0,72	0,72	0,46
	10.1	1	JEZIK	Pravilno izbere predlog.	T	II	zeleno	0,80	0,80	0,38
11	11.1	1	NUB	Izbere nagovor.	T	II	rdeče	0,52	0,52	0,25
12	12.1	1	NUB	Napiše ustrezen kraj v pismu.	T	III	nad modrim	0,31	0,31	0,29
	12.2	1	NUB	Napiše ustrezen datum v pismu.	T	III	rumeno	0,61	0,61	0,65
	12.3	1	NUB	Napiše ustrezen nagovor v pismu.	T	III	zeleno	0,39	0,39	0,48
	12.4	1	NUB	Napiše pozdrav na koncu pisma.	T	III	rumeno	0,63	0,63	0,56

Naloga	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	Povp.	IT	ID	
II. DEL: (Umetnostno besedilo: latvijska ljudska, <i>Zaklad</i> , Čudežni mlinček: Ljudske pripovedi s celega sveta, zbrala in uredila Anja Štefan, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002)										
1	1.1	1	UB	Prepozna književne osebe v besedilu.	M	I	zeleno	0,86	0,86	0,63
	1.2	1	UB	Prepozna književne osebe v besedilu.	M	I	zeleno	0,86	0,86	0,60
2	2.1	1	UB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila.	M	I	zeleno	0,93	0,93	0,52
3	3.1	1	UB	Odgovarja na vprašanja o bistvenih podatkih iz besedila.	M	I	zeleno	0,85	0,85	0,54
4	4.1	1	UB	Zazna časovno zaporedje nizanja dogodkov.	M	I	rumeno	0,68	0,68	0,70
	4.2	1	UB	Zazna časovno zaporedje nizanja dogodkov.	M	I	rdeče	0,69	0,69	0,43
	4.3	1	UB	Zazna časovno zaporedje nizanja dogodkov.	M	I	rumeno	0,76	0,76	0,48
	4.4	1	UB	Zazna časovno zaporedje nizanja dogodkov.	M	I	rumeno	0,72	0,72	0,47
5	5.1	1	UB	Izbere ustrezno vrsto umetnostnega besedila.	T	II	rumeno	0,75	0,75	0,45
6. a	6.1	1	UB	Razume prebrano besedilo.	T	II	rumeno	0,61	0,61	0,44
6. b	6.2	1	UB	Razume prebrano besedilo.	T	II	zeleno	0,80	0,80	0,39
6. c	6.3	1	UB	Razume prebrano besedilo.	T	II	rumeno	0,86	0,86	0,34
7	7.1	1	UB	Razume prebrano besedilo.	T	II	zeleno	0,70	0,70	0,34
	7.2	1	UB	Razume prebrano besedilo.	T	II	rdeče	0,68	0,68	0,44
8	8.1	1	UB	Oblikuje svoje stališče na prebrano besedilo in uporabi dane besede.	T	III	modro	0,41	0,41	0,58
	8.2	1	UB	Oblikuje svoje stališče na prebrano besedilo in uporabi dane besede.	T	III	rdeče	0,35	0,35	0,50

LEGENDA:

Naloga: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloga; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloga

Vsebine: zapisana vrsta besedila, z uporabo katere rešujemo vprašanje/del naloge/naloga; NUB – neumetnostno besedilo; UB – umetnostno besedilo oziroma JEZIK, če z vprašanjem/delom naloge/naloga preverjamo slovnična in pravopisna pravila

Cilji – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

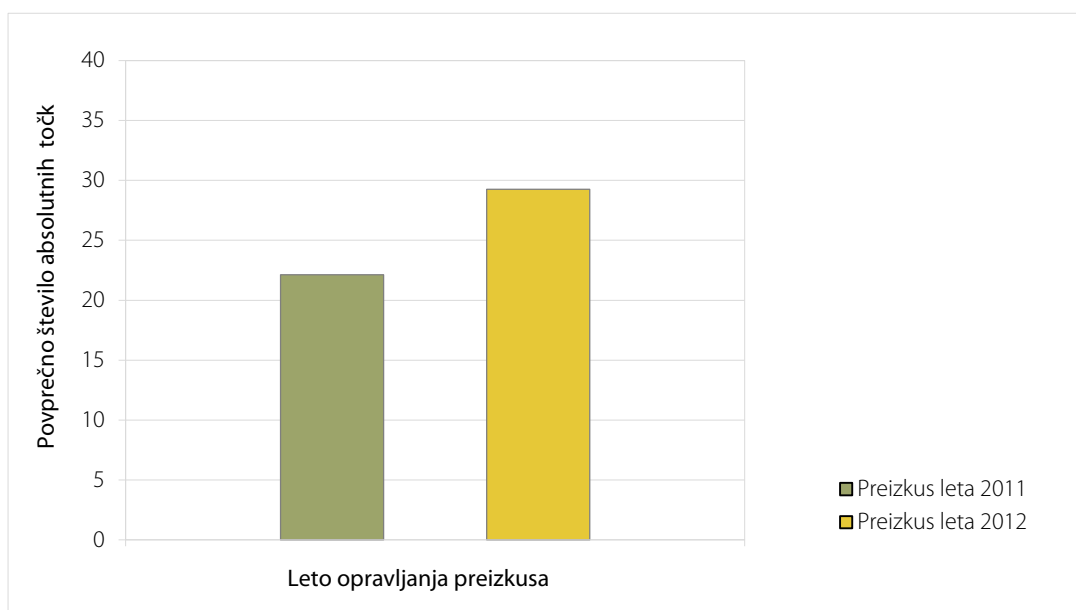
Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloga; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Območja: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS-om*

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Analiza dosežkov po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

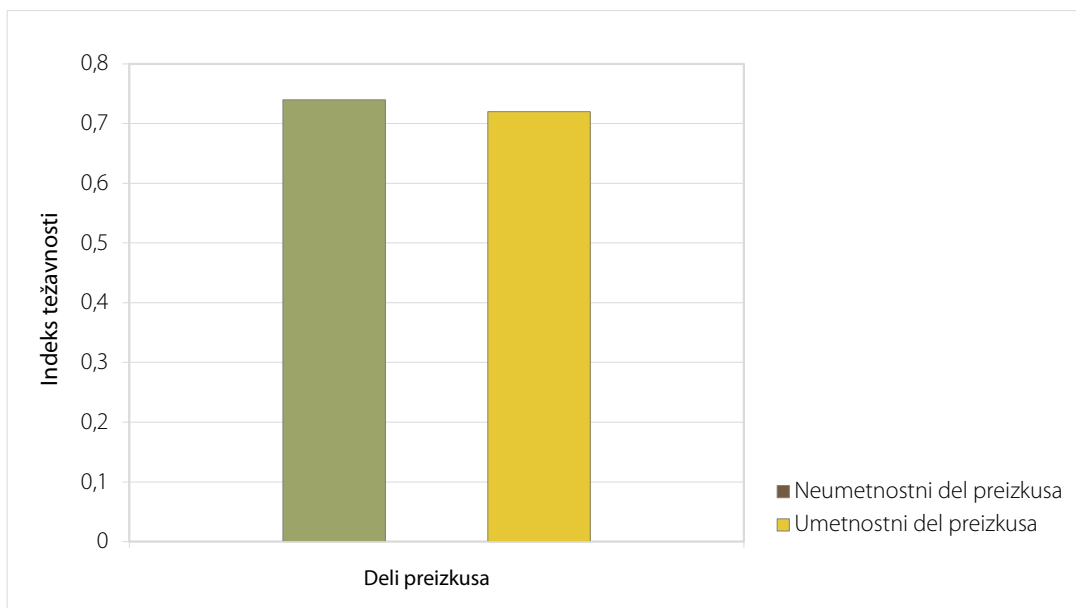
Slika 4.2.11.1.4: Dosežki učencev v letih 2011 in 2012 glede na indeks težavnosti

V primerjavi z dosežki leta 2011 so letos učenci v povprečju dosegli precej večje število točk, in sicer 29,27 (leta 2011 22,12). Dosežek se je približal tistemu iz leta 2010 (povprečno število točk 30,91) od skupaj možnih 40 točk. Indeks težavnosti (IT) preizkusa znaša 0,73 (leta 2011 0,55 in leta 2010 0,77), kar pomeni, da je bil letošnji preizkus precej lažji oziroma so ga učenci v povprečju bolje rešili.

Preizkus znanja je sestavljen iz dveh vsebinsko različnih delov. V I. delu so učenci reševali naloge ob branju neumetnostnega izhodiščnega besedila (pismo), v II. delu pa ob branju umetnostnega izhodiščnega besedila (*Zaklad, latvijska ljudska*).

Slika 4.2.11.1.5: Dosežki po posameznih vsebinskih delih preizkusa znanja glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev pri reševanju neumetnostnega dela preizkusa (IT 0,74) so v povprečju nekoliko boljši od dosežkov učencev pri reševanju umetnostnega dela (IT 0,72).

Ugotovimo lahko, da so učenci, podobno kakor leta 2011, nekoliko uspešneje rešili naloge ob branju neumetnostnega besedila (leta 2011 je bila razlika nekoliko večja). Za razliko od leta 2010, ko so v povprečju enako uspešno rešili naloge tako ob neumetnostnem kot ob umetnostnem besedilu.

Med nalogami, vezanimi na branje neumetnostnega besedila, so učenci najuspešneje rešili nalogo **2.2**. Naloga je preverjala učni cilj s prve taksonomske stopnje (znanje in prepoznavanje) in je bila dopolnjevalnega tipa. Na črte je bilo potrebno vpisati bistvene podatke. Zelo uspešni so bili tudi pri nalogah **5.1**, **5.2** in **5.4**. Menimo, da je uspešnost učencev povezana s prepoznavanjem osnovnih dejstev, navedenih v besedilu, in tipom naloge.

Manj uspešni so bili pri reševanju naloge **12**, ki je preverjala učni cilj tretje taksonomske stopnje (funkcionalna raba, naloga tipa zapis kratkega odgovora) in bi si za uspešno reševanje učenci morali izmisliti ključne pojme in dopolniti kratko pismo. To nalogo so pričakovano slabše rešili, saj gre za znanje tretje taksonomske stopnje (funkcionalna raba besedilne vrste), s katerim imajo tudi v praksi učenci največ težav.

Med nalogami, ki preverjajo slovnično znanje in pravopis, so bili učenci uspešni pri določanju protipomenk (naloga **8**), podobno kakor lani. Manj uspešni pa so bili pri pravilnem prepisu povedi, v kateri so popravili veliko začetnico (naloga **7.2**), in pri uporabi ločila – vejice pri naštevanju (naloga **9.1**). Vse slovnične naloge so preverjale cilje na drugi taksonomski stopnji (uporaba znanja) in so bile tipa kratkega odgovora.

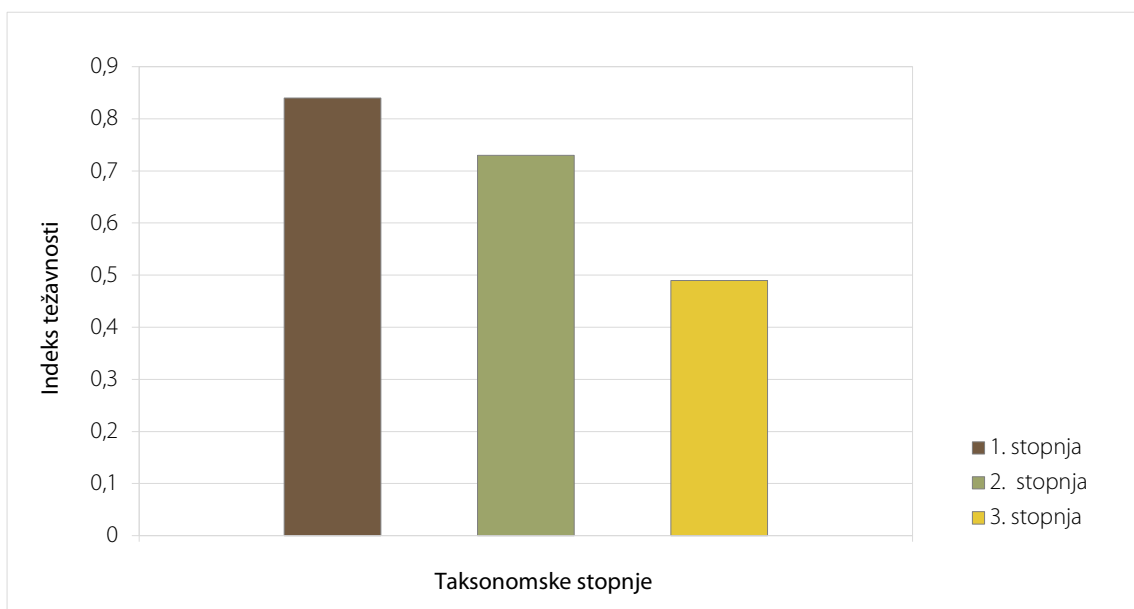
V drugem delu preizkusa izstopa po uspešnosti reševanja naloga **2**. Preverjali smo učni cilj na prvi taksonomski stopnji (prepoznavanje dejstev), tip naloge je bil obkroževanje. Učenci so morali obkrožiti črko pred pravilnim odgovorom na vprašanje, kako je v izhodiščnem besedilu oče nagovoril svoje sinove. Uspešni so bili tudi pri reševanju nalog **1** in **6.3**. Učenci znajo zelo zanesljivo odkriti osnovne in očitne podatke v besedilu.

Manj uspešni so bili pri reševanju naloge **8.2**, kjer so morali ob pomoči izhodiščnega besedila oblikovati svoje stališče o prebranem besedilu in v odgovoru uporabiti dane besede. Preverjali smo učni cilj na tretji taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba), tip naloge je bil zapis kratkega odgovora.

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

Slika 4.2.11.1.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem besedilu

S slike 4.2.11.1.6 je razvidno, da težavnost nalog s taksonomskimi stopnjami narašča, tako kakor v letu 2011. Učenci so najboljše rešili naloge, ki so preverjale miselne procese na prvi taksonomski stopnji (IT 0,84; leta 2011 0,82), slabše naloge, ki so preverjale miselne procese na drugi taksonomski stopnji (IT 0,73; leta 2011 0,56), in najslabše naloge, ki so preverjale miselne procese na tretji taksonomski stopnji (IT 0,49; leta 2011 0,17). V primerjavi z letom 2011 izstopajo naloge, ki so preverjale miselne procese na drugi in tretji taksonomski stopnji, saj so letos izrazito boljše reševane (dosežki podobni kakor leta 2010).

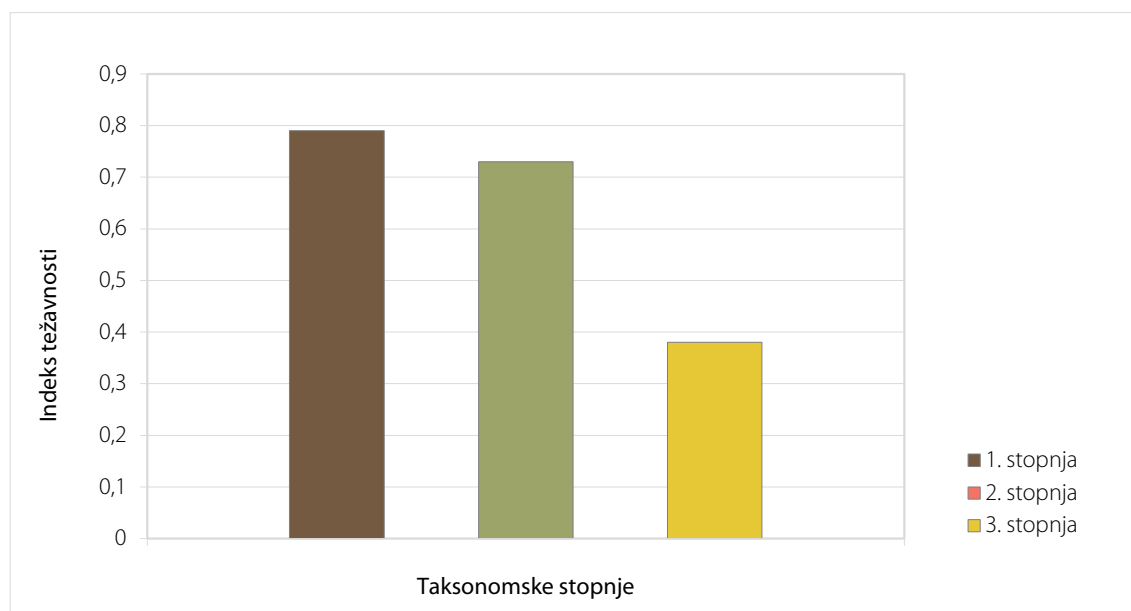
Na prvi taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni znanja in poznavanja, je bilo 6 nalog, ovrednotenih z 12 točkami. Učenci so najuspešneje rešili nalogo 2.2. Naloga je preverjala prepoznavanje dejstev o besedilu, tip naloge je bil dopolnjevanje. Učenci so morali vpisati bistvene podatke iz besedila. Očitno je, da znajo dovolj zanesljivo prepoznati preprosta dejstva, ki so vezana na izhodiščno besedilo in jih lahko najdejo v besedilu. Učenci so najslabše rešili nalogo 3.2, kjer je bilo potrebno prepisati kraj in datum; tip naloge je kratek odgovor. Problem je bil predvsem natančen prepis.

Na drugi taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni razumevanja in uporabe, je bilo 5 nalog, ovrednotenih z 8 točkami. Učenci so podobno kakor lani najuspešneje rešili že omenjeno nalogo 8, ki je preverjala slovnico, tip nalog je bil kratek odgovor. Najslabše so rešili nalogo 11, ki je preverjala razumevanje ključnih pojmov v besedilu – v nagovoru besedila. Najverjetneje učenci niso dovolj dobro poznali pojma nagovor, čeprav ga v praktičnosporazumevalnih okoliščinah verjetno uporabljajo.

Na tretji taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni samostojne interpretacije in vrednotenja, je bila ena naloga, ovrednotena s 4 točkami. Pri nalogi 12, ki je preverjala funkcionalno rabo (dopolnjevanje izhodiščnemu besedilu podobnega besedila), je bil zahtevan zapis kratkega odgovora. Učenci so stereotipno ponavljali vsebine in dele izhodiščnega besedila ter pri zapisu niso upoštevali okoliščin danega besedila. Pokazalo se je, da učenci ne zmorejo kratkega poustvarjalnega zapisa oziroma imajo pri tej dejavnosti veliko težav.

Analiza dosežkov po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

Slika 4.2.11.1.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri umetnostnem besedilu

S slike 4.2.11.1.7 je razvidno, da so učenci nekoliko uspešneje rešili naloge na prvi (IT 0,79; leta 2011 IT 0,56) in drugi taksonomski stopnji (IT 0,73; leta 2011 IT 0,33), slabše na tretji taksonomski stopnji (IT 0,38; leta 2011 IT 0,41). Leta 2011 so učenci najboljše rešili naloge na prvi in tretji taksonomski stopnji, izstopale so naloge na prvi taksonomski stopnji, leta 2010 pa so, podobno kakor letos, boljše reševali prvi dve taksonomski stopnji, na drugi celo malo boljše kakor na prvi.

Na prvi taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni znanja in poznavanja, so bile 4 naloge, ovrednotene z 8 točkami. Učenci so najuspešneje rešili nalogo 2, ki je preverjala prepoznavanje bistvenih podatkov iz besedila, tip naloge je bil obkroževanje. Učenci so morali prepoznati pravilni odgovor na vprašanje, kako je v izhodiščnem umetnostnem besedilu oče nagovoril sinove. Nekoliko slabše so rešili nalogo 4, in sicer najslabše četrto postavko te naloge, ki je preverjala prepoznavanje dejstev – časovno zaporedje nizanja dogodkov v besedilu. Tip naloge je bil razvrščanje. Podobno kakor v preteklosti se je tovrstna naloga pokazala kot zahtevnejša in slabše reševana. Očitno je, da so učenci zelo nezanesljivi in neučinkoviti pri določanju vrstnega reda dogodkov v izhodiščnem besedilu.

Na drugi taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni razumevanja in uporabe, so bile 3 naloge, ovrednotene s 6 točk. Učenci so najboljše rešili nalogo 6.3. Ta je preverjala razumevanje prebranega besedila, naloga je bila alternativnega tipa. Najslabše so rešili nalogo 6.1, ki je prav tako preverjala razumevanje prebranega besedila in je bila prav tako alternativnega tipa. Pokazalo se je, da učenci spretno rešujejo naloge, ki so povezane s

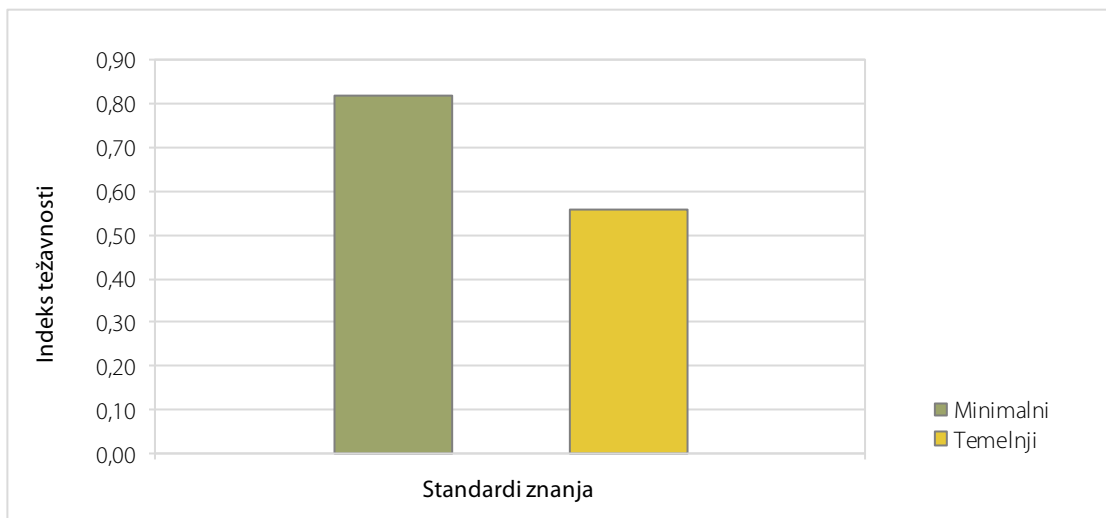
preprostimi (očitnimi) dejstvi in podatki v besedilu. V primerih, ko pojmi, dejstva in podatki niso tako očitni oziroma znani, pa imajo učenci več težav, so manj učinkoviti in manj uspešni pri reševanju podobnih nalog.

Na tretji taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni samostojne interpretacije in vrednotenja besedila – oblikovanje stališča na prebrano besedilo –, je bila ena naloga, ovrednotena z 2 točkama. Pri 8. nalogi, ki je preverjala zmožnost oblikovanja stališča ob prebranjem besedila in uporabo danih besed, so morali učenci smiselno odgovoriti na vprašanje, ki je bilo povezano s sporočilnostjo izhodiščnega besedila. Zapisati so morali kratek poustvarjalni odgovor. Pričakovano so imeli pri tej nalogi največ težav, ponujali so kratke in po vsebini predvidljive ter stereotipne odgovore. V veliki meri so ponavljali dejstva iz izhodiščnega besedila in v preproste povedi povezovali dane besede.

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti – neumetnostno besedilo

Slika 4.2.11.1.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem besedilu

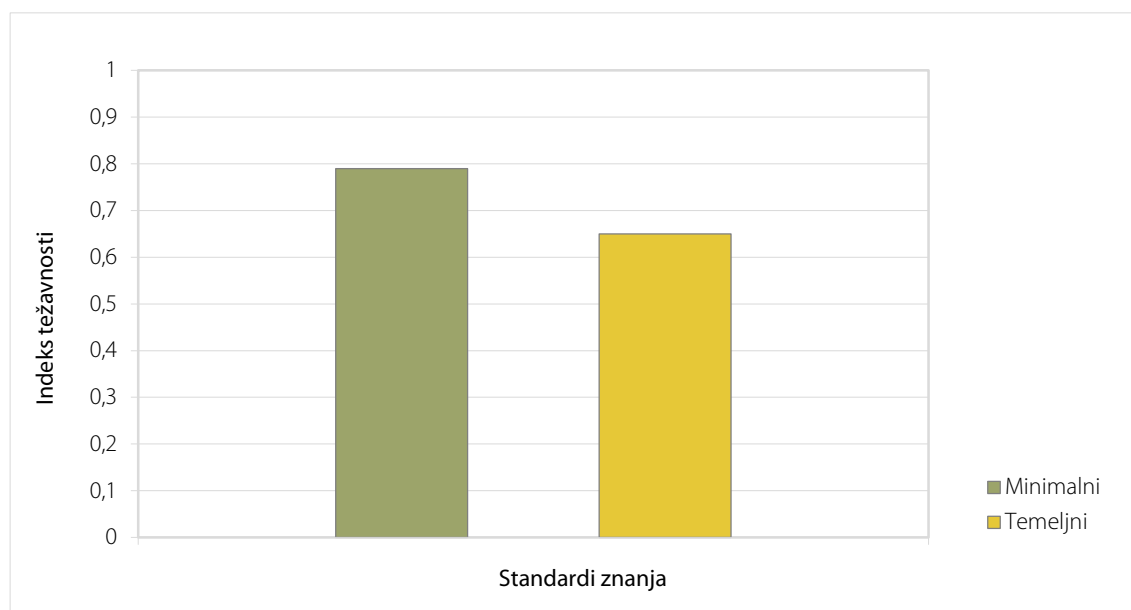
V I. delu preizkusa je bilo 8 nalog, ovrednotenih z 16 točkami, ki so preverjale minimalne standarde znanja, in 4 naloge, ovrednotene z 8 točkami, ki so preverjale temeljne standarde znanja ob branju neumetnostnega besedila. Učenci so, podobno kakor lani, bistveno uspešneje rešili naloge, ki so preverjale minimalne standarde znanja (IT 0,82; leta 2011 IT 0,79), od nalog, ki so preverjale temeljne standarde znanja (IT 0,56; leta 2011 IT 0,41).

Med nalogami, ki so preverjale minimalne standarde znanja, izstopata po uspešnosti že omenjeni nalogi 2.2 in 3.2, ki so ju učenci najbolj in najslabše rešili. Obe nalogi sta bili na prvi taksonomski stopnji in sta preverjali učne cilje na ravni znanja in poznavanja. Razlika med nalogama je bila le v tipu, v prvem primeru je bila naloga dopolnjevanja (prepoznavanje in vpis bistvenih podatkov iz besedila), v drugem pa naloga kratkega odgovora (poznavanje splošnih in teoretičnih pojmov ter dejstev o besedilu in njihova uporaba). Iz tega povzemamo, da učenci zmorejo poiskati in prepoznati osnovne in ključne pojme, dejstva in podatke v besedilu, vendar imajo težave z uporabo temeljnih pojmov v konkretni situaciji, razumevanjem splošnih in teoretičnih pojmov ter njihovo praktično uporabo.

Med nalogami, ki so preverjale temeljne standarde znanja, so učenci najbolj rešili nalogo 10, ki je bila na drugi taksonomski stopnji in je preverjala učne cilje na ravni razumevanja in uporabe, tip naloge je bil kratek odgovor. Najslabše so rešili nalogo 12.1, ki je bila na tretji taksonomski stopnji in je preverjala učne cilje na ravni samostojne interpretacije in vrednotenja, tip naloge je bil zapis kratkega odgovora. Na učinkovitost in uspešnost so v veliki meri vplivali težavnost (zahtevnost) posamezne naloge, taksonomska stopnja znanja in učni cilj. V prvem primeru gre za uporabo pravopisnega pravila (uporaba predloga v/na), v drugem primeru pa za funkcionalno rabo ključnih pojmov besedilne vrste (zapis nagovora v pismu). Očitno nekateri učenci niso poznali pojma nagovor in so zato napačno rešili nalogo.

Analiza dosežkov po standardih znanja glede na indeks težavnosti – umetnostno besedilo

Slika 4.2.11.1.9: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri umetnostnem besedilu

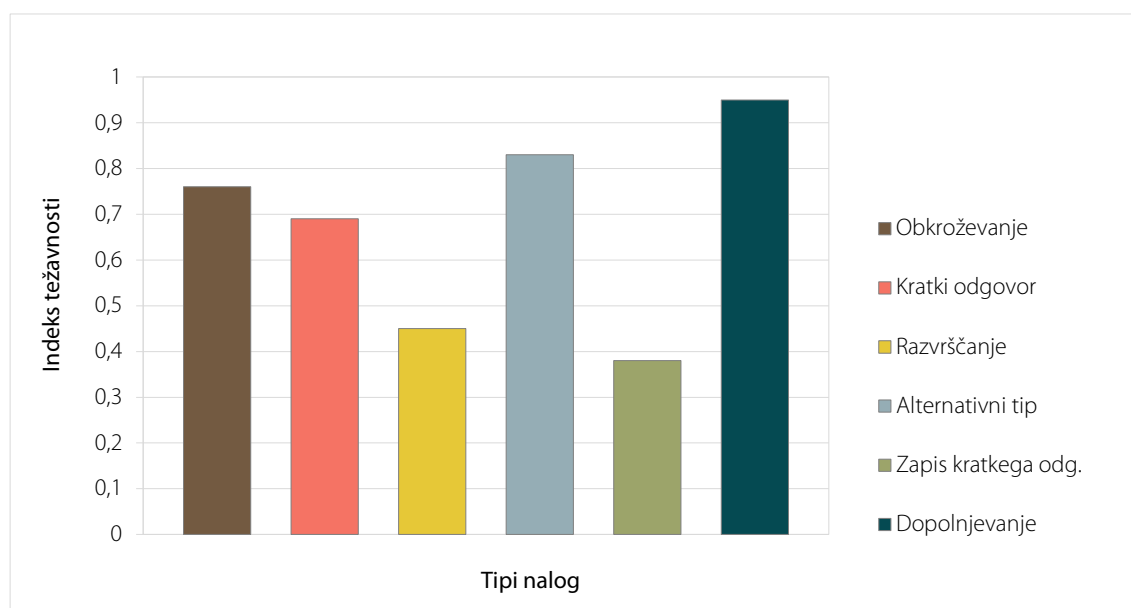
V drugem delu preizkusa, kjer so učenci naloge reševali ob umetnostnem besedilu, so bile 4 naloge, ovrednotene z 8 točkami, ki so preverjale znanje minimalnih standardov znanja, in 4 naloge, ovrednotene z 8 točkami, ki so preverjale znanje temeljnih standardov znanja. Podobno kakor v preteklosti so učenci nekoliko bolje rešili naloge, ki so preverjale znanje minimalnih standardov znanja.

Med nalogami, ki so preverjale znanje minimalnih standardov znanja (IT 0,79; leta 2011: IT 0,52), vse naloge so bile na prvi taksonomski stopnji, izstopa naloga 2, ki je bila najbolj reševana. Preverjala je zmožnost prepoznavanja bistvenih podatkov izhodiščnega besedila. Učenci so slabše rešili nalogo 4 in ugotovimo lahko, da imajo težave s zaznavanjem časovnega zaporedja nizanja dogodkov v besedilu.

Med nalogami, ki so preverjale znanje temeljnih standardov (IT 0,65; lani IT 0,37), naloge so bile na drugi in tretji taksonomski stopnji, izstopa naloga 6.3, ki je preverjala razumevanje prebranega besedila. Učenci so nalogo 6 v celoti zelo dobro rešili in dokazali ustrezno razumevanje prebranega besedila. Najslabše so rešili nalogo 8, ki je preverjala učni cilj na tretji taksonomski stopnji. To je že omenjena naloga, kjer smo pričakovali kratek poustvarjalen zapis.

Analiza dosežkov po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.1.10: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

V preizkusu znanja je bilo različno število nalog posameznega tipa, zato je uspešnost po tipih nalog težje primerljiva. Kljub temu lahko ugotovimo, da so učenci pričakovano uspešneje rešili naloge zaprtega tipa (dopolnjevanje, obkroževanje, alternativni tip), kjer pravilni odgovor izbirajo med ponujenimi možnostmi ali pa se drugače opredelijo do ponujenih možnosti. Učenci so naloge tega tipa uspešno rešili tudi zato, ker so naloge preverjale zgolj prepoznavanje bistvenih podatkov o izhodiščnem (neumetnostnem) besedilu. Uspešnost reševanja je bila manjša pri nalogah, kjer morajo biti učenci samostojnejši pri tvorjenju odgovorov. Pričakovano najslabše rešujejo naloge z zapisom kratkega odgovora, kjer morajo samostojno tvoriti več povedi. Izjema pa je naloga razvrščanja, ki spada med tipe nalog, kjer so učenci praviloma uspešnejši. Slabše reševanje tega tipa naloge je povezano z njeno vsebino, saj so učenci morali določiti časovno zaporedje dogodkov.

Sklepne ugotovitve

V primerjavi z dosežki lanskega leta so letos učenci v povprečju dosegli precej večje število točk, dosežek se je približal tistemu iz leta 2010. Letošnji preizkus je bil precej lažji oziroma so ga učenci v povprečju bolje rešili.

Učenci so, podobno kakor lani, nekoliko uspešneje rešili naloge ob branju neumetnostnega besedila (lani je bila razlika nekoliko večja), za razliko od leta 2010, ko so v povprečju enako uspešno rešili naloge tako ob neumetnostnem kot ob umetnostnem besedilu.

V I. delu preizkusa so učenci najuspešneje rešili naloge, povezane s prepoznavanjem osnovnih dejstev, navedenih v besedilu. Manj uspešni so bili pri reševanju nalog, ki so preverjale znanje tretje taksonomske stopnje (funkcionalna raba besedilne vrste), s katerim imajo tudi v praksi največ težav. Vse slovnične naloge so preverjale cilje druge taksonomske stopnje (uporaba znanja), bile so tipa kratkega odgovora, in so jih učenci uspešno rešili. V primerjavi z lanskim letom izstopajo naloge, ki so preverjale miselne procese na drugi in tretji taksonomski stopnji, saj so bile letos v primerjavi z lanskim letom izrazito bolje reševane (podobno kakor leta 2010). Očitno je, da učenci znajo dovolj zanesljivo prepoznati preprosta dejstva, ki so vezana na izhodiščno besedilo in jih lahko najdejo v besedilu. Učenci so najslabše rešili nalogo, ki je preverjala poznavanje izbrane besedilne vrste. Na tretji taksonomski stopnji, kjer smo preverjali učne cilje na ravni samostojne interpretacije in vrednotenja, je bila ena naloga, ki je preverjala je funkcionalno rabo (dopolnjevanje izhodiščnemu besedilu podobnega besedila) in zahtevala zapis kratkega odgovora, slabše reševana. Učenci so stereotipno ponavljali vsebine in dele izhodiščnega besedila ter pri zapisu niso upoštevali okoliščin danega besedila.

V drugem delu preizkusa so nekoliko uspešneje rešili naloge na prvi in drugi taksonomski stopnji, slabše na tretji taksonomski stopnji. Izstopa dejstvo, da so učenci zelo nezanesljivi in neučinkoviti pri določanju vrstnega reda dogodkov glede na izhodiščno besedilo. Pokazalo se je, da spretno rešujejo naloge, ki so povezane s preprostimi (očitnimi) dejstvi in podatki v besedilu. V primerih, ko pojmi, dejstva in podatki niso tako očitni oziroma znani, pa imajo učenci več težav, so manj učinkoviti in manj uspešni pri reševanju podobnih nalog. V II. delu preizkusa so bili najmanj uspešni pri reševanju naloge, kjer so morali ob pomoči izhodiščnega besedila oblikovati svoje stališče o prebranem besedilu in v odgovoru uporabiti dane besede. Šlo je za preverjanje učnega cilja tretje taksonomske stopnje (razumevanje in uporaba), tip naloge pa je bil zapis kratkega odgovora. V veliki meri so ponavljali dejstva iz izhodiščnega besedila in v preproste povedi povezovali dane besede.

Učenci so, podobno kakor lani, bistveno uspešneje rešili naloge, ki so preverjale minimalne standarde znanja, kakor naloge, ki so preverjale temeljne standarde znanja. Učenci zmorejo poiskati in prepoznati osnovne in ključne pojme, dejstva in podatke v besedilu, vendar imajo težave z uporabo temeljnih pojmov v konkretni situaciji, razumevanjem splošnih in teoretičnih pojmov ter njihovo praktično uporabo. Na učinkovitost in uspešnost pri reševanju so v veliki meri vplivale težavnost (zahtevnost) posamezne naloge, taksonomska stopnja znanja in učni cilj.

Pričakovano so učenci uspešnejši pri reševanju zaprtih tipov nalog kakor pri nalogah, kjer morajo samostojno tvoriti nekaj povedi.

I. DEL
PRILOGA

BESEDILO 1

Slovenj Gradec, 2. 11. 2009

Draga babica in dedek,

v šoli smo se pogovarjali o prometni nesreči, ki se je zgodila v nedeljo zvečer v Šmartnem. Dečka, ki je hodil ob cesti, je povozil voznik osebnega avtomobila.

Skrbi me za vaju, zato sem se odločila, da vama napišem pismo.

Rada bi, da sta na cesti pazljiva. Na sprehodu hodita po pločniku ali ob levem robu ceste. Zvečer nosita kresničko ali druge odsevne predmete. Oblecita se v svetlejša oblačila. Tako bosta v prometu bolj varna.

Naš razred sodeluje v akciji BODI PREVIDEN, zato sem dodala razglednico. Nanjo napišita svoj naslov, nalepita znamko in jo vrzita v poštni nabiralnik. Tako bomo lahko skupaj sodelovali v nagradnem žrebanju.

Ko bom imela čas, vaju bom obiskala. Upam, da sem vama s pismom polepšala dan. Imejta se lepo.

Mislim na vaju,

vajina vnukinja Mojca

2

II. DEL BESEDILO 2

Latvijska ljudska

ZAKLAD

Nekoč je živel oče, ki je imel tri sinove. Bil je že zelo star in vedel je, da bo kmalu umrl. Zato je sinove poklical k sebi in dejal:

»Ljubi moji sinovi! Star sem že. Ne bo dolgo, ko bom umrl. Zapuščam vam le svojo njivico, a v njej je skrit zaklad. Če boste dobro kopali, potem ga gotovo najdete.«

Tako je rekel in umrl.

Sinovi so res prekopali očetovo njivo, a v njej niso našli ničesar.

»Le kaj je govoril oče?« so se jezili. »Vse smo prekopali, vsako ped zemlje smo obrnili! Tu ni nobenega zaklada!«

A glej! Prišla je jesen in polje je obrodilo kot še nikoli. Šele zdaj so sinovi uganili, o kakšnem zakladu je govoril oče.

In so leto za letom prekopavali svojo zemljo, pobirali so bogate sadove in srečno živeli.

(Vir: Čudežni mlinček: ljudske pripovedi s celega sveta, zbrala in uredila Anja Štefan, Mladinska knjiga, Ljubljana 2002.)

SLOVAR:

ped zemlje – zelo majhen del zemlje

polje je obrodilo – polje je dalo sadeže in plodove

I. DEL

Pozorno preberi besedilo 1 in reši naloge.

1. Poimenuj vrsto besedila, ki si ga prebral.
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Razglednica.
B Voščilnica.
C Pismo.
Č Opravičilo.

	1
--	---

2. Komu je Mojca poslala besedilo?
Dopolni poved.

Mojca je poslala besedilo _____ in _____.

	2
--	---

3. Prepiši kraj in datum poslanega besedila.
Kraj in datum napiši na črto.

	2
--	---

1

4. V katerem kraju se je zgodila nesreča?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A V Slovenj Gradcu.
- B V Mariboru.
- C V Šmartnem.
- Č V Slovenskih Konjicah.

	1
--	---

5. Kaj je Mojca naročila babici in dedku?
Če je trditev pravilna, obkroži DA.
Če je trditev nepravilna, obkroži NE.

a) Pijta dovolj tekočine.	DA	NE
b) Hodita po pločniku.	DA	NE
c) Jejta zdravo hrano.	DA	NE
č) Zvečer nosita kresničko.	DA	NE

	4
--	---

6. Kaj morata babica in dedek storiti z razglednico?
Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

- A Dati jo v okvir.
- B Zamenjati jo za kresničko.
- C Vreči jo v nabiralnik.
- Č Shraniti jo za spomin.
- D Nanjo napisati svoj naslov.

	2
--	---

7. V povedi spodaj poišči dve napaki in na črti napiši pravilno poved.

moj sošolec Lan se vozi v šolo s ptuja.

	2
--	---

8. Napiši protipomenki naslednjima besedama.
Protipomenki napiši na črti.

hitro – _____

svetlo – _____

	2
--	---

9. V povedi spodaj postavi dve ustrezni ločili.

Oče zna voziti motor avto in traktor

	2
--	---

10. V povedi spodaj vstavi ustrezní predlog.

Babica je nalepila znamko _____ (v/na) razglednico.

	1
--	---

1

11. Katere besede v besedilu ustrezajo nagovoru?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A vajina vnukinja Mojca
- B Mislim na vaju,
- C Draga babica in dedek,
- Č Lep pozdrav,

	1
--	---

12. Izmisli si manjkajoče dele pisma, ki ga piše Rok staršem.

Manjkajoče dele pisma napiši na črte.

_____ , _____

_____ ,

sporočam vama, da smo srečno prispeli v Izolo.

Imamo se zelo lepo. Sem v skupini rakcev. Učitelj me je pohvalil, da že dobro plavam. V sobi sem z Juretom in z Blažem. V petek zvečer bomo plesali.

_____ ,

vajin Rok

	4
--	---

II. DEL

Pozorno preberi besedilo 2 in reši naloge.

1. Kdo nastopa v besedilu?

Odgovor napiši na črti.

	2
--	---

2. Kako je oče nagovoril svoje sinove?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Ljubi moji domači!
- B Spoštovani moji sinovi!
- C Ljubi moji sinovi!
- Č Drage moje hčere!

	1
--	---

3. Kaj je oče zapustil sinovom?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Hišo.
- B Njivo.
- C Denar.
- Č Traktor.

	1
--	---

2

4. Kako si sledijo dogodki v besedilu?

Zaporedje dogodkov označi s številkami od 1 do 4.

_____ Jeseni je njiva obrodila.

_____ Sinovi so iskali zaklad.

_____ Oče je umrl.

_____ Sinovi so pobirali bogate sadove.

	4
--	---

5. Katere vrste je prebrano besedilo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Basen.

B Ljudska pravljica.

C Dramsko besedilo.

Č Pesem.

	1
--	---

6. Ali so glede na besedilo zapisane trditve pravilne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA.

Če je trditev nepravilna, obkroži NE.

a) Sinovi so bili jezni na očeta.	DA	NE
b) Sinovi so takoj našli zaklad.	DA	NE
c) Sinovi so našli zlatnike.	DA	NE

	3
--	---

7. Zakaj so sinovi našli zaklad jeseni?
Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

- A Oče ga je globoko zakopal.
- B Polje je obrodilo šele jeseni.
- C Poleti so bili na počitnicah.
- Č Zaklad je bil jesenski pridelek.
- D Sinovi so predolgo lenarili.

	2
--	---

8. Zakaj so sinovi iz prebranega besedila iz leta v leto srečno živeli?
Napiši dve povedi. Uporabi dve od spodaj naštetih besed:
pridelek, zemlja, delo.

	2
--	---

4.2.11.2 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Struktura preizkusa znanja je ostala nespremenjena glede na šolsko leto 2010/2011. Preizkus znanja je bil torej sestavljen iz 25 nalog. Glede na cilje in standarde pouka slovenščine je bil razdeljen v dva dela, na I., neumetnostni del in II., umetnostni del. Če so učenci pravilno rešili vse naloge, so lahko dosegli 40 točk.

V I. delu je bilo 15 nalog, ki so jih učenci rešili s pomočjo neumetnostnega besedila (prijavnica za vpis v šolo - *Prijava za vpis v začetni letnik srednje šole*), v II. je bilo 10 nalog, ki so bile povezane z branjem in razumevanjem umetnostnega besedila (odlomek pripovedi, prirejeno po Katy Stinson: *Kako se je dedek naučil brati*).

Namen preizkusa znanja je z neumetnostnim in umetnostnim besedilom preveriti:

- bralne zmožnosti – sposobnost samostojnega tihega branja neznanega besedila,
- branje podatkov iz besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo knjižnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisne zmožnosti,
- samostojne tvorbe krajšega besedila.

Preizkus znanja je bil sestavljen iz teh tipov nalog: obkroževanja, dopolnjevanja, alternativnega tipa, tipa kratkega odgovora ter zapisa krajšega besedila.

V preizkusu so bile v različnih deležih zastopane tri taksonomske stopnje po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.2.11.2.1: Sestava preizkusa znanja iz slovenščine glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in poznavanje	50 %
II.	razumevanje, uporaba	35 %
III.	samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija in vrednotenje	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.11.2.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	121
Število postavk	40
Možne točke	40
Povprečno število absolutnih točk	24,02
Povprečno število odstotnih točk	60,04
Standardni odklon odstotnih točk	17,43
Indeks težavnosti	0,60
Indeks zanesljivosti	0,87

Preizkus znanja iz slovenščine je opravljalo 121 učencev. Od 40 možnih točk so v povprečju osvojili 24,02 (60,04 %) točke. V I. delu so učenci reševali naloge s pomočjo neumetnostnega besedila (prijavnica za vpis v šolo – *Prijava za vpis v začetni letnik srednje šole*), kjer so učenci lahko osvojili 24 točk od 40. V povprečju so osvojili 13,45 (56,04 %) točke. V II. delu preizkusa je bilo izhodiščno umetnostno besedilo (odlomek pripovedi, prirejeno po Katy Stinson: *Kako se je dedek naučil brati*). Od 16 možnih točk so učenci v povprečju osvojili 10,52 (65,75 %) točke.

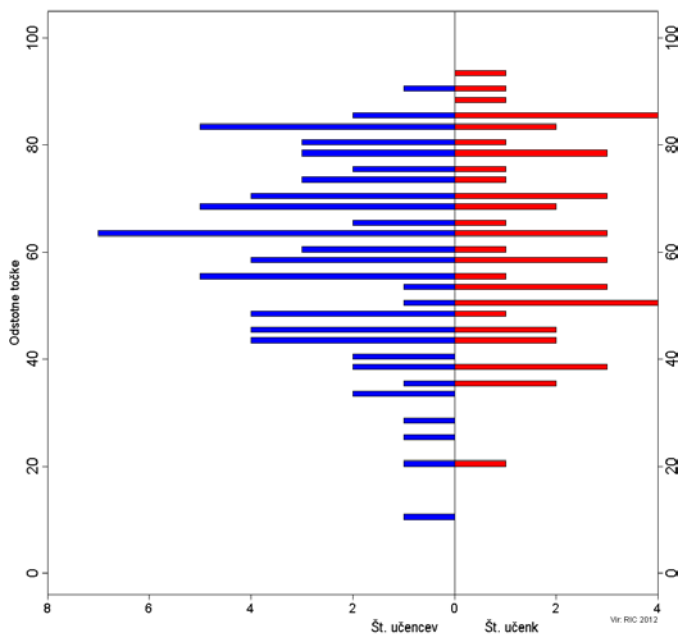
Minimalno število doseženih točk v preizkusu je bilo 4 (10 %), dosegel jih je en učenec. Največ točk je dosegel 1 učenec, in sicer 37 (92,5 %) točk. Maksimalnega števila točk ni dosegel nihče.

Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je rahlo desno asimetrična.

Povprečni indeks težavnosti celotnega preizkusa je 0,60. Preizkus so učenci nekoliko slabše reševali pri neumetnostnem delu, kar je razvidno iz povprečnega indeksa težavnosti 0,56, pri umetnostnem delu pa nekoliko bolje, kjer je bil indeks težavnosti 0,66. V indeksu diskriminativnosti sta oba dela preizkusa skoraj izenačena, saj je njegova povprečna vrednost 0,66, torej oba dela enako ločujeta uspešnejše učence od manj uspešnih.

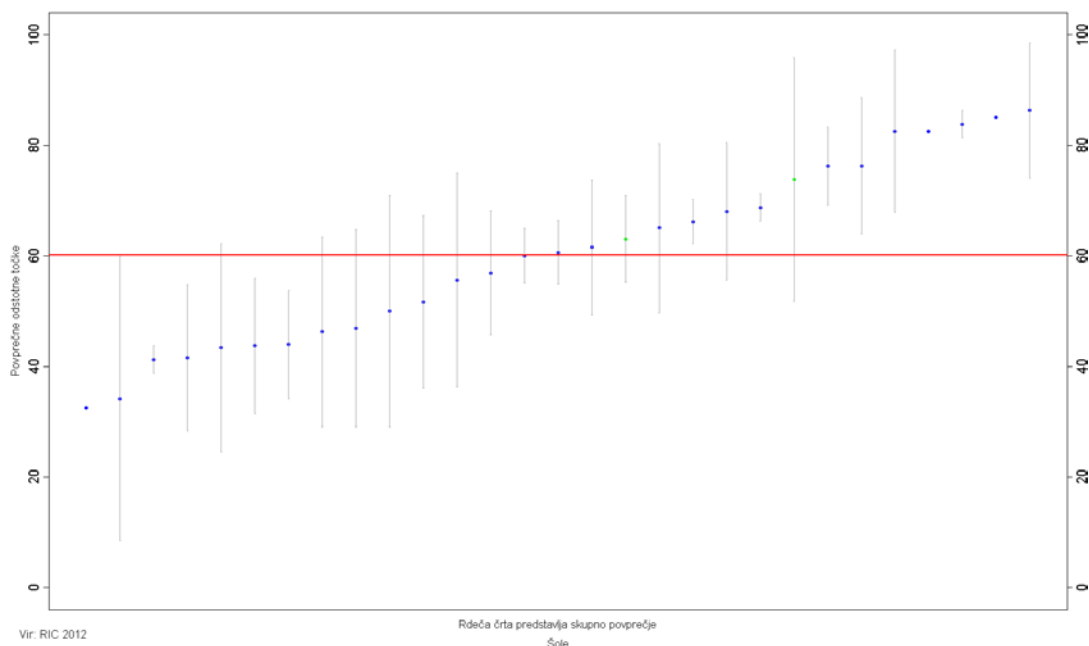
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.11.2.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini (NIS), 3. obdobje¹²

Najboljše dosežke je doseglo več učenk kakor učencev. Delež učenk je večji tudi med dobrimi in povprečnimi dosežki, medtem ko je delež učencev med slabšimi dosežki večji. Najnižje dosežke pa je dosegel učenec. Dosežki so slabše primerljivi, saj je opravljanje NPZ-ja prostovoljno in razlike lahko izhajajo iz različnih deležev učenk in učencev.

Slika 4.2.11.2.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini (NIS), 3. obdobje

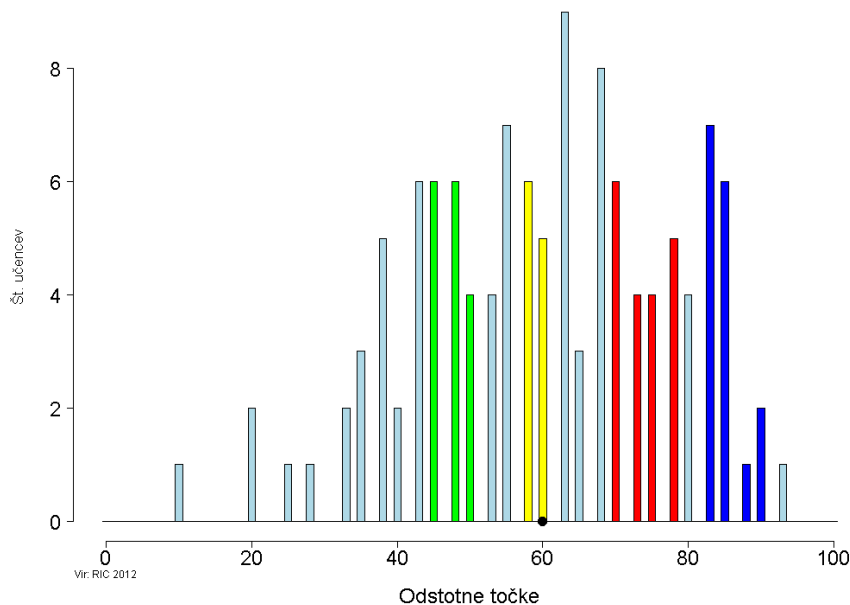
¹² Razlaga grafov, preglednic in slik je podana v poglavju 4.1.2 Smernice za analizo dosežkov NPZ-ja

S slike lahko razberemo veliko razpršenost povprečnih dosežkov šol, ki se raztezajo med približno 30 % točkami pa do nekaj več kot 90 % točkami.

Dosežki po regijah niso primerljivi glede na zelo različno število šol posamezne regije, ki izvajajo NPZ, poleg tega, da je zelo raznoliko tudi število učencev posamezne šole, ki pristopajo k zunanjemu preverjanju. Število šol posamezne regije se giblje od 1 to 7, število učencev posamezne šole pa od 2 do 24.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.11.2.3: Porazdelitev točk pri slovenščini (NIS), 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno **območje** spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo spodnjo mejo četrtnine dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri štirih nalogah (1, 2, 4, 6 – skupaj 4 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (13 – 1 postavka) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Največ je bilo nalog obkroževanja, sledijo pa naloge kratkega odgovora.

Učenci:

- prepoznajo vrsto javnega besedila – prijavnico za vpis v šolo (naloge 1.1);
- poiščejo sporočevalca (naloge 2.1);
- poiščejo informacijo iz besedila (naloge 4.2);
- poiščejo podatek iz obrazca – izpišejo telefonsko številko iz obrazca (naloge 6.2);
- zapišejo veliki začetnici v povedi (naloge 13.1).

Učenci prepoznajo osnovne podatke o in v neumetnostnem besedilu ter izkazujejo pravilno uporabo velike začetnice.

Primer: **naloga 1**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri treh nalogah (2, 3, 5 – skupaj 4 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog:

V zelenem območju so bile naloge obkroževanja in naloge kratkega odgovora. Prevladovale pa so naloge alternativnega tipa.

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo prevajalca besedila (naloga 2.1);
- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo ustrezno trditev glede na izhodiščno besedilo (nalogi 3.2 in 3.3);
- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo osnovni podatek (naloga 5.1).

Učenci prepoznajo osnovne podatke iz umetnostnega besedila.

Primer: **naloga 5**

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo med polovicama dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri petih nalogah (3, 4, 5, 6 in 7 – skupaj 6 postavk) smo preverjali miselne procese na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (9 in 10 – skupaj 2 postavki) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba).

Tipi nalog: V rumenem območju so bile naloge kratkega odgovora in naloge obkroževanja.

Učenci:

- poiščejo naslovnika (naloga 3.1);
- poiščejo informacijo, podatek iz besedila (nalogi 4.1 in 5.2);
- poiščejo podatek iz obrazca (naloge 6.1, 7.1 in 7.2);
- izpolnijo obrazec (naloga 9.1);
- postavijo poved v prihodnji čas (naloga 10.2).

Učenci v rumenem območju poleg prepoznavanja osnovnih podatkov o neumetnostnem besedilu in ob prepoznavanju informacij iz besedila znajo izpolniti obrazec in uporabiti nekaj osnovnih slovničnih pravil.

Primer: **naloga 9**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (1 in 4 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (7 in 9 – skupaj 3 postavke) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumenem območju so bile naloge kratkega odgovora in naloge obkroževanja.

Učenci:

- prepoznajo vrsto besedila (naloga 1.1);
- poiščejo podatek iz besedila – iz besedila izpišejo zahtevano poved (naloga 4.1);
- prepoznajo glavno in stransko književno osebo (nalogi 7.1 in 7.2);
- sklepajo na možni podatek glede na besedilo – preprosto sklepajo na vsebino spregledanega napisalca (naloga 9.1).

Učenci poiščejo podatek v in o umetnostnem besedilu, razumejo razmerja med književnimi osebami in preprosto sklepajo o socialnih motivih književne osebe.

Primer: **naloga 7**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje sodijo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrte dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (11 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (15 – 1 postavka) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rdečem območju sta nalogi kratkega odgovora in naloga zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- uvrstijo ustrezni predlog v poved – pravilno uporabijo predloga s in z (naloga 11.2);
- presojujejo ustreznost, razumljivost podatkov glede na kriterij – predvidijo en podatek za oblikovanje obrazca (naloga 15.1).

Učenci v rdečem območju širijo uporabo slovničnih in pravopisnih pravil in izkazujejo napredek v analizi in sintezi informacij iz neumetnostnega besedila.

Primer: **naloga 11.2**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (6 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (8 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (10 – skupaj 2 postavki) delovanje na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: Naloge uvrščamo med naloge kratkega odgovora, naloge dopolnjevanja in naloge zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – vstavijo vsebinsko ustrezen prislov v dano poved (nalogi 6.1 in 6.2);
- razumejo značajske lastnosti književne osebe (naloga 8.1);
- razumejo motive za ravnanje književne osebe (nalogi 10.1 in 10.2).

Učenci v rdečem območju poiščejo več podatkov iz umetnostnega besedila in širijo razlago za ravnanje književnih oseb z razumevanjem širših socialnih motivov.

Primer: **naloga 8**

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje desetine dosežkov.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (5 in 8 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (12 – 1 postavka) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Naloge so se uvrstile med naloge obkroževanja in naloge kratkega odgovora.

Učenci:

- poiščejo podatek iz besedila – poiščejo zahtevnejši podatek (naloga 5.1);
- poiščejo podatek iz besedila – razvrščajo podatke glede na vrsto (naloga 8.1);
- stopnjujejo pridevnik v povedi (naloga 12.1).

Učenci v modrem območju natančneje berejo in povzemajo vsebine iz neumetnostnega besedila in izkazujejo več jezikovnega znanja.

Primer: **naloga 12**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (3 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje).

Tipi nalog: Znanje smo preverjali z nalogo alternativnega tipa.

Učenci:

- prepoznajo podatek iz besedila (naloga 3.1).

Učenci v modrem območju natančno berejo umetnostno besedilo in iz njega povzemajo podrobne podatke.

Primer: **naloga 3**

Opomba: V modro območje se je uvrstila le 1. trditev, 2. in 3. trditev pa v zeleno območje.

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Neumetnostno besedilo

Taksonomske stopnje:

Pri treh nalogah (10, 11, 13 – skupaj 3 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri dveh nalogah (14 in 15 – skupaj 3 postavke) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog:

Naloge so bile naloge kratkega odgovora in naloge zapisa kratkega odgovora.

Učenci so manj uspešni pri:

- postavljanju povedi v sedanji čas (naloge 10.1);
- uvrstitvi ustreznega predloga v poved – nepravilno uporabijo predloga k in h (naloge 11.1);
- zapisu ločil v povedi (naloge 13.2);
- razlagi, utemeljitvi pomena besed iz besedila (naloge 14.1);
- presoji ustreznosti, razumljivosti podatkov glede na kriterij – ne predvidijo več podatkov za oblikovanje obrazca (naloge 15.2 in 15.3).

Tudi najbolj uspešni učenci ne kažejo zanesljivega znanja s področja jezika glede rabe predlogov in ločil in glede oblikovanja časa povedi, manj nezanesljivo presojajo in utemeljujejo.

Primer: **naloge 10.1**

Umetnostno besedilo

Taksonomske stopnje:

Pri eni nalogi (9 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: naloga obkroževanja.

Učenci so manj uspešni pri:

- sklepanju na možen podatek glede na besedilo – ne opravijo zahtevnejšega sklepanja na vsebino spregledanega napisa (naloge 9.2).

Tudi najbuspešnejši učenci ne kažejo zanesljivega razumevanja umetnostnega besedila. Individualne razlike so velike, znanje je mozaično, z vrzelmi, ki izvirajo iz specifik, značilne za skupino otrok z motnjami v duševnem razvoju.

Primer: **naloge 9**

Opomba: V območje nad modrim območjem se je uvrstil odgovor D, odgovor C pa v rumeno območje.

Preglednica 4.2.11.2.3: Specifikacijska preglednica, slovenščina (NIS), 3. obdobje

Naloga	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
I. DEL: Neumetnostno besedilo in obrazec: Prijava za vpis v začetni letnik srednje šole							
1	1.1	1	NUB	Prepozna vrsto javnega besedila.	M	I	zeleno
2	2.1	1	NUB	Poišče sporočevalca.	M	I	zeleno
3	3.1	1	NUB	Poišče naslovnika.	M	I	rumeno
4	4.1	1	NUB	Poišče informacijo iz besedila.	M	I	rumeno
	4.2	1	NUB	Poišče informacijo iz besedila.	M	I	zeleno
5	5.1	1	NUB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	modro
	5.2	1	NUB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	rumeno
6. a	6.1	1	NUB	Poišče podatek iz obrazca.	M	I	rumeno
6. b	6.2	1	NUB	Poišče podatek iz obrazca.	M	I	zeleno
7	7.1	1	NUB	Poišče podatek iz obrazca.	M	I	rumeno
	7.2	1	NUB	Poišče podatek iz obrazca.	M	I	rumeno
8	8.1	1	NUB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	modro
9	9.1	1	NUB	Izpolni obrazec.	M	II	rumeno
10. a	10.1	1	JEZIK	Postavi poved v sedanji čas.	M	II	nad modrim
10. b	10.2	1	JEZIK	Postavi poved v prihodnji čas.	M	II	rumeno
11. a	11.1	1	JEZIK	Uvrsti ustrezen predlog v poved.	M	II	nad modrim
11. b	11.2	1	JEZIK	Uvrsti ustrezen predlog v poved.	M	II	rdeče
12	12.1	1	JEZIK	Stopnjuje pridevnik.	M	II	modro
13	13.1	1	JEZIK	Zapiše veliki začetnici v povedi.	M	II	zeleno
	13.2	1	JEZIK	Zapiše ločili v povedi.	M	II	nad modrim
14	14.1	1	NUB	Razloži in utemelji pomen besed iz besedila.	M	III	nad modrim
15	15.1	1	NUB	Presodi ustreznost in razumljivost podatkov glede na kriterij.	T	III	rdeče
	15.2	1	NUB	Presodi ustreznost in razumljivost podatkov glede na kriterij.	T	III	nad modrim
	15.3	1	NUB	Presodi ustreznost in razumljivost podatkov glede na kriterij.	T	III	nad modrim

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
II. DEL: Umetnostno besedilo (prirejeno po: Kathy Stinson, <i>Kako se je dedek naučil brati</i> , Miš, Dob pri Ljubljani, 2004)							
1	1.1	1	UB	Prepozna vrsto besedila.	M	I	rumeno
2	2.1	1	UB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	zeleno
3	3.1	1	UB	Prepozna podatek iz besedila.	M	I	modro
	3.2	1	UB	Prepozna podatek iz besedila.	M	I	zeleno
	3.3	1	UB	Prepozna podatek iz besedila.	M	I	zeleno
4	4.1	1	UB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	rumeno
5	5.1	1	UB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	zeleno
6	6.1	1	UB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	rdeče
	6.2	1	UB	Poišče podatek iz besedila.	M	I	rdeče
7. a	7.1	1	UB	Prepozna glavno književno osebo.	M	II	rumeno
7. b	7.2	1	UB	Prepozna stransko književno osebo.	M	II	rumeno
8	8.1	1	UB	Razume značajske lastnosti književne osebe.	M	II	rdeče
9	9.1	1	UB	Sklepa na možni podatek glede na besedilo.	M	II	rumeno
	9.2	1	UB	Sklepa na možni podatek glede na besedilo.	M	II	nad modrim
10. a	10.1	1	UB	Razume motive za ravnanje književne osebe.	T	III	rdeče
10. b	10.2	1	UB	Razume motive za ravnanje književne osebe.	T	III	rdeče

LEGENDA:

Naloge: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge

Vsebine: zapisana vrsta besedila, z uporabo katere rešujemo vprašanje/del naloge/nalogo; NUB – neumetnostno besedilo; UB – umetnostno besedilo oziroma JEZIK, če z vprašanjem/delom naloge/nalogo preverjamo slovnična in pravopisna pravila

Cilji – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

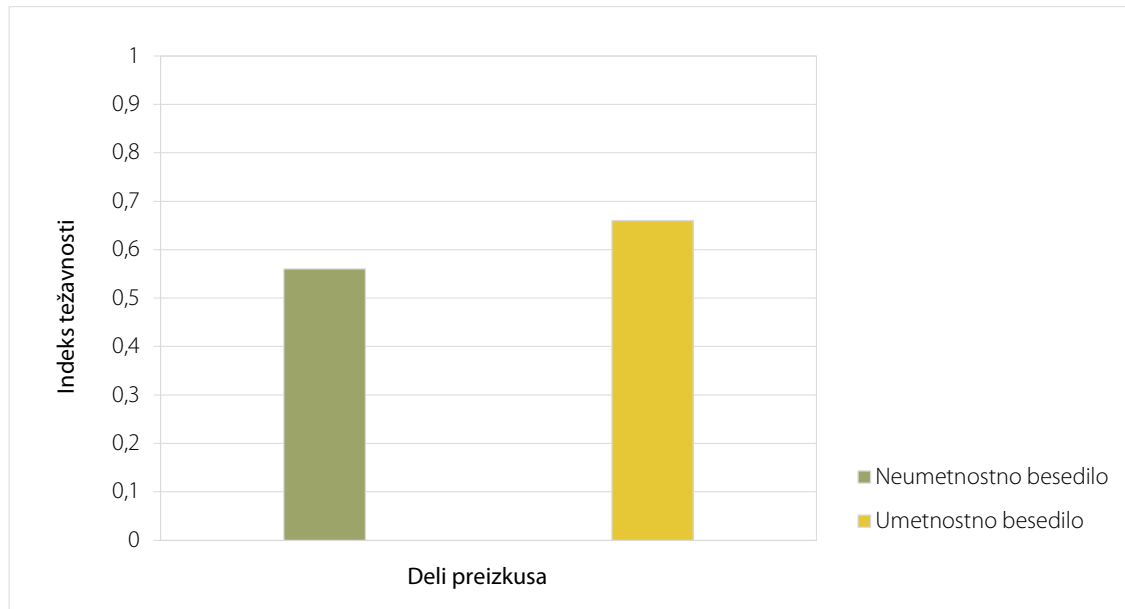
Območja: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki učencev po vsebinah glede na indeks težavnosti

Dosežki pri neumetnostnem delu (povprečni IT 0,56) preizkusa so v povprečju malenkost nižji od dosežkov pri umetnostnem delu (povprečni IT 0,66).

Slika 4.2.11.2.4: Dosežki učencev po vsebinah glede na indeks težavnosti

Med nalogami, vezanimi na branje **neumetnostnega besedila**, so učenci najuspešneje rešili naloge **1.1, 2.1, 4.1, 4.2, 6.2**. Uspešni so pri prepoznavanju vrste javnega besedila, iskanju sporočevalca, iskanju informacije iz besedila in iskanju podatkov iz obrazca. Slabše so rešili naloge **8.1, 14.1, 15.2, 15.3**.

V nalogi **8.1** so učenci morali med naštetimi podatki poiskati osebni podatek. Ta naloga sicer zajema minimalni standard znanja, prvo taksonomsko stopnjo in je tip naloge obkroževanja, zato je nekoliko presenetljiv slabši dosežek reševanja. Verjetno je težava v samem razumevanju, kateri podatek sodi med osebne.

Najmanj uspešni so bili pri 14.1 nalogi, kjer so morali razložiti, utemeljiti pomen besed iz besedila. Ta slabši dosežek ni presenečenje. Naloga je zajemala minimalni standard, vendar tretjo taksonomsko stopnjo in je tip zapisa kratkega besedila. Pričakovano slabše so reševali nalogo, kjer so morali presoditi ustreznost, razumljivost podatkov glede na kriterij (zapisati so morali tri vrste podatkov, ki so potrebni za v podpis staršem za celodnevni zimski športni dan). Ta naloga je zajemala temeljni standard, tretjo taksonomsko stopnjo in zapis kratkega odgovora.

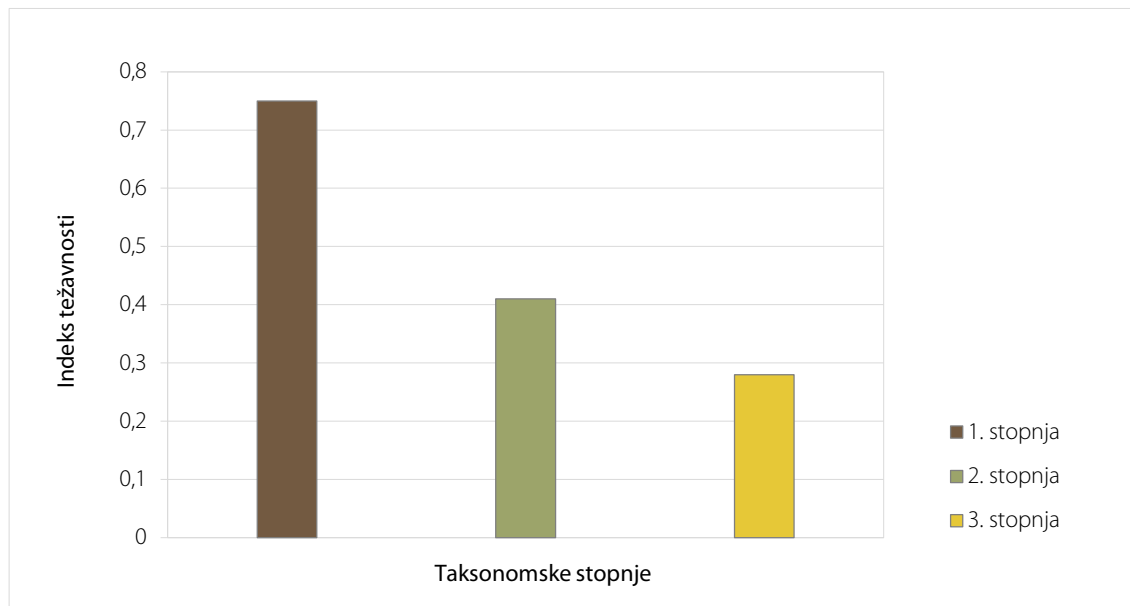
Dosežki na področju jezika so praviloma slabši (povprečni IT 0,37). Med jezikovnimi nalogami so učenci dokaj uspešno rešili nalogi **10.2** in **13.1**. Pri prvi so morali postaviti poved v prihodnji čas. Praviloma jim prihodnjik dela bistveno manj težav v primerjavi s sedanjikom, saj so pri postavitvi iste povedi v sedanji čas slabši dosežki. Pri drugi nalogi pa so morali pravilno zapisati veliko začetnico v povedi. Pri pouku se daje velik poudarek veliki začetnici, zato je dosežek reševanja prenizek. Najslabše so se izkazali pri nalogi **13.2**, kjer so morali pravilno zapisati ločilo v povedi. Tudi postavljanju ločil se pri pouku daje velik poudarek, vendar je za našo populacijo to težko. Vse naloge s področja jezika zajemajo minimalni standard znanja, drugo taksonomsko stopnjo in tip kratkega odgovora.

V **umetnostnem** delu preizkusa so bili najuspešnejši pri nalogah **2.1, 3.2** in **3.3**, kjer so morali pri prvi poiskati podatek iz besedila in v naslednjih dveh prepoznati bistvene podatke iz besedila. Indeksi težavnosti nakazujejo, da samo nekateri učenci izkazujejo dobro razumevanje prebranega besedila. Pričakovano najslabši so bili pri **9.2** nalogi, kjer so morali sklepati na možen podatek glede na besedilo. En podatek so uspešno obkrožili glede na besedilo (naloga 9.1), drugega pa bistveno manj uspešno (naloga 9.2).

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

V I. delu preizkusa, ki so ga učenci reševali ob branju **neumetnostnega besedila**, je bilo 15 nalog na vseh taksonomskih stopnjah (osem na prvi, pet na drugi in dve na tretji stopnji). Težavnost nalog s taksonomskimi stopnjami enakomerno narašča. Tako so učenci v skladu s pričakovanji najboljše dosežke dosegali pri nalogah na prvi taksonomski stopnji (povprečni IT 0,75), slabše pri nalogah na drugi (povprečni IT 0,41), pričakovano najslabše pa pri nalogah na tretji taksonomski stopnji (povprečni IT 0,28).

Slika 4.2.11.2.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa

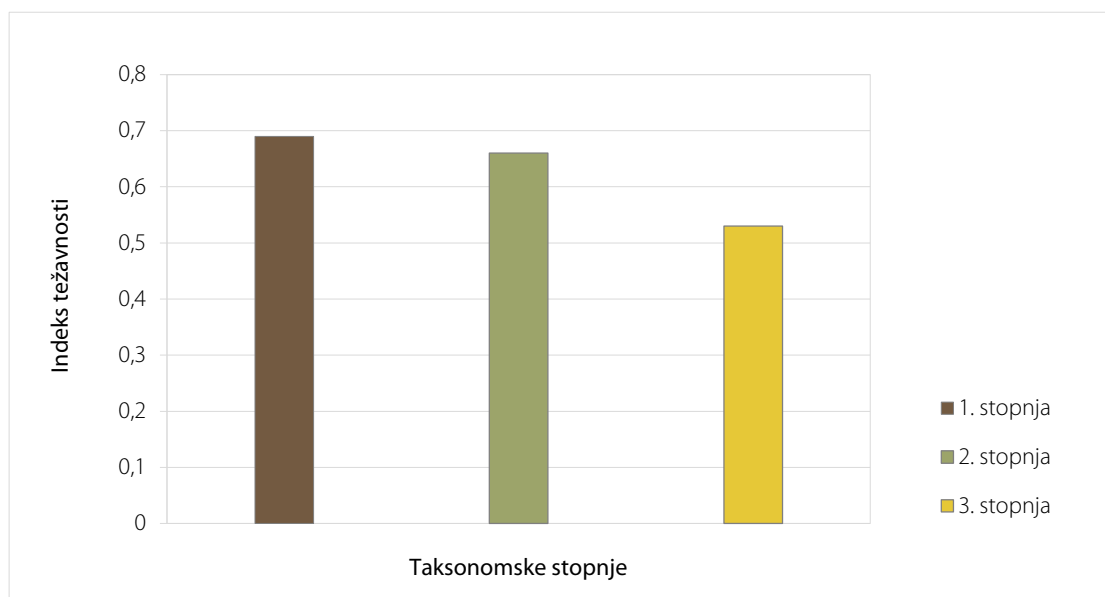
Na **prvi taksonomski stopnji** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog 1.1, kjer so morali prepoznati vrsto javnega besedila, 4.2, kjer so morali poiskati informacijo iz besedila, in 6.2, kjer so morali poiskati podatek iz obrazca. Manj uspešni na tej stopnji so bili pri reševanju naloge 8.1, kjer so morali prav tako poiskati podatek iz besedila, a pri tem poznati pojem osebni podatek.

Naloga na **drugi taksonomski stopnji** so učenci pričakovano slabše reševali, saj zahtevajo zahtevnejše miselne procese, kot sta razumevanje in uporaba. Največ uspeha so imeli pri reševanju naloge 9.1, kjer so izpolnili obrazec. Najmanj uspešni na tej stopnji so bili pri reševanju nalog 10.1, kjer so morali postaviti poved v sedanji čas, in 13.2, kjer so morali pravilno zapisati ločili v povedi.

Na **tretji taksonomski stopnji** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju naloge 15.1, kjer so morali presoditi ustreznost, razumljivost podatkov glede na kriterij (zapisati so morali tri vrste podatkov, ki so potrebni za v podpis staršem za celodnevni zimski športni dan). Prvi podatek so uspešno našli, druga dva pa manj uspešno. Najmanj so bili uspešni pri nalogi 14.1, kjer so morali razložiti, utemeljiti pomen besed iz besedila.

Naloga v II. delu preizkusa, ki so ga učenci reševali ob branju **umetnostnega besedila**, so bile glede na dosežke nekoliko lažje od nalog iz I., neumetnostnega dela preizkusa. Učenci so zopet reševali naloge v skladu s pričakovanji, tako so najboljše dosežke dosegali na prvi taksonomski stopnji (povprečni IT 0,69), samo nekoliko slabše na drugi (povprečni IT 0,66) in presenetljivo ne tako slabo na tretji taksonomski stopnji (povprečni IT 0,53).

Slika 4.2.11.2.6: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa

Na **prvi taksonomski stopnji** so učenci v povprečju dobro rešili vse naloge. Najuspešnejši so bili pri nalogah 2.1, kjer so morali poiskati podatek iz besedila, ter 3.2 in 3.3, kjer so morali poiskati bistvene podatke iz besedila. Nekoliko težav na tej stopnji so imeli z nalogo 6.1, kjer so morali poiskati podatek v besedilu.

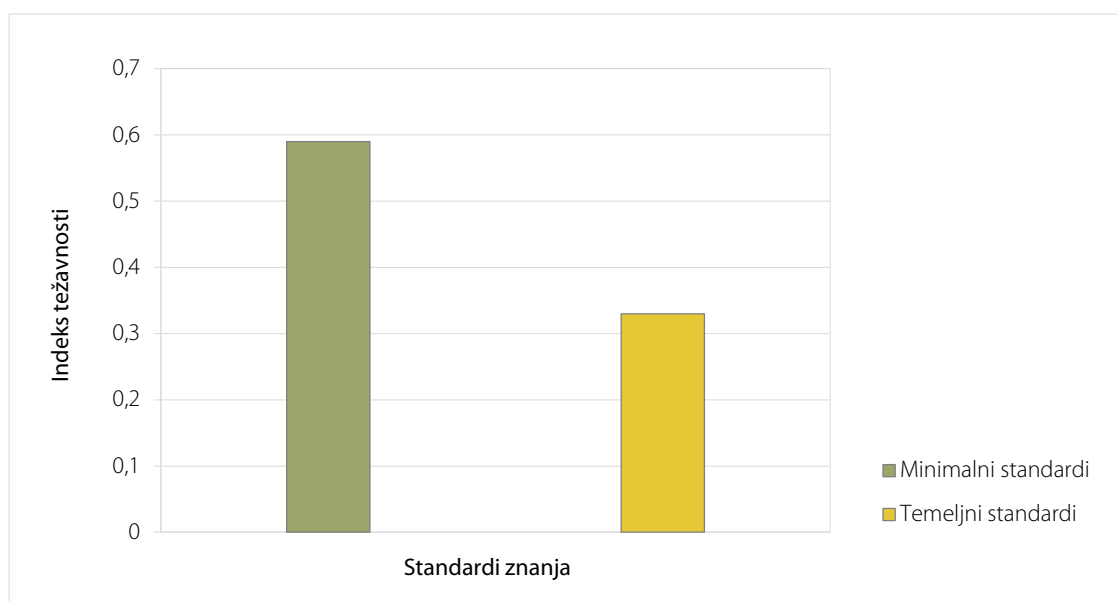
Na **drugi taksonomski stopnji** so v povprečju samo nekoliko slabše rešili naloge. Najbolje reševani sta bili nalogi 7.1 in 9.1. Pri prvi so morali prepoznati glavno književno osebo, pri drugi sklepati na možen podatek glede na besedilo. Manj uspešni so bili pri nalogi 9.2, kjer so morali prav tako sklepati na možen podatek glede na besedilo. Prvi podatek so uspešno obkrožili, drugega pa manj uspešno.

Miselne procese **tretje taksonomske stopnje** je preverjala naloga 10 II. dela preizkusa. Pri tej nalogi so učenci morali razumeti motive za ravnanje književne osebe. Napisati so morali utemeljitev, zakaj se je hišnik odločil, da gre sam po žogo, in zakaj je bil sosed neprijazen do hišnika. Pri obeh utemeljitvah so bili dokaj uspešni.

Učenci so bili nekoliko uspešnejši pri reševanju II. dela preizkusa, ki se je nanašal na umetnostno besedilo. Uspeh bi morda lahko pripisali zvrsti besedila, s katerim se pogosto srečujejo pri šolskem delu. Vredno je omeniti tudi to, da II. del preizkusa ne zajema jezikovnih nalog, pri katerih so učenci naše populacije zelo šibki.

Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.2.7: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa

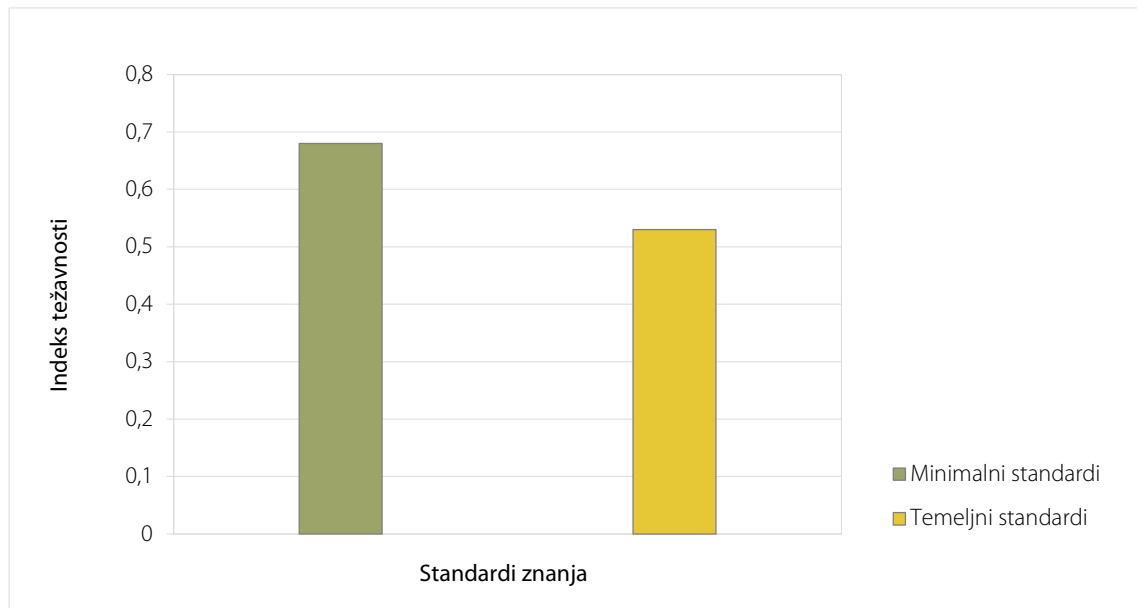

Pri **neumetnostnem** besedilu smo pri štirinajstih nalogah preverjali **minimalne standarde** znanja in pri eni temeljne. Med nalogami z minimalnimi standardi so najbolje rešili naloge 1.1, kjer so morali prepoznati vrsto javnega besedila, 4.2, kjer so poiskali informacije iz besedila, in 6.2, kjer so poiskali podatek iz obrazca. Najslabše pa so rešili nalogi 13.2 in 14.1. Pri prvi so morali pravilno zapisati ločili v povedi, pri drugi pa razložiti in utemeljiti pomen besed iz besedila.

Glede na minimalne standarde je bilo pričakovano, da bodo učenci pri teh nalogah dosegali višje dosežke. Povprečni indeks težavnosti minimalnih standardov je bil 0,59.

Pričakovano so učenci dosegali nižje dosežke pri nalogi, kjer smo preverjali **temeljne standarde**, in sicer je bil povprečni indeks težavnosti 0,33.

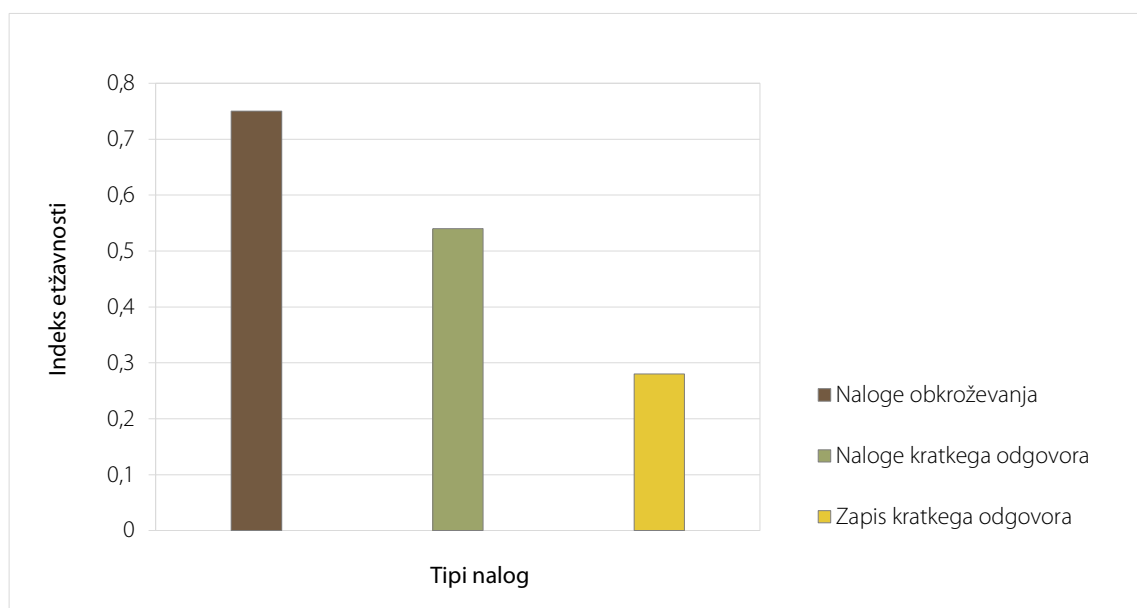
Slika 4.2.11.2.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa

Pri **umetnostnem** besedilu smo pri devetih nalogah preverjali **minimalne standarde** znanja in pri eni temeljne. Med nalogami z minimalnimi standardi so najbolje rešili naloge 2.1, 3.2 in 3.3. Pri prvi so morali poiskati podatek iz besedila, pri drugih dveh prepoznati podatek iz besedila. Najslabše so rešili nalogo 9.1, kjer so sklepali na možen podatek glede na besedilo. Povprečni indeks težavnosti minimalnih standardov je bil 0,68. Pri nalogi, kjer smo preverjali temeljne standarde znanja, je povprečni indeks težavnosti 0,53, kar je v skladu s pričakovanji.

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

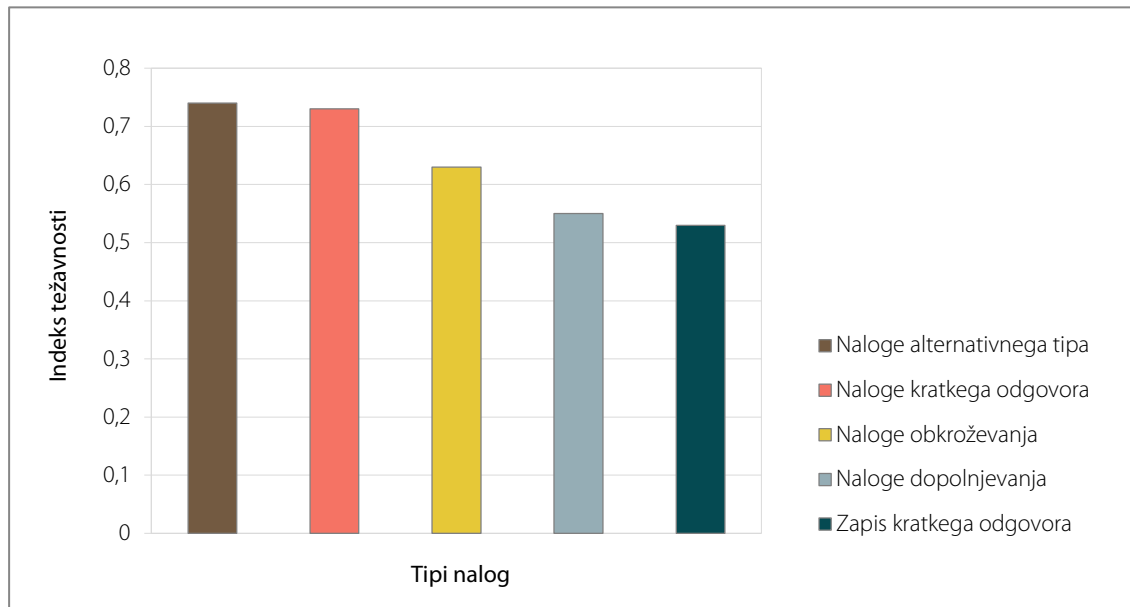
Slika 4.2.11.2.9: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti pri neumetnostnem delu preizkusa

Naloge iz **neumetnostnega besedila** so zajele te tipe nalog: obkroževanja, kratkega odgovora in zapis krajšega besedila.

Nalog obkroževanja je bilo pet in so jih najboljše rešili; 75 % učencev jih je uspešno rešilo. Osem je bilo nalog kratkega odgovora. Te naloge so slabše reševali; 54 % učencev jih je uspešno rešilo. Najslabše so rešili dve nalogi z zapisom krajšega besedila; uspešno ju je rešilo le 28 % učencev.

Slika 4.2.11.2.10: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti pri umetnostnem delu preizkusa

Naloge iz **umetnostnega besedila** so zajele te tipe nalog: obkroževanja, kratkega odgovora, dopolnjevanja, zapis krajšega besedila in alternativnega tipa. Najbolje so rešili nalogo alternativnega tipa. 74 % učencev jo je uspešno rešilo (to je bila naloga s 3 točkami, kjer so morali prepoznati podatek iz besedila). Po uspešnosti sledijo štiri naloge kratkega odgovora; 73 % učencev jih je uspešno rešilo. Naloge obkroževanja so bile tri. 63 % učencev jih je uspešno rešilo, kar nekoliko preseneča, saj je to tip nalog, ki jih praviloma najboljše rešujejo. Ena naloga je bila naloga dopolnjevanja in ena z zapisom krajšega besedila. Prvo je uspešno rešilo 55 % učencev, slednjo pa 53 % učencev. To sta bili nalogi 6.1 in 6.2, kjer so morali poiskati podatek iz besedila, in nalogi 10.1 in 10.2, kjer so morali razumeti motive za ravnanje književne osebe.

Sklepne ugotovitve

Dosežki učencev v šolskem letu 2011/2012 so v primerjavi z dosežki učencev v šolskem letu 2010/2011 na pogled slabši, kar nekoliko preseneča glede na podatek, da sta le dve nalogi v celotnem preizkusu preverjali temeljne standarde znanja. Lani je bilo namreč takih nalog kar sedem. Prav tako kot predhodniki so se letos učenci slabše izkazali pri neumetnostnem delu. Največ težav so imeli predvsem pri jezikovnih nalogah. Učenci so bili nepričakovano boljši pri nalogah, ki so preverjale višje miselne procese, zlasti pri zadnji nalogi umetnostnega besedila, kjer so morali napisati dve utemeljitvi.

Besedilo 1

Preberi besedilo 1 in si oglej obrazec Prijava za vpis v začetni letnik srednje šole.

Janez, sin Sonje in Petra Novaka, je uspešno končal 9. razred osnovne šole. Rojen je bil 3. aprila 1997 v Srbiji, v kraju Svetozarevo. Danes stanuje na Marčenkovi 14 v Celju. Prijavlja se v začetni letnik Srednje gradbene šole na Maistrovi 5 v Mariboru. Rad bi bil pomočnik zidarja in bi delal pri očetu, ki ima gradbeno podjetje »Fasader s. p.«, s katerim bo sklenil učno pogodbo. Janez se je v osnovni šoli učil angleščino.

(Vir obrazca:

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/pdf/obrazci/Prijava_vpis_srednje.pdf)

PRIJAVA ZA VPIS V ZAČETNI LETNIK SREDNJE ŠOLE

Izpolni kandidat-ka

A OSEBNI PODATKI KANDIDATA-KE

1. Ime _____
2. Priimek _____
3. Spol (obkrožite) 1 - M 2 - Ž
4. Datum rojstva (dan, mesec, leto) _____
5. Kraj rojstva _____
6. Država rojstva _____
7. Naslov stalnega bivališča (ulica) _____ (hišna številka) _____
8. Poštna številka 3000 Kraj _____
9. Občina Celje 10. Država Slovenija
11. Telefonska številka 03 3479876
doma

B PRIJAVA ZA VPIS – ZAČETNI LETNIK

12. Ime šole _____
13. Sedež šole _____
14. Izobraževalni program _____
15. Naziv poklicne / strokovne izobrazbe, smer oz. modul _____
16. Učno pogodbo bom predvidoma sklenil-a z _____
17. Kot prvi tuji jezik se bom učil-a _____
18. Kot drugi tuji jezik bi se želel-a učiti (obkrožite ustrezno številko)
1 angleščine	3 italijanščine	☒ 5 nemščine	7 španščine
2 francoščine	4 latinščine	6 ruščine	8 drugo _____
19. Izobraževal-a se bom kot (obkrožite) 1 dijak 2 vajenec-ka 3 udeleženec-ka izobraževanja odraslih

C PODATKI O STARŠIH OZIROMA ZAKONITIH ZASTOPNIKIH

20. Ime in priimek matere _____
21. Naslov bivališča _____
22. Telefonska številka: 03 3479876 03 2225666 GSM 041 256256
doma služba
23. Ime in priimek očeta _____
24. Naslov bivališča _____
25. Telefonska številka: 03 3479876 03 5552666 GSM 031 111222
doma služba

2

Besedilo 2

Prirejeno po: Kathy Stinson

Prevedla: Tamara Bosnič

KAKO SE JE DEDEK NAUČIL BRATI

Gospod Stane je z veseljem opravljaj službo hišnika. Dan za dnem je v osnovni šoli s svojo metlo pometal razrede in hodnike, pobiral odvržene papirčke, izgubljene radirke in smeti po šolskem dvorišču.

»Dobro jutro, Edi,« je gospod Stane pozdravil fanta, ki je stal pred ravnateljstvo pisarno in bilo je videti, da je v težavah.

V knjižnici je ogovoril pridno učenko, ki se je sklanjala nad listom papirja: »Pridna kakor vedno, Sabina!«

»Na zemljevid moram vpisati glavna mesta od vseh teh držav,« je Sabina s prstom pokazala na atlas,« pa ne vem natančno, katero teh mest je glavno mesto Kanade.«

»Hmm, zemljevid si pa lepo pobarvala,« je zamrmral gospod Stane.

Nato se je z metlo namenil po hodniku in mimo učencev, ki so na steno risali ribnik in vse živali ter rastline, ki sodijo vanj: »Če se bo kaj razlilo, boste pobrisali, kajne, fantje?«

Med odmorom je nekdo potrkal na hišnikova vrata. »Gospod Stane,« ga je prosil Mario, »bi nam lahko pomagali? Žoga nam je padla na streho.«

»Seveda,« je zatrdil gospod Stane in preostanek kave zliil v korito, vzel lestev in se podal za Mariom in njegovimi prijatelji.

»Tam zgoraj,« je Mario pokazal na streho nad knjižnico.

Jesenski veter je napovedoval prihod zime. Sonce je bilo še dovolj močno, da je kljubovalo mrazu. Na strehi je gospoda Staneta obšel občutek, da bi zapel.

Tako se je počutil le malokdaj.

Na strehi so večkrat pristale najrazličnejše vrste žog: žogice za tenis, hokejski plošček, žoga za odbojko, nogometna žoga. Pri padcu so v pesku pustile sledi, ki so spominjale na pikčast vzorec. Gumijaste žogice so se odbijale visoko v zrak, ko jih je vrgel na tla.

»Pridete zdaj z nami igrat nogomet?« ga je povabil eden od šolarjev.

Gospod Stane je žogo odbrcal do igrišča, potem preigraval nekaj fantov. Edi je žogo nato brcnil od strani, da je odskočila daleč stran in preko ograje poletela na sosednje dvorišče.

»To pa bo dolga pot, Edi!« mu je zaklical Mario.

»Bom kar jaz šel ponjo,« in že je gospod Stane stekel k ograji, »nad odraslimi se ljudje ne razburjajo, nad otroki pa pogosto.«

»Ampak gospod Stane!« so vpili otroci, ko je plezal čez ograjo, »poglejte, tamle nekaj piše!«

Izza ograje je pritekel velik črn pes, ki je glasno lajal in kazal ostre zobe. Gospod Stane je pobral žogo in jo zagnal nazaj na igrišče. Ko je ravno dosegel ograjo, ga je pes zagrabil za hlačnico. Iz hiše je pritekel moški in se hudoval: »Norec! Kaj ne znaš brati?«

Hišnik je povlekel hlačnico iz pasjih čeljusti in se pognal čez ograjo. V hlačah je zazijala velika luknja.

Edi je zavpil na soseda: »Vi ste norec! Seveda zna brati!«

»Ne bodi nesramen,« mu je rekel gospod Stane, si zataknil srajco za strgane hlače in se nato vrnil v hišniško sobo.

(Prirejeno po: Kathy Stinson, Kako se je dedek naučil brati, Miš, Dob pri Domžalah 2004.)

I. DEL

Pozorno preberi besedilo 1 in si oglej obrazec ter reši naloge.

1. Kateri obrazec je predstavljen?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Obrazec je položnica za vplačilo.
- B Obrazec je prijavnica za vpis v šolo.
- C Obrazec je prijavnica za stalno prebivališče.
- Č Obrazec je prijava za prosto delavno mesto.

	1
--	---

2. Kdo se prijavlja v srednjo šolo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Sonja Novak.
- B Peter Novak.
- C Janez Novak.
- Č Iva Novak.

	1
--	---

3. Glede na besedilo na črto napiši naslov, na katerega bo Janez poslal prijavnico.

	1
--	---

1

4. Obkroži črko pred dvema pravilnima trditvama glede na besedilo.

- A Janez bi rad postal tesar.
- B Janez se je rodil v Celju.
- C Janez stanuje na Marčenkovi 14.
- Č Peter bo delal pri Janezu.
- D Janez se je učil angleščino.

	2
--	---

5. Obkroži črko pred dvema podatkom, ki ju potrebuje Janez za prijavo.

- A Podatek o prvem tujem jeziku kandidata.
- B Številka bančnega računa.
- C Ime in priimek kandidata.
- Č Rojstni datum matere.
- D Ime osnovne šole.

	2
--	---

6. Oglej si obrazec in odgovori na vprašanji.

a) Kateri drugi tuji jezik se bo Janez učil? Odgovor napiši na črto.

b) Na črto napiši domačo telefonsko številko Janeza.

	2
--	---

7. Obrazec vsebuje 3 skupine podatkov. Na črti dopolni manjkajoči skupini podatkov.

A _____,

B PRIJAVA ZA VPIS – ZAČETNI LETNIK,

C _____.

	2
--	---

8. Kateri podatek iz obrazca sodi med osebne podatke?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Izobraževalni program.

B Ime šole.

C Starost.

Č Naslov stalnega bivališča.

	1
--	---

9. Glede na besedilo dopolni prikazani del obrazca.

OSEBNI PODATKI KANDIDATA-KE

7. Naslov stalnega bivališča (ulica) _____ (hišna številka) _____

8. Poštna številka 3000 Kraj _____

9. Občina Celje 10. Država Slovenija

11. Telefonska številka 03 3479876
doma

	1
--	---

1

10. Poved postavi v sedanji in v prihodnji čas in ju napiši na črti.

Janez je uspešno končal 9. razred osnovne šole.

a) Sedanji čas

b) Prihodnji čas

	2
--	---

11. Vpiši ustrezní predlog na prazna mesta.

a) Janez je odšel _____ Karlu, da sta skupaj odnesla prijavnici za vpis _____ šolskemu psihologu.

b) _____ izbiro srednje šole sta zadovoljna, _____ spričevalom pa malo manj.

	2
--	---

12. Dopolni poved tako, da vsak pridevnik v oklepaju stopnjuješ. Napiši ju na črti.

Janez je bil pri teku na atletskem tekmovanju hiter, sošolec Peter je bil (hiter)

_____, a Jože je bil (hiter) _____.

	1
--	---

13. Popravi štiri pravopisne napake in na črti napiši pravilno poved.

Ali šola Rudolfa maistra ki je v mariboru, vpisuje dijake v različne programe prvega letnika

	2
--	---

14. Utemelji, zakaj je na prijavnici treba napisati datum in kraj rojstva in tudi naslov stalnega bivališča.

Utemeljitev napiši na črti.

	1
--	---

15. Učiteljica Anja bo za vso šolo organizirala celodnevni zimski športni dan. Potekale bodo različne športne dejavnosti.

Pripravila bo obrazec, ki ga bodo učenci nesli staršem v podpis. Na črte napiši tri vrste podatkov, ki jih bo potrebovala o posameznem udeležencu.

	3
--	---

2

II. DEL

Pozorno preberi besedilo 2 in reši naloge.

1. Poimenuj vrsto besedila, ki si ga prebral.

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Pravljica.

B Basen.

C Pripoved.

Č Roman.

	1
--	---

2. Kdo je prevedel besedilo v slovenščino?

Odgovor napiši na črto.

	1
--	---

3. Ali so glede na besedilo trditve spodaj pravilne?

Če je trditev pravilna, obkroži DA, če ni pravilna, obkroži NE.

Gospod Edi je z veseljem opravljal službo hišnika. DA NE

Na strehi so večkrat pristale različne vrste žog. DA NE

Pes je hišniku prijazno prinesel žogo. DA NE

	3
--	---

4. Iz besedila izpiši poved, ki nam pove, da se je zgodba dogajala jeseni.

Poved napiši na črto.

	1
--	---

5. Kaj je hišnik opravljal dan za dnem?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pobiral je žoge s strehe in plezal čez ograjo k sosedovemu psu.
- B Pometal je razrede in pobiral odvržene papirčke.
- C Pobiral je smeti in hranil sosedovega psa.
- Č Igral je košarko z učenci in dvigoval zastavo.

	1
--	---

6. Glede na besedilo dopolni stavek z ustrežno besedo iz oklepaja.

Nad odraslimi se ljudje _____ (pogosto/ne/vedno/včasih) razburjajo, nad otroki pa _____ (pogosto/ne/vedno/včasih).

	2
--	---

2

7. V besedilu nastopajo glavne in stranske osebe.

a) Kdo je glavna književna oseba?

Odgovor napiši na črto.

b) Kdo je stranska književna oseba?

Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

8. Iz česa je razvidno, da je bil hišnik prijazen?

Razlago napiši na črto.

	1
--	---

9. Kaj bi bila lahko vsebina napisa, ki jo je hišnik spregledal?

Obkroži črko pred dvema ustreznima napisoma.

A Ne hrani živali!

B Pozor, delo na cesti!

C Pozor, hud pes!

Č Ne trgaj cvetja!

D Prepovedan prehod!

	2
--	---

10. Otrokom je žoga padla k sosеду.

a) Utemelji, zakaj se je hišnik odločil, da gre sam po žogo.

Utemeljitev napiši na črti.

b) Utemelji, zakaj je bil sosed neprijazen do hišnika.

Utemeljitev napiši na črti.

	2
--	---

4.2.11.3 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu 2. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

V matematičnem preizkusu je 13 nalog, ovrednotenih s 40 točkami. Preizkus znanja je sestavljen iz nalog s snovnih področij aritmetike, geometrije, merjenja in podatkov.

Naloge v preizkusu znanja preverjajo te cilje po sklopih:

- naravna števila do 1000,
- merjenje, merske enote, pretvarjanje
- geometrija,
- računske operacije, lastnosti računskih operacij,
- računske operacije z naravnimi števili,
- zbiranje in uporaba podatkov.

Glede na tipe nalog preizkus znanja vsebuje naloge kratkih odgovorov, nalogo povezovanja in nalogo s slikovnim odgovorom.

Miselne procese prve taksonomske stopnje preverja pet nalog, šest nalog procese druge taksonomske stopnje in dve nalogi procese tretje taksonomske stopnje.

Struktura preizkusa znanja je ostala enaka kakor pri preteklih preverjanjih znanja.

Preglednica 4.2.11.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev	40 %
II.	izvajanje rutinskih postopkov	45 %
III.	uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.11.3.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	72
Število postavk	40
Možne točke	40
Povprečno število točk	22,36
Povprečno število odstotnih točk	55,90
Standardni odklon odstotnih točk	19,45
Indeks težavnosti	0,56
Indeks zanesljivosti	0,90
Indeks diskriminativnosti	0,41

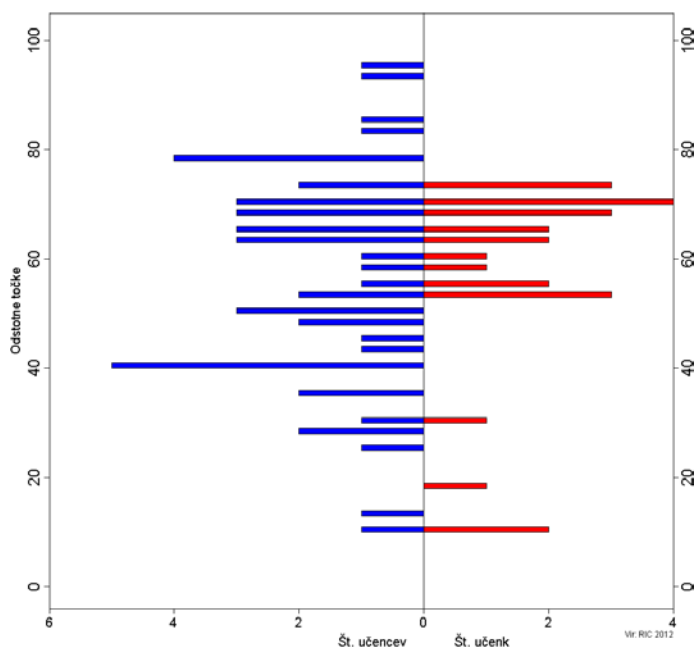
Preizkus znanja iz matematike je pisalo 72 učencev, kar je enako lansnemu številu učencev. Učenci so od 40 možnih točk povprečno osvojili 22,36 (55,90 %) točke. Maksimalnega števila točk ni dosegel noben. En učenec (1,39 %) je dosegel 38 točk (95 %). Minimalno doseženo število točk je bilo 4 (10 %) in so ga dosegli trije učenci (4,17 %). Frekvenčna porazdelitev je desno asimetrična z dvema manjšima vrhovoma pri 9 in 13 (40 % in 53 %) točkah in izrazitim vrhom pri 24 točkah (65 %).

Znanje učencev je zelo raznoliko, kar kaže standardni odklon odstotnih točk 19,32. Glede na indeks težavnosti preizkusa 0,56 lahko rečemo, da je bil celoten preizkus znanja srednje težek. Indeks diskriminativnosti potrjuje srednje dobro ločljivost nalog.

Glede na preteklo leto 2011 (51,60 % točk) so učenci dosegli boljše dosežke pri letošnjem preverjanju znanja (55,90), še vedno pa slabše glede na leto 2010 (66,29 % točk) in na leto 2009 (61,08 %). Deleži najuspešnejših učencev so primerljivi z deleži najuspešnejših učencev v preteklih letih. Prav tako ostaja enaka razpršenost njihovega znanja. Nižje pa je minimalno doseženo število točk (4 točke) glede na pretekla preverjanja.

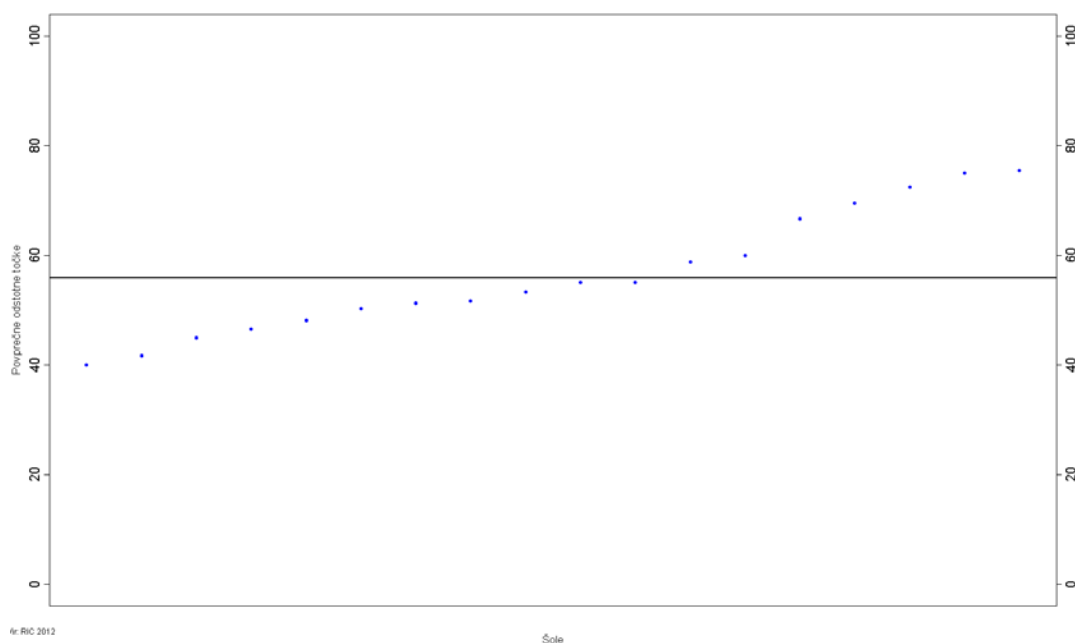
Analiza dosežkov po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.11.3.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 2. obdobje

Primerjava dosežkov po spolu je težja, saj je opravljanje nacionalnega preverjanja za NIS prostovoljno. Letos je NPZ pisalo 47 učencev in 25 učenk. Slika 4.2.11.3.1 prikazuje, da se je v območju z najnižjimi dosežki (od 10 % do 40 % točk) uvrstilo mnogo več učencev kakor učenk. Toda najnižje dosežke je doseglo več učenk kakor učencev. V območju z najvišjimi dosežki (med 80 % do 95 % točk) pa učenk ni.

Slika 4.2.11.3.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki (NIS), 2. obdobje

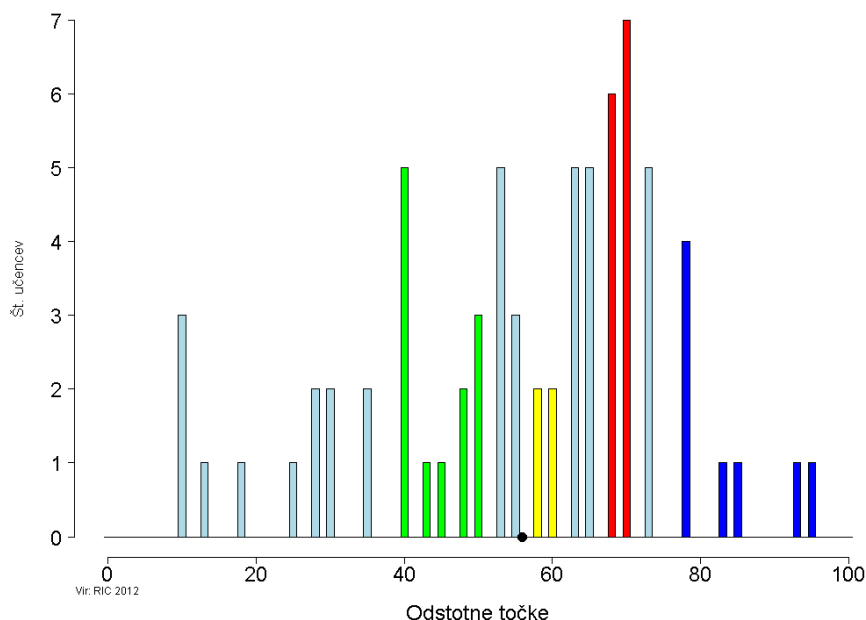
V šolskem letu 2011/2012 se je v izvajanje NPZ-ja za NIS ob koncu 2. obdobja vključilo manj šol kakor leta 2010/2011. S slike dosežkov lahko razberemo, da je 11 šol doseglo dosežke pod slovenskim povprečjem, 7 šol pa je bilo boljših od skupnega dosežka državnega povprečja.

Udeležba šol s prilagojenim programom pri NPZ-ju ob koncu 2. obdobja je bila in tudi v bodoče ostaja prostovoljna, tako da je skoraj nemogoče delati ustrezne primerjave dosežkov učencev med regijami. Zanimivo je,

da je nekaj slovenskih regij glede udeležbe pri NPZ-ju še vedno popolnoma nezastopanih, kar nekaj šol, ki se je prejšnja leta že vključilo v NPZ, predvsem iz osrednjeslovenske regije, pa se letos NPZ-ja ni udeležilo. Največ učencev pa je še vedno iz osrednjeslovenske in gorenjske regije.

Opisi dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.11.3.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 2. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov.

Vsebine: Največ nalog zelenega območja je bilo s področja aritmetike (11 postavk), sledi 1 postavka, ki je preverjala znanje geometrije.

Taksonomske stopnje: Pri petih nalogah (naloge 1, 2, 3, 4 in 5 – skupaj 10 postavk) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in pri eni nalogi (naloga 7 – 2 postavki) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba).

Tipi nalog: Vse naloge so bile naloge kratkega odgovora, razen ene naloge, ki je bila naloga povezovanja.

Učenci:

- se orientirajo v številski vrsti do 100 (naloga 1.1);
- se orientirajo v številski vrsti do 1000 (naloga 1.2);
- štejejo in pišejo števila do 1000 (naloge 2.1, 2.2 in 2.3);
- nadaljujejo naraščajoče zaporedje števil do 1000 – štejejo po 10 brez prehoda (naloga 3.1);
- nadaljujejo naraščajoče zaporedje števil do 1000 – štejejo po 1 s prehodom (naloga 3.2);
- nadaljujejo padajoče zaporedje števil do 1000 – štejejo po 1 brez prehoda (naloga 3.3);
- pisno seštevajo s prehodom do 100 (naloga 4.1);
- poimenujejo vrsto kota – poimenujejo ostri kot (naloga 5.1);
- delijo v okviru poštevanka – delijo s številoma 6 in 9 (nalogi 7.1 in 7.3).

Učenci v zelenem območju imajo osnovno orientacijo v številski vrsti do 1000 in obvladajo osnovne računske postopke pri računanju do 100.

Primer: naloga 3

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo med polovicama dosežkov.

Vsebine: V rumenem območju so prevladovala naloge aritmetike (7 postavk) pred nalogami geometrije (2 postavki) in pred nalogami merjenja (2 postavki).

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (nalogi 4 in 5 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in poznavanje) in pri šestih nalogah (naloge 6, 7, 8, 9, 10 in 11 – skupaj 9 postavk) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba).

Tipi nalog: V rumenem območju so bile naloge povezovanja in kratkih odgovorov in naloga, pri kateri so dali učenci slikovni odgovor.

Učenci:

- pisno seštevajo s prehodom do 1000 (naloga 4.2);
- poimenujejo vrsto kota – poimenuje topi kot (naloga 5.3);
- narišejo pravokotnico (naloga 6.1);
- delijo v okviru poštevance – delijo s številom 7 (naloga 7.2);
- izračunajo številski izraz – izračunajo sestavljeni računski izraz s seštevanjem in z množenjem do 1000 (nalogi 8.1 in 8.2);
- uporabijo pojem razlika – nastavijo račun odštevanja s prehodom do 1000 (naloga 9.3);
- pretvorijo sosednje dolžinske merske enote – pretvorijo metre v decimetre in decimetre v metre (nalogi 10.1 in 10.2);
- rešijo preprosto besedilno nalogo (nalogi 11.1 in 11.2).

Učenci v rumenem območju bolj zanesljivo izvajajo računske postopke seštevanja in deljenja do 100 in seštevanja do 1000 in poznajo osnovne pojme geometrije in merjenja.

Primer: **naloga 11**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Vsebine: Vse naloge rdečega območja so bile s področja aritmetike (5 postavk).

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 4 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in pri dveh nalogah (nalogi 8 in 9 – skupaj 4 postavke) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba).

Tipi nalog: Vse naloge rdečega območja so bile naloge kratkega odgovora.

Učenci:

- pisno odštevajo s prehodom do 100 (naloga 4.3);
- izračunajo številski izraz – nastavijo sestavljeni številski izraz z deljenjem in z odštevanjem do 1000 (naloga 8.3);
- uporabijo pojem količnik – nastavijo račun deljenja in ga izračunajo (nalogi 9.1 in 9.2);
- uporabijo pojem razlika – izračunajo nastavljeni račun odštevanja s prehodom do 1000 (naloga 9.4).

Učenci v rdečem območju izvajajo tudi računske postopke odštevanja s prehodom do 100 in do 1000 in izkazujejo uporabo osnovnih matematičnih pojmov.

Primer: **naloga 9.1**

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo zgornje desetine dosežkov.

Vsebine: Vsebinsko je modro območje zajemalo področje aritmetike (4 postavke), področje branja in uporabe podatkov (2 postavki) in področje merjenja (1 postavka).

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (nalogi 3 in 4 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (nalogi 8 in 10 – skupaj 2 postavki) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba) in pri dveh nalogah (nalogi 12 in 13 – skupaj 3 postavke) delovanje na tretji taksonomski stopnji (analiza in sinteza).

Tipi nalog: Vse naloge so bile naloge kratkega odgovora.

Učenci:

- nadaljujejo padajoče zaporedje števil do 1000 – štejejo po 10 s prehodom (naloga 3.4);
- pisno odštevajo s prehodom do 1000 (naloga 4.4);
- izračunajo številski izraz – izračunajo sestavljeni številski izraz z deljenjem in z odštevanjem do 1000 (naloga 8.4);
- pretvorijo merske enote – pretvorijo metre v centimetre (naloga 10.3);
- berejo podatke in jih uporabijo (nalogi 12.1 in 12.2);
- rešijo besedilno nalogo – napišejo prvi korak pri reševanju problemske naloge (naloga 13.1).

Učenci v modrem območju se dobro orientirajo v številski vrsti do 1000 in zanesljivo računajo s prehodom do 1000. Znajo brati matematične prikaze in uporabiti prikazane podatke in uspešno pretvarjajo osnovne dolžinske merske enote.

Primer: **naloga 12**

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih niti učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Vsebine: Naloge so bile s področja aritmetike (3 postavke) in iz geometrije (2 postavki).

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (naloga 5 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (naloga 6 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba) in pri eni nalogi (naloga 13 – 3 postavke) delovanje na tretji taksonomski stopnji (analiza in sinteza).

Tipi nalog: Vse naloge so bile naloge kratkega odgovora, razen naloge, ki je zahtevala povezovanje.

Učenci so manj uspešni pri:

- poimenovanju vrste kota – pri razlikovanju kotov (naloga 5.2);
- označevanju pravokotnice (naloga 6.2);
- reševanju besedilne naloge – reševanju zahtevnejše sestavljene problemske besedilne naloge (naloge 13.2, 13.3 in 13.4).

Pri analizi nalog, ki so se uvrstile v območje nad modrim območjem, lahko ugotovimo, da je znanje učencev šablonsko in rutinsko. Matematičnega znanja ne prenašajo v nove situacije. Učenci izkazujejo togost pri branju in pri upoštevanju navodil.

Primer: **naloga 13**

Opomba: Prvi korak pri reševanju naloge spada v modro območje, vsi nadaljnji koraki pa v območje nad modrim območjem.

Preglednica 4.2.11.3.3: Specifikacijska tabela, matematika, NIS, 2. obdobje

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenc	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	Povp.	IT	ID
1. a	1.1	1	aritmetika	Se orientira v številski vrsti do 100.	M	I	zeleno	0,90	0,46
1. b	1.2	1	aritmetika	Se orientira v številski vrsti do 1000.	T	I	zeleno	0,88	0,41
2	2.1	1	aritmetika	Šteje in piše števila do 1000.	T	I	zeleno	0,79	0,51
	2.2	1	aritmetika	Šteje in piše števila do 1000.	T	I	zeleno	0,72	0,49
	2.3	1	aritmetika	Šteje in piše števila do 1000.	T	I	zeleno	0,81	0,64
3. a	3.1	1	aritmetika	Nadaljuje naraščajoče zaporedje števil do 1000.	T	I	zeleno	0,93	0,71
3. b	3.2	1	aritmetika	Nadaljuje naraščajoče zaporedje števil do 1000.	T	I	zeleno	0,75	0,36
3. c	3.3	1	aritmetika	Nadaljuje padajoče zaporedje števil do 1000.	T	I	zeleno	0,88	0,36
3. d	3.4	1	aritmetika	Nadaljuje padajoče zaporedje števil do 1000.	T	I	modro	0,35	0,30
4. a	4.1	1	aritmetika	Pisno sešteva s prehodom do 100.	M	I	zeleno	0,85	0,24
4. b	4.2	1	aritmetika	Pisno sešteva s prehodom do 1000.	T	I	rumeno	0,69	0,36
4. c	4.3	1	aritmetika	Pisno odšteva s prehodom do 100.	M	I	rdeče	0,64	0,43
4. d	4.4	1	aritmetika	Pisno odšteva s prehodom do 1000.	T	I	modro	0,33	0,42
5. a	5.1	1	geometrija	Poimenuje vrsto kota.	T	I	zeleno	0,75	0,46
5. b	5.2	1	geometrija	Poimenuje vrsto kota.	T	I	nad modrim	0,25	-0,05
5. c	5.3	1	geometrija	Poimenuje vrsto kota.	T	I	rumeno	0,58	0,23
6	6.1	1	geometrija	Nariše pravokotnico.	T	II	rumeno	0,46	0,33
	6.2	1	geometrija	Označi pravokotnico.	T	II	nad modrim	0,14	0,32
7. a	7.1	1	aritmetika	Deli v okviru poštevank.	T	II	zeleno	0,76	0,51
7. b	7.2	1	aritmetika	Deli v okviru poštevank.	T	II	rumeno	0,75	0,67
7. c	7.3	1	aritmetika	Deli v okviru poštevank.	T	II	zeleno	0,63	0,35
8. a	8.1	1	aritmetika	Izračuna številski izraz.	T	II	rumeno	0,64	0,45
	8.2	1	aritmetika	Izračuna številski izraz.	T	II	rumeno	0,58	0,39
8. b	8.3	1	aritmetika	Izračuna številski izraz.	T	II	rdeče	0,39	0,61
	8.4	1	aritmetika	Izračuna številski izraz.	T	II	modro	0,33	0,44
9. a	9.1	1	aritmetika	Uporabi pojem količnik.	T	II	rdeče	0,51	0,49
	9.2	1	aritmetika	Uporabi pojem količnik.	T	II	rdeče	0,51	0,53
9. b	9.3	1	aritmetika	Uporabi pojem razlika.	T	II	rumeno	0,79	0,57
	9.4	1	aritmetika	Uporabi pojem razlika.	T	II	rdeče	0,49	0,53

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	Povp.	IT	ID
10. a	10.1	1	merjenje	Pretvori sosednje merske enote.	T	II	rumeno	0,74	0,63
10. b	10.2	1	merjenje	Pretvori sosednje merske enote.	T	II	rumeno	0,68	0,43
10. c	10.3	1	merjenje	Pretvori merske enote.	T	II	modro	0,47	0,32
11	11.1	1	aritmetika	Reši preprosto besedilno nalogo.	T	II	rumeno	0,78	0,43
	11.2	1	aritmetika	Reši preprosto besedilno nalogo.	T	II	rumeno	0,69	0,59
12	12.1	1	podatki	Bere podatke in uporabi podatke.	T	III	modro	0,13	0,41
	12.2	1	podatki	Bere podatke in uporabi podatke.	T	III	modro	0,19	0,31
13	13.1	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	modro	0,39	0,32
	13.2	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim	0,10	0,34
	13.3	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim	0,06	0,26
	13.4	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim	0,06	0,35

LEGENDA:

Naloge: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge

Vsebine: zapisana vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Cilji – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

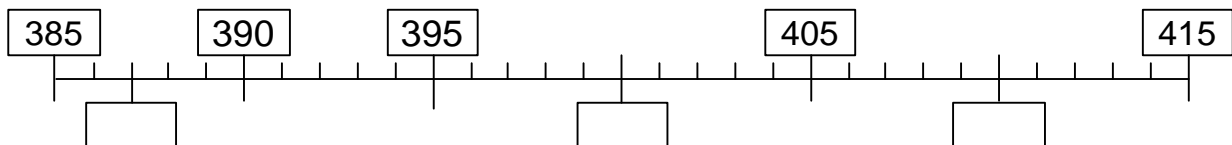
Območja: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 6. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS

1. a) Štej od 78 do 84. Števila napiši na črto.

b) Štej od 412 do 418. Števila napiši na črto.

	2
--	---

2. Oglej si številski trak. V prazne okvirčke vpiši manjkajoča števila.

	3
--	---

3. Nadaljuj dana zaporedja.

a)

700	710	720				
-----	-----	-----	--	--	--	--

b)

297	298	299				
-----	-----	-----	--	--	--	--

c)

839	838	837				
-----	-----	-----	--	--	--	--

d)

530	520	510				
-----	-----	-----	--	--	--	--

	4
--	---

4. Pisno izračunaj.

a)

$$\begin{array}{r} 16 \\ + 49 \\ \hline \end{array}$$

b)

$$\begin{array}{r} 567 \\ + 233 \\ \hline \end{array}$$

c)

$$\begin{array}{r} 91 \\ - 35 \\ \hline \end{array}$$

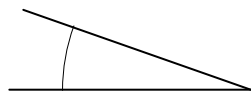
d)

$$\begin{array}{r} 810 \\ - 661 \\ \hline \end{array}$$

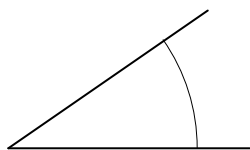
	4
--	---

5. Poimenuj vrste kotov. Na črto h kotu napiši ustrezno ime kota. Izberi med naslednjimi možnimi imeni: *ostri kot*, *pravi kot*, *topi kot*.

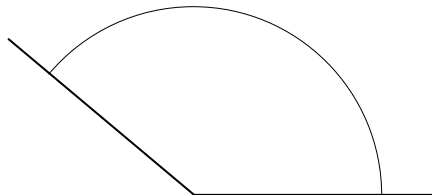
a)

b)

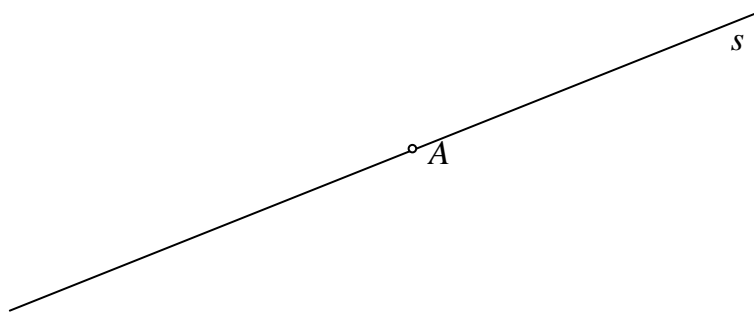

c)

	3
--	---

6. Skozi točko *A* nariši pravokotnico *p* na premico *s*.

	2
--	---

7. Izračunaj.

a) $18:6 =$

b) $28:7 =$

c) $72:9 =$

	3
--	---

8. Izračunaj številski izraz. Napiši potek reševanja.

a) $315 + 5 \cdot 6 =$

b) $278 - 56 : 7 =$

	4
--	---

9. Izračunaj.

a) Izračunaj količnik števil 20 in 4.

Reševanje:

Rešitev: _____

b) Izračunaj razliko števil 726 in 386.

Reševanje:

Rešitev: _____

	4
--	---

10. Pretvori.

a) $3 \text{ m} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ dm}$

b) $20 \text{ dm} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ m}$

c) $2 \text{ m} = \underline{\hspace{2cm}} \text{ cm}$

	3
--	---

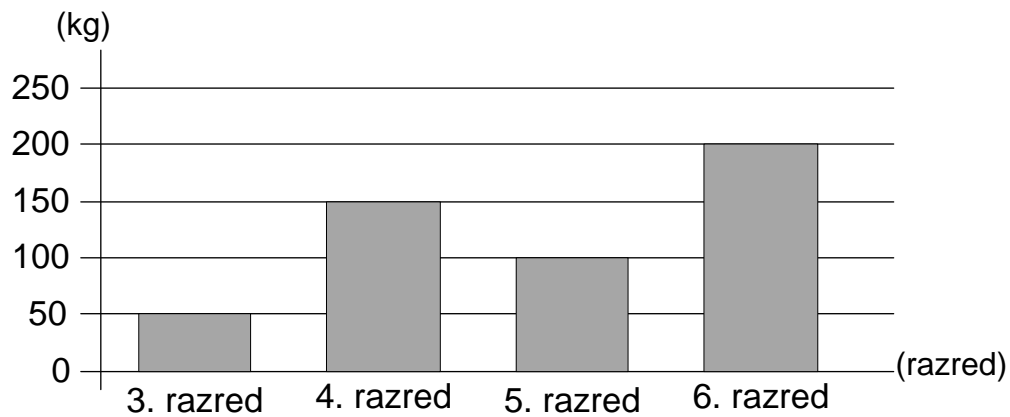
11. Manca je stara 6 let. Brat Peter pa je star 3 krat toliko kakor Manca.
Koliko je star Peter?

Reševanje:

Odgovor: _____

	2
--	---

12. V osnovni šoli so zbirali star papir. Po razredih zbrane količine papirja so razvidne iz prikaza s stolpci. Z uporabo prikaza s stolpci odgovori na vprašanje spodaj.

Kateremu razredu manjka še 100 kg, da bo imel enako količino papirja kakor najboljši razred?

Reševanje:

Odgovor: _____

	2
--	---

13. V avtohiši načrtujejo prodajo 1000 avtomobilov v treh mesecih. Januarja so jih prodali 345, februarja pa 146 več kakor januarja.

Koliko avtomobilov morajo prodati marca, da bodo dosegli načrtovano prodajo 1000 avtomobilov?

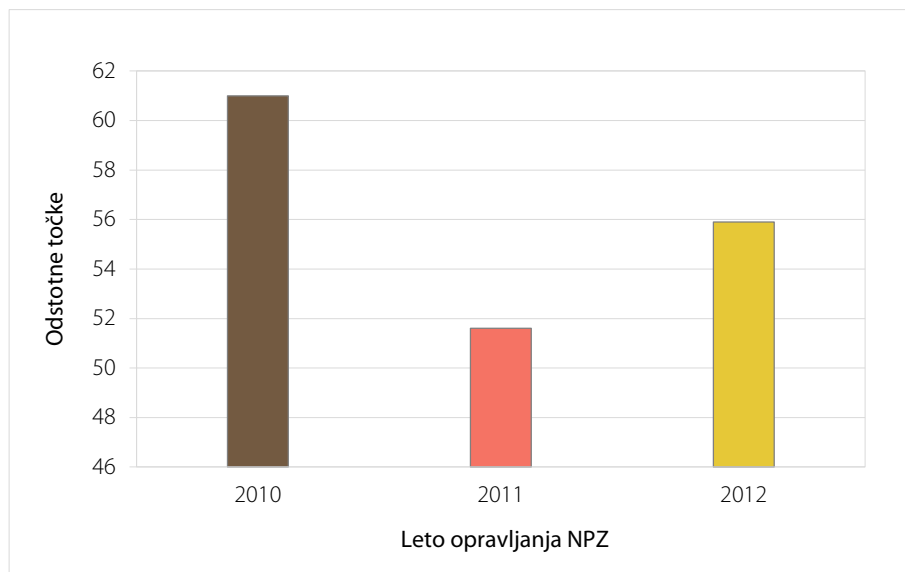
Reševanje:

Odgovor: _____

	4
--	---

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

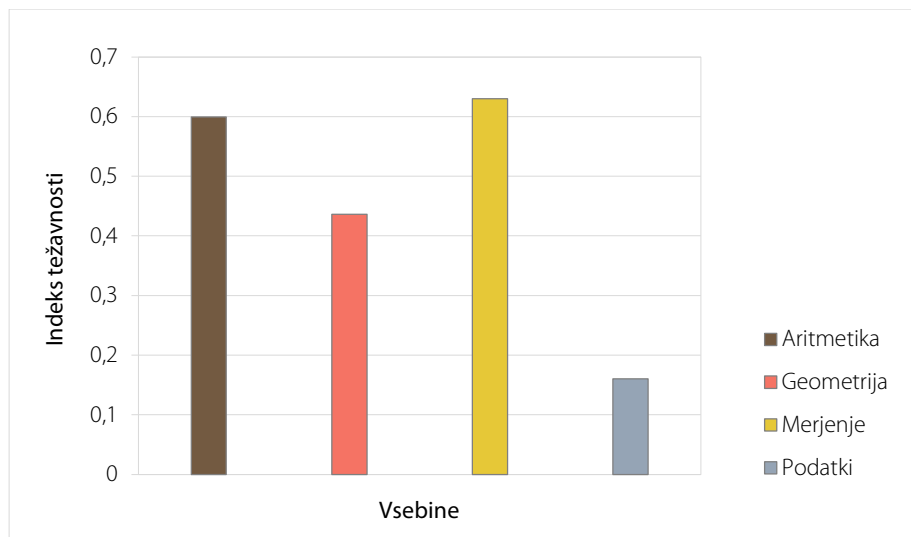
Slika 4.2.11.3.4: Primerjava dosežkov učencev pri matematiki (NIS) glede na indeks težavnosti pri NPZ-jih v letih 2010, 2011 in 2012, 2. obdobje

Pri analizi dosežkov preizkusa znanja smo ugotovili, da je bil preizkus lažji kakor leta 2010 in nekoliko zahtevnejši kakor leta 2011, saj so učenci dosegli boljše dosežke kakor lansko leto in slabše kakor leta 2010, ko je bil preizkus sestavljen iz nalog, ki so se izkazale za lažje rešljive za večino reševalcev.

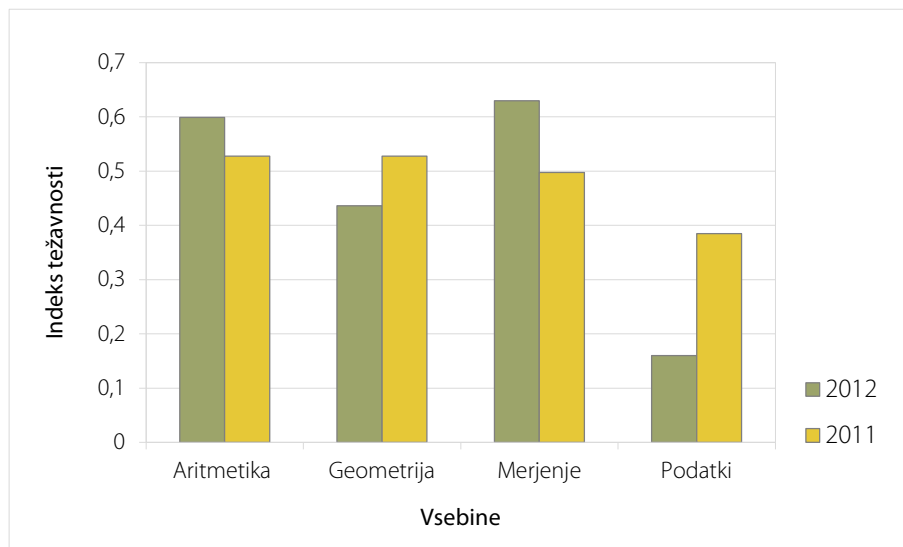
Dosežki učencev po vsebini glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.3.5: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Izkazalo se je, da so bile naloge aritmetike in merjenja za učence skorajda enako težke. Znanje aritmetike smo preverjali s 30 nalogami, merjenje pa s 3 nalogami, kar pomeni, da je statistična zanesljivost rezultata za merjenje nižja. Najtežje so bile za reševalce naloge, ki preverjajo znanje podatkov.

Slika 4.2.11.3.6: Primerjava dosežkov učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti v letih 2011 in 2012

Največji razkorak v pozitivno smer je izkazalo znanje merjenja. Letos je bilo znanje na tem področju za več kakor 13 odstotnih točk boljše od lanskega leta. Še vedno pa učenci slabo rešujejo naloge, ki so preverjale poznavanje podatkov. Zasedimo, da so tako lansko kot letošnje leto učenci najslabše reševali naloge s tovrstno vsebino.

Področje **aritmetike** je zajemalo 9 nalog, ovrednotenih s 30 točkami, kar je gledano na celoten preizkus znanja predstavljalo 75 % vseh točk. Presenetljivo najlažja je bila naloga 3.1, kjer so učenci morali trimestnemu številu ugotoviti naraščajoče zaporedje števil, ki se povečuje za 10 znotraj iste stotice, pri čemer je zanimivo, da pa je imela naloga 3.4 enako, vendar nasprotno padajoče zaporedje v primerjavi s tem zelo nizek indeks težavnosti. Prav tako imajo visok indeks težavnosti ostali deli naloge 3, pri kateri smo preverjali, kako učenci znajo slediti naraščajočemu ali padajočemu zaporedju števil, ki se povečuje ali zmanjšuje za ena. Dobro rešena je bila tudi naloga 1.1, kjer so učenci zapisali zaporedje števil v obsegu do 100. Slabo rešena je bila naloga 4.1, kjer so morali učenci pisno odšteti s prehodom do 1000. Pri tem so morali upoštevati dvakratni prehod pri trimestrnemu številu, pri katerem je bil dvakrat seštevek 10, kar pomeni, da so morali učenci obakrat pod črto zapisati ničlo. Iz tega se lahko predvideva, da je morda ravno to učence zmedlo in jim otežilo pravilno rešiti nalogo. Pričakovano so imele naloge 13.1, 13.2, 13.3 in 13.4, ki so preverjale znanje tretje taksonomske stopnje, zelo nizek indeks težavnosti, kar pove, da jo je rešilo le nekaj učencev. Učenci so imeli težave s sestavljeno besedilno nalogo, pri kateri so morali pravilno slediti prodaji avtomobilov v treh mesecih in ugotoviti, koliko se ta prodaja razlikuje od načrtovane prodaje. Izračunati so morali prodajo avtomobilov v mesecu februarju, skupno prodajo in razliko med načrtovano in skupno prodajo avtomobilov.

Znanje **geometrije** smo preverjali z 2 nalogama, ovrednotenima s 5 točkami. Zelo presenetljivo v sklopu geometrijskih nalog so učenci reševali nalogo 5, ki je preverjala poznavanje vrste kotov. Učenci so morali pravilno poimenovati kote, pri čemer sta bila dva enaka (ostra), en pa topi, pri tem pa ni bila podana tretja možnost (pravi kot). Kot najbolj rešena se je izkazala naloga 5.1, kjer so učenci pravilno prepoznali ostri kot. Tudi pri nalogi 5.2 so morali reševalci prepoznati ostri kot, vendar ga večina ni prepoznala. Učenci so najbrž pričakovali vse kote različne in ne dva enaka. Lahko se predvideva, da najverjetneje niso vajeni tovrstnih nalog in naloge rešujejo po nekem konceptu brez razmisleka. Najnižji indeks težavnosti je imela naloga 6.2, pri kateri smo preverjali, kako učenci znajo pravilno označiti načrtano pravokotnico. Izkazalo se je, da približno polovica učencev zna narisati pravokotnico, le približno 10 % pa jo zna tudi označiti.

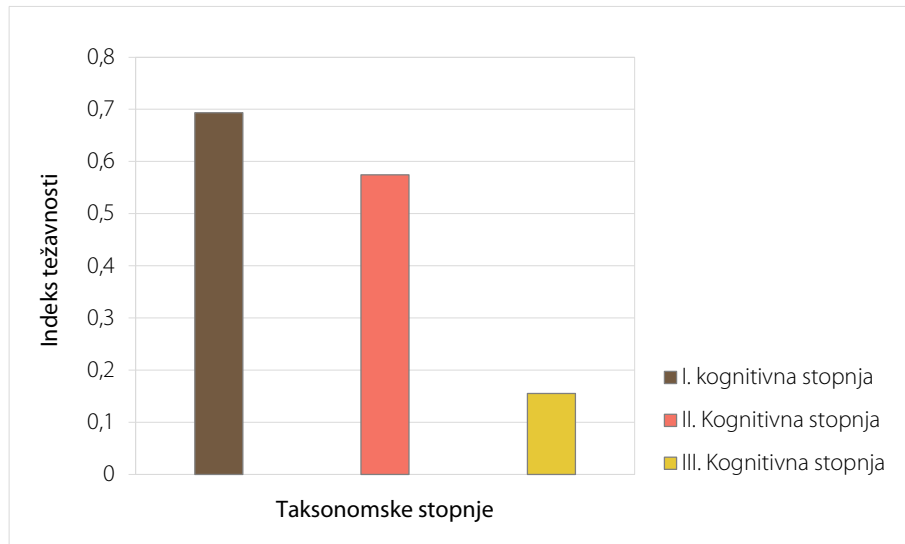
S področja **merjenja** je bila ena naloga, ovrednotena s 3 točkami, pri katerih smo preverjali pretvarjanje merskih enot. Najbolje so učenci pretvarjali merske dolžine – metre v decimetre (naloga 10.1), najslabše pa metre v centimetre (10.3). Pretvarjanje spada med težjo učno snov, zato je razveseljivo, da učenci pri reševanju niso imeli večjih težav. Pričakovali smo nižje dosežke.

V preizkusu je bila ena naloga, ovrednotena z 2 točkama, s področja obdelave **podatkov** (5 % nalog). Skupni indeks težavnosti je bil na tem področju najnižji in pove, da so učenci naloge s tega vsebinskega področja, tako kakor prejšnja leta, tudi letos najslabše reševali. Pri 12. nalogi, ki je preverjala poznavanje branja podatkov, je moral reševalec nalogo prebrati, razumeti in z grafa razbrati, kateri razred ima največ zbranega papirja in koliko. Nato je moral izračunati, kateremu razredu manjka 100 kg, da bi imel enako količino kot najboljši razred. Vsekakor so nalogo lahko rešili učenci, ki znajo brati podatke z grafa, znajo primerjati količine in imajo dobre predstave.

Presenetljivo je, da so vsako leto naloge s tega področja zelo podobno sestavljene, a jih učenci kljub temu najslabše rešujejo. Vsekakor bi bilo smiselno tovrstne naloge sestavljati tudi pri drugih predmetih (naravoslovju, družboslovju ...), v tem primeru bi se učenci pogosteje srečevali z grafi, raznimi shemami, ki so jim očitno manj razumljive.

Dosežki učencev po posameznih taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.3.7: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Po taksonomskih stopnjah indeks težavnosti kaže na to, da so učenci pričakovano uspešno reševali naloge prve taksonomske stopnje, slabše naloge na drugi taksonomski stopnji in najslabše naloge tretje taksonomske stopnje, pri čemer je indeks težavnosti pri prvi in tretji stopnji nekoliko nižji od pričakovanega.

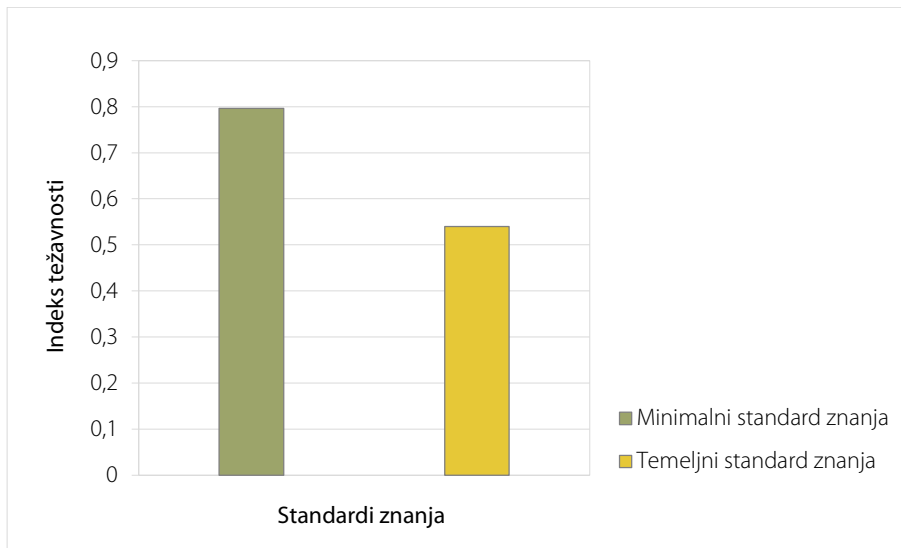
Pet nalog **prve taksonomske stopnje**, ki zajemajo poznavanje in prepoznavanje, je bilo ovrednotenih s 16 točkami. Najuspešneje so rešili nalogi 1.1 in 3.1. Najtežja naloga prve taksonomske stopnje je bila naloga 5.2, ki je preverjala znanje geometrije, in je bila presenetljivo slabo rešena. Dosežki učencev so tesno povezani s številskim obsegom (do sto ali do tisoč), v katerem izvajajo postopek, in z njegovo zahtevnostjo. Boljši so pri enostavnih postopkih (štetje, seštevanje, nadaljevanje naraščajočega zaporedja) v številskem obsegu (do sto). Z večanjem številskega obsega do tisoč in zahtevnostjo postopka (odštevanje, nadaljevanje padajočega zaporedja) so dosežki učencev slabši.

Druga taksonomska stopnja obsega 6 nalog, ovrednotenih s 118 točkami. Najbolje so reševali nalogi **9.3** in **11.1**. Tako so učenci pri prvi uspešno izkazali poznavanje matematičnega izraza za odštevanje (razlika) in pravilno nastavili račun odštevanja, pri drugi pa so znali pravilno nakazati potek reševanja preproste besedilne naloge. Zelo dobro so reševali tudi naloge **7.1**, **7.2** in 10.1. Izkazali so znanje deljenja v obsegu do 100 in pretvarjanja dolžinskih merskih enot. Najslabši indeks težavnosti je imela naloga 6.2. Pričakovano pa se je med težje rešljive uvrstila naloga kombiniranega računa 8.4, kjer smo ocenjevali kombinacijo pravilnega izračuna deljenja in odštevanja.

Tretja taksonomska stopnja zahtevnosti nalog je predstavljala učencem pri reševanju največ težav in so bili temu primerno dosežki pričakovano slabši. Znanje smo preverjali z 2 nalogama, ovrednotenima s 6 točkami. Najslabše so učenci reševali nalogo **13**, kjer so morali učenci rešiti sestavljeno besedilno nalogo. Naloga je bila obsežna. Podanih je bilo več informacij, ki jih je bilo potrebno ustrezno razbrati, povezati in uporabiti v posameznih pravilnih zaporednih korakih. Nekoliko uspešnejši so bili le pri zapisu prvega koraka pri reševanju problema. Pričakovano pa je nadaljnje korake uspelo izpeljati manj kot 10 % učencem.

Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.3.8: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Pričakovano so učenci bolje reševali naloge, ki preverjajo minimalne standarde znanja, slabše pa naloge, ki preverjajo obvladovanje temeljnih standardov znanja. Razlike so morda nastale tudi zaradi nesorazmerja v številu nalog, s katerimi smo preverjali minimalne oziroma temeljne standarde znanja.

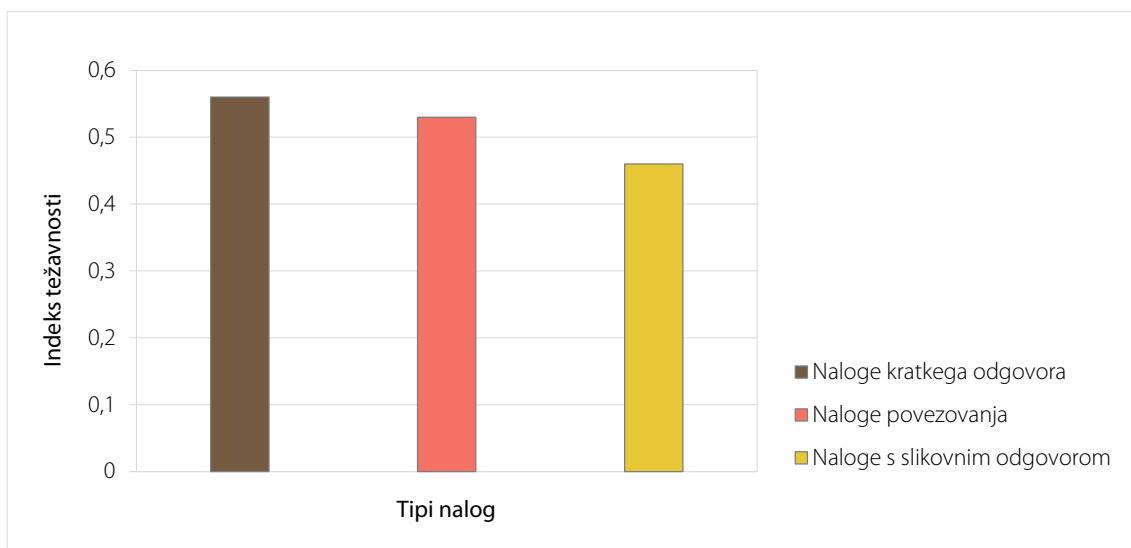
Minimalne standarde znanja sta preverjali 2 nalogi, ovrednoteni s 3 točkami. Pričakovano je povprečni indeks težavnosti nalog relativno visok. Pričakovano so učenci najbolje reševali nalogo 1.1, s katero smo ugotovili, da večina učencev zna šteti do 100. Nekaj težav so učenci izkazali pri reševanju računa pisnega odštevanja s prehodom v nalogi 4.3.

Temeljne standarde znanja je preverjalo 11 nalog, ovrednotenih s 37 točkami. Pri nalogah, ki so preverjale temeljne standarde znanja, je indeks težavnosti pričakovano nižji. Najlažja je bila naloga s področja aritmetike (3.1), ki je preverjala poznavanje zaporedja števil do 1000, najtežja pa pričakovano naloga 13.

Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

V preizkusu znanja se pojavljajo 3 tipi nalog. Pri eni nalogi so učenci povezovali dan pojem z ustrezno sliko, pri eni nalogi so podali slikovni odgovor, pri vseh ostalih nalogah pa so podali kratek odgovor.

Slika 4.2.11.3.9: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Dosežki učencev po tipih nalog so pričakovani. Bolj zanesljivo primerjavo pa bi lahko naredili ob večjem številu nalog drugih tipov v primerjavi z nalogami kratkih odgovorov. Verjetno je uspešnost reševanja povezana tudi s prakso. Priporočali bi uporabo različnih tipov nalog pri matematiki in tako morda zmanjšali učinek rutinskega reševanja nalog.

Sklepne ugotovitve

Pri aritmetiki so morali učenci pri treh nalogah v preizkusu izkazati znanje poznavanja številske vrste in pravilnega zapisa števk. Te naloge so učenci, glede na lanski preizkus, tudi letos dobro reševali. Iz tega je razvidno, da pri usvajanju številske vrste in zapisu števil učitelji namenijo dokaj visoko pozornost in uspešno zagotavljajo pestrost nalog. Podobno uspešnost znanja so učenci izkazali pri pisnem seštevanju s prehodom do 1000, medtem ko je bila, podobno kakor lani, nasprotna operacija, pisno odštevanje, slabše rešena. Dosti bolje kakor lansko leto so učenci letos povezali in uporabili matematični izraz – razlika z odštevanjem in zato pri dani nalogi pravilno zapisali račun odštevanja, medtem ko izraz količnik slabše povežejo z deljenjem. Zanimivo je, da so bili učenci dokaj uspešni pri računih deljenja in množenja, pričakovane večje težave so imeli pri reševanju kombiniranih sestavljenih računov. Reševanje besedilnih nalog je pri naših učencih posebej težko, ker jih večina slabo bere, tovrstne naloge pa zahtevajo veliko stopnjo koncentracije in razumevanja, da ugotovijo pravi potek reševanja in pravilno rešitev. V preizkusu so bile tri besedilne naloge, dve enostavni in ena sestavljena. Slednja je bila na ravni tretje taksonomske stopnje. Zato so bili dosežki reševanja pričakovano slabi.

Na vsebinskem področju, ki obsega merjenje, so učenci, tako kakor lansko leto, tudi letos v preizkusu znanja dokaj dobro pretvarjali merske enote, ki predstavljajo učencem eno od težjih snovi.

Težave so se lansko leto izkazale zlasti pri označitvi oglišč in stranic geometrijskega lika, letos pa je učencem povzročala označitev načrtane pravokotnice. Glede na to bi veljalo opozoriti učitelje, da pri geometriji posvetijo večjo pozornost označevanju geometrijskih likov in črt. Presenetljive dosežke reševanja je pokazala tudi naloga, pri kateri smo preverjali znanje poznavanja kotov, kjer so učenci v isti nalogi pravilno prepoznali ostrí kot, pri naslednji postavki v nalogi pa enakega lika, obrnjenega v drugo smer, niso prepoznali. Glede na to obstaja verjetnost, da se z ostrim kotom, ki je lahko obrnjen v levo ali v desno, učenci niso srečali ali pa enostavno niso vajeni reševanja takšnih nalog, v katerih niso izrabljene vse poznane možnosti (koti: ostrí, pravi, topi).

Branje podatkov učencem povzroča dokaj veliko težav, kar je bilo opazno že pri preteklih preverjanjih. Letos so učenci izkazali približno 16 % uspešnost pri reševanju naloge s področja branja podatkov, kar je presenetljivo slabo, glede na to, da so bile do sedaj naloge v preizkusih iz leta v leto zelo podobne. Veljalo bi razmisliti, kako tovrstne naloge učencem čim bolj približati, saj so to vsebine, s katerimi se pogosto srečujemo v vsakdanjem življenju. Zaradi tega bi se morali učenci z branjem podatkov pogosteje srečevati pri učnem procesu, morebiti ne samo pri predmetu matematika, temveč tudi pri drugih predmetih, v smislu medpredmetnih povezav.

4.2.11.4 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Struktura letošnjega preizkusa znanja se od lanskega ni razlikovala. Preizkus je bil sestavljen iz 17 nalog, ovrednotenih s 50 točkami. Iz specifikacijske tabele, ki je bila narejena za celotni preizkus, je razvidno, da je le-ta iz štirih snovnih področij: geometrije, aritmetike, merjenja in podatkov, preverjal minimalne in temeljne standarde znanja ter te učne cilje:

- naravna števila do 1 000 000,
- osnovne računske operacije,
- ulomki in decimalna števila,
- številski izrazi z naravnimi števili, ulomki in decimalnimi števili,
- enačbe,
- časovni račun,
- odstotni račun,
- merjenje in merske enote,
- geometrijski liki in telesa,
- branje in uporaba podatkov iz preglednic,
- branje in uporaba podatkov iz grafov.

Naloga obkroževanja, kratkih odgovorov, dopolnjevanja in grafičnih prikazov so po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji preverjale miselne procese prve, druge in tretje taksonomske stopnje.

Preglednica 4.2.11.4.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev	40 %
II.	izvajanje rutinskih postopkov	45 %
III.	uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.11.4.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	116
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	26,04
Povprečno število odstotnih točk	52,09
Standardni odklon odstotnih točk	19,61
Indeks težavnosti	0,52
Indeks zanesljivosti	0,92

Preizkus znanja iz matematike je pisalo 116 učencev. Ti so od 50 možnih točk dosegli v povprečju 26,04 (52,09 %) točke. Vseh možnih točk ni dosegel nihče. En učenec (0,86 %) je dosegel 47 (94 %) točk. Več kot 40 (80 %) točk je osvojilo 13 učencev (11,21 %). 21 učencev (18,10 %) je doseglo med 25 in 29 (med 50 in 58 %) točk. Večje zgotovitve učencev opazimo med 20 in 24 (med 40 in 48 %) točkami. Učencev, ki je doseglo med 20 in 24 (med 40 in 48 %) točk, je bilo 18 (15,52 %). Prav toliko učencev je doseglo med 15 in 19 (med 30 in 38 %) točk. Nekoliko manj učencev je doseglo med 30 in 34 (60 in 68 %) točk. Minimalno število točk je bilo 6 (12 %). Dosegla sta jih dva učenca. Manj kakor 6 točk (12 %) ni dosegel nihče od učencev.

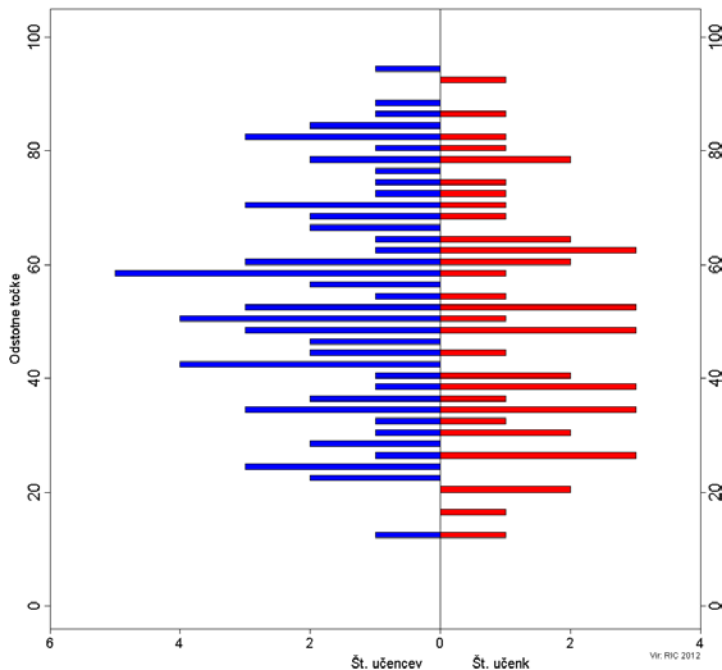
Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je asimetrična, nekoliko nagnjena v levo. Izrazit vrh se kaže med 25 in 29 (50 in 59 %) točkami, nekoliko manjši vrhovi pa se pojavljajo med 20 in 24 (40 in 49 %) točkami, med 15 in 19 (30 in 39 %) točkami ter med 30 in 34 (60 in 68 %) točkami.

Standardni odklon odstotnih točk 19,61 je velik in kaže na raznoliko znanje učencev.

Indeks težavnosti 0,52 pomeni, da je bil preizkus znanja srednje težak.

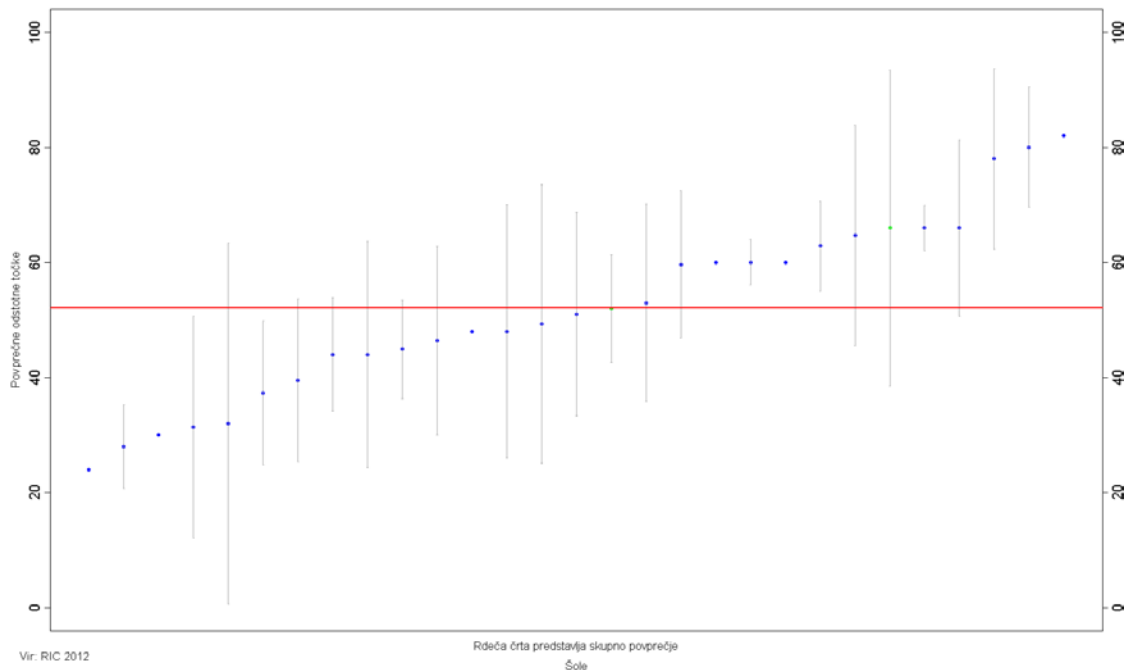
Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.11.4.1: Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki (NIS), 3. obdobje

Slika 4.2.11.4.1 prikazuje, da je letošnji preizkus znanja opravljalo 70 učencev in 46 učenk. V območje z najnižimi dosežki (do 20 % točk) so se uvrstile 4 učenke in 1 učenec. Najvišje dosežke (nad 80 % točk) so dosegle 3 učenke in 8 učencev. Dosežki so slabše primerljivi, saj razlike v znanju lahko izhajajo iz različnih deležev učenk in učencev, ki so sodelovali pri preizkusu znanja.

Slika 4.2.11.4.2: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki (NIS), 3. obdobje

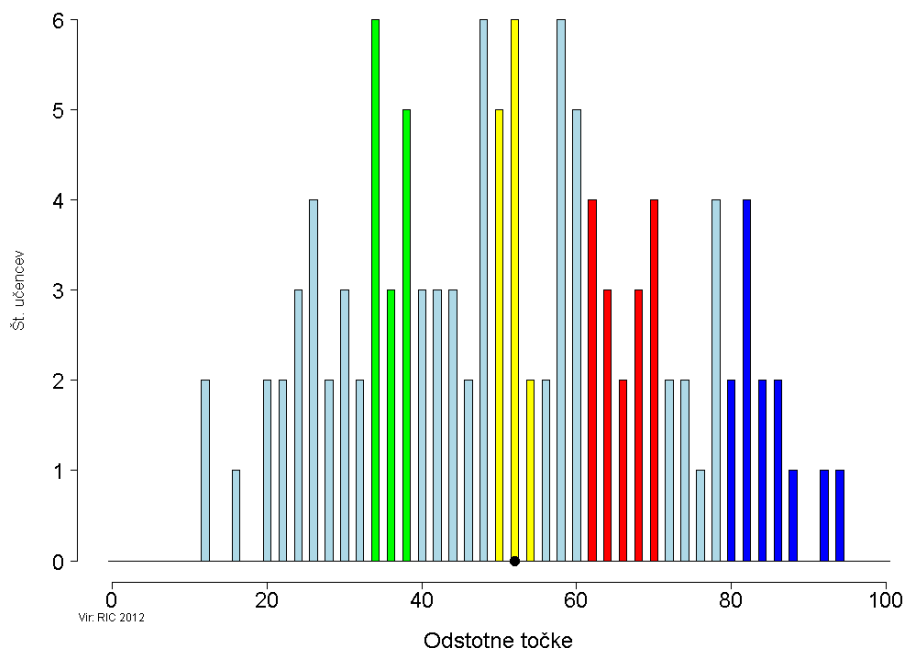
Povprečni dosežki šol se gibljejo med 25 in 83 % točk, kar izkazuje veliko raznolikost med šolami. 15 šol je doseglo dosežke pod skupnim povprečjem, 1 šola je dosegla raven skupnega povprečja, 13 šol pa je doseglo dosežke, ki so nad skupnim povprečjem.

Nižje dosežke od državnega povprečja je mogoče opaziti pri štirih regijah: Pomurski, Jugovzhodni Sloveniji, Notranjsko-kraški in Zasavski. Dokaj visoko nad državnim povprečjem so dosežki učencev iz Koroške regije. Bolj ali manj blizu državnemu povprečju pa so dosežki v preostalih regijah.

Dosežki po regijah niso primerljivi glede na zelo različno število šol posamezne regije, ki izvajajo NPZ, poleg tega je zelo raznoliko tudi število učencev posamezne šole, ki pristopajo k zunanjemu preverjanju znanja. Število šol posamezne regije se giblje od 1 do 7, število učencev posamezne šole pa se giblje od 1 do 30 učencev.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.11.4.3: Porazdelitev točk pri matematiki (NIS), 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo spodnjo mejo četrte dosegov.

Vsebine: Največ nalog zelenega območja je bilo s področja aritmetike (5 postavk), sledita dve postavki, ki preverjata branje in uporabo podatkov in dve s področja geometrije.

Taksonomske stopnje: Pri šestih nalogah (2, 3, 4, 5, 6 in 7 – skupaj 8 postavk) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in pri eni nalogi (13 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Prevladoval je tip nalog kratkega odgovora, ena naloga je bila naloga razvrščanja, ena pa je zahtevala slikovni odgovor.

Učenci:

- nadaljujejo zaporedje naravnih števil – dopolnijo dano zaporedje (naloga 2.3);
- grafično prikažejo del celote glede na ulomek (naloga 3.2);
- razvrstijo števila po velikosti – razvrstijo naravna števila (naloga 4.1);
- razlikujejo like in telesa – poimenujejo lika (trikotnik in krog) (nalogi 5.3 in 5.4);
- primerjajo dve količini po velikosti, računajo s količinami (nalogi 6.3 in 6.4);
- razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo – razberejo preprost podatek (nalogi 7.3 in 13.1).

Učenci imajo predstave o velikostnih razmerjih pri naravnih številih, prepoznajo osnovne geometrijske like in znajo prebrati preproste podatke iz grafičnih ali tabelarnih prikazov.

Primer: naloga 2.3

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *med polovicama dosežkov*.

Vsebine: Po snovni pokritosti prevladujejo v rumenem območju naloge aritmetike (7 postavk) pred nalogami geometrije (1 postavka), pred merjenjem (1 postavka) in pred branjem in uporabo podatkov (2 postavki).

Taksonomske stopnje: Pri štirih nalogah (3, 5, 6 in 7 – skupaj 5 postavk) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in pri treh nalogah (9, 11 in 15 – skupaj 6 postavk) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Prevladovala so naloge kratkega odgovora, dve sta bili nalogi razvrščanja. Pri eni nalogi pa so morali učenci pravičen odgovor obkrožiti.

Učenci:

- napišejo ulomek glede na grafični prikaz (naloga 3.1);
- razlikujejo like in telesa – poimenujejo telo (valj) (naloga 5.1);
- primerjajo ulomek in decimalno število (naloga 6.2);
- razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo – podatke primerjajo (nalogi 7.1 in 7.2);
- pretvarjajo večje enote v manjše in manjše v večje – pretvarjajo dolžinske mere (naloga 9.3);
- računajo vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem (naloge 11.1, 11.2, 11.3 in 11.4);
- rešijo enačbo z eno neznanko – uporabijo deljenje (naloga 15.1).

Učenci poznajo velikostna razmerja tudi med ulomki in decimalnimi števili, predvsem pa so boljši pri uporabi znanja, saj uspešno pretvarjajo osnovne merske enote in rešujejo preproste številске izraze.

Primer: **naloga 11**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*.

Vsebine: Poleg nalog aritmetike (7 postavk) zajema rdeče območje tudi nalogo geometrije (1 postavka) in nalogo branja in uporabe podatkov (1 postavka).

Taksonomske stopnje: Pri treh nalogah (2, 5, 6 – skupaj 4 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje) in pri treh nalogah (12, 13 in 15 – skupaj 5 postavk) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Pri večini nalog so učenci zapisali kratki odgovor, samo pri eni nalogi je bilo treba pravilno rešitev obkrožiti.

Učenci:

- nadaljujejo zaporedje naravnih števil (nalogi 2.1 in 2.2);
- razlikujejo like in telesa – poimenujejo telo (kvader) (naloga 5.2);
- primerjajo celo in decimalno število (naloga 6.1);
- rešijo besedilno nalogo – rešijo preprost matematični problem (nalogi 12.1 in 12.2);
- razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo – računajo s podatki (naloga 13.4);
- rešijo enačbo z eno neznanko – uporabijo seštevanje in množenje (nalogi 15.2 in 15.3).

Učenci so zanesljivi pri poznavanju in uporabi naravnih števil, ulomkov in decimalnih števil in v poznavanju geometrijskih teles. Izkazujejo napredujočo uporabo znanja, saj uspešno rešujejo preproste matematične probleme.

Primer: **naloga 12**

MODRO OBMOČJE

V modro območje spadajo naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih skupni dosežki pri matematiki določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Vsebine: Vsebinsko zajema modro območje naloge s področja geometrije (5 postavk), aritmetike (5 postavk), merjenja (1 postavka) in branja in uporabe podatkov (2 postavki).

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (1 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri petih nalogah (8, 9, 10, 13 in 14 – skupaj 8 postavk) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (16 – skupaj 2 postavki) delovanje na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: Prevladovala so naloge kratkega odgovora, pri eni nalogi pa so morali učenci dati slikovni odgovor.

Učenci:

- napišejo število iz mestnih vrednosti (naloga 1.1);
- številu določijo mestne vrednosti (naloga 1.2);
- narišejo in izmerijo kote: 60° , 120° , 30° , 45° , 90° , 180° , 360° – izmerijo kot 60°
- (naloga 8.1);
- pretvarjajo večje enote v manjše in manjše v večje – pretvarjajo časovne enote (naloga 9.2);
- izračunajo obseg z uporabo obrazcev pri obravnavanih likih – izračunajo dolžino stranice trikotnika (nalogi 10.1 in 10.2);
- razberejo podatke iz diagramov in jih interpretirajo – razberejo več podatkov in z njimi računajo (nalogi 13.2 in 13.3);
- načrtajo pravokotnico in vzporednico na dano črto – načrtajo vzporednico in jo označijo (nalogi 14.1 in 14.2);
- rešijo besedilno nalogo – rešijo kompleksni matematični problem (naloge 16.1, 16.2 in 16.3).

Učenci izkazujejo kvalitetnejše znanje tudi pri načrtovanju, pri merjenju in pri konstrukciji v geometriji in uspešno rešujejo sestavljene besedilne naloge. Zanesljivejši so v uporabi znanja in pri samostojnem reševanju matematičnih problemov.

Primer: **naloga 10**

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Vsebine: Naloge so s področja aritmetike (5 postavk), s področja geometrije (2 postavki) in s področja merjenja (1 postavka).

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (4 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (8 in 9 – skupaj 3 postavke) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (17 – skupaj 4 postavke) delovanje na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: Vse naloge so bile naloge kratkega odgovora.

Učenci so manj uspešni pri:

- razvrščanju števil po velikosti – ne razvrščajo ulomkov (naloga 4.2);
- risanju in merjenju kotov: 60° , 120° , 30° , 45° , 90° , 180° , 360° – ne izmerijo kota 120° in ne uporabijo pojma pravi kot (nalogi 8.2 in 8.3);
- pretvarjanju večjih enot v manjše in manjših v večje – ne pretvarjajo prostorninskih mer (naloga 9.1);
- reševanju besedilnih nalog – ne rešijo kompleksnega matematičnega problema (naloge 17.1, 17.2, 17.3 in 17.4).

Manj uspešno reševanje nalog nad modrim območjem kaže na premajhno stalnost dosežkov, na znanje z vrzeli. Učenci so manj uspešni bodisi zaradi površnega branja posamezne postavke preizkusa, ali zaradi pomanjkljivih označb pri rešitvi, ali zaradi kratkotrajne miselne kontrole procesov, ali zaradi šablonskega reševanja problemov, ali zaradi padca motivacije, ali zaradi težav pri prenosu znanja v nove, problemske situacije, ki jih uspešneje rešujejo po modelu istovrstnih problemov pri istovrstnih številih. Učenci imajo težave pri spremembi vrste števil. Manjšo uspešnost povežemo s specifičnimi lastnostmi populacije, za katero sta značilni manjša sistematičnost in nestabilnost znanja.

Primer: **naloga 4.2**

Preglednica 4.2.11.4.3: Specifikacijska tabela, matematika (NIS), 3. obdobje

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
1. a	1.1	1	aritmetika	Napiše število iz mestnih vrednosti.	M	I	modro
1. b	1.2	1	aritmetika	Številu določi mestne vrednosti.	M	I	modro
2. a	2.1	1	aritmetika	Nadaljuje zaporedje naravnih števil.	M	I	rdeče
2. b	2.2	1	aritmetika	Nadaljuje zaporedje naravnih števil.	M	I	rdeče
2. c	2.3	1	aritmetika	Nadaljuje zaporedje naravnih števil.	M	I	zeleno
3. a	3.1	1	aritmetika	Napiše ulomek glede na grafični prikaz.	M	I	rumeno
3. b	3.2	1	aritmetika	Grafično prikaže del celote glede na ulomek.	M	I	zeleno
4. a	4.1	1	aritmetika	Razvrsti števila po velikosti.	M	I	zeleno
4. b	4.2	1	aritmetika	Razvrsti števila po velikosti.	T	I	nad modrim
5. a	5.1	1	geometrija	Razlikuje like in telesa.	M	I	rumeno
	5.2	1	geometrija	Razlikuje like in telesa.	M	I	rdeče
5. b	5.3	1	geometrija	Razlikuje like in telesa.	M	I	zeleno
	5.4	1	geometrija	Razlikuje like in telesa.	M	I	zeleno
6. a	6.1	1	aritmetika	Primerja celo in decimalno število.	M	I	rdeče
	6.2	1	aritmetika	Primerja ulomek in decimalno število.	M	I	rumeno
6. b	6.3	1	aritmetika	Primerja dve količini po velikosti, računa s količinami.	T	I	zeleno
	6.4	1	aritmetika	Primerja dve količini po velikosti, računa s količinami.	T	I	zeleno
7. a	7.1	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	I	rumeno
7. b	7.2	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	I	rumeno
7. c	7.3	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	I	zeleno
8. a	8.1	1	geometrija	Nariše in izmeri kote: 60°, 120°, 30°, 45°, 90°, 180°, 360°.	M	II	modro
	8.2	1	geometrija	Nariše in izmeri kote: 60°, 120°, 30°, 45°, 90°, 180°, 360°.	M	II	nad modrim
8. b	8.3	1	geometrija	Poimenuje kote in jih primerja po velikosti.	M	II	nad modrim
9. a	9.1	1	merjenje	Pretvarja večje enote v manjše in manjše v večje.	T	II	nad modrim
9. b	9.2	1	merjenje	Pretvarja večje enote v manjše in manjše v večje.	T	II	modro
9. c	9.3	1	merjenje	Pretvarja večje enote v manjše in manjše v večje.	T	II	rumeno
10	10.1	1	geometrija	Izračuna obseg z uporabo obrazcev pri obravnavanih likih.	T	II	modro
	10.2	1	geometrija	Izračuna obseg z uporabo obrazcev pri obravnavanih likih.	T	II	modro
11. a	11.1	1	aritmetika	Računa vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem.	T	II	rumeno
	11.2	1	aritmetika	Računa vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem.	T	II	rumeno

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
11. b	11.3	1	aritmetika	Računa vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem.	T	II	rumeno
	11.4	1	aritmetika	Računa vrednosti preprostih številskih izrazov z oklepajem.	T	II	rumeno
12	12.1	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	II	rdeče
	12.2	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	II	rdeče
13. a	13.1	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	II	zeleno
13. b	13.2	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	II	modro
13. c	13.3	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	II	modro
13. d	13.4	1	podatki	Razbere podatke iz diagramov in jih interpretira.	T	II	rdeče
14	14.1	1	geometrija	Načrta pravokotnico in vzporednico na dano črto.	M	II	modro
	14.2	1	geometrija	Načrta pravokotnico in vzporednico na dano črto.	M	II	modro
15	15.1	1	aritmetika	Reši enačbo z eno neznanko.	T	II	rumeno
	15.2	1	aritmetika	Reši enačbo z eno neznanko.	T	II	rdeče
	15.3	1	aritmetika	Reši enačbo z eno neznanko.	T	II	rdeče
16	16.1	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	modro
	16.2	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	modro
	16.3	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	modro
17	17.1	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim
	17.2	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim
	17.3	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim
	17.4	1	aritmetika	Reši besedilno nalogo.	T	III	nad modrim

LEGENDA:

Naloge: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge

Vsebine: zapisana vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Cilji – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Območja: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po Opisih dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS

1. a) Na črto napiši število iz danih mestnih vrednosti.

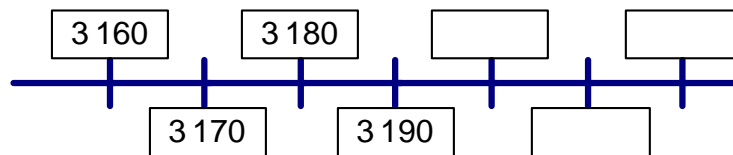
$$2\text{St } 3\text{T } 5\text{D} = \underline{\hspace{2cm}}$$

b) Na črto napiši mestne vrednosti števila.

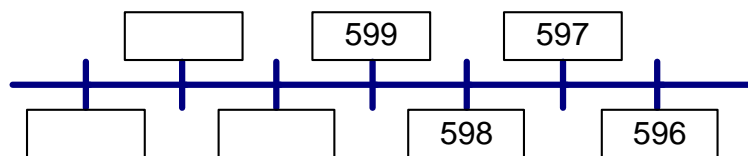
$$90\ 015 = \underline{\hspace{2cm}}$$

	2
--	---

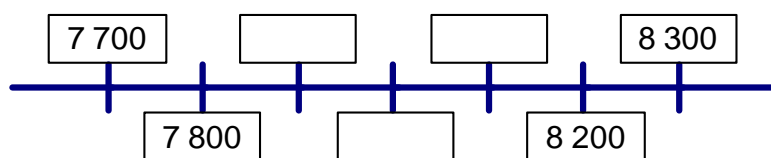
2. a) Nadaljuj dano zaporedje. Manjkajoča števila vpiši v prazna polja.

b) Dopolni dano zaporedje. Manjkajoča števila vpiši v prazna polja.

c) Dopolni dano zaporedje. Manjkajoča števila vpiši v prazna polja.

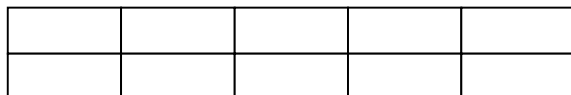

	3
--	---

3. a) Na črto napiši ulomek, ki ga predstavlja pobarvani del lika.

b) Pobarvaj del lika, ki ga predstavlja ulomek $\frac{7}{10}$.

	2
--	---

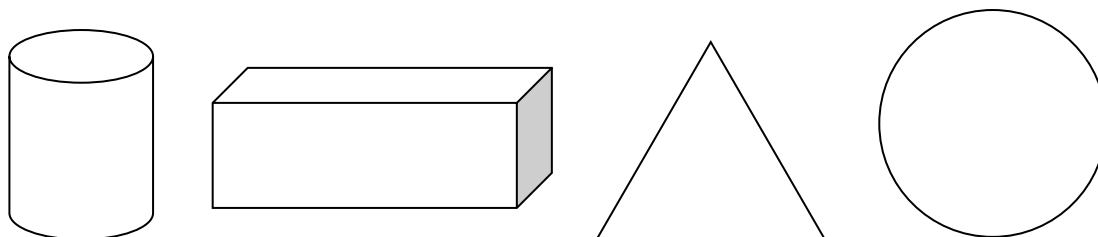
4. Razvrsti števila po velikosti in jih napiši na črto.

a) Začni z največjim številom: 65 387; 65 078; 63 587; 65 397

b) Začni z najmanjšim ulomkom: $\frac{3}{4}$; $\frac{5}{5}$; $\frac{4}{3}$; $\frac{1}{2}$

	2
--	---

5. Oglej si slike narisanih geometrijskih likov in teles.

a) Poimenuj narisani geometrijski telesi. Imeni napiši na črti.

b) Poimenuj narisana geometrijska lika. Imeni napiši na črti.

	4
--	---

6. Števili in količini primerjaj po velikosti. V okvirček vpiši znak $>$, $<$ ali $=$, tako da bo zapis pravilen.

a) Števili primerjaj po velikosti.

$$12 \square 12,00$$

$$\frac{3}{4} \square 0,50$$

b) Količini primerjaj po velikosti.

$$5 \text{ kg} \square 5 \text{ dag}$$

$$7 \text{ l} \square 17 \text{ dl}$$

	4
--	---

7. V preglednici so zapisani podatki o ceni, porabi in emisiji CO₂ različnih avtomobilov.

Avtomobili	Modus	Twingo	Laguna	Clio	Scenic
Značilnosti					
Cena (€)	10 620	7 590	19 700	8 990	15 900
Poraba (ℓ/100 km)	5,8	6,5	7,6	5,9	7,5
Emisija CO ₂ (g/km)	139	130	180	139	174

a) Katera avtomobila lahko kupiš, če imaš 10 000 €? Imeni avtomobilov napiši na črto.

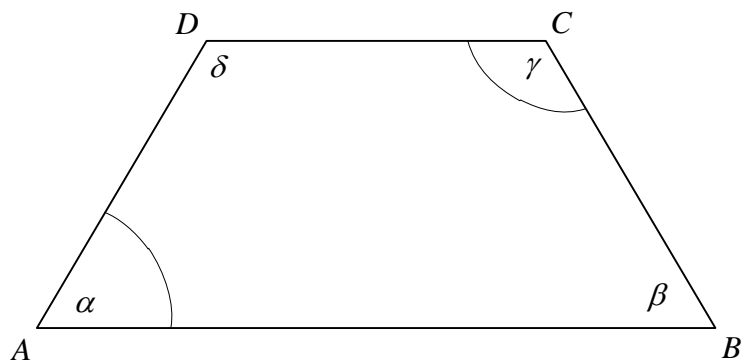
b) Uredi avtomobile glede na porabo goriva in njihova imena vpiši v preglednico. Začni z avtomobilom, ki ima najmanjšo porabo.

	1	2	3	4	5
Avtomobili					

c) Dva avtomobila imata enako emisijo CO₂. Imeni avtomobilov napiši na črto.

	3
--	---

8. Narisan je štirikotnik $ABCD$.

- a) V štirikotniku $ABCD$ izmeri velikost kotov α in γ . Velikost posameznega kota napiši na črto.

$$\alpha = \underline{\hspace{2cm}} \quad \gamma = \underline{\hspace{2cm}}$$

- b) Katera kota v štirikotniku $ABCD$ sta manjša od pravega kota? Odgovor napiši na črto.

	3
--	---

9. Pretvori merske enote.

a) $3 \text{ l } 2 \text{ dl } 5 \text{ cl} = \boxed{} \text{ ml}$

b) $66 \text{ mesecev} = \boxed{} \text{ let } \boxed{} \text{ mesecev}$

c) $23\,234 \text{ m} = \boxed{} \text{ km } \boxed{} \text{ m}$

	3
--	---

10. Obseg trikotne parcele meri 328 m. Stranici parcele merita 212 m in 71 m. Koliko meri tretja stranica parcele?

Reševanje:

Odgovor: _____

	2
--	---

11. Reši izraza.

a) $35 : 7 + 2 \cdot 4 =$

b) $(26 + 8) \cdot 6 =$

	4
--	---

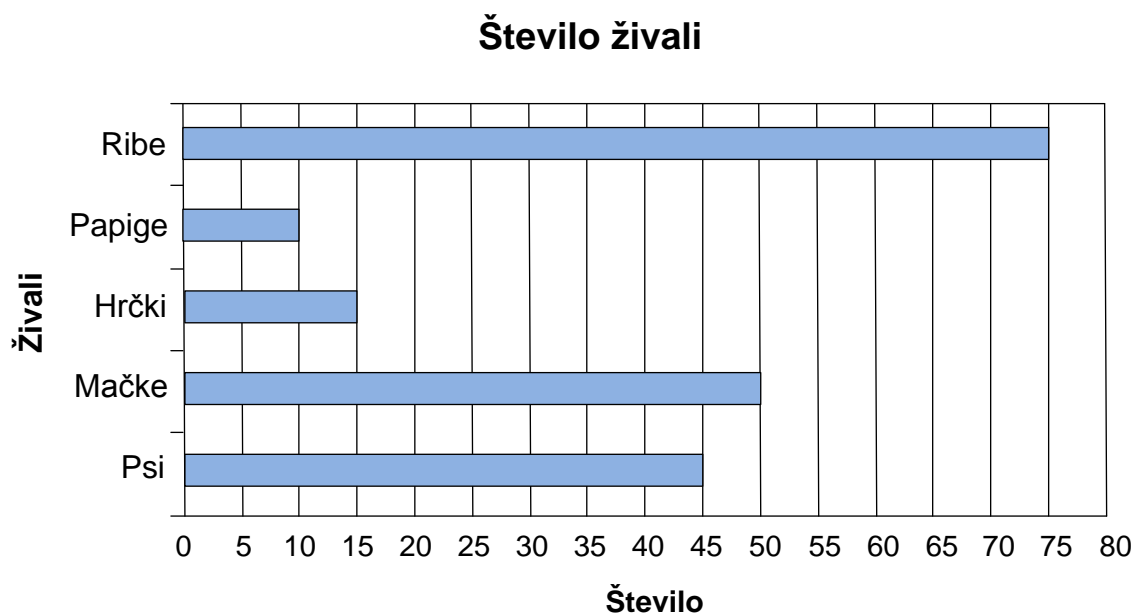
12. V pekarni so spekli 522 hlebcev kruha. Prodali so jih šestim trgovinam, vsem enako število. Koliko hlebcev kruha je kupila vsaka trgovina?

Reševanje:

Odgovor: _____

	2
--	---

13. Prikazano je število živali v nekem kraju. Odgovori na vprašanja.

a) Koliko psov je v kraju? Odgovor napiši na črto.

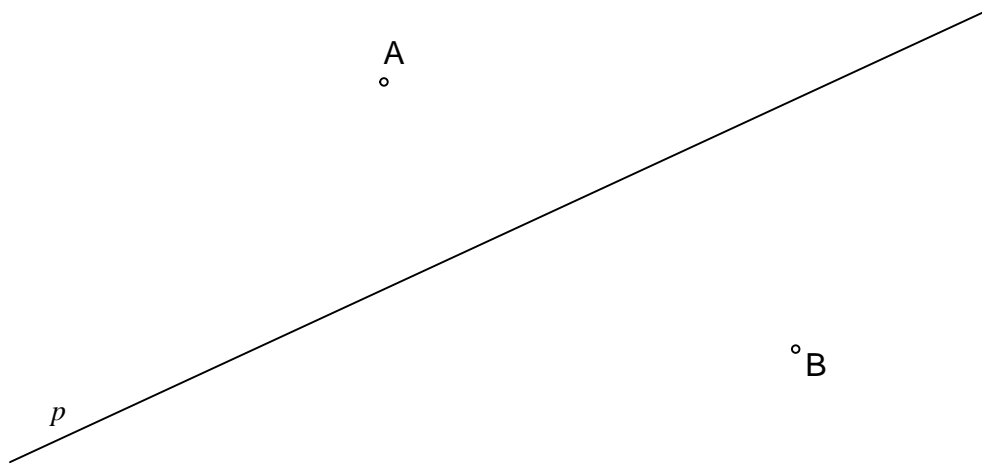
b) Katerih živali je več kakor 10 in manj kakor 50? Odgovor napiši na črto.

c) Za koliko je rib več kakor mačk? Odgovor napiši na črto.

d) Koliko je vseh živali? Odgovor napiši na črto.

	4
--	---

14. Na sliki so narisane premica p in točki A in B.
Skozi točko B nariši vzporednico a premici p .

	2
--	---

15. Obkroži črko pred tremi enačbami, ki imajo rešitev 5.

- A $50 : x = 10$
- B $101 - x = 95$
- C $x \cdot 12 = 60$
- D $x + 185 = 190$
- E $230 : x = 23$
- F $34 + x = 43$

	3
--	---

16. Marija in Sonja sta poletne počitnice preživali na morju. Marija je za 7 dni bivanja plačala 329 EUR, Sonja pa za 9 dni bivanja 378 EUR. Katera je imela cenejše dnevno bivanje?

Reševanje:

Odgovor: _____

	3
--	---

17. Polona je stara 10 let in 3 mesece, Jasmina ima 9 mesecev manj kakor Polona. Jaka ima eno leto in pol manj kakor Jasmina. Koliko so stari vsi skupaj?

Reševanje:

Odgovor: _____

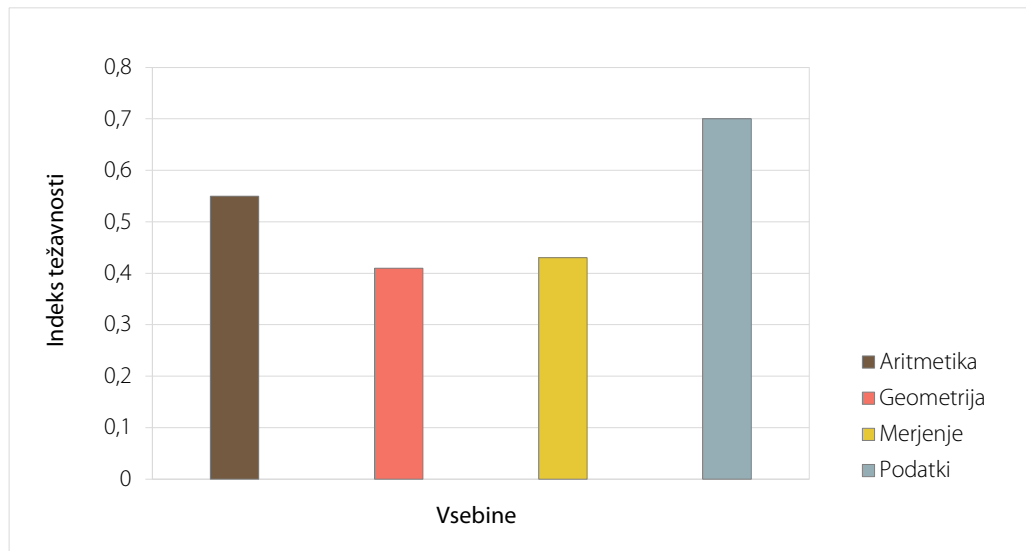
	4
--	---

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Dosežki po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

V celotnem preizkusu je bilo 10 nalog (59 % celotnega preizkusa) iz aritmetike, 4 naloge (23 % celotnega preizkusa) iz geometrije, 1 naloga (6 % celotnega preizkusa) iz merjenja in 2 nalogi (12 % celotnega preizkusa) iz branja in uporabe podatkov.

Slika 4.2.11.4.4: Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Glede na indeks težavnosti so učenci, tako kakor lansko leto, najuspešneje reševali naloge branja in uporabe podatkov, sledijo naloge aritmetike, manj uspešno so reševali naloge merjenja, najmanj uspešni pa so bili, tako kakor v lanskem preizkusu, pri nalogah geometrije. Na dosežke morda vpliva tudi različno število nalog s posameznih vsebinskih področij.

Da učenci znajo razbrati **podatke** iz preglednice in grafičnih prikazov, sta pokazali **nalogi 7** in **13**. Naloge 7.1, 7.2 in 7.3 so pokazale, da znajo učenci prebrati preproste podatke iz diagramov in jih med seboj primerjati. Najuspešnejši so bili pri nalogi 13.1. Več kot polovica učencev je bila uspešnih pri nalogah 13.3 in 13.4, kjer so z razbranimi podatki iz diagrama tudi računali. Znotraj najbolje rešenega vsebinskega področja so učenci najnižje dosežke dosegli pri nalogi 13.2, ki je zahtevala, da iz diagrama razberejo več podatkov hkrati in z njimi računajo.

Aritmetična naloga 3.2 je bila najuspešneje rešena v celotnem preizkusu. Pokazala je, da učenci znajo grafično prikazati del celote glede na dani ulomek. Zelo uspešni so bili pri reševanju naloge 6.3, kjer so po velikosti primerjali dve količini za maso snovi, medtem ko so bili pri primerjanju količin za tekočine nekoliko manj uspešni. Učenci so izkazali znanje pri nastavljanju reševanja sestavljenega številskega izraza s seštevanjem in množenjem pri nalogi **11.3**. Celoten številski izraz je izračunala nekaj več kot polovica učencev. Uspešni so bili pri reševanju enačb z eno neznanko (**naloga 15.1**), kjer so uporabili deljenje. Predvidevamo, da so bili učenci manj uspešni pri reševanju enačbe, kjer so uporabili seštevanje in množenje, ker so spregledali, da ima naloga tri pravilne rešitve (**nalogi 15.2** in **15.3**)

Zanimivi so dosežki učencev pri nalogah 2 in 4. Zadovoljivo so reševali nalogo 4.1, kjer so razvrščali naravna števila po velikosti, presenetljivo slabo pa nalogo 4.2, kjer so morali razvrščati ulomke po velikosti. Prav tako učenci uspešno dopolnjujejo zaporedje naravnih števil, medtem ko slabše nadaljujejo dano zaporedje naravnih števil. Najnižje dosežke so imeli letos učenci na enakem področju kakor lansko leto, in sicer pri reševanju kompleksnega matematičnega problema: pri **17. nalogi** so reševali besedilno nalogo v obliki časovnega računa.

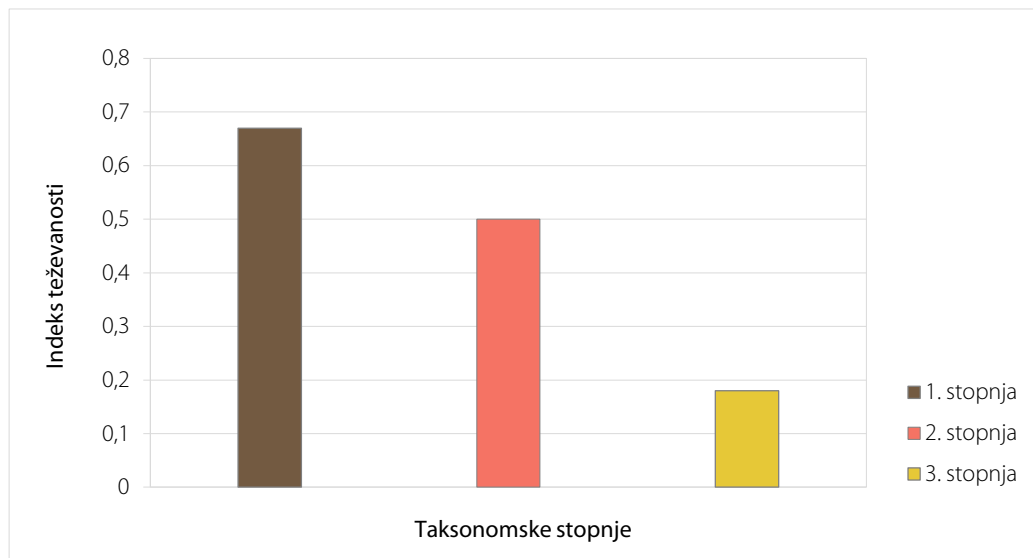
Znanje **geometrije** so preverjale štiri naloge. V **nalogi 5** so učenci razlikovali geometrijske like in telesa. Znali so poimenovati geometrijska lika trikotnik in krog ter geometrijsko telo valj, manj uspešni pa so bili pri poimenovanju kvadra. Veliko učencev je imelo težave pri **nalogi 8**, saj jih je le malo znalo izmeriti velikost dveh kotov v štirikotniku, še manj pa jih je znalo uporabiti pojem pravi kot in v štirikotniku poiskati kota, ki sta manjša od pravega kota. Minimalno znanje so izkazali pri izračunu dolžine tretje stranice trikotnika iz danega obsega pri besedilni **nalogi 10**. Proti pričakovanjem pa so povprečni dosežki pri reševanju **naloga 14**, kjer naj bi učenci narisali vzporednico dani premici in jo označili.

Naloga 9 je preverjala znanje s področja **merjenja**. Učenci so bili uspešni pri pretvarjanju merskih enot za dolžino, neuspešni pa pri pretvarjanju merskih enot za tekočino in čas.

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Uspešnost reševanja nalog po posameznih taksonomskih stopnjah praviloma upada od prve k tretji stopnji. Lanski dosežki so nekoliko odstopali od tega pravila, letošnje preverjanje pa to pravilo ponovno potrjuje. Najuspešneje so učenci rešili 7 nalog na prvi taksonomski stopnji (prepoznavanje, poznavanje pojmov in dejstev), nekoliko manj uspešno 8 nalog na drugi taksonomski stopnji (izvajanje rutinskih postopkov) in pričakovano najmanj uspešno 2 nalogi na tretji taksonomski stopnji (uporaba kompleksnih postopkov in reševanje problemov).

Slika 4.2.11.4.5: Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Med nalogami, ki so preverjale miselne procese na **prvi taksonomski stopnji**, je bilo 5 nalog iz aritmetike, 1 iz geometrije in 1 iz branja in uporabe podatkov. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog 3.2, kjer so grafično prikazali del celote glede na ulomek, in 7.3, kjer so iz diagrama razbrali preprost podatek. Prav tako je večina učencev znala primerjati po velikosti dve količini za maso v nalogi 6.3. Nizki dosežki naloge 4.2 pa so pokazali, da učenci ne znajo razvrščati ulomkov po velikosti. Pri ostalih nalogah prve taksonomske stopnje so dosegli povprečne dosežke.

Med nalogami **druge taksonomske stopnje** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju naloge 13.1, kjer so znali razbrati podatek iz diagrama. To je obenem druga najbolj rešena naloga celotnega preizkusa. Uspešno so reševali tudi nalogo 11.3, ki je preverjala znanje iz aritmetike. Učenci so znali nakazati pravilni vrstni red reševanja številskega izraza z oklepajem, znali pa so tudi izračunati enačbo z deljenjem v nalogi 15.1. Na tej stopnji so imeli velike težave pri reševanju naloge 8, ki je preverjala znanje s področja geometrije. Nizki dosežki kažejo na to, da večina učencev ne uporabi pojma pravi kot in kote ne zna izmeriti. Samo 22 % učencev je znalo izračunati dolžino ene od stranic trikotne parcele, torej izkazati znanje geometrije v besedilni nalogi. Prav tako večina ne zna pretvarjati merske enote za prostornino, kar so pokazali dosežki naloge 9.1, težave pa imajo tudi s pretvarjanjem časovnih merskih enot, kar je zahtevala naloga 9.2. Pri reševanju ostalih nalog, ki so preverjale znanje druge taksonomske stopnje, so učenci dosegli povprečne dosežke.

Na **tretji taksonomske stopnji** sta bili besedilni nalogi 16 in 17 s področja aritmetike. Reševanje besedilnih nalog je za naše učence praviloma prezahtevno, zato so nizki dosežki pri obeh nalogah pričakovani. Kljub navedenemu so bili dosežki nekoliko višji pri reševanju **naloge 16**, kjer so sestavljeno besedilno nalogo reševali v treh korakih. Pri 17. nalogi so dosežki učencev v celotnem preizkusu najnižji. Nalogo je rešilo le 7 % učencev, kar pomeni, da jih večina ne zna rešiti kompleksen matematičen problem.

Dosežki po standardih znanja glede na indeks težavnosti

8 nalog, ovrednotenih z 19 točkami, kar je 38 % celotnega preizkusa, je preverjalo minimalne standarde znanja in 11 nalog, ovrednotenih z 31 točkami, kar je 62 % celotnega preizkusa, je preverjalo temeljne standarde znanja. Pričakovano so učenci dosegli višje dosežke pri nalogah, ki so preverjale minimalne standarde znanja (povprečni IT 0,56) in nekoliko nižje pri nalogah, ki so preverjale temeljne standarde (povprečni IT 0,50).

Slika 4.2.11.4.6: Dosežki učencev po standardih znanja glede na indeks težavnosti

Med nalogami, ki so preverjale **minimalne standarde znanja**, smo z 10 točkami preverjali znanje s področja aritmetike in z 9 točkami znanje s področja geometrije. Dosežke z visokim IT-jem so učenci imeli pri aritmetičnih nalogah, kjer so grafično prikazali del celote glede na dani ulomek in napisali ulomek glede na dani grafični prikaz, razvrščali naravna števila po velikosti, dopolnjevali dano zaporedje naravnih števil ter primerjali ulomek in decimalno število med seboj. Pri ostalih aritmetičnih nalogah, ki so preverjale minimalne standarde znanja, so učenci dosegli povprečne dosežke; nizkih dosežkov ni bilo. Pri geometrijski nalogi je 76 % učencev znalo poimenovati trikotnik in krog kot geometrijska lika in valj kot geometrijsko telo, le 49 % pa jih je pravilno poimenovalo kvader. Še več težav so imeli pri reševanju naloge, kjer naj bi skozi dano točko narisali vzporednico dani premici in jo označili. Pri tej nalogi je bilo uspešnih 35 % učencev. Največ težav pa so imeli z uporabo pojma pravi kot ter z risanjem in merjenjem kotov, saj je bilo pri tem uspešnih le 16 % učencev.

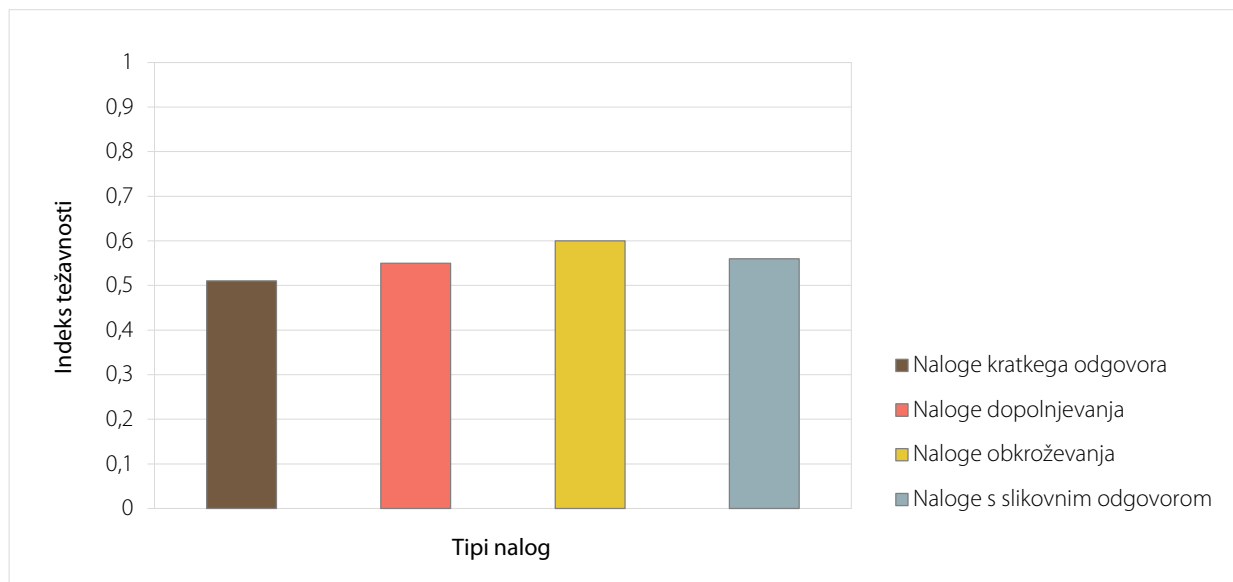
Med nalogami, ki so preverjale **temeljne standarde znanja**, so bile naloge s področja aritmetike ovrednotene z 19 točkami, z 2 točkama s področja geometrije, s 3 točkami s področja merjenja in s 7 točkami s področja branja in uporabe podatkov. Pri aritmetičnih nalogah so opazna velika nihanja v višini dosežkov. Pri nalogi 11, ki je bila sestavljena iz številskih izrazov z oklepaji, je bil povprečni IT 0,70, medtem ko je močno padel pri reševanju obeh sestavljenih besedilnih nalog. Pri nalogi 16 je bil povprečni IT 0,36, pri nalogi 17 pa le 0,10. IT 0,52 pri nalogi 12 opozarja, da ima nekaj manj kakor polovica učencev težave tudi pri reševanju preprostih besedilnih nalog. Pri reševanju ostalih aritmetičnih nalog so učenci dosegli povprečne dosežke. Pri geometrijski nalogi je le 24 % učencev znala iz danega obsega trikotnika izračunati dolžino tretje stranice. Nalogi 7 in 13, ki sta bili s področja branja in uporabe podatkov, kažeta, da učenci znajo razbirati preproste podatke iz preglednice in diagrama, manj uspešni pa so pri interpretaciji teh podatkov. Naloga merjenja kaže, da je večini bližje pretvarjanje merskih enot za dolžino kakor za čas in volumen. V povprečju so bili učenci pri preverjanju temeljnih standardov znanja najuspešnejši pri nalogah branja in uporabe podatkov, sledijo naloge aritmetike, naloge merjenja in nazadnje naloge geometrije.

Povprečni dosežki pri posameznih vsebinskih sklopih kažejo na dejstvo, da standard, ki ga naloga preverja, nima odločilnega vpliva na višino dosežka.

Dosežki po tipu nalog glede na indeks težavnosti

V preizkusu se pojavljajo štiri tipi nalog: 13 nalog kratkega odgovora, 1 naloga obkroževanja, 2 nalogi slikovnega odgovora, 2 naloge dopolnjevanja. Po pregledu dosežkov po tipu nalog lahko ugotovimo, da so bili le-ti dokaj uravnoteženi, saj je bil pri nalogah slikovnih odgovorov povprečni IT 0,56, pri nalogah kratkega odgovora 0,52, pri nalogah dopolnjevanja 0,55, pri nalogah obkroževanja pa je bil IT 0,60.

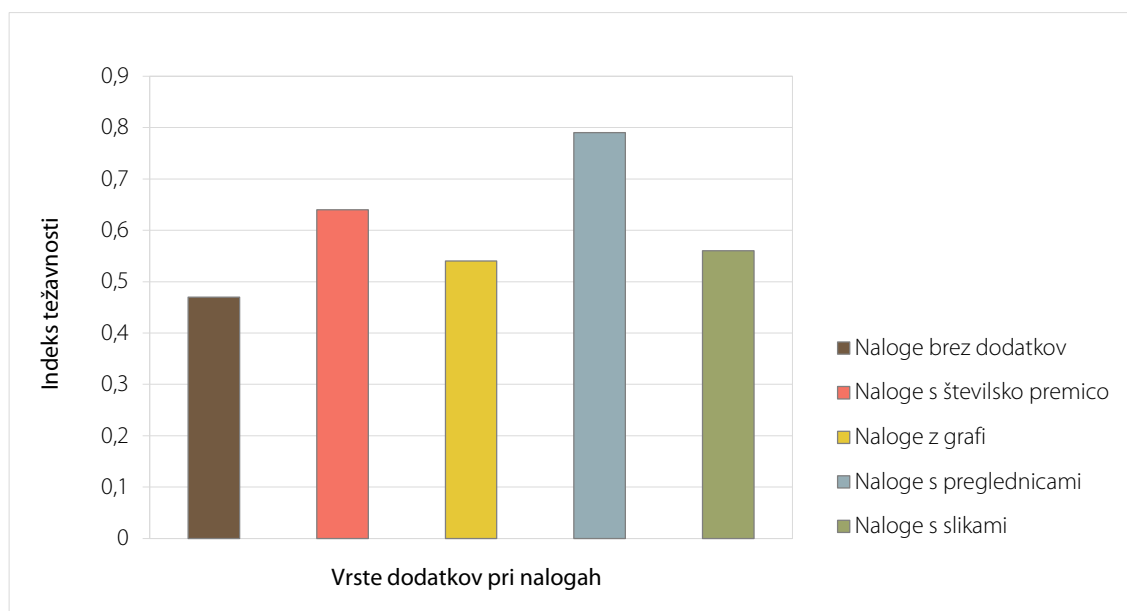
Slika 4.2.11.4.7: Dosežki učencev po tipih nalog glede na indeks težavnosti

Dosežki po dodatnem gradivu pri nalogah glede na indeks težavnosti

V preizkusu sta bili 2 nalogi z dodatnim gradivom v obliki grafov, 1 naloga s preglednico, 3 naloge s sliko in 1 naloga z dodatkom v obliki številske premice. Najuspešneje so učenci reševali nalogo s preglednico (povprečni IT 0,79), pri nalogi z dodatkom v obliki številske premice je bil povprečni IT 0,64, nekoliko nižji so bili dosežki pri nalogah s sliko (povprečni IT 0,56) in najnižji pri nalogah z grafom (povprečni IT 0,54). Naloge z dodatki učenci rešujejo uspešneje od tistih, pri katerih ni dodatkov (povprečni IT 0,47).

Slika 4.2.11.4.8: Dosežki učencev po vrstah dodatkov pri nalogah glede na indeks težavnosti

Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju 7. naloge prve taksonomske stopnje, ki je imela kot dodatek **preglednico**. Naloga je v obliki kratkega odgovora preverjala tri temeljne standarde znanja.

Slika kot dodatek sta imeli nalogi 3 in 5 na prvi taksonomski stopnji in naloga 8 na drugi taksonomski stopnji. V obliki osmih kratkih odgovorov in enega slikovnega odgovora so naloge preverjale minimalne standarde znanja.

Graf sta imeli nalogi 13 in 14, ki sta na drugi taksonomski stopnji preverjali štiri temeljne in dva minimalna standarda znanja, prva v obliki štirih kratkih odgovorov, druga pa v dveh slikovnih odgovorih.

Dodatek v obliki **številске premice** je imela **naloga 2** prve taksonomske stopnje, ki je s tremi odgovori dopolnjevanja preverjala minimalne standarde znanja.

Sklepne ugotovitve

Letošnji preizkus iz matematike je reševalo 116 učencev, kar je 31 učencev več kakor lani. Povprečno število odstotnih točk (52,02) kaže, da so letošnji dosežki višji tako v primerjavi z lanskimi (46,64 odstotne točke) kakor tudi z dosežki iz leta 2010 (50,76 odstotne točke). Višje je maksimalno število osvojenih odstotnih točk, ki je letos 94, kar je za 14 odstotnih točk višje od lanskega in za 2 odstotni točki nižje od predlanskega leta. Število učencev z najnižjim številom doseženih točk je v vseh treh letih približno enako. Minimalno število osvojenih odstotnih točk je letos 12, kar je za 2 odstotni točki višje od lanskih dosežkov in za 11 odstotnih točk višje od predlanskih.

Letošnji povprečni dosežki kažejo na neizenačeno znanje učencev. Tako kakor lani, je večina učencev tudi letos znala razvrščati naravna števila po velikosti, zelo malo pa jih zna razvrščati ulomke in decimalna števila. Preseneča, da so pri nalogi, pri kateri so pisali število iz danih mestnih vrednosti in določali mestne vrednosti danemu številu, letošnji dosežki nižji od lanskega. Občutno višji dosežki od lanskih pa so bili pri nalogi, kjer so primerjali števili po velikosti.

Skozi vsa leta se nizki dosežki pojavljajo pri reševanju preprostih besedilnih nalog, še toliko nižji pa pri reševanju sestavljenih besedilnih nalog. Kljub upoštevanju dejstva, da so le naloge iz aritmetike razporejene po vseh treh taksonomskih stopnjah, kar se verjetno odraža na višini dosežkov, lahko zaključimo, da učenci imajo določeno znanje, da obvladajo klasične, rutinske postopke pri reševanju problemov, ki izhajajo predvsem iz znanih situacij, da pa imajo težave pri uporabi znanja v manj znanih, različnih situacijah, saj je njihovo znanje nepovezano.

Da imajo učenci težave s pretvarjanjem merskih enot, potrjujeta lanski in letošnji dosežek.

Učenci so uspešni pri branju podatkov iz preglednic in grafov, manj uspešni pa so pri uporabi, primerjanju in interpretaciji teh podatkov.

V letošnjem preizkusu so presenetili nizki dosežki pri geometrijskih nalogah, ki sta preverjali osnovno znanje s tega področja, pričakovani pa so bili pri nalogi, kjer je bilo potrebno uporabiti znanje geometrije. Ker naloga ne spada med rutinske, jo je rešila le četrtnina učencev. Splošna ugotovitev je, da bolj kot izbor učnega cilja in standarda znanja, ki ju naloga preverja, na dosežke vplivajo tip naloge, taksonomska stopnja in struktura naloge.

4.2.11.5 Analiza dosežkov učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pri nacionalnem preverjanju znanja iz naravoslovja ob koncu 3. obdobja

Izhodišča in zasnova preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz treh vsebinskih delov in 20 nalog: 12 nalog preverja znanje biologije, 6 nalog znanje fizike in 2 nalogi znanje kemije. Učenec lahko s pravilno rešenimi nalogami osvoji največ 50 točk.

Namen preizkusa znanja iz naravoslovja je preverjanje:

- osnovnega znanja iz biologije: živa in neživa narava, rastline v gozdu, človeško telo in vloga človeških organov, celice, tkiva in organski sistemi, refleksni in zavestni gibi, skrb za zdravje, vpliv človeka na ekosisteme;
- osnovnega znanja fizike: svetila in osvetljena telesa, temperatura, prožna in neprožna telesa, trenje in upor, zračni tlak;
- osnovnega znanja iz kemije: snovi glede na njihov izvor, kemijske reakcije, zrak, beljakovine;
- sposobnost prepoznavanja ekološko sprejemljivejšega delovanja človeka in s tem povezanega varovanja naravnega okolja: odnos do uporabe energije.

Preizkus znanja je sestavljen iz nalog izbirnega tipa (naloge obkroževanja, razvrščanja, dopolnjevanja, povezovanja, alternativni tip), kratkega odgovora in nalog zapisa kratkega odgovora.

Preizkus znanja sestavljajo naloge na vseh treh taksonomskih stopnjah po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji.

Preglednica 4.2.11.5.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske stopnje

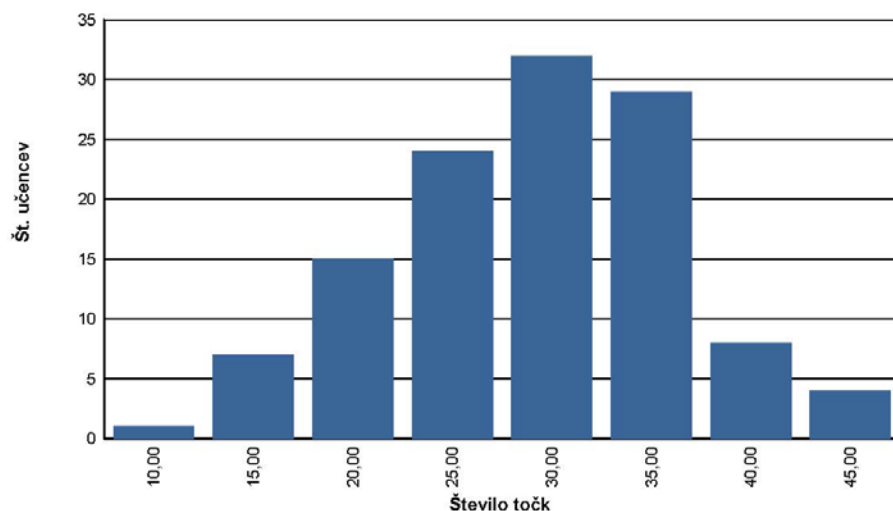
Takson. stopnja	Ravni ciljev	Delež v preizkusu
I.	znanje in prepoznavanje naštevane, prepoznavanje, reprodukcija vsebin, podatkov, dejstev, pojmov, načel in posplošitev	50 %
II.	razumevanje in uporaba interpretacija podatkov v različnih grafičnih prikazih, drugem slikovnem gradivu, primerjava, razlikovanje dejavnikov, pojavov in procesov	35 %
III.	analiza in sinteza načrtovanje rešitev, ukrepov, razvoja, interpretacija vzročno-posledičnih povezav, vrednotenje dejavnikov, pojavov, procesov	15 %

Osnovni statistični podatki

Preglednica 4.2.11.5.2: Osnovni statistični podatki

Število učencev	120
Število postavk	50
Možne točke	50
Povprečno število točk	30,90
Povprečno število odstotnih točk	61,80
Standardni odklon odstotnih točk	14,14
Indeks težavnosti	0,62
Indeks zanesljivosti	0,83
Indeks diskriminativnosti	0,27

Slika 4.2.11.5.1: Porazdelitev po doseženih točkah

Preizkus znanja iz naravoslovja je pisalo 120 učencev, ki so dosegli v povprečju 30,90 (61,80 %) od 50 možnih točk celotnega preizkusa. Na področju biologije 19,36 (63,9 %) točke od 30 možnih točk, fizike 7,11 (51 %) točke od 14 možnih točk in kemije 4,44 (74 %) točke od 6 možnih.

Maksimalnega števila točk ni dosegel noben učenec. En učenec (0,83 %) je dosegel 46 točk (92 %). Več kakor 45 točk (90 %) so dosegli štirje učenci (3,3 %). Več kakor 40 točk (80 %) pa je doseglo 12 (10 %) učencev. Največji delež učencev (50,53 %) je doseglo med 30 in 39 točk (med 60 in 78 %). Večje zgojitve deležev učencev opazimo med 25 in 29 točkami (med 50 in 58 %), med 30 in 34 (med 60 in 68 %) ter med 35 in 39 točkami (med 70 in 78 %). Minimalno število točk, ki jih je dosegel 1 učenec (0,83 %), je bilo 12 (24 %). Manj od 10 točk (20,5 %) ni pisal nihče od učencev. Frekvenčna porazdelitev dosežkov učencev je nesimetrična, nagnjena nekoliko v desno.

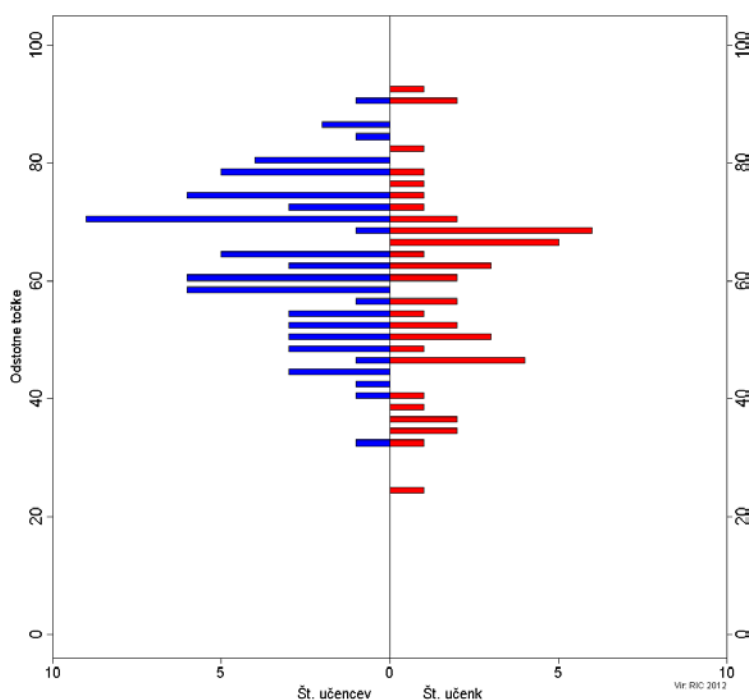
Povprečni standardni odklon odstotnih točk (7,04) je velik in kaže na raznoliko znanje učencev.

Težavnost preizkusa je bila 0,62, kar pomeni, da je bil preizkus znanja srednje težek.

Diskriminativnost nalog je bila v celotnem preizkusu 0,27, pri biologiji 0,30, pri fiziki 0,22 in pri kemiji 0,22.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

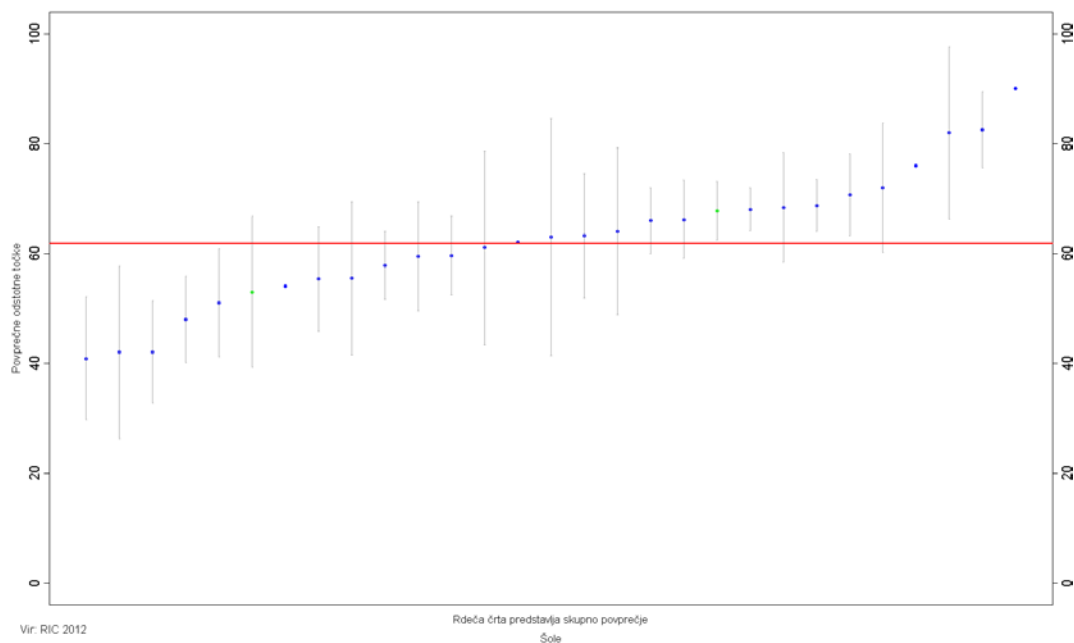
Slika 4.2.11.5.2: Primerjava dosežkov učenk in učencev pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje

S slike 4.2.11.5.2 lahko ugotovimo, da sta najnižji in najvišji dosežek dosegli učenci. Ostali dosežki niso primerljivi, saj je opravljanje NPZ-ja prostovoljno in razlike lahko izhajajo iz različnih deležev učencev in učenk.

Glede na število učencev, ki so preizkus znanja opravili po posameznih regijah, in število šol znotraj regij, ki so pristopile k NPZ-ju, ter ob dejstvu, da je opravljanje NPZ-ja prostovoljno, bi dosežke po regijah težko primerjali.

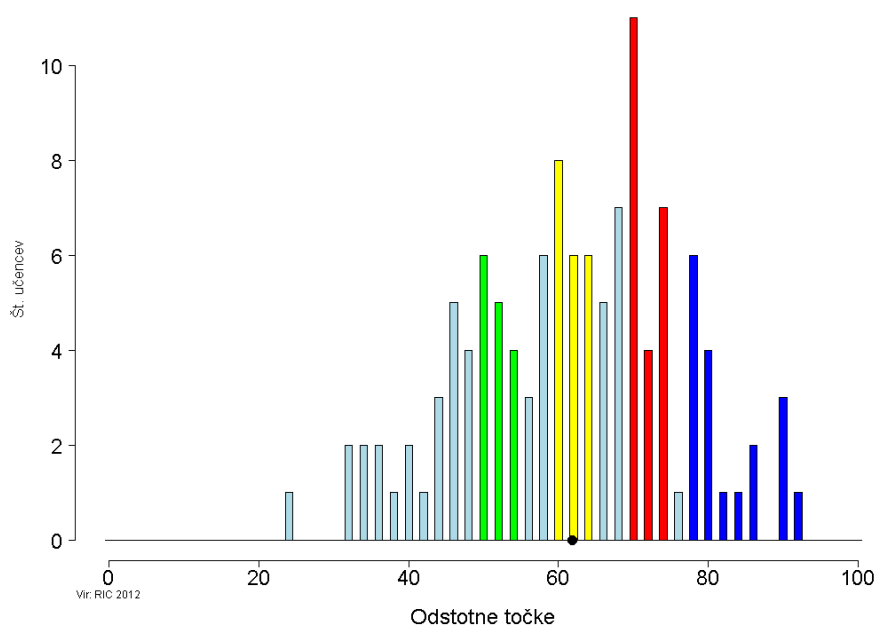
Slika 4.2.11.5.3: Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje

S slike 4.2.11.5.3 lahko ugotovimo, da je 13 šol doseglo povprečje pod državnim, 15 šol pa nad državnim povprečjem. Povprečja šol se gibljejo med 40 in 90 % točk.

Opisi dosežkov učencev 9. razreda pri NPZ-ju

Slika 4.2.11.5.4: Porazdelitev točk pri naravoslovju (NIS), 3. obdobje

ZELENO OBMOČJE

V zeleno območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri naravoslovju določajo spodnjo mejo *četrtnine dosežkov*.

Biologija

Taksonomske stopnje: Pri petih nalogah (1, 2, 3, 4 in 6 – skupaj 11 postavk) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (7 – 1 postavka) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Postavke smo preverjali z nalogami tipa obkroževanja, kratkih odgovorov, razvrščanja, dopolnjevanja, alternativnega tipa in z zapisom kratkih odgovorov.

Učenci:

- razlikujejo med živo in neživo naravo (nalogi 1.1 in 1.2);
- razlikujejo med značilnimi vrstami gozdnih listavcev in iglavcev (naloge 2.1, 2.2 in 2.3);
- se seznanijo s posameznimi značilnostmi posameznih kraljestev – izmed naštetih živali prepoznajo rjavega medveda kot sesalca (naloga 3.2);
- se seznanijo z zgradbo in vlogo zob ter pomenom nege – poimenujejo vrsto zob (mlečni) (naloga 4.1) in boleznimi zob (gniloba) (naloga 4.3);
- se seznanijo z najpogostejšimi obolenji, zastrupitvami ter prvo pomočjo pri tem (naloge 6.1, 6.2 in 6.3);
- ločijo refleksne gibe od zavestnih gibov – poznajo pogost refleksni gib (naloga 7.1);
- se seznanijo s posledicami spolnih odnosov brez zaščite (naloga 11.1).

Učenci v zelenem območju izkazujejo prepoznavanje osnovnih pojmov iz biologije in s tem v zvezi varnosti in zaščite zdravlja.

Primer: **naloga 1 (1. del)**

Kemija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (1 – 3 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (2 – 1 postavka) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V zelenem območju sta nalogi razvrščanja in obkroževanja.

Učenci:

- razlikujejo snovi po izvoru na tiste, ki jih najdemo v naravi in tiste, ki jih izdelamo – izpišejo naravne snovi (naloge 1.1, 1.2 in 1.3);
- vedo, da je zrak zmes plinov (naloga 2.2).

Učenci ločijo naravne in umetne snovi ter poznajo eno od lastnosti zraka.

Primer: **naloga 1 (2. del)**

Fizika

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (2 in 3 – 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (4 – 1 postavka) pa na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V zelenem območju so naloge obkroževanja in alternativnega tipa.

Učenci:

- spoznajo, da je temperatura ena od količin, s katero opišejo stanje telesa (naloga 2.1);
- ločijo prožno telo od neprožnega – prepoznajo elastiko kot prožno telo (naloga 3.2);
- povedo in pokažejo, da trenje in upor vplivata na gibanje – vedo, da so mokra tla nevarna za hojo (naloga 4.2).

Učenci prepoznajo nekaj osnovnih fizikalnih lastnosti teles in znajo uporabiti to vedenje v nekaterih življenjskih situacijah.

Primer: **naloga 2 (3. del)**

RUMENO OBMOČJE

V rumeno območje se uvrščajo učenci, katerih skupni dosežki pri naravoslovju določajo mejo med *polovicama dosežkov*.

Biologija

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (3 in 5 – skupaj 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (7 in 9 – 2 postavki) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (11 – 1 postavka) uporabo miselnih procesov na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rumeno območje so se uvrstile naloge kratkega odgovora, obkroževanja in zapis kratkega odgovora.

Učenci:

- se seznanijo s posameznimi značilnostmi posameznih kraljestev – izmed naštetih živali prepoznajo risa kot sesalca (naloga 3.1);
- imenujejo velike kosti obraznega in lobanjskega dela glave, kosti trupa in kosti okončin – poimenujejo nadlahtnico (naloga 5.1);
- ločijo refleksne gibe od zavestnih gibov – poznajo manj pogost refleksni gib (naloga 7.2);
- poznajo človeka, živali, rastline, glive kot predstavnike žive in nežive narave – razumejo, da so živali porabniki (naloga 9.2);
- spoznajo odgovornost za načrtovanje družine (naloga 11.2).

Učenci v rumenem območju izkazujejo prepoznavanje več in različnejših bioloških dejstev, ki jih znajo tudi uporabiti v konkretnih situacijah in jih tudi ovrednotijo.

Primer: **naloga 5.1 (1. del)**

Kemija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (2 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: V rumenem območju je le naloga obkroževanja.

Učenci:

- ugotovijo, da so beljakovine občutljive na zunanje dejavnike – visoko temperaturo (naloga 2.3).

Učenci uspešno uporabijo nekatera kemična znanja v vsakdanjem življenju.

Primer: **naloga 2.3 (2. del)**

Opomba: V rumeno območje se je uvrstil le odgovor F. Odgovor C sodi v zeleno območje, odgovor A pa nad modro območje.

Fizika

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (3 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (4 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) ter pri eni nalogi (6 – 1 postavka) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rumenem območju so naloge obkroževanja, alternativnega tipa in zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- ločijo prožno telo od neprožnega – prepoznajo vzmet kot prožno telo (naloga 3.1);
- povedo in pokažejo, da trenje in upor vplivata na gibanje – razumejo, da sklonjen kolesar vozi hitreje (naloga 4.3);
- razvijajo odgovoren odnos do uporabe energije – vedo, da je sončna elektrarna manj škodljiva za okolje (naloga 6.1).

Učenci razumejo nekatera fizikalna znanja in jih vrednotijo glede na trajnostni razvoj.

Primer: **naloga 4 (3. del)**

RDEČE OBMOČJE

V rdeče območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri naravoslovju določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.

Biologija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (5 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (10 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) ter pri eni nalogi (12 – 1 postavka) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V rdečem območju so bile naloge obkroževanja in zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- imenujejo velike kosti obraznega in lobanjskega dela glave, kosti trupa in kosti okončin – poimenujejo golenico (naloga 5.2);
- vedo, da znojnice v koži izločajo znoj, lojnice loj in se seznanijo z vlogo kože pri termoregulaciji (naloga 10.1);
- navedejo nekatere vplive človeka v ekosisteme – ovrednotijo pozitivno posledico gozdnega poseka (naloga 12.3).

Učenci v rdečem območju prepoznava več bioloških dejstev, razumejo in uporabijo nekatera v vsakdanjem življenju ter vrednotijo vplive človeka na okolje.

Primer: **naloga 10.1 (1. del)**

Kemija

V rdeče območje se ni uvrstila nobena naloga s področja kemije.

Fizika

V rdeče območje se ni uvrstila nobena naloga s področja fizike.

MODRO OBMOČJE

V to območje spadajo učenci, katerih skupni dosežki pri naravoslovju določajo mejo *zgornje desetine dosežkov*.

Biologija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (4 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri treh nalogah (8, 9 in 10 – 3 postavke) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) ter pri eni nalogi (12 – 1 postavka) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V modrem območju smo postavke preverjali z nalogami obkroževanja, dopolnjevanja, kratkega odgovora, razvrščanja in zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- se seznanijo z zgradbo in vlogo zob ter pomenom nege – vedo, koliko stalnih zob ima človek (naloga 4.2);
- vedo, da se celice, tkiva, organi in organski sistemi povezujejo v organizem kot celoto – poimenujejo organske sisteme (naloga 8.1, 8.2, 8.3);
- poznajo človeka, živali, rastline, glive kot predstavnike žive in nežive narave – razumejo, da so rastline proizvajalci (naloga 9.1);
- spoznajo zaščitno vlogo kože in poškodbe kože – razumejo, da le nepoškodovana koža varuje pred okužbami (naloga 10.2);
- navedejo nekatere vplive človeka v ekosisteme – ovrednotijo negativno posledico gozdnega poseka (naloga 12.1);

Učenci v modrem območju izkazujejo predvsem več uporabe bioloških znanj v vsakdanjem življenju ter vrednotijo človekovo ravnanje glede na njegove vplive.

Primer: **naloga 8**

Kemija

V modro območje se ni uvrstila nobena naloga s področja kemije.

Fizika

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (1 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri eni nalogi (5 – 1 postavka) na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) ter pri eni nalogi (6 – 1 postavka) na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: V modro območje so se uvrstile naloge obkroževanja in zapisa kratkega odgovora.

Učenci:

- razlikujejo svetila od osvetljenih teles – vedo, da je luna osvetljeno telo (naloga 1.1);
- vedo, da je zračni tlak posledica teže zraka – uporabijo znanje za odpravo občutka pritiska v ušesih (naloga 5.1);
- razvijajo odgovoren odnos do uporabe energije – utemeljijo, zakaj je elektrarna na sončne celice manj škodljiva za okolje (naloga 6.2).

Učenci izkazujejo premike fizikalnega znanja v sfero uporabe in vrednotenja.

Primer: **naloga 5 (3. del)**

Opomba: V modro območje se je uvrstil odgovor C, odgovor E pa sodi v območje nad modrim območjem.

NAD MODRIM OBMOČJEM

V to območje spadajo naloge, ki jih tudi učenci z najvišjimi dosežki niso rešili s 65 % uspešnostjo.

Biologija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (9 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja) in pri eni nalogi (12 – 1 postavka) uporabo miselnih procesov na tretji taksonomski stopnji (povezovanje, analiza in vrednotenje).

Tipi nalog: Nad modrim območjem sta nalogi razvrščanja in zapisa kratkih odgovorov.

Učenci so manj uspešni pri:

- poznavanju človeka, živali, rastlin, gliv kot predstavnikov žive in nežive narave – ne razumejo, da so drevesa kot rastline proizvajalci (naloga 9.3);
- navajanju nekaterih vplivov človeka v ekosisteme – ne ovrednotijo več kot ene negativne posledice gozdnega poseka (naloga 12.2).

Učenci nad modrim območjem niso zanesljivi v uporabi in ne pri vrednotenju obravnavanih bioloških spoznanj. Znanje je mozaično z vrzeli, ki jih povezujemo s koncentracijo, šablonskim učenjem, ki temelji bolj na zapornitvi kot razumevanju.

Primer: **naloga 9.3 (1. del)**

Opomba: Nad modro območje se je uvrstila tretja trditev. Prva trditev sodi v modro območje in druga v rumeno območje.

Kemija

Taksonomske stopnje: Pri eni nalogi (2 – 1 postavka) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Nad modrim območjem je bila naloga obkroževanja.

Učenci so manj uspešni pri: opredelitvi kemijske reakcije kot spremembe snovi in energije – ne vedo, da se pri gorenju izloča voda (naloga 2.1)

Učenci nad modrim območjem tudi pri kemijskih vsebinah niso zanesljivi v praktični uporabi kemijskih znanj.

Primer: **naloga 2.3 (2. del)**

Opomba: V območje nad modro območje se je uvrstil le odgovor A. Odgovor C sodi v zeleno območje, odgovor F pa v rumeno območje.

Fizika

Taksonomske stopnje: Pri dveh nalogah (1 in 3 – 3 postavke) smo preverjali uporabo miselnih procesov na prvi taksonomski stopnji (znanje in prepoznavanje), pri dveh nalogah (4 in 5 – 2 postavki) smo preverjali uporabo miselnih procesov na drugi taksonomski stopnji (razumevanje in uporaba znanja).

Tipi nalog: Nad modrim območjem so naloge obkroževanja in alternativnega tipa.

Učenci so manj uspešni pri:

- razlikovanju svetil od osvetljenih teles – ne prepoznajo Mars in žarnico kot osvetljeni telesi (nalogi 1.2 in 1.3);
- ločevanju prožnega telesa od neprožnega – ne prepoznajo leseno letvico kot prožno telo (naloga 3.3);
- poznavanju zvez med pritiskom na podlago (tlakom), teže telesa in ploskvijo – ne vedo, da ozka peta prej poškoduje lesena tla kot široka (naloga 4.1);
- vedenju, da je zračni tlak posledica teže zraka – ne uporabijo znanje za odpravo občutka pritiska v ušesih (naloga 5.2).

Učenci nad modrim območjem ne prepoznajo vseh obravnavanih fizikalnih pojmov in jih zato tudi ne morejo uspešno uporabiti v življenju. Znanje je fragmentalno.

Primer: **naloga 1.2 in 1.3 (3. del)**

Opomba: Nad modro območje sta se uvrstila odgovora D in F, odgovor C pa sodi v modro območje.

Preglednica 4.2.11.5.3: Specifikacijska tabela, naravoslovje (NIS), 3. obdobje

Naloge	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
I. DEL							
1	1.1	1	BIO	Razlikuje med živo in neživo naravo.	M	I	zeleno
	1.2	1	BIO	Razlikuje med živo in neživo naravo.	M	I	zeleno
2	2.1	1	BIO	Razlikuje med značilnimi vrstami gozdnih listavcev in iglavcev.	M	I	zeleno
	2.2	1	BIO	Razlikuje med značilnimi vrstami gozdnih listavcev in iglavcev.	M	I	zeleno
	2.3	1	BIO	Razlikuje med značilnimi vrstami gozdnih listavcev in iglavcev.	M	I	zeleno
3	3.1	1	BIO	Seznani se s posameznimi značilnostmi posameznih kraljestev.	T	I	rumeno
	3.2	1	BIO	Seznani se s posameznimi značilnostmi posameznih kraljestev.	T	I	zeleno
4. a	4.1	1	BIO	Seznani se z zgradbo in vlogo zob in s pomenom nege.	M	I	zeleno
4. b	4.2	1	BIO	Seznani se z zgradbo in vlogo zob in s pomenom nege.	M	I	modro
4. c	4.3	1	BIO	Seznani se z zgradbo in vlogo zob in s pomenom nege.	M	I	zeleno
5. a	5.1	1	BIO	Imenuje velike kosti obraznega in lobanjskega dela glave, kosti trupa in kosti okončin.	M	I	rumeno
5. b	5.2	1	BIO	Imenuje velike kosti obraznega in lobanjskega dela glave, kosti trupa in kosti okončin.	M	I	rdeče
6. a	6.1	1	BIO	Seznani se z najpogostejšimi obolenji in zastrupitvami in s prvo pomočjo pri tem.	M	I	zeleno
6. b	6.2	1	BIO	Seznani se z najpogostejšimi obolenji in zastrupitvami in s prvo pomočjo pri tem.	M	I	zeleno
6. c	6.3	1	BIO	Seznani se z najpogostejšimi obolenji in zastrupitvami in s prvo pomočjo pri tem.	M	I	zeleno
7	7.1	1	BIO	Loči refleksne gibe od zavestnih gibov.	T	II	zeleno
	7.2	1	BIO	Loči refleksne gibe od zavestnih gibov.	T	II	rumeno
8. a	8.1	1	BIO	Ve, da se celice, tkiva, organi in organski sistemi povezujejo v organizem kot celoto.	T	II	modro
8. b	8.2	1	BIO	Ve, da se celice, tkiva, organi in organski sistemi povezujejo v organizem kot celoto.	T	II	modro
8. c	8.3	1	BIO	Ve, da se celice, tkiva, organi in organski sistemi povezujejo v organizem kot celoto.	T	II	modro
9	9.1	1	BIO	Pozna človeka, živali, rastline, glive kot predstavnike žive in nežive narave.	M	II	modro
	9.2	1	BIO	Pozna človeka, živali, rastline in glive kot predstavnike žive in nežive narave.	M	II	rumeno
	9.3	1	BIO	Pozna človeka, živali, rastline in glive kot predstavnike žive in nežive narave.	M	II	nad modrim
10. a	10.1	1	BIO	Ve, da znojnice v koži izločajo znoj, lojnice pa loj in se seznani z vlogo kože pri termoregulaciji.	T	II	rdeče
10. b	10.2	1	BIO	Spozna zaščitno vlogo kože in poškodbe kože.		II	modro
11. a	11.1	1	BIO	Seznani se s posledicami spolnih odnosov brez zaščite.	M	III	zeleno
11. b	11.2	1	BIO	Spozna odgovornost za načrtovanje družine.	M	III	rumeno
12. a	12.1	1	BIO	Navede nekatere vplive človeka na ekosisteme.	M	III	modro
	12.2	1	BIO	Navede nekatere vplive človeka na ekosisteme.	M	III	nad modrim

Naloga	Točke	Vsebine	Cilji – učenec	Standardi znanja	Takson. stopnje	Območja	
12. b	12.3	1	BIO	Navede nekatere vplive človeka na ekosisteme.	M	III	rdeče
II. DEL							
1	1.1	1	KEM	Razlikuje snovi po izvoru na tiste, ki jih najdemo v naravi in tiste, ki jih izdelamo.	M	I	zeleno
	1.2	1	KEM	Razlikuje snovi po izvoru na tiste, ki jih najdemo v naravi in tiste, ki jih izdelamo.	M	I	zeleno
	1.3	1	KEM	Razlikuje snovi po izvoru na tiste, ki jih najdemo v naravi in tiste, ki jih izdelamo.	M	I	zeleno
2	2.1	1	KEM	Opredeli kemijsko reakcijo kot spremembo snovi in energije.	T	II	nad modrim
	2.2	1	KEM	Ve, da je zrak zmes plinov.	M	II	zeleno
	2.3	1	KEM	Ugotovi, da so beljakovine občutljive na zunanje dejavnike.	T	II	rumeno
III. DEL							
1	1.1	1	FIZ	Razlikuje svetila od osvetljenih teles.	T	I	modro
	1.2	1	FIZ	Razlikuje svetila od osvetljenih teles.	T	I	nad modrim
	1.3	1	FIZ	Razlikuje svetila od osvetljenih teles.	T	I	nad modrim
2	2.1	1	FIZ	Spozna, da je temperatura ena od količin s katerimi opiše stanje telesa.	T	I	zeleno
3	3.1	1	FIZ	Loči prožno telo od neprožnega.		I	rumeno
	3.2	1	FIZ	Loči prožno telo od neprožnega.		I	zeleno
	3.3	1	FIZ	Loči prožno telo od neprožnega.		I	nad modrim
4. a	4.1	1	FIZ	Pozna zvezo med pritiskom na podlago (tlakom), težo telesa in ploskvijo.	T	II	nad modrim
4. b	4.2	1	FIZ	Pove in pokaže, da trenje in upor vplivata na gibanje.	T	II	zeleno
4. c	4.3	1	FIZ	Pove in pokaže, da trenje in upor vplivata na gibanje.	M	II	rumeno
5	5.1	1	FIZ	Ve, da je zračni tlak posledica teže zraka.	T	II	modro
	5.2	1	FIZ	Ve, da je zračni tlak posledica teže zraka.	T	II	nad modrim
6	6.1	1	FIZ	Razvija odgovoren odnos do uporabe energije.	T	III	rumeno
	6.2	1	FIZ	Razvija odgovoren odnos do uporabe energije.	T	III	modro

LEGENDA:

Naloga: zapisana oznaka vsakega vprašanja/dela naloge/naloge; povzeto po preizkusu znanja in *Navodilih za vrednotenje*

Točke: zapisano maksimalno število točk vprašanja/dela naloge/naloge

Vsebine: zapisana vsebina, ki jo preverja vprašanje/del naloge/naloga; BIO – vsebine biologije, KEM – vsebine kemije, FIZ – vsebine fizike; povzeto po *Učnem načrtu*

Cilji – učenec: zapisan cilj, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Učnem načrtu*

Standardi znanja: zapisan standard znanja, ki ga preverja vprašanje/del naloge/naloga; M – minimalni, T – temeljni; povzeto po *Učnem načrtu*

Taksonomske stopnje (po Bloomu): zapisana taksonomska stopnja vprašanja/dela naloge/naloge; I – znanje in prepoznavanje, II – razumevanje in uporaba, III – analiza in sinteza ter vrednotenje

Območja: zapisno območje, v katerega se je uvrstilo vprašanje/del naloge/naloga; povzeto po *Opisih dosežkov učencev 9. razreda pro NPZ-ju v prilagojenem izobraževalnem programu z NIS*

I. DEL

BIOLOGIJA

1. Spodaj naštete pojme vpiši v preglednico. Pojme razvrsti k živi oziroma neživi naravi.

človek, žival, zrak, rastlina, voda, avto

Živa narava	Neživa narava

	2
--	---

2. Poveži drevesa in njihove plodove tako, da napišeš številko ploda na črto pred ustrezno drevo.

DREVESA:

_____ kostanj

_____ hrast

_____ leska

PLODOVI:

1 žir

2 oreh

3 želod

4 lešnik

5 kostanj

6 robida

	3
--	---

3. Med naštetimi živalmi poišči dva sesalca in ju napiši na črti.

postrv, žaba, ris, modras, rjavi medved, sova

	2
--	---

4. Zobje so pomemben del prebavil.

Ustrezno dopolni povedi.

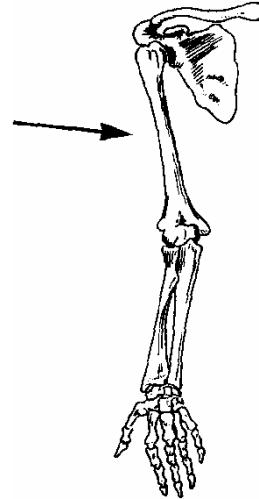
- a) Človek je ob rojstvu brez zob, nato mu zrastejo _____ zobje in šele pozneje stalni.
- b) Odrasel človek ima lahko največ _____ stalnih zob.
- c) Če uživaš preveč sladkarij in sladkih pijač in si neredno umivaš zobe, lahko na zobu nastane zobna _____.

	3
--	---

5. Na slikah 1 in 2 sta okostji zgornje in spodnje okončine.

a) Katera kost je s puščico označena na sliki 1?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

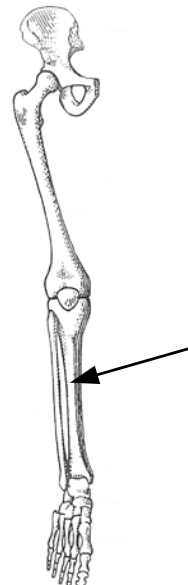
- A Podlahtnica.
- B Stegnenica.
- C Nadlahtnica.
- D Lopatica.

Slika 1: Okostje zgornje okončine
(Vir: Ric)

b) Katera kost je s puščico označena na sliki 2?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Pogačica.
- B Golenica.
- C Ključnica.
- D Prstnica.

Slika 2: Okostje spodnje okončine
(Vir: Ric)

	2
--	---

6. Preberi trditve spodaj.

Če je trditev pravilna, obkroži besedo PRAVILNO, če pa je trditev nepravilna, obkroži besedo NEPRAVILNO.

a)	Ko konzervo odpremo, je najbolj zdravo, da hrano v njej pojemo takoj.	PRAVILNO	NEPRAVILNO
b)	Eno od znamenj zastrupitve s hrano so bolečine v želodcu.	PRAVILNO	NEPRAVILNO
c)	Vse gobe so užitne.	PRAVILNO	NEPRAVILNO

	3
--	---

7. Nekatero gibe naredimo ljudje zavestno, nekatere pa refleksno.

Obkroži črko pred tistima dvema dejanjema, pri katerih opraviš refleksni gib.

- A Odmakneš roko z vroče plošče.
- B Vržeš žogo v koš.
- C Dvigneš utež nad glavo.
- D Pokažeš jezik pri zdravniškem pregledu.
- E Zakašljaš, če ti zaide hrana v sapnik.

	2
--	---

8. Organi se povezujejo v organske sisteme. Kateri organski sistem je okvarjen/prizadet v naslednjih primerih?

Odgovor napiši na črto.

- a) Jure ima rano na želodcu. _____
- b) Ivan ima pljučnico. _____
- c) Polona si je zlomila nogo. _____

	3
--	---

9. Kakšno vlogo imajo organizmi pri kroženju snovi med živo in neživo naravo? Med spodaj naštetimi izberi ustrezne pojme in dopolni povedi.

razkrojevalci, proizvajalci, porabniki

Sončnica, solata in kopriva so _____ .

Srna, zajec in kit so _____ .

Hrast, smreka in breza so _____ .

	3
--	---

10. Koža pokriva človeško telo.

- a) Zakaj koža sodeluje pri uravnavanju telesne temperature?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Ker se obnavlja.
- B Koža ni povezana s telesno temperaturo.
- C Ker izloča znoj.
- D Ker izloča loj.

- b) Kdaj koža varuje pred okužbami?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Kadar je zagorela.
- B Koža ni povezana z okužbami.
- C Kadar ni poškodovana.
- D Kadar je zaščitena s kremo za sončenje.

	2
--	---

11. Petra se je pri spolnem odnosu s fantom zaščitila le s kontracepcijskimi tabletami.

- a) Zakaj Petrina zaščita ni popolnoma varna?
Odgovor napiši na črto.

- b) Kdaj pari ne uporabljajo zaščite pri spolnem odnosu?
Odgovor napiši na črto.

	2
--	---

12. V bližini mesta so povsem izsekali veliko gozdno površino.

- a) Na črti napiši dve za ljudi negativni posledici tega posega.

- b) Na črto napiši eno za ljudi pozitivno posledico tega posega.

	3
--	---

II. DEL

Kemija

1. V naravi so naravne in izdelane snovi. Med spodaj naštetimi snovmi poišči tri naravne snovi in jih vpiši v preglednico.

les, plastika, ruda, nafta, papir, steklo

NARAVNE SNOVI

	3
--	---

2. Obkroži črko pred tremi pravilnimi trditvami.

- A Pri gorenju se izloča voda.
- B Z destilacijo pridobivamo železo.
- C Zrak je zmes različnih plinov.
- D Olje je topno v vodi.
- E Če zmešamo vodo in mivko, dobimo raztopino.
- F Beljakovine so občutljive na visoko temperaturo.

	3
--	---

III. DEL

Fizika

1. Obkroži črko pred tremi osvetljenimi telesi.

- A Sonce.
- B Žarnica.
- C Luna.
- D Mars.
- E Petrolejka.
- F Zrcalo.

	3
--	---

2. Kaj določamo s temperaturo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

- A Stanje telesa.
- B Premikanje telesa.
- C Velikost telesa.
- D Položaj telesa.

	1
--	---

3. Obkroži črko pred tremi prožnimi telesi.

- A Ilovica.
- B Jabolko.
- C Vzmet.
- D Plastelin.
- E Elastika.
- F Lesena letvica.

	3
--	---

4. Preberi trditve spodaj. Če je trditev pravilna, obkroži besedo PRAVILNO, če pa je trditev nepravilna, obkroži besedo NEPRAVILNO.

a) Ozka peta na čevlju bo verjetno poškodovala lesena tla.	PRAVILNO	NEPRAVILNO
b) Mokra tla so nevarna za hojo.	PRAVILNO	NEPRAVILNO
c) Če se kolesar med vožnjo skloni, vozi hitreje.	PRAVILNO	NEPRAVILNO

	3
--	---

5. Z gorsko vzpenjačo se pelješ na smučišče in v ušesih občutiš pritisk. Kaj bi storil, da bi neprijetni občutek odpravil?

Obkroži črko pred dvema pravilnima odgovoroma.

- A Počepnil bi.
- B Počakal bi, da mine.
- C Zazehal bi.
- D Čez ušesa bi si potegnil kapo.
- E Žvečil bi žvečilni gumi.

	2
--	---

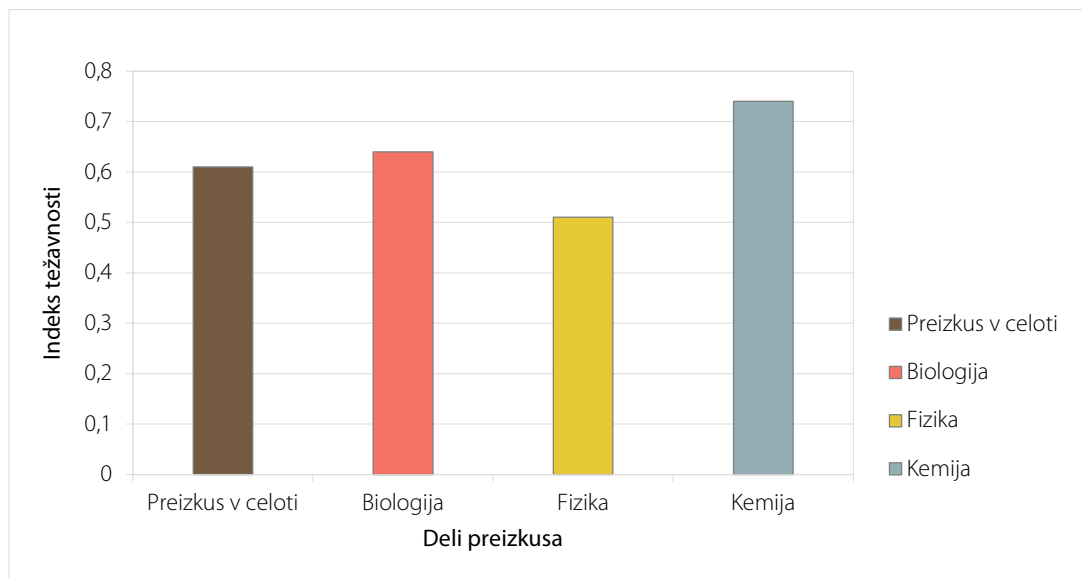
6. Katera elektrarna ima manj škodljiv vpliv na okolje: termoelektrarna ali elektrarna na sončne celice?

Odgovor utemelji in ga zapiši na črti.

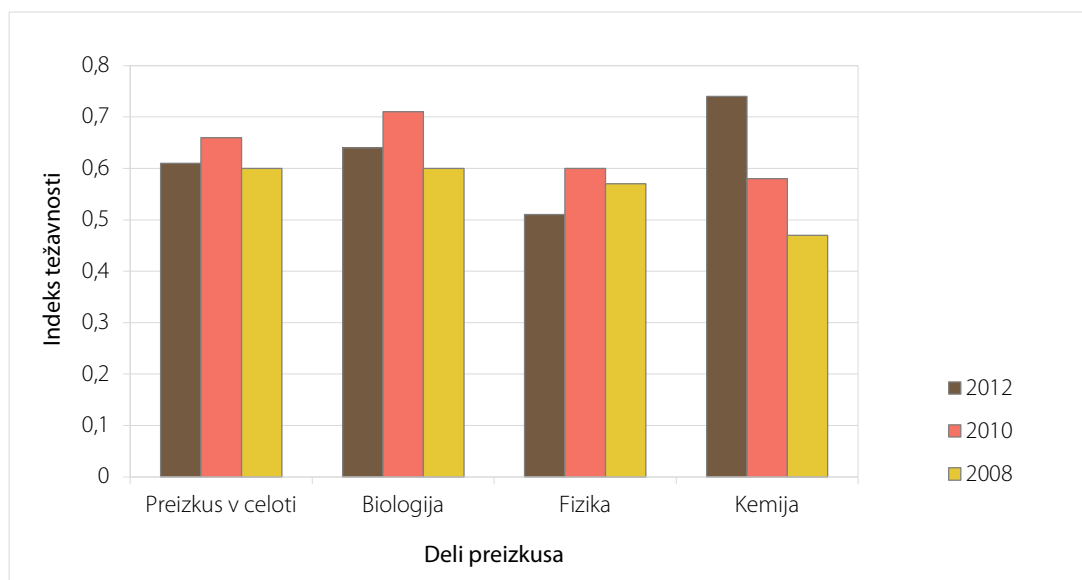
	2
--	---

Analiza dosežkov po postavkah v specifikacijski tabeli

Slika 4.2.11.5.5: Dosežki učencev pri celotnem preizkusu znanja in pri posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.5.6: Dosežki učencev pri celotnem preizkusu znanja in pri posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti in leto reševanja preizkusa

Učenci so najbolj reševali naloge v drugem delu preizkusa, s področja kemije, ki je znotraj predmeta oziroma učnega načrta zastopana z najmanj cilji in posledično tudi v preizkusu znanja pri predmetu naravoslovje (IT 0,74). Znanje s področja kemije preverjamo z dvema nalogama, ena preverja znanje na prvi in ena na drugi taksonomski stopnji. *Nekoliko manj uspešni so bili učenci pri reševanju nalog v prvem delu preizkusa s področja biologije, ki je znotraj učnega načrta in tudi v samem preizkusu znanja najboljše zastopana (IT 0,64), najmanj uspešno pa so reševali naloge s področja fizike (IT 0,51).* Situacija se je v primerjavi s preizkusoma znanja iz leta 2008 in leta 2010 nekoliko spremenila, saj so učenci do letošnjega leta najuspešneje reševali naloge s področja biologije in najmanj s področja kemije. Morda je vzrok za te spremembe v različnem deležu minimalnih in temeljnih standardov. Največji delež minimalnih standardov se je preverjalo na vsebinskem področju kemija (66,66 %), najmanjši pa pri vsebinskem sklopu fizika (7,14 %). Preizkus v celoti pa so letos učenci reševali za spoznanje bolje kakor v letu 2007/2008 (IT 0,60) in slabše kakor leta 2009/2010 (IT 0,67).

S področja **biologije** so učenci najbolj reševali nalogo **1.06.3** (IT 0,98), ki je preverjala znanje prve taksonomske stopnje. Učenci so se morali opredeliti, ali je trditev, da so vse gobe užitne, pravilna ali nepravilna. Najslabše so

reševali nalogo **1.08.3** (IT 0,24), ki je preverjala znanje na drugi taksonomski stopnji. Učenci so morali ugotoviti, v kateri organski sistem sodi noga.

Določene učne cilje iz učnega načrta smo preverjali tako v šolskem letu 2012 kot tudi v šolskem letu 2010. Tako smo obe leti preverjali poznavanje gozdnih dreves in plodov, človeškega okostja in vlogo, ki jo imajo živi organizmi pri kroženju snovi med živo in neživo naravo. V letu 2012 so morali učenci pri nalogi **1.02** povezati plod z ustreznim drevesom (IT 0,81), v letu 2010 pa so morali pri nalogi **1.01** poimenovati plodove določenih dreves ob pomoči slik (IT 0,80). Očitno večina učencev pozna gozdna drevesa in njihove plodove. Znanje iz poznavanja delov okostja smo preverjali leta 2012 z nalogo **1.05** (IT 0,62), kjer so morali učenci izmed naštetih kosti obkrožiti ustrezno kost roke in ustrezno kost noge, označene na sliki, v letu 2010 pa z nalogo **1.05** (IT 0,90), kjer so učenci morali izmed naštetih kosti obkrožiti kosti, ki so v nogi. Možno je, da so v letu 2012 slabše reševali nalogo, ker naloga ni zahtevala samo poznavanja kosti, pač pa tudi poznavanje lokacije določene kosti na roki in nogi.

Prav tako smo nekatere cilje, ki smo jih preverjali v letu 2012, preverjali tudi v letu 2008. Obe leti smo preverjali poznavanje žive in nežive narave ter poznavanje značilnosti posameznih kraljestev. V letu 2012 so učenci pri nalogi **1.01** (IT 0,93) morali razvrstiti posamezne pojme k živi oziroma neživi naravi, v letu 2008 pa so morali pri nalogi **1.01** (IT 0,53) obkrožiti predstavnike žive narave. Morda so bili leta 2008 manj uspešni v primerjavi z letom 2012, ker so bili v nalogi kot predstavniki žive narave dani glive in mikroorganizmi, ki so morda učencem manj poznani kakor ostali predstavniki žive narave. V letu 2012 so bili v nalogi dani kot predstavniki žive narave človek, žival, rastlina. Pri nalogi **1.03** (IT 0,73) iz leta 2012 so učenci morali izmed naštetih živali poiskati dva sesalca, v letu 2008 pa pri nalogi **1.11** ugotoviti, kaj je skupna značilnost rib, dvoživk, plazilcev, ptičev in sesalcev. Verjetno so učenci bili v letu 2008 pri reševanju naloge manj uspešni, saj je naloga preverjala znanje na drugi taksonomski stopnji, medtem ko se je leta 2008 preverjalo na prvi taksonomski stopnji.

Najbolje rešena naloga na področju **kemije** je bila naloga **2.01** (IT 0,84), ki je preverjala znanje na prvi taksonomski stopnji. Učenci so morali izmed naštetih snovi izbrati naravne snovi. Manj uspešni so bili pri nalogi **2.02** (IT 0,64), ki je preverjala znanje na drugi taksonomski stopnji, in sicer tri različne cilje iz učnega načrta (učenci opredelijo kemijsko reakcijo kot spremembo snovi in energije, vedo, da je zrak zmes različnih plinov, ugotovijo, da so beljakovine občutljive na visoko temperaturo).

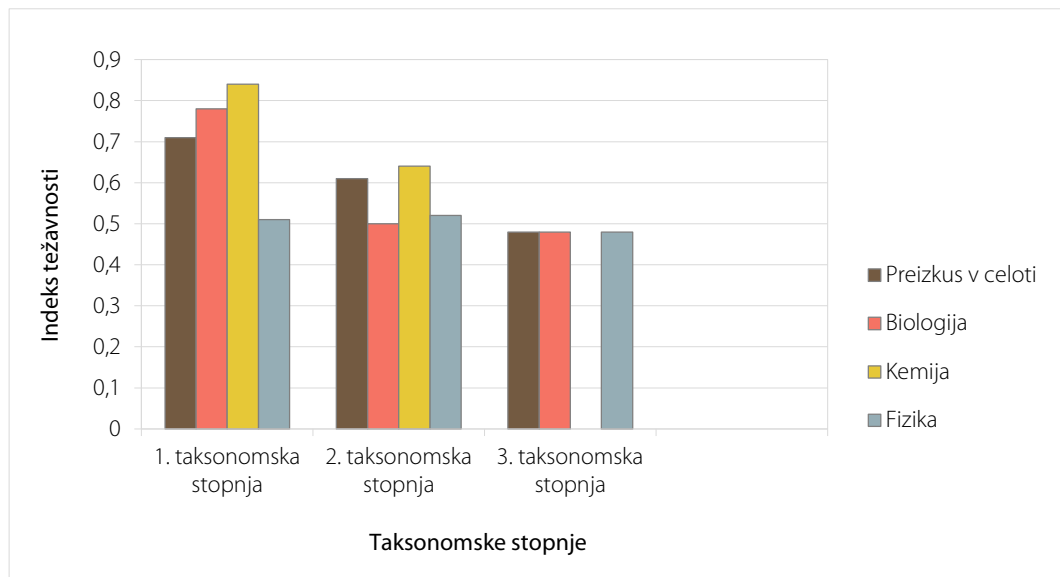
S področja **fizike** so učenci najbolj reševali nalogo **3.04.2** (IT 0,93), ki je preverjala znanje druge taksonomske stopnje. Naloga je od njih zahtevala, da obkrožijo, ali je trditve, da so mokra tla nevarna za hojo, pravilna ali nepravilna. Najmanj uspešno so rešili nalogo **3.05.2** (IT 0,22), ki je prav tako preverjala znanje na drugi taksonomski stopnji. Naloga je od učencev zahtevala, da obkrožijo dve rešitvi za odpravo pritiska v ušesu, ki nastane s hitro višinsko spremembo. Prvo pravilno rešitev od navedenih odgovorov, da bi zazehal, je rešilo le 22 % učencev.

Določene učne cilje fizike iz učnega načrta smo preverjali tako v letu 2012 kot tudi v letu 2010. Tako smo obe leti preverjali znanje s področja upora, energije in ekologije. Učenci so bili leta 2012 pri reševanju naloge **3.04** (IT 0,68), ki je preverjala znanje o uporabi na drugi taksonomski stopnji, uspešnejši kakor leta 2010 pri reševanju naloge **3.01** (IT 0,56), ki je preverjala znanje na prvi taksonomski stopnji. Naloga v letu 2012 je zahtevala, da se odločijo, ali so dane trditve pravilne ali nepravilne. Trditve so bile vezane na pogoste življenjske situacije. Morda so bili prav zato učenci uspešnejši v primerjavi z letom 2010, čeprav smo z nalogo preverjali znanje na drugi taksonomski stopnji, leta 2010 pa na prvi. V letu 2010 so učenci s pomočjo naštetih pojmov morali dopolniti poved, ki je preverjala, ali učenci vedo, od česa je odvisen pritisk telesa ob podlago. Znanje s področja energije in ekologije smo preverjali obe leti na tretji taksonomski stopnji, z nalogo zapisa kratkega odgovora, leta 2012 z nalogo **3.06** (IT 0,48), leta 2010 pa z tudi z nalogo **3.06** (IT 0,27). Naloga leta 2012 je od učenca zahtevala, da ugotovi, katera elektrarna, termoelektrarna ali elektrarna na sončne celice ima manj škodljiv vpliv na okolje. Svoj odgovor so morali tudi utemeljiti. Leta 2010 pa so učenci morali zapisati dva vzroka za opuščanje fosilnih goriv za pridobivanje energije.

Tako kakor v letu 2012 smo tudi v letu 2008 preverjali, ali učenci razlikujejo svetila od osvetljenih teles. Ugotavljamo, da učenci tako v letu 2010 kot v letu 2008 niso pokazali pričakovanega znanja, so pa bili v letu 2012 uspešnejši v primerjavi z letom 2008. Morda je vzrok v različnih tipih nalog, s katerimi smo preverjali znanje. Leta 2010 so učenci pri nalogi **3.01** (IT 0,44) morali obkrožiti tri osvetljena telesa, leta 2008 pa so prav tako pri nalogi **3.01** (IT 0,30) morali dopolniti dve povedi.

Dosežki učencev po taksonomskih stopnjah pri celotnem preizkusu znanja in po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Slika 4.2.11.5.7: Dosežki po vsebinskih sklopih in taksonomskih stopnjah glede na indeks težavnosti

Dosežki preizkusa iz naravoslovja so glede na taksonomske stopnje pričakovano razporejeni. *Najboljše dosežke so učenci dosegli na prvi taksonomski stopnji (znanje), sledi druga taksonomska stopnja (uporaba), najmanj uspešno pa so reševali naloge na tretji taksonomski stopnji (samostojno reševanje naravoslovnih problemov). Ta razporeditev velja za celoten preizkus ter za prvi in drugi del preizkusa, ki preverjata znanje s področja biologije in kemije (pri kemiji preverjamo znanje le na prvi in drugi taksonomski stopnji). V tretjem delu, ki preverja znanje fizike, pa so bili učenci nekoliko uspešnejši pri reševanju nalog druge stopnje, torej pri nalogah, ki so zahtevale uporabo znanja. Eden od vzrokov je verjetno tudi v tem, da so naloge preverjale uporabo znanja iz pogostih, vsakdanjih situacij.*

Prvi del preizkusa znanja – biologija

Ta del preizkusa je bil sestavljen iz 6 nalog na prvi, 4 nalog na drugi in 2 nalog na tretji taksonomski stopnji. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog prve taksonomske stopnje. Manj uspešni so bili pri reševanju nalog na drugi taksonomski stopnji, najmanj uspešni pa pri reševanju nalog na tretji taksonomski stopnji, kar je tudi pričakovano, saj naloge na tretji taksonomski stopnji zahtevajo uporabo zahtevnejših miselnih procesov. Na uspešnost učencev pri reševanju nalog na tretji taksonomski stopnji pa je verjetno vplival tudi tip nalog. Obe nalogi sta bili namreč nalogi zapisa kratkega odgovora.

Na **prvi taksonomski stopnji** so bili učenci najuspešnejši pri reševanju naloge 1.06.3 (IT 0,98), kjer so se morali odločiti, ali je trditev, da so vse gobe užitne, pravilna ali nepravilna. Najmanj uspešno so reševali nalogo 1.04.2 (IT 0,43), kjer so morali zapisati, največ koliko zob ima lahko odrasel človek.

Pri izkazovanju razumevanja in uporabe znanja na **drugi taksonomski stopnji** so bili najuspešnejši pri reševanju naloge 1.01.1 (IT 0,78), ki je preverjala znanje o refleksnih in zavestnih gibih. Učenci so morali obkrožiti črko pred dejavnostjo, pri kateri se opravi zavestni gib (odmakneš roko z vroče plošče). Najmanj uspešni pa so bili pri reševanju naloge 1.08.3 (IT 0,24), pri kateri so morali pravilno poimenovati organski sistem, v katerega sodijo kosti noge. Predvidevamo, da je vzrok za manj uspešno reševanje te naloge v tipu naloge, saj je bila naloga kratkega odgovora in so si morali učenci strokovni izraz (ime organskega sistema) priklicati iz spomina. Poleg tega je šlo za priklic besede, ki jo v vsakdanjem življenju manj pogosto uporabljamo.

Izmed dveh nalog na **tretji taksonomski stopnji** so učenci uspešneje reševali nalogo 1.11.1 (IT 0,66), pri kateri so morali ugotoviti in zapisati, zakaj zaščita samo s kontracepcijskimi tabletami ni popolnoma varna. Najmanj uspešno je bila rešena naloga 1.12.2 (IT 0,31), pri kateri so morali ugotoviti in zapisati pozitivne posledice poseka gozda v bližini mesta za ljudi. Morda so to nalogo slabše reševali v primerjavi s prvim delom naloge – naloga 1.12.1, kjer so morali naštetii negativne posledice večjega poseka, ker te pri pouku pogosteje izpostavimo.

Drugi del preizkusa znanja – kemija

Ta del preizkusa je bil sestavljen iz 1 naloge na prvi in 1 naloge na drugi taksonomski stopnji. Učenci so bili uspešnejši pri reševanju naloge 2.01 na prvi taksonomski stopnji (IT 0,84). Pri tej nalogi so morali izmed naštetih snovi poiskati tri naravne snovi in jih vpisati v preglednico. 93 % učencev je pravilno zapisalo, da je les naravna snov. Najmanj uspešni pa so bili pri nalogi 2.02.1 (IT 0,34), pri kateri se je od učencev pričakovalo, da obkrožijo pravilno trditev, da se pri gorenju izloča voda.

Tretji del preizkusa znanja – fizika

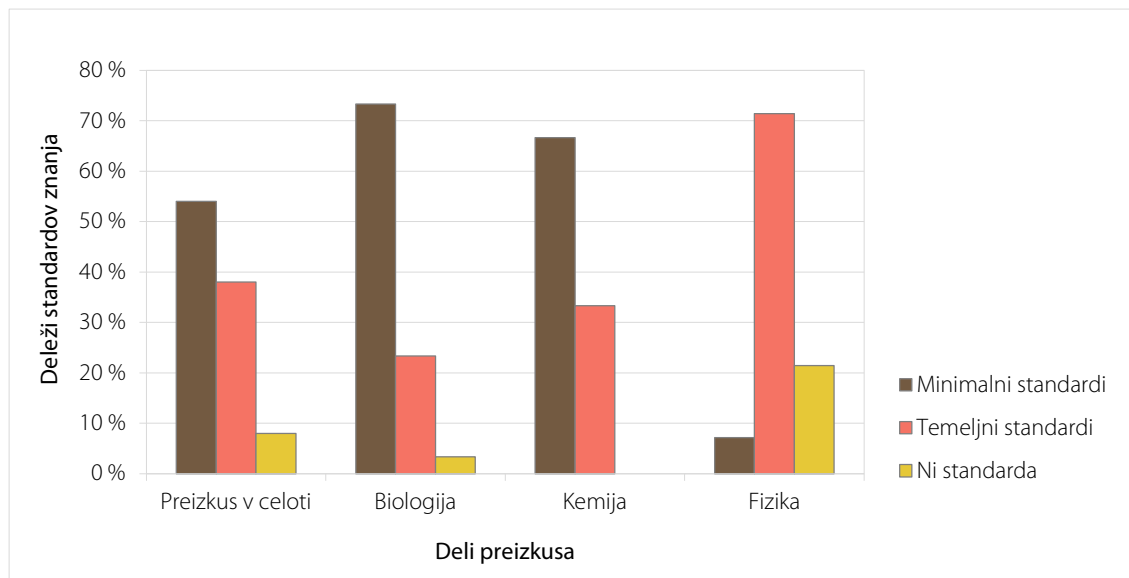
Ta del preizkusa je bil sestavljen iz 3 nalog na prvi, 2 nalog na drugi in 1 naloge na tretji taksonomski stopnji. Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog, ki so preverjale znanje druge taksonomske stopnje. Nekoliko manj uspešni so bili pri reševanju nalog na prvi taksonomski stopnji in najmanj uspešni pri reševanju nalog na tretji taksonomski stopnji. Verjetno je vzrok za nekoliko večjo uspešnost pri reševanju nalog na drugi taksonomski stopnji v 1. nalogi tega dela preizkusa, ki je preverjala, ali učenci razlikujejo svetila in osvetljena telesa. Pri tej nalogi so, tako kakor že leta 2008, učenci pokazali skromnejše znanje. Možen vzrok pa je tudi v tem, da sta nalogi na drugi taksonomski stopnji preverjali znanje na zelo pogostih življenjskih situacijah.

Na **prvi taksonomski stopnji** so učenci najboljše dosežke dosegli pri reševanju naloge 3.02, pri kateri so morali obkrožiti pravilno trditev. 78 % učencev je pravilno obkrožilo trditev, da s temperaturo določamo stanje telesa. Najmanj uspešno pa so reševali nalogo 3.01.2 (IT 0,26), pri kateri so morali ugotoviti, da je Mars osvetljeno telo.

Na **drugi taksonomski stopnji** so učenci najboljše rezultate dosegli pri reševanju naloge 3.04.2. Kar 93 % učencev je obkrožilo kot pravilno trditev, da so mokra tla nevarna za hojo. Najmanj uspešno so učenci reševali nalogo 3.05.2 (IT 0,22), pri kateri so morali ugotoviti, da si z žvečenjem žvečilnega gumija pomagamo pri odpravi neprijetnega občutka pritiska v ušesih, ki nastane pri hitri spremembi višinske razlike.

Na **tretji taksonomski stopnji** je naloga 3.06 (IT 0,48) od učencev zahtevala, da ugotovijo, katera elektrarna, termoelektrarna ali elektrarna na sončne celice, ima manj škodljiv vpliv na okolje. Odgovor so morali tudi utemeljiti.

Slika 4.2.11.5.8: Zastopanost minimalnih in temeljnih standardov znanja v celotnem preizkusu in v posameznih vsebinskih sklopih

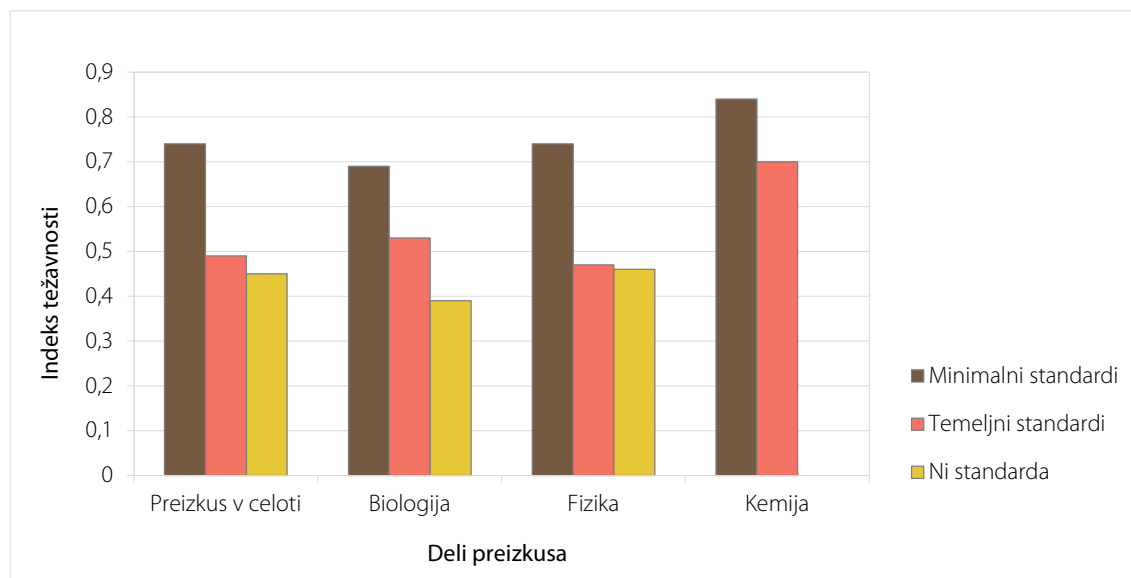

Komisija ugotavlja, da bi bilo potrebno tako cilje kot tudi standarde znanja v učnem načrtu za naravoslovje nujno posodobiti in da v standardih znanja niso zajeta določena znanja, ki so sicer zajeta v ciljih. PK se je odločila, da bo doseganje določenih ciljev preverila ne glede na to, da niso zajeti v standardih znanja.

Celotni preizkus znanja je preverjal 38 % temeljnih standardov, 54 % minimalnih standardov in 8 % ciljev iz učnega načrta, ki niso zajeti v standardih znanja. Minimalni in temeljni standardi ter naloge, pri katerih v učnem načrtu ni standarda, so bili v različnih delih preizkusa različno zastopani. Pri vsebinskem sklopu biologija so prevladovali minimalni standardi (73,33 %). 23,33 % nalog je preverjalo znanje temeljnih standardov znanja in 1 % nalog je znanje, ki ni zapisano v standardih znanja v učnem načrtu. Pri vsebinskem sklopu kemija se je z nalogami preverjalo 66,66 % minimalnih in 33,33 % temeljnih standardov. Glede razmerja med minimalnimi in temeljnimi standardi izstopa vsebinsko področje fizika, saj se je z nalogami preverjalo predvsem temeljne standarde znanja

(71,43 %). Sledile so naloge, za katere standard v učnem načrtu ni zapisan (21,43 %). Minimalne standarde se je preverjalo le z 7,14 % nalog s področja fizike. *Verjetno so ravno razmerja med standardi znanja vplivala na to, da so bili učenci najmanj uspešni pri reševanju nalog z vsebinskega področja fizika.*

Slika 4.2.11.5.9: Dosežki učencev po standardih znanja v celotnem preizkusu znanja in v posameznih vsebinskih sklopih glede na indeks težavnosti

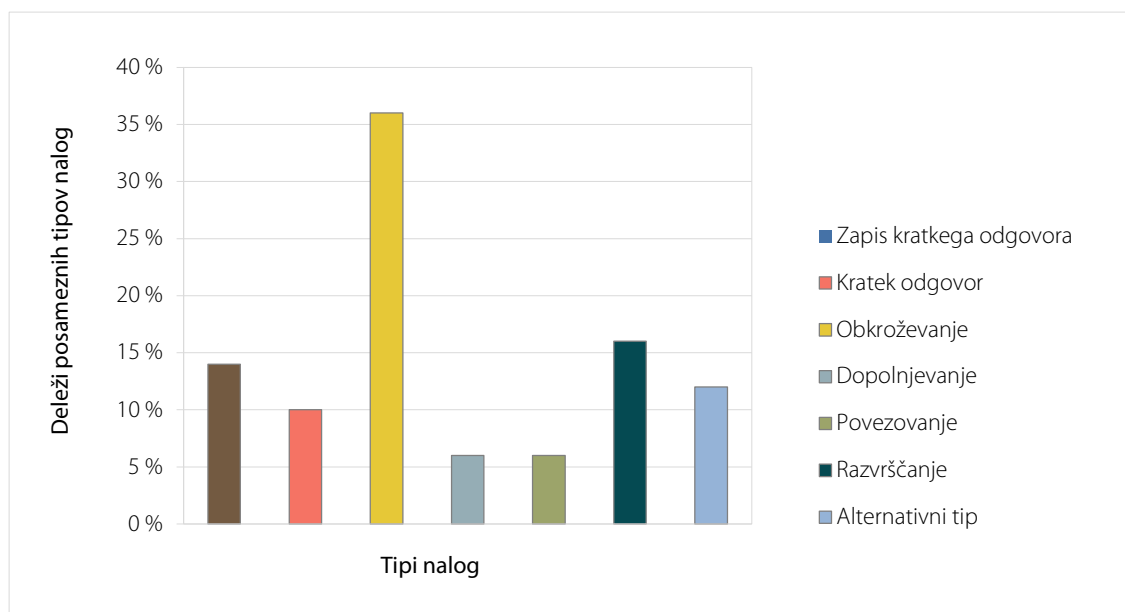

Tako v celotnem preizkusu kot tudi v posameznih vsebinskih sklopih so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog, ki so preverjale minimalne standarde znanja, manj uspešni so bili pri preverjanju temeljnih standardov znanja in najmanj uspešni pri nalogah, ki so preverjale znanje ciljev, ki niso zajeti v standardih znanja.

Učenci so najuspešneje rešili nalogo 1.02, ki je preverjala **minimalni standard** s področja biologije (vrste gozdnih iglavcev in listavcev) in prvo taksonomsko stopnjo. Najmanj uspešno pa so rešili nalogo 1.12.2, prav tako s področja biologije (vpliv človeka na ekosisteme), ki je preverjala znanje na tretji taksonomski stopnji.

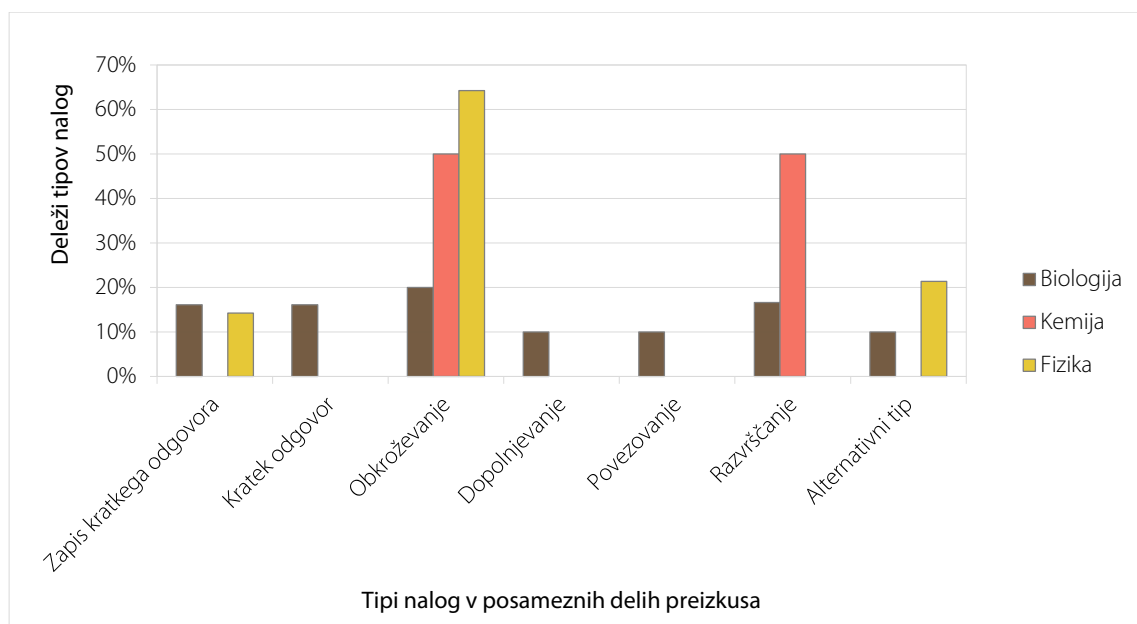
Najuspešneje rešena je bila naloga (3.042), ki **preverja temeljni standard** znanja s področja fizike (vpliv trenja in upora na gibanje) na prvi taksonomski stopnji. Najmanj uspešno pa so reševali nalogo 3.06.2, ki je ravno tako preverjala znanje s področja fizike (odnos do uporabe energije), in to na tretji taksonomski stopnji.

Slika 4.2.11.5.10: Zastopanost različnih tipov nalog v preizkusu znanja

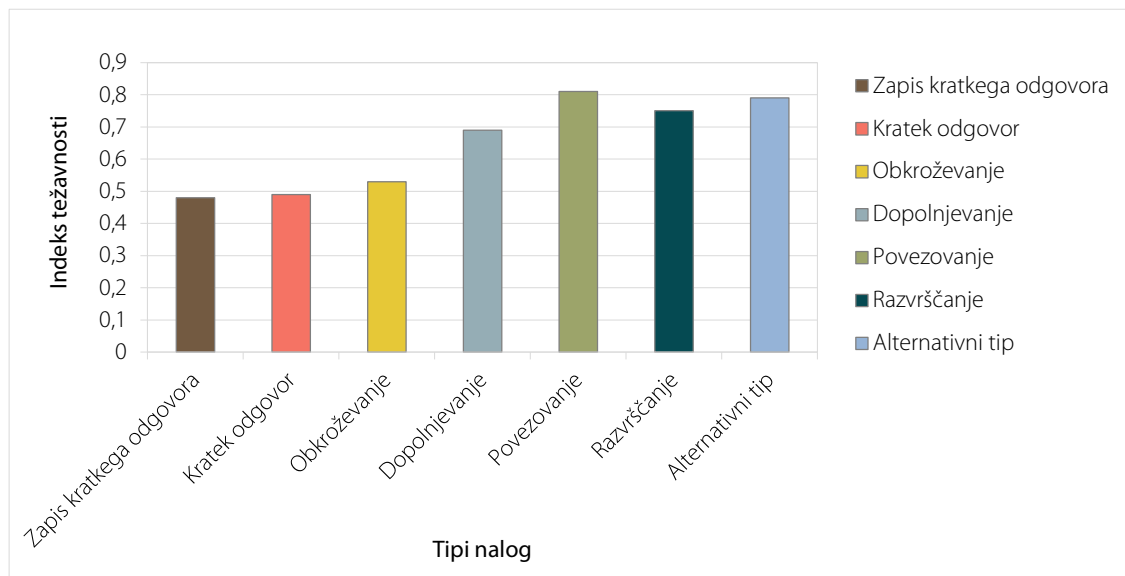
V preizkusu znanja so prevladovala naloge obkroževanja (36 %), sledile so naloge razvrščanja (16 %), zapisa kratkega odgovora (14 %), alternativni tip (12 %), kratkega odgovora (10%), povezovanja (6 %) in dopolnjevanja (6 %).

Slika 4.2.11.5.11: Zastopanost različnih tipov nalog v preizkusu znanja po posameznih vsebinskih sklopih

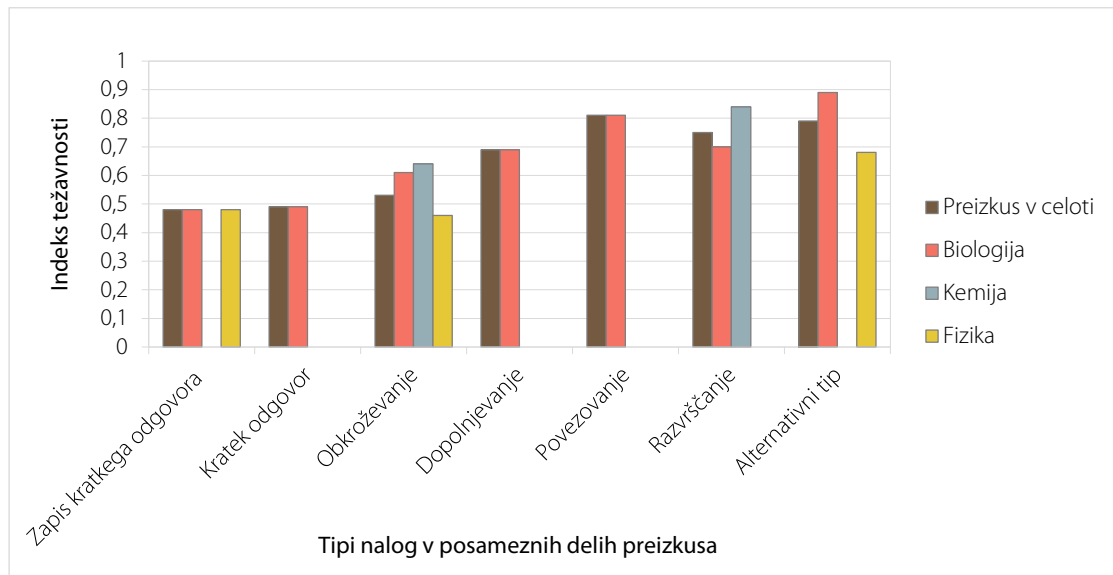
Pri vsebinskem sklopu biologija se je znanje preverjalo s kar sedmimi različnimi tipi nalog, prevladovala pa so naloge obkroževanja (20 %), razvrščanja, kratkega odgovora in zapisa kratkega odgovora, (16,66 %), dopolnjevanja, povezovanja in alternativni tip (10 %). Znanje vsebinskega sklopa kemija se je preverjalo z nalogami obkroževanja (50 %) in razvrščanja (50 %), znanje vsebinskega sklopa fizika pa z nalogami obkroževanja (64,29 %), alternativnega tipa (21,43 %) in nalogami zapisa kratkega odgovora (14,29 %).

Slika 4.2.11.5.12: Uspešnost reševanja nalog glede na tip naloge in indeks težavnosti

S slike 4.2.11.5.12 lahko ugotovimo, da so bili učenci najuspešnejši pri reševanju nalog povezovanja (IT 0,81), sledile so naloge alternativnega tipa (IT 0,79), razvrščanja (IT 0,75), dopolnjevanja (IT 0,69), obkroževanja (IT 0,53), kratkega odgovora (IT 0,49) in zapisa kratkega odgovora (IT 0,48). Uspešnost reševanja naloge je povezana s tipom naloge. **Učenci uspešneje rešujejo izbirne tipe nalog, kjer izbirajo med možnimi pravilnimi odgovori. Če naloga zahteva daljše in samostojnejše tvorjenje odgovorov, uspešnost reševanja upada.**

Slika 4.2.11.5.13: Uspešnost reševanja nalog glede na tip naloge in indeks težavnosti v celotnem preizkusu in v posameznih vsebinskih sklopih

Pri vsebinskem sklopu biologija so učenci najboljše reševali naloge alternativnega tipa (IT 0,89), sledile so naloge povezovanja (IT 0,81), razvrščanja (IT 0,70), dopolnjevanja (IT 0,69), obkroževanja (IT 0,61), kratkega odgovora (IT 0,49) in zapisa kratkega odgovora (IT 0,48). Pri vsebinskem sklopu kemija so učenci uspešneje rešili nalogo razvrščanja (IT 0,84) od naloge obkroževanja (IT 0,64). Najbolje so pri vsebinskem sklopu fizika reševali naloge alternativnega tipa (IT 0,68), sledile so naloge zapisa kratkega odgovora (IT 0,48) in naloge obkroževanja (IT 0,46). **Učenci v posameznih delih preizkusa rešujejo posamezne tipe nalog v povprečju celotnega preizkusa znanja. Izstopajo morda le naloge obkroževanja in alternativnega tipa pri nalogah, ki preverjajo znanje fizike.**

V preizkusu znanja ni bilo slikovnega ali drugega dodatnega gradiva, s pomočjo katerega bi učenci reševali naloge. Dodatek je imela le naloga 1.05 iz prvega dela preizkusa, ki je preverjala znanje s pomočjo slike (IT 0,62).

Sklepne ugotovitve

Učenci so bili v letošnjem letu pri reševanju nalog s področja naravoslovja nekoliko manj uspešni kakor leta 2010 in bolj uspešni kakor leta 2008. Najuspešnejši so bili pri reševanju nalog vsebinskega sklopa kemija, najmanj uspešni pa pri reševanju vsebinskega sklopa fizika. Situacija se je v primerjavi s preizkusoma znanja iz let 2008 in 2010 nekoliko spremenila, saj so učenci do letošnjega leta najuspešneje reševali naloge s področja biologije in najmanj s področja kemije. Morda je vzrok za te spremembe v različnem deležu minimalnih in temeljnih standardov. Največji delež minimalnih standardov se je preverjalo pri vsebinskem področju kemija (66,66 %), najmanjši pa pri vsebinskem sklopu fizika (7,14 %). Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog na prvi taksonomski stopnji, najmanj pa pri reševanju nalog na tretji taksonomski stopnji, kar je tudi pričakovano in podobno kakor v preteklih letih. Učenci so bili tudi uspešnejši pri reševanju nalog izbirnega tipa kakor pri nalogah kratkega odgovora in zapisa kratkega odgovora.

Analiza dosežkov po parametrih specifikacijske tabele in primerjava dosežkov s preverjanji preteklih let nam pokaže, da na dosežke vplivajo prav vsi parametri. Pri tem opazimo, da učenci izkazujejo boljše znanje, če preverjamo pojme, dejstva in pojave, ki se obravnavajo že v nižjih razredih in se jih do konca osnovne šole dobro ponovi in utrdi. Pri tem je pomembno, da se učenci z njimi srečujejo in jih izkušajo v življenjskih situacijah. Zastavljena vprašanja morajo biti jasna, brez zapletene terminologije. Učenci so uspešni pri reševanju, če jih sprašujemo po ustaljenih vidikih, posledicah pojavov in procesov, ki se jih pri pouku najbolj izpostavlja. Če jim pri tem ponudimo nekaj možnih odgovorov in med njimi izberejo pravi, je uspešnost reševanja višja.

Zaključek

Ob koncu **2. obdobja** so letos učenci pri jeziku v povprečju dosegli precej večje število točk v primerjavi z dosežki preteklega leta. Letošnji preizkus je bil lažji.

Učenci so, podobno kakor lani, bistveno bolje rešili naloge, ki so preverjale minimalne standarde znanja, od nalog, ki so preverjale temeljne standarde znanja; zmorejo poiskati in prepoznati osnovne in ključne pojme, dejstva in podatke v besedilu, vendar imajo težave z uporabo temeljnih pojmov v konkretni situaciji, razumevanjem splošnih in teoretičnih pojmov ter z njihovo praktično uporabo.

Ocenimo lahko, da učitelji pri matematiki namenijo veliko pozornosti usvajanju številske vrste in zapisu števil, zagotavljajo pestrost nalog, kar se kaže z dobrimi dosežki pri preizkusu. Podobno je pri pisnem seštevanju s prehodom do 1000, ne pa tudi pri odštevanju.

Učenci so precej uspešni pri računih deljenja in množenja, pričakovane večje težave imajo pri reševanju sestavljenih računov.

Branje podatkov učencem povzroča dokaj veliko težav, kar je bilo opazno že pri preteklih preverjanjih. Učenci bi se morali pogosteje srečevati s podatki tudi pri drugih predmetih, v smislu medpredmetnih povezav.

V **3. obdobju** so dosežki učencev v šolskem letu 2011/2012 v primerjavi z dosežki v preteklem šolskem letu na pogled slabši. Največ težav so jim delale naloge, vezane na jezik. Učenci pa so se nepričakovano bolje odrezali pri nalogah, ki so preverjale višje miselne procese, zlasti pri nalogi, kjer so morali napisati utemeljitev.

Tudi pri reševanju nalog s področja naravoslovja so nekoliko manj uspešni kakor v preteklem preizkusu. Najuspešnejši so bili pri reševanju nalog iz kemije, najmanj pa iz fizike. Znanje se je v primerjavi s preizkusoma iz let 2008 in 2010 nekoliko spremenilo, saj so učenci do letošnjega leta najuspešneje reševali naloge s področja biologije in najmanj s področja kemije. Vendar je vzroke treba iskati v sestavi preizkusov, minimalnih in temeljnih standardih ter tipih nalog, ki so med posameznimi preizkusi neprimerljivi.

Letošnji povprečni dosežki pri matematiki kažejo neizenačeno znanje učencev. Tako kakor lani, je večina učencev tudi letos znala razvrščati naravna števila po velikosti, zelo malo pa jih zna razvrščati ulomke in decimalna števila.

Skozi vsa leta se nizki dosežki pojavljajo pri reševanju preprostih besedilnih nalog, še toliko nižji pa pri reševanju sestavljenih besedilnih nalog. Učenci imajo določeno znanje, obvladajo rutinske postopke pri reševanju problemov, ki izhajajo iz znanih situacij, imajo pa težave pri uporabi znanja v manj znanih, novih, različnih situacijah. Njihovo znanje je slabo povezano. Podobno lahko spoznamo iz analize geometrijskih nalog. Splošna ugotovitev je, da na dosežek vplivajo taksonomska stopnja, na kateri je postavljen učni cilj, zahtevan standard znanja, ki ga naloga preverja, in tip naloge.

4.3 Izvedba nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012

Spremljiva izvedbe NPZ-ja v šolskem letu 2011/2012 je bila opravljena z anketnim vprašalnikom za ravnatelje osnovnih šol. Izpolnile so ga tiste izobraževalne ustanove, ki so izvajale NPZ v osnovni šoli: osnovne šole s splošnim izobraževalnim programom, osnovne šole s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom, ljudske univerze in zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Vprašalnik je bil namenjen spremljanju priprav in izvedbe NPZ-ja, ugotavljanju stališč ravnateljev do NPZ-ja in dejavnostim, ki jih namenjajo za pridobitev povratnih informacij, odkrivanju težav in nejasnosti pri izvedbi in vrednotenju NPZ-ja in priporočil za izboljšavo. Posebno poglavje v vprašalniku se je navezovalo na izvedbo NPZ-ja za učence s posebnimi potrebami. Poleg tega smo tudi ugotavljali, kakšna je bila transparentnost, objektivnost in uporabnost informacij o NPZ-ju.

Vprašalnik smo junija objavili na spletni strani RIC-a (eRic za ravnatelje), izpolnjevanje pa je potekalo elektronsko (od 5. junija do 3. julija).

Na anketo za ravnatelje osnovnih šol je odgovarjalo 451 ravnateljev, kar predstavlja 90,4 % vseh izobraževalnih ustanov, ki so v šolskem letu 2011/2012 izvajale NPZ v 6. in/ali 9. razredu (499 izobraževalnih ustanov). V šolskem letu 2010/2011 je bil delež vključenih v anketo, 89,7 %, v šolskem letu 2010/2011 pa 88,3 %. Po regijah se deleži sodelujočih v anketi gibljejo od najmanj 84,0 % (Obalno-kraška regija) do največ 100,0 % (Zasavska in Spodnjeposavska regija).

Stališča ravnateljev do NPZ-ja: V splošnem imajo ravnatelji do NPZ-ja pozitivna stališča. Večina jih upošteva dosežke NPZ-ja pri načrtovanju prihodnjega dela (90,0 %; odgovora *Zelo se strinjam*. in *Strinjam se.*). Nekoliko manj ravnateljem, a še vedno nad 80 %, se zdi NPZ smiseln in koristen, saj daje učencu in učitelju dodatno informacijo o znanju učenca (86,5 %), čeprav menijo, da bi moral imeti dosežek učenca pri NPZ-ju večjo veljavo (84,9 %).

Več kakor 70 % jih meni, da daje NPZ učiteljem koristne informacije o kakovosti njihovega dela (77,1 %), vpliva na izboljšavo dela v šoli (72,9 %), izobraževanja o analizah dosežkov NPZ-ja pa so za učitelje koristna (72,3 %). V podobnem deležu se strinjajo s trditvama, da NPZ odkriva šibka (71,6 %) oziroma močna (67,4 %) področja v znanju učencev, ki so predpisana z učnimi načrti.

Najmanj pozitivno mnenje imajo ravnatelji o tem, da je NPZ vplival na izboljšanje kakovosti poučevanja (62,7 %).

Prostovoljno izvajanje NPZ-ja iz tretjega predmeta: Osnovne šole imajo možnost, da poleg tretjega predmeta, ki ga minister določi za NPZ na njihovi šoli, po končanem preverjanju prostovoljno izvedejo NPZ tudi iz drugih tretjih predmetov. Od 473 šol, ki so v šolskem letu 2011/2012 izvajale NPZ iz tretjega predmeta v 9. razredu, jih je na anketo odgovorilo 430. Od teh jih NPZ iz tretjega predmeta ni prostovoljno izvedlo 312 (72,6 %), 118 šol pa je to možnost izkoristilo: NPZ iz enega tretjega predmeta je prostovoljno izvedlo 52 šol, iz dveh tretjih predmetov 38 šol in iz treh tretjih predmetov 28 šol. Skupno število vseh prostovoljnih izvedb NPZ-ja iz tretjega predmeta je bilo 212 (leta 2011: 178, leta 2010: 189); od tega 66 pri kemiji, 57 pri fiziki, 49 pri glasbeni vzgoji in 40 pri državljski in domovinski vzgoji ter etiki.

Težave pri izvedbi NPZ-ja: Največ težav pri izvedbi NPZ-ja v šolskem letu 2011/2012 je bilo povezanih s slabšo motivacijo učencev za NPZ (38,8 %). Razloge zanjo ravnatelji najpogosteje pripisujejo temu, da se rezultati NPZ-ja nikjer ne upoštevajo. Učencem zato dosežek pri NPZ-ju ni pomemben, kar se odraža v tem, da k preverjanju ne pristopajo resno. Nekateri ravnatelji dodajajo, da učenci dodatne informacije o svojem znanju ne razumejo. Za povečanje motivacije učencev predlagajo večjo veljavo oziroma upoštevanje rezultatov NPZ-ja, bodisi pri šolski oceni ali pri vpisu na srednje šole. Štirje ravnatelji se zavzemajo za to, da bi NPZ v 6. razredu postal obvezen, ravnatelji osnovnih šol za odrasle pa predlagajo, naj bo NPZ za odrasle prostovoljen (trije) oziroma naj se NPZ za odrasle ukine (en ravnatelj). Neresnost učencev pri preverjanju znanja je tudi najpogosteje razlog za slabšo motivacijo učiteljev za NPZ (7,5 %). Težave pri vrednotenju preizkusov (16,9 %) so se največkrat pojavile zaradi odsotnosti učiteljev, ki so vrednotili preizkuse učencev 9. razreda, oziroma nadomeščanja teh učiteljev, druge pa so bili stroški (prevoz, malica), ki so povezani z vrednotenjem. V izogib temu ravnatelj predlagajo, naj se preizkusi učencev 9. razreda vrednotijo na matični šoli oziroma po pouku, popoldan ali ob sobotah. Organizacija pouka v času izvedbe NPZ-ja je bila motena (11,1 %) zaradi prostorske stiske (predvsem zaradi učencev s posebnimi potrebami), zaradi »zasedenosti« učiteljev pa so odpadale ure pouka. Ravnatelji predlagajo, naj redni pouk poteka pred ali po izvedbi NPZ-ja oziroma naj se NPZ izvede ob 8. uri ali po pouku, učitelji pa naj preizkuse vrednotijo popoldan ali ob sobotah. V letošnjem letu je največjo težavo glede časa izvedbe NPZ-ja (6,7 %) predstavljalo preverjanje iz matematike (5,2 %), ki je potekalo v petek 4. 5. 2012, v tednu prvomajskih praznikov. Ravnatelji predlagajo, naj se v prihodnje NPZ ne izvaja takoj po počitnicah, temveč v drugem tednu maja. Organizacija prostorov med izvedbo NPZ-ja je bila največkrat motena (4,0 %) zaradi pomanjkanja prostorov na šoli, probleme so imeli z nadzornimi učitelji (3,5 %), saj jih je primanjkovalo predvsem zaradi učencev s posebnimi potrebami oziroma prevelikega števila nadzornih učiteljev na hodnikih. Nekaj težav je bilo tudi s Pošto Slovenije (2,4 %), ki je

na šest šol dostavila premalo poštnih vreč, zamujala je z dostavo oziroma prevzemom gradiva. Najpogostejša težava pri načinu pakiranja preizkusov (1,8 %) je bila nezadostno število preizkusov.

Vrednotenje preizkusov znanja: Vprašanje o smislu vrednotenja preizkusov znanja NPZ-ja, ki ga opravljajo učitelji, je bilo v letošnjem letu postavljeno v zaprti obliki – ravnateljem je bilo na izbiro ponujenih 11 trditvev. Največ ravnateljev (nad 50 %) se je strinjalo s trditvami, da pri vrednotenju učitelji odkrivajo najpogostejše napake učencev (59,6 %), se seznanijo s strukturo preizkusov in nalogami NPZ-ja (57,2 %), uskladijo in poenotijo kriterije ocenjevanja (57,2 %) in dobijo vpogled v znanje učencev (52,3 %). Nad 40 % jih je menilo, da se pri vrednotenju učitelji seznanijo s potekom in načinom vrednotenja preizkusov (47,0 %), dobijo povratno informacijo o svojem delu in delu drugih učiteljev (46,1 %) in pridobivajo dodatno znanje, ki ga lahko vključijo v svoje strokovno delo (45,2 %). Najmanj (pod 40 %) jih je bilo prepričanih, da pri vrednotenju učitelji pridobijo tudi izkušnje za utemeljevanje ugovorov in poizvedb (39,0 %), spoznavajo odnos učencev do znanja (35,0 %) in zaradi vrednotenja ostajajo povezani s stroko (24,8 %). Pogosto so tudi zapisovali, da so nekateri učitelji pri vrednotenju premalo natančni, kar se kaže tudi v velikem številu ugovorov in poizvedb.

Ocena posredovanih informacij: Analiza odgovorov pokaže, da ravnatelji pozitivno ocenjujejo natančnost, pravočasnost in nedvoumnost posredovanih informacij, posredovanih prek MIZKŠ-ja, DK NPZ, RIC-a, ZRSŠ-ja in B2, saj deleži pozitivnih ocen za vse organe in inštitucije, ki izvajajo NPZ, presegajo 92 %.

Ocena sodelovanja: Ravnatelji so sodelovanje z MIZKŠ-jem, DK NPZ, RIC-em, ZRSŠ-jem in B2 ocenjevali z ocenami od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično). Njihove ocene so visoke, saj povprečne ocene za vse inštitucije in organe za vodenje NPZ-ja presegajo oceno 4,2.

Ocena uporabnosti informacij o NPZ-ju: Tudi uporabnost informacij o NPZ-ju so ravnatelji ocenjevali z ocenami od 1 (zelo slabo) do 5 (odlično). Ocene so dodeljevali štirim različnim informacijam o NPZ-ju: publikaciji *Informacije za učence in starše*, koledarju NPZ-ja, *Navodilom za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja* in programu *Prijave KPP*.

Podobno kakor v prejšnjih letih ravnatelji z najvišjima povprečnima ocenama vrednotijo uporabnost koledarja NPZ-ja (ocena: 4,7) in *Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja* (ocena: 4,7), sledita uporabnost programa *Prijave KPP* (ocena: 4,5) in uporabnost publikacije *Informacije za učence in starše* (ocena: 4,3).

Ocena ustreznosti računalniškega programa za podporo NPZ-ju: Računalniški program *Prijava na NPZ in Vpis* je za večino ravnateljev ustrezen, saj ga ocenjujejo s povprečno oceno 4,5 (na lestvici od 1 do 5). Pripombe k programu ima 5,3 % ravnateljev. Največ od njih jih meni, da se ta program podvaja s programom *LoPolis* in da ni prijazen za tiskanje.

Prilagojeno izvajanje NPZ-ja za učence s posebnimi potrebami: Prilagojeno izvajanje NPZ-ja je v šolskem letu 2011/2012 izvedlo 373 šol oziroma 82,7 % (leta 2011: 84,3 %; leta 2010: 87,0 %).

Ravnatelji pri prilagojenem izvajanju NPZ-ja za učence s posebnimi potrebami z najvišjo povprečno oceno na lestvici od 1 do 5 vrednotijo sodelovanje RIC-a in šol (ocena: 4,6). Nekoliko nižjo povprečno oceno dodeljujejo elektronskemu obrazcu za prijavljanje učencev s posebnimi potrebami (program *Prijave KPP*; ocena: 4,4) in prilagoditvam preizkusov znanja (ocena: 4,4).

Dodatna informacija o dosežkih NPZ-ja na šoli: V zvezi z dodatno informacijo o NPZ-ju šole po pogostosti izvajajo te dejavnosti: analizirajo dosežke učencev svoje šole (99,3 %), učiteljem posredujejo analize dosežkov učencev svoje šole, ki jih pripravi RIC in so objavljene na spletni strani eRic (99,1 %), analizo predstavijo učiteljskemu zboru v šoli (98,2 %), pri pripravi analize sodelujejo vsi učitelji predmeta, ki se preverja (95,1 %), ugotovitve o dosežkih učencev pri NPZ-ju upoštevajo pri načrtovanju dela učiteljev za naslednja šolska leta (90,7 %), na šoli opravijo analizo odstopanj med pričakovanim in doseženim znanjem in poskušajo poiskati vzroke za odstopanja (89,6 %), analizo dosežkov predstavijo svetu staršev (89,6 %), ugotovitve o dosežkih učencev umeščajo v LDN in razvojni načrt šole (84,3 %), analiza dosežkov učencev je del procesa samoevalvacije na šoli (83,6 %), pripravijo sintezno poročilo o analizi dosežkov učencev svoje šole (80,9 %), na šoli opravijo primerjavo dosežkov po letih (72,5 %), analizo dosežkov predstavijo staršem učencev, ki so se udeležili NPZ-ja (63,6 %), na šoli opravijo primerjalno analizo dosežkov učencev 6. in 9. razreda iste generacije (59,9 %). Sinteza poročilo o analizi dosežkov NPZ-ja največkrat zajema primerjavo dosežkov učencev šole z dosežki na državni ravni (77,2 %), ukrepe za izboljšanje doseženega znanja pri NPZ-ju v prihodnje (70,5 %), navedbo vzrokov za odstopanja med pričakovanim in doseženim znanjem (62,1 %), poglobljeno opisno (vsebinsko) analizo doseganja ciljev/standardov za šolo/razred (57,0 %), analizo odstopanj med pričakovanim in doseženim znanjem (45,0 %), primerjalno analizo dosežkov po letih (43,9 %) in primerjalno analizo dosežkov učencev 6. in 9. razreda (36,4 %). Šole v manjši meri v sintezno poročilo vključujejo tudi analizo uspešnosti po enotah šole, oddelkih, nivojskih skupinah in učiteljih (1,6 %), primerjavo med dosežki pri NPZ-ju in šolskimi ocenami (0,9 %), analizo vzrokov za večja odstopanja od državnega povprečja (0,7 %), analizo uspešnosti posameznih učencev (0,7 %) in analizo vpliva bralnega razumevanja na dosežek pri NPZ-ju (0,4 %).

RIC se zahvaljuje vsem ravnateljem, ki ste odgovorili na anketo, saj bo analiza odgovorov pripomogla k boljši izvedbi NPZ-ja.

4.4 Ugotovitve in ocene Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2011/2012

Dosežki učencev pri NPZ-ju v šolskem letu 2011/2012 so podrobno predstavljeni v poročilih posameznih PK. Tu bomo povzeli le najpomembnejše ugotovitve.

4.4.1 Preverjanja znanja ob koncu 2. obdobja

Preverjanja znanja iz **slovenščine** ob koncu 2. obdobja se je udeležilo 15 441 učenk in učencev. Povprečen odstotek doseženih točk znaša nekaj manj kakor 57 odstotkov, porazdelitev dosežkov pa je nekoliko pomaknjena v desno. Indeks zanesljivosti nakazuje primerno interno konsistentnost preizkusa. Kot že vsa leta doslej primerjava po spolu kaže, da so učenke, gledano v celotnem preizkusu, uspešnejše od učencev. Pač pa podrobnejša analiza pokaže, da to ne velja pri vseh nalogah. PK ugotavlja, da so bili dosežki učenk in učencev podobni ob razčlembi umetnostnega besedila in učenci so bili uspešnejši pri nalogi tvorjenja. Tudi pri nalogi tvorjenja ob neumetnostnem besedilu so bili dosežki med spoloma podobni. Na podlagi dobljenih podatkov PK za slovenščino sklepa, da naloge v posameznih območjih kljub različnim izhodiščnim besedilom iz leta v leto kažejo doseganje podobnih ciljev/standardov znanja, pričakovano pa se kot zahtevnejša kažejo vprašanja, ki zahtevajo razumevanje prenesenih pomenov, povezovanje podatkov, prepoznavanje vloge jezikovnih in književnih sredstev v besedilih in še bolj v povezavi s temo besedila. Za večino učencev se kot zahtevno kaže tudi samostojno tvorjenje in zapis daljših odgovorov ter poimenovanje/uporaba jezikovnih in književnih pojmov.

Preverjanje znanja iz **matematike** je opravljalo 14 803 učenk in učencev. Povprečno število doseženih odstotnih točk znaša dobrih 58 odstotkov in porazdelitev dosežkov je nekoliko pomaknjena v desno. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je primeren. Primerjava med dosežki učenk in dosežki učencev ne nakazuje pomembnih razlik. PK ugotavlja, da učenke in učenci »uspešno rešujejo nekatere preproste rutinske naloge nekaterih področij, težave pa imajo z razumevanjem osnovnih pojmov in dejstev teh področij. Posebej se je to izkazalo na področjih decimalnih števil, deležev oziroma delov celote in kotov. Glede na to, da se decimalna števila in koti uvajajo šele v 6. razredu, je pričakovano, da tega še niso v celoti usvojili.«

Preverjanje znanja iz **angleščine** je opravljalo 14 923 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli dobrih 50 odstotkov vseh možnih točk. Kakor prejšnja leta porazdelitev odstopa od zvonaste oblike, indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) pa je ustrezen. Tudi tu primerjava porazdelitev dosežkov učencev in učenk ne kaže pomembnih razlik. V sklepnih ugotovitvah PK podobno kot lani ugotavlja, da se učenke in učenci »veliko bolje odrežejo pri iskanju specifičnih podrobnosti kot pri globalnem razumevanju besedil, sklepanju in povezovanju informacij. Šibka točka šestošolcev je tudi nenatančnost pri branju oziroma poslušanju, težave pa imajo tudi z zelo osnovnim besediščem, če ga je treba hkrati pravilno zapisati.« PK znova opozarja na to, da je populacija učenk in učencev, ki sodeluje pri NPZ-ju iz angleščine, zelo heterogena, kar je vidno iz porazdelitve dosežkov. Nekateri pridobivajo znanje tudi v zunajšolskem okolju, nekateri začenjajo s poukom angleščine v prvi triadi, nekateri pa v četrtem razredu.

Znanje iz **nemščine** je preverilo 477 učenk in učencev. V povprečju so dosegli dobrih 76 odstotkov možnih točk. Porazdelitev je torej izrazito pomaknjena v desno in zaradi majhnega števila učenk in učencev tudi razgibana. Preizkus znanja je bil prelahak za učinkovito opisovanje razlik med skupinami učencev z različnim znanjem. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je primeren. Zaradi razmeroma majhnega števila učencev sta tudi porazdelitvi za oba spola dokaj razgibani, vendar ne kaže, da bi bile med spoloma pomembne razlike. PK v svojih sklepnih ugotovitvah zapiše, da imajo učenke in učenci »najmanj težav pri slušnem in bralnem razumevanju, največ težav pri t. i. slovničnih nalogah in strukturah, kar pa je na tej stopnji razumljivo.

Preverjanje znanja iz **italijanščine** je opravilo 34 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli slabih 67 odstotkov vseh možnih točk. PK dosežke ocenjuje kot primerne. Preizkus znanja iz **madžarščine** je pisalo 16 učenk in učencev. Povprečje doseženih točk je slabih 61 odstotkov, vendar pa zaradi majhnega števila učenk in učencev ustreznosti preizkusa ni mogoče splošno ocenjevati. PK je s prikazanim znanjem zadovoljna. Učenci »dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu, pri jezikovni razčlembi in samostojni tvorbi besedila.

4.4.2 Preverjanje znanja ob koncu 3. obdobja

Pri povzemanju ugotovitev PK-jev o dosežkih učenk in učencev ob koncu 3. obdobja bomo upoštevali le dosežke rednega roka, saj je število učenk in učencev, ki so se udeležili naknadnega roka, majhno in v analizah PK ni upoštevano. Preverjanja znanja ob koncu 3. obdobja se je pri **slovenščini** v rednem roku udeležilo 17 150 učenk in učencev. V povprečju so dosegli 55 odstotkov od vseh možnih točk, kar je enako kakor pri lanskem preizkusu. Porazdelitev dosežkov je normalne oblike, indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) pa primeren.

Celostna ocena PK za slovenščino je, da so tako ob koncu 2. kakor tudi 3. obdobja cilji in standardi, kot jih navaja učni načrt, doseženi. Največje težave PK podobno kot lani ugotavlja »pri nalogah, ki preverjajo zmožnost razumevanja besedila in sklepanje iz podatkov, ki v besedilu niso neposredno izraženi pri nalogah, ki preverjajo upovedovalno oziroma skladiščno in pravopisno zmožnost. Omenjene naloge so zahtevnejše tako v 2. kor v 3. obdobju že več let zapored, kar kaže, da se te možnosti v procesu pouka razvija premalo načrtno.« Primerjava dosežkov ob koncu 3. obdobja po spolu pokaže enako sliko kakor v preteklih letih. Gledano v celoti so učenke uspešnejše, podrobnejša analiza pa pokaže, da gre to predvsem na račun tvorbnih nalog in da na drugi strani pri določenih nalogah boljše znanje pokažejo učenci.

V šolskem letu 2011/2012 je NPZ ob koncu 3. obdobja opravljala generacija učenk in učencev, ki so v šolskem letu 2008/2009 kot prva generacija z vseh slovenskih osnovnih šol opravljali NPZ ob koncu 2. obdobja. To omogoča indikativne primerjave znanja te generacije v času po posameznih nalogah, ki so preverjale enake zmožnosti, pri čemer pa PK ugotavlja, da so razlike v dosežkih povezane tudi z izhodiščnim besedilom in strukturo nalog. V splošnem komisija ugotavlja: »Učenci so pri obeh preverjanjih pokazali, da imajo ustrezno razvito zmožnost razumevanja besedila in prepoznavanja okoliščin nastanka besedila. Pri nalogah, ki preverjajo metajezikovno zmožnost, so imeli pri obeh preverjanjih težave pri nalogi, ki je zahtevala spraševanje po podčrtanih besedah (leta 2009 po pridevnikih, modro območje, leta 2012 po pridevniku in prislovu, rdeče območje).«

Porazdelitev povprečnih dosežkov šol je podobna kakor v preteklih letih, navzdol odstopajo ustanove s specifično populacijo učencev (zavodi) ter šolski oddelki z majhnim številom učencev, kar je na grafih ustrezno označeno. Razlike v povprečnih odstotkih doseženih točk med regijami so relativno majhne, saj je razpon dobrih 6 odstotnih točk, kar je v primerjavi s standardnimi odkloni dosežkov po regijah (približno 17 odstotnih točk) relativno nizko. Izpostavimo lahko Gorenjsko regijo, ki se v zadnjih letih pojavlja na prvem mestu teh primerjav. Rezultat je vreden analize, zlasti če je uspešnost v tej regiji pogojena s specifičnim načinom poučevanja, ki bi bil uporaben tudi drugje.

Preverjanja znanja iz **italijanščine** se je ob koncu 3. obdobja udeležilo 34 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli dobrih 54 odstotkov vseh možnih točk. Preverjanja iz **madžarščine** se je udeležilo 24 učenk in učencev, kar je precej manj kakor lansko leto. V povprečju so dosegli nekaj čez 58 odstotkov vseh možnih točk. Pri italijanščini PK ugotavlja, da so imeli učenci nekoliko težav pri sklepanju in utemeljevanju ter pri nalogah pretvorbe. Pri madžarščini je preizkus znanja pokazal, da učenci večinoma nimajo težav z bralnim razumevanjem besedil, da pa so šibkejši na področju pravopisa, slovnice, besedišča ter pri reševanju nalog odprtega tipa, ki preverjajo interpretacijo knjižnih besedil, kjer je potrebno izražanje lastnega mnenja. Ugotovitve so podobne kakor v preteklih letih.

NPZ-ja iz **matematike** se je v rednem roku udeležilo 16 915 učenk in učencev. Povprečje doseženih točk je dobrih 51 odstotkov, porazdelitev dosežkov pa nekoliko sploščena, kar kaže na večjo razpršenost znanja, kot bi bilo v porazdelitvi s t. i. normalno obliko. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je visok. PK v svojih sklepnih ugotovitvah ugotavlja, da so učenci najslabše reševali nalogo iz prostorske geometrije, pri kateri so morali uporabiti pravilne matematične zapise za odnose med geometrijskimi elementi v prostoru, da je imelo veliko učencev težave s posplošitvijo logičnega problema in z zapisom ustreznega algebrskega izraza, hkrati pa so bili pri isti nalogi uspešnejši pri logičnem problemu s konkretnimi podatki. Učencem so delali težave tudi konkretni zapisi verjetnosti. PK, da naj posebno pozornost učitelji namenijo pravilnim zapisom rešitev in ugotovitev ter uporabi konkretne matematične simbolike. Za indikativne primerjave dosežkov za generacijo učenk in učencev, ki je v šolskem letu 2008/2009 opravljala preverjanje v 6. razredu in v šolskem letu 2011/2012 v 9. razredu na dveh nalogah, ki sta bili v obeh preizkusih enaki, PK ugotavlja, »da je bila uspešnost reševanja teh dveh nalog v letošnjem preizkusu boljša, saj sta bili nalogi pred tremi leti uvrščeni v modro območje, letos pa v rdeče območje. Ker imajo učenci težave z reševanjem problemskih nalog, ni bilo pričakovati še večjih premikov v znanju.«

Porazdelitvi dosežkov pri matematiki po spolu sta v šolskem letu 2011/2012 znova izenačeni. Glede porazdelitve povprečnih dosežkov šol prav tako ni opaziti sprememb. Kakor v vseh preteklih letih na levi strani pomembnejše navzdol odstopajo ustanove s specifično populacijo učencev (zavodi) ali šolski oddelki z manjšim številom učencev. Kar se tiče porazdelitve regij glede na dosežena povprečja, so na prvih mestih Notranjsko-kraška, Osrednjeslovenska, Gorenjska in Goriška regija. Slika je podobna kakor v prejšnjih letih. Razpon med prvo in zadnjo regijo je slabih 10 odstotnih točk, kar vsebinsko ni tako veliko, vendar pa stabilno uvrščanje teh treh regij na prva tri mesta morda lahko pomeni tudi uspešnejše poučevanje, ki bi ga kazalo analizirati.

Znanje učencev iz **fizike** je bilo v šolskem letu 2011/2012 preverjano tretjič. Udeležilo se ga je 4342 učenk in učencev s šol, ki jim je bilo preverjanje iz fizike kot 3. predmeta dodeljeno s postopkom vzorčenja. Povprečno so dosegli dobrih 39 odstotkov vseh možnih točk, kar nakazuje tudi porazdelitev dosežkov, ki je nekoliko pomaknjena v levo. Višja težavnost preizkusa iz fizike v primerjavi z drugimi predmeti se je kazala že v prejšnjih letih, vendar pa enakomerna razporeditev indeksov težavnosti posameznih postavk v preizkusu po mnenju komisije nakazuje, da je preizkus uravnotežen. Tudi indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je primeren. PK z vsebinsko analizo dosežkov učencev ugotavlja, da je rezultat skladen z rezultati na preteklih preizkusih. Porazdelitvi dosežkov glede na spol sta podobni, opaziti je nekaj večje število najuspešnejših učencev v primerjavi s številom najuspešnejših učenk. Med regijami je razpon razlik v povprečnih odstotnih točkah slabih 8 odstotnih točk.

Po treh preverjanjih iz fizike je PK naslovila tudi vprašanje ugotavljanja trendov, pri čemer pa ugotavlja, da »že majhne spremembe v formulaciji naloge ali pa v 'strogosti' v navodilih za vrednotenje znatno vplivajo na uspešnost reševanja.« Kljub temu je mogoče podobno kakor v letih 2007 in 2008 ugotoviti, da so naloge, ki so jih učenci najbolj reševali, »na tak ali drugačen način reproduktivne naloge«. Obenem komisija poudari tudi, da je smisel formalnega reševanja nalog »ozaveščanje potrebe, da se že na preprostih zgledih učimo prijemov, ki delujejo tudi na bolj zapletenih življenjskih problemih, s katerimi smo kot odrasli slej ko prej soočeni.«

Znanje iz **kemije** se je v šolskem letu 2011/2012 udeležilo 4208 učenk in učencev, ki so dosegli povprečno dobrih 52 odstotkov vseh možnih točk. Porazdelitev dosežkov je približno zvonaste oblike, kar nakazuje dobro ločljivost med učenci z različnim znanjem. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je primeren. PK v sklepnih ugotovitvah zapiše, da se je izkazalo, da na uspešnost reševanja nalog ne vpliva v tolikšni meri njihova taksonomska zahtevnost kot razumevanje strokovnih pojmov, kar se kaže tako pri odgovorih zaprtega kot tudi odprtega tipa. Nadalje pri analizi dosežkov z vidika uporabe periodnega sistema komisija zapiše: »Učenci vidijo v periodnem sistemu predvsem posamezne elemente, ne pa periodnega sistema kot celoto s skupinami elementov s podobnimi lastnostmi. [...] Pri pouku kemije premalo poudarjamo pomen periodnega sistema kot vira informacij. [...] Rezultati reševanja kažejo, da pri pouku posvetimo premalo časa utrjevanju ključnih pojmov.«

Porazdelitvi dosežkov po spolu se po obliki razlikujeta v tem, da je opaziti nekoliko več višjih dosežkov pri učenkah. Porazdelitev dosežkov učenk je približno zvonaste oblike, porazdelitev dosežkov učencev pa ima manj pravilno obliko z več učenci pri nekoliko nižjih dosežkih. Porazdelitve med regijami se zdijo pri predmetu Kemija med večjimi, saj je razpon med najvišjim in najnižjim povprečnim dosežkom med regijami dobrih 11 odstotnih točk.

Preverjanja znanja iz **glasbene vzgoje** se je udeležilo 4222 učenk in učencev in v povprečju so dosegli slabih 70 odstotkov možnih točk. To kaže tudi levo asimetrična porazdelitev dosežkov. NPZ iz glasbene vzgoje je bilo letos prvič. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je sicer nižji, vendar v okviru sprejemljivega. Porazdelitev dosežkov nakazuje, da je bil preizkus prelahak in da torej manj učinkovito razlikuje med skupinami učencev z različnim znanjem. PK je sicer z dobljenimi rezultati na splošno zadovoljna in ugotavlja, da so učenci na področju poslušanja ustrezno vodeni, da so pokazali razumevanje glasbenega jezika in da je snovna pokritost dobra z izjemo poznavanja slovenske glasbene umetnosti, čemur je po njihovem mnenju treba nameniti več pozornosti. V sklepu PK ugotavlja, da so rezultati prvega preverjanja pokazali, da so učni cilji na področjih, ki so se preverjali, v povprečju uspešno doseženi.

Tudi pri tem predmetu glede znanja med spoloma ni pomembnih razlik, čeprav je iz primerjave med porazdelitvama dosežkov po spolu videti, da je najvišje dosežke doseglo nekoliko več učenk kakor učencev. Porazdelitev povprečnih dosežkov šol je podobna kakor pri ostalih predmetih in ne kaže na veliko razslojenost. Pri tem predmetu so nekoliko večje razlike med najboljšimi in najslabšimi povprečnimi dosežki po posameznih regijah, saj razpon razlik znaša slabih 9 odstotnih točk.

NPZ iz **državlanske in domovinske vzgoje ter etike** je potekal drugič. Udeležilo se ga je 4396 učenk in učencev, v povprečju so dosegli dobrih 58 odstotkov možnih točk. Porazdelitev je približno zvonaste oblike in je nekoliko pomaknjena v desno. Indeks interne konsistentnosti (zanesljivosti) je primeren. PK ugotavlja: »Skupna značilnost slabše rešenih nalog je, da je bilo zahtevano konkretno utemeljevanje, bolj rešenih nalog pa zelo široka paleta možnih odgovorov. Učenci so najslabše reševali naloge brez dodatka, ki so zahtevale poznavanje ključnih faktografskih dejstev in medpredmetno znanje.«

Tudi pri tem predmetu glede dosežkov med spoloma ni pomembnih razlik, čeprav je v primerjavi med porazdelitvama videti, da je nekoliko več učenk kakor učencev doseglo najvišje dosežke. Porazdelitev povprečnih dosežkov šol ne kaže na veliko razslojenost, med regijami pa je razpon približno 11 odstotnih točk.

NPZ je bilo tako kakor v preteklih letih prilagojen **učencem s posebnimi potrebami**, ki so za to zaprosili. Mogoča je bila prilagoditev preizkusa, izvedbe in/ali vrednotenja. Ob koncu 3. obdobja je bil delež učencev s posebnimi potrebami, ki so opravljali NPZ, višji od vseh dosedanjih let, in sicer slabih 8 odstotkov. Za prilagoditve pri slovenščini je zaprosilo 8421 učencev, pri matematiki 9801, pri italijanščini 48, pri madžarščini pa jih sploh ni bilo,

vendar ta dva predmeta opravlja majhno število učencev. Pri prilagoditvah tretjih predmetov je bilo največ zahtev pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki (2398) in najmanj pri glasbeni vzgoji (1951). Pri kemiji je bilo 2381 prilagoditev in pri fiziki 2358. Gre za učence, ki so vključeni v redne osnovnošolske programe z enakovrednim izobrazbenim standardom. Ker gre za program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se zdi v odsotnosti informacij o drugih dejavnih smiselno pričakovati, da bodo ti učenci dosegli približno podobne rezultate kakor njihovi vrstniki. Kakor v prejšnjih letih pa tudi letošnja analiza dosežkov kaže, da učenci s posebnimi potrebami zaostajajo za svojimi vrstniki. Iz letošnjega preizkusa je ta zaostanek najbolj pri matematiki in fiziki. Državna komisija že vrsto let opozarja, da bi bila potrebna analiza, ki bi pokazala, zakaj prihaja do takega zaostanka.

V prilagojenem izobraževalnem programu z **nižjim izobrazbenim standardom** je v šolskem letu 2011/2012 ob koncu 2. obdobja znanje iz slovenščine preverilo 71 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli 73 odstotkov vseh možnih točk. PK ugotavlja, da je bil indeks težavnosti preizkusa nekoliko višji kakor lansko leto, ponovno pa se je izkazalo, da učenci manj uspešno rešujejo naloge iz umetnostnega besedila, kar je po mnenju PK posledica slabšega branja in razumevanja besedila. Znanje matematike ob koncu 2. obdobja je preverilo 72 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli slabih 56 odstotkov vseh možnih točk.

Ob koncu 3. obdobja je znanje slovenščine v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom preverilo 121 učenk in učencev. Njihov povprečni dosežek je bil 60 odstotkov možnih točk. Po ugotovitvah PK so učenci preizkus nekoliko slabše reševali pri neumetnostnem delu, umetnostni del pa nekoliko bolje. Znanje matematike je preverilo 116 učenk in učencev, ki so v povprečju dosegli 52 odstotkov možnih točk. Po ugotovitvah PK so učenci, tako kakor lansko leto, najuspešneje reševali naloge branja in uporabe podatkov, sledijo naloge aritmetike, manj uspešno so reševali naloge merjenja, najmanj uspešni pa so bili, tako kakor v lanskem preizkusu, pri nalogah geometrije.

V šolskem letu 2011/2012 se je pri učencih, ki so vključeni v prilagojeni izobraževalni program z NIS-om preverjalo znanje naravoslovja. Udeležilo se ga je 120 učenk in učencev, njihov povprečni dosežek pa je bil slabih 62 odstotkov možnih točk. PK ugotavlja, da so bili učenci v letošnjem letu nekoliko manj uspešni kakor leta 2010 in bolj uspešni kakor leta 2008. Najuspešnejši so bili pri reševanju nalog vsebinskega sklopa kemija, najmanj uspešni pa pri reševanju vsebinskega sklopa fizika. Situacija se je v primerjavi z preizkusoma znanja iz let 2008 in 2010 nekoliko spremenila, saj so učenci do letošnjega leta najuspešneje reševali naloge s področja biologije in najmanj s področja kemije, pri čemer pa komisija vzrok za te spremembe navaja tudi v različnem deležu minimalnih in temeljnih standardov, ki so se na posameznem od teh področij preverjali.

4.4.3 Ocena kakovosti preizkusov in objektivnosti vrednotenja

Osnovni statistični kazalniki iz podatkov letošnjega NPZ-ja so podrobno navedeni v poročilih PK-jev in ustrezajo postavljenim kriterijem kakovosti NPZ-ja. Indeks težavnosti pri slovenščini ob koncu 3. obdobja je 0,55, pri matematiki je 0,51, pri fiziki 0,39, pri kemiji 0,52, pri glasbeni vzgoji 0,70 in pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki 0,58. V smeri visokega indeksa težavnosti (lahkega preizkusa) pomembneje odstopa torej glasbena vzgoja, ki je bila v letošnjem šolskem letu preverjana prvič. Relativno težavnejši preizkus pa je pripravila PK za fiziko. Indeksi interne konsistentnosti (zanesljivosti) so v sprejemljivih okvirih.

Za učinkovito ugotavljanje močnih in šibkih področij v znanju učencev, naj bi idealni preizkus imel indeks težavnosti 0,50, kar pomeni, da je večina učencev dosegla približno polovico možnih točk. Taka porazdelitev omogoča najbolj učinkovito razločevanje po znanju različnih skupin učencev in o reševanju različnih nalog. Naloge v preizkusih se med leti razlikujejo, zato dosežki, izraženi v odstotkih vseh možnih točk, med leti niso neposredno primerljivi. Višji ali nižji povprečni dosežki v posameznem šolskem letu tako ne pomenijo nujno boljšega ali slabšega znanja, ampak lahko izhajajo iz spremembe v težavnosti preizkusov. Oceno sprememb v znanju učencev na podlagi že večkrat izvedenega NPZ-ja pri posameznem predmetu so lahko PK oblikovale le na podlagi vsebinske analize preizkusov znanja.

Ponavljajo pa se težave z vrednotenjem preizkusov znanja. V šolskem letu 2011/2012 je bil ponovno visok delež poizvedb pri slovenščini (slabih 17 odstotkov vseh preizkusov) in tudi pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki (slabih 14 odstotkov vseh preizkusov). Tudi po deležu sprememb točkovanja na podlagi poizvedb ta dva predmeta izstopata. Pri slovenščini je bil delež preizkusov, v katerih je bilo na podlagi poizvedb spremenjeno točkovanje, približno 14 odstotkov vseh preizkusov in pri državljanski in domovinski vzgoji ter etiki slabih 11 odstotkov. Ti deleži so pri ostalih predmetih z večjim številom udeležencev ostali pod 6 odstotki vseh preizkusov. Podrobnejša analiza sprememb točkovanja na podlagi poizvedb po posameznih nalogah v preizkusih znanja je pokazala, da pogosto izstopajo posamezne naloge, ki so, kakor kaže, zahtevnejše za vrednotenje. Ti rezultati opozarjajo na pomembnost usposabljanja učiteljev za vrednotenje preizkusov znanja in še posebno pri določenih vrstah nalog. Upati je, da bo uvedba e-vrednotenja preizkusov NPZ-ja ob koncu 3. obdobja v šolskem letu 2012/2013 prinesla dodatne možnosti za analizo najpogostejših problemov pri vrednotenju pri posameznih predmetih.

4.4.4 Nekatere ugotovitve in predlogi

Na podlagi večletnih podatkov NPZ-ja je Državna komisija v poročilu o izvedbi NPZ-ja v šolskem letu 2009/2010 dala štiri pobude, ki jih je podprl tudi Strokovni svet RS za splošno izobraževanje. Nanašale so se na odkrivanje in odpravljanje vzrokov za težave učencev na višjih taksonomskih stopnjah, na odkrivanje in odpravljanje vzrokov za zaostajanje določenih regij, na ugotavljanje vzrokov za slabše znanje učencev s posebnimi potrebami v osnovnošolskem programu s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo in pa na oblikovanje modela za učinkovito sporočanje učnih posebnosti učencev ter modela, ki bi omogočal medsebojno primerjanje dosežkov učencev tistih šol, ki delajo v podobnih razmerah. Kot odziv tudi na te pobude bi lahko razumeli vzpostavitev projekta »Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja«, ki ga izvaja Zavod RS za šolstvo in bi lahko dal nekatere odgovore na vprašanja, ki so vsebovana v prvi in drugi od naštetih štirih pobud. Še vedno pa sta aktualni tretja in četrta pobuda. Tudi letošnji rezultati kažejo, da učenci s posebnimi potrebami v osnovnošolskem programu s prilagojenim izvajanjem z dodatno strokovno pomočjo v svojem znanju pomembno zaostajajo za svojimi vrstniki. Posredovanje individualnih informacij učencem, na podlagi katerih lahko ti nato uspešno načrtujejo svoje delo v naslednjih razredih, pa je tudi še vedno aktualno. Sedanja oblika individualnega obveščanja učencev in njihovih staršev omogoča splošne bolj ali manj statistične in s tem tudi omejene informacije za doseganje cilja boljšega načrtovanja nadaljnjega dela.

5 PRILOGE

5.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2011/2012

Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2011/2012 – 2. del
Izvedba nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) v osnovni šoli

Šolsko leto 2011/2012:

4. maj 2012	petek	NPZ iz matematike za 6. in 9. razred
8. maj 2012	torek	NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine za 6. in 9. razred
10. maj 2012	četrtek	NPZ iz tretjega predmeta za 9. razred NPZ iz tujega jezika za 6. razred
30. maj 2012	sreda	NPZ iz matematike, naknadni rok, samo za učence 9. razreda
31. maj 2012	četrtek	NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine, naknadni rok, samo za učence 9. razreda
1. junij 2012	petek	NPZ iz tretjega predmeta, naknadni rok, samo za učence 9. razreda Razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri NPZ-ju za učence 6. razreda
15. junij 2012	petek	Razdelitev zaključnih spričeval za učence 9. razreda

5.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

5.2.1 Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

dr. Janez Bečaj, predsednik, izredni profesor v pokojju
dr. Mojca Štraus, namestnica, Pedagoški inštitut Ljubljana
Boris Černilec, član, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (do 4. 4. 2012)
Alen Kofol, član, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport (od 4. 4. 2012)
Anton Polšak, član, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto
Marija Mojca Maleš, članica, Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost, kulturo in šport
dr. Andrejka Slavec Gornik, članica, Državni izpitni center
Bojana Turk, članica, Osnovna šola Cirila Kosmača, Piran
Majda Vehovec, članica, Osnovna šola Šenčur

5.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja

Slovenščina

dr. Vida Medved Udovič, predsednica, UP, Pedagoška fakulteta Koper
Milena Čuden, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Matije Čopa, Kranj
Mojca Cestnik, članica, Osnovna šola Polzela
mag. Vida Gomivnik Thuma, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana
Snežana Gustinčič, članica, Osnovna šola Cirila Kosmača, Piran
Darinka Rosc Leskovec, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec
Tina Žagar Pernar, članica, Osnovna šola Naklo
dr. Simona Kranjc, UL, Filozofska fakulteta

Italijanščina

dr. Nives Zudič Antonič, predsednica, UP, Fakulteta za humanistične študije Koper
Marino Maurel, glavni ocenjevalec, Scuola Elementare Dante Alighieri Izola
Franca Chersicla, članica, Scuola Elementare Vincenzo e Diego de Castro Pirano, Piran
Lorena Chirissi, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio Il Vecchio, Koper
Martina Seražin Mohorčič, članica, Osnovna šola Koper
Neva Šečerov, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Koper

Madžarščina

Mária Pisnjak, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota
Valéria Varga, glavna ocenjevalka, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik
Valika Balaskó, članica, Dvojezična OŠ I. Lendava
dr. Anna Forgács, članica, Pedagoški inštitut Budimpešta, Madžarska
Elizabeta Gaal, članica, Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci
Zita Lebar Nedelko, članica, Dvojezična OŠ I. Lendava

Angleščina

Monika Kavalir, predsednica, UL, Filozofska fakulteta
Mojca Jerala-Bedenk, članica, Osnovna šola Vižmarje – Brod, Ljubljana
Nevenka Jesenik, članica, Osnovna šola Duplek, Spodnji Duplek
mag. Barbara Lesničar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Darinka Šaubah Kovič, članica, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana
Mitja Thaler, član, Osnovna šola Bičevje, Ljubljana
Helena Žnidaršič Seme, članica, Osnovna šola Jožeta Moškriča, Ljubljana
Ruby Mihaela Korelec, konzulentka (od 7. 9. 2011)

Nemščina

dr. Vesna Kondrič Horvat, predsednica, UM, Filozofska fakulteta
Danica Števančec, članica, Osnovna šola Dol pri Ljubljani
Stanka Emeršič, članica, Osnovna šola Janka Padežnika, Maribor
Brigita Lovenjak, članica, Osnovna šola II Murska Sobota
Breda Premzl, članica, Osnovna šola Starše
Susanne Volčanšek, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto
Johann Georg Lughofer, konzulent, UL, Filozofska fakulteta

Matematika

dr. Darjo Felda, predsednik, UP, Pedagoška fakulteta Koper
Boštjan Repovž, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Krmelj
Aleš Kotnik, član, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš
Jerneja Bone, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica
Nada Nikolič, članica, Osnovna šola Vojke Šmuc, Izola
mag. Sonja Rajh, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota
Rozalija Strojman, članica, Osnovna šola Pirniče, Medvode

Fizika

dr. Jurij Bajc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Branko Beznec, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Gornja Radgona
Zlatka Ferlinc, članica, Osnovna šola Bojana Illica, Maribor
dr. Ivo Verovnik, član, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (do 20. 1. 2012)
Jaka Banko, član, Zavod RS za šolstvo, OE Kranj (od 20. 1. 2012)

Biologija

dr. Jelka Strgar, predsednica, UL, Biotehniška fakulteta
Bernarda Sopčič, članica, Osnovna šola Šempeter v Savinjski Dolini
Danica Volčini, članica, Osnovna šola Rodica, Domžale
Simona Slavič Kumer, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota

Kemija

dr. Saša Aleksij Glažar, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Violeta Stefanovik, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana
Marjeta Križaj, članica, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš
dr. Stanka Preskar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Novo mesto

Geografija

dr. Tatjana Resnik Planinc, predsednica, UL, Filozofska fakulteta
Bojan Hozjan, član, Dvojezična OŠ I. Lendava
Andrej Krumpak, član, Osnovna šola Zalog, Ljubljana
Danijel Lilek, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Tinkara Mihačič, članica, Osnovna šola Šmarje pri Kopru, Šmarje
Jože Račič, član, Osnovna šola Venclja Perka, Domžale

Zgodovina

dr. Dragan Potočnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta
Marjan Rode, član, Osnovna šola Bičevje, Ljubljana
Vojko Kunaver, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana
David Runco, član, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio Il Vecchio, Koper
Tatjana Sabo, članica, Dvojezična OŠ I. Lendava
Elissa Tawitian, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja, Vrhnika

Likovna vzgoja

dr. Matjaž Duh, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta
Andrej Velikonja, član, Osnovna šola Sladki Vrh
Nadja Janko, članica, Osnovna šola Cirila Kosmača, Piran
Natalija F. Kocjančič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

Glasbena vzgoja

dr. Branka Rotar Pance, predsednica, UL, Akademija za glasbo
Palmira Klobas Pečnik, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Savsko naselje, Ljubljana
Aleksander Gradinac, član, Osnovna šola Dušana Muniha, Most na Soči
Ada Holcar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana
Mira Prel, članica, Osnovna šola Franca Lešnika – Vuka Slivnica, Orehova vas
Zlatka Terlevič, članica, Osnovna šola Prežihovega Voranca, Maribor (od 26. 9. 2011)
Senija Geissa, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio Il Vecchio, Koper (od 5. 10. 2011)

Športna vzgoja

dr. Branko Škof, predsednik, UL, Fakulteta za šport
Aleš Mrak, član, Osnovna šola Poljane, Poljane nad Škofjo Loko
Špela Bergoč, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 9. 9. 2011)
mag. Marica Žakelj, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana

Državljska in domovinska vzgoja ter etika

dr. Irena Šumi, predsednica, Evropsko središče Maribor, Maribor
Lorieta Pečoler, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Koseze, Ljubljana
mag. Pavla Karba, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Boštjan Majerič, član, Osnovna šola Bogojina
Natalija Panič, Osnovna šola Sostro, Ljubljana (od 19. 9. 2011)

Tehnika in tehnologija

dr. Slavko Kocijančič, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta
Drago Slukan, član, Osnovna šola Sava Kladnika, Sevnica
Gorazd Fišer, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor
Tatjana Vičič, članica, Osnovna šola Antona Žnideršiča, Ilirska Bistrica

Predmetna komisija za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom

dr. Stane Košir, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta

Emilija Mrlak, glavna ocenjevalka, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana

Ivanka Smrekar, članica, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana

mag. Darinka Ložar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana

mag. Aleksander Vališer, član, Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje

Velenje Robert Farič, član, Osnovna šola Litija

Milena Gvardjančič, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja, Vrhnika

Nada Grčar, članica, Osnovna šola Roje, Domžale

Marjetka Sonjak, članica, Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje, Velenje

Katja Cigan, članica, Dvojezična osnovna šola II Lendava

Anja Kožuh, Osnovna šola Jela Janežiča, Škofja Loka